...RII ROMÂNI VEC...

MIRON COSTIN

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DELA ARON VODĂ ÎNCOACE

EDIȚIE CRITICĂ
DE
P. P. PANAITESCU
PROFESOR UNIVERSITAR

...AȚIA REGALĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI A...

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DELA ARON VODĂ INCOACE

MIRON COSTIN

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DELA ARON VODĂ INCOACE

EDIȚIE CRITICĂ

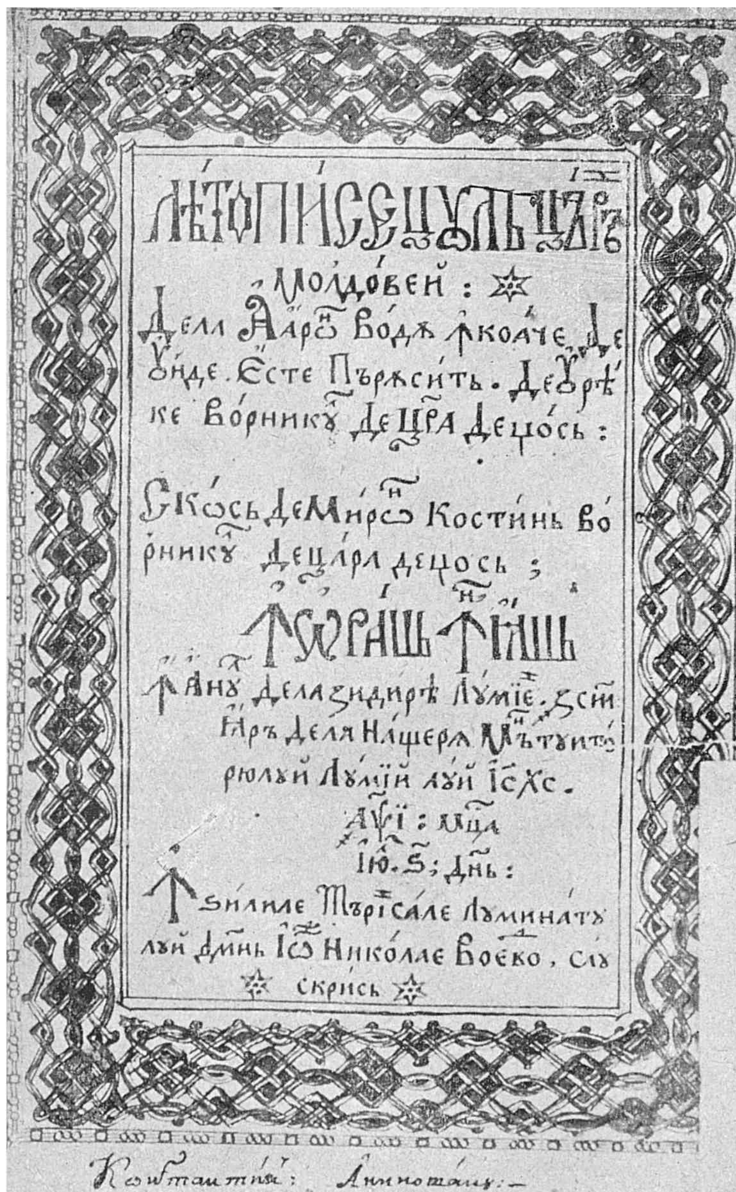
DE

P. P. PANAITESCU
PROFESOR UNIVERSITAR

FUNDAȚIA REGALĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ
39, Bulevardul Lascar Catargi, 39
BUCUREȘTI, 1944

S'AU TRAS DIN ACEASTĂ CARTE DOUĂ MII UNA SUTĂ EXEMPLARE ŞI PE HÂRTIE VIDALON DOUĂZECI ŞI ŞASE EXEMPLARE NEPUSE ÎN COMERŢ NUMEROTATE DELA 1—26

Лѣтописецуль Цѣрій
Молдовей:
дела Арон Водъ ѫкоаче, де
унде есте пърѫсить, де Урѣ
ке ворникул де Цара де жось:

Скось де Мирон Костинъ во
рникул де Цара де жось;
Ѫѡрашъ Ѫнтїашъ
ѫ анул дела зидирѣ лумiе, ѕсп
Ѫръ деля нашерѣ мѫнтуито
рюлуй лумїй луй Iс Хс.
Аѱї: Мца
Iю. ѕ; днь:
Ѫ зилиле Търiсале Луминат
луй Дмнь Iѡ Николае Воевод, сау
скрись
Кωнстантин: Аннотаци:—

Ms. 2601. Titlul.

INTRODUCERE

Volumul I-iu al colecţiunii Scrierilor lui Miron Costin publicat de Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă cuprinde scrierea cea mai importantă, cel puţin ca întindere a marelui cronicar moldovean din veacul al XVII-lea: *Cronica Ţării Moldovei dela Aron vodă la Dabija vodă (1595—1661)*. Toate celelalte lucrări ale lui Miron Costin, în limba română şi polonă, fiecare de mică întindere, urmează să fie cuprinse în volumul al II-lea, care va fi şi ultimul.

IMPORTANŢA ŞI VALOAREA ISTORICĂ A CRONICII LUI MIRON COSTIN

In istoriografia moldovenească din veacurile al XVII-lea şi al XVIII-lea a existat, am putea spune, o colaborare între generaţii. Precum Grigore Ureche prelucrase cronica boierului mai bătrân Eustratie logofătul [1]), la fel şi Miron Costin a continuat pe a lui Ureche, iar Neculce pe a lui Miron Costin.

Cronica lui Miron Costin nu cuprinde decât un răstimp relativ scurt din istoria Moldovei, dela domnia lui Aron

[1]) C. Giurescu, *Noi contribuţii la studiul cronicarilor moldoveni*. Bucureşti, 1908, p 87.

vodă până la moartea lui Ştefăniţă vodă fiul lui Vasile vodă Lupul, adică dela 1595 până la 1661, în total 66 de ani. Este însă una din epocele cele mai importante din istoria noastră. După ce prezintă din punctul de vedere moldovenesc domnia eroică a lui Mihai Viteazul, cronica trece la domniile Movileştilor, care înseamnă începutul influenţei culturale a Poloniei în Moldova. Marile războaie turco-polone pentru această ţară, care culminează cu luptele dela Ţuţora (1620) şi Hotin (1621) sunt urmate de domniile de propăşire culturală, premergătoare epocei lui Vasile Lupul, ale lui Radu Mihnea (1623—1626) şi Miron Barnovschi (1626—1629). Domnia de mare strălucire şi prestigiu a lui Vasile Lupu (1634—1653) împletită prin politică şi cultură cu aceea a vecinului său muntean Matei Basarab şi cu marea răscoală a Cazacilor din Ukraina, formează miezul şi partea cea mai importantă a cronicii. După aceea, istoria celor trei domnii următoare, a lui Gheorghe Ştefan (1653—1658), Gheorghe Ghica (1658—1659) şi Ştefan Lupul (1659—1661), toate trei în legătură cu zbuciumul dramatic al principelui ardelean Gheorghe II Rakoczi, încheie lucrarea lui Miron Costin.

Povestirea cronicarului cuprinde o vreme deosebită de epoca eroică a veacului al XV-lea şi a celui următor, este acum o epocă de decădere politică, deşi Moldova nu începuse încă să se resemneze cu apusul slavei sale şi tocmai de aceea este o vreme de mare zbucium. Dar în acelaşi timp se creează vechea cultură cărturărească românească, iar în domeniul social este epoca izbândei totale a aristocraţiei boiereşti, al cărei reprezentant tipic este Miron Costin.

Interesantă deci prin subiectul ei, cronica lui Miron Costin se ridică însă mult deasupra celorlalte cronici moldoveneşti prin valoarea ei istorică şi literară. Faţă de cronica lui Ureche, înaintaşul său, a lui Miron Costin stă mult

mai sus și are preț mai mare pentru istorici Cronica lui Ureche nu mai este astăzi de mare folos, de când s'au descoperit isvoarele ei. Ureche nu era contemporan cu epoca pe care o descrie și a compilat știrile din Letopisețul Moldovenesc al lui Eustratie logofătul, care la rândul său tradusese cronicile slavone din secolele al XV-lea și al XVI-lea, azi publicate, precum și știrile de istorie românească din cronica lui Bielski, derivate și acestea din cronicile mai vechi ale lui Dlugosz și Cromer. Este vorba deci de o compilație cu informație de a doua mână și cine vrea să studieze istoria Moldovei de atunci, nu se mai adresează cronicii lui Ureche, ci isvoarelor lui.

Cu totul altfel stau lucrurile cu Miron Costin. Este adevărat că pentru un mic număr de informații istorice el este îndatorat în cronica lui față de câteva isvoare străine, în special de cronica episcopului Paul Piasecki [1]), dar aceste informații constituie numai o mică parte din cronica lui Miron Costin. Pentru epoca despre care scrie, el n'a avut niciun isvor intern, iar pentru sfârșitul domniei lui Vasile și domniile celor trei voievozi următori a fost martor ocular. In genere, cu toate numeroasele documente interne și externe publicate în ultimul timp, niciun istoric nu se poate lipsi de cronica lui Miron Costin pentru a studia istoria Moldovei dela începutul și mijlocul veacului al XVII-lea. Ea este o mină nesecată de informații, adesea unice, pe care nu le putem controla și corobora cu alte isvoare. In ce privește epoca următoare anului 1661, an cu care se termină cronica lui Miron, avem o serie întreagă de cronice și isvoare narative: *Letopisețul Țării Moldovei dela Istrate Dabija până la a doua domnie a lui Antioh Cantemir (1661—1705)* [2]), cronica lui Neculce, a lui Muste și anume infor-

[1]) Vezi mai jos capitolul intitulat *Isvoarele*.

[2]) Publicată sub titlul de mai sus de C Giurescu București, 1913.

mații din diferite opere ale lui Dimitrie Cantemir, așa că aceste isvoare nu au calitatea de isvor unic, pe care o are ca letopiseț intern opera lui M. Costin.

Și din alt punct de vedere cronica lui Miron Costin este prețioasă: el este, pe cât e omenește posibil, imparțial; se silește să fie imparțial și socoate ca o datorie de cinste a scriitorilor letopisețelor, să nu ridice și să nu coboare pe nimeni pe nedrept, după simpatii și antipatii (p. 159). Condeiul său nu e în slujba niciunuia dintre domni și autorul este totuși foarte bine informat, căci ocupă înalte demnități, joacă un rol politic, familia sa era înrudită cu domnii; el poate astfel cunoaște tainele și pricinile ascunse ale faptelor. În plus, e un om inteligent, cu înțelegere politică și militară a faptelor pe care le vede dintr'un punct de vedere mai înalt, le judecă în cauzele și consecințele lor.

Miron Costin nu cercetează numai războaiele și schimbările de domnii, ci și «lucrurile dinlăuntru», luptele între boieri, caractere, ctitorii, intrigi și reforme. Valoarea istorică a cronicei lui stă deci în aceea că el a fost *un martor ocular*, adesea *martor unic* rămas până azi, un *martor imparțial* și *inteligent* al istoriei Moldovei. Pe când Ureche a fost un compilator, Neculce și ceilalți cronicari din veacul al XVIII-lea au fost oameni care priveau scurgerea minunată a vremilor cu înțelegere populară, singur Miron Costin a fost un boier învățat care judecă sufletele și neamurile dela înălțimea culturii sale.

Să nu credem însă că această lucrare ar fi lipsită de greșeli. Mai ales în partea dela început, unde Miron descrie din auzite, dela «boieri bătrâni» sau după Piasecki o epocă în care nu se născuse încă, greșelile sunt grave și numeroase și istoricii trebuie să controleze cu băgare de seamă afirmațiile lui. Nici mai mult, nici mai puțin decât doi domni ai Moldovei, a căror domnie o descrie Miron

Costin, *n'au existat niciodată în scaunul acestei țări.* E vorba de Ștefan Radu vodă, pretinsul urmaș al lui Aron vodă, cules de Miron Costin din cronica lui Piasecki, care ignorează în schimb domnia lui Ștefan Răzvan si apoi de Bogdan Movilă, fiul lui Ieremia vodă, pe care Miron Costin îl face domn al Moldovei, confundându-l cu fratele său Alexandru (p. 33 și 35). E inutil să spun de asemenea că nu este cu nimic întemeiată afirmația lui M. Costin că Simion Movilă ar fi cucerit întâia oară Țara Românească, în timp ce Mihai Viteazul se afla în Ardeal (p. 16). Chiar în capitolul dela urmă se află o confuzie cronologică în povestirea domniei lui Ștefăniță vodă, în care cronicarul pune întâi năvălirea în tară a pretendentului Constantin Șerban cu Cazacii, (p. 211) și apoi lupta dela Cluj a lui Gheorghe II Rakoczi cu Turcii și cu oștile principatelor române (p. 216) În realitate, lupta dela Cluj a avut loc la 22 Mai 1660, iar invazia lui Constantin Șerban în Ianuarie-Februarie 1661 [1]). Dar asemenea erori, care nu lipsesc din nicio cronică, nu întunecă partea pozitivă de mare folos a cronicii.

Prețuirea lui Miron Costin pentru literatura veche românească este și ea strâns legată de valoarea lui ca isvor al istoriei Moldovei. Dacă un istoric apreciază puterea pătrunderii sale psichologice, portretele de domni și boieri, apoi aceeași calitate va fi apreciată și de istoricul literar, care caută trăsături de talent. Dacă înțelegerea cauzelor faptelor și a situațiilor politice, ca și putința de a descrie o luptă sau o răscoală sunt calități ale unui istoric, ele sunt n acelaș timp note de talent literar, pe care le-a stăpânit Miron Costin cu măestrie.

Este o greșală ca Miron Costin să fie considerat ca un reprezentant al spiritului *bătrânesc* și tradițional, el

---

[1]) C. Andreescu și C. Stoide, *Ștefăniță Lupu domn al Moldovei* București, 1938, pp. 50, 57.

e dimpotrivă un inovator pasionat cu mare talent de inovare.

De aceea *stilul* lui Miron Costin nu este în totul cel tradițional, ci fără îndoială este *lucrat*. Aceasta se vede mai ales în topica frazei din *De neamul Moldovenilor*, ultima lui scriere și vom avea prilej să revenim asupra acestui punct în introducerea la volumul al doilea al scrierilor lui. Dar de pe acum constatăm că el alege cuvinte, cu neologisme din latină și polonă [1]), că fraza lui este periodică și sentențioasă, că imagini și comparații *retorice* în stil iezuit abundă în stilul său, de pildă comparația între valoarea celor cinci simțuri, ca să arate valoarea martorului ocular (p. 139), comparația între refacerea țării sub Barnovschi vodă cu renașterea naturii sub razele soarelui (p. 74), descrierile meșteșugite (cunoscuta descriere a lăcustelor, la p. 171—172). Așa dar Miron Costin nu este un povestitor popular, ci un stilist și un literat, el știe că face literatură.

Stilul lui Miron Costin nu este încă o revoluție, cum a fost acela a lui Dimitrie Cantemir în *Istoria Hieroglifică*, unde limba română sufere o transformare vulcanică, devenind artificială si de neînțeles, Miron păstrează dreapta măsură între avântul creator și posibilitățile de maleabilitate ale limbii moldovenești din vremea lui. În stilul său a lucrat de sigur o putere de creator, fără a rupe însă tiparele tradiționale ale graiului și în această dreaptă măsură românească stă marea sa izbândă.

Se poate spune fără exagerare că Miron Costin a fost cel mai mare scriitor din perioada veche a literaturii noastre. Această superioritate ca istoric și literat a fost recunoscută încă din veacul al XVIII-lea, așa se explică faptul că din toate cronicile noastre aceea care ni s'a păstrat în

[1]) Cf. G Pascu, *Miron Costin* Iași, 1921, pp 23—29

numărul cel mai mare de manuscrise (49 cunoscute editorului actual), s'a copiat deci cel mai mult și a rămas cea mai răspândită lucrare din vechea noastră literatură, este tocmai cronica lui Miron Costin. Încă din veacul al XVIII-lea această cronică a fost tradusă în trei limbi: latinește, grecește și franțuzește.

Cronica nu era însă publicată până acum într'o ediție critică, nici măcar într'o ediție lizibilă; în toate edițiile vechi ortografia, limba și în multe locuri chiar textul au fost desfigurate. Aceste constatări impuneau reeditarea critică a cronicii și a celorlalte opere a lui Miron Costin.

MANUSCRISELE CRONICII

Cronica lui Miron Costin, la fel ca și aproape toate cronicile noastre, nu s'a păstrat într'un manuscris autograf al autorului, ci numai în copii și compilații, în care diferă dela manuscris la manuscris. Această lucrare s'a bucurat totuși de o largă răspândire, cum am spus mai sus și numărul de 49 de manuscrise vechi care o cuprind (cuprinzând și cele trei traduceri) este o dovadă că din motive literare, dar mai ales pentru informare, cronica a fost foarte răspândită. Secolul al XVIII-lea a fost epoca compendiilor de cronici, a compilațiilor ce serveau ca manuale de informație asupra trecutului nostru și dacă perioada anterioară celei tratate de Miron Costin a fost scrisă de doi autori moldoveni, Ureche și Nicolae Costin, iar epoca din istoria Moldovei de după anul 1661 a fost subiectul a numeroase cronici, pentru perioada scurtă dela 1595 la 1661 singurul isvor informativ intern a fost cronica lui Miron. De aceea ea a intrat sub diferite forme în toate combinațiile corpusurilor de cronici moldovenești din veacul al XVIII-lea.

Din diferitele lucrări izolate ale cronicarilor se constituie atunci compilații complete, adesea compendii prescurtate, pentru uzul curții, al boierilor, clericilor și poate și al școalelor domnești. Avem, atât în Moldova, cât și în Țara Românească compilațiile de cronici ordonate de Nicolae Mavrocordat, de Mihai Racoviță, de Constantin Mavrocordat, de Ghiculești, etc. În toate aceste compilații, copiate apoi în numeroase exemplare, intră, în cât privește istoria Moldovei, cronica lui Miron Costin.

Pe baza acestor combinații în care a intrat cronica, putem încerca o clasificare a manuscriselor ei

Grupul A. Primul grup de manuscrise îl formează cronica lui Miron Costin izolată, care nu intră într'o compilație Asemenea manuscrise sunt cunoscute numai două și anume:

Ms. 2601 al Acad. Rom. = A[1] (V. A Ureche, nr. 24), 313 f., format din două părți, prima cuprinzând cronica lui Nicolae Costin, completată cu a lui Ureche, a doua (dela f. 157) cronica lui Miron Costin. Cele două părți scrise de persoane diferite au fost legate împreună la o epocă recentă, ele nu formează o compilație. Cronica lui Miron Costin este de fapt un manuscris izolat. Acest manuscris, după cum rezultă din titlu, a fost scris la 6 Iulie 1710, a făcut parte din biblioteca Mavrocordaților, apoi din aceea a colegiului Sf. Sava, al cărui sigiliu îl poartă. Este scris cu multă îngrijire, se pare, după scris, de către Axinte Uricarul; e împodobit cu frumoase chenare în colori. Numele proprii nu sunt deformate, citatele latinești și slavone ale cronicarului nu sunt omise, ca în cele mai multe codice.

Ms. 36 al Acad. Rom. = A[2] (V. A. Ureche: a mic Rafailean), 185 f., cuprinde numai cronica lui Miron Costin, cu lipsa a două foi dela sfârșit. Scris în prima jumătate a veacului al XVIII-lea (nu la 1785, cum spune V. A. Ureche

Ms. 36. Titlul.

bazat pe o însemnare care nu este a scriitorului manuscrisului). Deși scris cam neglijent, cu omisiuni, este singurul manuscris care a păstrat data exactă a compunerii cronicii (1675) și unele pasaje omise de ceilalți copiști.

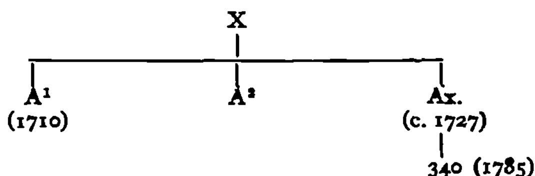
Pe lângă aceste două manuscrise, care derivă dintr'un manuscris comun al cronicii lui Miron Costin, dovadă o serie de mici omisiuni și lecturi greșite comune, manuscris care nu făcea parte dintr'o compilație, ci deriva direct din manuscrisul izolat al autorului, trebuie să socotim în aceeași grupă și cronica lui Miron Costin intrată în compilația și prelucrarea lui Axintie Uricariul.

Mssele 2591 și 5367 ale Acad. Rom. = Ax. (necunoscute lui V. A. Ureche) sunt cele două volume ale aceleiași lucrări, 834 p. și 517 p. (volumul I se termină la p. 841, al doilea începe cu p. 861, așa că între cele două volume este o lacună de 20 de p. In al doilea volum paginația continuă până la p. 917, apoi reîncepe dela p. 1) Fost al Bibliotecii Sf. Sava. Cuprinde istoria paralelă a Țării Românești și a Moldovei până la 1727, scriere istorică despre care s'a vorbit în istoriografia noastră și care este în parte editată (vezi mai jos). Titlu: « Letopisețul Țării Românești și a Țării Moldovei. De viața prea luminaților domni ce-au stăpânit întru aceste 2 țări și ce s'au lucrat în zilele lor și a părților streine, care să megieșăsc cu aceste țări, pre larg adunate den multe letopisețe și cu bună îndreptare alcătuit precum se vede » (p. 1). Adevăratul autor al acestei scrieri este cunoscutul grămătic și cronicar moldovean din vremea lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, Axinte Uricariul, fapt necunoscut istoriografiei noastre până acum. Lucrul rezultă din mai multe însemnări, din cuprinsul cronicii, dintre care dau numai următoarea, la p. 61 (vol. II): « De aice înainte am scris eu Axintie Uricariul, dupre cum mi-au spus Iștoc comisul, carele a fost slugă la Grigore vodă ».

Manuscrisul este probabil un autograf al autorului E vorba de o compilaţie prelucrată de Axinte Uricariul după diferite cronici şi chiar hrisoave, cuprinzând bine înţeles şi cunoscuta cronică a lui Nicolae Mavrocordat, opera lui Axinte. Cronica lui Miron Costin intră în această lucrare pentru istoria Moldovei, dar în cele mai multe pasaje prelucrată, transpusă în stilul lui Axintie Uricariul. Totuşi este clar, din pasajele reproduse, că autorul compilaţiei a întrebuinţat un manuscris din grupul A, cu care are foarte mari asenămări (vezi aparatul critic, passim). Chiar informaţia de sub anul 1633: « Şi dintru acest an sânt începute şi zilele vieţii mele », care se mai află numai în manuscrisele A, se regăseşte în compilaţia lui Axinte.

Ms. 340 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, nr. 20), 212 f., scris la 1782 de Ştefan logofătul Creţulescu, este copia precedentului, dar numai al volumului I, până la anul 1634 (sfârşitul domniei lui Moise-Vodă Movilă în Moldova). A fost editat de Cesar Boliac în « Trompeta Carpaţilor », 1871 şi separat sub titlul *Cronica inedită a lui Ştefan logofătul*, care nu este însă decât copistul dela 1785 [1]).

Aşa dar acest prim grup de manuscrise prezintă următoarea stemă:

Grupul B. Al doilea grup de manuscrise ale cronicii lui Miron Costin, îl formează acelea în care această cronică intră într'o primă compilaţie, ca o continuare a cronicii

[1]) Cf pentru această publicaţie, Gr. Tocilescu, *Studii critice asupra cronicelor române*, în *Columna lui Traian*, VII, 1876, 414—417.

Ms. 103. Copertă de piele cu stema și inițialele lui Mihai Racoviță.

lui Ureche. Ureche scrisese istoria Moldovei înainte de Miron Costin și scopul acestuia fusese să continue opera predecesorului său. De aceea este probabil că cele două cronici au fost copiate în continuare puțin timp după apariția operei lui Miron Costin. In orice caz, pe vremea când s'a făcut această compilație, nu apăruse încă marea operă a lui Nicolae Costin, care a înlocuit apoi în toate corpusurile istoriei Moldovei cronica lui Ureche, pe care o amplifica și o corecta. De aceea socotim că această primă compilație în care intră cronica lui Miron s'a făcut înainte de anii 1710—1712, când a ieșit la iveală cronica lui N. Costin [1]). Manuscrisele acestei grupe sunt următoarele:

Ms. 103 al Acad. Rom. = B¹ (V. A. Urèche, B. Kogălniceanu, I), 176 f., a fost în biblioteca lui Mihai Vodă Racoviță (în Moldova, 1703—1705, 1707—1709, 1716—1726), a cărui stemă și inițiale se află pe coperta de piele. Cuprinde letopisețul lui Ureche în versiunea lui Simion Dascălul, până la f. 73, de aci cronica lui Miron Costin, din care lipsește ultima pagină. Pe foile albe dela urmă s'a adăogat de altă mână: « Aducerea moaștelor Sfântului Ioan Botezătorul ». Copistul manuscrisului a suprimat împărțirea cronicii lui Miron Costin în paragrafe (zaceale) și a introdus titluri la capitole, care nu se aflau în original.

Ms. 169 al Acad. Rom. = B² (V. A. Ureche. G), 383 f. și 4 albe, scris în prima jumătate a veacului al XVIII-lea. Începe cu predoslavia lui Tudosie Dubău logofăt (f. 2—5), urmează cronica lui Gr. Ureche în prelucrarea lui Simion Dascălul (f. 5—166), urmată de a lui Miron Costin (f. 168—378), apoi a lui Tudosie Dubău, până la sfârșit, [2]).

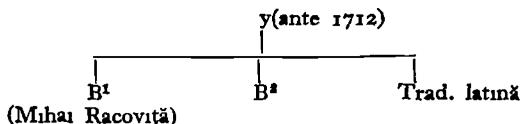
[1]) I St Petre, *Nicolae Costin*, București, 1939, p. 266.

[2]) Pentru acest manuscris, cf. C. Giurescu, *Contribuții la studiul cronicelor moldovene Acad Rom mem sec ist*, seria II, tom XXX, 1907, pp. 306—308

Aceste două manuscrise derivă dintr'unul comun, dovadă marile asemănări dintre ele. Exemple: (p. 31^{28-29}, « urâciunea cât de târziu tot izbucnește », în mssele B, greșit ultimul cuvânt *izbândește*, fraza: « iar Matei vodă fiindu-i cirac prea lesne și-au tocmit lucrurile la dânsul », deplasată dela locul unde era cerută de înțelesul contextului, cu câteva rânduri mai sus (p 92) (la r. 24 în loc de r. 32 —33) în B^1 și B^2.

Traducerea latină a cronicii lui Miron Costin = *Lat*, publicată după manuscrisul Bibliotecii Czartoryski din Cracovia de E. Barwinski, *Chronicon terrae Moldavicae*, București, 1912, este făcută după un manuscris din grupa B, cum ușor se poate vedea. Exemple, pasajele citate mai sus: greșala *izbândește*, în loc de *izbucnește*, este în traducerea latină: *triumphat* (p. 26), iar deplasarea frazei despre Matei vodă se află și în textul latin (p. 89). La p. 17 r. 15 (ed. noastră); « care încotro i-au fost *calea* mai îndemână », cuvântul *calea*, lipsește din toate manuscrisele, afară de B, dar se află în traducerea latină sub forma *via* (p. 11) La p. 93, r. 18 (ed. noastră): « trei, patru ai » (în toate codicele, afară de B), « trei ani » B, *triennium*, *Lat* (p. 89).

Așa dar stema manuscriselor din grupa B este următoarea:

Grupul. C. După apariția cronicii lui Nicolae Costin, care duce istoria Moldovei până la anul 1601, această cronică mult mai completă a înlocuit în total sau în parte cronica lui Ureche în marile compilații de cronici. O primă compilație cuprindea cronica lui N. Costin dela început, adică dela împărțirea semințiilor, până la întemeierea Mol-

dovei, de aci este continuată cu cronica lui Ureche în versiunea Simion Dascălul, până la sfârşitul acestei lucrări, apoi cronica lui Miron Costin, cu care se termină compilaţia. Vom numi acest tip de compilaţie C. In această compilaţie cronica lui Miron Costin derivă dela un manuscris care avea în titlu data 1677 (7185), fie că un copist a greşit data în loc de cea păstrată în ms A^2, 7138, fie că în adevăr aceste manuscrise derivă dintr'o copie alcătuită la 1677, doi ani după terminarea cronicii. Titlul cronicii în manuscrisele din această grupă este: « Letopiseţul Ţării Moldovei dela Aron Vodă, de unde iaste părăsit de Ureche vornicul de ţara de gios, izvodit de Miron Costin ce au fost vornic ţării de gios, în anii dela zidera lumii 7185, în oraş în Iaşi ».

Manuscrisele subgrupei C^{I} sunt următoarele:

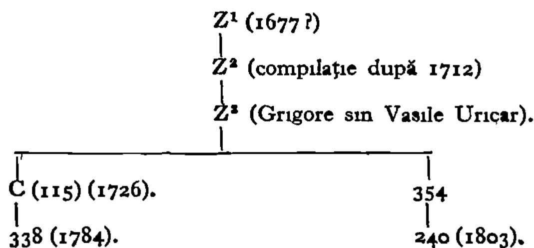
Ms. 115 al Acad. Rom. = C. (V. A. Ureche C), 208 f., scris la 1726 de Grigoraş sin Vasile Uricar. Cuprinde compilaţia arătată mai sus.

Ms. 338 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, C C Strician) 257 f., este copia precedentului, scrisă de Ştefan Stârcea la 1784.

Ms. 354 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, I), 214 f, scris tot de Grigoraş sin Vasile Uricar, cu acelaşi cuprins, cuprinde portrete în miniaturi ale domnilor români, de sigur fanteziste.

Ms. 240 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, N), 269 f, este copia precedentului din anul 1803, fost în biblioteca Sturdza-Şcheianul.

Aşa dar stema grupului C^{I} este aceasta:

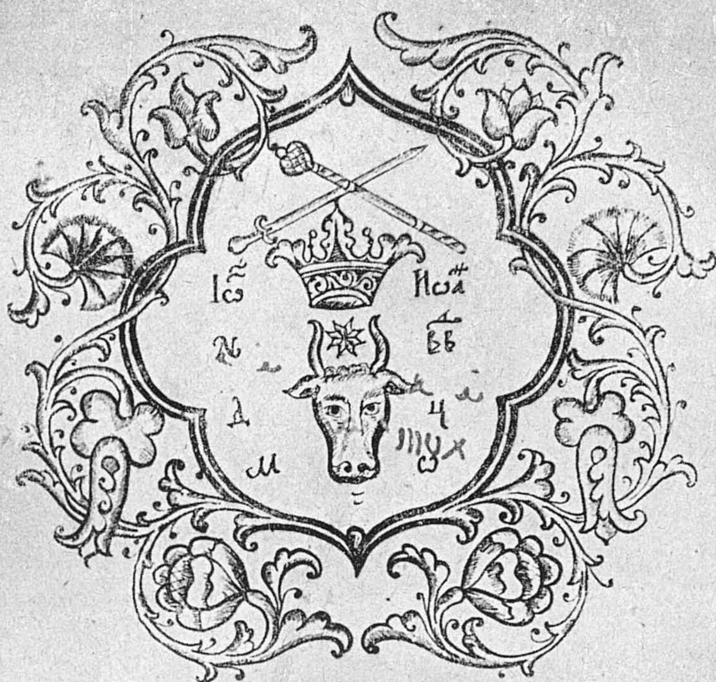

Tipul C^{II} cuprinde aceeași compilație de cronici, numai că pentru o mai strânsă legătură a cronicii lui Miron Costin cu cronica ce o precede, a lui Ureche, compilatorul a suprimat titlul, predoslovia și lista autorilor consultați dela începutul cronicii lui Miron și a introdus-o pe aceasta în compilație, începând cu primul capitol al textului. Aceste manuscrise derivă din aceeași copie care avea anul 1677, ca și cele din grupul C^{I}, dovadă numeroase omisiuni și greșeli asemănătoare.

Subgrupa C^{II} cuprinde următoarele manuscrise:

Ms. 120 al Acad. Rom. (V. A. Ureche, A A Ion Pavel Grămăticul), 174 f.: « Letopisețul țării Moldovei scrisu s'au cu porunca preluminatului domnul Moldovii mării sale Io Ioan Nicolae Mavrocordat voevod, însă dipre izvodul răpăusatului Nicolae Costin ce au fost logofăt mare. In anul dela zidirea lumii 7254 August 20, iar dela Hristos Mântuitoriu, 1746, cu mâna lui Ioan Pavel Gramatic ». Urmează stema lui Ioan Mavrocordat cu stihuri. Compilația este cea descrisă mai sus, dar cronica lui Miron Costin a suferit prescurtări ca pentru un compendiu; s'au tăiat părțile ce nu privesc direct istoria Moldovei și pasaje anecdotice (de pildă povestea lăcustelor din capitolul XX).

Ms. 3439 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 312 f., începutul veacului al XIX-lea: « Istoria țării Moldovei ce s'au scris de Ureche dvornic de țara de jos până la Aron vodă, iară dela Aron vodă înainte s'au scris de Miron Costin vornicul de țara de jos, în anii dela zidirea lumii 7251, iar dela Hristos 1743, Octomvrie 6, în zilele măriei sale, binecredinciosului domn Io Nicolae voevod ». Este deci o copie după un manuscris din 1743, din vremea lui Ioan Nicolae Mavrocordat Cuprinde compilația cronicilor lui Nicolae Costin, Ureche și Miron Costin, în forma caracteristică acestei compilații, dar cronica celui

Ms. 120. Versuri la stemă.

din urmă (f. 63—109) foarte prescurtată și prelucrată. Pe foile albe dela urmă s'a adăogat mai târziu de altă mână o listă de domni până la 1795, precum și o cronică munteană (Stoica Ludescu), scrisă la 1828.

Ms. 4456 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 117 f., lipsește începutul. Scris la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Cuprinde același tip de compilație, dar cronica lui Miron Costin merge numai până la domnia lui Ștefan Tomșa, restul lipsește.

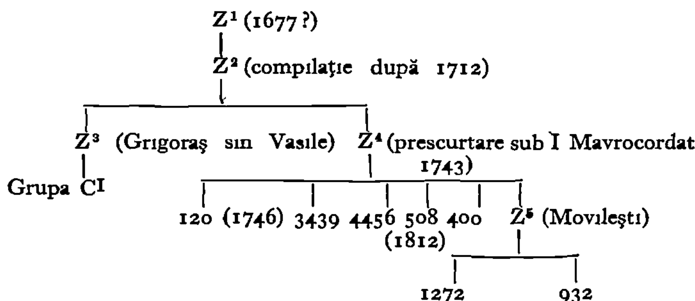
Ms. 508 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 135 f., scris de monahul Nechifor Malcociu, la mănăstirea Slatina, în anul 1812, același tip de compilație, dar cronica lui Ureche este deplasată după aceea a lui Miron Costin.

Ms. 400 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. Z), 134 f., sfârșitul secolului al XVIII-lea (însemnare din 1784), cuprinde același tip de compilație, dar are numai un fragment din cronica lui Miron Costin, primele 7 capitole, până la abdicarea lui Radu Mihnea.

Ms. 1272 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 19 f. începutul veacului al XIX-lea, fost la mănăstirea Neamțului. Cuprinde numai un fragment dela începutul cronicii lui Miron Costin, până la evenimentele anului 1616. La p. 16: « Săvârșitul istoriei domniei Ieremiei Moghila vodă, următorilor săi și a toată casa lui ». ff. 17—19 albe. Este un extras din cronica lui Miron Costin, numai cu capitolele privind domnia Movileștilor, probabil pentru uzul unei ctitorii a lor. Din cauza unor omisiuni asemănătoare, am pus acest manuscris și următorul în grupa C^II^.

Ms. 932 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 77 f., începutul secolului al XIX-lea, scris după copia ieromonahului Grigore dela Sucevița. Cuprinde fragmente

din cronica lui Nicolae Costin şi apoi viaţa lui Ieremia Movilă şi a urmaşilor lui, aceleaşi fragmente ca în manuscrisul precedent, terminându-se cu aceeaşi frază Avem deci următoarea stemă a manuscriselor din grupa C^II

Grupul D. In cursul veacului al XVIII-lea cronica lui Miron Costin a fost continuată de mai mulţi cronicari, care au scris istoria Moldovei după anul 1661 Cea mai veche cronică ce cuprinde domniile moldoveneşti dela Dabija vodă începând, este *Letopiseţul anonim al Moldovei* (1661—1705), publicat de C. Giurescu sub titlul *Letopiseţul Moldovei dela Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir*, Bucureşti, 1913. Această cronică a fost adaosă la aceea a lui Miron Costin ca o continuare într'un corpus de cronici moldoveneşti, care are următoarea compoziţie: Miron Costin, *De neamul Moldovenilor*, apoi Nicolae Costin, Letopiseţul până la al doilea descălecat, de aci Ureche în versiunea Simion Dascălul, urmat de cronica lui Miron Costin şi aceasta urmată la rândul ei de Letopiseţul anonim. In acest corpus cronica lui Miron Costin începe cu *capul 50* (al compilaţiei), fără titlu şi prefaţă Ea a suferit însemnate prescurtări, omisiuni şi modificări. Este clar că această grupă reprezintă un compendiu al istoriei Moldovei, care

se întemeiază pe un manuscris al grupei C (după cum rezultă din compararea textelor), ce a fost prescurtat și i s'a adaos Letopisețului anonim la urmă și *De neamul Moldovenilor* la început. Compilația a fost alcătuită pe la 1721—1725, dar toate manuscrisele descrise mai jos derivă dintr'o copie a ei din 1732 [1]).

Manuscrisele acestei grupe sunt următoarele:

Ms. 1298 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 283 f., mijlocul secolului al XVIII-lea, scriere frumoasă, cuprinde compilația în ordinea indicată mai sus. *Observ că pentru Letopisețul anonim, acest manuscris prezintă cea mai veche și cea mai bună copie, rămasă necunoscută editorului C. Giurescu, care a publicat ediția sa pe baza manuscriselor mai noi și neglijent copiate de diacii din anii 1780—1830.*

Ms 503 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche, descris de C. Giurescu în introducere la ediția citată, p. 43), 140 f., sfârșitul secolului al XVIII-lea sau începutul celui următor; cuprinde aceeași compilație în aceeași ordine.

Ms. 232 al Acad. Rom. (V A. Ureche. C.; Giurescu, *op. cit.*, p. 42), 175 f., scris la 1781, cuprinsul la fel cu precedentele

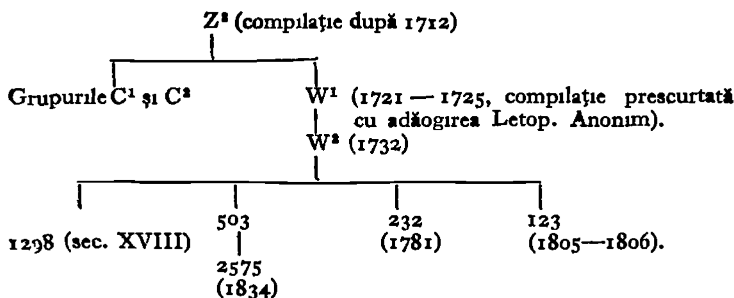
Ms. 2575 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche, Giurescu, *op. cit.*, p. 43), 174 f. scris la 1834, este copia manuscrisului 503

Ms. 123 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. FF, Giurescu, *op. cit*, p. 41—42), 218 f, scris la 1805—1806 de Vasile Pogor și de Miron, cuprinde aceeași compilație.

---

[1]) C Giurescu, Introducere la *Letopisețul țării Moldovei dela Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir*. București, 1913, pp. 44—45.

Stema grupului D se prezintă astfel:

Grupul N. Apariţia cronicii lui Ioan Neculce, terminată la 1745, prezenta pentru iubitorii trecutului Moldovei o continuare mult mai substanţială a cronicii lui Miron Costin decât sarbăda şi scurta cronică anonimă. De aceea corpusul cronicilor Moldovei a suferit o nouă modificare: întemeiaţi tot pe compilaţia cu prescurtări alcătuită în domnia lui Mihai Racoviţă şi denumită de noi mai sus cu litera D, alcătuitorii nouei compilaţii au înlocuit Letopiseţul anonim cu cronica lui I. Neculce, restul compilaţiei rămânând neschimbat. Şi în această nouă combinaţie cronica lui Miron Costin începe cu capitolul 50 (al corpusului) şi este prescurtată în acelaşi chip ca şi în manuscrisele din grupul D.

Manuscrisele acestui grup sunt următoarele:

Ms. 253 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. U), 478 f, secolul al XVIII, Cronica lui Neculce ar fi, după o însemnare la f. 456-v, un autograf al autorului. Cuprinde compilaţia de cronici descrisă mai sus.

Ms. 252 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. L), 521 f. (f. 477—521 albe), secolul al XIX-lea cuprinde aceeaşi compilaţie.

Ms. 53 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. DD), 426 f., scris de Vasile Carp la 1766, cuprinde aceeaşi compilaţie.

Ms. 254 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 417 f. « S'a scris în zilele prea înălţatului Io Grigorie Alexandru Ghica, 1766 April 17 », este copia precedentului.

Ms. 4161 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 376 f., scris la 1838, probabil tot o copie a manuscrisului 53.

Ms. 104 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 353 f., scris în 1800 Iulie 12: « Acest letopiseţ a fost scris de răposatul meu bunic medelnicerul Toader Sion » (însemnare a lui Costache Sion). Cuprinde aceeaşi compilaţie, dar fără cronica lui Neculce la urmă, care a fost omisă. E împodobit cu desenuri reprezentând biserici şi curţi domneşti (f. 163-v, 181-v, 182-r, 287-r).

Ms. 2305 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 304 f., este copia precedentului.

Ms. 2942 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 175 f., scris pe la 1830, scriere urâtă cursivă, cuprinde aceeași compilaţie, dar se termină cu cronica lui Miron Costin, din care lipsesc la mijloc domniile dela Barnovschi vodă până la Vasile Lupu inclusiv și întreg capitolul ultim.

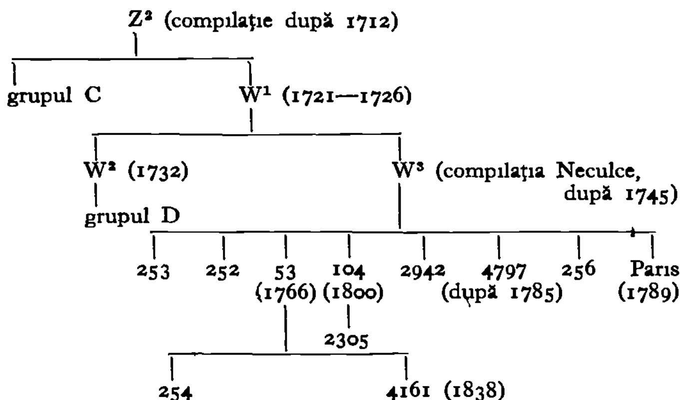
Ms. 4797 al Acad. Rom. (necunoscut lui V. A. Ureche), 125 f. Hârtia are o filigrană cu data 1785 Cuprinde aceeași compilaţie, dar cronica lui Miron Costin se oprește la domnia lui Gaspar Graţiani, restul lipsește, precum și cronica lui Neculce.

Ms. 256 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. H), 91 f., secolul XIX, aceeași compilaţie, dar lipsește începutul (*De neamul Moldovenilor* de Miron Costin și din cronica lui Nicolae Costin începutul până la istoria lui Atila), iar sfârşitul cronicii lui Miron Costin, dela răscoala seimenilor (1655) lipsește de asemenea, precum și cronica lui Neculce.

Ms. Paris (necunoscut lui V. A. Ureche), 131 p., manuscris românesc al Bibilotecii Naţionale din Paris, scris în 1789, cuprinde aceeași compilaţie, descris de C. C. Giu-

rescu, *Les manuscrits roumains de la Bibliothèque Nationale* (extras din « Revue Historique du Sud-Est européen », II, 1925), p. 5—7.

Stema acestei grupe, care reprezintă o prelucrare târzie a cronicii lui Miron Costin, este următoarea:

Grupul M. Se ştie că letopiseţul lui Nicolae Costin duce istoria Moldovei până la anul 1601, cuprinzând deci şi cei dintâi ani trataţi şi de cronica tatălui său (1595—1601). Intru cât cronica fiului este mult mai bogată în fapte decât a tatălui, s'a format o nouă compilaţie, în care începutul cronicii lui Miron Costin a fost sacrificat, fiind înlocuit cu sfârşitul cronicii fiului său. Compilaţia cuprinde deci în forma ei primă numai cronica lui Nicolae Costin întreagă şi a lui Miron dela anul 1601 înainte, adică dela lupta dela Gorăslău a lui Mihai Viteazul cu Batoreştii (capul IV, zacealea 9 a cronicii lui Miron). Cronica lui Nicolae Costin se termină în toate manuscrisele acestei compilaţii cu cuvintele[1]: « Pân aice acest letopisăţ iaste scris dipre izvodul ce s'au fost scris de răposatul Neculai Costin ce au fost vel logofăt ». Urmează apoi câteva versuri despre

moarte și după ele este introdusă cronica lui Miron Costin cu cuvintele. «De aice începem a scrie litopisățul dipre izvodul lui Miron Costin logofăt». Cronica lui Miron începe cu capul 41 al compilației (în unele manuscrise ale grupului este capul 40) și cu cuvintele «Batoreștii mai sămeți fiind pre locurile sale ». Cronica lui Miron se termină cu capul 61 al compilației; compilatorul a pus titluri noi la capitole, care diferă de cele din manuscrisul B[1]. Această nouă compilație cuprinde un mare număr de manuscrise, care toate derivă dintr'un manuscris lacunar, căci lacunele sunt identice în toate codicele grupului. Câteva exemple (dintr'un număr foarte mare): p. 90 r. 24—25 (a ediției noastre). «cu Tătarii cu îmbe țărâle, Țara Muntenească cu domnul lor Matei vodă și țara noastră», omite M.-p 93, r 6—11, toată zaceala 14. omite M.-p. 93, r. 21—28, toată zaceala 2. omite M-p. 136, toată zaceala 56, omite M.

Manuscrisele acestui grup sunt următoarele:

Ms. 236 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. M), 300 f. scris de Stoian Bucșu dela mănăstirea Antim, la 14 Iunie 1765, versiune munteană. Cuprinde compilația celor două cronici amintite, iar la urmă, f. 295—297: «Pentru moaștele lui Constandin Împărat și pentru prorociia Țarigradului învățătură».

Ms. 168 al Acad. Rom. (V. A. Ureche .Q), 311 f. scris de Iordache Miclescul postelnic la 1781, același cuprins ca precedentul, cu adaosul dela sfârșit. Sunt ambele copiate după același izvod

Ms. 233 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. K), 176 f., scris de același Iordache Miclescul postelnic, la 1785, este copia precedentului.

Ms. 492 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. *Un nou codice*, II, p. 585), 260 f. secolul al XVIII-lea, cuprinde aceeași

compilație, dar lipsesc foi la început și la sfârșit, nu are adaosul cu moaștele lui Constantin.

Ms. 352 al Acad. Rom., (V. A. Ureche. O), 270 f., sfârșitul secolului al XVIII-lea, lipsă câteva pagini la început, cuprinde compilația celor două letopisețe.

Ms. 91 al Bibl. Universității Iași (V. A. Ureche. Țintilă), 460 p., sfârșitul secolului al XVIII-lea, lipsește începutul, același cuprins ca precedentul.

Ms. 75 al Bibl. Universității Iași (necunoscut de V. A. Ureche), 455 p., scris de Alexandru Beldiman la Bacău, la 27 Iulie 1825, cuprinde cele două letopisețe precedate de o predoslovie datorită lui Alexandru Beldiman vornicul, datată 1 Mai 1825. Din cronica lui Miron Costin suprimă la p. 38 domnia întâi a lui Ștefan Tomșa.

Ms. 125 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. MM), 247 f., începutul secolului al XIX-lea, lipsesc foi la început și la sfârșit. Cuprinde compilația caracteristică grupului M.

Ms. 1665 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 319 f., începutul secolului XIX, copia precedentului.

Ms. Bibl. Bibicescu Turnu Severin, (necunoscut de V. A. Ureche), 493 p., copiat de Gheorghe Burchi la 24 Decembrie 1837. Începe: « Închinătorilor către Domnul Isus Hristos și sfintei cetăți a Ierusalimului și cititorilor, bucurie... Pentru cetatea Ierusalimului ». La p 179 începe letopisețul lui Nicolae Costin, urmat apoi de al lui Miron Costin, după combinația obișnuită a grupului M.

Pe lângă aceste manuscrise, care cuprind compilația simplă a cronicilor celor doi Costini, mai avem un grup de manuscrise din aceeași familie, în care se adaogă după cronica lui Miron o continuare și anume Cronica Anonimă a Moldovei (1661—1729), publicată de Kogălniceanu sub titlul: *Cronica anonimă a Moldovei tradusă în grecește de*

Лѣтописецул Цэрѣй Молдовей дела Арон водэ ынкоаче.

Капул А.

Пынэ ла купринсул домнiей луй Арон водэ. [Аша ам зис ачей домнiй сэ пусесэ Урике вониковул] ам скрис Лѣтописецул Цэрѣй, пре Урике вониковул, ынчепынд дела Драгош водэ. Каре а дескэлекат дин Марамурэш, ачастэ царэ а доа оарэ рынд. Дупэ че сэ пустиисе де тэтарь. Ши зикьсе тоць лэкуиторий ши ай Цэрий Молдовей, ши Цэрий Мунтенешть, ши Ардялулуй. Ярэ ынтыю дескэлекатэ де Траян ынпэратул Рымулуй. Каре ынпэрат нумеле трэеще ынтре ной пынэ астэзи, ку ушаць ла чела че сэ зиче Троянул. Ярэ дела Арон водэ скрий нусэ алэ, ниче деатул, ни пре Урике вониковул. Ори ку ла ынпедекеа каторiа оаменилор Молдовей. Каре май лукрурь тае, ши се ... шаскэ ну ласэ. Ори ку невоинцэ луй Урике скрипту, че ау май скрис, ши дела Арон водэ ынкоаче. Де ...рэ ...пэрт ел, ынчепе ной кулегэторю луй Миху. Домнiей луй Арон водэ, ... ку ... ла ... Десфрынатэ домнiе. Ши ...гратэ фоа..., ... пе ... луй че ера ... ... май тоць ынтра ... ...

Alexandru Amiras (*Letopısețe*, ed. II, vol. III, p. 99—180), în unele manuscrıse și această cronıcă este continuată cu aceea a lui Ioan Canta spătarul (1741—1769) (Kogălnıceanu, *op. cit.*, III, p 181—193), sau cu aceea atribuıtă greșit lui Enache Kogălnıceanu (1733—1774) (*ibidem*, p. 195—274). Aceste manuscrise sunt:

Ms. 238 al Acad. Rom. (V. A. Ureche. E), 346 f. Prima parte, până la f. 317 scrıs pe la 1730, restul pe la 1770. Este un manuscris foarte îngrijit, cel mai vechi al grupei M. Cuprinde cronica luı Nıcolae Costın (f. 2—f. 171), a lui Mıron, introdusă în compılație, la fel ca în toate manuscrisele grupei M (f. 171—247), apoi *Cronica Anonimă* tradusă de Amiras (f. 248—317), ıar dela f. 317 un alt copist a adăogat și cronıca lui Ioan Canta, până la sfârșıt.

Ms. 2690 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 353 f., începutul secoluluı al XIX-lea, este copıa precedentului.

Ms. 3410 al Acad. Rom. (necunoscut de V. A. Ureche), 343 f., începutul secoluluı al XIX-lea, fost în bıblıoteca Sturdza Scheıanu, este şı el o copıe a Ms. 238.

Ms. 70 al Bıbl. Unıversıtății Iași (V. A. Ureche. Nr. 8), 460 f., sfârșıtul secolului al XVIII-lea cuprınde aceeași compılație, dar în locul cronıcii luı Ioan Canta se adaogă la sfârșıt cronica luı pseudo-Enache Kogălnıceanu. Cronıca lui Mıron Costın prezıntă mai multe lacune în plus față de cele obışnuıte dın grupul M. Exemplu, p. 148, începutul domniei luı Vasile Lupu.

Ms. 57 al Bibl. Blaj (necunoscut de V. A. Ureche), 421 p., scrıs de Mıhaı sın Gheorghe în Iaşı cu cheltuiala lui Ioan Cantacuzino vel vıstıernıc, în anul 1765, Aprıl 30. Cuprınde numaı compılația Nıcolae Costın, Mıron Costın şı Cronıca Anonimă, fără alt adaos.

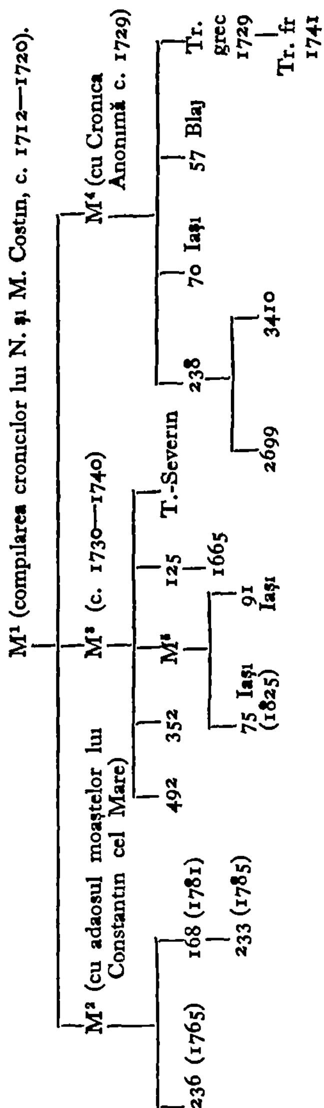
Traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin. Manuscris al Bibliotecii Naționale din Paris, descris de M. Hase, *Notice d'un manuscrit de la Bibliothèque du roi, contenant une histoire inédite de la Moldavie composée en moldave par Nicolas Costin grand logothète à la cour de Jassy et traduit en grec moderne par Alexandre Amiras*, în « Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque du roi », XI, 1827, p. 74—344, cu numeroase extrase. Are două părți numerotate separat, 79 și 544, p După cum arată titlul a fost tradus în grecește din porunca lui Grigore Ghică domnul Moldovei de către Alexandru Amiras la Iași în 1729. Este autograful traducătorului, adus în Franța la 1752 de către Peyssonnel, diplomat și călător în Orient. Titlul: « Βιϐλίον ἱστορικὸν περιέχον τὰς ἡγεμονίας καὶ διαγωγὰς τῶν ἐν Μολδαϐίᾳ ἡγεμονευσάτων αὐθέντων καὶ ἑτέρων γειτνιαζόντων κατασποράδην, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ Δραγόση βόδα καὶ καθεξῆς περατούμενον μέχρι τοῦ νῦν. Συντεθὲν μὲν πρῶτον παρὰ τοῦ μεγάλου λογοθέτου Μυρὼν Κωστὴν εἰς Μολδαϐικὴν γλῶτσαν, μεταφρασθὲν δὲ διὰ προσταγῆς τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ θεοσεϐεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδο-Βλαχίας κυρίου 'Ιωάννου Γρηγορίου Γκίκα Βοεϐόδα, εἰς τὴν ἡμετέραν ἁπλῆν διάλεκτον, παρὰ τοῦ ἄρχοντος πρώην μέγα σλοστζάρου 'Αλεξάνδρου 'Αμηρᾶ τοῦ Σμυρναίου, 'Εν Γιασίοις, ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ ᾳψκθ-ῳ, κατὰ μῆνα Φευρουάριον ».

« Carte istorică cuprinzând domniile și faptele domnilor Moldovei și ale altor stăpânitori vecini, începând dela Dragoș vodă și pe rând continuând până acum. Compusă la început de marele logofăt Miron Costin în limba moldovenească, tradusă din porunca prea înălțatului și de Dumnezeu cinstitorului voevod și domn a toată Moldo-Vlahia, Ioan Grigore Ghica voevod, în limba noastră populară de către boierul fost mare sluger Alexandru Amira

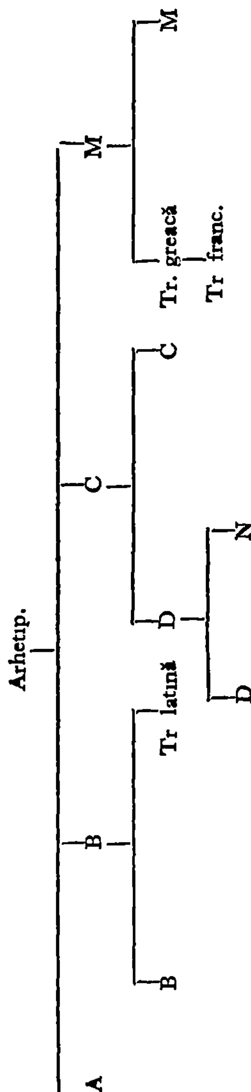
din Smirna. In Iași, în anul dela Hristos 1729, luna Februarie» Titlul acesta nu corespunde cu cuprinsul, căci lucrarea nu este cronica lui Miron Costin singură, nici nu începe dela Dragoș, ci cuprinde aceeași compilație de cronici ca manuscrisele din grupul M, adică cronica lui Nicolae Costin până la 1601, urmată de aci de a lui Miron și continuată cu Cronica Anonimă. Cronica lui Miron Costin începe cu capul 41 (al compilației), lista titlurilor capitolelor (Hase, *op. cit.*, p 325), corespunde întocmai cu acelea din manuscrisele grupei M. Întreg manuscrisul este o traducere după un manuscris românesc din grupa M. (cf. o descriere a acestui manuscris la C. C. Giurescu, *Les manuscrits de la Bibliothèque Nationale*, extras din « Revue historique du Sud-Est européen », 1925, p. 13—14, dar la p. 412—544 nu se află în manuscrisul grecesc « Chronique d'Alexandre Amiras » cum spune Giurescu, căci Amiras nu este autorul cronicii dela 1661—1729, ci traducătorul întregului corpus).

Traducerea franceză a cronicii lui Miron Costin. Manuscris la Biblioteca Națională din Paris, 1007 p., copie după aceasta la Acad. Rom , Ms. franceze, nenumerotat, 432 f., copie executată de A. Ubicini. Este traducerea textului grecesc după manuscrisul precedent. După traducerea titlului grecesc reprodus mai sus, traducătorul adaogă: « et de ce dernier idiome (grecește) a été mis en français par Nicolas Génier aussi de Smyrne, cy-devant honoré d'un employ dans la bibliothèque publique de sa majesté très chrétienne à Paris, Angora, 1741 ». Este o traducere a textului grecesc al lui Amiras, cu unele confuzii datorite neînțelegerii textului. Câteva extrase din acest manuscris, dar numai din cronica lui Nicolae Costin, au fost publicate de V. A. Ureche în « Buletinul Instrucțiunii Publice », I, 1866, p. 608—613.

Stema manuscriselor grupei M este deci următoarea:

Legătura între stemele diferitelor grupe studiate mai sus este următoarea:

EDIŢIA DE FAŢĂ. MANUSCRISUL DE BAZĂ ŞI VARIANTELE

Din expunerea de mai sus asupra manuscriselor cronicii lui Miron Costin şi a relaţiei dintre ele, rezultă că manuscrisele de bază pentru o ediţie critică a cronicii nu pot fi căutate decât în grupele A şi B. Aceasta pentru mai multe motive. Toate celelalte manuscrise aparţin marilor compilaţii de cronici alcătuite în veacul al XVIII-lea. Cum e uşor de văzut, alcătuitorii acestor corpusuri, care aveau pretenţia să înfăţişeze o istorie completă a Moldovei, nu erau nişte simpli copişti, ci aveau pretenţii de autori, modificau, prescurtau sau amplificau textele şi stilul, schimbau topica frazei, introduceau neologisme, înlăturau arhaismele. Astfel compilaţia din grupul D, alcătuită probabil în vremea lui Mihai Racoviţă (1716—1726), a prescurtat complet textul cronicilor, tăind capitole întregi, rezumând altele şi aceeaşi formă prescurtată s'a păstrat în compilaţia denumită mai sus N (Neculce), alcătuită la mijlocul veacului. Omisiuni pe o scară mai redusă, însă voite, ale unor pasaje şi paragrafe socotite pe semne «neinteresante», a suferit cronica lui Miron Costin şi în grupul M, dar compilatorul acestei grupe a avut şi pretenţii de stilist, modificând frazele şi modernizând lexicul cronicarului moldovean. În plus, în această grupă primele trei capitole (din totalul de 22 ale cronicii) sunt omise. Manuscrisele din compilaţia C reprezintă o formă mai aproape de original (între ele şi cele din grupele A şi B nu sunt deosebiri prea mari), dar sunt manuscrise copiate de grămătici neglijenţi.

Manuscrisele din grupa A sunt întâi cele mai vechi. In al doilea rând, ele nu au trecut prin fabrica compilatorilor, ci reprezintă copii după forma primitivă, adică după manuscrisul autorului, în care cronica lui Miron Costin este

izolată, ca o operă unică. Tocmai de aceea ele n'au suferit modificări și o frază ca aceasta: «și dintr'acesta an (1633) sânt începute și zilele vieții mele», care privește pe autor, s'a păstrat numai în grupa A. Manuscrisele din grupa B derivă dintr'o compilație foarte veche, cronicile lui Ureche și Miron Costin, alcătuită înainte de apariția cronicii lui Nicolae Costin. Compilatorul s'a mulțumit să modifice într'unul din manuscrise împărțirea materiei, dând dela sine titluri capitolelor. Manuscrisele din grupa B vin deci ca valoare imediat după cele din grupa A. Intre manuscrisele din grupa A, manuscrisul A[1] (2601 al Acad. Rom) este superior manuscrisului A[2] (36 al Acad Rom.), întâi pentrucă este complet, pe când al doilea are lacune, este scris cu multă grije de un caligraf și de un om inteligent, poate Axinte Uricarul, a fost alcătuit pentru biblioteca învățatului domn Nicolae Mavrocordat. Deși nu toate manuscrisele sunt databile, este foarte probabil că acest manuscris A[1] este cea mai veche dintre copiile cronicii lui Miron Costin ce posedăm azi, fiind scris la 1710, mai puțin de 20 de ani după moartea lui Miron Costin.

Sunt indicații ce ne îndreptățesc a spune că grămăticul care a scris acest manuscris, departe de a aluneca pe panta inovațiilor și modificărilor obișnuite copiștilor de cronici, a respectat ortografia autorului. Singur acest manuscris are toate citatele slavone și latinești ale lui Miron Costin, numai el a păstrat ortografia corectă a numelor proprii străine, așa cum trebuie să fi fost în originalul autorului: Zamoyski (Замоускі), Sahai Dacinâi (Сахаи Дачинин) și alte cuvinte cu consoane duble. Avem deci o indicație că nici cu restul textului nu și-a permis libertăți. E de altfel singurul care a păstrat notele explicative la versurile despre descălecarea Moldovei. Totuși ca orișice copist de cronici, care nu colaționa cu originalul, și copistul manuscrisului

A[1] a lăsat să-i scape unele omisiuni și lecturi greșite, pe care trebuie să le corectăm cu ajutorul altor manuscrise.

Ms. A[2], deși mai nou [1]), este din aceeași familie, el e singurul care a păstrat data alcătuirii cronicii, 1675.

Din aceste considerațiuni rezultă următoarea concluzie necesară pentru editarea cronicii lui Miron Costin: *Manuscrisul A*[1] *(2601) trebuie să servească de bază pentru o ediție a cronicii.* Drept control și ca variante interesante pot sluji în primul rând manuscrisele A[2] (36), B[1] și B[2] (103 și 139) [2]).

Din manuscrisele celelalte care fac parte din compilații, trebuiesc cu totul înlăturate toate cele din grupele D și N, ca unele în care textul lui Miron Costin a fost modificat și prescurtat. Din celelalte două grupe C și M, am ales câte un manuscris caracteristic, cel mai vechi și totodată și cel mai corect al fiecărei grupe: anume pentru grupa C manuscrisul 114 al Acad. Rom, scris la 1726 de Grigore sin Vasile Uricar, care a servit și lui Kogălniceanu în ediția sa, iar din grupa M, manuscrisul 238 al Acad. Rom. scris pe la 1730, cel mai vechi și mai îngrijit al grupei.

In acest chip, avem variantele caracteristice ale tuturor grupelor de manuscrise care au păstrat cronica lui Miron Costin completă și nu în formă de compendiu. Nu am

---

1) N. Cartojan, *Istoria literaturii române*, II, p 158 dă o fotografie după titlul acestui manuscris, afirmând greșit că ar fi cel mai vechi manuscris al cronicii lui Miron Costin, deși nu avem nicio dovadă în acest sens

2) G. Pascu, *Ghigore Ureache și Miron Costin*, Iași, 1935, p 106, fără a cunoaște direct manuscrisele cronicii lui Miron Costin, ci numai după variantele date de V. A Ureche în ediția sa, ajunge la concluzia justă că numai aceste patru manuscrise pot servi ca bază la o ediție critică a cronicii lui Miron Costin, dar greșește când crede că manuscrisele din grupa B ar fi superioare celor din grupa A

crezut necesar să dau variantele interne ale fiecărui copist din fiecare grupă și aceasta din două motive. *a)* Alegând manuscrisul caracteristic al fiecărei grupe dintre compilațiile în care intră cronica lui Miron Costin, plus cele patru manuscrise care derivă mai direct dela forma primitivă, nu este materialmente posibil · ca să ne scape vreo variantă derivată eventual din arhetip; *b)* Numărul de 49 de manuscrise ale cronicii lui Miron Costin punea editorului o problemă tehnică insolubilă, dacă ar fi avut pretenția să dea toate variantele copiștilor din toate cele 49 de manuscrise.

Așa dar ediția de față constă în publicarea textului manuscrisului A[1] și numai acolo unde se constată din compararea cu celelalte manuscrise că copistul acestui manuscris a omis sau a citit greșit un cuvânt sau un pasaj, textul este corectat, indicându-se în aparat din ce manuscris provine corectarea și care este lectura greșită a manuscrisului de de bază.

În aparat se dau variantele manuscriselor A[2], B[1] și B[2] (pentru consens B) și 115 (C) și 238 (M).

În afară de aceste variante, numai pe alocurea, unde după socoteala editorului, lucrul prezintă vreun interes, s'au dat variante și din manuscrisele Ax și N (Ms 53 Acad. Rom.) Pentru aceste manuscrise nu se puteau da, ca pentru cele din A B.C.M., toate variantele, întru cât Ms. Ax și grupul N prezintă o *redacție* deosebită care numai pe alocurea se apropie de textul corect al cronicii lui Miron Costin. De asemenea am dat variante din traducerea latină (Lat.), unde acest lucru putea avea vreun interes. Traducerea grecească prezintă un interes mult mai redus (vezi mai jos capitolul. *Traducerile străine*), ca și cea franceză, care e făcută după cea grecească. De aceea nu au fost ținute în seamă.

Chestiuni de metodă. Din cele spuse mai sus rezultă că vom adopta un *aparat negativ*, cu alte cuvinte se dau în note numai variantele care nu se află în Ms. A[1] sau care diferă de cele din acest manuscris, afară bine înțeles, de locurile unde lectura acestui manuscris de bază este corectată, ceea ce se indică în chip clar.

Transcrierea manuscrisului de bază este fidelă, urmându-se ortografia lui. Nu s'a făcut deci, ca în edițiile de cronici ale răposatului C. Giurescu, o *unificare a ortografiei*, ci am urmat ortografia manuscrisului de bază, chiar atunci când nu era consecventă, socotind că scriitorii din veacul al XVII-lea (d. e. în cărțile bisericești și în documente), aveau o ortografie neconsecventă (soltan și sultan, inimă și inemă la același scriitor) [1]).

Ca la toate edițiile de texte vechi românești transcrierea din cirilică prezintă multe dificultăți. *N'am dat o transcriere grafică, ci una fonetică.* Adică în ediția noastră nu s'a admis principiul că fiecărei litere cirilice trebuie să-i corespundă o literă latină distinctă, deoarece adesea sub același semn cirilic se ascund după caz sunete diferite, care trebuesc transcrise diferit și dimpotrivă, două sau mai multe semne cirilice reprezintă adesea același sunet. De aceea am dat o transcriere fonetică după cunoștințele ce le avem despre dialectul moldovenesc, transcriere care va fi socotită poate uneori arbitrară, dar pe care o credem în realitate singura întemeiată pe principii științifice.

Astfel avem:

ъ = *â* în cuvinte ca p*â*nă, M*â*ntuitorul, dar = *ă* în cuvinte ca f*ă*r*ă*, dup*ă*.

---

[1]) Argumente împotriva uniformizării grafiei și ortografiei în edițiile critice, la D. Russo, *Critica textelor și tehnica edițiilor* București, 1915, pp 27—30

ь = *i* în anume terminații plurale, ca Munten*i*, și fără valoare fonetică la sfârșitul singularelor masculine.
ѫ = *ă* în cuvinte ca iar*ă*, s*ă* (avem în același ms. grafiile sѫ și sъ), tocmal*ă*, adec*ă*
ѫ = *â* în aștept*â*nd, r*â*nd, R*â*mul.
ѧ = *e* (deschis moldovenesc) în aic*e*, oam*e*ni.
ѧ = *ea* în cn*ea*zul, naștere*a*.
ꙗ = *ia* în domni*ia*, vo*ia*.
є = *e* în d*e*, dar și *ea*, în noospredzecel*ea*, căd*ea*.
ꙗ = *ia* și ю = *iu*.
ꙑ = *â*, în țăr*â*i, ьін = *ii* în Vlah*ii*.
ѣ = *e* în ost*e*ni, l*e*topiseț, num*e*le, pr*e*.
ѣ = *ea* în zidir*ea*, socot*ea*la, Ard*ea*l.
ȣ = final, când este indicat grafic, se păstrează ca *u*.
ѕ = *dz* ω = o, ѵ = y, ѧ = *î* sau *în* (ѧbe). оу = ȣ = *u*.
џ și ч nu se transcriu *ğ* și *č*, ci *gi* sau *ge* și *ci* sau *ce*.

Celelalte litere nu prezintă dificultăți de transcriere.

Bine înțeles în privința punctuației și a întrebuințării majusculelor, am introdus regulile ortografice moderne.

Al doilea rând de note sub aparat reprezintă indicarea isvoarelor diferitelor pasaje ale cronicii lui Miron Costin.

Cifrele de pe marginea dinăuntru indică paginația (recto și verso) a manuscrisului de bază, iar începutul paginelor este arătat în text printr'o bară transversală. De asemenea s'au numerotat pe margine rândurile din 5 în 5 (marginea exterioară) și s'au trecut pe marginea exterioară toate datele din text transformând anii dela Facerea Lumii în ani dela Hristos (socotind începutul anului bizantin la 1 Septemvrie).

EDIŢIILE ANTERIOARE

O nouă ediţie a cronicii lui Miron Costin era necesară, întru cât ediţiile anterioare sunt defectuoase şi pot induce în eroare, din cauza numeroaselor greşeli, atât pe istorici, cât şi pe filologi.

Ediţia Kogălniceanu. M Kogălniceanu a publicat cronica lui Miron Costin în *Letopisețele Moldovei*, ed I, tom. I, Iaşi, 1852, şi ed II, Bucureşti, 1872, în care reproduce pe cea dintâi, transcriind textul cirilic cu litere latine. Kogălniceanu nu a avut pretenţia să dea o ediţie critică, ci a reprodus un manuscris cu unele modificări, datorite comparării cu alte manuscrise sau conjecturilor sale proprii. Bine înţeles, editorul nu indică pasajele sau cuvintele pentru care manuscrisul de bază nu mai este urmat. Pentru cronica lui Miron Costin Kogălniceanu s'a folosit de manuscrisul notat de noi cu sigla B^1, dar combinat adesea cu un manuscris din grupul C. El n'a cunoscut manuscrisele din grupul A, adică pe cele mai bune. (Vezi notiţa despre manuscrisele folosite de Kogălniceanu, la sfârşitul tomului I).

Manuscrisul urmat de Kogălniceanu prezintă neajunsul că nu desparte textul în paragrafe, aşa cum era în originalul lui Miron Costin, în schimb copistul şi-a permis o împărţire proprie în capitole, dându-le subtitluri, care nu se află în original Aceste subtitluri se găsesc deci şi în ediţia Kogălniceanu.

Ms B^1 are lacune pe care Kogălniceanu nu le-a putut completa Câteva exemple: p. 26^{26} (paginaţia ediţiei noastre): *domnii mărgineni*, p 36^{31} *din păşiia lui*, p. 44^{31}. *iară oastea cealaltă*, p. 62^{20}. *iară, ia, cum ţin*, p. 62^{22}: *iară şi de ceie, măcar de n'ar hi aproape*, p. 68^{3}, *textul slav al citatului biblic*, p. 115^{15}. *Şi depre sprinteniia lor, fiindu oameni*, p 116^{31-32}: *craiul leşesc, precum s'au pomenit şi mai sus,*

p 159[4]: *și acolea dencoace de Târgul Frumos*, p. 213[2]: *în ceie parte*, p. 213[28—29]. *după cei dentâi ce să arătasă. Apoi la trecutul Jiju.* Toate aceste pasaje, luate ca exemplu, sunt omise în ed. Kogălniceanu.

Kogălniceanu citea foarte repede și de aci o serie de lecturi greșite și de confuzii, câteva exemple· p. 61[15]. *pier de pușci* > *pierde pușci*. Kog , p. 61[19]. *pătrunși* > *părtași* Kog , p. 47[33]. *descălecând* > *deschizând*. Kog p. 115[11]: *lefe* > *lege*. Kog. p 112[5]: *solua* > *cneziia*. Kog. 112[25]: *esă*> *este*. Kog p. 138[13]; *la chip* > *la cap*. Kog. p. 165[15] *catane*> *capite* Kog. p. 48[24]. *să îmbărbătasă* > *să îmbătasă*. Kog. p. 143[23]: *Eșilor* > *Leșilor*. Kog. p. 108[20] *nu pestiți ani* (i. e. nu peste mulți ani) > *nu apoi peste alți*. Kog. și chiar date citite greșit, p. 64[17]. *7131* > *7138*. Kog. p. 60[14]: *16 a lui Septemvrii* > *17 a lui Septemvrii*. Kog.

Kogălniceanu era convins că în secolul al XVII-lea infinitivul lung era singurul folosit în limba română și deși formele infinitivului scurt apar în toate manuscrisele cronicii lui Miron Costin, Kogălniceanu le transformă în infinitive lungi, neavând niciun text la bază. Astfel în ediția Kogălniceanu *a ieși* devine *a ieșire*, *a părăsi*, *a părăsire*, *a smulge*, *a smulgere*, *a-l amăgi*, *a-l amăgire*, *să să amistuiască*, *a să mistuire* și foarte multe altele.

În plus, ediția Kogălniceanu are o mulțime de omisiuni din textul lui Miron Costin, care-l fac pe alocurea ininteligibil, omisiuni care nu se datoresc manuscrisului de bază, ci neglijenței editorului. Cele mai multe se datoresc transcrierei « en bourdon », adică se omite textul între un cuvânt și repetarea lui mai jos. Exemple: p. 10[illegible][32—33]. *ce viindu cu aceie veste Isar că or da Azacul Moscalii, au purces asupra Vavilonului*; p. 168[10—15]: *fărămându-să, alțu pe'ntunerec sărindu de bună voe în șanțu;* p. 183[32—33]. *agiutoriu. Și li-au dat 700 de oameni;* p. 59[24]: *toată dzua açeie;* p. 93[27]:

vădzându-l om harnic de aceie treabă; p. 135[32]: *și de oști ungurești.*

Numele proprii străine sunt foarte des alterate în ediția Kogălniceanu: p. 116: *Nalevaico* devine *Palevaico*, p. 111: *Diicul* d. *Dinul* și *Ianoș* d. *Elnăș*, p. 120: *Șaan Ghirei* devine *Șaaran*, p. 121: *Togai* devine *Tobai*, p. 143. *Coiceni* d. *Caiceni*, p. 147: *Cotnarschii* d. *Cotnarovschii*, p. 148: *Bohun* d. *Bohul*, p. 64: *de Zbaraz* d. *Desbaraj*, p 63: *Velco Poleanii* (i. e. din Polonia Mare) devin *Vel-Copoleanii*, p. 97: *Murtaza* d *Mustafa*, p. 57· *Veveli* d. *Viteli*, p. 98: *Codac* d. *Codin*, p. 128: *Toderașco* d. *Toderaș*.

Editorul își permite să adaoge dela sine unele cuvinte în text, acolo unde i se pare că acesta nu este destul de lămurit. La p. 57[4], după *piedzi răi* editorul adaogă între paranteze: *semn rău.* Alte ori Kogălniceanu corectează pe cronicar. El știa despre Calvin că nu era *mitropolit*, așa cum spune Miron Costin, p. 110[20] și de aceea schimbă acest cuvânt din text cu *popă.* La p. 133[15] în loc de *visternicul* editorul scrie *vel visternicul*, ceea ce nu se află în text.

De observat că ms-ul B[1], urmat de Kogălniceanu are o însemnare marginală scris evident de altă mână, mult mai târziu: « Deh derviș der chilimi anhuz, va du patișah dera chilimi, nechii vucdî, adecă zece dervișì pe un covor pot încăpea, iară doi împărați într'o țară nu încap », p. 100 (ed noastră). Acest pasaj care în niciun caz nu poate fi al lui Miron Costin, fiind o însemnare a unui cititor, a fost introdus în text de Kogălniceanu și păstrat și în ediția lui V. A. Ureche, care ar fi trebuit să vadă că nu se mai află în niciun manuscris și acum a ajuns să fie citat ca exemplu al stilului lui Miron Costin în Istoria Literaturii noastre [1]).

---

[1]) N Cartojan, *Istoria literaturii române vechi.* București, 1942, II, p. 162

În sfârșit, se pare că unele omisiuni din textul lui Miron Costin în ediția Kogălniceanu sunt voite și datorite unui patriotism rău înțeles. Spune Miron Costin: « Ai noștri, Moldovenii, *pre obiciai*, au plecat fuga ». Cuvintele date de noi în cursive au fost omise, se pare intenționat de Kogălniceanu.

Ediția V. A. Ureche. Ediția cronicii lui Miron Costin de V. A. Ureche (Miron Costin, *Opere complete*, I, București, 1886) are pretenția unei ediții critice, editorul a consultat multe manuscrise, a dat variante în josul paginilor. Dar, din nefericire, V. A. Ureche nu avea cunoștință despre regulile edițiilor critice și n'a izbutit să stabilească filațiunea manuscriselor, așa că s'a înnecat în marele număr de copii și de variante, cu care nu mai știa ce să facă. Ediția lui V. A. Ureche a cronicii lui Miron Costin este un mozaic alcătuit arbitrar din pasaje luate când din unul, când din altul din manuscrise, iar variantele date în josul paginelor sunt o culegere luată la întâmplare din diferite manuscrise; cele mai multe și mai importante variante lipsesc.

Despre faptul că această ediție este complet defectuoasă, au scris D. Russo [1]), C. Giurescu [2]), și G. Pascu [3]). De aceea ne vom mulțumi să mai adăogăm numai câteva constatări, care întăresc și completează afirmațiile celor de mai sus.

V. A. Ureche sare cuvinte din text sau chiar pasaje întregi din neglijență sau citește greșit altele. Exemple: p. 26^{24} (ed. noastră): *cumnați, domni mărgineni* > *cumnați doamnei, mărgineni*. V.A.U. p. 35^{14}: *Leșilor* om. V.A.U. p. 35^{24-25}: *cătră boiari.* om V.A.U. p. 37^{4}: *Jolcovschii* om. V.A.U.

[1]) D. Russo, *Critica textelor și tehnica edițiilor*. București, 1915, p 77.

[2]) C. Giurescu, Introducere la Miron Costin, *De neamul Moldovenilor* București, 1914, pp. LI-LV

[3]) G Pascu, *Ghigorie Ureache si Miron Costin*. Iași, 1935, pp. 109—114.

p. 41[30]. *Gabor* om. V.A U. p 70[25]. *în veci > în vaci.* V.A U. p. 72[1 – 2]. *ce au sărit Fălciuanii și Covurluianii și Tecuceanii cu porunca lui Radul vodă.* om. V.A U. p. 77[30]: *și așe să împlusă țara > și de aceia împlură țara.* V.A U. p. 84[27]: *pe la Matei vodă* om. V.A U. p. 85[20]: *perire > pornirea.* V.A U. p. 86[12]: *îmăsa > mă-sa.* V A.U. p. 89[11]: *au fost tupilat. . pen păduri > au fost tupilat prin poduri.* V.A U. p. 94[31]: *în dzilele lui Moysei vodă, ce oblicindu-l Abăza pașa.* om. V.A U. p. 110[33]: *pohtele sale trupești > faptele sale trupești.* V.A U. p. 113[27]: *pe la Racoți cneadzul de Ardial.* om V A.U. p. 115[19]. *oaste > este* V A U. p. 130[2]: *la Ceahrin* om V.A.U. p. 144[5]: *tabără legată > tabără bogată.* V.A U. p. 157[24]: *800 > 500* V A U. p. 165[5]: *200 > 300.* V.A.U. p. 165[26]: *după casele > după carele.* V A U. p. 170[18]: *și cu al doilea conac au stătut în Roman.* om V A.U. p. 196[9]: *polcovnicul de Omani* (localitate în Ucraina) > *polcovnicul de oameni.* V.A U. p 196[15]: *până în râpa altui munte* om V.A U.

Ceea ce e mai curios e faptul că în multe locuri « ediția critică » a lui V. A. Ureche nu urmează lectura manuscriselor, ci deadreptul ediția lui Kogălniceanu, din care reproduce și greșelile de tipar. După sfârșitul predosloviei, Kogălniceanu adăogase dela sine semnătura autorului: « Miron Costin biv vel vornic țărâi de jos », care nu se află în manuscrise, totuși V. A. Ureche păstrează această semnătură. La p. 10[27] *barat > berat* Kog. și V. A. U.; p. 15[3]: *căpeteniilor > căpitănilor* Kog. și V.A U.; p. 23[16]: *pe numele apei Argeșului.* om Kog. și V A.U. p. 33[4] V. A. Ureche văzuse în textul lui Kogălniceanu titlul: « *Venit-au doamna Ieremiei vodă cu oaste leșască asupra lui Ștefan vodă și l-au scos den domnie și den țară* », deși în ediția sa suprimase subtitlurile, care nu sunt ale lui Miron Costin, l-a copiat în chip mecanic, introducându-l în text ca o frază interioară. La p. 70[9—10]. *vătăjiia de aprozi > vătăjia de divan*, corectare

a lui Kog. păstrată şi de V A.U. Peste tot în textul lui Miron Costin numele *Roxandei* fiica lui Vasile Lupu, aşa cum apare în toate manuscrisele, este transformat în *Rucsanda*, de către Kogălniceanu şi V. A. Ureche îl urmează docil. La p. 128[32], în loc de *Nipru*, cum este în toate manuscrisele, Kogălniceanu a citit *Nistru* şi deşi nu putea găsi în niciun manuscris această lectură, V. A. Ureche a adoptat-o. Asemenea exemple se pot încă înmulţi după voie.

ISVOARELE CRONICII

Cronica Moldovei de Miron Costin începe cu anul 1595 şi merge până la 1661. Autorul, după cum spune el însuşi, s'a născut la 1633. Dacă partea dela urmă a cronicii poate constitui nişte adevărate *memorii*, pentru începutul cronicii el este silit să recurgă la povestirile verbale ale boierilor, mai bătrâni din divan şi din familia lui. Soţia lui Miron Costin era Ileana Movilă, nepoata de fiu a lui Simion vodă, deci despre perioada în care au domnit Movileştii putea să aibă ştiri bogate. Isvoare scrise interne pentru epoca pe care o povesteşte n'a avut şi probabil că nici n'au existat. Isvoarele străine cunoscute de el erau insuficiente, precum spune Miron Costin în predoslovia la letopiseţ: « Iară dela Aron vodă încoace începe acesta letopiseţ, care ţi l-am scris noi, nu cum s'ari cădea de amănuntul toate. Că letopiseţele cele streine, lucrurile numai ce-s mai însămnate, cum sintu războaiele, schimbările, scriu a ţărâlor megiiaşe, iar ce să lucreadză în casa altuia de amănuntul, adecă lucruri de casă, n'au scris. Şi de loc (adică *localnice*) letopiseţă de muldovan scrise nu să află » (p. 4).

Dintre cronicile interne, Miron Costin foloseşte pe a lui Ureche, dar numai pentru a face legătura între evenimen-

tele trecute și cele povestite de el (p. 4 și 7) sau amintește de anume fapte mai vechi, ca turcirea lui Ilie Rareș, când vorbește de fiul său Alexandru (p. 50). Pe Ureche îl numește: *Ureche vornicul* (p. 3, 4, 7), prin care înțelege pe Grigore Ureche, fiul lui Nistor. Pe acesta din urmă îl amintește în deosebi așa: « Nistor Ureche, tatăl lui Grigore Ureche vornicul, carele au scris letopisățul țării până la Aron vodă » (p 28).

Isvoarele externe. Principalul isvor extern al cronicii lui Miron Costin este cronica latină a episcopului polon Paul Piasecki. Paul Piasecki (1579—1649) studiase la Praga și la Roma, a fost episcop de Camenița (1627—1644) la marginele Moldovei și apoi la Przemisl (1644—1649). Este autorul mai multor scrieri în limba latină, dintre cari *Praxis Episcopalis*, un manual pentru jurisdicția și autoritatea episcopilor (ed. I, Veneția, 1611, urmată de multe altele) [1]. Ca istoric s'a bucurat de o mare faimă, încă în timpul vieții sale [2]). Scrierea sa *Chronicon gestorum in Europa singularium* este o istorie a Europei creștine, dela 1575 la 1648 (ultimii 10 ani mai pe scurt). Istoria aceasta are ca ideie conducătoare concepția despre unitatea lumii creștine, dușmănia față de Turci și de Germani, pe care-i socoate o primejdie pentru Poloni și Slavi. In Polonia autorul sprijină « democrația » șleahtei împotriva absolutismului regal și al iezuiților. Iezuiții au fost în mare luptă cu Piasecki și au căutat să-i discrediteze scrierea prin pamflete și predici [3]).

[1]) Amănunte despre viața lui Piasecki în introducerea lui Julian Bartoszewicz la traducerea polonă a cronicii lui, *Kronika Pawla Piaseckiego biskupa Przemislskiego* Cracovia, 1870.

[2]) Vezi amănunte la P P Panaitescu, *Influența polonă în opera lui Ureche și Miron Costin*. București, 1925 (*Acad Rom , Mem. sec ist*) pp. 84—85

[3]) P P. Panaitescu, *loc. cit.*

Piasecki era rău văzut de clerul catolic şi de nobilii mari, pentrucă se arătase adversar al exclusivismului religios, apăra pe Cazaci şi pe ortodocşi în cronica sa. Provocase un scandal de pomină în dietă, sprijinind ideea ca regele Vladislav IV să se căsătorească cu o principesă protestantă [1]).

Pentru istoria Moldovei este o cronică preţioasă; autorul dela Cameniţa, în faţa Hotinului, putea avea ştiri despre tot ce se petrece în Moldova. Ştia probabil şi limba română, de vreme ce scrie: «...idioma incolarum illius regionis (Moldova) hucusque latinum corruptum quidem, sed ita und facile audiens dignoscere possit, a latinis fuisse profectum [2]) ». Totuşi biografii lui au arătat că nu prea aveau obiceiul să locuiască la Cameniţa, ci şedea mai mult la o moşie lângă Cracovia, unde se ocupa cu lucrări istorice [3]). Dar un nepot al său, care-i purta numele, Pavel, fiul fratelui său, luase parte cu hatmanul Koniecpolski la o expediţie polonă în Moldova. Mai târziu acest nepot favorit fu adoptat de către episcopul Piasecki [4]).

Cronica lui Piasecki a apărut în mai multe ediţii la scurt interval. Cea dintâi din anul 1645, tipărită la Cracovia la librarul Francisc Caesarius, tipograf regal, are titlul: *Chronicon gestorum in Europa singularium recentiorum ad annum 1646* (sic) [5]).

---

[1]) Bartoszewicz în introducerea citată, pp XLIV—XLVI.

[2]) P Piasecki, *Chronicon*, ed Cracovia, 1648, p 52

[3]) Bartoszewicz, *op cit*, pp XXXVIII—XLIX

[4]) *Ibidem*, p XXIX

[5]) Academia Română nu posedă niciun exemplar Cf Bartoszewicz, *op. cit*, p. LIII şi K Esterreicher, *Polnische Bibliographie des XVI —XVII Jahrhunderts*, Cracovia, 1883, p 252 şi L Finkel, *Bibliografja historij Polskiey*, Cracovia, 1906, p 452, Nr 81 571, afirmă că ar fi două ediţii deosebite din anul 1645.

Ediţia a doua apare la Cracovia la 1648 sub titlul: «*Chronicon gestorum in Europa singularium a Paulo Piaseckio episcopo Praemisliensi, accurate ac fideliter conscripta ad annum Christi MDCXLVIII ad utilitatem publicam divulgatur et typis cum gratia et privilegio S.R M., Cracoviae in officinagraphica Francisci Caesarii S.R.M. typographii, anno Domini, 1648*», 8 p. liminare şi 638 p. + 22 p. finale nenumerotate, cu portretul şi stema autorului.

O a treia ediţie este identică cu precedenta ca text, dar n'are nici locul imprimării, nici anul, nici indicaţia librarului. Ea are acelaşi titlu ca precedenta, dar cu următorul adaos: « Juxta exemplar impressum Cracoviae et postmodum ab ipso auctore propria manu correctum et auctum », de unde rezultă că avem a face cu o ediţie corectată de autor, dar tipărită în alt oraş, nu la Cracovia. La sfârşitul acestei ediţii se află un adaos intitulat. « *Observationes ad pauca aliquod loca hujus chronici in quibus Paulus Piasecius de rebus Gallicis et Belgicis tractans a veritate non nihil aberravit* ». E vorba de corectări făcute de un cunoscător al istoriei Franţei şi Belgiei. Ediţia e tipărită cu literă mai mică decât precedenta (X şi 536 p.), mai elegantă, fără portretul autorului, pare a fi tipărită în Apus [1]). Este probabil identică cu ediţia tipărită la Amsterdam la 1649, la editorul Forster, pe care o semnalează bibliografii poloni [2]).

Există şi o traducere polonă a acestei cronici de Crzaszczewski din secolul al XVIII-lea, al cărei manuscris a fost publicat abia la 1870 [3]). Traducătorul lasă la o parte unele pasaje ce nu au legătură directă cu istoria Poloniei.

---

1) Academia Română posedă două exemplare din ediţia din Cracovia, 1648 şi un exemplar din ediţia posterioară fără dată

2) K Esterreicher, *op cit*, p 271 şi Bartoszewicz, *op cit*, p LV.

3) *Kronika Pawla Piaseckiego biskupa Przemślskiego*, Cracovia, 1870 LXXXV şi 458 p, cu un portret şi o introducere de L. Bartoszewicz.

Cronica lui Piasecki a fost cunoscută în secolul al XVII-lea peste granițele Poloniei, nu numai în Moldova, dar și în Rusia, o traducere rusească în limbă bisericească din acea vreme a fost executată la Moscova și anume numai pasajele ce privesc Rusia și războaiele polono-moscovite. Rămasă în manuscris a fost publicată abia în zilele noastre [1]. Aceasta dovedește că lucrarea lui Piasecki era răspândită în lumea ortodoxă

Miron Costin o citează în nota bibliografică dela începutul cronicii: « Piasețchii vlădicul de Premislia [scrie] lătinește ». Cronicarul moldovean a folosit cronica în originalul latin și anume nu în prima ediție din 1645, căci folosește date adaose la ediția din 1648, privitoare la răscoala Cazacilor din acel an [2]) Dintre edițiile următoare cele tipărite în Olanda (sau Franța) cu greu ar fi ajuns în Moldova, mai probabil a căzut în mâna lui Miron Costin ediția din 1648 din Cracovia. De aceea am trimis la această ediție în indicațiile ce însoțesc ediția de față.

Miron Costin folosește pe larg cronica lui Piasecki în prima parte a cronicii sale, mai ales pentru relațiile româno-polone: războiele cu Polonii ale lui Mihai Viteazul, luptele interne din epoca Movileștilor. Foarte pe larg sunt reproduse informațiile lui Piasecki cu caracter de raport zilnic pentru expediția nenorocită a hatmanului Zolkiewski în Moldova la 1620 și a războiului polono-turcesc dela Hotin în anul următor, apoi pentru solia lui Cristofor de Zbaraz la Constantinopol în 1622, cu revoluția întâmplată

---

[1]) Arhimandrit Leonid, Смутное Время и Московско-Польская Воина. Из славянскаго перевода хроники П. Пясескаго (Vremile turburi și războiul polono-moscovit din traducerea slavonă a cronicii lui Paul Piasecki) în Памятники Древнои Писемности LXVIII, și observațiile lui V. Jagić în *Arhiv fur slavische Philologie*, XI, p. 160.

[2]) Ediția noastră, pp 118—119

la scaunul sultanilor tocmai atunci. De aci şi până la 1633 sunt în cronica lui Miron Costin puţine ştiri culese din Piasecki. Sub anul 1633 Miron Costin împrumută dela Piasecki povestirea expediţiei lui Abaza-paşa în Polonia însoţit de Moise Movilă şi de Matei Basarab şi tot din această cronică polonă Miron Costin culege împrejurările morţii lui Abaza-paşa. De asemenea ştirile lui Miron despre originea Cazacilor şi organizarea lor de către regii poloni sunt tot dela Piasecki. Cam la atâta se reduc împrumuturile lui Miron Costin din cronicarul polon, în realitate puţin lucru în comparaţie cu ştirile din cronică luate din tradiţia orală şi din propriile lui observaţii.

Intr'un studiu publicat acum 18 ani, am arătat că Miron Costin a mai avut şi alte isvoare polone, pe care nu le citează mai precis. Unul este cronica lui Alexandru Guagnini, *Descriptio Sarmatiae europeae* întrebuinţată în traducerea polonă a lui M. Paszkowski, *Opisanie Sarmaciej europejskiej*, ed. I, Cracovia, 1611, carte folosită mai înainte şi de Simion Dascălul [1]).

În această carte şi anume numai în traducerea polonă, se află intercalată şi o poemă a lui Jarosz Otwinowski despre lupta dela Argeş între Mihai Viteazul şi Simion Movilă sprijinit de Poloni: « *Powodzenie nebespiecznego ale śczęszliwego wojska I K.M. przez I. M. staroscie Kamenieckim w Multan, opisanie prawdziwie, roku 1600* (Expediţia primejdioasă dar fericită a oştirii măriei sale regelui prin starostele de Cameniţa în Muntenia, descrierea adevărată, în anul 1600), care apăruse într'o broşură separată la Cracovia în 1601. Miron Costin a folosit pe larg această scriere în cronica lui Paszkowski, pentru descrierea luptei dela Argeş (p. 23), alături de ştirile ce le avea din familie despre rolul

1) P. P. Panaitescu, *op. cit.*, pp. 88—90.

Movileştilor în această împrejurare. Tot din cronica lui Guagnini-Paszkowski ia Miron Costin şi unele ştiri despre lupta dintre verii Movileşti la Ştefăneşti (1608), despre origina familiei Zbaraski şi aceea a Rutenilor [1]).

Miron Costin aminteşte pe «Marţin Paşcovschii» în lista isvoarelor dela începutul cronicii, alături de Bielski, cu indicaţia: «Istoricii leşeşti pre cari au urmat răposatul Ureche vornicul» (p. 3). In realitate, Miron Costin nu cunoştea cronica lui Ureche decât din adaosurile lui Simion Dascălul şi întrebuinţarea lui Paszkowski se datoreşte acestuia din urmă [2]).

Un al treilea isvor polon al lui Miron Costin este opera istorică în versuri a lui Samuel Twardowski, *Wojna domowa* (Războiul civil). Twardowski, născut la 1595, elev al Iezuiţilor, a fost un poet foarte gustat pe vremea lui [3]). În 1622 a călătorit în Moldova şi în Ţara Românească, însoţind pe ambasadorul Cristofor de Zbaraz în Turcia şi a descris în versuri această solie [4]). A călătorit şi în Apus cu principele Vladislav, viitorul rege Vladislav IV şi a scris chiar o poemă despre acest rege polon. Twardowski moare la 1660 [5]). El este socotit ca principalul poet epic polon al veacului al XVII-lea; scrierile sale, toate în ver-

---

[1]) *Ibidem*, p 27, 64, 114

[2]) Ureche, *Letopiseţul Moldovei*, ed C Giurescu, Bucureşti, 1916, p 180.

[3]) K Thieberger, *Samuel von Skrzypna Twardowski. Beitrag zur Geschichte der polnischen Litteratur des XVII. Jahrhunderts, Inaugural Dissertation*, Breslau, 1898, 59. p.

[4]) S Twardowski, *Przeważna Legacya* (Solia cea mare), Leszno, 1633, ed II, 1639, ed III, Wilno, 1706. Pasajele privitoare la ţările române traduse de P. P Panaitescu, *Călători poloni în ţările române* (Acad Rom, Studii şi Cercetări), Bucureşti, 1913, pp. 13—21

[5]) Thieberger, *op cit*, p 46 cf. şi S. Turowski, *Samuel ze Skrzypny Twardowski*, Lwów, 1909.

suri, fură reeditate dese ori, iar *Războiul civil* fu tradus și în rusește și folosit ca isvor istoric de cronica Cazacilor de Welićko [1]).

Scrierea aceasta folosită și de Miron Costin are titlul întreg: « *Wojna domowa z Kozaki i Tatary, Moskwa, potym Szwedami i z Węgry przez lat dwanaście, za panowanie Nayasnieyszego Iana Kazimierza krolu Polskiego, tocząca się, na cztery podzielona xięgi, oyczystą muzą*, (Războiul civil cu Cazacii și Tătarii, Moscova, apoi cu Suedezii și cu Ungurii timp de doisprezece ani sub domnia prea serenisimului rege al Poloniei Ioan Cazimir, împărțită în patru cărți, în limba națională). Partea întâi apare la 1651, a doua la 1657, ediția doua adaosă și revăzută la 1660, iar după moartea autorului mai apărură încă două ediții, la 1665 și 1682. Toate edițiile se tipăresc în imprimeria colegiului iezuit din Kalisz. Am folosit ultima ediție [2]). Miron Costin care a fost contemporan cu *Războiul civil*, adică cu răscoala Cazacilor și cu luptele următoare (1648—1660) și a luat parte la una din bătălii (p. 128) nu a luat dela Twardowski decât puține fapte, dar a fost atras de expresiile poetice ale scriitorului polon, reproducându-le în cronica sa. Astfel indignarea unui nobil polon: « Pentru ce să ție un mujic târguri? », sau exclamația lui Chmielnicki: « Luatu-mi au Czaplinski Subotovul și tot ce am avut, iară sabia din mână nu mi-au luat », apoi sfatul hatmanului polon, când află că răscoala este gata să izbucnească: « Șarpele, până nu ridică capul din iarbă, să-l lovești » (p. 120—121). Aceasta arată că boierul moldovean, poet el însuși, a fost atras de povestirea colorată a lui Twardowski, care l-a influențat tocmai de aceea.

---

[1]) P P Panaitescu, *Influența polonă la Ureche și Miron Costin*, București, 1925, p 91

[2]) *Ibidem*, p. 91 și pasajele traduse, tot acolo, pp 219—224

La acestea se reduc isvoarele scrise ale cronicii lui Miron Costin, pentrucă lista de scriitori, ce se află la începutul lucrării, nu privește istoria Moldovei dintre anii 1595—1661, ci sunt martorii «descălecatului întâi» și al doilea, care nu formează subiectul acestei scrieri. Întâmplător numai citează cronicarul moldovean o singură dată pe L. Toppeltin, *Origines et occassus Transylvanorum*, Lyon, 1667 (la p. 186 a cronicii), carte care urma s'o folosească pe larg cu alte prilejuri.

Spre deosebire de cronicarii anteriori și chiar de unii din cei care au urmat după dânsul, Miron Costin nu este un compilator, ci lucrează ca un istoric; el nu reproduce isvoarele, ci le folosește pentru informațiile lor, pe care le topește în stilul său propriu. Nu vom găsi la Miron Costin o reproducere mecanică, isvoarele sunt pentru el materialul brut, pe care îl prelucrează.

Datele din cronica lui Piasecki sunt întotdeauna modificate după calendarul Iulian și Miron Costin amplifică povestirea, dând explicații asupra motivelor faptelor, acolo unde nu le găsește în isvorul său. Aceasta, e drept, nu o face întotdeauna în chip fericit: adaogă, de pildă, că motivul abdicării lui Sigismund Bathory din Ardeal a fost bătrânețea, căci nu și-a putea închipui un alt motiv pentru un stăpânitor să lase altuia domnia (p. 14), dar în realitate Sigismund era un om tânăr. Vorbind de uciderea lui Andrei Bathory de către Secui, pe care o găsește în cronica lui Piasecki, adaogă dela sine că lucrul nu s'a putut face decât cu porunca lui Mihai Viteazul, ceea ce este inexact și conchide că uciderea lui Mihai la Turda a fost o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru această faptă (p 16). Termenii «tehnici» din isvoare îi explică Miron pe înțelesul cititorilor lui, d. e. *raitari* prin *Nemți călări* (p. 42[7]). Când Piasecki vorbește de muntele dela Camenița, care privește Nistrul,

Miron Costin, ca un cunoscător al locurilor, explică: « despre capiștea armenească ».

Uneori cronicarul nostru citește cam grăbit isvoarele; Piasecki pomenește de un cardinal Andrei (fiul lui Ferdinand de Habsburg), care se afla în Belgia, iar peste câteva pagini despre cardinalul Andrei Bathory Miron Costin înțelege că e vorba de aceiași persoană și spune: « Andreeș Bator, carele era pre aceea vreme în țara Belghii ». Apoi, cum nu poate crede că un cardinal se poate face principe, adaogă dela sine explicația « care umbla să se călugărească », nu era deci cardinal, ci umbla numai să fie, (p 14) În alt loc, Piasecki, vorbind de unchiul din Suedia al regelui polon Sigismund III Vasa, îl numește corect Carol (de Sudermania), dar peste câteva pagini amintește de urmașul aceluia, regele Gustav (Adolf). Miron Costin îmbină ambele pasaje și face din Gustav unchiul regelui polon: « Cuprinsăsă crăia șvedzască un frate craiului, unchiu lui Jigmontu, anume Gustav » (p. 18).

Piasecki a fost un istoric care propovăduia perfecta imparțialitate și scrie în introducere: « Să nu te înșele acei scriitori cari sub titlul de istorie nu scriu atât faptele vremilor noastre, cât panegirice și privind pe unii cu ură, pe alții cu părtenire, își modifică așa stilul, încât pe cei tari îi face slabi și pe cei slabi îi face tari, laudă pe cei ce nu o merită, învinovățesc pe nevinovați, așa încât toate întâmplările vremilor noastre au fost schimbate după părerile lor, spre marea pagubă a adevărului . Nu poate fi socotit istoric decât acel ce înfățișează numai sincera și curata descriere a faptelor » [1]. Cuvintele acestea ale principalului isvor al cronicii lui Miron Costin se pot compara cu acelea ale cronicarului moldovean: « Nemică nu strică

[1] P Piasecki, *Chronicon in Europa singularium*, Cracovia, 1648, p 1.

IV*

credința așe celora ce scriu letopisețele ca fățăria, când veghe voia unuie și coboară lucrul cu hulă altuia » (p 159) ceea ce nu poate fi o coincidență, ci de sigur o influență a ideilor episcopului polon [1]).

În afară de isvoarele istorice propriu zise, Miron Costin a mai folosit în cronica sa și anume cărți, pe care le-am putea numi *de învățătură*, din care nu căuta fapte din trecutul Moldovei, ci cugetări cu care să împodobească stilul său, exemple care să lumineze unele situații morale, verdictele soartei sau greșelile oamenilor. De sigur că în primul rând în această privință stă *Sfânta Scriptură*. În cronica lui Miron Costin se află un singur citat din Evanghelia, în românește (p. 159), dar din cele șase citate din Vechiul Testament (p. 27, 46, 68, 85, 146, 209), afară de primul, tradus probabil de cronicar în românește, *toate celelalte sunt date în slavonește în text*. La data când scria Miron Costin (1675) nu exista încă o traducere completă a Bibliei în românește El s'a folosit deci de textul slavon, care era pe atunci întrebuințat în biserica moldovenească. Interesant este însă faptul că citatele lui Miron Costin din Biblie sunt greșite. Pentru citatul: «**Из оустъ праведнаго изходитъ разѹм**» (Din gura celui drept izbucnește înțelepciune) (p. 68), trimite la « Înțelepciunea lui Solomon», carte în care această cugetare nu se află. Ea este extrasă în realitate din *Pildele* lui Solomon 10,13. Iar când exclamă: « Vai de aceia cetate unde iaste domnul tânăr » (p. 27), amintește de Isus Sirah, în cartea căruia lipsesc însă aceste cuvinte, pe care trebuie să le căutăm însă în Ecclesiast 11. 12. [2]). Aceste confuzii înseamnă că Miron Costin, om cu

---

[1]) Cf mai pe larg, P P. Panaitescu, *Influența polonă*, p. 119 și urm

[2]) Traducătorul în latinește a cronicii lui Miron Costin a rectificat însă citatul, Mironi Costini, *Chronicon*, ed Barwinski, p. 22

cultură bisericească ortodoxă, știa anume pasaje din Sf. Scriptură slavonă pe de rost și nu le mai căuta în carte, când le cita în cronică; de aci trimiterile greșite.

O altă carte folosită de Miron Costin pentru cugetări și pilde înțelepte sunt « *Viețile paralele* » ale lui Plutarch. Vorbind de Radu Mihnea, cronicarul citează viața lui Alexandru cel Mare, « cea adevărată, nu basne, cum scrie o Alexandrie den grecie sau dentr'altă limbă scoasă pre limba țării noastre, plină de basne și scorniturі ». Cea adevărată este scrisă de « Pliutarhu vestit istoric », din care a luat Miron Costin cugetarea. « Hărnicia împăraților și a domnilor mai mult să înțelege din cuvintele lor și sfaturi grăite de dânșii decât den războae făcute de dânșii » (p. 68) Cugetarea se află în introducerea la viața lui Alexandru cel Mare din colecția lui Plutarch [1]).

Există însă în cronica lui Miron Costin și un alt pasaj împrumutat din Plutarch, pe care nu l-a semnalat până acum nimeni. La domnia lui Vasile Lupu, vrând să arate că un domn așa de prudent nu s'a putut totuși feri de dușmanii dinăuntru, în frunte cu Gheorghe Ștefan marele logofăt, cronicarul introduce o pildă din viața lui Pyrrhus regele Epirului, cu citatul vag: « Spun istoriile de Pir împăratul Epiroților » (p 131). Anume, pe când se gătea de luptă împotriva Romanilor, « unul din copii lui, ce-l păzea » i-a spus: « Ia aminte, împărate, cel râmlean pre un cal negru. Den toți alți osteni, alta nemică nu păzește, numai și-au pus pre împărăția ta ochii, ori încătro te întorci, el tot aceie păzește și cearcă, cându și cându să vie asupră-ți cu sulița gata Au răspuns Pir copilului: Cu anevoie este

1) Plutarchi, *Vitae parallelae*, VI, Leipzig, Tauchnitz, 1829, p. 169. Isvorul fusese identificat de V A Ureche (Miron Costin, *Opere complete*, I, p 508 nota)

fiecăruia a să feri de ce iaste să fie ». Pasajul este luat din Plutarch, *Vitae parallelae*, viața lui Pyrrhus capitolul XVI [1]), cu deosebire că Plutarch dă numele ostașului « Leontie Macedoneanul », cel care avea grije de Pyrrhus, pe care Miron Costin îl face « copil » (de casă), adecă paj, scutier. Interesantă este și altă modificare a textului lui Plutarch la cronicarul nostru: « 'Ορᾶσ, ἔιπευ, ὦ βασιλεῦς, τὸν βάρβαρον ἐκεῖνον, ὅν ὁ μέλας ἵππος... » (Vezi, împărate, pe acel *barbar* pe un cal negru), spune Plutarch. « Să iei aminte, împărate, pre cel *râmlean* pre un cal negru », traduce Miron Costin. Pentru Greci, Romanii erau barbari, dar cronicarul moldovean nu poate admite asemenea expresie față de Romani, strămoșii noștri, pe care îi venera.

Informații orale și amintiri. Informația orală a lui Miron Costin este mult mai abundentă decât cea scrisă și de aceea această scriere poate fi socotită ca niște memorii, ale lui și ale altora. Despre Movilești putea ști multe din familia soției sale, născută Movilă, despre Miron Barnovschi auzise multe dela tatăl său, care fusese sfetnicul acestui domn [2]). Miron expune pe larg rolul tatălui său la îngroparea lui Barnovschi vodă la Constantinopol [3]). După domnia acestuia urmează o epocă despre care cronicarul nostru are puține știri, ceea ce spune fățiș: « Mai cu greu mi-au fostu iubite cititoriule, a scrie de aceste domnii [Alexandru Coconul, Moise Movilă și Alexandru Iliaș], decât de cele de mai de multu trecute, că de aceste domnii, ce mai sus, scriem, nicăiuri, nice într'un letopiseț streinu, pomenit nu se află, ori că ce au fostu scurte, ori căci nemică așe ales

---

[1]) Plutarchi, *Vitae parallelae*, IV, Leipzig, Tauchnitz, 1829, pp. 90—91.

[2]) Cf P P. Panaitescu, *Influența polonă la Ureche și Miron Costin*, p 106

[3]) Ediția de față, pp 87—88.

nu s'au prilejit în dzilele lor. Ce, cât am putut a înțelege den boieri bătrâni den dzilele lor, pre rândul său mergând cursul anilor, îți însămnăm» (p. 77). Dintre boierii bătrâni pe care i-a consultat Miron Costin asupra trecutului, frații Toma și Iordache Cantacuzino sunt probabil cei mai des puși la contribuție. Vorbind despre Barnovschi vodă, cronicarul spune: «De care mărturisiia Toma vornicul, fiind postelnic al doilea la dânsul, că în multe nopți l-au zărit pre la miadză noapte îngenunchiat înaintea icoanei la rugă» (p. 86). «Eram pururea în casă eu la Iordachie visternicul», spune aiurea Miron Costin (p. 136). In timpul domniei lui Vasile Lupu, până în ultimul ei an, Miron Costin se afla refugiat în Polonia, de aceea și despre faptele acestui domn află dela boieri: «Înțeles-am din boeri bătrâni, cum să hie vrându Vasilie vodă la Suceavă să-ș despartă fata de domnu său, Ragivil» (p 113).

Din șederea sa în Polonia cronicarul a cunoscut marea răscoală a Cazacilor, care a avut loc tocmai atunci (1648), și pe care o descrie pe larg în cronica lui, cu amănunte ce nu se găsesc în alte scrieri (p 114 și urm.). Miron Costin luase parte personal la bătălia dela Berestecico între Poloni și Cazaci, la 1651 (p. 128).

Cu începere dela capitolul al XVIII-lea, adică din anul 1653, cronicarul întrerupe povestirea cu o cugetare, în care spune că din cele cinci simțuri, văzul este cel mai sigur: «Așa și noao, iubite cetitoriule, cu mult mai pre lesne a ne scrie de aceste vremi, în care mai la toate ni-am prilejit singuri și pentru lungimea capetelor ce s'au scris den îndelungata domniia lui Vasilie vodă mai sus, den eșitul cel dentâi den scaunul țării a lui Vasilie vodă, începem a scrie de domniia lui Gheorghie Ștefan vodă» (p. 139). Deci de aci, pentru ultimii 9 ani ai istoriei Moldovei din cronica sa (1653—1661) este Miron Costin martor ocular

această povestire constituie partea a doua a cronicii, pentru care nu mai are nevoie de isvoare El intrase în boierille Moldovei şi este părtaş la mai toate faptele istorice ale ţării, astfel încât persoana autorului apare adesea în povestirea cronicii.

DATA CRONICII

Cronica lui Miron Costin a fost scrisă în Iaşi şi anume a 1675, după cum mărturiseşte titlul păstrat în manuscrisul A²: « *Letopiseţul Ţării Moldovei dela Aron vodă încoace scos de Miron Costin vornicul de Ţara de Gios, în oraş în Iaşi, în anul dela zidirea lumii 7183, iară dela Naşterea Mântuitorului lumii 1675, mesiţa* [1] *dni* » (p. 3). Manuscrisele din grupul C au data 7185 (1677), altele (A) 7218 (1710), dar aceste modificări se datoresc copiştilor, care au schimbat data pusă de autor cu data copierii

Totuşi însemnarea de mai sus, care fixează data scrierii, ridică o nedumerire. Anul indicat dela Facerea Lumii, 7183, corespunde cu anul dela Hristos 1675 numai pentru lunile Ianuarie-August, căci dela 1 Septemvrie 1675 începea anul bizantin 7184. Deci cronica a fost scrisă între 1 Ianuarie şi 31 August 1675 (data lunii şi zilei sunt lăsate în alb). Pe de altă parte, tot în titlul de mai sus aflăm că la scrierea cronicii Miron Costin era mare vornic al Ţării de Jos, funcţie pe care a ocupat-o în domnia lui Dimitrie vodă Cantacuzino (1674—1675). Ultimul, act cunoscut nouă, în care Miron Costin apare ca mare vornic al Ţării de Jos este din 9 Iulie 1675 [2]), iar la 29 Decemvrie 1675 el este mare logofăt [3]). Între aceste două date, în răstimpul

[1]) Loc alb în manuscris

[2]) N Iorga, *Studii şi Documente*, VI, p 189.

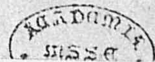
[3]) V A. Ureche, Introducere la Miron Costin, *Opere complete*, I, p 126.

шиде Спини, іаръ Сѫгури ꙟпучє къ томалѫ фъръ Табѫ
рѫ нꙋмаи педестри, ши ꙟ єши тоць пе ꙟтрънꙋ, фъръ
ничи о̃дѡденіалѫ ꙟнчѫ ꙟ царѫ:~

Ꙟнча ꙟра Тимꙋ о̃дінии дꙋпъ о̃спъцꙋ дела
Ꙟлатеи Бо. і. Зиле. ꙟпꙋчєс спре цара са. іаръ
Василіє Бо іаръ са ꙟшєза ꙟ скаꙋн, кѫла
поатѫ ꙟ Ста Дона нестрикатѫ. ꙟсѫ
нꙋ ꙟделꙋнгѫ ꙟпачє, къчерѫ Стефан Бо дела
Ꙟлатеи Бо ꙟцюторю съ царъ ꙟ царѫ, на
да, ꙋ. десо̃мани съмани, шиде дъръба
ци съи чине ꙟврꙋ дебꙋнѫ воа ꙟнафарѫ
Стефан Бо, ши дилинвиць о̃сине. ши ꙟтраіть
іаръ Стефан Бо ꙟцаръ къче ꙟцюторю делаꙟлатеи Бо
пре лафокшени, ши са ꙟшъзать ларъкъчюни ла
оꙋса ꙟлсъꙋ десо̃датѫ, ꙟшиждь ши ꙟтъ ꙟцюторю
шидела Ракоци кнѧзꙋ Ардѣлꙋлꙋ:~

Кꙋꙟне воа съ томаскѫ, в. доѫни ꙟтро царѫ. ꙟша ва
Ксилає Бо пънъ ꙟнꙋсѫ маи ꙟглоти шиа съ ꙟтърри
парта лꙋи Стефан Бо, ꙟ але. ѿ. десо̃шени. ꙟтрале о̃
ꙟхгань

Ms. 2601. Inceputul capului al XIX-lea.

de cinci luni şi jumătate pentru care nu avem acte despre el, s'a făcut înaintarea în grad a lui Miron Costin. Deoarece tot în acest răstimp are loc o schimbare de domnie în Moldova, Dimitrie Cantacuzino fiind mazilit şi înlocuit cu Antonie vodă Ruset, putem conchide că şi schimbarea în situaţia lui Miron Costin s'a produs cu prilejul acestei noi domnii, în cursul căreia el apare numai ca mare logofăt. Dimitrie Cantacuzino este scos din domnie în toamna anului 1675. Din ultima zi a lui Octomvrie stil vechi avem o însemnare documentară· «Când s'au mazilit Dumitraşcu vodă, în vremea ce am luat sama oilor»[1]). La 20 Noemvrie (10 Noemvrie stil vechi) un agent veneţian scrie din Constantinopol că «in questi giorni» (zilele acestea) a ieşit dela Poartă porunca de mazilire a lui Dumitraşcu Cantacuzino, iar urmaşul său, Antonie Ruset, trebuia să plece în ţară, îndată ce va fi primit în audienţă de sultan[2]). Prima poruncă cunoscută nouă a lui Antonie Ruset din scaunul Moldovei este din 8 Decemvrie 1675[3]).

Rezultă din aceste consideraţii istorice că sfârşitul anului 1675 nu se mai potriveşte cu datele din titlul cronicii lui Miron Costin: Atunci era anul 7184 dela Facerea Lumii (şi nu 7183), iar Miron Costin ajunsese mare logofăt în domnia lui Antonie vodă, nu mai era vornic, ca în titlul cronicii.

Totuşi în cronică este un pasaj care contrazice toate aceste consideraţii. Anume, pe ultima ei pagină, vorbind de moartea lui Dabija vodă, cronicarul numeşte pe boierul Chiriţă Dracon Ruset, aceeaşi persoană cu Antonie vodă, despre care spune: «Carele apoi au cădzut şi domnu

---

[1]) Acad Rom Doc CXXX/25.
[2]) Hurmuzaki, *Documente*, V-2, p 148.
[3]) Acad Rom Doc LXX/105.

(p. 219). Aceste cuvinte sunt deci scrise după urcarea în scaun a lui Antonie Ruset, care are loc, cum am văzut, în Noemvrie-Decemvrie 1675. Dar la această epocă, anul dela Facerea Lumii nu mai era 7183 ca în titlul cronicii, iar Miron Costin nu mai era vornic, ci mare logofăt.

Ca să explicăm această contrazicere de date, s'ar putea spune că data din fruntea cronicii privește nu terminarea, ci începerea letopisețului, dar nu credem aceasta și iată de ce: Miron Costin face în cursul cronicii numeroase trimiteri și aluzii la evenimentele posterioare. Niciuna din aceste trimiteri nu privește însă date după anul 1675; această singură însemnare privitoare la domnia lui Antonie Ruset privește un fapt întâmplat după 1 Septemvrie a acelui an, depărtat deci numai cu câteva luni de data din titlu și e vorba de un pasaj de pe ultima pagină a cronicii [1]). Scrierea unei cronici de mari proporții ca a lui Miron Costin trebuie să fi ținut un timp îndelungat; cronicarul consulta cărți și pe boierii bătrâni avea și multe griji ca înalt demnitar al curții, pe lângă turburările politice ce-l întrerupeau mereu și de care el se plânge adesea. Pe atunci se scria mai puțin și mai încet ca astăzi. De aceea credem că nu greșim, când socotim că alcătuirea cronicii lui Miron Costin a ținut mai mulți ani. Însemnarea adaosă de autor la sfârșitul cronicii pentru un fapt petrecut peste câteva luni după data din titlu nu e suficientă, ca să afirmăm că între această dată și terminarea cronicii s'au scurs ani de zile.

Singura explicație care mai rămâne posibilă e următoarea: Se știe că Miron Costin după ce scrisese cronica în întregime s'a apucat s'o copieze (sau a pus să fie copiată), «la izvodul cel curat» (p. 171). De aceea, s'a

[1]) De o interpolare nu poate fi vorba, pasajul se află în toate manuscrisele.

întâmplat ca un fapt ce urma să fie adaos la izvodul (copia) pe curat la un anume loc, nu l-a mai putut adăoga la locul său Miron Costin, pentrucă «era trecut rândul» *(ibidem)*. Faptul privitor la domnia lui Antonie Ruset însă a putut fi adăogat pe copia curată, fiindcă se află tocmai la sfârşit.

Rezultă de aci că data 1676—7183, deci Ianuarie-August, priveşte terminarea cronicii, aşa cum a ieşit dela prima alcătuire scrisă de mâna autorului. Mai târziu, peste câteva luni sau un an, s'a copiat pe curat, la care Miron Costin a adăogat unele lucruri, de pildă povestea venirii lăcustelor, care după propria sa mărturisire nu se afla în prima versiune, apoi ştirea despre domnia lui Antonie Ruset şi poate şi alte modificări, pe care nu le cunoaştem. In forma pe care o avem, cronica este deci cu adaosuri datorite autorului, într'o formă scrisă ceva mai târziu decât data din titlu, care corespunde primei ciorne.

TRADUCERILE CRONICII LUI MIRON COSTIN

Traducerea latină. Istoricul polon E Barwinski a publicat o traducere latină a cronicii lui Miron Costin după un manuscris aflător în biblioteca Czartoryski din Cracovia: Mironi Costini, *Chronicon Terrae Moldavicae ab Aarone principe*, ed. Comisia Istorică a României, Bucureşti 1912. În introducerea sa Barwinski a dovedit că manuscrisul, al cărui titlu şi început lipsesc, este după scris dela sfârşitul secolului al XVII-lea sau dela începutul celui următor şi că traducătorul era moldovean. Ca dovadă pentru aceasta este faptul că numeşte pe Ghica vodă «domnul nostru», oastea moldovenească, «ai noştri Moldovenii», expresii care nu se află în originalul românesc [1]). Încercarea lui

[1]) E Barwinski, Introducere la Miron Costin, *Chronicon*, p XXI.

Barwinski de a identifica pe traducător cu însuși Miron Costin nu se poate menține. Am arătat cu alt prilej că traducerea e făcută după un manuscris cu adaosuri posterioare. Astfel Constantin Cantemir care a domnit dela 1685, este indicat că a devenit domn, iar Sobieski, zice traducătorul, « a fost » rege (moare la 1696). Miron Costin se scuzase în cronica lui că n'a trecut niște « semne » la locul lor cronologic, dar de vreme ce se « trecuse rândul » la izvodul pe curat, le scrie în legătură cu alte evenimente posterioare. Traducătorul în latinește, neștiind unde să le puie, le-a lăsat tot acolo, păstrând și scuzele lui Miron Costin, ce acuma nu-și mai aveau rostul [1]).

Acum vom aduce câteva argumente noi în acest sens.

Traducătorul urmează un manuscris de tip B, chiar când acest manuscris este greșit și lacunar, deci el nu poate fi chiar autorul scrierii, ce trebuia să fi avut la îndemână originalul. Dovezi: p. 31, în ms. B este o lectură greșită: « urâciunea cât de târziu *izbândește* » (în loc de *izbucnește*). Miron Costin voia să spună că ura ascunsă tot izbucnește odată, cum a fost ura boierilor împotriva lui Ștefan Tomșa și nu că ea izbândește, căci în cazul acesta boierii au fost înfrânți. Totuși și în textul latin avem *triumphat* (trad lat. p. 26). La p. 76[10]: Toate manuscrisele spun că Petru Șchiopul a zidit mănăstirea Galata din Deal, cum este și istoricește adevărat, numai ms. B[2] spune greșit « din Vale », la fel și traducerea latină (p. 72). La p. 90: « unde cade apa *Smotriciului, care apă vine pre la* Camenită ». Unele manuscrise, între care și B, omit cuvintele sublimiate și scriu. « unde cade apa Camenița », apă care nu există, căci

---

1) P P. Panaitescu, *Influența polonă la Ureche și Miron Costin*, pp. 104—106 D-l Barwinski mi-a comunicat atunci printr'o scrisoare că s'a convins de dreptatea argumentelor mele și renunță la ipoteza emisă asupra autorului traducerii

în adevăr râul Smotrici trece pe la Camenița. Această omisiune este și în traducerea latină: « fluvius Camenecensis » (p. 86). La p. 92: cuvintele « iar Matei vodă, fiindu-i cirac, prea lesne ș'au tocmit lucrurile la dânsul », care în chip natural (în cele mai multe manuscrise) urmează după fraza. « pașa nepărăsit pâra pe domni, ales pe Moysei vodă », sunt deplasate în ms. B în mijlocul unei fraze, unde n'au niciun înțeles. « A doao dzi, strângându pre Moysei vodă pentru boieri Abaza pașa, *iar Matei vodă fiindu-i cirac prea lesne ș'au tocmit lucrurile la dânsul*, au dat samă că s'au dus pentru graba birului ». La fel face și traducerea latină, (p. 89): « Postera die Abaza Basa urgebat Moyses princeps propter barones; *Matheus princeps, cum habebatur apud ipsum fidelios, facillime composuit res suas apus eudem*, justificabat se Moyses princeps ratione baronum, quia inverunt ad exigendum tributum ». La p. 179 în manuscrisele B s'au născut un bourdon, adică o omisiune de cuvinte între repetirea aceluiași nume în două rânduri consecutive: « au ridicat domn pe Hrizica vodă anume *și i-au pus surguciu în cap. Indată acel Hrizica vodă* au repezit ». Cuvintele subliniate lipsesc în manuscrisele B și lipsesc de asemenea și în traducerea latină (p. 387).

Este oare admisibil ca Miron Costin el însuși să fi tradus incoherențele unui copist, care altera înțelesul propriei sale lucrări?

In al doilea rând, manuscrisele B nu au textele unor proverbe latinești, cu care Miron Costin a împodobit povestirea sa, probabil pentrucă copistul nu cunoștea literele latine și a lăsat textul în alb. Traducătorul în latinește al cronicii lui Miron Costin a folosit tocmai un manuscris din acelea în care aceste texte latine lipseau și a fost nevoit *să retraducă din românește* proverbele latine (întru cât Miron Costin dădea și traducerea românească a acestor proverbe).

Exemple: la p. 103, în textul românesc: « Bella momentis constant, adecă războaiele în clipala ochiului stau ». Citatul latin este omis în manuscrisele B şi C. Trad. latină (p. 99): « Bella ictu occuli constant », deci retradus din româneşte, căci în forma originală latină nu era *occuli*.

La p. 117, text românesc: « Pentru aceie bine dzice un dascal: Si qui sunt in superiore valetudinis gradu, dum in eodem permanere non possunt, cadunt in deterius, adecă, Ceie ce sintu în scara vârtuţii acia mai de sus, neputându a sta tot într'acele stepene, cad la foarte mare slăbiciune ». Citatul latin omis în manuscrisele A[1], B[2], C. Traducerea latină (p. 112): « Quare bene dicit quidam sapiens: Talis est gradus supremae potentiae, ut cum non possunt in eodem statu permanere, descendat ad maximam impotentiam ». Deci nu reproduce citatul, ci retraduce din româneşte.

Este evident că nu Miron Costin a tradus, ci cineva care nu avea la îndemână un manuscris complet.

In al treilea rând, traducătorul nu înţelege uneori textul românesc şi de aceea traduce greşit. Se ştie că în alfabetul cirilic folosit la noi în secolul al XVII-lea şi la începutul celui următor nu se foloseau litere capitale pentru numele proprii, de aci o serie de confuzii; traducătorul îşi închipuie că unele nume proprii sunt cuvinte comune şi invers din anume cuvinte comune face nume proprii.

Exemple: la p. 57, Miron Costin spune că paşa de Buda, Caracaş, întârziind cu oştile la lupta dela Hotin, se temea să dea ochii cu vizirul şi « *trimisesă răspunsu* vezirului că nu va merge la adunare, până nu va fi întâi în tabăra leşască ». Traducătorul latin (p. 53) n'a înţeles textul şi traduce: « *Accepit a vesirio responsum*... » crezând că vizirul nu voia să-l vadă până nu va lua tabăra, ceea ce arată că n'a înţeles textul.

La p. 75[27], Miron Costin spune de mănăstirea Hangul ridicată « *den pajişte* », adică din temelie. Traducătorul latin (p. 72) n'a înţeles, crezând că *pajişte* este un nume propriu şi scrie: « monasterium Hangul dictum in montibus, *in Pazyszte* ».

La p. 148, *Podul Inalt;* traducătorul nu ştie că exista lângă Vaslui o localitate cu acest nume şi traduce (p. 143): « ad pontem altum ».

La p. 151, *lunca Praovii*, traducătorul nu ştie că e vorba de un râu, de care nu se auzise şi traduce (p. 145): « sylvam dictam Praowy », neştiind că *Praovii* este genetivul dela *Praova*.

La p. 159, *la Movile* (nume propriu, localitate lângă Iaşi), tradus (p. 152): « ad *tumulum* ». La p. 159[32], *pe culme*, traducătorul crede că este un nume propriu, şi scrie (p. 153): « *Kulme* ». La p. 162, Miron Costin spune: « Vrea să ţiie calea Căzacilor la loc largu undeva pre Jijie. Şi la Cotnari s'au împreunat cu Ungurii ». Traducătorul scrie (p. 156): « Volebat impedire Cosacos, in campis alicubi ad Zyzyam torrenten propre Kotnarum coniunxit se cum Ungaros ». Deci traducătorul n'a înţeles textul românesc, probabil pentrucă avea în faţă un manuscris cu punctuaţia greşită. Mai adaog că nu ştia precis unde sunt Cotnarii, pe care-i aşează greşit pe Jijia.

La p. 63[33], Miron Costin vorbeşte de *Velco Poliani*, adică de cei din Polonia Mare, Weliko-Polska. Traducătorul n'a înţeles această indicaţie geografică şi traduce (p. 59): « *maiores Poloniae* »; crezând că e vorba de mai marii Poloniei dregători şi nobili.

La p. 180[3]: « au audzit dela Gherghiţă ». Miron Costin spune de o veste ce s'a auzit din oraşul muntean Gherghiţa, unde sosiseră oştile moldoveneşti. Traducătorul, care nu ştia că Gherghiţa este o localitate, ci credea că e

vorba de o persoană care purta un nume diminutiv din Gheorghe, scrie: « audissent ex quodam Georgio » (trad. la p 175) La p. 200 şi 202: *Capul Stâncu*. Această localitate pe Jijia, în apropiere de Iaşi există şi azi. Traducătorul însă nu ştia de existenţa ei, căci traduce odată: « initium montis Stenka » (p. 195), altădată: « finem montis Stenka » (p. 198). La p. 212: « trece ... Nistrul la Soroca ». Cu mirare citim în traducerea latină. « traiicit *Prutum* ad Sorokam » (p. 207).

Această ultimă observaţie, precum şi cele despre Stânca, Cotnari, Hangul, Podul Inalt şi Movile, arată că traducătorul nu cunoştea bine Moldova, nici chiar localităţile de lângă Iaşi [1]). Aşa dar, nu numai că el nu poate fi în niciun caz Miron Costin el însuşi, dar trebuie să renunţăm la părerea exprimată cu alt prilej că traducătorul ar putea fi un fiu al marelui cronicar [2]).

Tot ceea ce putem spune despre acest traducător este că era moldovean (vezi mai sus), că pe lângă latineşte ştia şi polonă (la p. 25. « Sula de aur zidul pătrunde », tradus numai în textul latin în polonă: « Złota szfajca mury przebija » (p. 19). Este un cărturar, care ştie că Nistrul este *Tyras* (p. 37, ed. noastră, p. 32, trad.), traduce pe Tătari cu *Sciţi (ibidem)*, Niprul prin *Borysthenes* (ed. p. 97, trad. p. 93), Braşovul prin *Corona* (ed. p. 196, trad. p. 191), Clujul prin *Claudiopolis* (ed. p 198 trad. p. 191). Cunoaşte lucrurile Europei, căci traduce pe « domnul de Brandeburgu » (ed. p. 184) cu « electore Brandenburgico » (p. 179), corectează greşala lui Miron Costin *Enicul* (p. 9) cu *Es*-

---

[1]) Totuşi ştie alte împrejurimi ale Iaşilor p. 32 *Tomeşti*, traducătorul adaogă dela sine « uno milliari ale urbe Iasisensi » (p 27). Observaţia lui G. Pascu, *op cit.*, p. 103 (Tomeşti pe Jijia la S E de Iaşi).

[2]) P. P. Panaitescu, *op cit.*, p 106

secum (p. 3) (localitate din Slovenia, Essek). Ştie că Gustav regele Suediei (p. 18) este cu numele întreg Gustavus Adolphus (p. 12). Are cultură teologică, corectează trimiterea greşită a lui Miron Costin la Isus Sirah (p. 27) în Ecclesiastus (p. 22), ştie despre Calvin că nu fusese mitropolit, cum credea Costin (p. 110), ci *canonicus* (p. 106). Are cunoştinţe despre boierіle Moldovei: serdar tradus prin « quasi campestris dux » (p. 106), clucer (p. 160), prin « oeconomiae principis prefectus » (p. 154) şi chiar despre funcţiile turceşti şi tătăreşti: căzlar aga (99[32]) tradus cu « succamerarius » (p. 95) şi balgi-başe (p. 213) tradus cu « exactor mellis » (p. 208).

Dar cum am spus, nu cunoaşte bine Moldova, pare a fi deci un tânăr fiu de boier care era la carte în Polonia şi nu cunoştea încă destul de bine ţara lui.

Traducătorul îşi permite puţine libertăţi faţă de text; uneori suprimă câte un pasaj ce n'ar fi pe placul Polonilor: la p. 59, « învăţaţi cu berea cu horilcă », e vorba de soldaţii poloni; acest pasaj lipseşte în traducerea latină (p. 54). La uciderea lui Cotnarschi, pisarul lui Vasile Lupu de către Timuş fiul hatmanului cazac, Miron Costin spune că l-a ucis pentrucă era leah (p. 147), « et catholicus », adaogă traducătorul (p. 320). La p. 187 din ediţia latină se găseşte un proverb care lipseşte în textul românesc (p. 131), « juxta vulgare dictum: Fur domesticus praecaveri non potest ». Iar în altă parte (trad. lat., p. 19) tot dela traducător este alt proverb: « Vel ut politici communiter dicunt: Qui argenteis pugnat hastis, facile vincit », care lipseşte în textul românesc (p. 25). În schimb, traducătorul omite fraza lui Miron Costin, (p. 125), « alegându de aceste cumplite vremi de acmu, cu care toate primejdiile acestui pământu covârşite sunt » (trad. lat. p. 121). Înseamnă oare că traducătorul scria în vremuri mai liniştite?

V

Vorbind despre lupta dela Corsun a Polonilor cu Cazacii la 1648 (p. 122), Miron Costin înșira câțiva dintre Polonii de seamă căzuți în luptă, traducătorul adaogă dela sine (p. 12) « et Lanckoronski », care nu este în textul românesc. E vorba de un nobil polon, despre căderea căruia în această luptă auzise poate traducătorul în Polonia.

Așa dar, traducerea polonă a cronicii lui Miron Costin nu are importanța care i s'a dat până acum, ea nu poate înlocui textul românesc, nici nu poate servi pentru corectarea lui, întru cât provine dintr'un manuscris defectuos.

Totuși, este folositoare pentru explicarea unor termeni tehnici arhaici: funcții boierești, termeni militari și juridici, care erau vii în vremea traducătorului. și pe care el le explică în latinește. Exemple: *băști = propugnaculum*, *copil den casă = aulicus*, *stolnicul = dapifer*, *coșurile = castra*, *armașul = instigator*, *odăile = stationibus*, *pălănci = castellis*, *holota = voluntari*, *bir = tributum*.

Uneori se pot explica unele cuvinte românești cu sensul lor arhaic din secolul XVII prin traducerea latină. Exemple: *grozav = turpis* (numele de rușine al unui râu), *au vădit = prodiderunt*, *oameni nemernici = extraneis hominibus*, *să se mistuiască = evitari*, *cirtei = rubeta*, *era răpit = ut excandesceret* [1]).

Traducerea grecească. Am arătat mai sus că traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin datează din 1729 și este datorită lui Alexandru Amiras. Despre împrejurările în care s'a alcătuit ea avem câteva științi interesante. La 1729,

[1]) G Pascu, *Ghigore Ureache și Miron Costin*, Iași 1925, crede că versiunea latină e opera lui Miron Costin și caută să restabilească textul românesc, traducându-l pe alocurea din latinește Totuși analiza lui Pascu reușește să restabilească unele pasaje ale cronicii publicate greșit de V A Ureche, corectând adesea și punctuația edițiilor Ureche și Kogălniceanu.

anul când s'a făcut traducerea lui Amiras, la 18 Septemvrie, agentul francez Sevin, trimis în Orient pentru a căuta manuscrise pentru Biblioteca Regală din Paris, scria către ministrul Maurepas, că domnul Moldovei de atunci (Grigore Matei Ghica), « doit au premier jour nous faire présent d'une histoire de Moldavie et des provinces voisines composée en langue du pays, elle n'a point encore vu le jour et on en parle comme d'un chef-d'oeuvre »[1]. Iar la 24 Ianuarie 1739, Peyssonnel, cancelarul ambasadei franceze din Constantinopol, scris despre Alexandru Ghica marele dragoman: « Il m'a envoyé un manuscrit en grec vulgaire qui contient l'histoire moderne des principautés de Valachie et de Moldovie; j'ai prié un religieux versé dans le grec vulgaire de traduire cet ouvrage »[2]. Întru cât Peyssonnel este tocmai acela care a trimis manuscrisul bibliotecii regale din Paris, este clar că de acest manuscris al lui Amiras se vorbește în scrisoarea de mai sus.

Traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin e cuprinsă într'o compilație de cronici și anume din tipul denumit mai sus cu litera M. Ca atare valoarea acestei traduceri pentru studiul cronicii este mai mică decât aceea a traducerii latinești. Ea are la temelie o formă târzie și mult deformată de copiști a cronicii lui Miron Costin.

Valoarea ei pentru studiul instituțiilor vechi românești este de asemenea redusă, traducătorul nu explică prin traducerea sa aceste instituții azi dispărute, ci se mulțumește să transcrie pur și simplu numele lor românești. Astfel,

---

[1]) H. Omont, *Missions archéologiques françaises en Orient aux XVII-e et XVIII-e siècle*, Paris, 1902 (Collection de documents inédits sur l'histoire de France), p. 502 și N. Iorga, *Știri nouă despre biblioteca Mavrocordaților*, Acad. Rom., Sec. ist., seria III, VI, 1926, pp. 139—140.

[2]) H. Omont, *op. cit.*, p. 741 și N. Iorga, *op. cit.*, p. 144.

în pasajele publicate de Hase [1]), găsim: *țara* tradus ἡ τζάρα, curteanul = χουρτᾶνον, vătaful de aprozi, βατάχον τοῦ ἀπρόδων, armaș, ἀρμάσι, copiii de casă, παιδιά τοῦ δσπητίου Mai găsim în textul grecesc cuvinte ca: διβάνια τζαράνον (țăran), βορνίχους. Uneori traducătorul neînțelegând textul omite cuvinte, astfel la p. 70[81] cuvântul românesc *fotaze* (acoperământ de pânză pentru cai de paradă) a rămas netradus în grecește [2])

În consecință această traducere grecească este de interes redus [3]).

Traducerea franceză fiind la rândul ei o traducere după textul grecesc, așa cum am arătat mai sus, urmează că și ea nu se ridică mai sus în aprecierea noastră, cu atât mai mult cu cât a fost făcută la Ankara de către un francez necunoscător al instituțiilor vechi românești [4]).

---

[1]) M Hase, *Notice d'un manuscrit de la Bibliothèque du roi contenant une histoire de la Moldavie*, în Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque du roi, XI, 1827, pp. 366—369.

[2]) Fraza în care urma să fie acest cuvânt, Hase, *op. cit*, p 369 Pentru cuvântul *fotaze*, cf. H. Tiktin, *Dicționar român-german*, București, 1903, sub voce, nu cunoaște alt exemplu decât cel din Miron Costin.

[3]) Despre traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin. cf. și I. G Sbierea, *Mișcări culturale și literare*, Cernăuți, 1897, p. 182.

[4]) Despre această traducere, V. A. Ureche, *Buletin literar*, în Buletinul Instrucțiunii Publice, I, 1866, pp. 608—613.

SIGLE ŞI PRESCURTĂRI

A^1 = Ms 2601 Acad Rom.
A^2 = Ms. 36 Acad. Rom.
A = consensul msselor A^1 şi A^2.
Ax = Mssele 2591 şi 5367 Acad. Rom. (Axinte Uricariul).
B^1 = Ms 103 Acad Rom.
B^2 = Ms 169 Acad. Rom
B = consensul msselor B^1 şi B^2.
C = Ms 115 Acad Rom
M. = Ms. 238 Acad. Rom.
N. = Ms 53 Acad Rom.
codd = consensul msselor
Lat = Traducerea latină a cronicii lui Miron Costin (Mironis Costini, *Chronicon terrae Moldavicae ab Aarone principe*, ed. E. Barwinski, Bucureşti, 1912).
Grec = Traducerea grecească a cronicii lui Miron Costin, Hase, *Notice d'un manuscrit de la Bibliothèque du roi contenant une histoire inédite de la Moldavie*, în Notices et extraits de la Bibliothèque du roi, XI, 1827, pp 274—344.
Fr. = Traducerea franceză a cronicii lui Miron Costin. Copie la Acad Rom
K = Cronica lui Miron Costin în ediţia M Kogălniceanu, *Cronicele României sau Letopiseţele Moldovei*, ed. II, I, Bucureşti, 1872.
V. A. Ureche = Cronica lui Miron Costin în ed V. A Ureche (Miron Costin, *Opere complete*, I, Bucureşti, 1886.
(I) (II) = cifre latine între paranteze în aparatul critic arată că acelaşi cuvânt e repetat de mai multe ori în acelaşi rând şi anume de care e vorba.

r. = recto.
v. = verso.
om = omite.
ad. = adaogă.
marg = marginal.
cit. = citeşte.
= înlocuieşte cu.

Bogrea = V. Bogrea, *Pasagii obscure din Miron Costin*, în *Anuarul institutului de istorie naţională*, I, Cluj, 1922, pp. 310—317.

Evanghelia = v. mai jos Sf. Scriptură.

Heidenstein = Reinholdi Heidenstinii, *Rerum Polonicarum ab excessu Sigismundi Augusti, libri XII*. Franckfurt a. Main, 1672.

Iordănescu = A Iordănescu, *Observaţii critice asupra cronicii lui Miron Costin*, în *Revista Istorică Română*, III (1933), pp. 259—265.

Marele dicţionar geografic = G. I Lahovary, gen. Brătianu, Gr. Tocilescu, *Marele dicţionar geografic al României*, V volume, Bucureşti, 1898.

Otwinowski = Jarosz Otwinowski, *Powodzenie niebespiecznego ale ścżęszliwego woyska. I K. M. przez I. M staroście Kamanieckim w Multan* (Expediţia primejdioasă dar fericită a oastei Măriei sale regelui prin starostele de Cameniţa în Ţara Românească), reprodusă în Paszkowski v mai jos), pp. 652—654.

Pascu = G. Pascu, *Gligore Ureache şi Miron Costin*, Iaşi, 1935.

Paszkowski = *Opisanie Sarmaciej Europejskiej* (Descrierea Sarmaţiei Europene) de A. Guagnini, tradusă de M. Paszkowski, ed. Varşovia, 1769

Piasecki = Paul Piasecki, *Chronicon gestorum in Europa singularium*, ed. Cracovia, 1648.

Plutarch = Plutarchi, *Vitae parallelae*, Leipzig, Tauchnitz, 1829.

Sf. Scriptură = *Biblia adecă dumnezeiasa Scriptură a vechiului şi a noului Testament*, trad. prof V. Radu, Bucureşti, 1938.

Tiktin = H. Tiktin, *Dicţionar român-german*, III volume, Bucureşti, 1903

Toppeltin = Laurentius Toppeltin de Mediaş, *Origines et occasus Transylvanorum*, Lyon, 1667.

Twardowski = Samuel Twardowski, *Wojna domowa z Kozaki i Tatary, Moskwa, potym Szwedami i Węgry* (Războiul civil cu Cazacii şi Tătarii, Moscova, apoi cu Suedezii şi Ungurii), I, Kalisz, 1682

Ureche = *Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă întocmit după Grigore Ureche vornicul, Istratie logofătul şi alţii de Simion Dascălul*, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916.

TEXTUL

157[R] **Letopisețul țărâi Moldovei dela Aaron vodă încoace, de unde este părăsit de Ureche vornicul de Ţara de Gios scos de Miron Costin vornicul de Ţara de Gios în oraş în**
1675 **Iaş în anul de la zidirea lumii 7183, iară dela naşterea**
157[v] **Mântuitoriului Lumii lui Isus Hristos 1675 meseța... dni.**

Istoricii, adecă scriitorii de cursul anilor acestor părți, carii pomenesc de descălecatul cel dentăiu a țărâi noastre și țărâi Muntenești

Bonfin, mare istoric de Dachia sau Dația, latin.
Dion, la viața lui Traian împăratul, latin.

Topeltin ungur, iară pre aceștí doi au urmat.
Aceștea au scris de Dachia, cum au descălecatu-oă Traian împăratul Râmului, în anii dela Hristos 120, pre socoteala vremilor, cu Râmlenii.

Istoricii leșești carii au scris și lucrurile domniilor Moldovei.

Cromer, au scris lătinește, Dlugoș lătinește, Strâcovschii litfan, leșește, Piasețchii vlădicul de Premislia, lătinește.

Istoricii leșești pre carii au urmat răpăosatul Ureche vornicul.

Bâlschii, Marțin Pașcovschii. Aceștí doi au scris leșește.

Și aceștea încă dzic că Moldovenii sint den Râmleni. Iară de descălecatul cel dentăiu n'au științ, că Leșii mai apoi
158[R] den împărățía lui Traian sint veniți în ceste părți.||

Predoslovie adecă voroava cătră cititoriul

Fost-au în gândul mieu, iubite cititoriule, să fac letopisețul țărâi noastre Moldovei din descălecatul ei cel dintâi, carele au fostu de Traian împăratul și urdzisăm și începătura letopisețului. Ce sosiră asupra noastră cumplite aceste vremi de acmu, de nu stăm de scrisori, ce de griji și suspinuri. Și la acest fel de scrisoare gându slobod și fără valuri trebuește. Iară noi prăvim cumplite vremi și cumpănă mare pământului nostru și noaă. Deci priimește, în ciastă dată, atâta din truda noastră, cât să nu să uite lucrurile și cursul țărâi, de unde au părăsit a scrie răpăosatul Ureche vornicul.

Afla-vei dela Dragoșe vodă, din descălecatul țărâi cel al doile, la letopisețul lui, pre rândul său scrise domniile țărâi, până la Aron vodă. Iară dela Aron vodă încoace, începe acesta letopiset, care ți l-am scris noi, nu cum s'ari cădea de amănuntul toate. Că letopisețele cele streine, lucrurile numai ce-s mai însămnate, cum sintu războaele, schimbările, scriu a țărâlor megiiașe, iară cele ce să lucreadză în casa altuia de amănuntul, adecă lucruri de casă, n'au scris. Și de loc letopiseță de muldovan || scrise nu să află. Iară tot 158v vei afla pre rând toate.

Și priimește aciastă dată aciastă puțină trudă a noastră, care am făcut, să nu să treacă cumva cu uitarea, de unde este părăsit, cu aciastă făgăduință, că și letopiset întreg să aștepți dela noi, de om avea dzile și nu va hi pus prea vecinicul sfat puternicului Dumnedzău țărâi aceștiia țenchiu și soroc de sfârșire.

Stihuri de descălecatul țărâi

Neamul țărâi Moldovei de unde să trăgănează?
Dın țărâle Râmului, tot omul să creadză.
Traian întâıu, împăratul, supuındu pre Dahii *,
Dragoş apoı în Moldovianı premenındu pre Vlahi **.

Martor este Troianul, şanțul în țara noastră
Şı Turnul Săverınul ***, Munteni, în țara voastră,

* Dahıi şı Dachıi tot unıı sintu.

** Moldovenıı maınte de Dragoş vodă să chema Vlahıi sau Rumânı, dela Râm.

*** Turnul Săverınul ıaste în Țara Munteniască, unde au fost şı pod de pıatră peste Dunăre, de Traıan împăratul făcut, atunce când au descălecat aceste doaă țări
159[R] cu Râmlenıı. ||

Letopisețul Țărâi Moldovei dela Aron Vodă încoace

Capul 1.

Încep. 1. Până la cumplită domniia lui Aron vodă (așe-i dzice acei domnii răpăusatul Ureche vornicul), iaste scris letopisețul țărâi de Ureche vornicul, început dela Dragoș vodă, carele au descălecatu din Maramureș aciastă țară al doile rându, după ce să pustiisă de Tătari și fugisă toți lăcuitorii și a Țărâi Moldovei și Țărâi Muntenești în Ardeal. Iară întâiu descălecată de Traian împăratul Râmului; căruia împărat numele trăiaște între noi pân astădzi cu șanțul cela ce să dzice Troianul.

Iară dela Aron vodă scris nu să află, nice de altul, nice de Ureche vornicul, ori că l-au împiedecat datoriia omenească, moartea, care multe lucruri tae și să să obârșască nu lasă, ori că izvoadele lui au răsăritu, ce va hi mai scris și dela Aron vodă încoace. Deci de unde au părăsitu el, începem noi, cu agiutoriul lui Dumnedzău.

Zač. 2. Domniei lui Aron vodă cu cale i-au dzis că au fostu cumplită, că așe au fostu, desfrânată domniia și nedireaptă foarte, cât de răul lui, ce era frunte boiarilor, fu-
159v gisă mai toți în Țara || Leșască.

Zač. 3. Să sfădiia și pre aciale vremi domnii de Ardeal cu Crăiia Leșască, care de care să cuprindză țara, să fie suptu ascultarea sa. (Domnilor de Ardial dzicem crai Un-

gurești; eu să le dau acest nume nu pociu, că ei crai nu sintu, ce drepți domni sau cniadzi. Iară și Ardealul tot de Crăiia Unguriască au fostu și tot o țară, ce după ce au ruptu o parte Împărățiia Turcului cu Buda și altă parte de crăiia au cuprinsu Niamțul cu Pojunul, unde sta și cununa Crăiei Ungurești, s'au osebit acest unghiu și s'au aședzat suptu cniadzi. Deci crai direptu Crăiei Ungurești iaste Neamțul, că la dânsul iaste cununa Crăiei Ungurești cu Pojunul).

Zac. 4. Ținea domniia pre atunce la Ardeal Bator Jigmont și aflându vreme pre voia a suppunere țara cătră sine, s'au agiunsu cu boiarii lui Aron vodă, carii era de casa lui, că li să urâsă și lor cu faptele lui Aron vodă, anume Ștefan Radul vornicul și Răzvan hatmanul. Și cu știrea lor, au trimis oști Bator și l-au luat pre Aron vodă cu toată casa lui și l-au dus la sine la Beligrad, unde-și s'au fârșit și viiața. Iară în locul lui pusesă pre Ștefan Radul vornicul, domn în Suciavă.

Zač. 5. La Leși crăiia Jigmont pre atunce, ficiorul craiului Șfedzăscu, iară hatman mare era Zamoyschii. Vădzând Leșii c'au pus Bator de la sine domnu în Muldova și o scriia pe atunci Leșii Muldova, că iaste Crăiei Leșești soțiie, după niște legături ce făcusă Leșii cu Ștefan vodă cel Bun la Colomiia și mai pre urmă cu Bogdan vodă, după ce să împăcasă || cu dânsul, n'au suferit pre Ștefan Radul 1600
vodă. Ce îndată au trimis oști cu boerii carii era eșiți în Țara Leșască, unii de răutățile lui Aron vodă, iară Movileștii, pre cum scrie Ureche vornicul, încă cu Pătru vodă Șchiopul eșisă în Țara Leșască, asupra lui Ștefan Radului vodă și l-au scos din țară. Și au pus domnu din partea sa pre Ieremiia Movila vodă cu alesul boiarilor de țară, puindu de o dată și pen toate cetățile țărâi slujitori de ai săi, Leșii. Fost-au aceste în anul 7103. 1595

Zač. 6. Împărățiia Turcului lupta pre acele vremi pentru Crăiia Unguriască cu Nemții, pentru Buda, pentru Ostro-

gonul și Enicul. Iară vădzându că cuprindu Leșii Țara Moldovei, au orânduit pre Caazi Cherei Soltan, hanul Crâmului și trimițindu-i și 2000 de iniceri, cătră 70 000 de oaste ce avea tătărască. (Vestit era acial han de războae, care au avut războiu și cu Persii, cu izbândă în câteva rânduri). Îi trimisăsă împărățiia și stiagul cu tuiuri de Muldova să așiadză pre cine va socoti el la domnie, să fie din partea împărăției.

Zač. 7. Prindzându veste Leșii de clătirea lui Caazi Cherei Soltan la Muldova, cu rușine a fi socotindu să lasă pre domnu la smintială pus de dânșii, și era pre atunce și Crăiia Leșască în vârtute, au orânduit și ei pre Zamoyschii
160v hatmanul, cum spune Hronica Leșască, mai multu de 7000 || de călări și 3000 de pedestri n'au avut (de nu-i laudă), fără slugile lor, ce au ei pururea, peste ceia ce sint slujitori în catastije.

1595 *Zač. 8.* Octovrie 9 dzile, vleato 7104, au sosit Zamoyschii la Țuțora cu oștile lui și a doa dzi după sositul lui Zamoyschii, Octovrie 10, s'au vădzut și străjile tătărăști. Octovrie 11 au sosit și singur hanul cu toată oastea.

Zač. 9. N'au putut răbda Leșii fără șanțuri, cât au vădzut atâta puteria, ce ș-au întărit tabăra cu șanțuri prin pregiur și au făcut cu socoteala lui Zamoyschii hatmanul și den afară de șanțuri băști de pământu, dela șanțul taberii așe departe, cât agiunge glonțul pușcei. Și într'acele băști au scos și Zamoyschii oastea leșască împrotiva grosimei cei tătărești. Năvăliia Tătarâi cu toată oastea asupra Leșilor, ce Leșii sta neclătiți și din băști da tunurile. Dosul iarăș să le ia, nu putia Tătarâi de tabără și așe au stătut războiul într'acea dzi, toată dzua.

Zač. 10. A doa dzi, socotindu Hanul cu meșterșugu să depărtedză pre Leși dela șanțuri, au orânduit o samă de oști, să dea năvală la Leși și să să facă a fugi. Ce Leșii price-

pându meșterșugul, sta între băști neclătiți și așe au stătut până la vremia de chindie. Atunce, și deprinzindu amu pre Tătar și vădzându că să temu și de foc Tătarâi, i-au luat Leșii în goană până la oastea cia suppusă și cu aceia dacă || s'au tumpinat, în loc au stătut și au ținut războiul, 161[r] cât s'au mirat și hanul, mai puțină oaste fiindu Leșii. Și de acolo, iară încet sprijenindu-să de năvala Tătarâlor, au venit iară la loc între bășți, că trimisesă Zamoyschii totdeauna trâmbițele să dzică de întorsu.

Zač. 11. Nu dormià Ieremia vodă, ce, de avea și în Leși nedejde, iară din dată au agiunsu la hanul și de atuncia cele 7 sate de țară, ce să dzic hănești, li-au dat Ieremia vodă hanului și au legat și miere să dea hanilor în toți ani câte... [mii] cântare și alte daruri. Și așe, cu nevoința lui Ieremii vodă, au stătut între hanul și între Zamoischii tractate, adecă legături de pace, dându și hanul zălog la Leși și Leșii la hanul, pân să va închide tocmala.

Zač. 12. Capetele de pace au fost aceste: Ieremie vodă să fie domnu în țară, birnic împărății, din an în an, după obiciai, iară hanului să dea din an în an daruri și câte .. [mii] cântare de miere și 7 sate să fie de câșlele hanului în Bugiag. Oștile leșești să nu mai între în țara Muldovei. Sol dela Leși să margă la Împărăția Turcului, pentru întăritura păcii. Iară despre partea hanului era aceste ponturi: Steagul și tuiurile să le dea pe mâna lui Ieremii vodă și dela Împărăția Turcului să scoață dires de domnie neschimbată în dzilele lui, ce-i dzic ei pe limba lor barat. Și să iasă din pământul Muldovei hanul până în patru dzile cu oștile lui. Și așe, obârșindu-să pace ||, hanul întâiu au purces cătră 161[v] Crâm și Zamuyschii cătră țara sa, lăsindu pe lângă Ieremia vodă pre Abertu Hanschii și pre Ian Potoțchii cu 3000 de oameni, ca să temea Ieremia vodă de Unguri. Și așe au purces și Ieremia Vodă și s'au adșădzat la Suciavă. Războiul

acesta la Țuțora este mai întâiu de acela, când au perit Jolcovschii hatmanul leșescu. Veí afla și acela la rândul său.

Zač. 13. Bine n'au eșit Zamoyschii din Muldova, iară Bator Jigmontu alege pre Răzvan domnu în Muldova și orândueşte 12.000 de oaste unguriască, să margă asupra Ieremii vodă, dându vina lui Ştefan Radul vodă că au lăsat scaunul să cuprindză Leșii cu blăstămățiia lui.

Zač. 14. Luându veste Ieremia vodă de pogorâtul Ungurilor, precum au putut, au strânsu oastea țărâi și s'au gătit a stare cu războiu împrotiva lui Răzvan. Într'o Duminecă era, cându au apropiiat oștile ungureşti de Suciavă. Şi-au tocmit oștile Ieremia vodă asupra târgului, la sat la Areni. Iară oastea leșască ce avea cu sine o au tocmit mai la câmpu, despre Şcheia, pe suptu un mal, ce iaste alăturia cu drumul Băiei. Singur Ieremia vodă fiind în beserecă la Sfânta Leturghie, i-au dat știre, cum oștile lui Răzvan amu să văd și să apropiia de oștile țărâi. Ce n'au vrut să iasă din beserecă, pân nu s'au săvârșit Sfânta Slujbă. Şi să agiungia amu hărății lui Răzvan cu oștile țărâi, cându au eșit Ieremia vodă la oști din beserecă. S'au tâmpinat
162R oștile de îmbe părțile || și după câtăva luptă între oști, au lovit Leșii pe oastea ungurească din aripa despre Şcheia. Îndată îmbărbătându-să și fruntea oștilor, unde era Ieremia vodă, au înfrântu pe Unguri.

Zač. 15. Supt Răzvan vodă au cădzut calul atunce în războiu, ce încălecându pre altu cal, îndată au silit să opriască oastea unguriască și au opritu-oă și pusesă războiul iară la loc. Ce îndemnându-să iară oștile lui Ieremii vodă și amu și Leșii în frunte, au început a fugi oastea lui Răzvan vodă, la carea fugă l-au prinsu oștile lui Ieremii vodă · și pre Răzvan și l-au adus la Ieremie vodă. Stă movila și acmu pe drumul Băiei dela Suciavă, care să pomeneşti Movila lui Răzvan până astădzi.

Zač. 16. Cât l-au adus pre Răzvan la Ieremie vodă, după cătăva mustrare, i-au tăiat capul îndată şi l-au pus într'un par împrotiva cetăţii. Iară pre Unguri i-au gonit oştile, până la munţi, cu mare vărsare de sânge. Fost-au acesta războiu în anul 7104 Dechevrie 5 zile. Aşe s'au 1595 plătit şi lui Răzvan răul ce făcusă şi el lui Aron vodă.

Zač. 17. După acesta războiu şi perire lui Răzvan vodă, s'au aşedzat domniea lui Ieremiei vodă fără grije. Nici Bator Jigmontu, domnul Ardealului, nu s'au mai ispitit să mai trimaţe oşti în Muldova, ce avându bănat pre Leşi de paguba oamenilor săi cu Răzvan, au trimis soli cu jalobă la Rodolfu împăratul nemţescu ||, cumnatu său şi la Papa 162ᵛ de Râm, jeluind de mare pagubă ce i-au făcut Leşii în oastea lui, luptându el să dezbată ţara de suptu mâna Turcului, să cuprindză Ţara Muldovei, să-i împreune şi pre Moldoveni cu sine împrotiva Turcilor. Iar Leşii au împiedecat acestu lucru, spre scăderia creştinătăţiei, ce au aşedzat Moldova suptu birul Turcilor, de supt care bir amu era eşită ţara, cu nevoinţa lui.

Zač. 18. Aciaste înţelegându Papa şi împăratul nemţăscu, mare ponoslu au trimis Leşilor şi osebire de besereca lor craiului leşăscu, ca unui împiedecătoriu de binele creştinescu.

Zač 19. Au trimis şi craiul leşescu sol la Papa, făcându-i ştire că are el de grije Muldovei, să nu hie cu Turcii şi mai denainte vreme fiind suptu grija sa, cum şi de curundu acmu pre Cazi Cherei Soltan l-au scos cu puteria' sa din Ţara Moldovei. Iară domnul de Ardeal, neavându putere să să apere pre sine, nu poate să apere Moldova de Turci şi de Tătari, mai avându prilej de oşti hiie cându Crăia Leşască.

Zač. 20. Aceste pricini avea ei în de sine pentru Moldova, iară Ieremie vodă domniia cu pace şi cu lucruri aşedzate pre acele vremi a ţărâi, că ţinea oşti streine şi păzia şi datoriia sa ce avea spre împărăţie. 163ᴿ

Capul al doilea.

Încep. 1. Țara Munteniască într'acesta an, vara, la mare răutăți era de Turci, că din dooă părți având oști Împărăția Turcului, asupra Crăiei Ungurești o samă de oști, despre Buda, iară altă oaste asupra Ardealului avea, că și împăratul nemțescu oștile lui într'acolea împrotiva Turcilor era orânduite. Iară aice despre Ardeal Bator Jigmontu fiindu cumnat împăratului nemțăscu, alte oști avea împrotiva Turcilor și luasă dela Turci câteva orașe de Crăia Unguriască, iară cătră Ardeal.

Zač. 2. Era despre aceasta aripă Sinan pașe, vezirul de Silistra și pentru să-i hie mai lesne a suppune Ardealul, luasă toată Țara Munteniască și orașele toate, Bucureștii, Târgoviște și alte orașe aședzasă cu Turci.

Zač. 3. Domnu era atunce la Munteni de curindu Mihaiu vodă, acel vestit între domni, încă bine neaședzat după moartea Mihnei vodă. Vădzându țara cuprinsă de Turci, singur au năzuit la Bator domnul Ardealului și au trimis soli și la împăratul nemțăscu, dându-i știre că, cuprindzindu Sinan pașe Țara Munteniască, prea lesne va putea să suppue și Ardealul.

163[v] *Zač. 4.* Dat-au Bator îndată oști într'agiutor lui Mihaiu vodă ||, vădzându că să apropie de dânsul focul. Și durându-i inima și pre Munteni pentru moșiile sale, în puține vreme s'au strânsu și întâiu au împinsu oștile lui Sinan pașe de pen orașe și apoi la Giurgiuu au stătut și la războiu de față Mihaiu vodă cu Sinan pașe. Și au fostu războiul cu mare vărsare de sânge și după câtăva luptă au înfrântu Mihaiu vodă oastea lui Sinan pașe, cât și el singur pașea să nu fie aflat îndemână o luntre mică, cu care au scăpat peste Dunărea, ar hi cădzut la prinsoare. Și așe s'au curățit Țara Muntenească de Turci într'aceia dată cu

osârdia lui Mihaiu vodă, însă avea și oaste nemțască cu sine dela Bator Jigmontu.

Zač. 5. După acesta războiu multe pagube au făcut Mihaiu vodă Turcilor peste Dunăre, ardzindu și prădându satele, orașele, până aproape de Pravadiia. Fost-au aceste toate într'acela an, vleato 7104 și apoi în anul 7105. Iară 1596 1597 precum izbândele dintâiu a mulți au fostu mai pre urmă spre scădere, așe și acestui domnu, lui Mihaiu vodă, precum vei vedea poveste mai gios, la rândul său. Neștiutoare firea omeniască de lucruri ce vor să fie pre urmă. Ce pentru un lucru sau doaă pre voie ce i-să prilejescu, bietul om purcede desfrânat și începe lucruri peste puterea sa și apoi acolo găsește perire.

Zač. 6. Al treilea an după aceste, vădzându-să Bator Jig- 164[R] montu || domnul Ardealului sosit la bătrânețe și fără cuconi și vădzând că Turcii din anu în anu să întărescu și cască asupra Ardealului, să-l cuprindze, și el amu îmbătrânit și obosit de vârtute alegându-și viața bătrânețelor cu odihnă, au socotit că și frații lui, nice unul nu va putea să ție de răul Turcilor Ardealul, au făcut cu cumnatu său, împăratul nemțăscu, tocmală, să hie pre sama Împărăției Nemțești Ardealul, iară lui i-au dat împăratul, cumnatu său, doaă olate, anume Ratibor și Opulia, la Țara Silezii, căriia țări îi dzic Leșii Slionsca, să hotărăște cu dânșii aceia țară.

Zač. 7. Peste voia Ardelenilor era această tocmală, temându-să apoi de suppunerea a Neamțului. Ce îndată după purcesul lui Bator Jigmontu, s'au strânsu toți boiarii Ardealului și au ales să le hie cniadzu, adecă domnu, pre Andreeș Bator, carele era pre aceia vreme în Țara Belghii, cu acela gându să să călugăriască. Ce chemat de boiarii și de căpeteniile Ardealului, cu glasurile tuturora, au lăsat călugăriea și au vinit la domnia Ardealului de moșiia.

Zač. 8. Împrotivă era acestu lucru tocmelei ce făcusă împăratul nemțăscu cu Jigmontu pentru Ardeal, pecum s'au pomenit mai sus. Ce nu lăsindu în voia căpeteniilor de Ardial împăratul nemțăscu, au socotit și cu sabiia să-i suppúe, avându tocmală cu Bator. Și au orânduit cu oștile
164v pre un || gheneral al său, adecă hatman, anume Baștea Giurgi și au trimis și la Mihaiu vodă un vlădic al său, îndemnându-l asupra lui Bator Andreeș, pentru suppunerea mai lesne Ardealului din doaă părți, că avea Mihaiu vodă și mai înainte purure cu Împărăția Neamțului răspunsuri.

Zač. 9. Pre lesne au priimit Mihaiu vodă acest lucru, ca un om de oști purure poftitoriu și fără zăbavă au strânsu oastea Țărâi Muntenești, ca 30.000 și au întrat în Ardial, până la Sibiiu și acolea ș-au pus tabăra, așteptându pre Baștea Giurgiu cu oștile nemțești.

Zač. 10. Trimisesă Bator Andreeșu la împăratul nemțăscu solie cu rugăminte, să nu-i facă aciastă asuprială, să-l scoațe din domnia ce-i era de moșiie de atâte vacuri a Batoreștilor, ce acele oști gătite asupra lui, mai bine depreună cu dânsul să să orânduiască împrotiva Turcilor. Ce vădzându că nu poate face nemică cu rugămintea, au socotit să lovască pre Mihaiu vodă mainte de ce să va împreuna cu Baștea Giurgiu.

Zač. 11. Avea Mihaiu vodă oști amu deprinse la izbânde, ales o samă de slujitori, ce să chema pre numele capitanilor săi, anumea Budzeștii, alții Rățăștii, foarte stătătoare oaste. Iară Ardelenii și îndoiți unii și bine nestrânși încă la Bator Andreeș cu toții, ce cu câtă oaste au putut strânge au
165R dat războiu lui || Mihaiu vodă la Sibiiu. Iară foarte au ținut puțină vreme războiul. Îndată au înfrântu oastea lui Mihaiu vodă pre Unguri. Singur Bator Andreeșu la fugă, părăsit de toți Ardelenii, numai cu puținei Leși neștiiutori rândul locurilor și rătăcit într'o pădure au cădzut pre mâna oște-

nilor lui Mihaiu vodă. Şi dacă l-au adus la Mihaiu vodă, au pus de i-au tăiat capul. Neştiutoare firia oamenească şi de primejdiile sale, că apoi peste nu îndelungată vreme, aşe au păţit şi Mihaiu vodă de Baştea Giurgiu, cum au făcut şi el lui Bator Andreeş. Bine dzice Sfânta Evanghelie: « Cu ce măsură măsuri, măsura-ţi-să-va ».

Zač. 12. Vesăl şi tare Mihaiu vodă după izbândă, prelesne cuprindea oraşele pre sama sa şi să închina şi cetăţile, dându-i nume de domnul lor, priimindu pen cetăţi şi oşteni de ai lui. (De pe acele vremi are nume de-i dzic Mihaiu Craiu). Şi-au făcut şi episcopie la scaunul domnilor de Ardeal, la Belgrad. Iară capul lui Bator Andriaş l-au trimis pre solii săi la împăratul nemţăscu, pentru care slujbă au trimis împăratul nemţăscu daruri lui Mihaiu vodă şi l-au făcut prinţipe, adecă din domnii împărăţiei unul. Iară nu îndelungu au ţinut Mihaiu vodă domniia ţărâi aceiia, cum nice împăratul nemţăscu au putut a aşedza Ardealul în partea sa nici într'un chip, numai ce au fostu pricina de multe vărsări de sânge între creştini şi au făcut Turcilor îndemână să poată a cuprinde locurile cele mai bune de Ardeal. Fost-au aceste în anul 7107.|| 1599

165v

Capul al treilea.

Încep. 1. Stându Mihaiu vodă după aşedzarea Ardealului iară de aice din ţară, Ieremia vodă, îndemnatu de Turci, au strânsu oaste şi câtă oaste avea şi streină, au purces asupra Ţărâi Munteneşti. Şi neavându cu nime nici un războî nicăiure în Ţara Muntenească, au mărsu la Bucureşti şi au aşedzat domnu pe frate-său, pre Simion vodă. Lăsându-i oaste de a sa pe lângă dânsul, singur s'au întorsu la Suciavă.

Zač. 2. N'au fostu îndelungată domniia aceie a lui Simion vodă, că înţelegându Mihaiu vodă de cuprinsul Ţărâi

Muntenești de Ieremia vodă, îndată au purces asupra lui Simion vodă, lăsându pin cetățile Ardealului slujitori den oștile sale.

Zač. 3 N'au stătut Simion vodă împrotiva lui Mihaiu vodă dendată, ce s'au dat spre marginea țărâi, spre Focșeni, pentru agiutoriul dela frate său, Ieremie vodă, dela care vinisă slujitori de Țara de Gios la Simion vodă. Și dacă s'au strânsu câtăva samă de oști și la Simion vodă, au stătut și au așteptatu pre Mihaiu vodă cu războiul, la o vale ce să chiamă Milcovul cel Mare în Țara Muntenească. (Are și altu nume grozav acial părâu, și spun că de atunce). Și au stătut războiul câteva || ciasuri și apoi au pierdut Simion vodă războiul.

Zač. 4. După războiu, oastea care încotro i-au fostu calea mai îndemână, s'au răsipit, iară Simion vodă au năzuit la Suceavă, la frate său, Ieremiia vodă. Ce nu s'au destulit Mihaiu vodă cu atâta, ce îndată, fără nimică zăbavă au tras oștile sale asupra lui Ieremii vodă, spre Suciavă, cu mare sirguială.

Zač. 5. La o grabă ca aceia, ne avându nimică pas, nici vremea de gătire Ieremia vodă, numai ce i-au căutatu a lăsa Suciava și a năzui spre Hotin. Așe-l pripise Mihaiu vodă de aproape pe Ieremie vodă, cât niște haiduci pedestri, cu câteva cară, pre urma lui Ieremiei vodă, i-au agiunsu fruntea oștii a lui Mihaiu vodă și au stătut haiducii la războiu apărându-se, căteva ciasuri. Ce dacă s'au mai înglotitu oaste de a lui Mihaiu vodă, i-au spartu pre haiduci, pre Jijie, la un sat anume Verbie, unde stă o movilă mare, peste trupuri apoi de Ieremiia vodă făcută. Și era așe de groaznic Mihaiu Vodă și vestit de razboae în toate aceste părți, cât îndată ci-au sosit la Suceavă, i-s'au închinatu și cetatea Sucevei și a Neamțului, la cetăți puindu osteni de ai sei pedestrași. Săngur nici cu atâta n'au vrut să hie, ce dela

Suceavă au purces gonindu pre Ieremie vodă și pre Simion vodă pân la Hotin.

Zač. 6. Cetatea Hotinului grijisă bine Ieremie vodă cu slu|| jitori de ai săi Nemți ce avea, iară el singur au trecut 166v la Leși pentru agiutoriul. Pusesă Mihaiu vodă și un domnișor, anume Marcul vodă, căruia numele nu să nice povestește, pentru scurtă vreme ce au avut acel domnișor și nu să află numele acești domnii la letopisățe streine.

Zač. 7. Era Leșii pre aceia vreme strânși toți la săimu la Varșav, sfătuindu oaste împotriva Șfedului, că craiul leșăscu Jigmontu fiindu direptu moșan acei crăiei, ce încă viu tată-său, Ioan craiu, l-au ales Leșii pre Jigmontu la crăiea lor. Și după moartea tătâne-său, ne avându altu fecior, făr Jigmontu, cuprinsesă Crăiea Șfedzască un frate craiului șfedzăscu, unchiu lui Jigmontu, anume Gustav. Deci fiindu mai aproape Jigmontu, ficiorul craiului șvedzăscu, de aceia crăie, decât fratele tătâne-său, Gustav, siliia pre Leși, numai să pozvoliască la acela săimu să să facă oști împrotiva lui Gustav.

Zač. 8. Iară socotindu Leșii că nici într'un chip acele doaâ crăiei să să facă una nu vor putea, fiindu una dincoace, alta dincolo de mare, care mare să chiamă Marea Balticum, o coadă din Ochean, și nici din lege sintu una și prilejindu-să aciastă tâmplare cu Mihaiu vodă lui Ieremie vodă, au dat craiului nedejde de oști asupra Șfedzilor pe altă dată, arătându-i mare treabă aceasta și în grije Crăiei Leșești, să lasă cuprinsă țărâle aciaste de Mihaiu vodă, Ardealul, Moldo|| va, Țara Muntenească. Ce au stătut săimul după 167R aciastă treabă, să să facă oști împrotiva lui Mihaiu vodă, avându Ieremiia vodă câțva domni la Leși, tot oameni mare gineri.

Zač. 9. Mihaiu vodă cu toată osirdiia bătea cetatea Hotinului, glonțurile lui să cunoaștea în zidiurile cetății, până

la suruparea cetăţii, avându nedejde că dacă va lua şi aceia cetate, va putea stăpâni prealesne şi Ţara Moldovei.

Zač. 10. Scrie Hronograful Leşescu că aşe era de vestit Mihaiu Vodă şi la Leşi, cât ţara Podolii fiindu de lege de suptu ascultarea patriarhului de Ţarigrad, ca şi noi, pe acele vremi avându mare zarvă şi price cu papiştaşii pentru lege, aştepta cu bucurie pre Mihaiu vodă să vie, ştiindu-l de o lege cu dânşii, să i să închine toţi Podoleanii.

Zač. 11. După ruptul săimului a Leşilor, îndată au purces hatmanul şi canţelerul Zamoyschii la tabără şi apoi fără zăbavă s'au pornit cu oştile împrotiva lui Mihaiu vodă. Vestit era acela hatman la Leşi, căruia faptele nici Conetpolschii hatmanul, amu din vacul nostru, n'au agiunsu.

Zač. 12. Prindzindu veste Mihaiu vodă că au purces oştile leşeşti asupra lui, au lăsat Hotinul şi au purces spre Suceavă. Ieremie vodă cu Zamoyschii încă, dacă au oblicit de purcesul lui Mihai Vodă, au lăsat drumul Hotinului şi au trecut Nistrul la un satu Colodrubca, la ţinutul Cer-
167v năuţilor şi apoi Prutul la târgu || la Cernăuţi şi au mărsu pe la Codrii Cozminului, la Suciavă, unde Mihaiu vodă întărise cetatea cu oamenii săi Iară singur au tras spre ţara sa, pentru să-şi mai înglotiască oaste şi să mai obosască şi pre Leşi.

Zač. 13. Aflându Zamoyschii cu Ieremiia vodă cetatea Sucevei grijită bine de oamenii lui Mihaiu Vodă, au ales cu sfatul să nu facă zăbavă cu cetatea, ce să margă întinsu după Mihaiu Vodă. Şi aşe au făcut, fără nemică zăbavă, au purces spre Ţara Muntenească.

Zač. 14. Împărăţiia Turcului avându treabă tot cu Niamţii pentru Crăiia Ungurească, bucuroasă era că să sfădeşte Ieremie vodă cu Mihai vodă. Aşe s'au tras cuvântul până astădzi, cum să fie trimis cu taină 40.000 de galbeni de aur la Ieremie vodă, să facă oşti asupra lui Mihaiu vodă

şi dıresă, ce-i dzic ei atşirıf, de domniia vıacınică lui şi semințiii lui.

Zač. 15. Sımțindu Mıhaiu vodă că-i tot vın asupră Leşiı cu Ieremie vodă, ş-au mai înglotıt oastea şi ş-au ales locul de a dare războıu Leşılor, pe apa Teleajınuluı. Avea la acela războiu Mıhaiu vodă 60.000 de oameni, Unguri, Munteni, Sırbi. Nemți încă avea puțını. Şı au tocmit oastea pre malul dıncolo, călărețıı au pus de îmbe părțıle la arepı, ıară pedestrımea cu puşcile au tocmıtu-o tocma asupra vadului, unde era vadul. Şi aşıa au aşteptat pre Leşı, puınd apa ca o pıedecă între oşti, până or deprinde oştenii lui || acel fel de 168R oaste şi să vadză până încât sıntu de sămeţı Leşıı la războae.

Zač. 16. Oastea lui Zamoyschıı era la număr ales 30.000 de Leşı şi 10.000 la Ieremıe vodă de oaste de țară. Insă oastea leşască tot aleasă în leafă, că şı lefecıi ceı vechi, ce le dzıc ei Leşıı cvarciana, era toțı cu Zamoyschii şi lefecıi noi, carı-i făcusă craıul, să-ı fıe împrotiva Şfedzilor, tot era cu Zamoyschii, fără oamenı de pe la domnıı gıneriı luı Ieremıe vodă. De toată oastea cu Zamoyschıı şı cu Ieremie vodă 40.000 era, între carii era 4000 de husari. Acel fel de oaste este tot în hıer, temeinică oaste foarte şı neînfrântă, ales de oştıle cum sintu ale noastre şi munteneştı.

Zač. 17. Dacă au sosit la Telejın şı Leşıı, precum era oştıle lui Mıhaıu vodă tocmite, aşe au tocmıt şı Zamoyschıı. Aripıle țınea oastea călare, dın na dıreapta Petru Laşcı, dıntr'acolo era şı husarii, dın na stânga Ieremıe vodă cu oastea sa şi cu o samă de Leşi. Iară Zamoyschii sıngur cu pedestrimea şı cu armata, adecă cu puşcıle, au țınut mıjlocul şı dereptu împrotıva pedestrimeı luı Mıhaiu vodă au stătut cu oastea.

Zač. 18. Cu atâta era mai meşter Zamoyschii decât Mıhai vodă, că Zamoyschıı cât au sosıt, îndată au făcut cu pedestrimea sa băştı de pământu înalte şı acole au suıt îndată

168v pușcile. || Toată dzua aceie au stătut războiul numai din tunuri unii la alalții și din sineță, peste apă.

Zač. 19. A doaă dzi, mai sămățu Zamoyschii decât Mihaiu vodă, au trimis de au cercatu mai sus pre apă despre munte și au aflat vadu. Și îndată toată aripa ceia ce sta din-na-direapta, stoluri după stoluri au pornit la vad; singur au stătut mai tare cu focul asupra vadului, decât în dzua dintâiu.

Zač 20. Mihaiu vodă vădzându că trece oastea călăreață a Leșilor pre altu vad, au mai întărit pedestrimea și el cu șanțuri, iar el singur cu toată oastea călare au mărsu împrotiva oștii cei leșești. Vădzându și Zamoyschii că lipsește toată oastea călăreață a lui Mihaiu vodă, toată oastea au pornit și el a sa și husarii într'acolea cu Pătru Lașci.

Zač 21. S'au mirat Mihaiu vodă de semeția Leșilor, cu ce sârguială au apucat vadul și au stătut un războiu mare acolea pentru vad. Singur Mihaiu vodă ca un leu în fruntea războiului și au fost războiul câteva ciasuri, până au sosit și husarii.

Zač. 22. Nedeprinsă oastea lui Mihaiu Vodă cu acel fial de oaste, ce s'au pomenit, husarii. Acial fial de oaste, precum s'au dzis, este tot în hier, numai ochii și vergile gurii să văd Mulți pun și arepi tocmite de pene de hultur sau de alte pasări mare și cei mai de a hirea cu pardoși peste platoșe. Iară slugile, care n'are pardos, pun scoarță de aciaste tur-
169R cești, || iară în fruntea cailor pun câte o tablă de hier și mulți și la piepturile cailor, pentru ferială de glonțuri. Nice hie ce cal încalecă husarii, ce tot cai mare, groși, să poată birui a purta tarul și tot friji de cei nemțăști sau cai turcești la cei mai de a hirea. La războae, nice odată nu aleargă mai multu din treapădul calului, sau numai cându sar asupra ori pedestrimei ori tabării, că asupra oștii sprânțare, cum iaste Tătarul, nice odată nu-i slobod, ca să răș-

chiră Tătarăi și nu fac cu sulița nice o treabă. Sulițele lor sintu câte de opt coți de lungi, cu prapore până în pământu. Ca un zidiu stau la războae.

Zač. 23 Dacă au sositu toată oastea Leșilor peste vad și husarii s'au stolit și au purces asupra oștii lui Mihai vodă și dela celaltu vad au biruit focul lui Zamoyschii pre pedestrimea lui Mihaiu vodă. Și cum au împinsu pre pedestrimea lui Mihai vodă dela mal, din șanțurile lor, au și cuprins-o călăreții ce mai era cu Zamoyschii și au vinit toată pedestrimea lui Mihaiu vodă cu toată armata pre mânule lui Zamoyschii.

Zač. 24 I-au dat știre lui Mihaiu vodă de pedestrimea lui, că s'au spartu dela vad, și acolea iarăș nu era putințe să să înfrângă oastea leșască, numai ce au căutat a da dos oștilor lui Mihaiu vodă. Însă nu de tot răsipa, ce cu tocmală, întorcându-să singur Mihaiu vodă cu capul său, unde era greul. Și tot așe|| au mărsu apărându-să până la 169v
un oraș ce să dzice Târgșor.

Zač. 25. Știindu Zamoyschii de Mihaiu vodă cine este la războae, să nu să mai depărtedză oastea lui cea călăreață, temându-să cumva în goană de sminteală, au trimis trimbițași de au dzis de întorsu oștii și porunca la capete, numai să să întoarcă. Și s'au întorsu oastea leșască. Cădzut-au la acela războiu 1000 de trupuri de îmbe părțile, iară vii prinși din oastea lui Mihaiu vodă mulți. Fost-au acestu războiu în anul 7108. 1600

Capul al patrulea.

Încep. 1. Să urâsă Muntenilor cu domniia lui Mihaiu vodă, tot cu oști și războae. Ce, după fuga lui Mihaiu vodă, trei dzile după războiu, au ședzut domnii, Ieremiia vodă și Simion vodă cu Zamoyschii pre loc, până au început a veni toți boiarii Țărâi Muntenești și slujitorii, priimindu pre

Simion vodă domnu cu giurământu. Și au mărsu și Ieremie vodă până în București și au aședzat la scaun pre Simion vodă, frate-său, lăsindu-i și Zamoyschii 3000 de oaste le-
170R șască, cu Ian Potoțkii, starostele de Camenițä.|| Singur Ieremie vodă și cu Zamoyschii s'au întorsu la Suceavă.

Zač. 2. Iară Mihaiu vodă, după războiul ce-l pierduse la Teleajen, strângea iară oastea pen munți, de ai sei și din Țara Unguriască cunoscuți și amu făcuse aproape de 7000 de oameni, cum scrie Honograful și pornisă pre Udrea cu 4000 de oameni, să fie de straje. Iară singur tot să gătiia în munți, să iasă odată cu pușci și gătit mai bine. Ce l-au grăbitu Simion vodă, de n'au avut vreme să să mai întăriască, că, de sirgu strângându oaste de loc și cu Leșii, pre sfatul iarăș boiarilor celor de loc, au purces din București și au mărsu dzua și noaptea prin locuri ascunse, pân la orașul Argeșului pe numele apei Argeșului. Într'acela târgșor era Udrea cu oastea lui Mihaiu vodă acea de straje. Dez dimeniață într'o dzi, au agiunsu oastea a lui Simion vodă supt acela târgșor și amu prinsese și Udrea de veste și i-au căutat a scoate și lui oastea la câmpu, că loc de fugă nu era, că să apropiiase oștile lui Simion vodă. Ce, până în de trei ori au dat războiu Leșilor, întorcându-se, iară a patra oară au purces în răsipă oastea Udreaei.

Zač. 3. Mihaiu vodă nu era departe, mai în munți de acolea, viindu să să adune cu ceialaltă oaste. Ce, dacă au dat știre Udrea de răsipa sa, au început și ceialalți a-l părăsi cu toții. Și numai ce i-au căutatu a lăsa Țara Munte-
170v nească și a trece|| munții la Ardeal.

Zač. 4. Udrea după aceia curundu au venit și el și s'au închinat lui Simion vodă. Și așe Mihaiu vodă, vrându să dobândiască Ardealul, au pierdut și Țara Muntenească.

Zač. 5. În Ardial după ce au sosit Mihaiu vodă și au aflatu oaminii săi, cari-i pusese pen cetăți, scoși de Baștea

Giurgiu și pușı oșteni de a împăratului nemțăscu, ce vădzindu că n'are loc nice în Ardial, s'au sculatu cu toată casa lui și cu câțva căpetenii, ales căpitanii lui cei credzuți, Mârzea, Ghiețea și Racea și au mărsu în Beciu, la împăratul nemțăscu, în nedejdea slujbei ce-au făcutu împrotiva Batoreștilor. Și l-au priimitu împăratul bine, iară Ardialul că n'au fostu pentru dânsul, ce pentru sine aședzatu, atunce s'au arătat.

Zač 6. Nu peste multă vreme, vădzindu Jigmontu Bator perirea frăține-său, lui Andreiașu Bator, coborâtă de cumnatu-său, împăratul nemțăscu și Ardealul nice într'un chip nu vrea să suppue supt Nemți, s'au căit de tocmala ce făcuse cu cumnatu-său Rodolfu împărat, cum s'au pomenit mai sus. Și lăsându olatele care-i dideasă cumnatu său, au trecut în Țara Leșască, că-i era Zamoyschii ginire, fiindu doamna lui Zamoyschii fata lui Andriașu Bator Și apoi din 171[R] Țara Leșască au vinit la Ardial și îndată cuprindzindu Țara Ardealului iară către sine, au început a strânge oști împrotiva lui Baștea Giurgiu, ghenărariului împăratului nemțăscu.

Zač. 7. Vădzându împăratul nemțăscu sculat Ardealul și rocoșit iară împrotiva sa, de al doilea rându, au gătit pre Mihaiu vodă și l-au pornitu iară să margă să strângă oști și depreună cu Baștea Giurgi să stea împrotiva Batoreștilor, lui Jigmontu cumnatu-său și lui Bator Iștfan, fratele lui Jigmontu. Acești doi mai rămăsesă din Batorești.

Zač. 8. Au purces Mihaiu vodă din Beciu asupra Ardealului, dăruit bine de împăratul, strângându iară oști și de ai săi, Munteni carii să aședzasă în Ardeal și Sirbi, Unguri și s'au împreunat cu Baștea Giurgi la Cliujvar.

Zač. 9. Batoreștii încă au strânsu oaste și mai sămeți fiindu pre locurile sale, au dat războiu lui Baștea Giurgi și lui Mihaiu vodă, aproape de Cliujvar, la un sat anume

Mojina. Şi au fostù războiul câteva ciasuri, ce stându
Nemții în frunte tare cu focul, și Mihaiu vodă lovindu
din dos pre oastea Batoreștilor, au înfrântu pre Batorești,
cât debiia au scăpatu ei cu capete. Iară din oștile lor, partea
mai mare ce au fostu pedestri cu armata, adecă cu tunuri,
171v cu tabăra, au cădzut toată pre mâna lui Baștea Giurgiu.

Zač. 10. Era veste de biruință acelui războiu mai mare
a lui Mihaiu vodă, decât a lui Baștea Giurgiu, care zavistiia
au făcut și peirea lui Mihaiu vodă.

Zač. 11. Spun oameni bătrâni de pre acele vremi, cum
să fie agiunsu în câteva rânduri cu dare Ieremie vodă la
Baștea Giurgiu, pentru moartea lui Mihaiu vodă, care lucru
poate să hie (că ce nu lucreadză în lume avuțiia). Banii
răscolescu împărățiile și mare cetăți le surupă, cum să
dzice cu un cuvântu leșescu: Sula de aur zidul pătrunde.

1601 *Zač. 12.* Vleato 7109 Avgustu 8 dzile dez de noapte,
într'așternut încă Mihaiu vodă, au vinit doi căpitani nemți
cu oamenii lor, trimiși de Baștea Giurgiu să omoară pre
Mihaiu vodă. Şi cum au sosit la tabăra lui, că era deosebi,
au lovit la cortu unde odihnia și acolo în loc i-au tăiat capul
și l-au dus la Baștea Giurgiu, iară trupul pân a triia dzi
au stătut la vederea tuturora, neîngropat. Oștile lui, ce avea,
nu era cu dânsul în tabără; pre toți îi slobodzise în pradă;
până în copiii lui au fostu mărsu și ei în pradă. Şi așe s'au
172R plătit lui Mihaiu vodă slujbele ci-au făcutu Nemților. ||

Capul 5.

Încep. 1. După peirea lui Mihaiu vodă, n'au mai avut
Ieremiia vodă nice o dodeială de nimia. Ce, plinindu ai
cu pace domnii sale 12 ani, cu țara aședzată în tot bivșugul,
au plătit și el datoriia omenească. Au murit Ieremiia vodă
1608 în anul 7116. Rămasu-i-au pomană în țară mănăstirea

anume Suciavița, de dânsul făcută. Iară la domniia țărâi au stătut, după moartea lui, frate său Simion vodă, nefiindu feciorii lui Ieremiei vodă încă la vârstă deplină. Era Simion vodă amu mator de dzile, sosit la bătrânețâ. Iară moartea lui, precum au rămas den om în om în țară poveste, au murit otrăvit de cumnată-sa, de doamna lui Ieremiei vodă, trăgându domniia mai curundu la feciorii săi, temându-se că să vor întemeia feciorii lui Simion vodă la domniia țărâi, care fapte acei doamne, apoi mai pre urmă au arătat Dumnedzău cu patimile ei.

Zač. 2. Stătut-au la mare amestecături și zarve scaunul țărâi, după moartea lui Simion vodă, că era feciori de a lui Ieremiei vodă trei: Costantin vodă, Alexandru vodă și Bogdan vodă, iară a lui Simion vodă era cinci feciori: Mihailaș vodă, Gavril vodă, Pătrașco vodă, Moysei vodă, Ion vodă Deci să împărecheasă boiarii și cu dânșii și țara, în două părți, o parte ținia cu casa lui Ieremiei vodă, iară || 172v altă parte ținia cu casa lui Simion vodă. Și dintâiu era mai tare partea lui Mihailaș vodă, ficiorului lui Simion vodă cel mai mare, cât au căutatu lui Costantin vodă, feciorului celui mai mare a lui Ieremiei vodă și cu boierii din partea lui a eși cu fuga din Iași. După care trimițându Mihailaș vodă în goană, au agiunsu carăle boiarilor și câțva boiari de a lui Costantin vodă la Mălăești și i-au jecuit.

Zač. 3. Marginile Țărâi Leșești mai toate era tot de oamenii lui Costantin vodă, cumnați, domni margineni, cum era Potoțceștii, Vișnioveceștii, Corețchii, toți cu cuscriia legați, că au avut Ieremiia vodă trei fete măritate în Țara Leșască, tot după oameni mari. Ce, îndată ce au înțeles că au scos feciorii lui Simion vodă pre feciorii lui Ieremiei vodă den scaunul țărâi, au purces singur Vișnovețchii și cu câțva din Potocești cu oști asupra lui Mihailaș vodă. Avea și Mihailaș vodă, pe lângă oastea de țară, puținei

Tătari și Turci. Ce, Turcii la războiu n'au vrutu să margă, ce au prăvitu de departe. Fost-au acesta războiu între verii, pentru domnia țărâi, la Ștefănești și au înfrântu partea lui Costantin vodă pre partea lui Mihailaș vodă. Și numai ce li-au căutat a părăsi țara feciorilor lui Simion vodă și unii 173R în Țara Ungurească, alții la Turci au mărsu. Unul dentru || dânșii, Pătrașco vodă, au agiunsu de au fostu mitropolit la Chiov, cu vestită mitropoliia și arhimandriia de mănăstirea mare, ce iaste anume pre limba rusască Pecerschii, unde stau trupuri, moștii a mulți sfinți întregi pen peșteri și până astădzi, cu multe minuni.

Zač. 4. Și așe s'au aședzat Costantin vodă, feciorul lui Ieremiei vodă cel mai mare, la domniia, cu bucuriia țărâi, avându țara nedejdea că va urma pre tată-său. Ce, departe au fost Costantin vodă de aceia fericiia. Ce, precum dzice Isus Sirah: Vai de aceia cetate, unde este domnul tânăr, Dându-să și Costantin vodă după socoteala tinereților, n'au păzit datoriia sa deplin spre împărăție și, precum scrie Letopisețul cel Leșescu, dintâiaș dată birul a anului celui dintâiu nu l-au plinit. Și așe, scârbindu-se împărățiia, l-au mazilit pre Costantin vodă și au dat domniia lui Ștefan vodă Tomșii. Nu i-au folosit lui Costantin vodă uricile ce avea dela împărăție, date tătâne său, de domnie vecinică, lui și ficiorilor lui și nepoților lui, că Turcul cu vreme dă, cu vreme ia, precum este vremea așe lasă, blându cându iaste vreme de blândețe, sămețu și ager, cându este vreme de sămeție. Creștinului nice odată cuvântul nu-l ține, 173v nice este a-l amăgi rușine, toate precum iaste vremea face. ||

Capul al șaselea.

Încep. 1. Pre Ștefan vodă Tomșea, nu l-au știut Letopisețul cel Leșescu ce neam de om au fostu. Iară au fostu

direptu moldovan, din satu den Otești, de pre pârâul ce să chiamă Răcătăul, în ținutul Putnei. Era pre acele vremi Tomșea vodă la Poartă pre trebile țărâi, pre lângă capichihăi, și vădzându-l om de țară, cunoscut amu la căpetenile Porții, i-au scos domnia și i-au orânduit împărățiia și pre Cantemir beiu, cu ordile lui, care pre acele vremi lăcuia în Bugiac, să-l ducă pre Ștefan vodă în scaun.

Zač. 2. Apropiindu-se Ștefan vodă Tomșea de țară, Costantin vodă cu îmă-sa și cu frații săi au purces la Leși și cu câțva și den boiari, între carii era și Nistor Ureche, tatăl lui Grigorie Ureche vornicul, carele au scris letopisățul țărâi până la Aron vodă.

Zač. 3. Leșii avea atunci mare amestecături cu Moscul și nu era vreme să facă oști și în Muldova. Ce, Ștefan Potoțchii, cumnatul lui Costantin vodă, carele ținea pre doamna Mariia, fata lui Ieremiei vodă, cu puterea sa, peste voea și porunca craiului (că-i trimisesă singur craiul un copil den casa sa, să nu cumva să să ispitiască să între || în Muldova, 174[R] întărâtându pre Turci), au strânsu oaste di prin cetăți și de pre la rudenile sale, ca vreo 6000 de oameni strânsură, lăsându pre soacra sa, doamna lui Ieremiei vodă, în Țara Leșască. Iară singur cu Costantin vodă și cu Alexandru vodă frate său au purces asupra lui Ștefan Vodă.

Zač. 4. Au prinsu veste Ștefan vodă îndată de Leși că vin și au strânsu și el oastea țărâi toată. Și să prilejise atunce sosiți și niște slujitori de a lui Mihaiu vodă, capitanii lui cei vestiți, neputându a lăcui, după moartea lui Mihaiu vodă, în Țara Unguriască, chemați pre cărți de Ștefan vodă, anume Mârzea și Ghiețea și Racea cu câțva oameni. Și au pus Ștefan vodă tabăra deasupra satului Popricanilor, dându știre și la Cantemir, la carele, pre acele vremi, era mulțime de Nohai Tătari. Și au venit și Cantemir, cu oștile într'agiutor lui Ștefan vodă.

Zač. 5. Venia Potoțchii sămățu cu izbândele ce făcuse frații lui aice într'aceaste țări împrotiva lui Răzvan vodă și apoi împrotiva lui Mihaiu vodă, ce, cum dzice Muldovanul, nu sintu în toate dzile Paștile. Mergea fără nice o tocmală, fără străji a puteria hi fără limbi, să știe ce fial sau ce samă de nepriiatini are unde merge și avându și oaste strânsură. Nu i-au dodeitu nimică Cantemir, nice Muldovenii, până au sosit Leșii cu tabăra lor la un loc, ce să dzice Cornul lui Sas. Atunce au vădzut Potoțchii unde 174v au venit.||

Zač. 6. Acela loc, Cornul lui Sas, este cotit Prutul, însă cotul este din partea despre Răsăritu, iară din partea aciastalaltă, unde era tabăra leșască, este eșită apa Prutului pieptu la câmpu. Într'acela loc au făcut oștile lui Ștefan vodă și Tătarăi la Leși năvală. Și n'au ținutu războiul Leșii nimică, cât în cela războiu, așe de sirgu s'au spăimatu și s'au amestecatu Leșii, cât nice tunurile odată n'au apucat să sloboadză. Sângur Potoțchii pentru să i-să tăinuiască numele, au datu între carăle haiducilor, ce apoi l-au vădit haiducii. Pre Alexandru vodă încă l-au prinsu Moldovenii. Iară Costantin vodă au cădzut pre mâna unui Tătar, carele înțelegându cine este, vrându să-ș facă cinste la hanul, ferindu-se de Cantemir, depreună cu nește cetași ce avea Tătarul, au fugit cu Costantin vodă și cu un comis a lui, anume Mihăilescul. Și cându au sosit la Dașău, ferindu-se iarăș și acolo de Turci, să nu-l ia pre Costantin vodă, au găsit o luntre mică și s'au băgatu să treacă singuri Tătarâi. Trecându apa Niprului, s'au scornit vântu și s'au împlutu luntrea de apă și acolea s'au înecat Costantin vodă în Nipru Iară pre Potoțchii și pre Alexandru vodă l-au dus oștenii de țară la Ștefan vodă și pre amândoi i-au trimis la Împărăție. Potoțchii apoi au eșit cu răscumpărare pre sol. Iară Alexandru vodă au cădzut la legea turciască, în care au și

murit. Spun să hie sosit la Turci şi la boerie, anume... la Împărăţie.|| 175R

Zač. 7. Ceialaltă oaste leşască toată au cădzut în robie la Tătari, şi s'au înecatu mai mulţi în Prut, cât debiia de au scăpatu cineva de poveste, că câţi au şi înotat Prutul, pline era luncile de ţărani şi coşurile Tătarâlor era peste Prut, tot i-au prinsu şi i-au adus la Tomşea vodă, pre mai mulţi i-au şi ucis ţăranii.

Zač. 8. Perit-au şi boerii toţi, câţi s'au prilejit de venise cu oaste, tot oameni de casa lui Ieremiei vodă: Vasilie Stroici logofătul, Balica hatmanul, Chiriţa postelnicul, Miron stolnicul, Numai Nistor Ureche n'au vrut să vie din Cameniţă şi aşia-i sfătuia şi pre dânşii să nu margă, dzicându-le să lase să să mai vechiască domniia lui Ştefan vodă, că acmu fiindu domniia noaă, Moldovenii sintu den hire pururе la domniia noaă lacomi. Ce nu s'au ascultat sfatul lui Ureche vornicul, cum mai multe în lume sfaturi bune la domni nu să ascultă, ce apoi vin la primejdii şi ei şi casăle lor. Iară pre Vasilie Stroici îl ertase Ştefan vodă, numai învăţase pre Nicoriţă armaşul să-l ducă să vadză perirea celorlalţi, să-i hie grije mai pre urmă de moarte, că era om tânăr Stroici şi din casă mai vechiu şi cinsteş decât toate casele în ţară. Ce dzilele lui cele fârşite, cum să dzice cuvântul, vădzându că merge la perire şi nu-i spusesă armaşul|| 175v povestia, s'au apucat de sabiea unui dărăbanu, să moară cu răscumpărare, că era om din hirea lui inimos. Ce, l-au împresurat îndată dărăbanii şi n'au apucatu să scoaţă sabiia. Care lucru dac-au spus armaşul lui Ştefan vodă, îndată au pus de l-au omorât şi pre dânsul, răcnindu: « Ai, câinele au vrutu să moară cu soţii ». Şi pre câţi-ş aducea, pre toţi îi omorâia, până şi în slugi şi prostime. Acela vărsătoriu de singe s'au arătat dintâiaş dată Tomşea vodă.

Zač. 9. Pentru un diiac, care era foarte de triabă de scrisoare, s'au rugat boiarii să-l erte, că iaste cărturariu bun. Au răspunsu: « Ha, ha, ha, Mai cărturar decât dracul nu este altul ». Și totuș l-au omorât și pre acela.

Zač. 10. Și așe au fostu stângerea casei lui Ieremie
1612 vodă. Fost-au acesta războiu la Cornul lui Sas, vleato 7120. Tătarâi după aceia, îndată au mărsu în pradă în Țara Leșască și lovindu fără veste și de sirgu, multu plean au luatu și mare robie au făcut în oameni.

Zač. 11. Domniia lui Ștefan vodă Tomșea cum s'au început în vărsări de sânge, tot așe au trăit. Avea un țigan caló, ce să dzice pierdzătoriu de oameni, țigan gros și mare de trup. Acela striga de multe ori înaintea lui, arătându pre boiari. « S'au îngrășatu, doamne, berbecii, buni sintu de giunghiat ». Ștefan vodă râdea la ceste cuvinte și dăruia
176R bani țiganului. ||

Zač. 12. Ce cum a tuturor tiranilor, adecă vărsătorilor de singe, la toate țărâle în lume urâtă este stăpâniia, așia și a lui Tomșea vodă. Îl urâse și boiarii, carii, măcar că era mai toți de casa lui, anume Beldiman logofătul, Bărboiu vornicul, Sturdzea hatmanul și Boul visternicul, iară nice ei fără grijea morții nu era, ce îmbla în tot cias, cum să dzice, cu dzilele a mână. Și hie cându, unde este frica, nu încape dragoste. Pentru aceia, întrebând un împărat pre un dascăl, cum ar fi împărat să hie drag tuturora? Au răspunsu: « De nu vei hi, împărate, groaznic nemăruia ». Fericiți sintu aceia domni, cărora țărâle lor slujescu din dragoste, nu din frică, că frica face urâciune și urâciunea, cât de târdzâu, tot izbucnește.

Zač. 13. Așe s'au prilejit și la Tomșea vodă, în toate dzile petrecându boiarii cu grije, s'au vorovit cu toții și au tras slujitorii toți în partea sa și pre Mărzești, și într'o noapte au ieșit cu toții la sat, la Cucuteni și de acolea au

poruncitu lui Ştefan vodă, cu bine să iasă din scaun, că nu poate nime a suferi domnia lui, cu atâte vărsări de sânge.

Zač. 14. Să spăriiasă Tomşea vodă de o turburare ca aceie, ce îmbărbătându-l, cine era pre lângă dânsul, au strânsu dărăbanii, carii tot pe un cuvântu era cu ceialalţi || 176v slujitori. Ce, dacă au vădzut banii vărsindu-le Ştefan vodă, au stătut ei cu domnia. Şi au strigatu şi târgul în leafă şi s'au strânsu den târgoveţi şi den slugile neguţitorilor şi oameni nemernici, câtăva gloată şi la Ştefan vodă. Şi s'au prilejit de venia atunce şi din ţinuturi din gios nişte steaguri de călăraşi la căutare şi era descălecaţi la Tomeşti. Au răpedzit Ştefan vodă şi la ceia cu lefe şi i-au tras în partea sa.

Zač. 15. Slujitorii ce era cu boiarii audzindu că strigă Ştefan vodă în leafă, măcar că giurasă boiarilor, ce, pre obiciaiul niamului nostru, au început mulţi de cei mai necunoscuţi a să rumpe dela boiari şi a veni la Ştefan vodă şi în loc au început a slăbi partea boiarilor.

Zač. 16. Dacă au vădzut boerii că nu va să iasă Ştefan vodă de bună voe din scaun, au vinit cu războiu, cărora au eşit Ştefan vodă cu gloatele sale de laturea târgului, de asupra Fântânii lui Păcurar şi scoasesă şi târgul tot Ştefan vodă, cu arme, cine cu ce avea. Şi despre vii au orânduitu de au lovit călărimea ce avea din dos pe gloata boiarilor.

Zač. 17. Fără zăbavă au început a să răsipi gloata boerilor, deci şi boerii, cari încotro au putut, au plecat fuga, din carii în loc au prinsu pre Bărboiu vornicul şi apoi şi pre feciorul său. Deci pre Bărboiu cel bătrân || 177R îndată l-au înţepatu de laturea târgului, iară pre feciorul lui au trimis de l-au spândzurat în poarta casei tătâne său. Iară Beldiman şi Sturdzea şi Boul scăpasă în Ţara Muntenească, ce şi aceia tot n'au hălăduit, precum vei vedea povestea la rândul său.

Zač. 18. Pre câţi-ş aducea prinşi, îi omorâia, cu mustrare ce avea el obiciaiu: « Să nu te erte Dumnezău, cu cel cap mare al tău ». Tuturora această mustrare făcea.

Zač. 19. Aceaste neaşădzări a lui Ştefan vodă audzindu doamna lui Ieremie vodă, avându încă rămas un fecior copil mic, anume Bogdan vodă, au îndemnatu pre ginerii săi, pre Vişnioveţchii şi pre cneadzul Coreţchii, din Ţara Leşască, şi atunce amu era şi cu sfatul lui Nistor Ureche. Au venit singură doamna cu ginerii săi, cu oşti asupra lui Ştefan vodă şi li-au eşit şi Ştefan vodă cu oşti înainte la sat, la Tătăreni. Ce au ţinut foarte puţină vreme războiul, îndată au plecatu fuga călăreţii, iar bieţii dărăbani, părăsiţi de călăreţii, să buldzisă la o râpă diasupra Tăuteştilor şi să apăra. Ce au venit Leşii, de li-au făgăduitu viaţă, numai să-ş dea armele. Şi au credzut dărăbanii şi au datu armele dela sine. Şi dacă li-au luatu armele Leşii, au întratu cu săbiile într'înşii şi au perit toţi acolea. Le stau movilele şi
177v până astădzi, diasupra satului Tăuteştilor. ||

Zač. 20. Era la Ştefan vodă dărăbanii foarte îmbrăcaţi bine, după credinţa ceia ce făcusă, de stătusă cu dânsul la rădicarea boiarilor, cum n'au fostu nice la o domnie grijită bine pedestrimea, cu haine tot de feliandrăş, cu nasturi şi cu ceprage de argintu, în pilda haiducilor de Ţara Leşască, cu pene de argintu la comănace şi cu table de argintu la şoldure pre lădunce. Fost-au acestu războí
1615 a lui Ştefan vodă cu Leşii la Tătăreni în anul 7123.

Zač. 21. După cea răzsipă a oştii lui Ştefan vodă, au eşit Ştefan vodă în Ţara Muntenească şi mărgându aproape spre Focşeni, l-au tumpinatu ceauşii împărăteşti cu Beldiman logofătul şi cu Sturdzea hatmanul şi cu Boul visternicul în obedzi, că-i pornise Radul vodă domnul muntenescu pre atunci, de mersesă cu pâră la Poartă asupra Tomşei vodă, că-i era Radul vodă lui Ştefan vodă mare

nepriiatin. Ce, cine era vezir la împărăție, era priiatin lui Ștefan vodă și au dzis vezirul pricepându lucrul: « Ce să acolesiește Radul vodă de cel săracu... ». Și îndată au trimis ciaușí de au tâmpinatu pre boeri, carii sintu mai sus pomeniți și i-au pus în obedzi și i-au dus la Ștefan vodă. Deci, cât i-au adus ciaușii, îndată li-au tăiat capetele și li-au aruncatu trupurile în Siretiu.

Zač 22. Ședea Ștefan vodă în Țara Muntenească în bejenii, la Radul vodă și loviia oamenii lui până la
Bârladu, până || la Vasluiu, ce totu-i împengea Leșii. Iară 178R
doamna lui Ieremiei vodă era în Iași cu feciorul său, cu Bogdan vodă, însă toate divanurile era pre Nistor Ureche, și au trăgănat acea domnie acei doamne, mai până la anul.

Zač. 23. Să urâsă Turcilor aceste dodeiale despre Leși asupra Țărâi Moldovei și mai vârtos că tot atunce luasă Căzacii Trapezontul, cetate turciască, dincolo de Marea Niagră și pre mare multe curăbii turcești cu negoață și pre un Țical pașe cu câteva corăbii de oaste l-au luat viu și ținea toată Marea Niagră închisă. Deci au orânduitu pre Schinder pașe de Silistria cu oști asupra Leșilor, ce era în Moldova cu doamna lui Ieremiei vodă. Și vădzindu și pre Ștefan vodă în turburări totdeauna, și despre ai săi și despre streini, l-au mazilit, luându-l în obedzi din Țara Muntenească, iară domniia, în locul lui, au datu Radului vodă, carile are nume în țară, de-i dzic Radul vodă cel Mare Și cu adevărat cade i-să acestu nume în veci să aibă, precum vei afla hirea acestui domnu la rândul său scrisă. Este acest Radul vodă fecior Mihnei vodă, domnului muntenescu, carele Mihnea vodă au domnitu pre o vreme cu
Pătru vodă Șchiopul la noi în țară || 178v

Capul al șeptelea.

Încep. 1. Au purces Schindir pașe și cu Radul vodă asupra Leșilor, ce era în Iași cu doamna lui Ieremiei vodă. Vișniovețchii, unul din ginerii lui Ieremiei vodă murise în Iași, deci și oamenii, carii au fostu a lui, să dusesă în țara lor și din oastea lui Corețchii. Scrisesă Jolcovschii hatmanul cărți la slujitori, care nu va eși din Moldova, loc în oastea lor să n'aibă, că întrasă ei fără voia craiului în Moldova. Deci numai cu 600 de oameni rămăsesă Corețchii.

Zač. 2. Luasă veste doamna și boerii că le vine Schinder pașe asupră și le poruncila și Radul vodă, ca un creștin, să fugă de vreme. Ce Liahul simăț și fără crieri n'au vrut să purciagă mai de vreme, ce amu dacă să apropiiasă oștile. Bine le dzic de aciasta Căzacii Leșilor: « După pagubă Leahul înțăleptu ».

Zač. 3. Îndată ce au înțăles Schinder pașe de purcesul Leșilor din Iași, au răpedzit o samă de oaste sprintenă și i-au agiunsu la Drăgșani în ținutul Hârlăului. Apăratu-s'au oare ce Leșii dintâiu, iară dacă s'au mai înglotit oastea, s'au
179[R] răsipitu cine încotro au putut. Singur Corețchii || au cădzut pre mâna lui Schinder pașe și biiata doamna cu coconul, Bogdan vodă și o samă de boiari. Pre boeri i-au scos Radul vodă pre toți dela Schinder pașe, câți era prinși. Iară doamna la mare ocară au sosit, de care singură au mărturisit cătră boiari. Trecându cu carul, au vădzut pre boiari și lăcrămându au dzis: « Boiari, m'au rușinat păgânul » ! La aciasta ocară au sosit casa lui Ieremiei vodă și poate hi pentru răutățile ei, că era o fămeie răpitoare, precum spun și de vreme ce au otrăvit pe cumnatu-său, pre Simion vodă (de va hi așe) și de frica lui Dumnedzău depărtată.

Zač 4. Nu era în ceia hire singur Ieremie vodă, ce era om întreg la toate, ne răpitor, nemândru, nevărsătoriu de

sânge, blându, dumnădzărescu, precum mărturiseşte războiul lui cu Răzvan vodă, cum n'au vrut să iasă din beserică, până n'au săvârşit Sfânta Leturghie, măcar că-i spunea că să agiungu oştile. În dzilele lui, mare bivşiuguri şi plină ţara de toate. Ce de iaste de vreo osândă stângerea casei lui, din faptele doamnei sale iaste.

Zač. 5. Pre doamna şi pre Coreţchii i-au trimis Schinder paşe la împărăţie. Coreţchii cneadzul apoi pre urmă au eşitu den chisoare cu multă cheltuială, iară doamna au fostu după un aggă turcu, până la moarte-sa Bogdan vodă copilul iară în turcie s'au săvârşit. Agiunsesă de au fostu la împărăţie capigi-baş. Fost-au aceste vleato 7124.|| 1616

Zač. 6 Trimis-au Schinder paşe după răsipa lui Co- 179v
reţchii, din porunca împărăţiei un ciauş la craiul leşescu, să opriască Căzacii de pe mare, cari atunceşi nişte cetăţi, ce făcuse Turcii pre Nipru, anume Aslan Horod şi altă cetate luasă şi omorâsă şi oştenii câţi era Turci într'acele cetăţi (şi acestea toate apoi au făcut de au venit soltan Osmanu la Hotin) şi să părăsească a călca Muldova cu oştile lor.

Zač. 7. Au trimis şi craiul leşescu un sol anume pre Cohanschii la împărăţie, dându pricina toată pre Tătari, carii dodeindu casele Căzacilor, ei încă-şi întorcu din pagubile ce le fac Tătarâi. Este şi aciasta laudă în letopiseţul lor, cum acela Cohanschii cu soliia lui au mazilit pre Ştefan vodă Tomşea. Ce nu ştiu cum s'ari prinde acestu lucru, că amu era domnu Radul vodă, în locul Tomşei vodă, cându au trecut Cohanschii la împărăţie. Iară pâră, adevăratu c'au avut Ştefan vodă Tomşea totdeuna despre Leşi la împărăţie.

Zač. 8. La anul, Schinder paşe din porunca împărăţiei au strânsu câtă oaste au avutu din paşiia lui şi cu Radul vodă, domnul de Moldova şi cu oştile munteneşti şi ungureşti dela Betlian Gabor, domnul Ardealului, că era Betlean

Gabor mare nepriiatin Leşilor, şi cu Tătarâi, au purces asupra Ţărâi Căzăceşti, să le strice pălăncile şi să-i prade.

Zač. 9. Oblicise şi Leşii gândul lui Schinder paşe şi i-au
180R eşit|| hatmanul Jolcovschii cu oştile leşeşti la margine, la un loc, anume Buşa, mai sus de Soroca pe Nistru, din ceia parte de Nistru iaste acela loc.

Zač. 10. Începuse Schinder paşe a bate Raşcovul, ce, dacă au sâmțitu aproape de oştile leşeşti, au lăsatu Raşcovul şi au purces pre dencoace de Nistru, pin ţară, împrotiva locului unde era Jolcovschii, însă-i despărţia Nistrul. Mai puţină oaste era la Jolcovschii, decât la Schinder paşe, iară mai aliasă, tot lefecii şi să strângea şi Căzacii din toate pălăncile la dânsul. Numai findu craiul leşăscu la Moscu cu oştile, s'au feritu a întărâta puterea turciască Avându triabă într'altă parte Crăiia Leşască, au stătut cu Schinder paşe la tocmală, la legături de pace, nedejdiuindu că vor ţinea Turcii pacea.

Zač. 11. Capetele de pace era, despre Leşi, să oprească pre Căzaci, să nu îmble pre mare şi în Moldova să nu mai îmble oştile lor. Iară despre Schinder paşe era să opriască pie Tătari, să nu îmble stricându în Ţara Leşască şi în Muldova domni streini să nu hie, fără cine va hi fecior de domnu. Ce, toate aceste în vântu au fostu, că bine n'au sfărşitu pacea şi au purces oştile şi aceste şi acele îndireptu, iară Tătarâi pre de altă parte au şi lovitu în Podoliia, în Ţara Leşască şi au făcut câteva robii. Şi apoi, la anul, fără veste, mulţime de Tătari au lovit Volinia, o ţară mai sus de Podoliia şi până a strânge oştile Jolcovschii, au eşit Tătarâi
180v cu mare|| plianu den Ţara Leşască, fără nice o sminteală.

Zač 12. Mare bănat pentru aceste toate au avut Jolcovschii dela craiul şi dela toată crăiia leşască, pentru moale lucrurile lui. Ce, la creştini nu sintu certări pentru unele ca aceste, ca la Turci.

Zač. 13. Radul vodă spre acestea al treilea an al domnii sale cele dintâiu, s'au războlit de ochi şi poate hi, vădzându că nu va putea trece, să nu să îngroaşe între Turci şi între Leşi lucruri de sfadă, singur s'au poftitu la împărăţie să-i vie mazilie, să poată a merge la Ţarigradu pentru liacul ochilor. Deci, i-au făcut pre voe împărăţiia, pre dânsul l-au chemat la Poartă, iară domniia au datu lui Gaşpar vodă, aice în ţară, în locul lui Radul vodă celui Mare.

Capul al optulea.

Încep. 1. Gaşpar vodă era om de niamul său Italian, cum dzicem la noi în ţară Francu, om neştiutoriu rândul şi a obiciaiurilor ţărâi, fără limbă de ţară, care lucru mai greu nu poate hi, cându nu ştie domnul limba ţărâi unde stăpâneşte.

Zač 2. O! Muldova, di ar hi domnii tăi, carii stăpânescu în tine, toţi înţălepti, încă n'ai peri aşe|| lesne. Ce, 181[R] domniile neştiutoare rândul tău şi lacome sintu pricina perirei tale. Că nu caută să agonesască şie nume bun ceva la ţară, ce caută desfrânaţi numai în avuţie să strângă, care apoi totuşi să răsipeşte şi încă cu primejdii caselor lor, că blăstămul săracilor, cum să dzice, nu cade pre copaci, cât de târdzâu.

Zač. 3. Era acest Gaşpar vodă multă vreme tergiman la împărăţie, adecă tâlmaciu tuturor solielor creştineşti ce vinu la împărăţie Şi fiindu şi la mijlocul păcii, ce făcusă între Împărăţia Neamţului şi Impărăţiea Turcului, pentru slujba aceia i-au datu aice în Moldova domniia în locul Radului vodă. Iară cât s'au aşedzat la domniia, măcară că era la mare credinţă la împărăţie, îndată s'au aşădzatu cu gândul spre părţi creştineşti.

Zač. 4. De laudă este hie la care domnu să hie spre partea creștinească, că această țară căci trăiaște așe în statul său până acmu, pentru tări creștine stă până astădzî în rândurile sale, însă cu înțelepciune, nu fără socotială și fără temeiu, în loc de folosul țărâi să-i aducă perire, cum s'au prilejitu amu și în vremile noastre în câteva rânduri, de adusesă a mulți nesocoteala și nebuniea mare cumpănă acestui pământu. Dumnedzău mai bine știe că de nu s'ari
181v hi prilejit o samă de capete să cerce mijloace || și să nu alerge la împărăție, ar hi fostu de perirea de istov țara aceasta în câteva rânduri. Așe adusesă la mare primejdie țara și domniia lui Gașpar vodă.

Zač. 5. Să rădicasă în dzilele acești domnii și un domnișor dela Orheiu, ce îndată Gașpar vodă au trimis oaste și au eșit și singur împrotiva lui și l-au prinsu și pre dânsul viu, pre domnișor și câteva capete dela Orheiu, pre carii i-au și omorâtu îndată. Știia limba sârbască Gașpar vodă și cându i-au mustratu pre căpitanii cei prinși Orheianí, li-au dzis sârbește· «Да имаете срдце чисто къ господарю». Le tâlmăciia apoi aceste cuvinte pre rumâniie Bucioc vornicul de Țara de Gios, adecă «Să aveți inimă curată spre domnu».

Zač. 6. Stăpâniia atunce Ardealul, căruia dzicem noi Țara Unguriască, Betlean Gabor, după stângerea Batoreștilor și avea mare războae împrotiva Nemților, pentru Crăiia Unguriască și îndemna și pre Turci asupra Leșilor, că dedesă Leșii agiutoriu împăratului nemțăscu împrotiva lui Gabor și atunce-ș de curundu îi bătuse Leșii o oaste foarte rău la Cașa. Deci îndemna într'aceia pizmă pre Turci asupra Leșilor, făgăduindu-le că de or merge asupră Leșilor, să nu poată a da Liahul agiutoriu Neamților, va putea fără zăbavă a lua Beciul dela Nemți. Și cu acele îndemnări
182R și cu făgăduin || ță, cu mare daruri scrisiasă și la hanul,

la Crâm, care cărţi au cădzut pre mânule lui Gaşpar vodă şi îndată li-au trimis Gaşpar Vodă la craiul leşescu. Dacă li-au vădzut craiul cărţile, sângur n'au vrut să ponosluiască lui Betlian, ce avându Betlean Gabor oameni ai săi între svetnicii leşeşti, cu cuscrii, au pus craiul pe oameni de a lui să-i poruncească, căci nu să părăseşte de aceste fapte, cu vrăjmăşia împrotiva creştinilor. Şi i-au trimis şi izvoadele scoasă din cărţile lui şi au mărsu solul dela boerii leşeşti cu multă mustrare şi bănat, arătându-i şi izvoadele cărţilor lui, ce au scris la hanul. Dacă li-au vădzut Betlian Gabor cuvintele sale de faţă, au dzis cătră sol: « Muri-va Gaşpar, pentru acele cărţi ». Şi îndată, de toate îmbletele lui Gaşpar vodă au dat ştire la împărăţie.

Zač. 7. Curundu au simţitu Gaşpar vodă, că ş-au pierdut la Turci credinţa, deci s'au aşădzatu cu gândul şi mai tare cu Leşii, îndemnându-i asupra Turcilor. Şi în cetatea Hotinului îndată au băgatu oşteni leşăşti, dându-să aevea suptu apărarea lor cu ţara. Nu putea de tot slobod să hie în gândul său de boeri, carii socotindu cia de apoi, să nu vie vreo perire ţărâi nu-i pristăniia boerii, din carii era mai cap atunce Bucioc vornicul mare de Ţara de Gios; Vasilie vodă era visternic mare la aceia domnie. || Ce, în multe 182
chipuri să ispitiia să omoară o samă de boiari, să fie el slobod în faptele sale, ce, aşe aeve nu să cutedza să-i omoară, pentru ţară, că era Bucioc la ţară ales de toţi. Iară pre Vasilie vodă, dându-i pricină că nu dă samă de o sumă de bani a visteriei, măcar că-i era hinu de cununie, l-au pus la temniţă şi l-au pus şi la muncă. Iară pre Bucioc pusesă gându să-l otrăvască şi într'o dzi, oprindu-l la masă şi-au scornitu voe bună, închinându la Bucioc cu veselie, şi au pus de i-au datu otravă. În loc, s'au simţit Bucioc otrăvit şi s'au şi sculat dela masă şi s'au dus la gazdă, avându erbi împrotiva otravei, date dela un doftor priiatin, că aştepta el una ca

aceia dela Gașpar vodă. Îndată au luat erbi și au început a vărsa otrava, cu mare cumpănă de viață. A doa dzi s'au făcut războiit și Gașpar vodă, dându vina stolnicilor că au fostu bucatele cotlite.

Zač. 8. Văzându grije de viiață Bucioc vornic, numai ce i-au căutat a prestăni câtră sfatul lui Gașpar vodă, ce avea amu aședzatu cu Leșii. Și era aevea și la împărăție îmbletele lui, deci trimisasă la Schinder pașe poruncă împărăția să nevoiască doară îl va prinde. Ce oblicise Gașpar vodă și de toate da știre la Leși. Deci, vădzându împărăția că nu-l pot prinde cu meșterșug, au trimis un aggă pre obiciai, Schimni ciauș, să cuprindză scaunul și să-l mazilească pre Gașpar vodă. Iară cât au prinsu de veste Gașpar vodă că vine Schimni agga, au scornitu că-i
183R vin || Leșii asupră-i și au eșit den Iași și au pus tabăra la Capul Stâncii, împrotiva Tuțorăi.

Zač. 9. Cum au sositu Schimni ciauș după obiciai, amu era gătit lucrul; îndată au pus slujitorii de au abătut în Turci și câți au fostu cu agga și pre singur Schimni agga i-au omorâtu. Și îndată au răpedzit și în târgu de au turburatu și târgul și cu slujitori amestecați, pre unde, pre care au apucat vremea, acolea i-au omorât. Mulți den Turci să închidea pen pivnițe cu arme, de să apăra. Gașpar vodă, după aciastă faptă, îndată au purces în tâmpinarea lui Jolcovschii hatmanul leșescu, carele era amu aproape, la margine cu oști.

Zač. 10. Era gata Schinder pașe și mai înainte de aceste fapte a lui Gașpar vodă, să margă cu oști asupra Leșilor den porunca împărăției și era orânduitu și hanul și Cantimir beiu, vestitu războinic pe acele vremi și oștile muntenești și o samă de oști unguerești dela Betlean Gabor, de toată oastea aproape de 60.000 și 1000 de iniceri, din odăile inicerești orânduite și cu aceste oști au întratu în țară Schinder pașe.

Zač. 11. Leşii încă să nu lase înşelatu pre Gaşpar vodă cu priiatinşugul lor şi să-ş tocmască Jolcovschii smentealele cele dintâi, au purces şi el cu oastea şi au trecut Nistrul la Hotin în 22 de dzile a lui Augustu. || 183v

Zač. 12. Oaste Jolcovschii hatmanul avea 1600 de husari tot înheraţi, 4000 de călări deosebi de husari, ce le dzic stiaguri îndzăoate, 200 de raitari, Nemţi călări, 400 de Căzaci Lisovţi, 2000 pedestri Nemţi. Aciasta oaste era lefecii, era şi a domnilor deosebi vro 2000 de oameni şi de aceia câţva carii mărgu de bună voe, în dobândă, carii apoi au mâncatu capul lui Jolcovschii. Venisă şi un copil den casa craiului, dela craiu, numai să între Jolcovschii cu oşti în Moldova într'agiutoriu lui Gaşpar vodă. Al doilea hatman, cum dzicu la dânşii de câmpu, era pre aceia vreme Conețpolschii.

Zač. 13. Dac'au trecut Jolcovschii hatmanul cu oştile leşăşti Nistrul la Hotin, au făcutu Leşii sfatu şi sfătuia Coneţpolschii să aştepte oştile acolea la Hotin pre Schinder paşe, să nu să depărtedză aşe în câmpi împrotiva mulţimei de oşti tătărăşti şi turceşti şi el să margă pre Nistru pre de ceia parte, să strângă Căzaci de pen pălănci, să lovască în urma oştilor pre la Tighinea. Ce, acesta sfat n'au primitu Jolcovschii hatmanul, ce să hie dzis, mai bine să vadză veştile cum sintu, de câtu să le audze dela alţii.

Zač. 14. În 23 dzile a lui Avgustu au venit şi Gaşpar vodă în tabăra leşască, sprintin, numai cu 600 de oameni, la adunarea cu Jolcovschii şi după sfatu ce au avut cu cape|| 184R
tele leşăşti, au purces cu toată oastea leşască pre Prut în gios, dela Hotin la Ţuţora şi acolo la Ţuţora au pus tabăra Leşii. Scrie Letopiseţul Leşăscu că au avut şi Gaşpar vodă 12.000 de oaste de ţară. Sosit-au Jolcovschii la Ţuţora Septemvrie 2.

Zač. 15. Nu ştiia Jolcovschii de Schinder paşe, la ce loc este şi cu câtă samă de oaste, lăsându-se de toate în nă-

dejdea lui Gaşpar vodă. Ce, Gaşpar vodă, deşi ştiia din iscoadele sale de mulțimea oştilor turceşti, iară nu spunia toate Leşilor, să nu le strice inemile.

Zač. 16. La 7 dzile a lui Septemvrii, în 5 dzile după sosiria Leşilor la Țuțora, au sosit şi străjile tătărăşti, de odată ca 300 de oameni, cu carii hărățindu-să Căzacii, ce le dzicea Lisovții pre acele vremi, i-au înfrântu Lisovții pre Tătari, iară vii n'au putut prinde nice pre unul. Numai capete câteva de Tătari au adus la Jolcovschii, ce, n'au putut şti nice atunce Leşii de puterea lui Schinder paşe. Iară Tătarâi prindia în toate dzile dela Leşi limbă, din holota lor, ce îmbla pentru hrana, şi ştiia Schinder paşe de toate de la Leşi şi cum este oastea leşască puțină.

Zač. 17. În 8 dzile a lui Septemvrii, întâiu Cantemir beiu, apoi şi singur Schinder paşe, au sosit la Țuțora şi
184v ş-au întinsu corturile Schinder paşe direptu deasu || pra taberii leşăşti, mai din gios. Leşii erau în şanțuri, cele încă de Zamoyschii făcute. N'au vrutu să scoață oastea Jolcovschii într'aceia dzi, mai multu de nişte steaguri sprintene, cu Lisovții amestecate, mai multu doară ari putia prinde vre o limbă, să ştie de oaste, atâta este cât sosisă, au mai este pre urmă. Ce toată dzua hărățindu-să cu Turcii şi cu Tătarâi, eşindu şi de ai noştri Muldovenii la harțu, şi nice atunce au putut lua limbă, că mai multu de un stegar turcu n'au prinsu şi până a-l duce la Jolcovschii, au muritu de rane.

Zač. 18 Atâtă oaste de toată, câtă sosisă descălecată, socotindu Jolcovschii şi neştiindu că în ceiaş noapte au sositu şi oardele a hanului, cu Galga soltanu, fratele hanului, că hanul sângur rămăsesă în Bugeagu, iară oştile toate le pornisă cu Galga soltanu. A doa dzi dezdimeniață, au scos Jolcovschii toată oastea leşască, pre pilda lui Zamoyschii, cându cu Cazi Cherei soltan, şi-au tocmit oastea, cât agiungia glonțul puşcei, făcându şi doao băşti de pământu, una la

un cornu de oaste, alta la altu cornu, câte cu patru pușci și câte 300 de pedestrași cu focu. Iară Schinder pașe tocmisă oastea sa turciască și pre Unguri și pre Munteni, la aripa din gios, iar aripa || din sus au dat-o lui Cantemir, 185[r] cu oardele lui, iară celelalte oarde ce era cu Galga soltanu, nu s'au arătatu de după dial, până nu s'au început războiul.

Zač. 19. Dacă s'au apropiiat oștile de sine, au datu Leșii întâi și cu Moldovenii războiu și în loc împengându pre oardele lui Cantemir și Turcii începusă a să da înapoi. Eșiți Leșii la câmpu, mai multu decât le era porunca, cu șireagul cel din frunte, au izbucnitu și oardele cu Galga soltan și au dat cu toate oștile năvală la rândul cel den frunte leșăscu și l-au înfrântu. Ai noștri Moldovenii, pre obiciai. îndată au plecatu fuga și holota Leșilor, ce era în goană, așijdere Iară Tătarâi neîncăpându toți în frunte, au lovitu și din dos pre Leși. Și așe, cu mare vărsare de sânge, au înfrântu rândul cel dentâi, pân au agiunsu la al doilea rându, ce era tocmit iară frunte, unde era și hatmanii singuri. Și era toate și acele rânduri mai încungiurate de Tătari, de către tabăra lor, ce au mărsu tot buluc Leșii, apărându-să de Tătari, până supt șanțuri.

Zač. 20. Schinder pașe tot cu aceia năvală au lovit bașta cea din gios și fără zăbavă au întratu enicerii în baștă. Sărit-au Leșii, amu de lângă șanțuri, și au apucatu de au scos o samă de pedestrași ce era în baștă, iară || mai mulți 185[v] au perit și patru pușci au luat Turcii. După aceia au stătut oastea în tocmală neclătită, numai cât să apăra Leșii de năvala Tătarălor și bașta cia din sus au rămas întreagă.

Zač 21. Aproape de apusul soarelui, Schinder pașe au descălecatu oastea toată la odihnă, iară Leșii au cădzut la mare spaimă și turburare, și lăsindu și ei străjii, iară oastea ceialaltă au întratu în șanțuri, pe la otace. Și îndată au mărsu toate capetele la cortul lui Jolcovschii, la sfat, mâh-

niţi toţi, vădzindu-să închişi de atâtea mulţime de oşti,
depărtaţi de ţară şi cetăţile sale, fără nice o nedejde de
agiutoriu. Ţinea hatmanii amândoi inime tari, răspun-
dzându tuturora, cum a doa dzi vor să-ş tocmască lucrul
cu războiu şi apoi, dacă n'or putea a înfrânge puteria nepriia-
tinilor, să lege tabăra şi să margă cu tabăra legată spre
ţara lor, spre Nistru. Au pătrunsu tuturora inimile acestu
sfatu, dacă au audzitu cu tabăra legată mărsul, fiindu amu
den loc închişi de păşunea de cai şi de hrană de oameni.
Şi după aceia s'au răşchirat sfatul îndată. Un domnu anume
Strus şi Calinovschii staroste de Cameniţă şi Samoil Co-
reţchi s'au gătitu de fugă noaptea cu oamenii săi şi au purces
186R năzuindu îndată || să treacă Prutul noaptea şi acolea, la trecă-
toaria Prutului, dându în Prut ca oile spăimaţi, s'au în-
necatu Calinovschii starostele de Cameniţă şi mulţi din
Leşi. Unii rătăcindu noaptea, au cădzut a doa dzi în mânule
Tătarâlor, pe alţii i-au dus cursul apei, de i-au abătut iar
înapoi la mal, de li-au căutatu a întra iară în tabără. Iară
Hmeleţchii şi Cazanovschii, capetele Căzacilor, au lovit
întâi alăturea cu Prutul, apoi au luat câmpii şi au mersu,
fără nici o dodeială întregi. Ceialaltă oaste de lefecii să
turburasă cu toţii şi ei de fugă, scornindu-să cuvântu pen
tabără c'au fugit hatmanii, cât şi ceia ce era la straje, pă-
răsise străjile. Ce, înţelegându Jolcovschii spaimă ca aceia
oştii, au îmblat pe la otace cu făclii de vântu, arătându-se
oştenilor, cum este de faţă şi are grije de oaste şi au mai
întăritu şi străjile. Şi aşe debiia au aşedzat oastea de spaimă.
Şi în ceiaş noapte au scris şi cărţi, dându ştire la craiul,
cu pâră pe aceia ce-au fugit din tabără.

Zač. 22. Gaşpar vodă vădzându mare turburare şi fugă
în oastea leşască, părăsit şi de oştenii săi, au purcesu şi el
noaptea şi au trecutu Prutul bine. Numai, amu la branişte
186v fiindu cu puţinei de ai săi şi den boeri Şep.|| telicıu hatmanul

și Goia postelnicul pe lângă dânsul, l-au omorât ceia ce era cu dânsul. Scârnavă și groazdnică faptă și neaudzită în toate țări creștine. Domnul, ori bun, ori rău, la toate primejdiile feritu trebuiaște, că ori cum este, dela Dumnedzău este. Precum dzice Svinta Scriptura: «Нѣ ест ни едина власт, тъкмо wт Бога», adecă «Nu-i nice o putere, fără dela Dumnedzău dată».

Zač. 23. Plătit-au apoi cu capetele sale aciastă faptă și Șepteliciu și Goia, dela Alexandru vodă, pe lege direaptă, de li-au tăet capetele și trupurile li-au aruncatu în eșitoare Și cu cale li-au făcut, că după scârnave fapte, scârnave morți vinu Iară bietul Bucioc vornicul în braniște amu au năzuit la un hin al său, anume Toader Brănișteriul, unde-și lăcuia acel Toader, singur nemerit den rāssipă, fără slugi pe lângă sine, precum vremea aceia în rāssipă oștii așe aduce. Și cu multă rugămente și giuruită câtră hinul său, s'au oploșit în viclianā făgăduința lui. Apoi, a doa dzi, l-au legatu hinul și legat l-au dus la Schinder pașe (O! să nu-l erte Dumnedzău, hin ca acela) Și dacă l-au dus la Schinder pașe, au pus îndată de l-au înțăpatu pre Bucioc, săracul, acela carile purure sfătuia pre Gașpar vodă spre bine și de mare nevoe i-au căutatu a pristăni la sfatul lui Gașpar vodă. Acestu domnu, Gașpar || vodă, nice 187R
odată post n'au avut, ce pre ascunsu în toate posturile mânca carne.

Zač 24. Iară hatmanii leșești vădzându-se închiși și părăsiți și de tovărășiia Muldovenilor și în țară streină, încungiurați de atâtea oști, au scos, a doa dzi, toată oastea, câtă le rămăsesă, stoluri, însă aproape de șanțuri, cât să se apere de năvala Turcilor și a Tătarălor. Și toată dzua aceia au stătut călări în tocmală, nice Schinder pașe și Tătarăi așe nu li-au stătut asupră, alegându cu sfatul să-i ție așe închiși până ce i-ari strânge foamea și hrana de cai, să să închine

de bună voie. Leşıı încă să facă războıu nu era putere, că şi oastea lı să împuţınasă cu domnıı cei fugiţı şi rănıţı mulţı dın războıul cel dentâıu, între carii era rănıţi fecıorul luı Jolcovschiı şi nepotul lui de frate. Ce şı a trııa dzi după războiul cel dıntâi, iară aşe au scosu oastea cu tocmală, aproape de şanţuri şi într'aceia dzı s'au apropııat şi Galga soltan cu puţınei Tătari pre lângă sıne şi au poftit pre singur Jolcovschıı la voroavă. Scoasesă Schınder paşe într'aceıe dzi toate oştıle sale şı pusesă rându înaınte ochılor Leşilor, să vadză mulţımea şı aşe au făcutu în treı dzıle, pentru spaıma
187v Leşılor, să să închine, vădzându oastea mulţıme. || Iară la voroavă cu Galga soltanu Jolcovschiı n'au vrut să ıasă, ce au trımıs pre cneadzul Coreţchıı, fratele celuı Coreţchii ce fugıse. Deci şi Galga soltan încă au trımıs pre Velı Şah mârza şı au cerşut o sumă mare de banı să le dea Leşıı şı să margă cu pace. Iară Coreţchıı arătându alte legăturı de pace, s'au apucat mârzacul de sabiie şı au dzıs să aştepte Leşıı toţi sabııe.

Zač. 25. Vădzându-să Leşii că cu altu mıjloc de acolea n'au cum să ıasă, de unde erau cădzuţı, au ales sfat să iasă cu tabăra legată pre mıjlocul oştilor şı aşe au făcut, 19 dzıle a lui Septemvrıe în de sară. Amu era de treı dzıle tocmıtă tabăra la rânduri şi au făcut porţi în şanţurı, cıne-şi la rându şi au purces dın loc cu tabăra legată de cară, şı orânduıte oştı pı den toate părţıle şı pedestraşı şı călărı. Gândııa Turcıı şi Tătarâi dıntâı că vın să dea războıu, apoi au vădzut purcesul. Şı în ceıa dzı până în sară şı toată noaptea au mărsu Leşıı cu puţınă dodiială, numai de Tătarı.

Zač. 26. A doa dzi, Septemvrıe 20, au sosıt şi Schınder paşe cu toate oştile asupra taberii leşăşti, ce Leşii, cât s'au
188R făcut dzuă, stătusă, unde i-au apucat dzua. Şı în || tr'aceıe dzı au fostu războiu foarte tare şı mare, până la vreme de chindııe şi descălecându Turcıı cu corturi de mas, Leşii

mai în de sară iară au purces cu tabăra şi iară toată noaptea au mărsu, numai cu dodıială de Tătari.

Zač. 27. A trıia dzı, Septemvrıe 21, iară au stătut tabăra leşască la un pârău, care nu-l pomeneşte Letopıseţul Leşescu anume ce vale a hi fostu, iară adevărat pe la Scumpıia au lovıt, ce ori la o vale ce să dzıce Răchıta, ori la vre un cıuluc. Încă nu trecusă toată tabăra leşască valea, cându au sosıtu Schınder paşe şı acole au ruptu Turcii o bucată mare de tabără şı au luatu şi câteva steaguri dela Leşı şı puşcı şı s'au închıs Leşii ıară acolea, la ceia vale, de s'au apărat toată dzua aceie.

Zač. 28. A patra dzı, Septemvrie 22, au socotıt Schınder paşe să le ţıe dın frunte calea şi au purces înainte şı aproape de Răutu, desupra Răutuluı, au tocmıt toată oastea frunte. Leşıı încă cı-au avut oaste maı alıasă, o au tras de pen arepı în frunte şi la o vreme ca aceıa, la care şi de nevoıe numai caută a hı toţı vıtejı, că nu era altă cale de vıiaţă, au mărsu cu toată tabăra dıreptu asupra temeıuluı oştıı turceşti, şi stându tare şı cu focul, au căutat || Turcilor a le da cale. 188v Şı într'acela războıu au luat Leşıı dela Turci doă steagurı şi Tătarı prınşı vıı câţva. Şı după ce s'au aşădzat tabăra la Răutu, au mai eşıt stıagurıle leşăştı de au mai lovıt pre o drâmbă de Tătari, carıi trecusă Răutul.

Zač. 29. După aceıa petrecanie, să îmbărbătasă Leşıı şı pıerdusă toată grıje. Iară ce ıaste să nu trıacă şi orânduiala luı Dumnedzău nu poate să să amıstuıască. Amu, fără nice o grıje, tare şı sămeţi Leşii şi cădzusă la valea Coboltei, unde era de o parte pârâul, de altă parte oastea, loc deşchis, fără trecători. Şı pıerdusă şı Schınder paşe nedejde de a-i dobândıre şi trimısesă la Jolcovschıı Schınder paşe, poftındu să-ı trimaţă un om să ştıe turceşte. Au trımis Jolcovschıı, ce apoi nu l-au maı slobodzıtu Schinder paşe pre tălmacıul acela. Cându au fostu amu aproape de Nı-

stru, ca o milă de loc dela Movilău, la un sat anume Slo-
bodzie Saucăi, în ținutul Sorocii, acolo descălecasă oastea
leșască, conacul cel de apoi. Holota ce era strânsură, te-
mându-să de hatmani pentru dobânda, că jecuise multe
case în țară, să apuce ei trecătoare la Nistru noaptea, au
dat spaima și toată oastea așe greu s'au turburat, cât care
189ᴿ cum au putut, au apucat cal, sluga stăpânu său și pede||
strași și călăreți, toți amestecați, unii de lalți fugindu, s'au
șpârcuit toată tabăra, hatmanii rămași singuri, unul într'o
parte, altul într'alta.

Zač. 30. Dzic unii să să hie făcut aceia spaimă din slu-
gile oștenilor, carii mersesă la o arie cu fân, departe de ta-
bără și să-i hie lovitu Tătarăi. Ce, ori cum au fostu, spaima
ca aceia au fostu, în care nu s'au mai putut îndrepta oastea,
să să aședză. Poate hi și de grijea trecătoarei Nistrului, care
de care să apuce mai curundu să treacă.

Zač. 31. Au priceput Tătarâi încă de cu noapte rässipa
oștii leșăști și încălecase toți. A doa dzi dez dimeniață,
au cădzut mai toate capetele leșăști, părăsiți unii și de slu-
gile sale, alții rătăciți, pre mâna Tătarâlor. Pre feciorul lui
Jolcovschii și un nepot a lui i-au găsit între cară, răniți
încă dela Țuțora, pre Conețpolschii cu puținei oameni
buluc, așteptându dzua, doară ari putea aduna ceva oaste
și să știe și de Jolcovschii ce s'au făcut, l-au încungiurat
Tătarâi și au cădzut viu pre mâna Tătarâlor. Iară pre Jol-
covschii, numai cu o slugă a lui rătăcitu, pedestru, l-au
găsitu o drâmbă de Tătari și până a înțelege cine este, vă-
189ᵛ dzându-l om bătrân, || l-au tăiatu. Și apoi din sluga lui în-
țălegându că este Jolcovschii, i-au dus capul la Schinder
pașe și au stătut toată dzua într'o suliță înaintea corturilor
lui Schinder pașe capul lui Jolcovschii. Și într'acela loc
stă stâlp de piatră, făcut apoi de oamenii lui Jolcovschii
și până astădzi, în ținutul Sorocii, în ceie parte de sat,

anume Slobodzia Saucâi, loc ca giumătate de milă de la Movilău.

Zač. 32. Schinder paşe, după aciasta izbândă, capetele leşăşti ce-au fostu, şi pre Conețpolschii, i-au trimis la împărăție, iară sângur s'au întorsu la Cetatea Albă şi acole peste puține dzile ş'au fârşitu viiața. Dzic să fie murit otrăvit de veziriul ce era atunce la împărățiie, temându-şi veziriia de dânsul. Iară Tătarâi au lovit toată Podoliia şi Rusiia şi fără nice o sminteală de nime, cu plianu multu s'au întorsu în părțile sale. Fost-au aceie rässipă a oştilor leşăşti şi perirea lui Gaşpar vodă, v leato 7129 || 1620
190R

Capul al noadălea.

Încep. 1. După domniia lui Gaşpar vodă, au venit la domniie Alexandru vodă, feciorul lui Iliiaş vodă, iară acel Iliiaş vodă au fost ficiorul lui Pătru vodă Rareş, şi după moartea tătâne-său, lui Pătru vodă, cădzuse la domniie, ce de bună voia sa au lăsat domniia, precum scrie Ureche vornicul, şi au mărsu la soltan Suliman şi s'au turcit, la care întunecare menții au venit din desfrânate fapte a curviei.

Zač. 2. Apoi Iliiaş vodă au cădzutu la Rodos la oprială şi acolea, la Rodos, au născutu acestu Alexandru vodă. Spun de dânsul, că la moartea sa au mărturisitu legea creştinească.

Zač. 3. La începutul domniei sale, oblicind de moartea lui Gaşpar vodă, că au fostu pricina Şeptelici hatmanul şi Goia postelnicul, i-au omorât şi trupurile lor li-au aruncatu în eşitoare, precum s'au pomenit mai sus. Şi cu lege direaptă le-au făcut aceie pediapsă, numai munca ce au făcut fămeilor lor şi îmmei a lui Şeptelici pentru avuțiia, au fostu peste pravilă, că pre legea direaptă nice fecior pentru fapta tătâne său, nice părintele pentru fap|| ta 190v
fecioru-i de vârstă nu-i platnic.

Zač. 4. Domnııa era aceasta foarte slabă și cu purtatul trebılor peste obıceiurıle țărâı. Șı în dzılele luı au venit șı împărățııa Turcului, sıngur cu sıne sultan Osman la Hotın, asupra Leșılor. Că înțelegându împărățııa de perırea oștii leșăștı de Schınder pașe, avea nădejdea că prea lesne va putea să cuprındze den Crăiia Leșască o parte, socotındu că ce au fostu fruntea oștılor leșăști șı slujıtorı vechı au perıt în Moldova, nu or avea Leșii nıce o putere să stea împrotıvă. Șı măcar că venısă veștı că Perșıı să gătıadză asupra Vavılonului, să-l ie dela Turcı, tot au lăsatu grijea Vavılonuluı și au stătut după gătirea asupra Leșılor peste toată iarna, trımițându șı ceaușı la craıul leșescu, dându-i ștıre să știe că-ı vıne asupra crăıeı luı, cu toată puterea.

Zač. 5. Au acestu obıcei împărațıı, de dau ștıre unul altuıa, cându vor să facă războae unul asupra altuıe De care lucru s'au cutremurat Leșıı, de vremile acele, vădzându-și și rășsıpa oștılor cu amândoi hatmanıı șı a vederea venıre asupra sa puterıı ca aceıa. Ce au trımıs și craiul un sol dela sıne la Turcı, mai multu să vadză șı cu ochıı,
191R este ade || văratu gătırea Turcılor să vıe, au numaı sıntu cuvente. Ce, pre solul la împărăție nıce cu vezırıul nu l-au adunat, ce numaı ı-au răspunsu cu scârbă șı l-au pornıt înapoı.

Zač. 6. Iară șı craıul leșăscu n'au șădzut fără gătıre, ce, îndată ıarna, au strânsu săımu șı den ceputul săımului au trımıs solı pe la toate țări creștıne, dându-le știre de vinire asupra sa împăratuluı turcescu, cu toată puterea împărăției lor. Șı au stătut la sfat să facă oștı de a stare împrotıva puterei turceștı șı au ales la săımu să facă 30.000 lefecıı, în carıı să hie 14 000 de husarı șı 8000 de pedestrıme, altă oaste maı sprıntenă, și la 15 000 de Căzaci să trımață lefe șı sıngur craıul cu toată pospolıta să încalece și au stătut șı eı toată iarna de gătıre. Iară dela crăıeı streıne, n'au avut

dela nime nice un agiutoriu, mai mul̃tu dela Holendezi câteva corăbii cu platoşe şi cu săneţe şi alte măestrii de oaste. Iară dela celelalte crăii creştineşti fără nice o nedejde de agiutoriu s'au întorsu solii lor şi încă dela Nemţi oprise şi marginile ţărâi sale, nice pre banii săi Leşii să nu facă lefecii, avându Împărăţiia Neamţului || pe acele vremi mare 191v zarve şi amestecături cu Crăiia Bohemului, care crăie, cu altu nume să dzice Cehul. Aşe lăsasă toţi pre Leşi, numai singuri să răspundze Împărăţiei Turceşti. Husari încă atâţia n'au putut a face Leşii, că acel fel de oaste se face cu greu şi cu mare cheltuială.

Zač. 7. Cât s'au dezvărat, sultan Osman au purces cu mare gătire cu oşti strânsă de pen toate unghiurile ţărâlor sale. Aşe scrie Hronograful Leşăscu, că şi din limbi apoi şi din iscoade ce avea Leşii la Turci, cum au avut sultan Osman 300.000 de călări, 12.000 de iniceri, 80 000 de Tătari cu Zaimbu Chirei sultan, hanul Crâmului, fără de oştile munteneşti, ce era cu Radul vodă, domnul muntenescu. Amu aproape de Dunăre fiindu sultan Osman, au venitu veste, cum au luat Perşii Vavilonul, ce tot au păzit calea asupra Leşilor.

Zač. 8. La Leşi lipsiia hatmanii amândoi, că Jolcovschii hatmanul cel mare perise, iară Coneţpolschii al doilea hatman era la închisoare la Ţarigrad şi era zarva între Leşi pentru hătmăniia. Ce, craiul Jigmontu, ferindu-să să nu cadze la mai mare împărăchiare între capete || lucrul, au 192R răspunsu domnilor că aştiaptă pre Coneţpolschii să iasă din robie şi este pravila lor aşe, ales la capetele oştilor, să margă pre rându din stepenă mai mică la mai mare. Deci oştile toate au datu pre mâna lui Hotchevici, hatmanului de Litfa, om vestit din tinereţăle sale la războae şi atunce de vârsta sa, ca de 80 de ani.

Zač. 9. Cu 14 000 de oaste au purces de odată Hotchevici hatmanul şi înaintea sa au trimis cu 4000 de oameni

pre Liubomirschii, să triacă îndată Nistrul al Hotin, fiindu cetatea Hotinului den dzilele lui Gașpar vodă pre sama Leșilor. Deci întrându Liubomirschii în țară, pân a să apropiia oștile turcești, au prădatu țara până în Ieși, eșindu și lăsindu și Alexandru vodă Eșii, cu fuga la Roman Și au arsu Leșii și Eșii și din prada țărâi au strânsu hrană, care apoi au ținut pre Leși toată vremea, cât au fostu la Hotin. În urma lui Liubomirschii au sosit și Hotchevici hatmanul la Hotin și apoi, după Hotchevici, și feciorul craiului leșăscu, Vladislav, cu 16.000 de oaste. Nu știu ce vină or hi dat bieților târgoveți de Hotin, a o samă ce au fostu mai frunte, de i-au înpensu din cetate de pre zid,
192v făr de nicio milă, Leșii.||

Zač. 10. Amu era împărățiia la Țuțora, iară Căzacii tot nu sosisă la Hotin, cu mare mâhniciune Leșilor și amu agiungea Tătarâi până în tabăra leșască, cât pierduse Leșii de Căzaci nedejde.

Zač. 11. În 20 dzile a lui Avgust au lovitu un soltan cu oștile sale și cu mulți și din oastea turcească, la tabăra leșască supt Hotin, cât s'au gânditu Hotchevici hatmanul și alte capete leșăști că amu și împărățiia singură este sosită și scoasesă și Leșii toată oastea la câmpu. Ce, Tătarâi, după puțină năvală, s'au dat îndărăptu. Și atunce-și, în ceiași dzi, au sositu și 1000 de Căzaci înaintea hatmanului lor, anume Sahaidacinii, dându-i știre că sosește și oastea căzăcească cu tabăra legată, de trei dzile tot cu războiu prin Tătari, că trecusă Căzacii pe la Soroca și zăbăvindu-să cu prada, pre hirea lor, îi apucasă Tătarâi pre cale. A doa dzi, 21 a lui Avgust, au sosit și Sahaidacinii cu 20 000 de Căzaci și într'aceiaș dzi, orânduindu Hotchevici șanțurile pre lângă tabără și făcându căutare Căzacilor, au dat știre străjile, cum sosește și împărățiia cu toate oști în tocmală, cum dzic la Turci, alai. Ce, au lăsatu și Hotchevici cău-

tarea Căzacılor și au scos și el toată oastea la câmpu, cu tocmală, puindu oaste și pen văi şı pın ceretei sup|| puse. 193[R]
Sıngur au stătut cu partea mai alıasă a oştıı frunte, gândındu că vor da Turcıı îndată războiu. Ce, oastea turcească n'au stătut de războıu, ce, cum au sosıt, au început a descăleca şı a întınde corturıle. Cantemır pașe numai cu oştıle sale au făcut năvală odată la arıpa Leşılor, ce vădzındu oaste leşască suppusă pin toate văıle, au purces și el spre descălecatul oştıı sale. Iară Turcıı scoasesă o samă de puşcı şı da în oastea leşască şı au fost harţurı între oştı până în sară.

Zač. 12. Avgust 22, dezdımenıață, au cuprınsu Turcıı tot locul acela cu corturı, unde stătusă Leşıı în dzua dentâıu. Leşıı încă au scos oastea împregıurul taberıı aproape şi într'aceıa dzı toată năvala Turcılor au fostu asupra Căzacilor, vădzându-i încă fără şanţuri şı osebiţı de tabăra leşască.

Zač. 13. Avgustu 23 dzıle, dezdımenıață, gătıţı Turcii de războıu, Căzacıı era descălecaţı cu tabăra lor, maı gıos pe Nıstru, deosebı de tabăra Leşılor, încă fără şanţuri, numai încheiată cu căruţele. Acolea, la Căzaci au făcut mare năvală cu toate oştıle Turcii cu Tătarii, cât să vedea luată amu tabăra căzăcıască Ce, au stătut Căzacii foarte tare şı cu nevoınţa|| a hatmanuluı lor, care era om oştıan dıreptu, 193[v]
şi lı-au datu şı Hotchevıcı hatmanul agıutoriu cu trei roate de Nemţı şı cu o mıe de haıduci cu bardışe (ıaste un felı de arme, topoară cu coade lungı). Decı, cum au vădzut Căzacii agıutoriul, au sărıt dreptu asupra ınıciarılor, bătându-se dela o vreme de ţıış cu sâneţăle, cât lı-au căutat a să da înapoi ınıcerılor. Şi' aşe gonındu Căzacıı şi haiducıı pre iniceri, s'au întărâtatu şı oştıle călăreţă şı s'au făcut o glogozală mare între oştı, adăogându-să şi dın oştı turceştı cu Tătarâı şı den bulucurı a Leşılor la aceıa aripă, unde era sfada, cu mare vărsare de sınge. Şi într'aceıa dată,

la acela războıu, au peritu capete câteva den ıniceri și pașea de Sılıstra, vestıt războınic. Dın partea Leșılor, dın capete au perıtu Zavışa şı Endrııovschiı, amândoi rohmıstri. Şı dın capetele Tătarălor de Litfa au perıt Bogdan Mârza și Ţarovıcı, ıară mârzac. Lucru mare, cumu-i laudă Hronica Leşască, cum au stătut de bıne atunce împrotıva Turcilor, măcară că sıntu şı eı Turcı de lege. În ceıa dzı, spun să hıe chemat soltan Osman pre ınıcerı, şı lı-au dzıs că nu va mânca, până nu or lua tabăra căzăcıască.

Zač. 14. 24 a luı Avgust, Leşıı la câmpu n'au eşıt, ce 194R au stătut|| toată oastea la întărıtura șanțurılor, că până atunce pre maı multe locuri era tabăra leșască numaı cu cară îngrădıtă. Iară Turcıı într'aceıași dzı, vădzându că Leşıı nu stau la războiu, ce de lucrul șanțurılor și călărıi de a valoma cu ınıcerıi pedestrı, întâi au dat năvală unde era fruntea șanțurılor şı acole dându-le tare Nemțıı răspunsu, s'au mutat mai sus, cercându loc mai slabu, ce, şı acolo, la năvală au cădzutu mulţi dın Turci. Apoı şı la al treılea loc, au luat maı despre Zvancea, ce şı acolea s'au apărat Leşıı tare şı până amiadzedzi au dodeıt pre Leşı. Iară dela amıadze dzı, ıară cu toată năvala au lovıtu la tabăra căzăciască, care amu era grıjıte peste noapte, cu doă rânduri de şanţuri, un şanţu tocma pe lângă cară, iară altu rându de şanţuri maı departe de tabără şı amu lıpıţi de şanţurıle Leşılor. Multă oaste turcească au perıtu de Căzaci într'aceıa năvală şı au gonıt Leşıı pre Turcı înfrânţı de focul Căzacılor, până în corturi.

Zač. 15. Avgust în 25, nımıcă n'au gândıtu Turcıi de paguba oştıı sale, ce au avut, ce, a doa dzı, au scos puşcile cele mari şi s'au apropııatu de şanţurıle Căzacılor şı au dat 194v nepărăsıt în Căzaci câteva|| cıasurı. În loc de mınune, scrie Hronograful Leșescu că dându așe desu şı maı multu de un căzac, anume Vasılıe sotnıcul, n'au perıt, ıară cai

au omorît mulțı în tabără. După patru ceasuri ce începusă a bate puşcıle în Căzacı, au eşıt Căzacıı ş-au făcutu năvală la puşci, de unde bătea. Şi din arıpa despre Leși au lovit un stol de Leşi, iară într'acolea și au împensu pre toată oastea aceıe de pre lângă puşci şı au apucat toate puşcıle cele apropiıate. Şi au mărsu într'aceıe dzi până în corturı turceşti Căzacii, cu mare spaımă în toată oastea turcească şi amestecătură. Ce, cum şı-i hırea Căzacılor, la dobândă lacomi, au dat îndată de jacuri şı cu aceıe zăbavă, avându vreme Turcıı, au împensu iară pre Cazaci şı dela corturi şı dela puşci. Puşcılor apucasă Căzacii de le stricase roatele şi straturıle.

Zač. 16. Dentr'aceıe dzı amu au mai răsuflatu Căzacıı şi s'au acolesitu Turcıi despre partea Leşılor cu năvala, că să deprinsesă Leşıi, de sta gata, bulucurı călărı, şı cât îı împengea Căzacıı den foc pre Turci, iară Leşıı lovıia dın arıpa. Decı, den 26 a lui Avgust, au cădzut greul asupra Leşılor, că în 27 a luı Avgust mare năvală au făcut Turcii la oastea leşască, care era scoasă dınnafară de şanțurı şi au înfrântu pe Leşi şı doaă bulucuri de Nemțı a doi polcovnıcı au peritu cu totul. || Mare bucurıe în Turci şı semeție [195R] de atâtea capete de Nemțı, de carıi sta o grămadă înaıntea corturilor împărăteştı. Şı să nu hie întorsu pre Turci îndărăptu nişte stiagurı de husari, la grıje era şi toată tabăra leşască, aşe să amestecasă de rău Leşıi. Au luatu într'aceıe dzı Turcıi steagul luı Hotchevıcı, rumpându-şi zăbala calul stegarıului, care purta stiagul de husari la Hotchevıci, l-au băgat pe stegarıul fără voia luı în desımea Turcılor. La aceıa grıje, scrıe Hronograful, că singur moşniagul Hotchevıci au eşit den şanțurı afară şı pın toate celelalte porți eşıia orânduită oastea şi aşe s'au dezbăratu de oarbă năvală Turcılor într'aceie dzı. Iară oaste au perıtu multă într'aceie dzi dın Leşi şi stiagul lui Hotchevıcı cu stegarıul.

Zač. 17. În 28 a lui Avgust şi 29 şı 30, Turcii au şedzut
pre odıhnă, iară Hotchevıci hatmanul măhnitu pentru
steagul său, care lucru la oştenıı acestor părţı şı în locu de
necınste şı în locu de piedzı răi să socoteşte.

Zač. 18. În dzi 1 a lui Septemvrıı au pus gându Leşıı
să lovască cu toată oastea sa noaptea pre Turcı, numai să
195[v] lasă pedestrımea la şanţurı şi aşe au făcut. Toată oastea||
scosesă denafară, ce au împiedecatu lucrul şi gândul lor
ploaia. A doua dzi au oblıcıt Turcıı gândul Leşılor den
haiduci Unguri, carii fugiia totdiauna dela Leşi la Turci
şi dela Turci Rusıı totdeauna. Iară Căzacıı tot nu s'au
răbdatu şı pe ploae, la o aripă de corturi au îndrăznit de
i-au lovıt, tot într'aceie noapte.

Zač 19. A treia dzi a lui Septemvrıı au vınıt în tabăra
leşască dela Radul vodă domnul muntenescu Batiştea Ve-
veli, om de nıamul său crıtian, dzıc să hie fostu cu ştirea
vezırıului, îndemnându pre Leşi să trımaţă sol de pace la
Turcı. Şi nu s'au apăratu Leşii, ce au trımıs foarte om cu
ıspravă dela sine, anume Zelenschiı, să întrebe, putea-vor
să să prıimască solıile la împărăţıe, au ba. Şi de atunce
îmbla şı solıile, iară şı sıngele bıeţılor oşteni maı multu să
vărsa dın îmbe părţıle între dânşıi, în toate dzıle şı în tot
ciasul.

Zač. 20. În 5 dzıle a luı Septemvrıi, au obârşıtu Turcıi
şı podul peste Nıstru şi au trecut şı în ceie parte de Nistru
oastea. Avea hrană până atunce slobodă de cai Leşii peste
196[R] Nıstru, iară den ceıa-şı dzi ı-au|| închis şı den ceie parte.
Şı tot într'aceie dzi au venıt şi Caracaş paşe de Buda, ca-
rele temându-se de împărăţie, scârbıtă pe dânsul pentru
zăbava, trımisesă răspunsu vizırıuluı că nu va merge la
adunare, până nu va hı întâı în tabăra leşască.

Zač. 21. Toată oastea turciască iară să pornısă după
Cărăcaş paşe şi dın toate părţıle au stătut năvală asupra Le-

șilor, iară mai mare cu multu unde era sângur Caracaș pașe. Era acel loc despre Zvancea, unde era mai slabă tabăra leșască. Îl dusasă pre Caracaș pașe anume la acel loc niște Unguri, ce fugise dela Leși la Turci și aceie năvală au făcutu la șanțurile leșăști, cât, să hie apucat a eși un buluc de Nemți cu un căpitan anume Veer neamțu și s'au prilegitu vro 2000 de Căzaci, carii păștea cai, ținndu-i a mână prin ceretei, luasă Caracaș pașe șanțul Leșilor. Ce, Nemții ca din dos să prilejise a oștii cei turcești și alții di pe șanțuri au vărsatu focul în Turci, cum dau Nemții, odată. Și dintr'acela focu au nemerit glonțul den sinețu pre Caracaș pașe direptu pren capu. Deci, cât au vădzut Turcii c'au cădzutu Cărăcaș pașe, s'au dat îndărăptu. Eșit-au și Leșii călări din șanțuri, iară n'au gonit pre Turci, stându după sprejenială de || alte locuri, pre unde mai năvăliia 196v
Turcii.

Zač. 22. Slăbise Leșii de hrană și de desime mare de trupuri să scornise mare putoare în tabăra lor, că nu mai biruia a căra trupurile în Nistru. Deci, să scornisă boale între osteni și mai vârtos muria caii de o boală ce era în cai. Ficiorul craiului, Vladislav, dzăcea bolnav și Hotchevici hatmanul iară așe, din care boală au și murit acole la Hotin Hotchevici, Septemvrii 14, om între Leși vestit de lucrurile războaelor. Spun de dânsul, pân au fostu viu, cându au venitu pomenire de pace dela Radul vodă, să hie dzis: « Lasă, lasă, să vie Simedriul, să va căi soltan Osmanu c'au venit asupra Leșilor ».

Zač. 23. Trei dzile după perirea lui Caracaș pașe, Turcii au șădzutu fără războiu, iară Tătarâi ardea și prăda Țara Leșască pre lângă Camenița și mai sus de Camenița și să fuma Țara Leșască la vederea ochilor a Leșilor. Și ei închiși de toată hrana. Mai multu ce războia Căzacii pen păduri, pre la cetăți de pre aproape și aducea câte oarece

hrană, ce iară nu de agiunsu. Șı au ales și Leșıı într'un rându, noaptea, cu vre o mıe de haıduci, nıște cară, de au adus den Camenıță, puțınă hrană șı iarbă de sineță, că împuțınasă Leșıı șı ıarba șı plumbul. Șı boale să scornıse multe
197r în Nemțı șı în Leși șı maı ales boală || de veņtre, învățați cu berea, cu horılcă, șı acolo numai apa Nıstrului era băutura, care este foarte grea la băut.

Zač. 24. Svătuıa unıı dın Leși să lase pedestrimea să apere șanțurıle, iară eı să ıasă călărı, alțıı sfătuia să pornıască pre feciorul craıului, să margă el să sırguıască pe craiul, pe tată său, să vie maı curundu cu agıutorıu și să burzuluısă șı oastea Lıtfei, numai să o plece dın tabără. Ce, apoı toate aceste sfaturi lı-au așădzat Liubomirschii, pre carele l-au șı ales oastea șı în locul luı Hotchevıci, l-au pus fıcıorul craıului hatman.

Zač. 25. În 15 a lui Septemvrii să întorsesă și solul lor Zelenschıı, trımıs la vezirıul șı tot într'aceıeși dzi au lovıt Turcıı iară tabăra leșască la poarta Litfeı. Ce făcusă Leșii în cele treı dzıle o tabıe, adecă o baștă denafară de șanțuri, de care nu luasă Turcii amınte, ce șı dela șanțuri și den tabıe, dându tare Leșıı focu, au căutatu Turcılor a să da înapoiu. A doa dzı, Septemvrıı 16 au trecut pușcele Turcıı în ceıe parte de Nıstru șı au bătut toată dzua în tabăra leșască. Șı toată dzua aceie numaı un neamțu au ucıs, la corturile fecıoruluı craıului. Șı tot într'acia dzi au trecut
197v Nıstrul șı sultan Osman sıngur || șı au mărsu de au vădzutu Camenıța. Pusesă să bată|o cetățuie anume Panăvțıi, lângă Camenıță, ce era nıște haiducı, pușı acolea de pază. Ce au perıt câțva Turcı de haıducı și au lăsat-o cetățuia aceıe nedobândıtă. Iară pre lângă Zvancea, numai căci au trecut pre lângă cetate. Scrıe Letopısețul Leșăscu, să hie dzıs soltanu Osmanu pentru Camenıță: « Dumnedzău au făcutu-o, aceasta cetate șı Dumnedzău va lua-oă ». Iară

în dzilele noastre au luatu-o sultanu Mahmetu împăratul
turcescu în 9 dzile în anul 7180 în 16 dzile a lui Avgust, 1672
pentru păcatele Leşilor şi netocmala între dânşii.

Zač. 26. Făgăduită era plata Tătarălor la Hotin de
soltan Osmanu, care va aduce cap de căzac, să ia câte 50
ughi de auru, deci alerga Tătarâi, lovindu pin Ţara Leşască
ţăranimea şi le aducea capetele şi lua bani. Ce, cărasă nişte
grămădză de capete de ţărani înaintea corturilor împără-
teşti, cu numele de Căzaci. Iară oastea turcească nepu-
tându strica Leşilor den frunte, au trecut Nistrul puşcile
cele mare şi bătea foarte tare den ceie parte pre Căzaci şi
o parte de tabăra leşască. Numai ce au căutatu a să muta
dela mal şi Căzacilor şi Leşilor, de pre unde agiungea pu-
şcile. Şi în 16 a lui Septemvrii acela războiu şi năvala să
făcusă, cât amu di|| deasă Tătarâi înot să treacă apa, să 198R
între în tabăra. Care grije vădzindu Liubomirschii, carele
era în locul lui Hotchevici celui mortu, au coborât Nemţii
pedestri cu foc şi s'au îmbărbătat şi Căzacii şi au început
a da foarte des focul, cât au căutatu Turcilor a părăsi de
odată puşcile şi a să mai depărta de la mal.

Zač. 27. Aceste lucrându-să la Hotin, craiul leşăscu Jig-
montu veniia încet, cum să dzice, leşeşte, într'agiutor fe-
cioru său. Şi amu împuţinasă de tot tabăra leşască iarba
de sineţu şi de hrană era foarte strânşi, care nevoie nice
dela Turci nu lipsia, că flămândzisă foarte rău şi Turcii şi
în toate dzile veniia veşti de mare prădzi ce făcea Căzacii
pre Marea Niagră. Deci vinisă iară Batiştea Veveli dela
Radul vodă, domnul muntenescu cu făgăduinţă tare, că or
hi priimite soliile, numai de zăloage poftise Leşii dela Turci,
au adus răspunsu că iaste cu ruşine împărăţiei să dea zăl-
loage. Deci şi Leşii au ales pre Iacob Sobeţchii, tatăl craiului
leşăscu de acmu şi pre Joravinschii caştelianul de Bâlza
şi au mărsu solii leşăşti în tabăra turcească.

Zač. 28. Schimbasă împărățiia pre vezirıul în scârbă,
că n'au fostu harnic de a lua tabăra căzăcească și pusesă
altu vezırıu, carele să-și 'arate lucrurıle maı tare, au dzıs
198v solılor leșăști să lege bır pre an la împărățıie. || Care lucrul,
nici într'un chıp neprıımındu solıı leșăștı, pre dânșii i-au
oprıt, iară oastea toată cu mare gătıre și cu toate pușcıle și
măıstrııle, au pornıt cu sıne asupra taberıı leșeștı și o parte
au pus dencoace de Nıstru să bată, ıară altă samă, cu sıne,
au trecut Nıstrul și au bătut în ceıe dzi, toată dzua, Sep-
temvrii 24 și Septemvrıı 25. Ce, făcuse pre mal și Leșıı
șanțuri dencoace, ıară tot îi strica dın pușcı Turcıı și mai
rău den ceıelaltă parte de Nistru. Și așe să lupta toate dzi-
lele aceste, până în 27 a lui Septemvrıi.

Zač. 29. Au acestu obiceaiu Căzacii, daca lı-să dodııaște
răul și pier de pușcı, esu de dau năvală, tocma acolea, de
de unde batu pușcıle, care hirea lor, hie cıne va hı vădzut
la Sucıavă, când închısesă Ștefan vodă Gheorghe pre fe-
cıorul luı Hmıl. Așe au făcut și la Hotin, cându părea Tur-
cılor că sıntu pătrunșı de morțı ce făcea pușcıle într'înșii,
că-i bătea atunce în cele 5—6 dzıle 60 de pușcı, cum scrıe
Hronograful Leșăscu, tot de cele marı, ce le dzıc balemezuri
și-i socotııa spăımațı, atunce, în 27 a luı Septemvrıı, au
făcutu cu hatmanul său Sahaidacınıi sfat și s'au orânduıtu
în doao bulucuri, o parte în ceıe parte de Nıstru și altă
parte den ceasta parte. Și așe au făcut, noaptea au purcesu
și au trecut Nıstrul pre pod la Zvancea, că avea și Leșii pod
199R peste Nıstru, maı || sus, împrotıva Zvanceı și au lovıtu
tocma șanțurıle vezırıuluı, cât ı-au căutatu și vezıriuluı,
în ceıe noapte, a nu mânea supt cortu. Iară dıncoace, aceıe
spaımă și glogozală făcusă în oastea turcească cât, în gıu-
mătate de oaste fugısă de supt corturı la altă parte de ta-
bără, părăsısă și pușcıle și să făcuse o amestecătură mare.
S'au împlut Căzacıı de boarfe, de sabii, de rafturi, de cor-

turi, iară mai multe au tăiat și le-au răsturnat și cu mare dobândă s'au întorsu în tabăra sa.

Zač. 30. De, miratu era la împărăţiie și la toate capetele împărăţiei neînfrântă și neînspăimată hirea căzăcească, la ce strânsoare amu era.

Zač. 31. Amu aducea Tătarâi și limbi, carii spunea de singur craiul leșăscu sositu la Liov. Ce, a doa dzi după aceie petrecanie din cia noapte, au chemat împărăţiia pre vezirul la sine, iară pușcile den ceie parte totuși au bătut pân în desară, iară singur vezirul au stătut cu solii leșăști la legături de pace, avându veste și de sosirea craiului la Liov.

Zač. 32. Multu au stătutu Turcii să priimască Leșii cevași bir, ce Leșii, nice să pomenească acestu lucru n'au priimit. Deci, după multă frământătură, au stătut și s'au ales pace, Septemvrii 29 dzile, pre calendariul nostru, iar pre a papistașilor Octomvrii 9.|| 199v

Zač. 33. Legăturile despre împărăţiia au fost acestea: Pace vecinică dela Turci să aibă Crăiia Leșască, nice odată asupra ei oști să nu facă (iară, ia, cum ţin), pre Tătari să-i oprească să nu îmble, stricându în ţărâle leșăști, la Moldova pași să-nu puie (iară și de ceie, măcar de n'ar hi aproape) și alte mănunţișuri, pentru semnele hotarălor la câmpii Oziei și despre Tighinea.

Zač. 34. Iară dela Leși era aceste legături: În Moldova cu oști să nu mai îmble, pre Căzaci dela mare să-i oprească, cetatea Hotinului să dea pre mâna domnului de Moldova, sol mare cu daruri și cu întăritura legăturilor de pace să trimaţă la împărăţia. Și numai ce le-au căutatu Leșilor mai apoi, mai în silă, a priimi și a lega și 30.000 de cojoace, den an în an, să dea Tătarâlor. Și așe aceste istovindu-să în loc într'îmbe taberile și turcească și ace leșască, au strigat strigătorii pace și în loc au părăsit și armele de îmbe părţile.

Zač. 35. În 30 dzile a luı Septemvrıı s'au făcut târgu între Leșı șı între Turcı; au cumpăratu Leșıı mulțı cai turceștı eftını, corturi șı Turcıı dela Leși postav, pıstoale. Și ıarășı în dzı întâıu a luı Octomvrıe șı a doa dzı, ıară au făcut târgu oștıle între sıne.

Zač. 36. A treıa dzı după pacea legată, au purcesu îm-
200[R] părățııa || în gıos dela Hotın. Eșısă toată oastea leșască în tocmală la câmpu șı petrecându bulucurıle turceștı, îșı lua dzua bună cu clătirea capului dela Leșı. Apoi, a patra dzi, și Leșıı, după purcesul împărățıı, Octomvrıe 6, au eșıtu și ei dın șanțurıle sale cu Căzacıı, lăsându cetatea Hotinului pre sama Radului vodă, domnului muntenescu, că domnul țărâı noastre, Alexandru vodă, precum s'au pomenıt maı sus, vıındu la Hotın împărățıa, n'au aflatu nemică grıjıtu, nıce podurı, nice conače și țara aflându-să fugıtă șı strıcată de Leșı, s'au scârbıt pre Alexandru vodă așe de rău, cât numai era să-l omoară. Ce, l-au scos dela moarte vezırıul, ıară de urgıe mare n'au hălăduıt, că până la Hotın, tot au fostu legat la pușcı în obedzı și toată vremea aceıe cât au fostu împărățııa la Hotin, tot au fostu la închısoare, până la întorsul împărățıei spre Țarıgrad.

Zač. 37. Pre cale mergându împărățiia, mare scădere au avut în oameni, hămnesıtă oastea și caıı, că lovısă niște răceale șı ploi cu nınsorı. Șı de atunce sıntu luate și Renıi cu câteva sate de soltan Osmanu, sat de țară, pre Dunăre,
200[v] ascultătorıu către ocolul Gălațılor șı sıntu date || de împărățııe către Smıl, de atunce, căruıa olat venıtul ıaste închınatu la mormântul lui Mahmet, ce ıaste în Țara Arăpască, aproape de Marea Roșıe.

Zač. 38. Iară Craıul leșăscu Jıgmontu, înțălegându de pacea făcută între Turcı cu fıcıoru-său, s'au făcut mânıos de odată, ce, era zugrăvıtă aceıe mânııa, că pospolıta vinia foarte încetu, Velco-Poleanıı atunce trecea Vısla, ıară Lıtvei

viniia asupra craiul şvedzăscu Gustav, la Riga, care cetate vestită foarte între cetăţile lumii, atunceaşi au luat-o Şfedul.

Zač. 39. Şi aşe au fostu lucrurile împărăţiei cei dentâi, cu vinirea lui sultan Osmanu la Hotin, în anul dela zidirea lumii 7130. 1621

Capul al dzecilea.

Încep. 1. După grea de scârbă împărătească mazilie a lui Alexandru vodă, feciorul lui Iliiaş vodă, încă de pre drum mergându împărăţiia la Hotin, au trimis iară la Ştefan vodă Tomşea şi iară i-au dat domniia ţărâi.

Zač. 2. Amu mai blându Ştefan vodă, la a doa domnia sa, precum au putut întâi, îmblându singur pre la bejenii, strângându conace împărăţiei şi aflându-se la slujbă. Şi|| 201^R^ cât s'au mântuit de împărăţie, s'au apucat cu toată osirdiia de obârşirea mănăstirei Solcăi, care o urdzise la domniia dintâi, ce nu o fârşise. Este mănăstirea Solca obârşită de dânsul şi sfârşită în anul 7131, după împărăţie. 1622

Zač. 3. În locu, peste voia Leşilor era domniia lui, că era în mare vrajbă cu dânşii şi pre Radul vodă avea iară mare nepriiatin. Însă siliia Ştefan vodă să nu dea ceva pricină Leşilor, fiindu atunce de curundu legaţi cu priiatenşug nou împărăţiei şi după împărăţie, într'acelaş anu, vara, a solului care veniia dela Leşi la împărăţie, cu întăritura păcii ce făcuse la Hotinu, mare cinste şi vâlhvă au silitu să-i facă, iară tot pre Leşi priiatini a face n'au putut.

Zač. 4. Era solul dela craiul leşescu un om mare, anume cneadzul de Zbaraj, den Vişnoveceşti, cu mulţime de oameni şi cu desfrânate de tot podoabe, cât debiia de să află în vro istoriie pre aceste vacuri soliie ca aceie la vre o împărăţie prilejită, cu 300 de oameni călări, fără pedestraşi, pre lângă carăte şi cară ce avea şi pân în vezetei îmbrăcaţi

cu urșinice. Ciubărâle cu carile adăpa caii, de argintu și
cofe, barilce, la hamuri țintele și la haiduci cepragi de ar-
gintu. Întrându în Țarigrad, au pus potcoave de argintu,
201v numai câte un cuiu || bătute la cai, anume să cadă pre ulițe.

Zač. 5. Eșindu-i Ștefan vodă o milă de loc înainte cu
câteva gloate, în carătă cu sine solul nu l-au poftit, nice au
primiit să hie la masa lui Ștefan vodă, la ospățu. Iară Ștefan
vodă și la purcesul lui din Iași spre Țarigrad, iară l-au pe-
trecut cu cinste, până la locul unde au făcutu apoi Bar-
novschii vodă un hălășteu, ce să chiamă Iazul lui Barnovschii,
până astădzi.

Zač. 6. Acole l-au tâmpinat călărașii dela Țarigrad, cu
veste că s'au schimbatu veziriia și au stătut veziriu unul
ce-i era lui Ștefan vodă priiatin. Cum au înțăles din călă-
rași de veziriia aceluia vezir veste, îndată au dzis gloatelor
să să întoarcă și în loc s'au întorsu și singur, poftorindu
cu glasul: « Lase, câine, Leșe, că te voi purta eu ». Și ne-
luându-și nice dzua bună dela sol, s'au întorsu la scaun
și au trimis și naintea solului, pen țară, pre la toate cona-
cele, de i-au tăiatu obroacele.

Zač. 7. Sosindu solul acela la Țarigrad, au aflatu îm-
părățiia lui soltan Osmanu la mare turburare și închis
Țarigradul din rădicatul inicerilor asupra împărăției. Și
au ținut acia turburare 9 dzile, închiși toți, cineși la casele
sale, cu mare grije și spaimă. Și oamenilor celor streini și
solilor eșise poruncă dela caimacamul, cine era suptu aceie
vreme, nime denafară de casa lui să nu iasă. Deci și solului
202R leșăscu au eșit || răspunsu să stea denafară de Țarigrad și
au ședzut solul toate dzilele acele la un sătcel denafară,
anume Halcali, pân la așădzarea împărăției lui soltan Mu-
stafa, în locul lui soltan Osmanu.

Zač. 8. Iară pricina rădicării a inicerilor asupra lui
sultan Osman au fostu aceasta: Întorcându-se sultan

Osman fără ızbândă dela Hotin, da toată vina ınıcerilor, că n'au vrut să stea la războıu, cum s'arı cădea slujıtorilor celor bunı, mustrându-ı pururea că sıntu bunı numai de bețıe, să hıe călcătorı legıı lui Mahmet. Ce, aședzasă gândul pe toțı să-i stângă și să facă slujıtorı arapı, carıi stătuse la Hotın mai tare la războae şı în toate nopți îı sugruma pre inıceri. Iară neputându așe plını pre voe gândul în Țarıgrad, ș-au ales cale la Anadol, spre mormântul proroculuı său, la închınăciune şı pusesă amu de au strıgat pre obıcei și strıgătorıi, dându ştıre de gătırea purcesuluı împărătescu.

Zač. 9. Vădzându ınicerıı gândul împăratuluı aședzat spre stângerea lor, întâı la vezıriul şı la muftıul, în gloată strânşı, au mărsu și au strıgat, să grăıască împărățıei să să lasă împăratul de aceıe cale, fıındu de curundu descălecațı den oaste, lıpsıțı de toate. Ce, dacă n'au putut face nimıcă cu graiul vezırului|| şı a muftıului, să întoarcă pre împăratul 202v dın cale, a doa dzı, s'au strânsu cu toțıı, plecându spre sıne şı pre spahıı și au mărsu la curtea împărătiască și au strıgat să să lasă împăratul de cale, însă venısă în ceıe dzı fără arme. Ce răspundzındu-le sultan Osmanu că așe va să facă, așe va face, a trııa dzı au venıt cu arme la curte cu mulțıme din toate unghıurıle Țarıgradului, mulțı carıı nıce ınıcerı nu era și au lovıt casele împărăteștı şı îndată hadâmbıi, ce era fruntea pe lângă sultan Osmanu, i-au făcut fărâme. Sıngur sultan Osmanu scăpase de odată la grajdiuri, ce l-au găsıtu inicerıı.

Zač. 10. Era între casele cele din grădinı sultan Mustafa, un unchıu a luı sultan Osmanu, ascunsu, care fusesă întâı împăratu, puțınă vreme, ce fıındu la hıre foarte prostatecu îl scosesă den împărățıe şı-l țınea ascunsu între grădını. Acolea oblıcındu-l ınıcerıı, au năvălıtu și l-au apucatu de acolea înspăımat de moarte şi l-au pus în scaun, străgându cu toțıı: « Acesta ni-i împărat ».

Zač. 11. Dacă stătu sultan Mustafa la împărăție, cu învățătura lui au luat inicerii pre sultan Osman și l-au pus pre un cal prostu, acoperit pre capu, să nu-l cunoască nime și întâi la Edi-Cula îl ducea, apoi, temându-se sultan Mu-
203R stafa, să nu iasă cumva iară la împărăție, au || trimis poruncă să-l omoară și omorându-l inicerii pre cale la Edi Cula, l-au îngropat la un mecetu împărătescu, iară fără nice o cinste.

Zač. 12. Deci solul leșăscu ș-au datu soliia la soltan Mustafa, întrându în Țarigradu cu aceie podoabă și vâlhvă, cât este în voroavă țarigrădenilor soliia aceie până astădzi. Potcoave de argintu pusese la o samă de cai, numai câte cu un cuiu prinse, anume să cadză pre ulițe, și alte zburdate cheltuiale, care toate acele apoi l-au adus și pre solul acela la mare nevoie și cheltuială și pre Leși la mare căință, cât este legatu cu săimu, oameni mare ca aceia de atunci să nu mai trimață la Turci. Și să nu hie fostu nevoința Radului vodă, domnului muntenescu și după ce slobodzisă Turcii pre sol, s'au prilejit de au lovit niște Căzaci pre Marea Niagră, deci răpedzise împărățiia de olacu ciauși să-l întoarcă pre solul, ce Radu vodă, mainte oblicindu povestea, i-au datu de sârgu cale pren Țara Unguriască

Zač. 13. Spun de solul acela, dacă l-au dus la împărăție, după adunare, n'au vrut să dzică nimică, căutându pe după sine vreun scaun să șadză și ședzându, să-și dea soliia. Și așteptându câtva, vădzind că nu-i dau scaun, cabanița ce
203v era pre dânsul, învălindu-oă, au pus și au ședzut || în locu de scaun. Și după solie n'au vrut să mai primască haina, răspundzându să hie prețul ei la visteriia împărătiască de un scaun, să hie de solii leșăști Și această poveste au rămas de aceie solie și alte cheltuiale desfrânate peste măsură.

Zač. 14. Nemică așe însemnatu în ceielalți ani ai domniei aceștiia a lui Ștefan vodă Tomșăi nu s'au prilejitu, ce era țara în pace și în tot bivșugul, cât părea hie cui că nu

iaste domniia acelui domnu dentâi, tot în zarve Şi până la domniia lui aceasta, la toate biruri să ţinea în samă la visteria împărătiască câte 5000 ughi, lefele dărăbanilor.

Zač. 15 Numai, nice într'un chip nu-l lăsa în pace Radul vodă, domnul munteneścu, ce săpându-l totdeauna şi astădzi şi mâne, i-au venitu lui Ştefan vodă mazilie iară, în care i-s'au prilejit şi moartea în Ţarigrad. Şi avuţiia ce au avut, toată au luatu-oă împărăţiia.

Zač. 16. Domnu Ştefan vodă Tomşea mare vărsătoriu de singe, gros la hire şi prostatec, cât îi părea că iaste aşe bine, cum domniia întâi. Iară la a doua domniia, cu multu schimbatu într'altu chip, după patime ce-i venise şi lui la capu. Şi el au făcut şi beserica domniască pe poarta curţii şi cu domniia fericită ţărâi. În locul lui au stătut domnu || 204^{R} în ţară Radul vodă cel Mare, cu a doa domnie.

Capul al unsprădzecilea.

Încep. 1. Domniia Radului vodă celui Mare împărăţiei, nu domniei sămănătoare şi pentru lucrurile şi tocmelele casei lui i-au dzis Radul vodă cel Mare.

Zač. 2. Scrie Plutarhu, vestit istoric, la Viiaţa lui Alexandru Machidon, care au scris Alexandriia cia adevărată, nu basne, cum scrie o Alexandrie den grecie ori dentr'altă limbă scoasă pre limba ţărâi noastre, plină de basne şi scorniturі, el dzice că hărnicia împăraţilor şi domnilor mai multu să înţălege din cuventele lor şi sfaturi grăite de dânşii, care cum şi până în cât au fostu, decât den războae făcute de dânşii, că războaele, avuţiia şi prilejul vremii face mai de multe ori. Iară cuvântul şi sfat înţeleptu den singură hirea izvoreşte, până în cât iaste, precum dzice şi Înţelepciunea lui Solomon. «Изъ оустъ праведнаго исходитъ разѹм», «Den rostul direptului izbucneşte înţelepciunea».

Zač. 3. Fost-au acestu domnu, Radul vodă, deplin la 204v toate și întreg la hire. Cuvântul ce-l grăia ca o pravilă era || tuturora, giudețele cu mare dreptate și socotială, fără fățărie, cu cinste, iară nemăruia cu voe veghiată. Avea acestu cuvântu: « Domnul hie care, când giudecă pre un boerinu cu un curtian, ochii domnului să fie pre boierin, iară giudețul pre calea sa să margă. Și așe, cându să pârăște un curtian cu un țăran, mai de cinste să fie curtianul și la cuvântu și la căutătura domnului, iară nu abătându-să giudețul den calea sa cia diriaptă ». Și la multe divanuri, cătră vornicii cei de gloată dzicea: « Vornice, dzi celui om, mâne să mai iasă la divan », ferindu să nu să hie greșit cumva giudețul. Și de să prilejiia cumva negăcitu giudețul la un divanu, să îndrepta la altul Dzicea de multe ori. « Nemică nu ocărește pre domnul, așe ca cuvântul nestătător ». Pentru boeri dzicea: « De mare folos și cinste este domniei și țărâi boerinul înțeleptu și avut, că dacă are domnul cinci, șase boiari avuți, nice de o nevoe a țărâi nu să teme ». Cu boiariul ca c'un boiariu, cu slujitoriul ca c'un slujitor, cu țăranul ca c'un țăran, făcea voroave și tot cu blândețe și cu mare înțelepciune, că deși era răpit la vremea sa, iară nu îndelungu.

Zač. 4. Boierii la mare cinste avea și dzicea « Pre un om, dacă-l boerește domnul, nu încape să-l suduiască. De nu se poartă cum să cade unui boerin, să-l scoață și să pue
205R altul || în locu, iară a-l sudui, sau să nu i-să triacă cuvântul grăit cu cale, nu să cade ».

Zač. 5 Avea o slugă Radul vodă, încă din copilăriia sa, căruia socotindu că nu este hirea de boerie, îl socotiia de a mână, iară boerie nu-i da. Ce, vădzându-se denafară din rândul altora, pre hirea omeniască, ce iaste purure silitoare în viață să hie între cei de frunte, s'au rugat mitropolitului și boerilor, să-i grăiască Radului vodă pentru dânsul, să nu

hie uitatu, hiindu slugă de atâta vreme și așteptându în nărocul stăpânu-său, să hie și el între oameni. I-au grăit boerii cu toții pentru dânsul, să nu hie uitat, ca o slugă veche ce iaste și slugile cu nedejdea cinstei stăpânilor, să agiungă și ei a hi între oameni, mai multu slujescu. Au răspunsu Radul vodă boerilor: « Mie, să nu vi să triacă cuvântul vostru, nu mi să cade, iară eu știu hirea omului, că de boerie nu este, iară, ia, că l-oi boeri pentru voia dumilor-voastre ». Și a doa dzi l-au chematu și i-au dat vătăjiia de aprodzi, care era la cinste la Radul vodă și aprodzii cei de divanu nici la o domnie mai de cinste n'au fostu, cu urșinice mulți și cu cabaniță cu jder și cu hulpi îmbrăcați aprodzii. Și ori la cine și la ce boiariu mergea cu carte, în picioare sta boerul, până să citiia cartea.

Zač. 6. N'au trecut săptămâna și veni jalobă din târgu la || divanu de niște fămei pre acel vătav nou, de silă ce 205v le făcuse și le bătuse în târgu. Au căutatu Radul vodă la boeri și li-au dzis: « Nu v'am spus că acesta om de boerie nu este? ». Iară cătră dânsul: « Eu, măre, încă pe boerie nu am apucat să-ți dzicu ». Și au dzis armașului de i-au luat gârbaciul și au pus de i-au dat 300 de toiege.

Zač. 7. Numai, cum nime în lume fără vină, așe și Radul vodă cu mare pustiietate țărâi, carea nu să va uita den pomenirea oamenilor în veci. Și de mirat este, cum au încăputu într'o înțelepciune ca aceie o vină ca aceasta. Așe era de greu țărâi, cât să pustiisă curtea și țara. Ce pricină ar hi fostu, nu știu, fără de tot zburdată podoaba curții Nime den boeri, până în cei a treia, cu haine cevași proaste să nu hie, că era de scârbă. Postelnicii, copii den case cu mari podoabe și cu fotaze la cai. Mare întunecare aice înțelepciunii acestui domnu, că este domnul să să poarte cum biruește venitul țărâi.

Zač. 8. Bırul țărâı era legatu de Tighinea, pre acele vremi, şı la Cetatea Albă, ce veniıa inicerii la bır şi până cu hamgıare săriıa la boıeri. Aceıe vădzându Radul vodă, au mutat bırul, să să ducă la Țarıgrad, la împărățiıe, că credınța aceıe avea Radul vodă la împărăție, care n'au 206R avut nıce maınte de dânsul, nice mai pre urmă, nicı || un domnu, câțı au fostu în țară. Şı crăiıle creştıneştı, ales Leşiı, Ungurıı şi alte țări creştıne, mare folos avea de dânsul, că-i ferıa de multe prımejdiı ca un creştın. Păzındu-şi slujba dıriaptă către împărățıe şi datorıia creştinească o păzia, precum s'au arătat şi la Hotın, cu mijloacele lui la pacea ce s'au făcut între Turcı şi între Leşı şi apoı cu solul cel leşăscu, cneadzul de Zbaraj, căruie i-au dat cale prin Țara Ungurıască, gătit acela sol de oprială la împărățiıe. Deci, şi la Turcı credință şı la creştıni laudă avea că toate era cu înțelepcıune legate.

Zač. 9. Radul vodă domniıa aice în țară la noi, iară fecıorul său, Alexandru vodă în Țara Muntenească şı la aceasta domnııe au făcut şı nunta la Tecuci fecıoru său cu fata luı Scărlet, vestit om între Țarıgrădeni, la care veselie era adunate doă țărı, țara noastră şi Țara Muntenească. Scaunele boerılor, dınadırıapta domnılor boıerıı de Moldova, ıară denastânga, boıerıı munteneştı țınea dvorba şi aşe şı căpetenıile de slujıtorı. Divanurı, case, cerdacuri, anume de această trıabă făcute, cu lucrători de îmbe părțıle a țărâlor, la satu la Movılenı, în malul Siretuluı, dıncoace. Unde şı solı streını cu daruri era veniţı dela Ungurı şı dela câtva domnı den Țara Leşască. Şı au trăgănatu aceıe nuntă până a doa săptămână cu mare petrecănıı şı 206v bıvşugurı. ||

Zač. 10. Pacea era întemeıată pre acele vremi den toate părțıle, fără numaı dodiıa Tătarâı Cantemıreştılor cu trecătorıle sale în Țara Leşască, că să dezbătuse Cantemı-

reștıı de suptu ascultarea hanılor șı ședea cu oardele sale dencoace de Nıstru, în câmpıı Cetățıi Albe șı a Chılıı, ce să dzıce Bugiacul șı dedesă împărățıia pașıia luı Cantemır, de să scrıia pașă. Șı în toți anı lovıia Țara Leșască, precum șı atunce, în dzılele Radului vodă. Nu așe cu multu după pacea legată între Împărățıa Turcului șı între Crăııa Leșască, au lovıtu oardele lui pre la Sneatin, toată Pocuțiia, fără veste șı au făcut mare robııe și plıan. Șı după aceie pradă a Leșılor, curundu au lovıtu șı în Țara Muntenească, până în Buzău, de au făcut câtăva pradă la Munteni. Ce, au sărıtu Fălcııanıı și Covurluianıı și Tecuceanıı, cu porunca luı Radul vodă, de au lovıt pre Tătari la întorsu șı lı-au loatu toată dobânda și robıı. Și au făcut Radul vodă și jalobă mare la împărățıie, den care să apropııasă scârbă dela împărățıe mare lui Cantemir și n'au scăpatu mai pre urmă de dânsa, pentru aceste fapte.

Zač. 11. Curundu după aceie au arsu curțıle la Iași, cele domnești și s'au mutatu Radul vodă la Hârlău cu șederea. Și așe îndrăgise locul la Hârlău, cât în toate veri, la || Hârlău ședea cu toată curtea, că tocmıse șı curțıle cele 207^{R}
domneștı șı beserici câteva făcute acolo în Hârlău de dânsul.

Zač. 12. Om bolıac fıindu Radul vodă șı de mâni și de picioare, care boală podagra și hirarga să dzice, n'au trăgănatu multu vıața șı acole la Hârlău s'au sfârșıt vıața, în anul 7134 în dzile... 1626

Zač. 13. De mare prımejdıı s'au prılejıt de au scutıt țara atunce moartea Radulul vodă, că să suısă Tătarâı, cu sıngur Galga soltan den Crâmu și cu Cantemır pașe de aice, den Bugıagu, cu 40.000 de Tătari, cu prada în Țara Leșască, pentru oprıte cojoacele lor de Leși, legate la Hotın. Și li-au țınut calea oștıle leșăști cu Conețpolschıı hatmanul leșăscu, de curundu eșit den Edi Cula, den chisoare, den Țarıgrad, iarășı cu nevoința luı Radul vodă. Și așe de rău

i-au bătut pre Tătari, cât și soltanul și Cantemir cu fuga au hălăduit. Ce vrea să-și astupe rușinea, veri, neveri, să prade țara, dându vina Radului vodă, cum să hie datu el știre Leșilor, să să găteadză asupra lor. Ce, dac'au înțăles de moartea lui Radul vodă și de domniia lui Barnovschii vodă în locul Radului vodă, n'au stricat în țară nimică, fără ce au fostu de hrana cailor, că era Cantemir fârtatu 207v lui Barnovschii hatmanul și satele lui, la || boerie, nice odată nu fugiia den calea lor, cându trecea pe la Cernăuți oardele în Țara Leșască, ce petrecea Cantemir la Toporăuți cu dzilele în casele lui Barnovschii hatmanul.

Zač. 14. Oasele Radului vodă cu cinste mare s'au pornitu dela Hârlău în Țara Muntenească, la mănăstirea făcută de dânsul în București, cu Hrizea visternicul și cu Trufanda postelnicul și cu Costin postelnicul al doilea pre acele vremi. Iară în scaunul țărâi au stătut Barnovschii hatmanul.

Capul al doisprădzece.

Încep. 1. După moartea Radului vodă celui Mare, boerii și țara vădzându pre Barnovschii hatmanul, om de țară și fără de coconi și cunoscut împărăției cu slujbele ce făcusă la Hotin, la sultan Osman și știut și căpetenilor tătărăști, ales lui Cantemir, cu carile legasă prietenșug încă den mârzeciia lui, la Toporăuți, la o trecătoare a lui în Țara Leșască, au ales cu glasurile tuturora pre Barnovschii hatmanul de domniie și au mărsu o samă de boieri la împărăție, de i-au adus stiag de domniie.

Zač 2. Îndată ce au stătut Barnovschii vodă la domniie, 208R întâiu || au stătut după grijea ce-i vinisă asupră de Tătari și au trimis la Galga soltan daruri și la Cantemir pașe și au întorsu vrăjmășiia Tătarălor, ce gătisă ei asupra țărâi și

apoi au stătut și după aședzarea țărâi, care să stricasă foarte rău la Radul vodă.

Zač. 3. Iară războiul atunçe a Tătarălor cu Leșii au fostu așe: Nețiindu-să Leșii de cuvântu ce-l legasă la Hotin, să dea Crâmului den anu în anu 30.000 de cojoace, s'au sculat singur Galga soltanu, fratele hanului și Cantemir pașe, cu 40 000 de Tătari și au lovit Țara Leșască în trei părți. Pre o parte sângur Galga sultan, pe altă parte Salmașà mârza, pe a triia parte Cantemir pașe și au prădat până la Socal și până mai sus de Liov. Ce, i-au lovitu Leșii și întâiu pre sângur Galga soltanu Conețpolschii hatmanul și cu Hmilețchii și au peritu acole mulțime de Tătari și feciorul lui Cantemir și au cădzut la robiie și un frate al hanului, mai mic de Galga soltanu, rob la Leși, carile apoi au eșit și cădzusă han la Crâm, de îmbla cu Hmil în Țara Leșască. Iară partea lui Salmașà mârza și a lui Cantemir pașe nu era de tot răsipite, că măcar că lovisă și pe Cantemir pașe iară Leșii cu Liubomirschii, iară de tot răsipă acestor oarde a face n'au putut. Ce, strângându-se || iară 208ᵛ
oardele la Nistru, la carii scăpasă și Galga soltan, numai ce era să prade țara, dându vina Radului vodă, că au datu știre Leșilor de dânșii. Și să nu să hie prilejit moartea Radului vodă și nevoința lui Barnovschii vodă, n'ar hi hălăduit țara atunce de mare primejdiie.

Zač. 4. Ce, cum floarea și pomeții și toată verdiața pământului stau ovilite de brumă cădzută peste vreme și apoi, după lină căldura soarelui, vin iară la hire și la frâmsețele sale cele împiedecate de răciala brumei, așe și țara, după greutățile ce era la Radul vodă (care vacurilor de mirat au rămas, cum au putut încăpea întru înțelepciunea acelui domnu, aceie nemilă de țară), au vinitu fără zăbavă țara la hirea sa și până la anul s'au împlut de tot bivșugul și s'au împlut de oameni.

Zač. 5. Milele domnilor pot aședza țărâle, nemila și lăcomiia fac risipă țărâlor. Făcusă Barnovschii vodă mare volniciie curții, să dea numai la bir, odată într'un an. Și ori cine den curteni de nevoie au răsărit dela ocina sa, ori la satu boerescu, ori la satu domnescu, pre toți i-au adus la breslele sale și la locul său. Și siliștilor, pe unde să pustiisă, au dat slobodzii, chemându oameni din Țara Le-
209R șască și așe s'au împlut țara, în puțină vreme, de oameni. ||

Zač. 6. La al doilea an domniei sale, i-au venit porunca dela împărăție să margă cu oștile țărâi la Dașeu, pentru întăritura Dașevului, că măcară că legasă pacea aceasta la Hotin între Turci și între Leși, să nu îmble Tătarâi la Leși stricându și Căzacii pre mare la Turci, iară nu-i putea opri îmbe părțile pe aceste neamuri, nice pre Tătari Turcii, nice pre Căzaci Leșii. Ce, loviia totdeauna și Căzacii pre Marea Niagră locurile turcești și mai multu Dașovul pățiia nevoie în toată vremea de dânșii. Deci, au mărsu și Barnovschii vodă într'acela an, toată vara, de au lucratu pen pregiurul cetății, tocmindu zidiurile și șanțurile și cu Muntenii și cu niște pași orânduiți dela împărățiie pre aceie triabă.

Zač. 7. După slujba ci-au făcut Barnovschii vodă împărăției la Dașău, domniia cu mare fericiie țărâi, stându tot după grijile țărâi și după lucruri dumnezăerești. Și au fărșitu mănăstirea mare în dricul orașului Eșilor întâi, ce să dzice Sfânta Mariia, și apoi mănăstirea anume Hangul, în munți, den păjiște și Dragomirna au fârșit iară el, urdzită de Crimca mitropolitul, aproape de orașul Sucevei, așijdere și Bârnova, lângă Ieși, care apoi au fârșit-oă Dabijea vodă, fără beserici în multe locuri. Și beserica lui Sfetii
209v Ioan, iară aice în o || raș, de inimă sa făcută. El au lăsat moșiia sa, Toporăuții, sat la Cernăuți și Șipotele, la Hârlău, cu afurisăniie a patru patriarși mănăstirii sale Sfintei Ma-

riei den târgu den Ieși, întâi în țară să nu hie la alte dări, fără numai la bir. Ce, binele pururea este gingaș și pentru păcatele oamenilor, nu în multă vreme stătătoriu. Pentru 40 de pungi ce-i cerea vizirul dela Barnovschii vodă, ferindu țara de obicei, i-au venitu mazilie, ne împlându bine patru ani la domnie. Și mulți, cari-i era priiatini, îl sfătuia să nu să puie împrotiva veziriului, să dea acei bani, să nu-i vie vreo primejdie. N'au vrut nice într'un chip să priimască, pentru obiceiu să nu să facă asupra țărâi, urmându pe Pătru vodă, carele au făcut Galata de Sus, care avându dodeiale totdeauna dela Turci cu dările, au strânsu boierii și țara și li-au dzis că nu mai poate să sature pântecele Turcilor fără fundu. Și luându-și dzua bună dela toți, au lăsat domniia și s'au dus pen Țara Leșască la Veneția, unde-și s'au săvârșit și viața sa, cu vecinică pomenire în țară. Să cunoaște că aceşti domni, matce direpte au fostu aceștii țări, nu maștihă, cându, pentru obiceiu să nu să facă în dzilele lor cu greul țărâi, domniile ș-au lăsat și asuprelele țărâi n'au priimit să hie dela dânșii.|| 210[R]

Zač. 8. Așe au făcut și Barnovschii vodă, măcară că cu foarte prostu sfat, că ce după maziliia, n'au mărsu la împărățiie, ce-și cumpărasă un târgu în Țara Leșască, anume Ustiia, cu căteva ocine, nu departe de Nistru și după mazilie ce i-au venitu, au mărsu cu casa lui în Țara Leșască, la Ustiia. Iară domnu în locul lui au venit Alexandru vodă, feciorul Radului vodă celui Mare.

Capul al treisprădzece.

Încep. 1. Aceste trei domnii, a lui Alexandru vodă, feciorul Radului vodă și a lui Moysei vodă, domniia întâiu și a lui Alexandru vodă Iliaș, suptu un cap închidem, căci că toate aceste domnii și scurte, câte giumătate de an unile,

altele peste an oarece cu puțin, trăitoare au fostu și nice lucruri așe însămnate în anii lor prilejite nu s'au tâmplatu.

Zač. 2. Mai cu greu mi-au fostu, iubite cititoriule, a scrie de aceste domnii, decât de cele mai de multu trecute, că de aceste domnii, ce mai sus scriem, necăiuri, nice într'un letopiseț streinu, pomenit nu să află, ori că ce au 210v fostu scurte, ori căci nemică așe ales nu s'au prilejit în || dzilele lor. Ce, cât am putut a înțelege den boieri bătrâni den dzilele lor, pre rândul său mergându cursul anilor, îți însămnăm.

Zač. 3. Deci, după eșitul lui Barnovschii vodă în Țara Leșască, au venit domnu în țară Alexandru vodă, feciorul Radului vodă celui Mare. În vestea tătâne său, ce avea la împărățiie, i-să dideasă domniia, ce, cu cât ceriul de pământu, cu atâta de hirea tătâne-său departe, om și de trup și de hire slab și boliac. Care lucru înțelegându și împărățiia că nu este de domniia țărâi de margine ca aceasta, ne împlându bine jumătate de anu, i-au venit mazíliia.

Zač. 4. Să ispitisă Barnovschii vodă oarece la margine cu trimisul lui Necoriță hatmanul la Toporăuți, în dzilele ceștii domnii a lui Alexandru vodă, ce i-au eșit cu oști Vasilie Lupul vornicul și Grama stolnicul și l-au împensu pre Necoriță dela marginile țărâi.

Zač. 5. După maziliia lui Alexandru vodă feciorul Radului vodă, au venit cu domniia Moysei Moghila vodă, feciorul lui Simion vodă, om blându, un miel la hire, nelacom, nemăruiia rău. Multe case de gíos, lipsite, au scos în fruntea lăcuitorilor țărâi, ales pre Ciogolești. Pace den toate părțile, numai de datornici turci mare strânsori și sile și așe să împlusă țara și de oameni răi, cât, avedere cu 211R bulucuri îmbla || de prăda și jecuiia oamenii și pre lângă oraș.

Zač. 6. Iară cum toate domniile nu sintu fără nepriiatini și mai ales domnii mai mulți nepriiatini au, cum copacii

cei mare înalți mai multe vivoară și mai mare vânturi sprejenescu, așe și Moysei vodă, avându nepriiatini la împărățiia, îi scornisă cum va să fugă în Țara Leșască pre urma lui Barnovschii vodă. Care lucru înțelegându împărățiia, în taină au trimis poruncă la Cantemir pașe, să margă să-l porniască den scaun spre împărățiie, să vie, iară ari vrea spre altă parte, să-l prindză și să-l trimață la Poartă.

Zač. 7. Și așe, neștiindu nemică Moysei vodă, stătu Cantemir pașe la Țuțora, sprinten cu o samă de osteni ai săi și au trimis lui Moysei vodă pren ceauș cărți de maziliie. Deci, numai ce i-au căutatu a purcede spre Țarigrad și în locul lui s'au datu domniia lui Alexandru vodă Iliaș, a doa domniia.

Zač. 8. Cum au venit știre de domniia lui Alexandru vodă la boieri, mare mâhniciune și voe rea în toată curtea, mai ales în boieri, știindu cu toții hirea acelui domnu. Ce, au făcut sfat cu toții și îndată au purces fruntea toată de boieri la Țarigrad, cu jaloba la împărățiie pentru greul ce petrecea țara de domnii neștiutori rândul ei, Lupul Vasilie vornicul, ce au cădzutu apoi domnu, Cehan vornicul|| 211v Savin hatmanul, Costin postelnicul, Ureche spătariul, Buhuș visternicul, Furtuna comisul, Bașotă logofătul și alți boieri cu numărul până la 50 de capete, numai de boeri, fără alte capete de țară și au purces cu toții la Țarigrad. Ghenghea logofătul și cu Enachie postelnicul rămăsesă caimacami la scaun.

Zač. 9. Nepurces den Țarigrad au apucatu boierii pre Alexandru vodă cu domniia, că oblicise el de boieri că vinu cu pâră, cum nice într'un chip nu-l priimește țara. Și au trimis înaintea boierilor Alexandru vodă pre Batiștea Veveli și cu ciauși, Batiștea să le grăiască cu bine și ciaușii să tragă pre boeri ca să să sparie. Carii fără știrea veziriului fiindu și vădzindu atâtea capete, nu s'au cute-

dzatu ciaușii a le face silă și încă pe Batiștea l-au suduit foarte tare, ales Cehan vornicul.

Zač. 10. Iară la curțile împăraților multe răutăți pot să să facă peste știrea celor mai mari. Așe s'au prilejit și boerilor celora ce mersasă, tuturora: Până agiungea ei la veziriul, au venit într'o noapte, poate hi cu voia chihaei veziriului, carii multe pot fără știre, și au legatu pre câțva boeri, câți au fostu mai capete și i-au ținut pen eșitori închiși, peste știrea veziriului. Ce, li-au căutatu boierilor
212R numai a face tocmală cu Alexandru || vodă și legături. Să mai ispitisă boierii, după ce au eșit din oprială, să margă la veziriul și era gata lucrul acela. Ce, s'au prilejit perirea veziriului, pe ulițe mărgându, dela curțile împăratești la săraiul său, de iniceri, l-au ucis cu pietri inicerii. Deci, numai ce au căutatu boerilor a priimi pre Alexandru vodă și au mărsu la Patrierșie și au făcut giurământuri boerii lui Alexandru vodă și el boierilor iarăși și așe au purces din Țarigrad spre țară.

Zač. 11. Dacă s'au aședzat Alexandru vodă la scaun (lupul părul schimbă, iară nu hirea), tot pre aceie cale, ca și la domniia dentâiu, au purces lucrurile. Ce, cârpiia boerii cum putea trebile țărâi, iară domniia mai multu își petrecea cu Batiștea Veveli.

Zač. 12. În Țara Muntenească pre atuncea să rădicasă Muntenii pre domnul lor, Lion vodă, pentru mare desfrânăciuni și nespuse, ce era într'acela domnu. Și dentre toate căpeteniile Țărâi Muntenești, era Matei Aga și de atunceși au cădzut domnu fericit Țărâi Muntenești. Supt vremea acelor amestecături scosesă Alexandru vodă dela împărăție domniia fecioru-său, Radului vodă, a Țărâi Muntenești și tot în anul dintâiu domnii sale. După ce au venit steagul dela împărăție fecioru său de domnie, l-au pornit și cu câtăva gloată de aice den țară. Ce, li-au eșit Matei

vodă, domnul munte|| nescu înainte și de abiia au scăpat 212v și singur Radul vodă cu sprejenială unora ce s'au ales pre lângă dânsul den Moldoveni.

Zač. 13. Nici într'un chip nu putea să amistuiască Alexandru vodă fapta boerilor, ce făcusă cu venirea împrotiva lui la Țarigrad și nice boerilor, nice într'un chip, lucrurile, ce era foarte proaste la toate trebile a lui Alexandru vodă, nu le plăcea. Și dentr'aceste, adăogându-să necredința și prepusul den dzi în dzi, aședzasă gândul său Alexandru vodă numai să omoară pre o samă de boeri, ales pre Vasilie Lupul vornicul și pre Cehan vornicul și pre Savin hatmanul, pre Buhuș visternicul, pre Ureche spătarul. Costin postelnicul era mazil la țară, ce, ori să-l tragă în partea sa Alexandru vodă, ori altu gându avându, îl chemasă la curte și-i da hătmăniia. Ce, vădzindu Costin lucrurile amu îngroșate între domnie și între sfat, gânduri spurcate și rele ș-au luatu dzua bună pre câteva dzile și au ședzut la țară.

Zač. 14. Iară celorlalți boieri toate gândurile a lui Alexandru vodă au descoperit Costantin Aseni, om de casa lui Alexandru vodă, cum în dzua de Paști era să-i omoară, cu sfatul lui Batiștea. Deci și boiarii îmbla toți cu paza vieții.

Zač. 15. Și vădzându de adevărat urdzită perirea sa de Alexandru|| vodă, ca cela ce să îniacă, să apucă cu mână 213R de sabie goală, s'au vorovitu cu toții și au datu știre țării, care hierbându în greutăți și în netocmele, pre lesne s'au pornitu și nu numai curtea, ce și țărănimea. Și atâta mulțime s'au strânsu den toate părțile, cât nu încăpea în târgu, ce împlusă locul pe suptu Miroslava petutinderea, străgându pen toate ulițile pre Greci.

Zač. 16. Vasilie Lupul vornicul era cap tuturor lucrurilor acestora. Dacă au năbușit țara. au mărsu de au spus domniei aeve, cum s'au rădicat țara și strigă pre Greci. Au răspunsu Alexandru vodă: «Dacă să rădică pre Greci,

pre mine să rădică». Și vădzându atâta mulțime, nu s'au apucatu de nemică, numai de grijea să hălăduiască cu casa sa de gloate.

Zač. 17. Au mărsu boierii cu toții la curte și la purcesul domnii, să nu să hie pus cu toții să opriască desfrânată prostimea, pozna mare și de abiia prilejită în vreo țară s'ar hi tâmplatu. Ce, tot pre lângă domniia au mărsu boierii, oprindu și domolindu țărănimea. Iară mai nu era în puterea boiarilor a-i opri, pornită grosimea. Ce și pre Vasilie vornicul, anume că iaste și el den Greci, au zvârlit unul cu un os, și l-au lovit în cap, den care lovitură au fostu Vasilie vornicul multă vreme rănitu.

Zač. 18. O! nestătătoare și nice odată încredințate lucrurile a lumii, cum vârstiadză și turbură și face lucruri
213v împrotivă! Cându cu cale să fie frică || celor mai mici de cei mai mari, iară cursul lumii aduce de este de multe ori celui mai mare de cei mai mici grije.

Zač. 19. Fericiți săntu împărații, craii, domnii, carii domnescu așe să nu le hie de cei mai mici niciodată siială.

Zač. 20. Un craiu de Englitera, de câte ori să îmbrăca dimenețile, de atâte ori dzicea sângur șie: «Adu-ți aminte că a multe gloate de oameni ești stăpân». Domnii cei buni și direpți, fără grije și desfătați stăpânescu, iară cei răi tot cu siială.

Zač. 21. Dacă au agiunsu în șesul Bahluiului domniia, aproape de mănăstirea Balicăi, locul era tot plin de oameni, nu să vedea șesul deșertu necăiuri. Striga «Dă-ne, doamne, pre Greci». Unii hăicăia, alții suduia și jecuia. Și acolo au strigatu pre Batiștea, să le dea, carele era tot aproape de Alexandru vodă, vădzându strigarea pre sine. Ce, nu sta domniia de grijea lui, ce de grijea sa și numai ce i-au dzis să să depărtedză dela dânsul. Și așe l-au apucat și l-au dat pre mâna țăranilor. Nespusă vrăjmășiia a prostimei! Și așe, fără de nici o milă, de viu, cu topoară l-au făcut fărâme.

Şi până într'atâta s'au amestecat unıı, anume Bosie Lăpuşnıanul, cât nıce ermulucul den spınarea a luı Alexandru vodă, că bura a ploae, atunce n'au hălăduit.|| 214[R]

Zač. 22. De grıjea ţărănımei, ce era pen tot locul, să nu între Alexandru vodă îndată la pădure şı boıerıı încă aşe socotısă, să să mai depărtedză de gloate, la loc deşchıș, fără pădure, l-au pornıt pe drumul branıştei, pe dencoace de Bahlıu, pornındu şi săımeni cu sineţele gata pe lângă dânsul. Apoi, dacă s'au întorsu boıerıi, au stătut la grıje, să nu ıa Alexandru vodă calea den branışte, spre Cantemır paşe, la Bugeag. Ce, îndată au ales o samă de boıeri, cu Buhuş vısternıcul şi l-au trımis la branışte, după Alexandru vodă, să-i îndıreptedză calea pe la Huşi, pre Bârlad în gıos.

Zač. 23. Era mai mare spaımă decât dentâıu, dacă vădzu Alexandru vodă gloate ıară după sıne şı la branışte şi-l lăsasă şı sıımenıı toţı şı copiei den casă. Şı dacă s'au apropıiat boerıı, lı-au dzıs Alexandru vodă cu lacrămı: « Mă rog pentru fıiul mıeu, Radul vodă, să-l lăsaţı vıu ! ». Au dzıs Buhuş vısternıcul, să n'aıbă nıce o grıjă, nıce să să gândıască Mărııa Sa c'au vınıtu cu vre un rău, numaı pofteşte ţara pre Mărııa Sa, să margă pre Bârladu spre Gălaţi, să nu aducă vre un rău asupra ţărâı cu Tătarı şi ı-au giurat să n'aıbă nıcı o grije. Şı aşe au prımit şı Alexandru vodă, pre unde va hi voia ţărıi, pre acolo să margă. Şı au purcesu spre drumul Bârladului şi au aşedzat boierıı iară pre sıımeni pe lângă dânsul şi copıı cei den casă carıı îl părăsısă, dându-i şı den boeri petrecătorı|| până în Gălaţı. 214[v]

Zač. 24. La Tecuci au eşıt şı Costın postelnicul înainte, dela Putna, şı l-au petrecut cu cinste şı cu conace, până la Gălaţı, plecându-l să vie la împăcăıune cu boıerıı şı să-şi hıe ıară în scaun, luându Costın postelnıcul asupra sa aceıe grıje. Ce, n'au vrut să prıımască nıce într'un chıp. Decı, au trecut Dunărea la Gălaţı, spre împărăţıe.

Capul al patrusprădzece.

Încep. 1. Și așe mântuiți boerii și țara de domniia lui Alexandru vodă Iliaș, au stătut cu toții după alesul domnului nou. Striga cu toții să fie Lupul vornicul, însă îi da și legături, ce va lua den țară, ce s'ari lega pentru dări, atunce la acel ales, mai multu să nu ia din țară. Ce, acele legături vădzându Lupul vornicul, ori că vedea pre câțva den capete că trag spre Barnovschii vodă, n'au priimitu într'aceie dată domniia, ce au stătut și el la sfatul acela, să să trimață în Țara Leșască la Barnovschii vodă, să vie iară la scaunul țării.

Zač. 2. Ce nu era să triacă pre Barnovschii vodă și fâr-
215R șitul || dzilelor trage cu diasila pre om. Cât au sosit boerii la Ustiia, unde ședea, în Țara Leșască, cu veste că țara iară-l poftește să vie la domniie, cu mare bucurie au priimitu aceie veste. Neștiutor gândul omenescu, singur de sine la ce merge și la ce tâmplări apoi sosește. Îndată știre au dat și craiului și domnilor în Țara Leșască, poftindu voe să margă la scaunul țărâi cei de moșie. Și îndată s'au gătit den Ustiia și au purcesu spre țară și la margine amu îl aștepta boerii și slujitorii, cu mare bucurie.

Zač. 3. Mainte de purcesul lui Barnoschii vodă den Ustiia, un liah megiiaș de a lui, totdeauna îl sfătuia să nu margă, să nu-și dea viața fără grije, pe viață cu grije și cu cumpănă, arătându-i lunicoasă lucrurile domniei de Moldova supt împărăție păgână. Și ce i-ari lipsi, fiindu ca și un domnu în țara lor, fără grije, cu târguri, cu sate? Iar Barnovschii vodă să hie răspunsu liahului, la acele cuvente a lui. « Dulce este domniia de Muldova! ». Iară Liahul cătră dânsul: « Iară și obedzăle turcești încă sintu grele! ». Și apoi așe au eșitu cuventele Liahului, cum au dzis.

Zač. 4. Cum au sosıt Barnovschıı vodă în Iașı den Țara Leșască cu bucuriia tuturora, au stătutu după gătire de calea Țarigradului, că nu era altu mıjloc, numai să margă la împărăție, să ia de acolea domnıia, după sărutatul poalei || 215v împărăteștı. Svătuıa mulți în multe chıpurı și s'au cercat și la Abăza pașe, care era pașă la Silıstrıia pe atunce, ce nu era altu mıjloc, numai de mărsu la împărățıe Șı atunci s'au prilejıt de chemasă împărățıia și pre Matei vodă den Țara Muntenească la sărutatul poalei împărățıei șı după câteva fapte și a luı Matei vodă împrotıva împărățieı, cu scosul luı Lıon vodă și apoi a lui Raduluı vodă, fecıorul lui Alexandru vodă. Iară tot era mai ıușoare lucrurıle lui Mateı vodă, că n'au eșıt într'altă țară, cum eșısă Barnovschiı vodă, suptu ascultarea altui stăpân, craıului leșăscu.

Zač. 5. Decı să aducă Turcii maı pre lesne pre Barnovschıi vodă la mâna sa, pre Mateı vodă l-au pornıt fără zăbavă cu stıag de domniıe, în Țara Munteniască, ıară Barnovschıı vodă n'au putut hălădui de perıre precum veı afla la rândul său.

Zač. 6. Purcesesă cu Barnovschıı vodă mulțıme de boerı și fruntea curțıi, preoțı, călugărı, cu un gându șı glasuri, cu toțıi să să roage împărățıeı, să lı să dea domnu Barnovschıi vodă, între carii era șı Lupul vornicul. Ce, vădzându că mulți sfătuıa pre Barnovschıı vodă să omoară pre Lupul, știındu amestecăturıle luı șı mergându Barnovschıı vodă pe la Matei vodă, pen Bucureștı, au stătut || Lupul Vasılıe 216R vornıcul, vădzındu că-ı a merge pe la Matei vodă, carele știıa den Țarigrad toate îmbletele luı, au nevoit cu toate mıjloacele să să întoarcă înapoiu în țară, dzicându cătră Barnovschıi vodă că l-or gâlcevi Grecii pentru scosul luı Alexandru vodă și pentru morțıı ce să făcuse în Grecı la scosul luı Alexandru vodă. Deci, ca un creștın Barnovschii vodă ce era la hıre, l-au slobodzıtu. Iară, dacă s'au adunat

cu Matei vodă ș-au oblicit Matei vodă că s'au întorsu Lupul vornicul, îndată au răpedzit după dânsul, să-l întoarcă. Ce, să păzisă bine Lupul Vasilie vornicul cu mărsul și nu l-au apucat în cale. Nice era în puterea lui Barnovschii vodă să trimață aice în țară, să-i facă vreun rău Lupului Vasilie vornicului, nefiindu încă cu domniia dată și stându după grijeâ lucrurilor sale.

Zač. 7. Dela Matei vodă au mărsu Barnovschii vodă pe la Abàza pașe, pen Silistriia. Cât au putut Matei vodă, au luptat pentru dânsul și la Abàza pașe și la Poartă și să arăta Abàza pașe foarte blându și cu cuvente mângăioasă. Ce Turcii cu săgeți de bunbac ucig pre oameni și lor pot să slujască acele cuvente a Sfintei Scripturi «Оумѧкнѫшѧ словеса их паче елеа, и та сѫт стрѣлы» < «Muiatu-s'au cuventele lor mai mult decât untu de lemn și acele sânt săgeți» >.

Zač 8. Dacă au sosit la Țarigrad, vădzindu vezirul atâtea gloate de țară cu Barnovschii vodă, i-au învățat să
216v nu || strige pentru Barnovschii vodă, ce să tacă, să să lasă pre mila împărăției, că i-or face perire. Ce, gândindu-să boerii că este agiunsu vezirul dela cineva cu daruri, totdeauna striga și da răvașe la veziriul, cum nu primăscu pre altul și să punea cu gloatele la locuri ca acele, să să vadză și de singur împăratul. Și aceie apoi au mâncat capul lui Barnovschii vodă, că pâră dela nepriiatini nu lipsia, mai ales dela Lupul Vasilie vornicul pre la priiatinii lui den țară, cu cărți, cum, de l-or slobodzi viu pre Barnovschii vodă, Țara Moldovei va hi cu Leșii tot una și este ca o iscoadă a Leșilor. O! îndrăcite a voitoriului de rău veninuri, ce nu scornește limba amară a nepriiatinului!.

Zač. 9. Acele adoogându-să la împărăției asupra lui Barnovschii vodă, după fapta ce i-să prilejisă de eșisă den țară den domniia dentâi în Țara Leșască, și Abàza pașe încă-i

era pârâș și mai ales dzilele lui cele fârșite, lovisă supt aceie vreme și Căzacii pre Marea Niagră, numai ce s'au ales cu sfatul împărăției să piiae Barnovschii vodă.

Zač. 10. Stătusă voia împărăției, pre toți câți venisă cu dânsul, ori să-i pue supt sabie, ori să-i dea pe la cătărgi. Ce cine era muftiul, capul legii turcești, n'au pozvolitu, ce au dzis: «Ce-i vinovată gloata?|| Capul să să piiardză, să vor 217[R] potoli gloatele».

Zac. 11. Au priceput Barnovschii vodă cu câteva dzile perirea sa și amu din chisoare (că-l închisesă cu câteva dzile mainte vezirul cu porunca împărăției), scrisesă o carte aice în țară la îmmă sa, care carte pre cuventele lui s'au cunoscut că era asupra morții aceie scrisoare. Și așe, într'o dzi l-au luatu dela împărăție și la vederea divanului, prăvindu și sângur împăratul pe feriastră perirea lui, i-au tăiat capul. Iară boerii, o samă den capete, era închiși și aștepta și ei din ceas în ceas perirea, iară ceialalți boieri mai de gios și gloatele, ce era toți spăimați de grijea morții, pen toate unghiurile ascunși, au petrecut câteva dzile cu mare grije.

Zač. 12. Nu putem să trecem cu pomenirea niște tâmplări, ce s'au prilejitu în Țarigrad, după perirea cestui domnu, care, nu numai în țară aice, ce plin este Țarigradul până astădzi De un cal al lui Barnovschii vodă, ducându-l la grajdiuri împărătești, după perirea lui, în ceeș dzi s'au trântitu calul gios și au muritu în loc. Și a doa dzi noaptea, au arsu și Țarigradul până <câteva> mii de case. Acestea că s'au tâmplatu, ori că s'au tâmplatu atuncea ce se poate prileji și altă dată, ori s'au mai prilejit, ori că au arătat Dumnedzău singe nevinovat, că era Barnovschii om dumnăzăerescu și|| mare rugătoriu spre Dumnedzău De care 217[v] mărturisiia Toma vornicul, fiindu postelnic al doilea la dânsul, că în multe nopți l-au zăritu pre la miiadzănoapte îngenunchiat înaintea icoanei la rugă, cu mare osârdiie.

Zač. 13. Era la hirea sa Barnovschii vodă foarte trufaș și la portul hainelor mândru, iară la inimă foarte direptu și nelacom și blându. Mănăstiri și beserici câte au făcut, așe în scurtă vreme, nice un domnu n'au făcut. Făcut-au alți domni și mai multe, iară cu mai îndelungate vremi, în 40 de ai unii, alții în 20 de ani, iară el în trei ani. Mănăstirea în oraș, aice, ce să dzice Svinta Mariia, și Hangul la munte și Dragomirna, lângă Suceavă au fârșit și au urzit și Bârnova pre numele său, supt dialul Pietrăria, lângă Iași și au istovit și beserica acia mare în Liov, în târgu, unde este și chipul lui scris. Cu toate bunătăți era spre țară, iară de sine, cu purtatul trebilor împărăției, pre mărturiea a mulți boeri bătrâni, foarte slabu. Să pomenește den dzilele lui și o iarnă, ce cădzusă în luna lui Martu, care iarnă dzic, Iarna lui Barnovschii vodă, până astădzi.
1633 Fost-au perirea lui în anul 7141 Iuni 16 dzile.

Zač. 14. Trupul după perire, au stătut înaintea curții
218R împărăteștı, până în desară. Apoi, au învățat veziriul || să sloboadză un boeriu, care va hi fostu chihaia lui, care slujbă să prinde la Turci, cum este postelniciia cea mare la noi în țară. Deci, au slobodzit pre Costin postelnicul, care era postelnic mare la Barnovschii vodă. Au mărsu și au luat oasele dinaintea curții și li-au dus la Patrierșie și acolea pre scurtu, pre cât au lăsat vremea de atunce, l-au astrucat în Patrierșie, în ceiași noapte. Și de acolea, apoi Vasilie vodă spun să hie adus oasele aice în țară.

Zač. 15. La slobodzitul lui Costin postelnicul din chisoare, au întrebatu ciaușii, cu pază l-or slobodzi, au fără pază? Au dzis chihaia veziriului: « Unde să fugă săracul? ». Ce, de atunce ceialalți boieri, ce mai era închiși și cei ascunși au apucat mai la suflet cu nădejde de viață, dacă au vădzut pre Costin că l-au lăsatu fără pază, să astruce oasele. Apoi, a doa dzi, dacă au vădzutu chihaia veziriului pre Costin

postelnicul că au venitu dezdimeniață iară înaintea lui, au dzis: « Săracul, el au venit ca o oae sângur iară la închisoare. Pasă la ceelalți, vei eși și tu și ei în puțină vreme ». Închiși den boieri era Ghenghea logofătul, Bașotă hatmanul, Cehan vornicul, Roșca visternicul, Costin postelnicul. || 218v

Zač. 16. A treia dzi după astrucarea lui Barnovschii vodă, într'o noapte trecuse împăratul, pre acele vremi soltan Murat, în ceie parte, la Scuder, peste Bohaz, la primblare și au întrebat pre vezirıul: aședzat-au domnu la Muldova, în locul ghiaurului ce au perit? Au răspunsu vezirıul că nu s'au pus încă domnu, ce pre cine ar hi voia împărăției să să pue, să nu stea aceie țară fără domnu. I-au răspunsu împăratul: « Chiamă pre ghiaurii, ce-s boierii acei țări și pre cine ori vrea ei să-și aliagă domnu, să le hie dat ». Deci, îndată, tot într'aceiești noapte, au trimis veziriul cu caicul la boieri, unde era închiși și au luat iară pre Costin postelnicul, înspăimat că-l duc noaptea să-l înece, ori să-l munciască pentru avuțiia lui Barnovschii vodă. Dacă l-au dus înaintea viziriului, i-au dzis: « Iată că împăratul vă iartă capetele și sâmteți de acmu slobodzi și să mergeți să vă alegeți domnu, pre cine veți pohti ».

Zač. 17. Întorsu Costin postelnicul den spaimă cu bucurie dela viziriul la ceielalți boeri ce era închiși, li-au spus vestea. Și au slobodzit și pre ceielalți boieri de ș-au mărsu cu toții la un locu și îndată au stătut la sfat cu toții și au ales pre Moyseiu vodă în locul lui Barnovschii vodă, cu a doa domniie. || 219r

Capul al cincisprădzece.

Încep. 1. Au mărsu a doa dzi toți boerii și gloatele la gazda lui Moyseiu vodă și de acolea la curțile viziriului, de au luat căftan de domniie și fără zăbavă au purces spre

ţară, iară cu căteva dătorii, făcute de cheltuiale ce s'au făcut den asuprıala Turcilor.

Zač. 2. Nu eşiia suspinul dentre toţi, pentru moartea lui Barnosvchii vodă, ce toţi jăluia pre Lupul vornicul, căruia toate pârăle să oblicise. Deci, încă den cale au ales Moysei vodă pre Cehan vornicul şi pre Roşca visternicul şi pre Banul, să vie înainte, să prindze pre Lupul vornicul. Ce, precum era paza cestora ce mergea să-l prindze, cu multu mai mare pază avea Lupul şi mai meşter şi mai cu pază. Avându ştire de toate, câte i să gătisă, au fugitu din Iaşi şi în câteva dzile au fostu tupilat aice în ţară pen păduri. Apoi, pen Ţara Muntenească au trecut în chipul neguţi-
219v torescu la Ţarigrad. Iară casei lui şi îmmei sale şi || surori ce au avut, dacă au venit Moyseiu vodă în scaun, nice o asupreală n'au făcut, ce încă socotinţă avea giupâniasa lui şi cuconii de Moysă vodă, spre care lucru să poate cunoaşte hirea creştină a lui Moysei vodă, măcar că ştiia că îndată ce au mărsu Lupul vornicul în Ţarigrad, îmbla după domniie.

Zač. 3. În cale încă fiindu Moysei vodă, iară lui Abăza paşe amu venisă porunca dela împărăţiie să să găteadză asupra Leşilor, carii aşe suppusesă pre Moscali, cât craiul leşăscu Vladislav nu mai eşiia den ţărâle Moscului cu oşti. Şi amu pierdusă toată puterea a stare împrotiva Leşilor Moscalii şi până în stoliţa Moscului ţinea cetăţile Leşii şi mulţi din capetele Moscului priimiea să hie craiul leşăscu şi la dânşii împărat.

Zač. 4. Deci trimisesă Moscalii sol la Turci, giuruindu-le Cazanul şi Azderhanul, doă ţări tătărăşti, care ţinu şi acmu supt mâna sa Moscalii, numai să le dea agiutoriu împrotiva Leşilor. Şi li-au dat agiutoriu atunceşi, orânduindu pre Abăza paşe cu toate oştile turceşti, câte sintu dela Buda până la Nistru şi ţărâle amândoaă, Ţara Mun-

tenească şi ţara noastră şi pre Tătari. Şi au lovit întâiu
oardele lui Cantemir cu trecătoarea Nistrului, la Hrinciuc,
mai || gios de Hotin, Ţara Leşască şi robise Podolia şi cu 220[r]
câtva plian întorcându-să, i-au gonit Conețpolschii hat-
manul, carele era lăsat aice la margine de crai, pentru paza
despre aceste părţi. Şi i-au agiunsu pre Tătari aice în ţară,
pre Prut, în preajma Cornul lui Sas şi i-au lovit, de au scos
toţi robii, câţi luasă şi au perit câţva den Tătari.

Zač. 5. În luna lui Avgust, vleato 7141, au sosit Moysei 1633
vodă în scaun şi bine încă neaşedzat, au întrat şi Abăza
paşe cu oşti în ţară, la Octomvrii. 7, vleato 7142 (şi den- 1633
tr'acesta anu sintu începute şi dzilele vieții mele), cu care
depreună şi Moysei vodă, cu oştile ţărâi, au purces spre
Ţara Leşască şi au pus tabăra Abăza paşe pre Nistru, unde
cade apa Smotriciului, care apă vine pre la Camenițä, în
Nistru.

Zač. 6. Puterea toată a Leşilor era cu craiul asupra Mos-
cului, ce, cât au putut a strânge Conețpolschii hatmanul
oaste şi leşască şi căzăcească, ca pre 12.000 de oameni, au
pus tabăra sa şi el supt Camenițä, despre capiştea arme-
niască. Iară Abăza paşe, lăsindu tabăra pe Nistru dincoace,
precum s'au pomenit, singur cu toate oştile gata de răz-
boiu, au trecut Nistrul şi au mărsu direptu asupra taberii
leşeşti, avându cu sine de toate oşti, cu Tătari, cu îmbe
tă || râle, Ţara Munteniască cu domnul lor Matei vodă şi 220[v]
ţara noastră, ca 30 000 de oameni de războiu.

Zač. 7. Leşii grijisă şanţurile bine cu puşci şi cu pede-
strime şi au eşit şi ei cu călărimea denafară de şanţuri.
Au dat năvală Turcii cu mijlocul oştii foarte tare şi aripa
denadiriapta a Tătarilor, până s'au amestecat cu călărimea
Leşilor. Iară aripa denastânga, a domnilor, ori nedeprinse
hirea ţărălor acestora la foc, ori nu-i trăgea inima pre Mun-
teni şi pre ai noştri să margă creştin asupra creştinului, au

stătut maı slab. Iară şı Turcıı cu Tătarı n'au zăbăvıt multu, apropıațı de şanțurıle Leşılor, pentru focul care da foarte desu, cu moarte în Turcı şi în Tătari, ce s'au dat şi ei înapoı. Şı s'au mutat Abaza paşe cu toată oastea despre o vale, care este aproape de Camenıță, anume Mucşa şı iară au tocmıt oastea. Şi amu cu sabıle zmulte asupra Moldovenılor şı a Muntenılor Turcıı, să margă de frıca lor la năvală. Şi au dat Abăza paşe al doılea rându cu toate oştıle năvală asupra Leşılor şı înfrânsesă o roată de Leşı, ce lı-au eşıtu alte roate în sprejănială şi n'au făcutu nemică, nıce
221[R] cu a doa năvală, să poată răzbi tabăra leşască.||

Zač. 8. Stătut-au războiul peste vreme de chındıe şı să mıra domnıı, cu ce mıjloc ori spărııa pre Abaza paşe dela Camenıță, ca să ia tabăra leşască, pusă la un loc ca acela şı supt o cetate ca aceıe, nu era putınță. Ce, au făcut veste pen nışte călăraşı, cum au datu călăraşıı de nışte oşti căzăceşti, cu tabăra legată, despre Nădăbor, vııtoare într'agıutorıu Leşılor. Şı den cuvântu în cuvântu, au sosıtu până la Abăza paşe veste aceıe, care vrându să ştie Abăza paşe de adevărat, şı întrebându pe Moysăı vodă, au adus călăraşıı înaıntea luı, învățațı să adeverıască lucrul, cum aşe este şı cum au vădzut cu ochıi lor peste pădurea Nădăborului oastea. Au stătut în gândurı îndată Abaza paşa, de purces spre tabăra sa, spre Nıstru, vădzându că n'are ce face şı oştıı leşeşti şı socotındu şı răciala acestor doă țări la bătae şi au purces într'aceıeşı dzi cu noaptea îndărăptu.

Zač. 9. Leşıı încă bucuroşi că s'au mântuit de neprııatını, n'au gonit, ce au stătut pre loc, păzindu-şi tabăra lor. Iară Abaza paşe să, nu să întoarcă de tot fără veste, înțelegându de un oraş leşescu pe Nıstru, în gios de Camenıță, anume Studenıța, au purces asupra celuı târgşor, la care puțınei haıducı era de paza cetății. Ceielaltă gloată, tot
221[v] țărănime, strânşı de pen pregıur, au fostu|| bejenari. S'au

apărat doă dzile târgul, iară spre a triia dzi haiducii au fugitu cu noapte spre Camenițâ. Iară țărănimea toată, câtă era strânsă acolea, au cădzut în robiie la Turci și la Tătari. Acolea, la năvală, au căutatu și a lor noștri a merge, iară totuși s'au dat știre haiducilor să fugă, să nu piae.

Zač. 10. Mare veste siliia Abaza pașe să scoață Studenițiii și ci-au fostu fruntea de oameni, au ales și i-au trimis la împărățiie, scornindu-le nume de oameni mari în Țara Leșască. Și o fată ce să prilejise între roabe, foarte iscusită de trup, au trimisu-oă la împărățiie, punându-i nume că este fata hatmanului leșăscu.

Zač. 11. S'au întorsu după aceie izbândă Abaza pașe spre Dunăre, cu gându foarte rău și pre domni și pre boeri, pentru înșălătura care s'au aflatu apoi, c'aceie cu Căzacii la Nădăbor, ce s'au fostu scornitu, n'au fostu nemică. Și dacă au sosit aice la Iași, au stătut cu corturi în șes, desupra mănăstirea Balicăi și a doa dzi era aședzat gândul lui să prindze pre toți boerii, să-i puie în obedzi, să-i ia cu sine, să să plătiască la împărăție de ponoslu, că i-au fostu țărăle aceste de smintială. Ce, un turcu orbu de un ochiu, priiatin || 222R lui Costin hatmanul, au descoperit gândul lui Abăza pașe și au fugit boerii, în ceiești noapte den Iași, de au agiunsu până în dzuoă la Pobrata mănăstirea.

Zač. 12. A doaa dzi, strângându pre Moysei vodă pentru boeri Abaza pașe au dat samă că s'au dus pentru graba birului, întârdziiet fiindu birul. Iară alții șoptiia lui Abăza pașe că s'au dus boerii la Leși, să-i porniască pe Leși în urma lui. Și așe s'au fărșit venirea lui Abăza pașe asupra Leșilor. În anul 7142, toamna la Noevrie, au trecut Du- 1633 nărea înapoi, spre scaunul său.

Zač. 13. Și cât s'au aședzat, nepărăsit pâräia pre domni, ales pre Moysei vodă. Iară Matei vodă fiindu-i cirac, ș-au tocmitu prea lesne lucrurile la dânsul. Iară Moysei vodă

n'au putut trăi multu în domnie de pârâle lui, ales fiindu acolea și Lupul vornicul, cunoscut mai deinte lui Abăza pașe, ce au domnitu Moysei vodă, după Abăza pașe, numai peste iarnă. Deci, la primăvară i-au venit mazilia și s'au dat domnia lui Lupu Vasilie vornicul de sultan Murat.

Zač. 14. Iară Moysăi vodă, după mazilia sa den domnie, sătul de binele Turcilor, au mărsu în Ţara Leșască, petrecut de boeri câțva până la margine, unde-și apoi, după câțva ani petrecuți în odihnă, cu ocine în Ţara Leșască
222[v] și cinste dela Leși, ș-au fărșit || și viața, pre vremea domniei lui Dabijea vodă.

Capul al șasesprădzece.

Încep. 1. Fericită domniia lui Vasilie vodă, în care, de au fostu cândva această țară în tot binele și bivșug și plină de avuție, cu mare fericiie și trăgănată până la 19 ani, în dzilele aceștii domnii au fostu. În anii dentâiu cu prepusuri de nepace iară între Leși și între Turci, iară apoi, după trei-patru ai, deșchidzându-și cale Împărățiia Turcului asupra Persului cu soltan Murat pentru Vavilonul, aice, aceste părți la mare păci și liniști și mare ferícii era.

Zač. 2. Domniia cum s'a prilejit, de au luat Vasilie vodă, s'au pomenit la domniia lui Moysei vodă, în capul al cincisprădzecilea, cum fugisă Vasilie vodă de frica lui Moyseiu vodă, de aice den țară, în Ţarigrad. Și acolea, cunoscut la câțva den capete și mai vârtos lui Abaza pașe, care era
223[R] pârâș lui Moysei vodă || și mai multu cu nevoința lui, i-au dat soltan Murat domniia, vădzându-l om harnic de aceie treabă.

Zač. 3. Dacă au luat domniia, nevrându să hie nemulțemitoriu lui Moysei vodă, pentru binele lui, ce făcusă casei lui, neamestecându-se nice cu un rău asupra casăi

lui, au scris carte la Moyseiu vodă, cu mare mulțemită
pentru oamenii săi, căci n'au avut nice o nevoie și lăsindu-l
în voie, unde ari vrea să margă, ori spre ce parte volnic
fără nice o grije să fie, și sfătuindu-l să nu vie la Țarigrad,
pentru multe dătorii ce avea Moysei vodă în Țarigrad. Și
să nu bănuiască că ce s'au prilejit așe, fiindu aceste lucruri,
ales a domnielor, supt orânduiala lui Dumnedzău, fără
care nu esu domnii.

Zač. 4. După aceasta țărămonie, au purces Vasilie vodă
dela Țarigrad cu domniia în țară, în anul 7142. Iară Moysei 1634
vodă, strânsu cu casa lui și cu Costin hatmanul den boeri,
au trecut în Țara Leșască.

Zač. 5. Abaza pașe iară să gătiia cu mai mare putere
asupra Leșilor, să-și mai tocmască lucrurile a războiului
celui dentăi, care făcusă asupra lui Conețpolschii la Ca-
meniță, până n'ari oblici împărățiia că cu rândul dentâi
n'au lucratu atâta || cât da samă înaintea împărăției. Deci 223v
îndemna pre împărățiia iară asupra Leșilor și sta de față
și solii moschicești la Țarigrad, nevoitori, cu mare făgă-
duință împărăției de Cazanul și de Azderhanul, să fie a
Turcilor. Și numai ce aștepta și Vasilie vodă, ne aședzat
bine la domnie, să-i vie porunca de gătire de oaste, iară,
ca și lui Moysei vodă.

Zač. 6. Era și solul leșăscu den Țara Moschicească
pornit de craiul la împărăție, anume Trăbinschii, pre ca-
rele (dându știre craiului Conețpolschii hatmanul, cându
veniia asupra lui Abaza pașe cu oști turcești) îl trimisesă
la împărăție craiul, întrebându de Turci, ce pricină ar
hi stricăciunei de pace cei legate la Hotin cu sultan Osmanu.
Și au trecut solul acela pen țară, curundu în urma lui Abaza
pașe, în dzilele lui Moysei vodă. Ce, oblicindu-l Abăza
pașa, au trimis de l-au opritu la Pravadiia, silindu-l să-ș
dea soliia la dânsul, temându-să să nu să oblicească prin

soliia lui, aceie cale a lui, cum au fostu. Ce, nevrându solul să-i dea soliia și răspundzindu că este trimis la singură împărățiia, nu la unul den pași, l-au oprit câtăva vreme. Ce Liahul au silit cu mijloace de au dat știre de sine la Poartă, că este opritu și au venitu poruncă la Abaza pașe, 224[R] să-l slobo || adză. Și numai ce i-au căutat a-l slobodzi. Iară așe-i stricasă solului lucrurile la împărățiie, cât nici o cinste n'au avut, care să cade solilor și l-au pornitu cu răspunsu de scârbă înapoi, fără zăbavă, și anume să hie gata Crăiia Leșască iară de sfadă.

Zač. 7. Acela răspunsu a Turcilor dacă au agiunsu la craiul în Țara Moschicească, că era tot în țara Moscului cu oști și dându-i știre și de la margine iară de gătirea Turcilor, deci numai ce i-au căutatu a sta la tocmală cu Moscul. Și îndată, lăsindu toate într'o parte, au legat cu Moscalii pace, cu câteva orașe luate dela Moscu în partea Leșilor. S'au întorsu la Varșav craiul și îndată au stătut la săimu de gătire împrotiva Turcilor.

Zač. 8. Înțelegându Turcii că Leșii au făcut pace cu Moscul și mai adevărat den solii moschicești, și era și solul Turcilor la Moscu, întărindu-i împrotiva Leșilor, și de aice den țară, dela Vasilie vodă, avându știre, au pornitu pre solii moschicești cu scârbă pentru nestătoriia lor la cuvântu și au trimis și la craiul leșăscu sol de înoitura păcii, anume pre Șahin agga, unul den agii divanului, avându amu și cu 224[v] Cazilbașu amestecătură începute pentru Bag || datul, adecă Vavilonul, Împărățiia Turcului.

Zač. 9. Pornite oști leșăști amu au aflatu Șahin agga spre Camenită și pre singur craiul aproape de Varșav în tabără, răspundzindu lui Șahin agga, solului turcescu, craiul, cu scârbă, pentru stricarea și călcătura păcii, care cu atâtea giurământuri s'au făcut la Hotin cu soltanu Osmanu și între dânsul. Câteva conace au mărsu cu oști spre

Camenıță şı cu acesta răspunsu au pornıtu pre Turcul,
carıle da toată vına pre Abaza pașe şı cum este gata de
perıre pentru aceie faptă.

Zač. 10. Fost-au aceasta clătire a Leșilor în anul 7143, 1634
care oștı mai mare și mai bine grıjıte nu să pomenescu în
toată Hronica Leșască. Țin mınte oamenii bătrâni, carii
spun că agıungea tabăra de supt târgul Camenițıı, până la
un copaci, la câmpu, mai multu de o milă mare de loc, că
oști avea gata cele ce era asupra Moscului și plină țara
leșască de mulțime de oameni, pre acele vremi.

Zač. 11. Iară până a sosi craiul leșăscu la Camenıță,
Conețpolschıı hatmanul amu era cu o samă de oștı supt|| 225[R]
Camenıță și vinııa și cărțı pren Vasilie vodă dela vezırıul
Murtaza pașe, pentru pace, adeverindu lui Conețpolschiı
că aceıe călcătură a păcıi, carea au făcut Abaza pașe fără
știrea împărățieı, va plătı cu capul, ca un călcătoriu de pace.

Zač. 12. Șı așe, omorându împărățııa pre Abaza pașe
zsugrumatu, s'au răşchırat şı gătırea Leşılor în vântu,
fındu supărațı și slujıtorii lor de atâta vreme cu osteniia
la Moscu. Au stătut pace iară între Leși şı între Turci cu
înoıtura legăturilor dela soltan Osmanu, adăogându și
aceasta legătură între sıne pentru Tătari, să nu lăcuiască
în Bugiag. Om Abaza pașe vestıt cu războaele asupra Per-
suluı şı oştian dıreptu.

Zač. 13. La anul după aceasta au purces soltanu Murat
mare gătıre asupra Persului şı într'acelaș an au luat dela
Perşi cetatea anume Răvanul, care apoı, cât s'au întorsu
soltan Murat înapoı la Țarıgrad, iară au luatu-oă Cazil-
bașıı pre sama sa. Iară Vasılıe vodă domnııa cu mare linişte
și pace, fără grıje țara, dın toate părțıle sta toți de negu-
țıtorıı şı de agonesită. Însă lăcomııa nıce pre atunce nu
lıpsiia, cu dări grele, ce avându|| lăcuıtorıı țăı âi vremı de 225[v]
agonesıtă, bıruıa toate acele greutățıle a domniei.

Zač. 14. În Țara Unguriască era mari amestecături între Racoți și între Betlean Iștfan, feciorul lui Betlean Gabor, pentru domniia Ardealului. Ce, au căutatu a da locul domniei aceiia Betlean Iștfan lui Racoți, neputându avea agiutoriu dela Împărățiia Turcului, pentru gătirea lui soltan Murat iară asupra Persului.

1637 *Zač. 15.* În anul 7145, să rădicasă Căzacii cu Pavliuc hatmanul asupra Leșilor, pentru opriala sa pre Marea Niagră, pre carii Potoțchii hatmanul leșăscu polnii i-au lovitu și închidzându-le tabăra, au datu Căzacii viu pre hatmanul său, pre Pavliuc. Și în cesta anu au făcut Leșii și o cetate anume Codacul pre Nipru, la pragul cel dentâiu a Niprului, oprindu pre Căzaci să nu îmble pre Marea Niagră, stricându pacea cu Turcii, care opriala lor, apoi au răsuflat spre mare pustiitate Crăiei Leșăști, cu Hmil hatmanul căzăcescu.

Zač. 16. Tot într'același anu, Cantemir pașe cu oardele sale, peste voia hanului, au eșitu den Crâm și s'au aședzat iară în Bugeag, care lucru nesuferindu hanul și mărgându dodeiala și dela Leșii, carii legasă cu a doa legătură pren
226R Conețpolschii cu Murtaza pașe vezirıul, să nu || hie slobodzi Tătarâi a lăcui în Bugeag, făcându dodeială crăiei lor, au eșit porunca la hanul și lui Vasilie vodă, domnului țărâi noastre și lui Matei vodă, domnului muntenescu, să margă cu hanul asupra lui Cantemir. Deci au venitu hanul cu oști și au purces și domnii cu îmbe țărâle asupra lui Cantemir, care temându-să de hanul, au fugit în Țarigrad, iară oardele lui, li-au luat hanul cu sine la Crâm. Și de pâra hanului la împărățiie, au perit și Cantemir zsugrumat în Țarigrad.

Zač. 17. După ce-au pornitu pre Tătari, hanul, den Bugiag, au lăsatu pre doi soltani, frații săi, să vie cu dânșii, iară el singur au purces spre Crâm înainte. Deci, cându

au fostu la trecătoarea Niprului, s'au burzuluitu Nohaii și au lovit fără nedejde pre soltani și i-au omorât pre amândoi. Și după această faptă, au purces cu coșurile sale spre Țara Leșască, poftindu dela Leși loc, să să aședze supt ascultarea lor. Îmbla pre la târguri, pen sate, tot câte cu o cruce de lemnu făcută la pieptu, semnu de închinăciune. Ce, Leșii loc așe deșertu, fără oameni, mai în luntru țărâi sale neavându, li-au datu câmpii pe Nipru, între Crilov și || între Codac și era aproape de 20.000 de Nohai 226v orda aceie.

Zač. 18. Care lucru vădzându Împărățiia Turcului, iară, cu a doa orânduială au pornitu câțva pași în preajma lor, la anul după scosul lui Cantemir din Bugiag. Și iară au venit porunca și la Vasilie vodă și la Matei vodă, să margă să să împreune cu pașii asupra Tătarâlor. Deci, de iznoavă au purces Vasilie vodă cu oști, al doilea rându, la Cetatea Albă, la adunarea pașilor. Iară Matei vodă au venit până la marginea țării sale și de acolea au pornitu un serdar cu oști dela sine, iară el singur s'au făcut bolnav și s'au întorsu înapoi. Iară și Vasilie vodă și pașii fără zăbavă s'au întorsu dele Cetatea Albă înapoi, că pre Tătari îi trăsesă amu hanul cu blândeță și cu făgăduință de ertare pentru moartea soltanilor și-i trecusă Niprul, pre unii în Crâm, iară pre alții i-au aședzatu pre câmpii Donului. Iară moartea soltanilor mai pre urmă tot n'au lăsat hanul nerăscumpărată.

Zač. 19. Ce, câți era din singele lui Cantemir mai capete, într'una de dzile, cu meșterșug i-au împărțit, pre unii || 227R la o samă de agii curții sale, la ospățu, văz doamne, pre alții la alți agi și la masa sa, oprindu pre unii. Și la acela ospăț i-au omorâtu pre toți, câți era Cantemirești mai aproape. Și de atunce s'au stânsu aceie răgulă la dânșii, carea era mai frunte decât toate ordele, precum pre aceste vremi sintu Șirăneștii. Unul din Cantemirești atunce, anume

Azamet Mârza, pre carıle l-am apucat și eu, dvorian la craiul leșăscu Vladıslav, neprılejindu-se la acela ospăț ce le făcusă hanul, au scăpat den Crâm în Țara Leșască și slujıa la craiul leșescu între dvorianı și avea dela craiul lıafă.

Zač. 20. Într'acesta an, au luat Căzacıı Donuluı Azacul, cetate turcească pre apa Donului, carea apoi au dat-o de bună voie Moscul Turcılor înapoi. Isar a îmblatu la acesta mijloc pentru aceıe cetate la Moscu, om aice în țară pe acele vremı vestıt cu neguțıtoriia în Țara Moschıcească.

Zač. 21. Iară întorsul lui Mateı vodă dela margıne, mergându al doılea rându la Cetatea Albă, n'au fostu fără pri-
227v cină, ce avându mare neprıetenșug Mateı vodă cu Vasi || lıe vodă, dendată ce au stătut Vasılıe vodă la domnıe, făcuse multe amestecături la pașea pre aceie vreme de Sılıstria. Deci, s'au temut a merge Matei vodă, de acele amestecături, ce-l amestecasă Vasılıe vodă la pașe și la Poartă, ce, precum s'au pomenıt mai sus, au trımıs oaste, ıar el sıngur s'au întorsu la scaunul său.

Zač. 22. Era la împărățıia lui soltan Murat pre acele vremi toate trebıle și lucrurıle împărățıeı pre doi oameni, carii era musaipi la sultan Murat. Unul sılıhtar, ce era înluntru, care slujba este de împărățıe foarte aproape, adecă spătar, ce poartă spata orı buzduganul după împăratul, al doilea câzlar agga, care este pre toată casa împărătiască și pre fete mai mare. Aceștı doi purta toată împărățıia, vezirıia înaintea lor era foarte slabă. Cându să aduna vezırıul cu unul de aceia, spun că le săruta poala haınelor.

Zač. 23. Deci, pre unul de acele capte la împărățıe, pe silıhtar pașe, îl cuprınsesă Matei vodă cu dărıle, iară pre câzlar agga Vasılıe vodă și eșıa isprăvi și lui Vasılıe
228R vodă dela împărățıe și luı Mateı || vodă, pren chipuri maı sus pomenıte. Covârșıa cu atâta Matei vodă pre Vasılıe

vodă, că avea Matei vodă și cu megieșii mare priiatinșug, ales cu Ungurii. Iar Vasilie vodă nici cu un megiieș, precum am apucat și noi aceie domnie, viață bună n'au avut, den nebăgare samă pre nime den megiieși.

Zač. 24. O! nesațioasă hirea domnilor spre lățire și avuție oarbă! Pre cât să mai adaoge, pre atâta râhnește. Poftele a domnilor și a împăraților n'au hotar. Avându multu, cum n'ari avea nemică le pare. Pre cât îi dă Dumnedzău, nu să satură. Avându domnie, cinste și mai mari și mai late țări poftescu. Avându țară și țara altuia a cuprinde cască și așe lăcomindu la altuia, sosescu de pierdu și al său. Multe împărății în lume, vrându să ia alte țări, s'au stânsu pre sine. Așe s'au stânsu împărățiia lui Darie împărat de Alexandru Machidon, vrându să supuie țărâle grecești și toată Machidoniia Darie, au stânsu împărățiia sa, de au cădzut pre mânule lui Alexandru Machidon. Așe împărățiia Cartaghinii vrându dă supue Râmul, au cădzut la robiia Râmlenilor. Așe Pir împăratu vrându să ia Italiia, au pierdut || țărâle sale. Așe și Mihai vodă, vrându 228v să hie crai la Unguri, au pierdutu și domniia Țărâi Muntenești.

Zač. 25. Așe și Vasilie vodă avându fericite vremi de domniie în pace den toate părțile, că și țara nu era nici cu o datorie îngreuiată, fără nice o dodeială despre Turci, carii avea începută sfadă cu Perșii și într'acele părți sta cu valuri, au început svadă cu Matei vodă domnul muntenescu pentru domniia acei țări, ori că nu-l încăpea Muldova, ca pre un om cu hire înaltă și împărătiască, mai multu decât domniască, ori că siliia să vadză pre fecioru său Ion vodă la domnie, care hire au părinții spre fecioríi săi, să-i vadză în viața lor eșiți la cinste. Domnii la domnii pre fecioríi săi poftescu să-i vadză eșiți, boerii la boerii, slujitoriul să bucură să-și vadză de slujitorie pre feciorul său

harnic, pementeanul de hrana pământului pre feciorul său destoinic pofteşte să-l vadză. Ori că l-au îndemnatu pre Vasilie vodă mare netocmală şi nepriiatenşug ce avea mai de demultu, încă den boeriia sa. Scoasesă domniia Țărâi
229[R] Munteneşti dela împărăție, pre mijlocul lui câzlar || agga
şi paşii de Silistria, feciorului său, lui Ioan vodă.

Zač. 26. Prostatec îl ținea Vasilie vodă pre Matei vodă. Deci, avându şi pre vezirul în partea sa, au făcut oşti de țară şi au purces în Țara Munteniască asupra lui Matei vodă, lăsindu în scaun pre feciorn său, pre Ion vodă. Iară singur au întrat cu oşti în Țara Munteniască, cu ştirea vezirului şi a paşii de Silistria. Oşti avea căteva, iară tot de țară şi lefecii şi ceielaltă oaste, fără puținei Sârbi, ce avea în liafă, călări.

Zač. 27 Iară şi Matei vodă domnul Țărâi Munteneşti nu dormiia, ce apărându al său, avea oşti şi streine şi de țara sa, ales pedestrime, hie cându avea până la o mie în liafă, fără dărăbanții de țară şi călări de ai noştri Moldoveni, acolo merşi în liafă, cărora numele era livinții, şi Leşi călări ținea pururea câte 200 şi deosebi Unguri călări. Şi dideasă ştire şi la arcalele sale ce avea la împărăție, de silă ce-i făcea Vasilie vodă. Deci, cu mijloacele lui silihtar-paşe, bine n'au întrat Vasilie vodă în Țara Muntenească, la o vale care să chiamă Râbna, l-au tâmpinatu un ciauş dela împărăție cu poruncă, numai să să întoarcă Vasilie vodă îndă-
229[v] răptu. Şi în urma || ciauşului au sositu şi o samă de oşti
a lui Matei vodă.

Zač. 28. Numai ce au căutat lui Vasilie vodă a să întoarce înapoi, vădzându cartea împărătiască şi cine era soltan Murat împăratul, nu era de a şuguire cu dânsul. Deci purcegându îndărăptu Vasilie vodă, să simețisă Muntenii şi în chipul goanei, să goniască pre oştile lui Vasilie vodă, lovisă la coada oştii. Ce, s'au întorsu apoi oştile de

țară și singur Vasilie vodă și au înfrântu pe Munteni și au prinsu câțva vii și au și peritu den Munteni câțva. Vasilie vodă apoi, după aceie, au eșit îndată den Țara Munteniască, plinindu porunca împărăției și ședzindu câteva dzile la Ploscuțeni la Putna, de acolo au pornitu pre ciaușul cel împărătescu, iară singur s'au întorsu și au venit în scaun.

Zač. 29. Era pre acele vremi vezirul anume Tabani Buiuc, carile ținea cu Vasilie vodă și pașea de Silistria iară așe și numai să scoață pre Matei vodă să pusesă cu toată voea. Și fără știrea împărătiască, eșiia dela vezirul isprăvi de domniea Țărâi Muntenești lui Ion vodă, feciorului lui Vasilie vodă. Cum și atunce, dacă au vădzut vezirul împiedecate isprăvile dentâi de silihtariul, au făcut altele la singur || pașea de Silistria, să ducă el singur pre feciorul 230R lui Vasilie vodă în scaunul Țărâi Muntenești, care lucruri apoi au mâncat capul vezirului, oblicindu împărăția pen silihtariul războaele și vărsările de singe între domni, de unde să pogoară. Nice te mira, cum de au putut domnii a îmbla în zarve, fără știrea împărăției și ales la un împărat leu ca acela. Deci, să știi că țărâle pre atunce aceste nu era așe suppuse, ce într'altă voe veghiată și să temea Turcii să nu se dea Țara Moldovei în partea Leșilor, carii era pre acele vremi foarte tare, cât să siia împărățiia de sfada Leșilor și ales avându amu începute războae cu Perșii, precum ți s'au pomenit. Ce era bucuroși că să sfădescu aceste țări între sine și poți pricepe și pre domniile aceste, așe de îndelungate, 19 ani Vasilie vodă domnu, iară Matei vodă până la moarte, aproape de 30 de ani la domniie. Alte vacuri să socotești țărâlor acestora pre atunci.

Zač. 30. Cu al doilea isprăvi de domniia Țărâi Muntenești au socotit Vasilie vodă cu altă cale. Avându cu aceie și dela vezirul știre, au pornit pre Ion vodă la pașea de Silistria cu câțva boeri, să-l ducă pașea în scaun. Și tri-

230v misesă înainte la pașe pre Enachie Catar || giul vel postelnic, să mai întăriască lucrurile, pân a veni Ion vodă. Ce, șe-dzându acolea la pașea Catargiul, așteptându sosirea lui Ion vodă, au simțit lucrurile într'altu chip, că-l agiunsesă pre pașe iară alte porunci împărătești pren silihtariul și-i unsesă osiia și pașii Mateiu vodă. Deci, vădzindu Catargiul lucrurile într'altu chip și amirosindu că, cât ari sosi Ion vodă la pașe, va să-l opriască și să-l trimiță la împărăție, au dat Catargiul știre la boeri, ce era pe lângă Ion vodă, amu aproape de Dristor, la un sat și îndată s'au întorsu Ion vodă can cu fuga de grijea pașii și au eșit și a doa ispită pentru domniia Țărâi Muntenești.

Zač. 31. Iară nici cu atâta nu s'au lăsat Vasilie vodă, ce îndemnatu și de veziriul și ca o nemică socotindu a călca pre Matei vodă, iară au strânsu oști și cu mai bună gătire, cu pedestrime, cu pușci și iară au purces în Țara Muntenească asupra lui Matei vodă și cu aceie nebăgare în samă de Matei vodă, cât aice, în locul său pusesă domnu pre fecioru său Ion vodă în scaunul țărâi, cu boieri, cu ispravnici, cu domniie deplină, ținndu ca 'n palmă domniia Țărâi Muntenești. Iară lunecoasă sintu lucrurile războaelor și în puterea lui Dumnedzău mai multu stau. Nice un nepriiatin 231R cât de slabu hie, cum să nu-l ție nimea, nice-l ținu || oștenii cei direpți. Și bine au dzis unul: « Bella momentis constant », adecă « Războaele în clipala ochiului stau ». Că atâta era numai să ie acela războiu Vasilie vodă și să să aședze în domniia Țărâi Muntenești. Iară roata lumii nu așe, cum gândește omul, ce în cursul său să întoarce.

Zač. 32. De care silă n'au mai putut nice silihtariul a-i trimite alte isprăvi lui Matei vodă, să nu se de tot descopere cu îmbletele împrotiva veziriului, să-i răsae ceva împărăției cu scârbă în partea sa, că, ales la Turci, foarte cu siială sintu toate și cu mare meșterșug și taină strică unul

altuie, cându va unul pre altul să-l surupe. Că să pârască a vedere, șie strică, cine începe pâra. De multe ori cu laudă pre nepriiatinul său mai curundu coboară și ales supt împărățiia lui soltan Murat cu mare siială era toți. Iară totdeauna trimitea silihtariul pre taină la Matei vodă, îmbărbătându-l să stea împrotiva lui Vasilie vodă, să-l bată, iară despre scârba împărătiască să nu poarte grije, că iaste grija lui. Deci, și Matei vodă ș-au strânsu oastea toată și vădzindu că Vasilie vodă trage cu oștile sale spre București, nu spre Târgoviște, au coborâtu și el spre București cu oști. || 231v

Zač. 33. Vasilie vodă, dacă au sositu la Praova, la sat anume Ojogenii, știindu din limbi de gătirea lui Matei vodă împrotiva sa și cu oști câteva și streine și de țară, au făcut sfat acolea la Ojogeni, socotindu și trecătorile apelor și locuri închise de păduri de pen toate părțile și de bâhnișuri, înțelegându pre Matei vodă că anume locuri ca acele poftește să dea războiu, fiindu oștile mai tare hie care la locul său și la strâmtori împrotiva oștilor celor streine hie cându cei de loc sintu mai tari, au ales cu sfatul să nu triacă Praova, ce să stea acolea la câmpu, să tragă pre Matei vodă, să iasă cu oștile sale la câmpu. Și alegându-se sfatul, au purces toate oștile lui Vasilie vodă în jacuri în podgorii pe supt munți, încotro să bejenise toată Țara Muntenească de pen toate acele olate, până în Praova.

Zač. 34. Și așe, cu acela sfat — ce svetnici or hi fostu așe de buni de războae pre atunci — rășchirată oastea pe la jacuri, în loc au priceput Matei vodă lucrul și îndată au purces spre Praova. Și direptu în preajma Ojogenilor, unde era Vasilie vodă cu corturi, au stătut la trecătoare, dându știre den câteva pușci ce avea cu sine și îndată au început a trece oastea || în vad. Tot călărețul au trecut câte un pe- 232R
destraș după sine și au stătut în tocmală cu oștile, den-

coace de Praova, tocmindu oastea pediastră cu focul și cu pușcile între oastea călăriață și au purces cu toată oastea stolită asupra taberii lui Vasilie vodă.

Zač. *35* Nu avea de ce să apuca Vasilie vodă cu oastea rășchirată în toate părțile și așe venire asupră de grabă a lui Matei vodă și întemeiată. Că oștenii lui Vasilie vodă, unii veniia cu plian îngreuiați, neștiindu lucrul ce este, alții spăimați de sosirea oștilor așe de grabă, mai multu de gătire la fuga îndată au stătut, nu de război. Și așe șpârcuită oastea și fără nice o tocmală, au plecat și Vasilie vodă fuga și toată oastea, câtă nu era dusă în pradă, lăsându și corturile și pușcile și pedestrimea toată pre mâna lui Matei vodă. Și de grijea gonașilor, Vasilie vodă au lăsat drumul pe care venisă, ce de a direptul au năzuit la Brăila.

Zač. *36*. La Brăilă zăbăvindu Vasilie vodă câteva dzile și Matei vodă dedesă știre de olac la pașe îndată, de izbânda sa asupra lui Vasilie vodă. Așe de sârgu lucrul, ori cu știrea pașii, ori dentru sine agii de Brăila și de Mecin sfătuiia să prindze pre Vasilie vodă, să-l trimață la pașe. 232v Și să nu hie dat știre Stamatie, ce au cădzut apoi || stolnic la Vasilie vodă și la alte domnii pre urmă și postelnic mare, ar hi încăput Vasilie vodă la prinsoare. Ce, ședzându sara la masă, i-au dat știre și dela bucate s'au sculatu, pentr'o grădină, peste un gardu, suindu de pre spinarea unuia din slujitori și acolo i-au scos calul și au eșit cu fuga din Brăila, la Gălați, lăsindu toate în Brăila, câte nu rămăsăsă la Ojogeni.

Zač. *37*. Înțelegându Ion vodă, feciorul lui Vasilie vodă, poticala tătâne său în Țara Muntenească, au strânsu boerii ce era pușí la boierii pre lângă sine și li-au dzis, cum el, nefiindu de domnie, pentru slabă sănătate ce avea, (că era Ion vodă om slabu și deznodatu și de mâni și de picioare, cum n'ar hi fostu feciorul lui Vasilie vodă, care era ca un

leu și la hire și la trup), iară tătâne-său lasă scaunul domniei. Și au venit Vasilie vodă iară în scaun.

Zač. 38. Iară Matei vodă jeluindu-se și la împărățiia de pradă ce făcuse oștile lui Vasilie vodă, și la megiiași, să-și întoarcă călcătura ce făcuse Vasilie vodă Țărâi Muntenești, legasă cu Racoții cneadzul Ardialului, tatăl lui Gheorghie Racoții, lucrul, fiindu și Racoții rănit cu nebăgarea în samă megieșii lui de Vasilie vodă au pornit nește oști asupra lui Vasilie vodă, cu Ion vodă Moghila, feciorul lui Simion vodă, carele era la Ardial aședzat, după războiul dela Ștefănești, care era între feciorii lui Simion vodă și între feciorii lui || Ieremie vodă pentru domniia 233[R]
țării. Și amu până în Trotuș coborâți Ungurii și oștile muntenești pân la Milcov sosiți, au schimbat Racoți sfatul cu Matei vodă. Ori temându-să de împărățiie, înțelegându patima veziriului, ori altă socoteală li-au venit, au întorsu și pre Ion vodă cu oștile îndărăptu și s'au întorsu și Muntenii. Eșisă casa lui Vasilie vodă spre Huși de spaima aceie. Și pre vremea coborâtului acestor oști asupra lui Vasile vodă, au peritu și Gorgan și Sămăchișă căpitanul și Cârste visternicul, den prepus dela domnie pentru vicleșug.

Zač. 39. Deci, după aceste zarve, numai ce i-au căutat a sta lui Vasilie vodă la pace, vădzându și primejdiea veziriului, curundu după aceie, să nu să mai ațițe lucrurile asupra sa. Cum n'ar hi fostu fără primejdiia Vasilie vodă atunceși, de n'ar hi stătut împărățiia după lucrurile împrotiva Perșilor, care curundu după aceie au purces cu toată puterea asupra Vavilonului. Ori dela cei doi megieși n'ar hi fostu fără răscoală, de nu s'ar hi spăimat Racoți și Matei vodă cu moartea veziriului. Și sta în cumpănă soltan Murat, asupra Azacului va merge, că încă nu-l dideasă Moscalii, au asupra Vavilonului. Ce, viindu cu aceie veste Isar, că or da Azacul Moscalii, au purces asupra Vavilonului. Iară

233[v] până a să înțelege pur || cesul, aceste țări era supt grije, că
va veni împărățiia spre aceste părții cu oști. Fost-au aceste
1636 zarve între Vasilie vodă și între Matei vodă în anul 7144
1637 și în anul 7145.

Zač. 40. Iară primejdiea veziriului Tabani Buiuc, anume
cum au venit de au perit de soltan Murat, așe au fostu:
După răzsipa dela Ojogeni oștilor lui Vasilie vodă, face
Matei vodă ardzehal, adecă răvaș de jalobă, la singur îm-
păratul și aflându om de aceie triabă, să dea aceie jalobă
la singur împăratul, au purces omul acela cu cărțile și știindu
rândul, au păzit când au eșit împăratul la primblare cu
vânătoare la câmpu. S'au făcut omul a merge de olac pe
denaintea împăratului, anume să-l vadze. Și așe vădzându-l
împăratul, mărgându tare, au trimis de l-au oprit și au
pus de l-au întrebat, de unde vine. El au răspuns că vine
den Țara Munteniască cu cărți la împărăție, să știe împă-
rățiia de mare vărsare de singe și pradă ce s'au făcut în Țara
Munteniască de Vasilie vodă, care au venit cu oști asupra
lui Matei vodă. În loc au trimis împăratul de i-au luat
cărțile și au cetit ardzahalul cel cu jalobă asupra lui Vasilie
vodă, pomenindu că să laudă Vasilie vodă, că are isprăvi
dela veziriul, să hie domnu și în Țara Munteniască și în
234[R] Țara Moldovei. Atunci || au avut vreme silihtariul asupra
veziriului, căindu țărâle, cum să strică ele în de sine și să
pradă De care jalobă foc s'au făcut împăratul soltan Murat
pre veziriul, înțelegându că dela veziriul să coboară acele
amestecături. Ce, dentăi au trimis pre omul cu toate acele
scrisori, să vadză și veziriul. Ce, au dzis silihtariul cătră
împăratul că omul îndată va peri de veziriul. Deci, i-au dat
hasăchii și i-au învățat singur împăratul: «pre acestu omu
iară să-l aduceți la mine» Și așe au fostu: L-au dus ha-
săchii la veziriul și dacă au înțeles veziriul, au vădzut că
este rău de dânsul. Au vrut să opriască pre om, ce hasăchii

i-au spus porunca care au dela singur împăratul, să-l ducă pre omul iară la împăratul.

Zač. 41. Scoseasă veziriul daruri hasechiilor, să lasă pre omul la dânsul, ce nu s'au cutedzat hasechii de silihtariul a face peste poruncă. Iară să nu hie fostu omul de fațe, putea să tocmască veziriul lucrurile sale, dzicându că au fostu un marghiol de cei de Țarigrad și au spus menciuni, că de aeste să fac multe la Turci sau s'ar hi uitatu la împărăție, care de lucrurile a toată lumea gândindu, cele mai mănunte le trece cu gândul. Ce, păzia acestu lucru silihtariul, să nu scape vreme ca aceie asupra veziriului. Și înoindu scărba împărăției silihtariul || au chemat pre veziriul 234v împăratul și după mustrare că strică țărăle fără știrea lui, l-au omorât. Și așe au eșit veziriului aceluie zarvele între domni. Acestea am înțăles dela boieri bătrâni de sfat pre acele vremi.

Zač. 42. Curundu după aceste svade cu Matei vodă, să potoale Vasilie vodă sunate zarvele, pre fecioru său, pre Ion vodă, l-au tremis în Țarigrad, unde-și s'au săvârșit și viața nu pestiți ani. Și s'au săvârșit într'acești ai dzilele și doamna dentâi a lui Vasilie vodă, fata lui Bucioc. Și după moartea doamnei, au trimis Vasilie vodă pre Catargiul în Țara Cerchijască și de acolea i-au adus doamnă, fata unui mârzac de ai lor, cu carea au trăit apoi până la săvârșitul său.

Zač. 43. În anul 7146, au luat sultan Murat Vavilonul 1638 cu mare vărsare de sânge, dela Perși, după patru luni den ce dzi, începuse a bate orașul. Spune Istoriia să hie fostu 30 000 de oșteni în Vavilon. Ce, aceie gătire făcusă și sultan Murat asupra Perșilor, cât singur Vavilonul. Iară tot Misiriul și pașii ce sintu peste Arapi i-au pornitu despre Marea Roșie, de au lovitu și dentr'acolea Țara Persului și li-au luat Turcii și dentr'altă parte || o scală foarte mare. Și așe 235R îndoitu Persul, n'au putut da niciun agiutor Vavilonului.

Zač. 44. Sultan Murat într'acolea zăbovindu-să cu oştile, iară aice, în ceste părţi, sta fericite vacuri şi linişte şi pace intemeiată den toate părţile, fiindu în pace amu Vasilie vodă şi cu megiieşii. Şi într'aceşti ani au zidit Vasilie vodă şi lăudate mănăstiri, aice în oraşul Eşilor, întâi supt numele a trei sfinţi învăţători a bisericii, ce să dzice Trieh Svetitelei, mai pe urmă mănăstirea, a doa mănăstire, a Golăi, cu făptură, cum să vede, peste toate mănăstirile aici în ţară mai iscusită. Golăe îi dzic pre numele unui boeriu, anume Golăi, carele într'acela loc au avut făcută o bisericuce de piatră. Şi în cești ani au adus Vasilie vodă şi moaştile
1640 a sfintei preopodobnei Paraschevei, în anul 7148, căriia svintă viaţa şi de pe ce locuri au fostu să citeşte viaţa ei petrecută cu mare dumnezăire în Minei în luna lui Octomvrii, în 14 dzile.

Zač. 45. Acestu domnu au făcut ca de iznoavă şi curţile cele domneşti în Iaşi, casele cele cu cinii, grădini, grajdiuri de piatră, tot de dânsul sintu făcute. Şi multe locuri au aşădzatu, care au stătutu multe vremi stătătoare. Că de au
235v fostu || cândva vremi fericite acestor părţi de lume, atunce au fostu. Plină Ţara Leşască, oi dzice, de aur, la care pre acele vremi currea Moldova, cu boi de negoţ, cu cai, cu miere şi aducea dintr'aceie ţară aur şi argintu. Oi putea dzice că sărac nu să afla pre acele vremi, doară care nu-şi vrea să aibă. Ţara Leşască la aceie scară de fericie să suisă, precum şi singuri Leşii dzic şi scrisorile lor, care nice o crăie pre acele vremi nu era de o protivă în bine şi în dezmierdăciune pre atunce Leşii şi aşe şi ţara noastră.

Zač. 46 Iară di pe acele vremi să cunoaşte păharul lui Dumnedzău aproape de schimbare şi curund spre alte mai cumplite vremi. Că era la mare zburdăciune ţărâle aceste. Şi care ţări să sue prea la mare bivşuguri, zburdiadză hirea omenească peste măsură şi zburdăciunea naşte păcatul şi

pre păcatul urmadză mânia lui Dumnedzău. Așe Țara
Leșască era la mare zburdăciune, așe și aice țara și singur
domnul, Vasilie vodă, cu silă a câteva case de boieri, luân-
du-le fetele peste voea părinților la țiețorie. Iară oamenii
de casa lui, nepoții lui Vasilie vodă ca mai mare sile făcea,
luându băieții oamenilor în silă la curvie, care toate fapte
mai pe urmă s'au arătat cu mare osindă || asupra casei lui 236R
Vasilie vodă.

Zač. 47. În ceşti ani, după ce au așădzat sultan Murat
Vavilonul spre Împărățiia Turcească, s'au întorsu în Ța-
rigrad și să găta tare asupra Leșilor, să răscumpere rușinea
lui soltan Osmanu, deșchidzându-și cale pen Ardial, să
lovască peste munți de a direptul spre Liov. Ce, i-au tăiat
atunce curundu putermica mâna lui Dumnedzău dzilele.
Și după moartea lui sultan Murat, au stătut în locul lui
sultan Ibraim, frate său, om dat cu toată hirea spre zbur-
dăciuni. Și cu împărățiia lui, iară au hălăduit țărâle acestea
de răscoale.

Zač. 48. Începuse în ceşti ani Racoți cel bătrân svadă
cu Nemții, căruia era orânduită oaste și de aice, dela noi
den țară și den Țara Munteniască. Ce, n'au ținutu multu
aceie sfadă, curundu au venit la tocmală împăratul nem-
țăscu. Iară prădasă câtva loc cu ai noștri în Ungurimea
de sus. Apostol de Orheiu au fostu serdar într'aceie oaste
cu Racoți.

Zač. 49. În anul 7153 au făcutu și nunta fiicăi sale Va- 1645
silie vodă, cei mai mari, doamnei Mariei, după cneadzul
Ragivil, om de casă mare, den cnedzii Litfei. Numai, cu
ce inimă și sfat au făcut aceie casă după om de lege cal-
viniască, care lege este scornită de || un mitropolit de Fiandra 236v
de supt ascultarea papei de Râm, peste legăturile săboarălor
cu multe dumnezăirești minuni legate. Iară calvinul numai
pre singure pohtele sale trupești, osebite de sfânta săbor-

nică beserecă, au scornit aceie lege, la care, ca la o lege slobodă, în puțină vreme au cursu toată Fiandra și Englitera. De mirat au rămas vacurilor această casă, cum au putut suferi inima lui Vasilie vodă să să facă. Și multă vreme s'au frământatu acestu lucru în sfat și câțva boeri pre atunci apăra acest lucru, să nu hie, ales Toma vornicul și Iordachie visternicul, care capete debia de au avut cândva această țară, sau de va mai avea. Ei dzicea lui Vasilie vodă și pentru legea rătăcită și un lucru nu fără grije despre Impărățiia Turcului. Iară Toderașco logofătul și Ureche vornicul sta asupra acestii nunte, să să facă.

Zač. 50. Avea Vasilie vodă pozvolenie dela Turci, ce era aceie voie den bani, nu din inima Turcilor. Și așe s'au făcut nunta aice, în Iași, la care câțva domni den Țara Leșască, singuri cu chipurile sale au fostu, cu curțile lor și Pătrașco Moghila, feciorul lui Simion vodă, mitropolitul
237[R] de Kiev. Iară soli tri || miși era dela Racoți cneadzul Ardialului, Chimini Ianâș cu daruri și dela Matei vodă domnul muntenescu singur Ștefan mitropolitul Țărâi Muntenești și Radul logofătul și Dicul spătariul, că să împăcase amu domnii între sine.

Zač. 51. N'au lipsitu nemică den toate podoabe, câte trebuia la veselie ca aceie, cu atâțe domni și oameni mari den țări streine. Meșteri de bucate, aduși dintr'alte țări, dzicături, giocuri și de țară și streine. Curtea podobită toată și strânși boerii și căpeteniile țării, feciori de boeri, oameni tineri, la alaiuri pe cai turcești cu podoabe și cu peține la șlice. Și așe, cu petrecănii trăgânându-să veseliia căteva săptămâni, au purces cneadzul Ragivil cu doamna sa în Țara Leșască, cu dzestre foarte bogate.

Zač. 25. La anul, simțindu-se Crăiia Leșască în vârtute, îndemnat de papa de Râm și de Venețiani, carii avea dodiială de Turci la ostrovul Critului, au făcut sfat cu sena-

torii craiul Vladislav, numai să înceapă sfadă cu Turcii, adecă cu împărăţiia lor, de care gătirea lui şi la ce au eşit apoi acela sfat, ceti-vei povestea mai gios, la rândul său. Iară || soli trimiţându la toţi craii creştineşti craiul leşăscu, 237v aice la Vasilie vodă pre cneadzul Ragivil au lăsat soliia cu această triabă, fiindu viitor Ragivil, la anul după nuntă, la socru său, aice în ţară. Care soliia au credzut Vasilie vodă îndată şi au primit să fie una cu Leşii, cât şi birul amu oprise a anului celuia şi pornisă pre agga birului fără bir, răspundzindu-i că nu s'au putut strânge birul pentru sărăciea oamenilor. Ce, dacă au stătut la voroavă cu boerii pentru opritul birului şi într'un rându şi într'altul, spun să hie dzis Petreceico vornicul de Ţara de Sus, pre carele îl ţinea ei mai prostatec dentr'alţii în sfatu: «Eu aşi dzice să nu oprim noi birul, până nu om vedea că trec Leşii Dunărea». Şi acela cuvântu au întrat îndată în gândul lui Vasilie vodă şi au răpedzitu după agga şi l-au oprit la Gălaţi, până au gătitu birul şi l-au încărcat şi l-au pornitu. Aşe ferescu pre domni şi ţărâle voroava cu svatul de primejdii. Că pentru aceie au dat Dumnedzău să aibă împăraţii, craii, domnii, cârmuitorii ţărâlor, să aibă svetnici pre lângă sine, cu carii vorovindu o triabă, să frământe cu voroava lucrul şi unul una, altul alta răspundzindu, să lămureşte lucrul care este mai spre îndemână. Iară ce fac domnii || singuri, 238R den gândurile sale sau den şoapte, rar lucru esă la folos, că încă în lume om n'au născut, până acmu, ca acela, să nu-i trebuiască voroava cu svat, că de şi gâceşte cârmuitoriul câte o triabă, încă tot să nu să încreadză c'au gâcitu, până nu să întăreşte părerea lui cu voroava şi altor păreri. Deci, ce ai gânditu că este bine, dacă să mai tocmescu cu gândul tău, ce ai gânditu că este cu cale, încă a doi sau a trei socotiala, fără greş pre acela lucru să stai, că nu te va înşela. Iară ce-ţi pare numai a singur că este bine şi alţii

toțı dzıc că este într'altu chıp, să nu credzi aceie socotıală, că te amăgește. Multe lucrurı ne par să sıntu gâcite, iară apoı, dacă maı lași vreme socotelii, aflı departe, maı pre urmă, într'altu chip. La mulțı domnı mare smeneteale am vădzut den șoapte sau nesfătuit, amu în vacul nostru. Fără sfat au făcut Vasılıe vodă, lovitul Tătarălor la Brătulenı pe Prut șı apoĭ prada a toată țara, nespuse de agıunsu cu câtă robıe șı plian, dentr'aceıe faptă au venıt asupra țărâi. Șı așe și Duca vodă, sfătuındu numaı cu unul pentru cartea la hanul și-au stricat domnıia, den care mazılıia mare răsıpă și greutățı asupra țărâi au venıt, care era foarte în stat
238[v] bun pre atunce || șı gata lucrurıle să rădıce numaı cu o orânduială datorııle țărâı toate. Iară den ceie mazılıia a domniei dentâi a Ducăi vodă, s'au prılejıt trii înoiturı de domnıe. una la Belgrad a Dabijeı vodă, după care, neplınınd anul, au murit Dabıjea vodă, altă domnie tot într'acelaș anu, domnıia dentâi a Ducăi vodă, a treia a luı Ilııaș vodă, cu mare rășsıpă. Deci, trei domnii căte 500—600 de pungi de bani la înoıturı, tot într'un an, cum au putut hi bıne. Așe, cu șoaptele, numai cu unıı, nu cu sfat, au făcut șı Petrıceico vodă, de au lepădatu, fără de nıce o nevoie domnia țărâı șı s'au dus în Țara Leșască, den care faptă să stânge Țara Moldoveı astădzı.

Zač. 53. Cneadzul Ragıvıl, după zăbava sa peste câteva săptămâni în Suceavă, la socru său, la Vasılıe vodă, pre doamnă sa au pornıtu pe la Sneatın spre țara sa, iară el singur au lovitu pen Ardıal, pe la Racoțı cneadzul de Ardıal, tot cu acele trebi, pentru rădıcarea lor asupra Împărăției Turculuı.

Zač. 54. Înțeles-am dın boerı bătrâni, cum să hıe vrându Vasılıe vodă la Suceavă să-ș desparță fata de domnu-său, Ragıvıl, ce n'au prıımıt ıa, doamna Marie, fata sa, dzıcându
239[R] tătâne-său, să hıe socotıt întâı lucrul, nu mai pre urmă. ||

Zač. 55. Și cu vremile până aice istovim o parte de domnie a lui Vasilie vodă, că până aice, pre cât au fostu fericită domniia aceasta, cu atâta mai cumplite vremi s'au început de atunce, den care au purces den scădere în scădere această țară, până astădzi.

Capul al șeptesprădzece.

Încep. 1. De vreme ce scriitorii cei streini pe lângă poveștile sale, n'au trecut cu pomenirea și de lucrurile țărâi noastre Moldovei și cât știm de lucruri trecute în țara noastră, mai multu dintru dânșii știm, cu cale este și noaă a pomeni de vremile lor, ales povestea lui Hmil hatmanului căzăcescu, dela care vremi (ah!) s'au început și răul nostru, în care până astădzi ne aflăm cu acestu pământu la cumplite vremi și Dumnedzău știe de nu și peste vacul nostru trăitoare.

Zač. 2. Izvorul a tuturor răutăților și pustiitășii acestor părți, începutul căderii și împuținării || Craiei Leșești, rășsipa și pustiitatea și Căzacilor, stângerea și țărâi noastre. 239v

Zač. 3. Iară, mainte de ce om începe a scrie rădicarea Căzacilor cu Hmil hatmanul lor asupra Leșilor, stăpânilor săi, a pomeni de Căzaci, ce niam sintu și de când sintu supt cest nume Cozac, cu cale că va hi, am socotitu, audzând pre mulți întrebându de acestu nume a lor, de unde și de cându ar hi. Deci mulți au dzis că numele lor Cozac ar hi dela un niam ce este peste apa Volghăi, anume Cassac, ce acele deșerte povești sintu.

Zač. 4. Sânt Căzacii de niamul său Rusi, rămășițele de oșteni a cneadzilor rusești, pre carii cu îndelungate vremi, suptpuindu craii leșăști și cădzând și Chiovul, scaunul Rusii, pre sama Leșilor, ei pe Nipru în gios și pe de ceie și pe de iasta parte, trăiia supt ascultarea crailor leșești,

slobodzi de vecınătate, în chıpul oștenılor, cu hrana sloboadă pe Nıpru, ori cu vânătorıia la câmpı, orı cu păscărıia până la pragurile Nıprului, unde are Nıprul în treı locurı praguri, așe den hırea loculuı făcute, de cade apa de pe stâncı, ce sıntu în fundul apei, la loc maı gios. Care locuri nıci un fel || de vas a trece nu poate, făr ă vasele lor şı acele a lor, încă cu mare grıje trecu şı de multe orı pe uscatu trag vasele, până trecu acele locuri. Şı aşe trăıia până în dzılele luı Avgust craıu.

Zač. 5. Acela craıu leșăscu vădzându-i oamenı cu vıață dıreaptă de oştenı, i-au tras și la lefe şı lı-au făcut și căpetenii cu tocmală şı în rândul său să fıe volnıci a să buluci și a să oştı împrotıva Tătarălor, ca o pază să fıe Crăıei Leşăşti, că dodıia Tătarâı margınıle țărâı lor și pre atunce Şı de pe sprintenııa lor, fıındu oamenı sprintenı şı sălbatecı, lı-au dzıs Cozac, adecă capră sălbatecă, sau că îmblându ei la câmpı după capre sălbatece şı în luncile Nıpruluı, lı-au venıt acestu nume de atunce, de lı-au dzıs Cozac, adecă căpraş. Care nume şı la Leşı, la o samă de oaste, ales stiagurılor ce sintu mai sprıntene, le dzıc stıagurile căzăceştı şı până astădzi.

Zač. 6. Apoi Ştefan Bator craiul leşăscu şi mai mare aşedzare lı-au făcut Căzacılor, dându-le şı hatman să aıbă, cu stiag, cu doabe, cu trâmbıțe și după voia lor să-şı alıagă hatmanı. Şı lı-au pozvolıt și ı-au întărıt să facă şı vase de Marea Nıagră şı să facă Căzacı Răestrovi, adecă de catastiv, până 40000 de || oamenı şı loc să aıbă scaunul său, un ostrov la Nıpru, în care este o mănăstıre mare, cu căteva alte mai mănunte beserıci, anume Trăhtămırov. Şi aceasta este începătura oştılor lor, după ce cădzuse cneadzıle ruseştı, de o sută şi 50 de anı încoace.

Zač. 7. De pre acele vremi, multă nevoe făcea Căzacii Crâmului şi țărâlor turceşti, până şı Anadolul nu hălăduiia.

Sinopul, Trapezonul, cetăți mare li-au luat în câteva rânduri și alte orașe mai mici și de incolo de Marea Niagră și dencoace, Varna, Misimvriia, Ahilo, până la Aitos și la Pravadiia pururea prăda. Și au lovit și până aproape de Țarigrad, la Eni-Chioi, pre Boazu, spre scursura ceie, cu care să scură Marea Niagră în Marea Albă, supt cetatea Țarigradului. Și așe dodiindu Împărăției Turcești, veniia dela Turci ponoslu pentru prădzi ce făcea Căzacii în părțile lor. Acele socotindu dela o vreme Leșii, pentru să nu strice pacea cu Împărățiia Turcului, făcea Căzacilor mare strânsoare, oprindu-i de pre mare, care hrană o deprinsesă ei, cu mare dobânde și avuții ce scotea de acolea. Și cu acele avuții zidiia beserici de piatră, mănăstiri, cât o mănăstire la Chiev, căriia dziç Arhanghel, stă și până astădzi cu o boltă, cea den mijloc, foarte mare și toată bolta acoperită cu scânduri de aramă || galbănă și poleite scândurile cu aur. 241R
Și pentru să-i opriască de tot, să nu îmble pre mare, au făcut Leșii o cetate, anume Codacul, la pragul cel dentâiu a Niprului și ținea acolea câte 2000 de Nemți pedestrime cu pușci, pentru opriala lor, care era foarte cu mare silă Căzacilor, ca unor oameni carii altă hrană nu știa, fără oșteniea. Și den ceie oprială s'au rădicat în câteva rânduri împrotiva Leșilor, cu Nalivaico hatmanul, apoi cu Sulima, mai pre urmă cu Căzima hatmani lor, ce tot îi răzsipea hatmanii leșăști. Până, vădzându neticniială cu dânșii, le rădicasă și hătmăniile să nu hie și le trimitea câte doi domni comisari mai mari și aceia comisari le făcea giudeță și cârmuiia. Și cu vremea și alte volnicii le-au stricat toate, cât nu era Căzacul cu nemică volnic.

Zač 8. Așe s'au tras asuprelele lor până la Vladislav crai, în anul .. Acela Vladislav craiul leșescu, precum s'au pomenit și mai sus în capul al 16, vădzându-se crăiia în vârtute, după atâte izbânde și asupra Moscului, cumu-și

era așe că mai fericită Crăiia Leșască și în tărie și în tot
binele și bivșuguri nice la un craiu n'au fostu, cum au
241v fostu pre atunce. Pentru aceie bine dzice un da || scăl: « Si
qui sunt in superiore valetudinis gradu, dum in eodem
permanere non possunt, cadunt in deterius », adecă « Ceie
ce sintu în scara vârtuții acia mai de sus, ne putându a
sta tot într'acele stepene, cad foarte la mare slăbiciune ».
Așe toate împărățiile, când prea să sue la mare tărie, ne
avându loc să să mai sus sue, cad și purced îndărăptu, cum
vedem și Crăiia Leșască.

Zač 9. Avându acela crai Vladislav și praxis, adecă
știință, ce sântu Turcii, cu războiul dela Hotin cu sultan
Osmanu, la care războiu fusese singur el cu sine, trimis
de tată său, Jigmontu craiul leșăscu, îndemnatu de papa
de Râm și de Venețiiani, cu mare făgăduință și cu bani
gata dela papa, de an în an, pre 12 000 de oaste liafa dela
sine și Venețiianii avându cu Turcii începute războae la
Crit, au pus gândul craiul leșăscu numai să înceapă sfada
cu Turcii. Pentru care treabă și singur împăratul nemțăscu
au mărsu, de s'au adunatu la Vratislav, în Țara Sileziii,
care țară împăratului nemțăscu să hotărăște cu Leșii și
acolea, după aședzată voroava cu împăratul, i-au orânduit
Niamțul 12 000 de oaste nemțască, făcându știre și papa
și împăratul pre la toți crai creștinești, cum este craiul le-
242R șescu ales să hie la toată creștină || tate gheneral, adecă pur-
tătoriu de oaste împrotiva Turcului.

Zač. 10. Deci întâi Hișpanul o sumă de bani i-au orân-
duit la crăiia lui dela Neapoli, că să rudiia Vladislav cu
împăratul nemțăscu și cu craiul Hișpanii, fiindu feciori
dentr'o nepoată a împăratului nemțăscu. Șfedul iarăș fă-
găduise 6000 de oaste și împăratul moschicescu 20.000.
Acele toate vădzând gata Vladislav, au trimis și la Căzaci
și au chemat la sine pre un căzac bătrân, anume Barabaș

şı pre Hmıl, care era pre atunce dıiac oştılor, cum dzicu eı pısar. Dacă au venit Barabaş şı cu Hmıl la craıul, cu dânşıı au tăınuıt cu multe voroave craıul, pentru gătırea lor, pentru Marea Nıagră, pentru locurı pe lângă mare. Şı au aşedzat cu acei amândoi şı dıntr'acolea toată gătirea, dându cu urıc lui Barabaş hătmănıia pre Căzacı cu stiag, pre obicei bătrân, şı lui Hmıl pisarıia de oaste, dându-le şi câtăva samă de bani gata, să facă vase şi ce ari trebui de aceie cale. Şi aşe gătindu toate craıul, înşălat de domnıi, carıi toţı îı făgăduia că or priımi acela sfat şi oastea nemţască amu sosisă pân spre Lıov, iară ascunsu gıudeţul lui Dumnedzău toate gândurıle oameneştı le stră|| mută, lıpsıia numai 242v
săımul, pre obiciaıul crăıei, să fıe cu sfatul tuturora şı pentru cheltuele şi pentru încălecatul Leşılor. Deci, la săımu au stătut Leşıı împrotıva craiului, întrebându pre crai, ce prıcini ari avea începăturıi de sfadă cu Turcıı, aducându-i amente prımejdıia strămoşuluı său la Varna, bănuindu pre crai că lı-au băgat oşti streıne în ţară, fără ştirea lor şi cum acele ţărı streıne numai de odată or da agiutor, apoı ari cădea sfada numai pre dânşii. Şi să prılejıse de murise şi hatmanul lor cel vestıt, Conețpolschıi. Şı aşe împiedecat craiul, cu lucru gata, s'au poftıt la Leşı să-i pozvoliască, cu cheltuiala lui, cu oaste streınă să margă asupra Turcılor. Au strigat cu toţıı, în gura mare, că cât va trece hotarul, or rădıca altu craı. Decı, numai ce i-au căutat a să surupa toate nevoınţele a craiuluı şi a merge în vântu.

Zač. 11. S'au tras cuvântul în Ţara Leşască până astădzı, cum craıul, dacă au vădzut că-i stau împrotıva Leşıı la acel gându a luı, în pızma lor au îndemnatu pre Căzacı să să rădıce asupra Leşilor, cum ş-arı putea a-şı cerca lucrul. De faţă am fostu la Bar, îmblam la şcoală, la carte, cându au trecut pe la Bar canţelıariul cel ma|| re, anume Osolınschıı, 243R
om foarte dela inima craiuluı şi mare cap, întorcându-se

dela Chiev, unde s'au făcut a merge la moaștiile sfinților ce sântu la Chiev, pentru boala lui la picioare. Și dela Chiev au îmblat pe la căteva orașe căzăcești și la întorsu au venit pe la Bar, unde era scaunul hătămănii. Era hatman mare, pre urma lui Conețpolschii, Nicolai Potoțchii. Au ședzut vro trei dzile açolo la ospăț, la hatmanul, canțeleariul și să mira oamenii ce era mai căpetenii, cum nu țin minte să vie un canțelear, să îmble pen Ucraină. De iaste așe, c'au îmblat cu aceie triabă, nu știu, iară la ce am fostu de față, scriu.

Zač. 12. Căzacii, măcară că alte oști streine, după ce s'au răsipitu lucrul și gătirea craiului, cineși în țărâle sale să întorsesă, iară ei tot păziia triaba lor și lucra la vase bărbătește cu banii craiului și să gătiia pre mare. Pănă oblicindu hatmanul Potoțchii că tot să gătescu Căzacii, și supt mâna hatmanilor sintu toate părțile acele, au scris la Barabaș să părăsască acestu lucru, să-și aducă amente patimile lui Pavliuc și lui Sulima. Deci Barabaș, ca un om bătrân, vădzându cartea hatmanului, au lăsat lucrul mai în slab, socotindu cea de apoi. Iară Hmil tot îndemna băr-
243v bătește și pre Barabaș și pe alții polcovnici, până au trimis ‖ hatmanii leșești, Potoțchii și Calinovschii, de li-au arsu toate vasele, multe amu gătite de apă. Și au începutu a veni dela ștarostii cei leșăști dela margine pâră la hatmani pre Hmil pisariul.

Zač. 13. Avea Hmil danie dela crai, lângă Ceahrin, un locu de odaie. Acolea făcându-și și beserecă, lângă odaie și adăogându-să oameni den dzi în dzi, s'au făcut slobodzie, anume Subotov, loc de o milă dela Ceahrin, în câmpi, pe apa Tiasmănului. Și starostiia Ceahrinului fiindu pre sama lui Conețpolschii Horunjii, feciorului lui Conețpolschii hatmanul, ispravnicul lui, anume Ciaplinschii, totdeuna pâra pre Hmil pisariul la stăpânu său pentru slobodziea

aceie Subotov, dzâcându: « Pentru ce să ție un mujic târguri? ». Și așe prilejindu-să lui Horunjii, stăpânul Ceahrinului, a trece cu oști asupra Orului, unde multu plian au luatu dela Tătari și au prădatu atunce ce era pe lângă Ori pre Nohai și la întorsul său, au venit la starostiia sa în Ceahrin. Și acolea ședzându peste câteva dzile, pre gura ispravnicului său, lui Ceaplinschii, au închis pre Hmil și i-au luat și târgșorul lui, carile mai sus pomenim, Subotov, și l-au dat pre sama lui Ceaplinschii. Și de nu l-ar hi scos un liah den slugile || lui Conețpolschii, o slugă bătrână, 244[R]
anume Zațvilihovschii, amu îl pusesă în proașcă să-l omoară. Ce, hălăduindu Hmil, pentru rugămentea lui Zațvilihovschii de moarte, dacă au purces Horonjii, feciorul lui Conețpolschii hatmanul, de Ceahrin în sus, n'au răbdatu Hmil, ce au dzis. « Luatu-mi-au Ceaplinschii Subotovul și tot ce am avut, iară sabiea de a mână nu mi-au luat ». Și peste puține dzile au lăsat Ceahrinul și s'au dus peste Nipru, în olatul Periiaslavului. Acolo oblicindu-l hatmanii leșești, au scris la polcovnicul de Periiaslav, să-l prindză. Ce, fiindu-i polcovnicul de Periiaslav priiatin, i-au dat cale. Și așe, ne avându loc nici peste Nipru, au scăpat la Căzacii dela praguri și de acolea, fără nice o zăbavă, s'au dus în Crâm la ...hanul Crâmului și la adunarea sa, i-au dzis hanului aceste cuvente:

Zač. 14. « Crăiia Leșască câte și ce slujbe are despre noi, nime ca Crâmul nu este martor. Cu noi Leșii ș-au lățit crăiia, cu noi nu bagă în samă nice o împărățiie, în nedejdea noastră mai multu să rădică asupra Împărăției Turcești și Crâmul să-l ia dela Turci cătră crăiia lor amu este gata. Iară ce bine au Căzacii și ce volnicii dela dânșii? || Robii 244[v]
în Crâm au mai bună viață! Ce-ți adu aminte, luminate hane, slujba noastră, care o am făcut moșului tău, lui Șaan Ghieri sultan. Nu lepăda dela tine mare izbânde și ve-

stite în toată lumea, nu te lăsa de mare avuție și dobânde, care în puțină vreme pren noi ț-or veni la mână. Nu lăsa să să mai întărească nepriiatinul tău și călcătoriul de volnicile noastre, Liahul. Au nu vedeți că v'au început a vă călca și pre voi Leșii? Câmpii, cât țin între Nipru și între Nistru, ei stăpânescu cu cetele lor. Bugiacul, cu oamenii săi, în toate dzile îl pradă. Conețpolschii Horunjii v'au prădat până în Or, în ceste dzile. Aceste toate începături sântu. Iată cărțile craiului! Citiți-le, ce ne scriu, să lovim Crâmul, să cuprindem marea. Iară de te vei îndoi, hane, și n'oi avea la tine credință, feciorul mieu la curtea ta zălog oi pune».

Zač. 15. Multu au stătut hanul îndoit după aceste cuvinte a lui Hmil și căuta la ce ari eși solie ca aceie. La Hmil era cărțile crăești, cele ce dideasă Căzacilor pre Barabaș și pre dânsul la Varșav, pre vremea gătirei asupra Turcilor, precum s'au scris mai sus și le furase dela Barabaș Hmil. Iară tot nu priimea hanul, ce Togai beiu, care era pre atunce beiu la Or, a luat asupra sa lucrul, dzicându hanului: «Dzi că fără știrea ta au fugit niște Nohai». Și
245[R] așe aședzându cu hanul || Hmil toate legăturile, au purces depreună cu Togai beiu, de odată cu oaste ca 7000 de Tătari, însă tot într'ales oșteni.

Zač. 16. Potoțchii hatmanul leșăscu înțelegându de scăparea lui Hmil la praguri și de turburări care au început a face între Căzaci, până nu s'ari îngloti Căzacii, să să lățască în amestecături, au purces din Bar spre Cercaz pre Nipru și cu al doilea hatman Calinovschii, dzicându acestu cuvântu: «Șerpele, până nu ridică capul din iarbă, să-l lovești». Ce, aceie iarnă l-au apucat acolea, cât n'au putut trage oștile nici într'o parte, ce i-au căutat a erna pre Nipru, pren olatele Cercazului și a Caniovului, până în primăvară. Și cât s'au dezvăratu, îndată den 8000 de oaste ce

avea hatmanii leşăşti, într'ales au orânduit 3000, cu fe-
cioru său, Ştefan Potoţchii, pe uscatu şi cu 1000 de Nemţi
şi 3000 de Căzaci de pen oraşele Niprului, cu Barabaş,
pre apa Niprului în vase asupra pragurilor, să-i strângă
pre Căzaci dela praguri, să dea pre Hmil, care amu era
bulucit cu 8000 de Căzaci de pen ostroave şi 7000 de
Tătari cu Togai bei.

Zač. 17. Vădzându Hmil cu Togai bei că vine Ştefan
Potoţchii în puţină oaste asupra lor, au sfătuit || întâi pre 245^{v}
acei de pre uscat să-i lovască şi aşe au făcut. La un loc
ce să chiamă Jolta Voda au dat războiu Leşilor, carii fiindu
în număr cu multu mai puţini şi în locuri depărtate, în
câmpi, dela temeiul său şi Tătarâi cu călăriia, iară Căzacii
cu pedestriia den sineţe împresurându-i, au slăbit în loc
Leşii şi să să apere de năvala lor, s'au pedestrit toată oa-
stea. Iară puţin loc au ţinut, de mulţimea care era cu cinci
părţi mai mulţi decât dânşii. Toată aceie oaste leşască şi
singur Ştefan Potoţchii, Sapiha, Balaban, ce era capete,
s'au topitu acole pre câmpi. Ştefan Potoţchii rănit, au
murit în războiu, Sapiha şi Balaban au cădzut la robiea
Tătarâlor.

Zač. 18. Hatmanii leşăşti audzindu de nevoia celor 3000
de oaste ale sale, ales Potoţchii avându de fecior grije, au
purces într'agiutor cu cele 5000 de oameni, ce le mai ră-
măsesă. Ce a doa dzi după ce au eşit la câmpi, i-au tâm-
pinat veste de oameni den războiu scăpaţi de răssipa oştii
sale şi de perirea în războí lui Ştefan Potoţchii. Şi înţe-
legându şi de puterea lui Hmil, la carele currea de pe la
toate ostroavele Căzacii, ca la Mesiia Jidovii şi să adăogea
şi Tătarâi, au sfătuit să să întoarcă înapoi. Ce Hmil ştiindu
şi de puterea hatmanilor slabă şi îndrăzneţ după izbânda
dentâiu, în loc au purces în urma oştii leşăşti şi la || un 246^{R}
oraş anume Corsun, agiungându şi pre hatmani, au sărit

toate orașele căzăcești, unii adăogându-se la Hmil, alții ținindu trecătorile și săpându drumurile pe la strâmtori, au venit și aceie oaste a hatmanilor la primejdiia, den care puțini Leși au scăpat. Hatmanii amândoi au cădzut la robiie, Sinavschii și alte toate capete. Gloata, câtă n'au cădzut pre mâna Tătarâlor, au perit de țărănime.

Zač. 19. Iară oastea ce era trimasă pre apa Niprului, dacă au înțeles de perirea oștii de pe uscat cu Ștefan Potoțchii, s'au burzuluit pe bietul Barabaș, capul lor, vrându să ție credința sa, că era căzac bătrân și vestit Barabaș. Și de mirat, și Nemții cu Căzacii au viclenit, însă era Nemții aceie numai cu nume de Nemți, iară toți den Căzaci era făcuți. Au legat o piatră la grumadzii lui Barabaș și l-au aruncat în Nipru și câte capete mai era nemțești cu dânsul. Și după aceie faptă, s'au dus toți și s'au închinat la Hmil.

Zač. 20. Să scrie de acmu Leșii, ce pojar au purces dentr'aceasta scânteie în multe părți de lume, ce vărsare de singe, ce pustiitate țărâlor, ce surupare și slăbiciune puterii Crăiei Leșăști, ce răssipă a mare și nedobândite
246v cetăți, ce robii și plian de creștini în mânule || păgânești. Noi să ne întoarcem la ale noastre. Și de aș avea la cineva pentru acestu lucru vreo hulă, că letopițesul acesta mai multu de lucruri streine pomenește, decât de loc, de țară, făcut-am acestu cursu, pentru să să dezlege mai bine lucrurile țării, care la cea vreme s'au prilejit. Și aceie să să știe că această țară fiindu mai mică, nice un lucru sângură den sine, fără adunarea și amestec cu alte țări, n'au făcut.

Zač. 21. S'au cutremurat toate țărâle acestea prin pregiur de năprasnica turburare Crăiei Leșăști. Însă țara cu nărocul, cu cârma și vâlfa vestitei domniei lui Vasilie vodă, câțva ani și după ce să rădicasă Hmil, au stătut neclătită de nimea, până la anul... Într'acestu an începătoriu spre mare scădere țărâi, întorcându-să Tătarii den Țara Le-

șască cu plian, Bugeagenii și o samă de Crâmenı au lovit la întorsul său pren țară șı ca o oaste ce trece, nu poate hı să nu șı strıce ceva. Au venit Prutenıı șı de pe alte văı pe lângă Prut cu jalobă la Vasılıe vodă, jeluındu că-i pradă Tătărâı șı le strıcă pâınıle. Şı într'una de dzıle, prılejındu-se Vasılıe vodă vesel la masă șı vıındu jalobă iară pre Tătarı că strıcă țara, cum au fostu la masă vesel, au chemat îndată căpitanıı, dându-le poruncă să purceadă într'acia dată cu toțı || slujıtorıı șı dın slugı boıerești șı dın târgu, 247[r] cıneșı arı vrea în dobândă, să lovască prę Tătarı. Au făcut îndată porunca capıtanıı șı nıamul den hırea sa a Muldovenılor lacomi la dobândă, care cum au putut și den oraș a dobândi cal, fıındu orașul plın de toată sama de oameni pre atunce, și den slugı boıereștı mulțime, șı au mărsu depreună cu slujıtorıı, de au lovit pre Tătarı fără veste, negândındu Tătarâı de una ca aceıe

Zač. 22. Era descălecată orda cu temeıul la un sat anume Brătulenıi la Răzına, încărcațı Tătarâı de robi și de plıan den Țara Leșască. Nefıındu gata, au întrat ai noștrı îndată într'înșıi cu sabıle. Perıt-au mulțı Tătarı și li-au luat aı noștrı și plianul șı robıı, carıı numai cu fuga au putut a hălăduı dentr'acela feredeu spre Bugeag, ce și pe cale, în multe locuri, lı-au țınut calea aı noștrı pe la Lăpușna.

Zač. 23. Multu au stătut boerıı, carıı să prılejıse la aceıe masă, mai vârtos Catargiul, să nu să facă cu graba acel lucru șı dın socotiala dela masă. Iară ce este să nu trıacă, cu anevoie să mută cu sfatul. Tătarâi dacă au scăpatu la Bugeag, îndată pren căteva capete au făcut știre la hanul cu mare || jalobă, cum i-au lovıtu Moldovenıı fără veste, 247[v] trecându eı spre locurıle lor, fără nıce o strıcăcıune țărâi și lı-au luat atâta plıan șı atâțe robı. S'au împlut îndată și hanul șı toate capetele a Crâmului de vrăjmășıe, fıındu șı sımeți pre acele vremı, dın ızbândıle asupra Leșılor.

Îndată au trimis știre la împărăție pre Vasilie vodă și pre toată țara cu pâră ca este hain. Și Turcilor la mare socotiala și prepus era domniile cestor țări, așe de tare și de temeinice; ce îndată au pozvolit hanului, să hie volnic a prăda Țara Moldovei, pentru fapta aceie.

Zač. 24. Vasilie vodă, după aceie faptă, să păziia foarte cu grije și la împărăție și la curtea hanului. Ce, de îmbe curțile i-au venit înșălăciune, ales dela Sefer Cazi aga, veziriulu hanului. Așe îl aședzase pre Vasilie vodă, pren cărți cu cuvente blânde, cât să părea că nice în gându n'are hanul, nici alte capetele a lor, pentru aceie patimă a Tătarălor ce petrecusă aice în țară. Iară vrăjmășiia acoperită mai multu rău aduce.

1650 *Zač. 25.* În anul 7158, sfătuindu Crâmul să răscumpere paguba făcută de Vasilie vodă ordelor lor la Brătuleni și
248R să curmedze și simețiia, până în câtă || era în Vasilie vodă, au pornitu pre Calga soltan cu oști, cu acela glas că merge să lovască Țara Moschicească. Și hanul didesă știre și la Hmil singur, să fie gata, să purceadă asupra lui Vasilie vodă. Și cât au sosit soltanul, amu mainte Hmil cu oștile gata era, anume spre părțile Moscului. Au purces îmbe oștile cu mare taină spre Nistru. Sosindu, îndată au împărțitu oastea, o samă dela Soroca, direptu spre părțile Sucevei, altă samă spre Orheiu și Lăpușna, pân în Prut, oaste tătărască cu Căzaci amestecată. Nespusă pradă aceasta este țărâi și de prada dela Ion vodă cu puțin mai mică. (Alegându de aceste cumplite vremi de acmu, cu care toate primejdiile acestui pământu covârșite sintu).

Zač. 26. Nu știia nemică Vasilie vodă, șădzându la divan, una după alta veste viindu, cum pradă Tătarâi țara. Au vădzut la ce au eșitu sfatul dela masă și în deșertu procitindu cărțile lui Sefer Cazi aga, în nedejdea cărora cărți să lăsasă Vasilie vodă.

Zač. 27. Drâmba aceie de oşti, care era orânduită spre Suceavă, au cuprinsu cât ţine Soroca şi ţinutul Eşilor, până în târgu, în Iaşi, Hotinul, Dorohoiul, Cernăuţii, până în cetatea Sucevei temeiul, iară aripile până în munte agiungându. Cetatea Sucevei apucase || Gavrilaş logofătul şi câţva 248v boeri dela ţară de să închiseasă acolo; au dat Căzacilor şi Tătarâlor o sumă de bani. Iară denafară, la ţară, au aflatu ţara toată pre acasă, cu dobitoc, cu herghelii, de care era pre atunci plină ţara. Plian, robi, au luat fără număr multe şi case de boeri au robitu. Atunce au luat pre giupâniasa lui Miron Ciogolii stolnicul cu o cucoană a lui, care n'au mai eşit den robie în veci şi au peritu şi Murguleţ Ştefan la Cernăuţi, pementian vestit între curte. Satele, oraşele toate ardzându şi prădându, cu aceie vrăjmăşie era Tătarii asupra ţărâi.

Zač. 28. Iară ceielaltă drâmbă de oşti au lovit Orheiul şi Lăpuşna şi Fălciul, până în Prut. Atunce au robit casa Sturdzii jicnicerului, carele apoi au cădzut şi vistiernic mare şi multe case întemeiate li-au dus în robie. Iară Codrului Chigheciului la Fălciu foarte puţină pagubă au făcut Tătarâi atunce, că îndată au năzuitu la codrişorul lor, ce au ei acolea, anume Chigheciul, pădure nu aşe înaltă în copaci, că copacii foarte puţini sintu, cum este diasă şi râpoasă şi de spini mai multu decât de altu lemnu crescută. Şi s'au apărat Chighecenii, de nu li-au putut strica nemică Tătarâi.

Zač. 29. Galga soltan singur cu coşurile şi Hmil hatmanul || 249R cu tabăra, dela Soroca direptu au tras la Ţuţora, unde soltanul cu coşurile tătărăşti au descălecat, iară Hmil cu tabăra căzăcească au stătut pre Vladnic.

Zač. 30. Vasilie vodă vădzându-se la grije ca aceie şi spaimă, că luasă Tătarâi până supt târgu herghelіile şi a slujitorilor cai au apucat, au pornitu pre doamna depreună

cu casele boierilor pen frânturile codrilor, pre la Căpotești, spre Cetatea Neamțului. Iar și singur n'au ținut multe dzile scaunul, ce s'au mutatu din Iași în nește poieni a codrului, ce-i dzic Codrii Căpoteștilor și s'au așădzat acolea în codru cu curtea, lăsindu puținei dărăbani de apărarea curții, carii, dacă au vădzut mulțimea de Tătari, deń ceas în ceas adăogându-se și cu Căzaci amestecați, au lăsatu cu noaptea curtea pustie. Și au arsu atunce tot orașul. Unde și unde au rămas câte o dugheniță. Curtea cia domniască, casăle boierilor și tot orașul într'o mică de cias cenușe au stătut. Iară mănăstirile au hălăduit, că n'au vrut Căzacii să dodiiască, den porunca lui Hmil hatmanul și Tătarâi n'au putut, că era și oameni cu sinețe închiși pren mănăstiri. Numai la mănăstirea a Trei Sfetitelei oamenii ce-au fostu închiși acolo au avut primejdie, că ardzându târgul, din para focului s'au aprinsu și mănăstirea. Deci, au căutat a o sămă
249v de oameni, de arșiță și de groaza focului || a-eși pre o portiță ce este în zid, spre hăleșteul orașului și acolo au luat pre mulți oameni în robie Tătarâi și mulți oameni s'au și înecatu în hăleșteu de groaza robiei.

Zač. 31. Au oblicit sultanul și Hmil hatmanul de fuga lui Vasilie vodă și au trimis soltanul un mârzac la Vasilie vodă, întrebându-l, că ce au fugit din scaun? (De șagă lucru este întrebare ca aceasta, pre o vreme ca aceie?). Deci, Vasilie vodă dăruindu bine pre Tătarul, au trimis dela sine boeri la soltanul, pre Ghica vornicul de Țara de Gios, iară la Hmil pre Ciogolea spătariul cel mare și au tocmitu lucrul cu soltanul, cu daruri și nu cu puțină cheltuială. Și de atunce au legat Vasilie vodă banii ce să dau soltanilor den anu în anu și cabaniță și câte... pungi de bani. Iară lui Hmil hatmanul mainte încă de aceasta vreme întrase în gându cuscrie cu Vasilie vodă și pomenindu și mainte pren Ciogolești cu solile pentru fata lui Vasilie vodă, Roxanda, numai

ce au căutatu lui Vasilie vodă a aședza și logodna fetii sale Roxandei după Timuș, feciorul hatmanului Hmil, și cu câteva daruri și lui.|| 250R

Zač. 32. În..., dzile au purces și soltanul și Hmil dela Țuțora spre locurile sale, iară țara au rămas prădată și pen multe locuri pustie, schimbată den fericiia acia dentâiu. Au eșit și Vasilie vodă den codru în scaun. S'au prilejit atunce în bejeniile acele și moartea lui Toderașco logofătul. Făcut-au Vasilie vodă câtăva jalobă la împărăție pre Tătari, pentru stricăciunea țărâi, ce nice un folos n'au făcut. Dărăbanii la aceie fugă a lui Vasilie vodă den scaun era gata să jecuiască carăle cele domnești, ce, după ce s'au aședzat Vasilie vodă în scaun, s'au făcut a le face căutare, încinsu cu sabie, și Nemții ce avea, den poruncă gata cu sinețele pline. Întâi li-au luat dărăbanilor armele, apoi pre toți, cu capetele lor depreună, i-au închis, pre unii pen temniță, pre alții, i-au trimis la ocnă și cu alte pedepse i-au certatu. Și de atunce țara au purces tot spre rău, den anu în anu, până astădzi.

Zač. 33. Nu cu o certare numai ciartă diriaptă mâniia lui Dumnedzău, dacă să pornește spre vre o țară, ce după eșitul Tătarălor, au lovit mare omor în oameni și aice în oraș și pen țara toată.

Zač. 34. La anul, Hmil hatmanul cu mare mulțime de oști căzăcești și singur hanul, până cu 70.000 de Tătari, strânse oaste și de pe la Cerchieji și dela toată Dobrogea, au pur||ces asupra craiului leșescu, cărora oști craiul leșăscu 250v
Cazimir le-au eșit înainte la un târgșor anume Berestecico, cale de a treia dzi dela Camenită în sus, cu 40.000 de oaste leșască, în care oaste m'am prilejitu și eu.

Zač. 35. Nu era toate voevodziile sosite, nice Litfa, că Litva avea de Căzacii de peste Nipru mare dodeială. Și au eșit craiul leșăscu cu acela războiu biruitoriu și asupra

Tătarâlor și asupra Căzacilor, cât au căutat hanuluı a lua fuga și luı Hmıl hatmanul a-și lăsa tabăra cu toată oastea. De care ızbândă a Leșilor, dacă au înțeles Vasılıe vodă den Ionășcuță pârcălabul de Hotınu, l-au îmbrăcat cu haınă cu soboli, avându nedejde că cu aceıe izbândă a Leșilor va hălădui de cuscrııa lui Hmil.

Zač. 36. Iară nu s'au tăıat cu atâta răutățile Țărâı Leșăști, că apoı, la anul după izbânda dela Berstecıco, așe au perıt de rău oastea leșască de Căzacı și de Tătari, lăsați Leșıı în nedejdea păcii ce să făcusă la Bela Țercov, căt nici hatman, nicı un cap, nıcı un sufletu oi dzıce, de 8.000 de oaste pedıastră ce era, n'au hălăduit. Și den oastea călărıață, ce era până la 12.000 de oameni, foarte puțını de ceı de gıos de or hı scăpat cineva, încungıurațı de toate părțıle
251R de Tătari. || Iară ce era frunte, tot supt sabie au mărsu, că așe aședzase Hmıl cu soltanii, cum la cela războıu un rob să nu ıa Tătarii, ce tot supt sabie să pue, să să mai împuțınedze oamenıı de oaste den Țara Leșască. Șı acolo au perit șı sıngur hatmanul Calinovschıı și cu fecıorul lui, carele îl avea numai acela.

Zač. 37. Șı într'acesta anu au căutatu a face luı Vasılie vodă șı veselııa fieı sale Roxandeı, după Tımuș, fecıorul lui Hmıl hatmanul căzăcescu, în anul...

Zač. 38. Mare netocmală în depotrıva caselor și a hirelor! Aceasta parte era o domnıie de 18 ai și împărățıei cu bıvșug șı cu cinste sămânătoare, ıară ceelaltă parte de doi anı eșıtă den țărănie. Rușcıle cu « Lado, Lado », pen toate unghiurıle, gınırıle sıngur fața numaı de om, iară toată hırea de hıară.

Zač. 39. Însă câte trebuıa la o nuntă domnıască, nemică n'au lıpsıt. Șı după câteva săptămânı ce au ședzut Tımuș aıce în Iașı cu assaulıı, polcovnıcıı și atamanıı săi și nepoțıı luı Vasilıe vodă, fecıorii luı Gavril hatmanul șı lui Gheorghıe hatmanul și den feciori de boerı de țară, Nicolaı Buhuș șı

Ion Prăjescul, acolo în Ceahrin pentru Timuș zelog, au purces cu doamna-și la Ceahrin. Iară Vasilie vodă au rămas îndată la prepusuri la Turci, pentru urât numele Căzaci || lor 251ᵛ la dânșii și la megieși îndată la zarve, ales la Matei vodă, nepriiatinul vechiu, care siindu-se de unirea lui Vasilie vodă cu Căzacii și la Turci amesteca domniia lui Vasilie vodă și cu Racoți îndată au stătut în sfaturi. Că amândurora era învrăjbitu Vasilie vodă și amândoi să siia de aceie unire, ales cându audziia solii ca acele Racoții dela Vasilie vodă, cum i-au trimis pre Ștefan Gheorghie logofătul într'un rându, poruncindu-i să șadză mâlcom Racoți, că-l va face de va vărsa niști galbeni Tătarălor și la ce va sosi, el va vedea. Și să prilejisă și solul, unul ca acela, care, neavându cuconi, de atunce-și luasă gându spre domniie și mai multe adăogea spre vrajbă și în locul trebilor stăpânu-său, în solii, au aședzatu triaba sa spre domnie și la Racoții și la Matei vodă.

Zač. 40. Precum munții cei înalți și malurile cele înalte, cându să năruescu de vreo parte, pre cât sintu mai înalți, pre atâta și durât fac mai mare, cându să pornescu și copacii cei înalți mai mare sunet fac, cându să oboară, așe și casele cele înalte și întemeiate cu îndelungate vremi, cu mare răzsipă purcegu la cădere, cându cad. Într'acela chip și casa lui Vasilie vodă, de atâțea ani întemeiată, cu mare || 252ᴿ cădere și răzsipă și apoi și la deplină stângere au purcesu de atunce.

Zač. 41. Ștefan Gheorghie logofătul, care era logofăt mare la Vasilie vodă, după moartea lui Toderașco logofătul, știind Vasilie vodă pre tată său, Dumitrașco logofătul, la atâtea domnii boieriu vestitu cu ocine întemeiate, care nici o casă aice în țară moșii ca acele, ocine, sate, curți, n'au avut. După ce ș-au gătit lucrurile spre domniie, precum s'au pomenit mai sus, la Racoții și la Matei vodă, au legat

voroava și cu o samă de boeri în țară, cu Ciogoleștii anume și cu Ștefan sărdariul, cuprinzându-i cu giurământ să ție taina. Au ales cu sfatul lor, numai să aducă oști ungurești și muntenești asupra lui Vasilie vodă.

Zač. 42. Sunase amu den la câțva la urechile lui Vasilie vodă acestea și întâiu dela un turcu la Focșeni și dela Munteni încă i-au scris, ce n'au credzut Vasilie vodă.

Zač. 43. Spun istoriile de Pir împăratul Epiroților că fiindu într'un războiu la țara Italii împrotiva Râmlenilor, îmblându Pyr împăratul în fruntea oștilor sale, tocmindu-și oastea și mutându-se și într'o aripă și într'alta, unul den copiei lui ce-l păziia, s'au apropiiat și i-au dzis: « Să ei aminte, împărate, cel râmlean pre un cal negru. Den toți 252v alți ostemi, alta nemică nu păzește, numai ș-au || pus pre împărăției ta ochii, ori încătro te întorci, el tot aceie păzește și cearcă cându și cându să vie asupră-ți cu sulița gata ». Au răspunsu Pir copilului: « Cu anevoe este hie căruia a să feri de ce iaste să hie ». Așe să poate dzice și de Vasilie vodă, domnu cu paza în toate părțile și pre la toate porți, nu s'au putut feri, ce era să-i vie asupră și mai ales de primejdiia den casă foarte cu anevoe a să feri hie căruia.

'*Zač. 44.* Măcară că întrase la un sfat ca acela și Ciogoleștii și Ștefan sărdariul, iară șagă le părea a sfătui niște lucruri ca acele, ce șidea uitați, gândind că nu va naște nemică dentr'acele sfaturi. Iară Ștefan Gheorghie logofătul vădzându ce soții au dobânditu la acela sfat, aștepta den dzi în dzi să să vădiască sfatul lor despre Ciogolea spătariul la beție, că la câteva mese, bat, mai vădiia lucrul. Ce, nime nu luà aminte un lucru care în gându nu încape. Deci, au păzit singur Ștefan Gheorghie logofătul treaba care o luase și însemna dzua oștilor ungurești și muntenești, să iasă în țară, tocma în serbătorile Paștilor.

Zač. 45. Îşi trimisease Ştefan Gheorghie logofătul giupâneasa la ţară, în pilda că o trimite pentru trebile casei Iară sângur, tocma în dzua când cântă || besereca canonul 253R Sfântului Andrei dela Crit, la 8 ciasuri de noapte, gătindu-se Vasilie vodă de beserică, încă nime nu venise den boeri la curte, au mânecat să-şi ia dzua bună, dându-i ştire de acasă că-i iaste giupâniasa spre moarte, cu hârtie scornită. Şi întrebându Vasilie vodă de postelnici, cine den boeri este afară, au spus postelnicii că iaste logofătul cel mare, dvoreşte să-şi ia dzua bună, că i-au venit veste de boală foarte grea giupânesăi. Să hie dzis Vasilie vodă: « Ce om fără cale, logofătul! Ştiindu-şi giupâneasa boliacă şi nu o ţine aice cu sine ». Şi i-au dzis să între, să-şi ia dzua bună Au întrat Ştefan Gheorghie logofătul, cu faţa scornită de mare mâhniciune şi ş-au luat voe să margă spre case-şi. Spun să hie dzis Vasilie vodă: « Să afle lucrul pre voia sa ». Neştiutoriu gândul omului spre ce meneşte! Îndată, fără nemică zăbavă, ca cela cu grije, şi nu cu hie ce grije, au purces îndată de olac şi într'aceieşi dzi au sosit la Bogdana, la satul său supt munţi. Şi amu era şi oastea unguriască toată, cu Chimini Ianâş pe potici şi oastea munteniască la Râbna cu Dicul spătariul.

Zač. 46. Spun de Vasilie vodă că den beserică l-au lovit gânduri de purcesul logofătului, aşe fără nădejde. Şi aşe şi de a doua dzi după purcesul lui, au început a vedere a suna glas de Unguri şi de Munteni. La care sunet, vădzându-să Ciogo || leştii cuprinşi şi lăsaţi de logofătul, cu care 253v îşi ştiia voroava, au stătut la grije ca aceie, cât pre păşitul lor şi pre căutătură, cine li-ar hi luat sama, li-ar hi cunoscut îndată vina. Ce, mirându-se, cum or face, să fugă, să-şi lase casele, carii era cu totul aice în Iaşi, greu şi a doa moarte este, şi dzilele lor fârşite, poate hi, cum să dzice, s'au apucat de altă îndireptătură, scriindu un răvaş Ciogolia spătariul la Vasilie vodă, într'acesta chip:

Zač. 47. « Milostive doamne. Eu, unul den slujitorii cei streini, mâncându pâinea și sarea măriei tale dentr'atâțea ani, ferindu-mă de osândă, să nu-mi vie asupră, pentru pâinea și sarea măriei tale, îți fac știre pentru Ștefan logofătul cel mare, că-ți este adevărat hiclean și s'au agiunsu cu Racoții și cu domnul muntenescu și sintu gata oștile, și a lui Racoții și a lui Matei vodă, să vie asupra măriei tale. De care lucru adevărat, adevărat să credzi măria ta, că nu este într'alt chip ».

Zač 48. Și dacă au scris răvașul într'acesta chip Ciogolea spătariul, au chemat la sine pre egumenul de Aron vodă, anume Ioasaf, care era pre acele vremi pre la toți boierii duhovnic și cu ispovedanie giurându pre egumenul, 254R să nu-l vădiască cine este și întâi să a || răte răvașul lui Iordachie visternicul, apoi la domnie, l-au legat cu mare giurământu, așe să facă. Mirându-să călugărul de un lucru ca acela, au mărsu cu răvașul la Iordachie visternicul, care, dacă l-au înțeles și știindu că s'au sunat aceste și dintr'alte părți, îndată au stătut la mare voe rea, ca un om întreg ce era la toată hirea. S'au lepădat îndată de răvaș și au dzis egumenului numai să margă, să dea el răvașul la domnie. Au mărs călugărul cu acela răvaș și l-au dat la Vasilie vodă și îndată ce l-au înțăles, s'au simțitu cuprinsu de primejdii și au stătut cu mare strânsoare asupra călugărului, să spue dela cine au eșit acela răvaș. Au stătut călugărul dentâiu foarte tare, priimindu și moarte, iară a vădi nu poate, că era dat cu taină de ispovedanie răvașul. Și dacă s'au strânsu boerii la sfat și arătându călugărului și munca Vasilie vodă, ca pentru un lucru ca acela, ce să atingea de domnie și de atâtea case, deci luându-și egumenul și dela vlădica Varlaam, care era mitropolit pre atunce, dezlegare, au spus călugărul, anume cine i-au dat răvașul. Și îndată chemându Vasilie vodă pre Ciogolea

spătariul, i-au spus toate de amănuntul și cum iaste și Ștefan sărdariul tot într'acela sfat.

Zač. 49. Cu puține cuvente i-au mustrat Vasilie vodă pre amândoi Ciogoleștii, ce ei amândoi să apăra tare, că i-au fostu || tot cu credință și n'au primit acestea și de i-ari 254 trimite unul măcară dentru dânșii să aducă de grumadzi pre Ștefan Gheorghie logofătul. Să hie dzis Vasilie vodă: « În zedar această slujbă acmu; să-mi hie spus aceste, pân era în Iași logofătul ». Deci, pre Ciogolești i-au pus la închisoare, iară în urma logofătului Ștefan au răpedzit întâi pre Sculi, apoi pre Iacomi, ce era vătav de aprodzi, și pre Alexandru Costin, cu carte la dânsul, să vie cum mai de sirgu la curte, pentru mare trebi ce au nemerit dela împărăție. Însă la mai mare grije au stătut Vasilie vodă de serdariul, fiindu atâtea oști pre aceie vreme și marginea toată pre sama lui. Ce îndată au scris cărți și la serdariul Ștefan, să vie cum mai de sirgu la curte.

Zač. 50. Să prilejise mainte de aceste începături o treabă, de care învățase Vasilie vodă pre serdariul, să gătedze niști stiaguri de slujitori, să hie gata și când i-ari da știre, să purceadă cu o samă de oameni la câmpi, peste Nistru, că-și deschisease cale neguțitorii greci carii îmbla la Moscu pentru soboli, pre la Tighinea, pentru greul vămii și făcea scădere vămii aice în țară. Ce puseasă gându Vasilie vodă să-i sparie de pe acela drum, peste câmpi. Cu prilejul acei trebi, scriindu Vasilie vodă la serdariul, să vie cum mai de sirgu la curte și pornindu cărțile, dederă știre că, iată și serdariul || au sosit la curte. Spun că după ce s'au apropiiat 255R de oraș Ștefan serdariul și l-au tumpinat o slugă a lui, i-au spus de toate ce să sună în târg și la curte și cum au purces logofătul cel mare den Iași și multe amestecături sintu și cuvinte de Unguri. Să hie stătut multu în gânduri serdariul, întra-va în târgu, au întoarce să-va înapoi. Și-i dzicea o

slugă a lui: « Întoarce-te, giupâine, că la nice un bine nu mergi ». Iară osinda trage la plată, au biruitu gândul să între în târgu și îndată, cum au sosit la gazdă, nemică nu zăbovindu, au mărsu la curte.

Zač. 51. Vasilie vodă cum au înțeles de serdariul c'au venit la curte, nu s'au încredzut de o dată, ce în dooă-trei rânduri au trimis să vadză, adevărat au sosit? Ce, dacă au știut că este în divan adevărat, îndată au eșit în spătărie și l-au și chemat la sine, la adunare. Și i-au fostu spus Vasilie vodă, cum au fostu scris și cărți, să vie pentru triaba aceie, care s'au pomenit mai sus, ce mai bine este c'au venit sângur.

Zač. 52. L-au întrebat după aceste și de lucrurile ce să vădescu despre Unguri, cu amestecăturile lui Ștefan Gheorghie logofătul, știe ceva, au ba? Tare s'au apucat serdariul că nu știe nemică, cu mare giurământuri. Și cum să hie el amestec la unile ca acele, spre răul stăpânului său,
255v dzicându cu glas: « Cine au fostu, doamne, || mai credzut la măriia ta și cinstit ca mine? Și m'ai scos den obiele și den sărac m'ai îmbogățit ». I-au dzis Vasilie vodă: « Așe știu și eu ». Și i-au dzis să margă, să grăiască cu Ciogolea, să audze ce spune Ciogolia spătariul.

Zač. 53. Cum au întrat serdariul în visterie ș-au vădzut pază de siimeni, s'au spământat, știutoare de vina sa hirea și îndată au început a-i spune toate de față Ciogolea spătariul. Să apăra sărdariul de toate acele, ce ca un vinovat într'acele sfaturi, să apăra slab. Deci, au cunoscut Vasilie vodă tot lucrul, iară n'au vrut să-i omoară îndată, așteptându ce s'ari mai înoi despre Totruș, unde au mărs logofătul. Ce, nepestită vreme, sosi den fugă și Alexandru Costin, dându știre de perirea lui Iacomi vătavul de aprodzi de străjile ungurești și de oști ungurești trecute în țară. Atunce au vădzut Vasilie vodă asupra sa toată cumpăna,

care îi venia asupră, nefiindu gata de nemică, la o primejdie de sârgu ca aceie.

Zač. 54. Iacomii vătavul de aprodzi, dacă au sosit la Roman, n'au mărsu pre caii sei, care avea și buni și de agiunsu, ce ș-au lăsat caii săi la Roman, la hrană ș-au luat cai de olac, ca un om deșteptatu tot în bine și ce poate primejdiia neștiiutoriu. Și i-au dzis Alexandru Costin, să
nu-și lase caii de lângă sine || ce n'au vrut să asculte 256[R]
priiatenescu sfat, ce au purces pre cai proști. Și la Bacău îndată s'au tumpinat cu străjile ungurești, care străji, cât i-au zerit, i-au luat în goană și îndată l-au agiunsu și așe-și în goană, l-au omorât den pistoale. Iară Alexandru Costin și cine au fostu pre cai mai buni, au scăpatu de perire.

Zač. 55. Amu ajungea fruntea oștilor ungurești la Roman și dela Focșeni au dat știre de Dicul spătariul, cum au trecut și el cu oștile muntenești Focșenii. Și atunce au dat pre amândoi Ciogoleștii și pre Ștefan serdariul pre sama siimenilor, de i-au omorât noaptea înaintea jitniții ce iaste în curte în luntru. Adusese și pre Mogâldea, fiindu-i unchiu lui Ștefan Gheorghie logofătul, ce nu l-au omorît, ce l-au luatu la pușci până la Hotin cu sine.

Zač. 56. Multu au stătut boerii, mai vârtos Iordachie vistiernicul cel mare pre acele vremi, să nu piaie Ciogoleștii și Ștefan serdariul, ce temându-să Vasilie vodă, după apropiiatul oștilor ungurești, să nu facă și ei vreo zarvă în curte, i-au omorât. Eram pururea în casă eu la Iordachie visternicul și adormisă foarte cu greu Iordachie visternicul de mare scărbă ce avea, cându, pre la amiadză-noapte, au dat știre dela curte de perirea Ciogoleștilor și a serdariului. Și dacă l-am deșteptat, îndată au dzis: « Au, perit-au cei
boeri ? ». Și dacă i-am spus că au peritu, || au suspinat greu, 256[v]
dzicându: « Ah ! Ce s'au făcut ! ».

Zač. 57. Să mira Vasilie vodă, încotro va năzui? La Turci să temea de pâra țărâi și de lunicoase hirea Turcilor și cu grije. La Căzaci iarăși să feria să-nu-și mai strice numele dela Turci. Iară, a sta împotriva oștilor ce-i veniia asupră, nu era cum, ne avându nici oaste gata și țara toată cu ură și gata la lucrul nou, că Orheiul, ce era capete, era tot de a lui Ștefan logofătul. Ce au ales cu sfatul să năzuiască la cetatea Hotinului, răpedzându îndată la cuscrusău, la Hmil hatmanul, dându-i știre de toate aceste începături, pre Stamatie Hadâmbul postelnicul cel mare.

Zač. 58 La Cetatea Neamțului era toată inima avuțâei lui Vasilie vodă, deci acolea au răpedzit Vasilie vodă pre Ștefăniță păharnicul, nepotul său, să apuce avuțiia, și, ori că n'au știut Ștefan Gheorghie logofătul de avuțiia aceie în Cetatea Neamțului, ori au stătut după lucruri care începuse și n'au socotit aceie bani, iară era mai aproape de dânsul decât de Vasilie vodă aceie avuțiie.

Zač. 59. Amu era oștile ungurești cu Chimini Ianăș, hatmanul lui Racoții și cu Ștefan Gheorghie logofătul la Roman, când și Vasilie vodă sculându-se cu toată casa și
257R curtea și cu boieri de curte, au purces den Iași || spre Hotin. Atunce ce slujbă am făcut lui Iordachie vistiarnicul, pren multe cuvinte nu lungesc. Iară inima agonesitei lui am trecut la Cameniță și o am dat la un priiatin al tătânemieu, anume Mihai stegariul și deplin acele toate au venit apoi la mâna lui Iordachie vistiarnicului.

Zač. 60. Solul pre carele trimisease Vasilie vodă la Hmil hatmanul, precum s'au pomenit, pre Hadâmbul postelnicul, ori că l-au împiedecat logofătul Ștefan, pârcălabul de Soroca pre acele vremi, ori den blăstămată și lipsită hirea hadâmbului, s'au întorsu înapoi. Și aflându pre Vasilie vodă amu în calea Hotinului, au pârât la Vasilie vodă pre pârcălabul Ștefan de viclian. Deci i-au căutat a trimite

de iznoavă pre altii, dela Hotin, iară la hatmanul Hmil. Şi au trimis cu al doilea rându pe Grigorie comisul şi pre nepotu său, Ştefăniţă păharnicul şi pre Nicolai Buhuş jitniceriul şi lor au dat şi pentru Ştefan pârcălabul de Soroca învăţătură, să-l prindză şi să-l trimaţă legat dela Soroca la Hotin şi aşe au făcut. Ei singuri au trecut Nistrul la Hmil hatmanul, iară pre pârcălabul Ştefan l-au datu pre sama a unora den Hânţeşti, carii să ţinea lângă Ştefăniţă păharnicul, să-l ducă la Vasilie vodă. Ce, pentru lăcomiia sa, aducătorii, să hie || a lor ce luasă şi ce mai era 257ᵛ pe lângă dânsul, l-au omorât pre cale.

Zač. 61. Om de mirat la întregiia lui de sfaturi şi de înţelepciune, căt pre acele vremi deabiia de era pementian de potriva lui, cu carile şi Vasilie vodă sângur, de osebi de boieri, făcea sfaturi şi cu multe ciasuri voroavă, aşe era de deplin la hire. Iară la statul trupului său era gâibov, ghiebos şi la cap cucuiat, cât puteai dzice că este adevărat Esop la chip.

Zač. 62. Dacă sosi Vasilie vodă la Hotin, s'au aşădzat cu tabăra sa aproape de cetate, de asupra. Iară Ştefan Gheorghie logofătul cu Chimini Ianăş şi cu Dicul spătariul lui Matei vodă, cuprindzindu scaunul ţărâi la Iaşi, îndată au alergat mulţi den toate părţile, dela ţară la Iaşi. Şi înglotindu-să, au mărsu la Chimini Ianăş, strigându: « Să ne hie domnu Ştefan Gheorghie logofătul ». Li-au răspunsŭ Chimini Ianăş: « Pre voe să le hie, precum pohtescu ». Spun de Dicul spătariul muntenesc că să ispitiia şi cu aceie nedejde era, să hie el la domnie.

Zač. 63. Deci, după obiceaiu, au mărsu Ştefan Gheorghie logofătul cu câteva gloate de ţară la besereca lui Svetii Nicolai şi i-au cetit molitva de domnie Ghedeon || episcopul 258ᴿ de Huşi, fiind mitropolitul Varlaam eşit la munte la mănăstirea Săcul. Au stătut domnu Gheorghie Ştefan vodă în anul 7161. 1653

Capul al optusprădzece.

Încep. 1. Den cinci simţiri ce are omul, anume vederea, audzul, mirosul, gustul şi pipăitul, mai adevărat de toate simţiri iaste vederea. Că pren audz, câte aude omul, nu să poate aşădza deplin gândul, este aşe ce să aude, au nu este, căci nu toate sintu adevărate căte vin pren audzul nostru. Aşe şi mirosul de multe ori înşală, fiindu multe mirodenii dentâiu grele, iară apoi mare şi iscusit miros facu. Gustul încă este aşe, că multe ne par că sintu dulci, apoi simţim amărăciune şi împotrivă, multe amare că sintu ne par şi sintu dulci. Pipăitul, iarăşi multe pipăim în chip de une şi sântu altele şi nu le putem a le cunoaşte cu singur pipăitul, fără vedere. Iară vederea singură den toate aşadză în adevăr
258v gândul nostru şi ce să vede cu ochii, || nu încape să hie îndoială în cunoştinţă.

Zăč. 2. Aşe şi noao, iubite cetitoriule, cu multu mai pre lesne a ne scrie de aceste vremi, în care mai la toate ni-am prilejit singuri şi pentru lungimea capetelor ce s'au scris den îndelungată domniia lui Vasilie vodă mai sus, den eşitul cel dentâi den scaunul ţărâi a lui Vasilie vodă, începem a scrie de domniia lui Gheorghie Ştefan vodă, care, ori cu diriaptă cale, ori cu nedireapte mijloace, (rădicându-se asupra domnului său, au luat domniia) tot unile ca acestea din orânduiala lui Dumnedzău că sintu, să credu.

Zač. 3. Îndată ce au şedzut Gheorghie Ştefan vodă în scaunul domniei, cu sfatul lui Chimini Ianăş hatmanul lui Racoţii ş-a Dicului spătariul lui Matei vodă, domnului muntenescu, au ales şi den oastea unguriască şi den Munteni şi au ales o samă de oameni şi den ţară cu Pătraşco Morianul hatmanul şi au trimis spre Hotin, în urma lui Vasilie vodă.

Zač. 4. Ştiia şi Vasilie vodă de toate ce să lucra în Iaşi pre urma lui şi trimisăsă al doilea rându dela Hotin sol la

cuscru său, Hmıl hatmanul căzăcesc şı la ginıre său, Tımuş,
cerându agıutoriu cum mai de sırgu.

Zač. 5. La Leşı încă m'au trımis pre mine, la starostele
de Cameniţă, la Pătru Potoţchii, feciorul hatmanului || Po- 259R
toţchii, la eşitul căruia den robiea Crâmului mare agıutoriu
îi dıdeasă Vasilie vodă cu banıı săı. Aceste aducându-i
amınte, îl poftıia să să afle la primejdıia luı. Şi cu aceıe solıe
aflându-l pre starostele, cale de trei dzıle mai sus de Ca-
meniţă, la nişte ocıne a lui, îndată au lăsat toate trebıle
sale şı au purces spre Camenıţă.

Zač. 6. Iară până a sosı starostele la Camenıţă, la Hotın,
într'o dzi, dau ştıre lui Vasılıe vodă că ıată că sosescu oştıle
lui Ştefan vodă asupră-i. Au stătut în gândurı dentâı, să
dea războıu cu câţi oameni avea cu sıne, că încă era toţi
boerii de scaun cu gloatele sale cu Vasılie vodă şı Boјı căpı-
tanul cu lefecii şı dărăbanıı cu Carà căpıtanul lor şı avea
şı siimieni vro 60 şi Nemţı foarte bunı, 100. Iară dacă au vădzut
răceala tuturora şı slujıtorılor şi căpıtanılor, pre carıi avea
mare nedejde, pentru mıla ce le făcuse cu multe vremı
înainte, s'au apucat de trecătoarea Nıstrului, suspinându pre
Bojı căpıtanul şi pre Carà căpitanul de dărăbanı.

Zač. 7. Aıce s'au cădzut a pomenı mai sus pentru avuţııa
luı Vasilıe vodă ce era la Cetatea Nıamţului, la care trımı-
seasă pre nepotu său, Ştefănıţă păharnıcul, Vasılıe vodă.
Acolea, până a se clăti dela Hotın, au sosıtu toate deplın
la Vasılıe vodă. De care, dacă au dat ştire că so || seşte şı 259
Ştefănıţă păharnıcul cu toate deplın, s'au bucurat Vasılıe
vodă, dzıcându: « De acmu înaınte, până în cămaşe mı
oı da şi n'or râde nepriıatınıı ».

Zač. 8. Şı aşe, Vasılıe vodă trecându Nıstrul cu o samă
de boerı, anume Toma Cantacuzıno vornicul, Gheorghıe
hatmanul, Iordachie vısternicul şı cu câţi boeri maı era
strânşi de casa lui, boerii ceıalalţi toţi şi slujıtorıı cu puşcıle

s'au întorsu spre Iași, la domnu tânăr. Şi tâmpinându-se cu oştile lui Ştefan vodă în dumbrăvi, aproape de Hotin, până a să încrede unii cu alalți, au trecut câteva ciasuri, supt care zăbavă au trecut Vasilie vodă Nistrul cu toate casele boerilor, însă nu fără mare pagubă în carăle boerilor la trecătoare, și mai multu de târgoveții de Hotin, carii, vădzându spaima și graba la trecătoare, precum face vreme ca aceie, au dat jac în rămășița carălor și multe haine scumpe, arginturi au apucat, cât de atunce știu îmbogățiți pre câțva Hotinceni.

Zač. 9. Apucase oştile lui Ştefan vodă pre o samă de Nemți netrecuți încă și dându și den cetate Mogâldea păharnicul (de care s'au pomenit c'au fostu până la Hotin legat la pușci) den săcalușe și năvălind și slujitorii de a 260R lui Ştefan vodă, au perit puținei || Nemți la trecătoarea cu podul. Iară, da și siimenii lui Vasilie vodă de peste Nistru den sinețe, cât nu să putea coborâ nime la vad.

Zac. 10. N'am fostu într'acea dată acolea, la trecătoarea aceie, că trecusem Nistrul mainte, precum am pomenit, iară am înțeles de ceia ce au fostu acolea de față, cum singur Vasilie vodă șidea de ceie parte de Nistru pre un scăuieș. Au slobodzit târgoveții (și spun că cu învățătura Mogâldei păharnicul) un săcaluș, den care sacaluș glonțul foarte pre aproape au lovit de Vasilie vodă. Scârnava și nebuniasca faptă și nu fără osindă, cât de târdziu!

Zač. 11. Nu pociu tăcea aice pentru cetatea Hotinului, ce nesocotiala a o lăsa îndată pre mâna altuia, de nu de altă nedejde, pentru trecătoarea, în care să hie fără grije, s'au cuvinit să să pue oameni sinețași. Şi ce oameni? 30 de Nemți să hie pus, să o ție despre oastea Muldovei și despre Unguri, cu aii. Au n'au fostu hrană? Pâinea a unui sat dela Hotin ar hi putut a ținea un an, sau câtă era numai în târgu. Şi aceie cetate, ori cine va vrea să socotiască, va

afla că au fostu a rässipei casei lui Vasilie vodă pricina. Şi de mi-i întreba, îţi răspundz, că de ari hi fostu doamna lui Vasilie vodă în cetatea || Hotinului, nu la Sucevă, n'au 260[v] fostu în puterea lui Ştefan vodă a bate cetatea Hotinului, cum au bătut fără grije cetatea Sucevei, că şi aşe venise Vasilie vodă cu soltanii până în Prut, cu oşti tătărăşti, ce i-au întorsu hanul, că sosiia craiul leşăsc. Sau cum ar hi bătut Ştefan vodă cetatea Hotinului şi Hmil era la Husiatin, cale de o dzi dela Hotin? Ce multe ar hi putut a lucra Vasilie vodă şi domniia tot neclătită la Poartă îi sta, până târdziu, după luatul cetăţii Sucevei.

Zač. 12. Nime dară să nu vinuiască sfaturile de acmu. Vedzi ce greşele s'au făcut la cei vestiţi svetnici. Şi acela lucru era în putere a face, iară vremile de acmu nu sântu în putere şi nice un sfat nu încape la greu ca acesta, fără de mărturiia că este sosită perirea. Dzicem că de ari hi cutare şi cutare, acmu ar hi într'altu chip. Iară nu sintu vremile supt cârma omului, ce bietul om supt vremi. Multe şi mari smintele am apucat şi în dzilele celor mai bătrâni, iară îţi agiungă aceasta una, cu lăsarea fără oşteni cetăţii Hotinului, den care lăsare iaste rässipa toată avuţiei lui Vasilie vodă cu casa.

Zač. 13. Pentru cetate, tumpinându-mă în cale cu Cotnarschii, credincios pisariul lui Vasilie vodă (că el veniia de || la crai, trimis până la răscoale de Vasilie vodă şi eu 261[R] mergeam în sus, la starostele de Cameniţă), m'au întrebat, ca un om deplin ce era: « Grijit-au bine cetatea Hotinului Vasilie vodă? Pus-au oamenii săi şi puşcile, au ba? ». Am răspunsu că nice un semnu, la purcesul mieu, să să grijască cetatea n'am vădzut. Au suspinatu Cotnarschii, cum ar hi ştiut că să va lăsa nesocotită cetatea aceie. Iară poate hi că giudeţul lui Dumnedzău spre ce trage, cu anevoie să mută cu sfatul omenescu.

Zač. 14. Întra Vasilie vodă în Camenițǎ, cându am sosit și eu cu veste, că iată sosește și starostele de Camenițǎ, cu mare făgăduință și cu căldură, să să afle la aceie vreme, precum și au fostu așe.

Zač. 15. N'au împlut Vasilie vodă cu pribegiia sa o lună în Camenițǎ și veni știre, cum Timuș, feciorul hatmanului Hmil, cu 8.000 de oaste într'ales căzăcească, trece la Soroca Nistrul. Acmu caută hirea de priiatinu leșască. Măcară că Căzacii până la inemă Leșilor întrase cu sabiea și Vasilie vodă o casă cu capul lor și în nedejdea lor de a-și răscumpărare domniia, nice o oprială sau vre un bănat despre
261v cineva n'au avut, ce, cum au venit fără grije, așe, cându || i-au fostu voia, au eșit. Fără numai de un polcovnic, anume Condrațchii, ce era cu o mie de Leși de paza marginii, avea siială Vasilie vodă. Ce prepunea, ca niște oameni streini, de siială, ai noștri. Iară nici acela nici un gându rău, nice puterea aceie, să strice lui Vasilie vodă ceva, n'au avut.

Zač. 16. Timuș cu oastea, cum au trecut Nistrul, n'au mai așteptat să să adune cu socru său, Vasilie vodă, ce, de la Soroca, întinsu la Coiceni au tras oastea și acolea au trecut Prutul.

Zač. 17. Luându veste Ștefan vodă de Timuș, că vine întinsu asupra Eșilor, Dicul spătariul domnului muntenesc pre porunca domnu său, să nu să sune de tot lucrul, că au întrat cu oștile lui în raiava împăratului, să întorsesă cu câteva dzile înainte și Chimini Ianâș, ori temându-se de vre o smintială oștilor și den vre un hicleșug de țară, ori știindu soliile stăpânului său, lui Racoții, la Hmil pentru Crăiia Leșască, că să agiungea Racoții cu Hmil pentru crăiia la Leși de atunce, și-au pornit și el toată pedestrimea ce avea Nemți și cu pușcile pe la Codrul Căpoteștilor, pre Cobâle, direptu la potica Oituzului, numai el singur cu călărimea rămăsease, pren rugămintea lui Ștefan vodă, în

Iași, și-au strânsu || și Ștefan vodă oastea de țară cătăva, 262[R] ca la 12.000 de oameni și au eșit deasupra Poprincanilor împrotiva Căzacilor.

Zač. 18. Timuș, dacă au trecut Prutul, au purces spre Poprincani cu tabăra legată. Eșise o samă de osteni a lui Ștefan vodă înainte, peste Jijiia, în chip de harț și au coborît Ștefan vodă și dărăbanii la Jijiia, la vad. Iară puțin lucru au ținut harțul ostenii lui Ștefan vodă, i-au împinsu îndată călăreții lui Timuș. Și era și ai noștri, carii ținea cu Vasilie vodă, pe lângă Ștefăniță păharnicul, den Hăncești și den Hânțești o samă și căți Cercheji de a lui Vasilie vodă, carii toți aceștia mărsese cu boerii cei trimiși de Vasilie vodă la Hmil hatmanul.

Zač. 19. Căzacii, cum au împinsu pe călăreții ce le eșisă den oastea a lui Ștefan vodă înainte, au purces orbi la vad cu toată tabăra și unii pre pod, mai mulți pe lângă pod, că era Jijiia mică, au dat cu tabăra. Care năvală văzându dărăbanii, au plecat fuga dela vad la dial, spre Rediu și oastea ceie laltă ce sta deasupra, pre culme, nedându-le nice un agiutoriu, i-au agiunsu pre coasta Popricanilor călăreții lui Timuș și el singur și au cădzut acolea multe trupuri den bieții dărăbani. Alții, carii au hălăduit până în || Rediu ș-au scutit viața cu pădurea. 262[v]

Zač. 20. Vădzându aceie primejdiie a dărăbanilor, Ștefan vodă și Chimini Ianâș au tras oastea mai spre Iași și au tocmit de îmbe părțile de drum călărimea. Și era aceie oaste și de țară și la Chimini Ianâș, cât să putea, la 24.000, fără greș să socotiască. De ar hi fostu la un gându, ce era? Nedându războì Căzacilor, să le închidză hrana și drumurile den toate părțile, ce au hi făcut cu tabăra Timuș?

Zač. 21. La suitul taberii căzăcești pre coastă, la dial, sărisă o samă de osteni de țară și înfrânsesă pre călăreții lui Timuș, de i-au băgat până în tabără. Și acolea în dial,

dacă s'au suit toată tabăra, că era în de sară, s'au aședzat pre mas și acolea au mas preste noapte. Iară den oastea lui Ștefan vodă, într'acia noapte, mulți lăsindu oștenia, au mărsu spre casele lor.

Zač. 22. A doa dzi, Timuș cu tabăra legată, au purces dirept asupra oștilor lui Ștefan vodă, spre oraș, fără nici o siială, dodeindu-i Moldovenii câte oarece de pe de laturi. Ce vădzându Ștefan vodă și Chimini Ianăș că scade oastea și într'acia noapte s'au scursu în giumătate, până între vii au ținut drumul orașului, iară dentre vii au luat Bahluiul
263[R] în sus și câțiva boeri de casa lui Ștefan vodă, cu totul.||

Zac. 23. Timuș într'aceieș dzi, după ce au împinsu oștile lui Ștefan vodă, au întrat în târg ș-au descălecat în curțile cele domnești și tabăra ezise toată înaintea curții și pen pregiur. Și au ședzut așe cu tabăra ezită, până la venirea socru său, lui Vasilie vodă în Iași dela Camenița. Iară până a sosi Vasilie vodă, au prădat Căzacii codrii Ieșilor dela drumul Căpoteștilor, până aproape de Huși și scoseasă fără număr vite, care apoi, dacă au sosit Vasilie vodă, pre câtă au aflat nemâncată, tot câte un zlot au dat Căzacilor pre vită și au dat știre la oameni, de ș-au luat vita, care o au cunoscut.

Zač. 24. Mulți au perit atunce de Căzaci, oameni neștiutori ce sântu Căzacii, oploșiți în târg, alții mergea să să închine la Ștefăniță păharnicul, carele era cu Timuș, ce nu agiungea până la Ștefăniță, că-i tumpina Cazacii și-i omorâia, între carii și Tăutul armașul și alții mulți ș-au pus capetele de Căzaci.

Zač. 25. Pre Vasilie vodă vestea de izbânda lui Timuș l-au tumpinat la Zvancea, cu care veste Grigorie comisul singur merseasă și l-au îmbrăcat cu haină cu soboli. Și îndată au trecut Nistrul la Zvancea, că cetatea Hotinului nice
263[v] într'un chip n'au|| vrut să o dea târgoveții, cu pârcălabul lor, cu Hâjdău, ori că au vrut așe de credincioși să hie lui

Ştefan vodă, care lucru n'aş da să hie într'ai noştri până într'atâta nevoință pentru singură credința, ori că s'au siit pentru jacuri ce făcusă târgoveţii în carăle boerilor, precum s'au pomenit, şi slobodzise câteva săcaluşe în sângur Vasilie vodă. Şi aceasta iaste pricina, nu alta. Şi în câteva rânduri au trimis Vasilie vodă la Hâjdeu, carele era pârcălab pus de Ştefan vodă şi la târgoveţi, cu mare giurământuri, ce nici într'un chip n'au vrut să dea cetatea şi au ţinut vro doao luni, până la a doa venire a lui Ştefan vodă den Ţara Munteniască. Îi încungiurase Vasilie vodă şi cu nişte Nemţi ai săi, de-i bătea şi tot au ţinut cetatea toată vara închisă. Aşe cu anevoie să agoneseaşte ce să pierde odată.

Zač. 26. Vasilie vodă dacă au sosit la Ieşi, după sfat ce au făcut cu ginere său, cu Timuş, s'au mutat Timuş cu tabăra la Gălata, iară Vasilie vodă au rămas în curte, gătindu-să asupra lui Matei vodă cu mare gătire, dându ştire ţărăi să încalece tot omul, ertând pre toţi de toate vinile, de ari hi şi greşit cineva împrotiva domniei.

Zač. 27. Aice caută cum nu să poate trece ce iaste să hie, că după izbânda aceie, Vasilie vodă, să hie întors pre || 264R
ginere său înapoi, şi să să hie aşedzat iară cu paza trebilor la împărăţie, întărindu-să cu slujitorii streini, cum avea avuţie, nime n'ar hi mai venit asupră-i. Şi aşe-l sfătuia pre Vasilie vodă şi o samă de boeri. Ce, în nedejde neîndoită pre oşti căzăceşti, ce avea Vasilie vodă, să-şi răscumpere strâmbătatea despre Matei vodă întâiu şi mai pre urmă şi despre Racoţii, cumu-şi dzicea Timuş că den Ţara Muntenească pen Ardeal să va întoarce, au biruit sfatul, numai să margă asupra lui Matei vodă. Iară nu omul, ce Dumnedzău sfărâmă războaele, precum dzice Scriptura: «Господь съкроушаѧ брани».

Zač. 28. Nu să cade să trecem poticala Nemţilor de Şaugăii ţărăi noastre la munţi pre Oituz, de care Nemţi

s'au pomenit că-i pornise Chimini Ianăș den Ieși înainte pen strâmtori deadireptul. Și apoi amu în munți, s'au îndemnat Șavgăii dela Ocnă și au ținut calea pedestrimei aceiia a lui Racoții și cu sfatul a unuia den Șavgăi, dacă să vor apropiia de Nemți, să cadză toți la pământ, până va trece focul sineților, cum dau Nemții, odată toți, așe au făcut, cădzindu toți la pământ. După ce s'au stâmpărat sinețăle, până a găti al doilea dires Nemții, au întrat Șavgăii
264v într'înșii || cu coase și cu topoară, ce au ei lungi în coade și au perit câțva Nemți acolea de dânșii, cât li-au căutat acei pedestrime a lăsa și pușcile în munți și de abiie s'au dezbărat de Șavgăi bulucurile acelealalte de Nemți. Pentru care fapte a Șavgăilor, apoi Alexandru Costin, fiind povață dată den Ieși acelor Nemți, au ședzut un an încheiat în temniță la Făgăraș, în obedzi.

Zač. 29 Ștefan vodă până în Trotuș au mărsu cu Chimini Ianăș, iară den Trotuș, avându nădejde pre Matei vodă de agiutor mai de sârg și trăgea și boerii în Țara Munteniască și poate să hie că și patima Nemților de Șavgăi făcea oarece siială, s'au despărțit de Chimini Ianăș și au luat Trotușul în gios pren Focșeni în Țara Munteniască.

Zač. 30. Aice în Iași, până la purcesul lui Vasilie vodă în Țara Muntenească, au perit Cotnarschii pisariul leșesc de credință a lui Vasilie vodă, om deplin la toate trebile, de Timuș ginerile lui Vasilie vodă, den hirea lui acia de tiran ce era și de om sălbatecă și fără nice o frică de Dumnedzău, scornind pricină că iaste Liah și el opria pre Vasilie vodă să nu-și dea fata sa după Timuș. Deci, într'o dzi au trimis, poftindu-l dela Vasilie vodă, să-l trimață, că-i iaste de triabă. Negândindu Vasilie vodă de una ca
265R aceie, l-au tri || mis la dânsul, la Galata mănăstirea și acolea, dacă au mărsu, au învățat pre Căzaci de ai săi cu sabiile gata. După voroava ce-au avut scornită cu dânsul, la eșitul

dela voroava lui, au dat Căzacii ce era gata de aceie faptă cu sabiile într'însul și l-au omorât cu mare tiranie, fără nice o vină. De care faptă a lui Timuș, dacă au audzit Vasilie vodă, numai nu să otrăviia de voe rea. Și îmbla Timuș cu acela gându și pre Toma vornicul și pre Iordachie vistiarnicul, tot dentr'aceie pricină, dzicându că acești doi cu Cotnarschii opria pre Vasilie vodă să nu dea pre doamna Roxanda după dânsul. Deci îmbla și ei cu dzilele amână și s'au cerșut dela Vasilie vodă, să-i lase să margă la țară. Ce Vasilie vodă nu-i lăsa și au poroncit la ginere său, că mai bine mortu să hie, decât să hie boerii, carii are la inimă-sa cu toată credința, la grije ca aceie. Sau cu ce inimă or veni ceialalți boieri de la țară la dânsul? Deci l-au mai mutat dela gândul lui Însă boierii acești doi tot cu ferială îmbla și tot pre ascunsu noaptea pre la poarta despre casăle despre Doamna veniia la Vasilie vodă. De care toate suspina greu Vasilie vodă și-și frângea mânule de ginere ca acela.

Zač. 31. Au purces Vasilie vodă den Ieși în Țara Muntenească cu al treilea rând asupra lui Matei vodă domnul muntenesc. || Și întâi Timuș cu tabăra căzăcească și al doilea 265v
conac au stătut la Podul Înaltu pre Bârlad și acolea au făcut Timuș oștilor căzăcești căutare și li-au împărțit dela Vasilie vodă leafe și capetenilor și oștenilor tuturora. Era de capete căzăcești cu aceie oaste polcovnici, Bohun anume și altul Nosaci, vestiți și vechi Căzaci. Și tot acolea, fără nici o vină, Timuș, pentru un cuvântu ce au dzis în sfat Bohun, au scos sabiia Timuș și au lovit pre Bohun într'un umăr, de care rană în toată calea aceie Bohun au îmblat cu mâna legată. Acela om cu hirea de hiară sălbatecă era Timuș! Nu cutedza nime un cuvânt, den polcovnici, să dzică, să îndireptedze lucrurile oștilor. Ce, dendată, pre purtatul trebilor, ce era den Timuș, om tânăr și fără nice o

socoteală, să cunoștea că nice la un folos nu vor eși lucrurile.

Zač. 32. De acolea au purces oștile în gios și amu Vasilie vodă în frunte cu oastea de țară și să adăogea den dzi în dzi oastea de țară de pretutindere și până la marginile țărâi s'au strâns de toată oastea de țară, ca 8000 de oameni.

Zač. 33 Matei vodă domnul muntenesc luându veste de scosul lui Ștefan vodă den Muldova de oști căzăcești,
266[R] trimisează pre Dicul spătariul său, să strângă toată oastea || dela marginile țărâi sale, să hie la hotar între țări, de straje și cu dânsul și Ștefan vodă, ciracul lui. Avea și Ștefan vodă ca 300 de oameni într'ales călăreți și câțva feciori de boieri tineri cu sine. Și întâi strajea lor, pentru limbă ce trimisease, s'au ivit în gura Berheciului, mai sus de Tecuci, pre care o au gonit oamenii lui Vasilie vodă câtva loc. Ce, sărindu târdzâu, li-au pierdut urma

Zač. 34 Venise apele Siretiului mare, pentru care au căutatu oștilor căteva dzile a face zăbavă, până a să face pod peste vase. Și așe trecând oastea, a doa dzi dela Siret au întrat pre la Focșeni în Țara Munteniască și îndată, fără nici o milă, au dat foc și orașului și ori pre unde-și agiungea Căzacii, fuma a bieților lăcuitori nevinovați lăcașurile, odăile și hrana.

Zač. 35. Sta în tocmală cu oștile sale și Dicul spătariul a lui Matei vodă, nu departe de oraș, de Focșeni, la o vale căriia-i dzic Milcovul cel Mare, cu alt nume Cucata. Acelui pârâu râpile pusesă despre oștile lui Vasilie vodă și oastea sa tocmisă de ceelaltă parte, stol toată oastea într'un șiriag tocmită, ca 9000 de oameni, că și de lefecii a lui Matei
266[v] vodă o samă era cu dânsul și oastea || de țară, câtă are Țara Muntenească dela București, dincoace, până la margine, toată era acolea adunată și acolea și Gheorghie Ștefan vodă cu vreo 300 de Muldoveni. Și așe în rând tocmită

oastea muntenească, aștepta pre Vasilie vodă și pre Timuș.

Zač. 36. Întâi li-s'au arătat Vasilie vodă cu oștile sale și au stătut frunte și Muldovenii, iară Căzacii își tocmiia tabăra pe urmă. Și atâta au stătut Muntenii la război, cât au făcut oarece harțuri cu Moldovenii peste pârâu, trecând Moldovenii și apoi trecându-i Muntenii iar dencoace, așe în două, trei rânduri, până au trimis Vasilie vodă Nemți ce avea și s'au supus pre supt maluri. Deci au luat călărimea Muldovenilor și malul dencolea. Iară cât au vădzut Muntenii apropiiată tabăra Căzacilor de pârău, au purces în răzsipă, cine încotro i-au părut. Gonit-au Muldovenii și o samă de călăreți și den Căzaci, până la Râbnic, iară n'au perit oșteni așe mulți den Munteni, c'au luat de a vreme fuga.

Zač. 37. După aceie răzsipă a oștilor muntenești, care s'au făcut, mai multu den prostiia Dicului spătariului au fostu, că nici-și trebuiia să aștepte el până într'atâta pe oastea ce era cu foc și el numai cu călărime, au purces Vasilie vodă cu Timuș spre Târgoviște, stricându și ardzându ce le-și sta înainte. Iară Matei || vodă domnul mun- 267R
tenesc, luându veste și de răzsipa oștilor sale la margine și că vine asupra lui întinsu Vasilie vodă cu Timuș, nemică cu aceie smintială a oștilor dentâi nu s'au spăimântat, ce, strângându-și oastea de țară și lefecii ce avea, au purces și el den Târgoviște și ș-au ales loc foarte bun de dânsul, la o poiană între Ialomiță, apă curătoare, și între un pârâu foarte tinos și de trecătoare rău, la un sat anume Hinta. Și acolea au stătut cu mare inimă, nu așe oștilor sale, cum el singur, așteptându pre Vasilie vodă. Trimiseașă Matei vodă și altă samă de oameni, siimeni și lefecii o samă, Diculuі spătariului la margine într'agiutor. Ce, dacă s'au tâmpinat cu veste că s'au rășsipit oastea aceie cu Dicul

spătariul, au purces oastea aceie înapoi și i-au agiunsu la Teleajina fruntea oștii lui Vasilie vodă. Au stătut Muntenii călări la vad, pentru să să mai depărtedze pedestrimea.

Zač. 38. Părut-au și lui Vasilie vodă și lui Timuș că va hi acolea Matei vodă sângur cu toată oastea, la Teleajina. Apoi dacă s'au vădzut că iaste oaste puțină, au dat oștenii lui Vasilie vodă pre trei locuri preste apă și n'au stătut Muntenii, ce s'au dat înapoi. Iară gonașii îndată au
267v agiunsu || și pe siimeni și aceie dându-să înnapoi, s'au apărat pen niște dumbrăvi ce sintu acolea. Și dându știre lui Vasilie vodă de săimenii aceie, au purces și sângur Timuș cu o samă de oaste călare căzăcească, lăsind tabăra pre urmă cu Vasilie vodă. Și dacă au agiunsu Timuș, au descălecat pre Căzaci gios, la năvală, asupra săimenilor. Ce, tot au mărsu, apărându-să foarte tare den foc siimenii,/ până au întrat într'altă pădure, ce era lunca Praovii și nu li-au stricat nemică Căzacii pân în noapte, bătându-se den foc, fără ce au picat și den săimeni și den Căzaci. Din Căzaci au perit și doi sotnici atunce.

Zač. 39. Vesel Matei vodă că i-au hălăduit siimenii și c'au putut răspunde focului Căzacilor, luându mare inemă și nedejde dentr'aceie tâmpinare a siimenilor cu Căzacii. Iară Timuș după aceie goană, n'au vrut să să întoarcă la oastea, pre care au apucat-o noaptea, cât au trecut apa Teleajinii, ce au rămas cu masul la un sat, anume Cocoreștii, la niște case boierești. Aflându casele pline de toate bucatele, singur au pus de au dat foc caselor, dacă s'au sculat dela masă amețit de vin.

Zač. 40. A dooa dzi, oastea trudită den cale și obosită
268R tabăra, necercându ce loc este înainte, unde || și cum stă și în ce loc nepriiatinul și cum departe, de abiia de au îngăduit vro două-trei ceasuri, au și dzis trâmbițile de purcesul oștilor. Mult au stătut Vasilie vodă, sfătuindu-l să

rămâe aceie dzi, să răsufle oastea, să să strângă bine toată
și să să cerce locurile și pe altu loc, nu pe acolea, pre unde
anume alesesă Matei vodă, să-i hie îndemână a sta îm-
protivă. Ce, cui să dzicea aceste, sau cu cine să sfătuia? Cu
un om în hirea herălor. Polcovnicii carii era, unul un cu-
vântu nu cutedza să dzică, că numai pentru un cuvântu,
cu sabiia zmultă da, ca 'ntr'un dulău într'însul. Și Bohun
polcovnicul cu mâna legată de rană cu sabiia, făcută de
dânsul, îmbla ca fără sine.

Zač. 41. Aice caotă aceasta izbândă den ce și cum s'au
prilejit lui Matei vodă și ca aceie izbândă, care nu să va hi
prilejit alta ca aceie în toată viața lui, câte au avut den răz-
boae în dzilele sale Că cine ari putea să criadză în soco-
tială, să să înfrângă oaste căzăcească cu tabără, de oaste
cum iaste oastea munteniască? Nu să desfăimu, ce, ori
pedestrașul, ori călărețul vei socoti, nu vei afla să hie de
potrivă sinețașului căzăcescu. Ce vei dzice: «Fost-au acolea
Sârbi, Unguri, Leși ||, nu numai Munteni». Așe iaste, Leși 268v
au fostu puțini. Ce ari hi făcut ei numai, de ari hi fostu
tocmală în oastea căzăcească pre obiceiul lor? Iară pre
Unguri și pre Sârbi nu-i aleg den Munteni, nice sântu
siimenii, Sârbii sau Ungurii, atocma cu focul Căzacilor,
cum nice dărăbanțul muntenesc. Eu, ce iaste partea mea,
toată izbânda aceasta a lui Matei vodă dela Hinta (ale-
gându deosebi și voia și orânduiala lui Dumnedzău, numai
pre socoteala oameniască grăindu) iaste den nebuniia lui
Timuș întâiu și den bărbățiia și a lui Matei vodă al doilea.
Însă den nebuniia lui Timuș cu câtva mai multu, că soco-
tindu vitejia lui Matei vodă de atunce, cum îmbla pe de-
naintea oștilor sale, îmbărbătând în frunte, să să hie apro-
piiet toată oastea căzăcească cu tabăra legată, nu rumtă,
cum au rumtu-o Timuș în trei părți, să să hie lipit, să în-
ceapă a da la țenchiu, nice ar hi scăpat Matei vodă fără

primejdiie, sau morții, sau ranei mai grelei, de cum i s'au prilejit tot atunce, nice săimenii ar hi ținut mult împrotiva focului lor. Ce toată pricina au fostu izbândii aceie nebuniia lui Timuș, care nice vorovi̇a cu nime, nice întreba de polcovnicii săi sau de cineva. Oastea obosâtă cu atâta cale tot într'aceie dzi, cu tabăra rumptă în trei părți, precum
269R iaste mărsul și tocmala în războiu, socotește. ||

Zač. 42. Ce dacă au vădzut Vasilie vodă că cu sfatul nu folosește nemică, au suspinat și lăsind în voia lui Timuș toate, au purces cu oastea sa iară în frunte și pre urmă Timuș cu tabăra, scrășcându în dinți, cum că să laudă Muldovenii că ei au făcut izbânda dela Focșeni și dela Telejina Mergea oastea, ales tabăra Căzacilor, cu greu pen locuri strâmte și tinoase și pre pârăul Hintei numai un podeț. Și întâiu, daca au trecut oastea lui Vasilie vodă podețul în poiană, au luat aripa în a stânga și s'au pus șiriag în rându împrotiva aripii a lui Matei vodă cei direpte. Iară în diriapta și singur mijlocul au lăsat Vasilie vodă taberei căzăcești, împrotiva mijlocului și aripii cei den a stânga a lui Matei vodă. Însă tabăra căzăcească, dacă au venit până la un loc, au stătut și n'au vrut Timuș să o ducă în rându, alăturea cu oastea moldovenească, dzicând: « Lasă, vitejii, Moldovenii, or bate ei pre Munteni și singuri, fără de noi ! ». (Aice caută că agiunge aceasta una nebunie la întriagă smintială !).

Zač. 43. Iară Matei vodă în tocmală sta într'acesta chip: Aruncasă un șanț pen pregiurul taberii sale, den apa Ialomiții den sus, până în apa den gios și au scos oastea den afară de acel șanțu. Den a direapta au pus curtea, ce să dzice
269v la dânșii || Roșii, și altă oaste de țară și au pus o samă de pedestrime șiimeni. Și aceie aripă era împrotiva Muldovenilor. Iară el singur au stătut în mijloc cu livinții și cu dărăbanții și cu o samă de săimeni, cu pușci tocmite pentre

pedestrime. Iară în nastânga, ce să prinde împrotivá Căzacilor, au pus Leşii lefecii şi Unguri. Şi aşe, cu oastea scoasă den şanţuri, nu departe, au stătut şi au aşteptat pre Căzaci şi oastea Moldovei.

Zač. 44. Câteva ceasuri au stătut oştile muldoveneşti, aşteptându să să apropie tabăra căzăcească şi trimiţându rându după rându Vasilie vodă la Timuş, să să apropie tabăra, n'au vrut, ce-au răspunsu: « Să înceapă dumialor războiul, că oi veni şi eu ». N'au avut ce face Vasilie vodă, au mai clătit cu toată oastea şi au început Muldovenii harţul cu Muntenii. Da săimenii lui Matei vodă în Muldoveni cu foc, ce şi Vasilie vodă o sută de Nemţi foarte buni ce avea au trimis să sprijinească călărimea Moldovei. Au stătut Nemţii împotriva focului sămenilor şi pre obiciaiul său, cum slobod odată focul, s'au îndemnat mai multu de giumătate oastea Muldovei şi au făcut aceie năvală cu stiaguri asupra Muntenilor, cât toată curtea, ce să chiamă la dânşii Roşii, au dat dos şi amu unii şi peste Ialomiţe didease, nesocotindu vadul. Până în corturile Muntenilor au mărsu Muldovenii cu || aceie năvală şi nime nu poate să dzică că nu era 270R
aceie năvală a mare viteji. Şi să hie fostu şi tabăra Căzacilor odată, alăturea, cu focul asupra mijlocului şi aripii cei denastânga a lui Matei vodă, s'ar hi ales lucrul. Ce, ne având Matei vodă la mijloc, unde era el, nice o triabă şi aripa lui ceielaltă, s'au mutat, singur cu capul său, în aripa denadiriapta, unde era înfrântă de Moldoveni oastea lui şi au dat îndărăptu călărimea Muldovei, întorcându toate puşcile în Muldoveni şi toată pedestrimea. Şi amu viindu mai des focul, s'au dat Moldovenii încet iară înapoi şi într'aceie desime a focului picând câtva den Muldoveni, au perit şi căpitanul de Nemţi a lui Vasilie vodă, om oştian dirept, de neamul său leah. Puşcile nepărăsite da în Muldoveni.

Zač. 45. Şi aşe puind Matei vodă războiul iară la loc la aripa sa denadırıapta, Tımuş cu nebuniıa sa, au rupt numai o samă de pedestrıme căzăcească cu o samă de puşci, fără tabără, fără altă tărıe şi i-au apropiıat de mıȷlocul oştii munteneşti, unde venise iară la loc Matei vodă şı sta îndemnând oastea sa asupra Căzacılor. Însă era atâta loc încă, cât debıa să agıungea cu glonţurıle unii pre alţıı şı lucra puşcile de 270v îmbe părţile. Căzacıı pre'ncet tot să apropiıa de oastea || munteniască pre furış, că este locul foarte spınos acela şı când da puşcıle luı Matei vodă într'înşıı, toţi cădea la pământu. Iară arıpa denastânga a lui Matei vodă, unde era şı Leşıi, sta plecată pre cai neclătiţi, deprinşi Leşii şi ştiutori hırıi căzăceşti. Vădzându-ı fără tabără, pedestrime goală, sıngură în câmpu, aştepta cu inımă să să mai apropiıe Căzacii. Tımuş sta cu tabăra înapoi, despărţındu-o în doă părţı, fără nıce o socotială, până s'au scornıt chiotul între Căzacıı ceı den frunte şi şı-au slobodzit focul. Den care foc au nemerıt şı pre Mateı vodă un glonţ de sıneţ aproape de încheıetura genunchıului şi l-au prıceput îndată un paıc şı au năvălıt la scara luı Mateı vodă, să nu cumva cadză. L-au gonıt pre paıcul dela sine cu sudalmă Mateı vodă şi nearătându-să nemıcă de rană, au îndemnat oastea sa, ca un deplın oştıan. Şı atunce au sărıt Leşii dıreptu asupra pedestrımei căzăceştı şi îndată au întrat cu sabiıle într'înşıı şı într'un cias stătură câteva trupurı de Căzaci şı rănıţi foarte mulţi, că ı-au călcat călăreţıi, până aproape de tabără. Şı după aceasta a doa îndereptătură a oştılor a lui Vasılıe vodă, ales a Căzacilor, în carıı era toată nedejdea şi ochıi 271R a tuturor, au cădzut tuturora inımıle || gıos, cât nıme n'avea nedejde de ızbândă, ce mâhnıţı toţi şı înspăımaţı. Nebunul Tımuş ce să facă nu ştııa, fără de nıce o tocmală şi nıce orânduıală. Strıga Căzacii: « Dzıceţi-ne, în vro parte orı să mergem, orı să ne aruncămu şanţuri pre obıcıaıul nostru ».

Nu era amu nici sfat, nici orânduială. Şi tot odată cu aceste să scornisă un vivor den sus, cu ploae, dirept în faţa oştii lui Vasilie vodă şi ca aceie furtună, cu sunetul copacilor şi cu ploae răpede, cât să părea că este anume urgiia lui Dumnedzău orânduită asupra ceştii oşti, câtă era despre Vasilie vodă. Şi Matei vodă cu tunuri adăogea groaza oştii şi sămeţi amu oştenii lui. Deci, întăi aripa oştii noastre, Moldovei, au purces în răzsipă. Vasilie vodă vădzind a vedere răzsipa oştii sale, s'au mutatu cătră tabăra căzăcească, la Timuş, carele încă căzniia cu tabăra, întâiu ce o rumpsease, să o împreune la loc. Pe o ploae şi furtună ca aceie nici de un sporiu nu era, ce, câţi au putut a să încălăra Căzaci, s'au încălărat şi au plecat şi Timuş cu Vasilie vodă fuga, lăsându toată tabăra şi bieţii pedestraşi la perire.

Zač. 46. Perit-au în cestu războiu oameni însemnaţi den boierii Moldovei, Bucium stolnicul den tun lovit şi Hristodul cămănariul şi den slujitori puţini, den pedestrimea că|| zăcească 271^{v} câţva den ceie ce au fostu în frunte, precum s'au scris, den Nemţii a lui Vasilie vodă în giumătate. Vii mulţi şi den oşteni de ţară şi den Căzaci au cădzut pre mâna lui Matei vodă Iară şi den Munteni nu fără scădere în oameni au fostu şi mai vârtos primejdiia lui Matei vodă, cu rana ce i-s'au prilejit, den care, cu adevărat şi bătrân au fostu, iară cât ari hi mai putut trăi, rana aceie i-au scurtat rămăşiţa dzilelor, că până la anul, netămăduit de aceie rană, au murit. Că să nu hie fostu rănit, debiia cineva de ar hi putut scăpa, den Muldoveni şi Căzaci, unde întrasă şi cu ce tocmală.

Zač. 47 Aşe fârşindu şi acesta războı Vasilie vodă cu Matei vodă, pre urma şi nărocul celorlalte războae ce-au avut mainte, au luat cu Timuş câmpii pre la Gradişte, trecându Siretiul la Vădeni, au venit în Iaşi la scaunul său, cu mare mâhniciune tuturor lucrurilor sale.

Zač 48. Nime nu s'au gândit pentru pedestrimea căzăcească, să iasă cineva viu, den câţi rămăsese după fuga oştii cei călări. De mirat hirea Căzacilor la nevoie! După ce li-au fugit toate capetele şi hatmanul lor, ei în de sine în loc au rădicat cap şi au legat tabăra şi s'au apărat până în noapte şi apoi noaptea în tabără au făcut focuri de carăle 272R lor || şi de spini, iară sânguri au purces cu tocmală, fără tabără, numai pedestri şi au eşit toţi până într'unul, fără nici o dodeială, aice în ţară.

Capul al noosprădzecelea.

Încep. 1. Aice în Iaşi, Timuş odihnindu după ospăţul dela Matei vodă, dzece dzile, au purces spre ţara sa, iară Vasilie vodă iară s'au aşedzat în scaun, că la Poartă îi sta domnia nestricată. Însă, nu îndelungu în pace, că cerându Ştefan vodă dela Matei vodă agiutoriu, să margă în ţară, i-au dat 400 de săimeni şi den dărăbanţii săi cine au vrut de bună voe în liafa lui Ştefan vodă şi din livinţi o samă. Şi au întrat iară Ştefan vodă în ţară cu acel agiutoriu de la Matei vodă pre la Focşeni şi s'au aşădzat la Răcăciuni, la un sat al său, de odată, aşteptându şi altu agiutoriu şi dela Racoţii cneadzul Ardialului.

Zač. 2. Cu anevoie să tocmăscu doi domni într'o ţară! Aşe Vasilie vodă, până a nu să mai înglotì şi a să întări 272v partea lui Ştefan vodă, au ales 800 de oşteni într'ales O || rheieni şi Lăpuşneni şi i-au trimis asupra lui Ştefan vodă, cu nepotu său, Ştefan păharnicul şi den sate boereşti câtăva samă de oameni, carii ţinusă calea lui Ştefan vodă la fuga dela Popricani şi omorâsă ţăranii aceie şi pre Morianul, hatmanul lui Ştefan vodă.

Zač. 3. Strajea lui Ştefan vodă era la Bacău, 400 de oameni călări şi vro... săimeni şi amu era câţva den boeri

şi feciori de boeri adunaţi la Ştefan vodă: Andronic sărdariul, Darie spătariul, Antiohie aga şi alţi boieri de mainte cu dânsul. Şi cu strajea lui Ştefan vodă din boieri au fostu Mogâlde păharnicul şi Sturdzea visternicul. Dacă au simţit venirea lui Ştefăniţă păharnicul asupra sa cu oştile lui Vasilie vodă, s'au dat la o râpă ce iaste aproape de sat, de Faraoani, anume Valea Sacă şi s'au tocmit acolea stol pre un pisc, alăturându lângă sine şi dărăbanţii ce era Munteni. Şi cum venia întinsu Orheienii la dânşii împiedecaţi cu trecătoarea râpii aceiie ce s'au pomenit, nu trecuţi bine toţi, au sărit călăreţii lui Ştefan vodă şi în loc i-au înfrântu pre Orheieni. Au plecatu fuga şi Ştefăniţă păharnicul şi Hânceştii şi i-au gonit strajea aceie a lui Ştefan vodă, până i-au trecut fără vad apa Bistriţii. Pre alţii, carii au luat drumul spre Roman, i-au gonit până în Roman. Şi i-au cuprinsu şi ţărănimea aceie, pre care Ştefan || vodă i-au 273^{R} omorât, iară altora li-au tăiat urechile.

Zač. 4. După aceie izbândă, strajea lui Ştefan vodă s'au mutat la Săboani, mai sus de Roman, iară Ştefan vodă dela Răcăciuni s'au mutat la Bacău, adăogându-i den dzi în dzi oameni de Ţară de Sus toată şi den gioseni mulţi. Şi acolea i-au venit şi agiutoriul şi dela Racoţii cneadzul Ardialului, 1.000 de oameni cu Boroş Ianoş.

Zač. 5. Vasilie vodă vădzindu-să iară la cumpănă grea şi ţara îndoită cu urăciune spre dânsul şi doamna sa la Suceavă cu toată inema ce avea, cetatea Hotinului era eşită de supt ascultarea lui, că era închisă cetatea şi tot să ţinea pre numele lui Ştefan vodă, unde era să mai năzuiască nu avea, Căzacii amu înfruntaţi şi ruşinaţi cu Timuş în Ţara Munteniască şi doi nepriiatini tari pre acele vremi, şi Racoţii şi Matei vodă, să mira ce va face. Iară tot nelăsându-să, scriia slujitori şi au tras şi Orheienii şi Lăpuşnenii la sine şi au răpedzit şi la Căzaci şi-i lăsase Timuş 200 de Căzaci

cu Hluh polcovnicul. Au făcut și el de toată oastea vro 4000 de oameni și au eșit dentâi la Movile, pre Bahluiu. Apoi, dacă au lovit și al doilea rându strajea lui, ce era cu Grigorie păharnicul, iară strajea lui Ștefan vodă, au purces spre Târgul Frumos și acolea, dencoace de Târgul Frumos, la
273v Sirca, s'au tumpinat cu Ștefan vodă.||

Zač. 6. Acest războiu cum au fostu și cum s'au prilejit, nici unii părți nefățărindu, că nemică nu strică credința așe celora ce scriu letopisețele ca fățăriia, cându veghe voia unue și coboară lucrul cu hula altuia, noi, măcară că am hi datori cu pomenire lăudată mai multu lui Ștefan vodă, dela carele multă milă am avut, decât lui Vasilie vodă, dela carele multă urgiia părinții noștri au petrecut, iară dreptatea socotind, nu poci scrie într'alt chip.

Zač. 7. Deci, den hărniciia domnilor, departe mai în frunte a lui Vasilie vodă, că s'au aflatu pururea în fruntea oștii sale, singur învățându, mutându stiagurile și îndemnându, iară Ștefan vodă în oastea sa de față n'au fostu, ce au stătut departe dela oaste, înapoi. Iară numărul oștii și hirea și cu acele tot era mai tare Vasilie vodă și mai mulți osteni la Vasilie vodă și mai buni călăreți, însă toți îndoiți și hirea neamului lacomă la înoituri. La Ștefan vodă era 1.000 de Unguri călări, pre atâțea era și Moldoveni și era 500 de pedestrași Munteni și altă strânsoare. Iară la Vasilie vodă 3.000 de călări, 400 de Căzaci, 200 de săimeni, cu dărăbani, Ce, avedere au fostu voia lui Dumnedzău spre stângerea casii lui.

Zač. 8. Tocmisă oastea sa Vasilie vodă cuprindzindu
274R drumul|| carele vine dela Târgul Frumos preste Sirca. Însă Boräș Ianoș oblicind că pe la pod este loc râpos, au lăsat drumul și au purces în sus pre costișe, alăturea cu pârâul. Vasilie vodă încă au purces în sus pre culme împotriva lor și au stătut așteptându războiul. Den oastea a lui Vasilie

vodă au eșit harțul, iară Borăș Ianoș den oastea sa n'au lăsat, ce s'au arătat mai îndrăzneț cu oastea lui Ștefan vodă, decât Vasilie vodă, că au trecut pârâul. Și lui Vasilie vodă s'au cădzut, nu harțul, ce cu toată oastea să margă asupra, încet, cu tocmală, alăturea cu pedestrimea. Ce, așteptându Vasilie vodă den loc neclătit, ceielalți încă stătuse și deprinși cu izbânde amu în câteva rânduri ei, au sărit întâi Muldovenii în frunte și Ungurii după dânșii. De aceie săritură a oștenilor a lui Ștefan vodă, cum s'au dat harțul lui Vasilie vodă înapoi, cum iaste deadina harțului, cum au plecat și stiagurile lui Vasilie vodă fuga, fără nici o nevoie, care încotro au stătut cu ochii, oilor, nu oștenilor sămănătoare oaste. Bieții pedestrași n'au apucat nici focul să-l sloboadză deplin, ce îndată, într'o clipală, cum s'ari dzice, ochiului, s'au înșirat stiagurile a lui Vasilie vodă pre Bahluiu în gios cu fuga. Iară pedestrimea au luat pre Bahluet, la Cârlegătură. Și Căza || cii, cu puțină scăderea sa, iară au hălăduit pre la 274v
braniște și au năzuit la Nistru. Singur Vasilie vodă, vădzându răzsipa oștii sale, au purces și el de o dată foarte cu puțini lângă sine. Apoi s'au strânsu pe lângă dânsul den capete slujitorilor și den Hâncești unii și l-au luat între sine, apărându-l cu mare lauda sa și veste și pomenire cinsteșă. La vreme ca aceie să stai la nevoia domnului, cu cinste vecinică hie căruia iaste.

Zač. 9. Gonit-au gonașii pre Vasilie vodă până aproape de Prut și l-au tot apărat carii era pe lângă dânsul, precum s'au pomenit. Și trupuri așe multe n'au cădzut; den oameni mai însemnați: Nechita vamășul și Isar clucerul. Și l-au prinsu viu și pre Gheorghie hatmanul, fratele lui Vasilie vodă, cădzut cu calul la coborâș.

Zač. 10. Vasilie vodă, după acesta războiu, au trecut Nistrul la Rașcov și acolea petrecând câteva dzile, s'au mutatu la Volodijin, un oraș căzăcescu și de acolea au trimis

pre Iordachie visternicul sol la Hmil hatmanul, la cuscru său. Iară Ștefan vodă, lăsindu Ieșii, numai ce au venit până la pod și de acolea orânduindu la scaunul Iașilor caimacami, singur au purces cu oștile sale la Suceavă, unde era casa lui Vasilie vodă și inema toată închisă în cetatea Sucevei, cu To||ma vornicul den boieri, avându 80 de săimani și pușcari de loc și Nemți 60 lefecii în cetate.

Zač. 11. Ștefan vodă dacă au sosit la Suceavă, au descălecat la un sat aproape, anume Șcheia, în casele lui Toderașco logofătul. Iară împrejurul cetățri s'au îngropat săimenii săi și o samă de Unguri ș-au adus pușcile și dela Hotin și dela Iași și au început a bate cetatea, ce, nu-i strica nemică.

Zac. 12. Să adăogea țara de pretutindere la domnu de iznoavă nou, iar și Vasilie vodă, unde era, nu dormiia. Ce, ori ce nevoință pune omul, sorocul lui Dumnedzău, amu orânduit așe, a-l clăti nu poate nime.

Zač. 13. Preste scurte dzile sosi veste cum Timuș iară cu 9 000 de oameni intră pre la Soroca în țară și amu lovisă oamenii lui Vasilie vodă și pre Grumadze căpitanul, carele era în câmpii Sorocii cu straje. Și știia Ștefan vodă că nu s'a lăsa cu atâta Vasilie vodă asupra lui, ce agiunsease și el la Racoții cneadzul Ardealului și la Cazimir craiul leșescu, cărora amândurora era urât Vasilie vodă, pentru legătura cu Căzacii. Deci, dela Racoții îndată i-au orânduit cu Petchi Iștioan, cu toți Săcuii, ca pre 4000 de oameni, iară craiul leșăscu, un polcovnic ce avea la Camenițā, anume
275v Con||drațchii, cu 1000 de Leși călări, i-au trimis porunca aceasta, de ar veni vro oaste asupra Moldovei căzăcească, să nevoiască cu toată osirdiia, adunându-să cu Moldovenii, să-i smintească, care lucru apoi așe au fostu.

Zač. 14. Dacă au simțit Ștefan vodă oastea căzăcească apropiiată amu cătră Prut și au oblicit că Tătari nu sântu,

nu spre Roman, ce spre Cotnari au purces, ştiindu că soseşte şi Petchi Iştioan cu oastea unguriască. Vrea să ţiie calea Căzacilor la loc largu, undeva pre Jijie. Şi la Cotnariu s'au împreunat cu Ungurii şi au purces spre Ştefăneşti, aşteptându şi pre Leşi. Ce, mai zăbovindu Leşii, n'au îndreznit Ungurii a să tâmpina cu Căzacii. Şi aşe, Căzacii au trecut codrul pre la Cucoreni, la Suceavă. Iară Ştefan vodă au rămas pre şliahul lor despre Prut şi a triia dzi au sosit şi Condraţchii cu 1000 de Leşi.

Zač. 15. Timuş cum au sosit la cetate, de a doa dzi s'au desfrânat la jacurile mănăstirilor şi întâi asupra Dragomirnei mănăstirii cu puşci au mărsu şi au bătut mănăstirea. Şi dacă i-s'au închinat, toate odoarăle, veşmintele în jac au dat şi câţi bieţi neguţitori era închişi acolea şi mulţi den boiari, ruşinându Căzacii fămei şi fete şi nu ca creştinii, ce mai multu decât păgânii s'au purtat cu aceie mănăstire. Şi să hie || mai avut vreme cevaşi Timuş, nice o mănăstire 276R n'ar hi hălăduit neprădată odoacă.

Zač. 16. Oştile într'agiutoriu venite lui Ştefan vodă şi leşăşti şi ungureşti, după ce s'au adunatu la un loc, au mărsu îndată Leşii în frunte. Şi dacă au trecut toate oştile codrul, au stătut pre Siretiu şi acolea, la un sat anume Grigoreştii, au făcut sfat împreună, Ştefan vodă cu Petchii Iştioan serdariul lui Racoţii şi cu Condraţchii polcovnicul craiului leşăsc.

Zač. 17. Sfatul alege den loc câtă osebire este între om şi om. Întâiu Ştefan vodă au poftit pre Condraţchii să priimască aceasta cinste de cătră dânşii, cum i-ar părea cu ce tocmală şi cu ce socotială şi cu ce rând s'ari cădea să margă cu toţii asupra acelui nepriiatin, să fie toate pre sfatul lui şi pre socotiala, ca unui vestitu slujitoriu şi ştiutoriu obiciaiul şi hirei acelui feliu de oaste a Căzacilor. Au mulţemit Condraţchii de aceie cinste, carele îl tâmpină dela Ştefan

vodă și întâi aceste cuvente au dzis cătră Ștefan vodă și cătră Petchi Iștioan (Eu, carile scriu acestea, m'am prilejit la acestu tălmăcit și la alte, mai pre urmă).

276v *Zač. 18.* « Împărații între împărați, craii între crai, domnii || între domni, boerii între boeri, slugile între slugi au osebire, unii decât alții cu scaune mai sus și slugile între sine unii decât alții cu cinstea să osebăscu. Craiul, stăpânul mieu, cu scaunul său, măcară că iaste mai sus decât luminatul cneadzul de Ardial, iară dumnealui Petchii Iștioan este la mai mare cinste la stăpânul său. Eu la stăpânul mieu sintu mai de gios; dumisale să va cădea să ia cârma asupra dumisale și noi după porunca dumisale om face ».

Zač. 19. Aceste dacă am spus cătră Ștefan vodă și cătră Petchii Iștioan, au răspunsu Petchii Iștioan, cum, măcară că este la stăpânul său serdar, va și poftește să hie toate pre sfatul lui Condrațchii, ca unuie carele amu atâte războae au avut cu Căzacii și știe rândul și hirea lor. Dacă au înțeles răspunsul (cum ar hi știut că nu or face ei așe amândoi cum va sfătui el), au dzis: « De vreme ce mă aleg măriile sale să să facă pre sfatul și pre socotiala mea, poftescu dară pre dumnealor să înțeliagă hirea aceștii feliu de oști, cum iaste și ce sântu Căzacii și în ce loc sint, unde sintu acmu ».

Zač. 20. « Oastea Căzăcească dacă apucă să să îngroape, să arunce șanțuri pregiur sine, nu la ce loc, supt cetate ca aceasta, ce hie, la ce pârâu, nedobândită este. A || cmu vedem că încă șanțuri n'au, nici bine cred de numele nostru, că sintu și Leși aice. Până mâine, de or și oblici, tot nu or crede. Cap cine le iaste, iaste și tânăr și nebun. Trebuește, de vom să ne mântuim într'un cias de acestu nepriiatin, pre lângă voia lui Dumnedzău, însă să facem așe »:

Zač. 21. « Oastea den loc de aice, cât va trece pârâul, îndată să să tocmască stoluri, să-și ție cineși bulucul rândul, care după care va merge și-și va ține locul. Noi, Leșii, om

ţine fruntea, după noi oştile mării sale cneadzului de Ardial, după oştile ungureşti, măriia sa Ştefan vodă cu oastea sa, că hie cându capetele şi mai pre urmă să hie să cade. Iaste, cum înţăleg, de aice o dumbravă de ţine câtva. Deci, până om trece dumbrava, va merge încet oastea, iară cum om trece şi or eşi la vedere oştile, nemică neoprindu-se, să purceadă rându după rându în triapădul calului cel mare. Că să hie grije de vreo oaste în câmpu, să ne stea înainte, aceie grije nu iaste. Ce, cum ne vor vedea, de altă nu s'or apuca, ce îndată de şanţuri să facă. Să facem dară cu toţii năvală, până n'au şanţuri şi la grabă aşe de sirgu, nici sinețele nu să slobod toate. Iară cetatea că ce va da cu puşci, ori cu sacaluşe, acele puţină pagubă fac în oaste ||, ales care 277v mişcă şi la un loc nu stă. Nu toate câte să slobod glonţurile nemeresc, mai largu iaste pe de laturi decât omul. La noi este o poveste, că cine piere de glonţu de tun, tot era de fulger să moară. Mică ţintă este omul cu sabie zmultă şi mai lesne streleţului a nemeri o vrabie, decât pe un om călare cu arme. Graba pierde, adevărat, de multe ori, iară de multe ori izbândeşte. Aice anume graba trebuieşte, cu dânsa să ne mântuim de acestu fel de nepriiatin, că într'altu chip, de nu om nevoi să-i spargem până nu să întăresc cu şanţuri, nice noi câţi sintemu, nice de ari veni singur craiul stăpânul mieu, şi măria sa cneadzul de Ardial, nemică nu le vom face. La ce zăbavă va veni apoi lucrul, să să socotiască şi noi aice fără cară, fără hrană, ţărâi aceştiia va aduce zăbava noastră cu acestu nepriiatin mare scădere ».

Zač. 22. Aceste sfăţuia Condraţchii, care toate priimindu şi Ştefan vodă şi Petchii Iştuan, s'au slobodzit sfatul şi a dooa dzi dez de noapte, cum au trecut Siretiul în vad oastea, aşe au purces deodată, pe cum să aleseasă la sfatul de cu sară. Iară numai de o dată s'au ţinut Ungurii de

aceie socotială, până au trecut dumbrava. Iară cât au trecut
278R dumbrava, Leşiı îndată au purces || în bıci spre cetate pre la Iucşeni, iară Ungurii, cât au ıeşit den dumbravă la vedere şi au zărıt hărăţul Căzacılor timpınat cu frŭntea Leşılor, că avea Timuş cu sıne şi 200 de Tătari, în loc au stătut Petchıi Iştuan şi Ştefan vodă. Leşıi cum s'au tımpinat cu Tătarâi şı cu Căzacıi călări, îndată i-au împınsu şi au stătut în tocmală pre culme asupra taberıı căzăceştı, aşteptându pre oastea unguriască şı pre Ştefan vodă cu oastea de ţară, totdeauna trimıţându rând după rând, să vie maı curund. Ce, n'avea cuı dzice. Au aşteptat Condraţchıı de doao cıasuri aproape, să vie Ungurii, ce, dacă au văzut că nu foloseşte, au suduit în gura mare pre Petchıi Iştuan serdarıul luı Racoţıi şı pre Ştefan vodă şı au dzis să dzıcă trâmbıţa de războıu. Să rumpsease den catane, den oastea luı Petchii Iştuan vro 200 de catane, foarte de triabă oameni şı den Moldoveni pre aceıe samă şı au purces asupra Căzacılor, dıreptu supt cetate.

Zač. 23. Căzacıi, cum au sımţıt de Leşi că sântu, cum au început a săpa şanţuri împregiurul taberıi sale. Unıı să apăra de Leşı, alţıı săpa bărbăteşte, de arunca pământu pre căruţe şı într'o mıcă de cıas au rădicat şanţu, de odată mıc, cât era amu pıedıcă caılor.

278v *Zač. 24.* Leşii cu năvala dentâi au mărsu până în tabără, || ce dacă au văzut că nu vın celelalte oşti, s'au dat înapoi cu stıagurıle, pe după casele Tătăraşılor şi după besereca de acolea şi în nişte pomeţı ce era şı au stătut pân în desară. Şi de acolea apoĭ s'au mutat în preajma cetăţii despre Ipoteşti, aproape de cetate, numai preste un dâmb, cât covârşıia glonţurıle den cetate. Au venit în desară şi Petchiı Iştuan cu oştıle sale şi au descălecat pre dâmbu despre Iucşeni, iară Ştefan vodă au venıt şı au descălecat aproape de Leşı. Şı aceste toate nu-ţi scriu, lăudând pre o parte, ce

tocma cum au fostu, nu să fac laudă oștii leșăști, am prea
mulți de țară martori.

Zač. 25. Preste noapte au făcut Căzacii șanțuri și s'au
întărit tabăra, cât nu era a gândi să-i mai dobândiască. Și
așe s'au plinit toate cuvintele a lui Condrațchii grăite mainte.
Nice mai năvălila nime la tabăra lor, ce îmbla numai cu
harțuri și din Tătari și den slugile lui Timuș eșiia denafară.
Insă Tătarâi au stătut până a triia dzi și fiindu preste hirea
lor a hi închiși, s'au cerșut mârzacul carele era cu dânșii,
să fie cu voia lui Timuș să-i sloboadze, până nu-și pierdu
caii. Ce, trăgându-să mârzacul să margă, Timuș den mânie
dobitocească i-au tăiat capul || mârzacului. Iară Tătarii to- 279R
tuși într'aceie noapte au plecat den tabără și au luat dentâi
în sus, pe la Cernăuți, apoi pre la Hotin spre Movileu. Acolo,
la ținutul Hotinului, li-au eșit pârcălabul de Hotin, Jora,
să le ție calea cu o samă de oameni. Ce s'au suptpus Tă-
tarâi într'o vale și s'au întorsu asupra pârcălabului cu toții
și îndată au plecat fuga pârcălabul cu oamenii săi. Și la
goană, că i-au gonit Tătarâi câtva loc, au perit câțva de ai
noștri la acel războieș, fără ispravă. S'au pomenit la sosirea
lui Timuș la Suceavă, cum au sosit el singur și au și mărsu
la Dragomirna mănăstirea. Iară alte cete pre la toate mă-
năstirile au purces în jac. Ce Timuș au apucatu cu o dzi
înainte de au întratu în tabără, iară celelalte cete de sirgu
li-au plătit Dumnedzău plata pentru jacul caselor sale,
că-au mărsu oastea lui Ștefan vodă, de li-au eșit înainte,
de li-au ținut calea și s'au topit câteva cete cu totul.

Zač. 26. Ștefan vodă, după ce s'au aședzat oștile îm-
pregiurul cetății și taberii căzăcești, au pus pușcile câte
avea și bătea în tabăra căzăcească, cu puțină stricăciune
Căzacilor, că-și făcuse ei gauri în pământu. Apoi, pentru
spaima și cetății, au mutat pușcile în târgu și den târgu
au bătutu și alăturea cu cetatea și în tabără. Eșiia dentâiu || 279

Căzacii și călări cu harțuri, însă puține dzile. Și după obiciaiul său, au dat într'o dzi năvală la pușci în târg și venise aproape de pușci, cât una ce era mai aproape amu o apucase. Ce și atunce îndereptându-i Leșii, s'au întorsu Căzacii în tabăra lor și de atunce numai ce ținea șanțurile sale și fura hrană de cai și apă despre apa Sucevei den vale, până au mutat Condrațchii și dentr'acolea 4 stiaguri de Leși și i-au închis și dentr'acolea cu aceie straje. Și apoi au mutat și Ungurii o samă de oameni și așe au rămas Căzacii închiși și strânși de toate părțile.

Zač. 27. Cându să lucra aceste la Suceavă, craiul leșăsc Cazimir cu 40.000 de oameni coborâia asupra Căzacilor, de care coborâtul craiului știindu Ștefan vodă, au trimis la craiul, cerându agiutoriu den oastea sa, să-i poată sparge pre Căzaci de supt cetate și tot într'aceie dată și la Racoții cneadzul Ardealului. Dela amândoi fără zăbavă au venit agiutoriu, că pre craiul leșăsc timpinându soliia la Halici pre Nistru, îndată au pornit pre Dinof polcovnicul cu 600 de Nemți, cu 4 pușci și o pivă. Iară dela Racoții, singur hatmanul lui, Chimini Ianăș, au coborât ca vreo 6000 de oameni. Iară întâi dela craiul leșăscu sosindu Nemții, s'au pus în dial, direptu asupra cetății, peste drumul carele vine
286R den târgu pre supt cetate. Și au toc||mit pușcile și pioa direptu deasupra taberii și-i bătea foarte tare, cât și pen găuri îi nemeriia pușcile și pioa. Și acele pușci apoi curund au scurtatu dzilele și a lui Timuș, cu direptu giudețul a lui Dumnedzău, pentru prada carea făcuse besericilor

Zač. 28. După aceie, Chimini Ianăș, dacă au sosit cu oastea cneadzului de Ardial, au trecut spre locul unde stătusă și Petchii Iștuan, aședzându-și toată tabăra unguriască încă mai aproape de șanțurile căzăcești.

Zač. 29. Căzacii amu fiind la mare strânsoare de hrană, închiși den toate părțile, amu pieile de pre cai morți lua și

le herbea şı opincile, rădăcını mânca, obosâţi de străji totdeauna şi străbătuţi de puşcı. Tımuş perıt de glonţ de tun, cum dormia supt cortul său, măcară că era în pământu întins, l-au nemerıt în picıor glonţul, după care lovitură, până a trıia dzı au stătut mort. Rădicase pre unul anume Theodorovıci hatman, după moartea luı Tımuş, ce n'avea nicı o putere amu Căzacıı, numaı ce era de perire spăımântaţı. Şı într'o noapte făcându-să spaımă în tabără a lor, au dat toţi ca oıle dela şanţurı la podul cetăţıı şi acolea împıngându ceı de pre urmă pre cei dınainte, au cădzut de pre pod în şanţu, fărămându-să, alţii pe'ntunerec sărındu de bună voe în şanţu şi au perit mulţı den Căzaci într'aceıe noapte den spaima aceie. Şı să să hie ştıut de cei den a || fară spaima ce să făcusă la Căzaci, luată era tabăra 280v
atunce.

Zač. 30. Făcusă o năvală Nemţii craiului leşăsc asupra şanţului căzăceascu cu trei dzıle maınte de ce să rănisă Tımuş. Pre amiadză-dzı era, cându Dınov polcovnicul de Nemţi, socotındu fără grıje pre Căzaci, au dat ştıre şı la Leşi şı la Ungurı, la vremea ce vor audzi doba lui, să dea de toate părţıle năvală, făcându el cu oamenıı săı năvala la şanţurı. Şi aşe au fostu, că au mărsu Nemţıı şi cu năvala dentâıu luasă dela Căzaci o bucată bună de şanţ. Ce, nesărındu Ungurıi şi aı noştri de pe alte locurı, să facă Căzacilor spaımă, s'au pornıt toată Căzăcımea cu sıngur Tımuş la locul unde cuprınsesă Nemţii şı nu den sineţe, ce apucându drugı, hloabe, sıneţe de a ţıış, au împınsu pre Nemţı dela şanţurı şi sărınd după dânşıı asupra unıı râpı, cum să sue drumul dela târgu pe supt cetate, au perıt Nemţi la aceie râpă câţva, cât dzăcea tecsıte trupurıle de Nemţi dentr'aceıe năvală la râpă

Zač. 31. Craiul leşăsc sosıse la Camenıţă, împrotiva căruıa şı Hmıl hatmanul, adunat cu hanul purcesesă; încă neştıındu

de sosırea craiului la Camenıță, au pohtitu Hmıl pre hanul să aliagă o samă de oaste tătărască, să răpadză cu Vasılıe
281[R] vodă, să-i || scoață pre doamna lui și averea și pre fecıoru-său den chisoare. Au dat hanul pre sama lui Șırim beı pre Vasılie vodă și l-au pornit pre la Soroca.

Zač. 32. Ce, într'aceleși dzıle, amu neputându a mai trăi Căzacıı de supt cetate, flămândzıți și străbătuți, au legat tocmală cu Ștefan vodă șı Chimını Ianăș (că Condrațchii purcesească bolnav la Camenıță, den care boală i-s'au prılejıt și moartea) ș-au dat cetatea Căzacıı pre sama lui Ștefan vodă, cu doamna șı cu toată averea a lui Vasılıe vodă. Și ei, pre câțı rămăsease, au purces cu tabără puțină. Cıne-și cumpărasă caı dela Ungurı, dela ai noștrı și dela Leși, de supt cetate dendată s'au tras pen târgu, apoi pe Suceavă în gios, spre Sıret, cu oameni de zălog dela Ștefan vodă, să margă cu pace. Șı așe s'au fârșıt războıul Căzacılor de supt cetatea Suceavei.

Capul al doodzecilea.

Încep. 1. În mică cumpănă stau lucrurile omenești și răssıpele a mare case șı domnıı șı bıne au dzis un dascăl
281[v] că lucrurıle războaelor în clıpala ochıu || lui stau. Amu era Vasilie vodă sosât cu oardele tătărăști la Prut, la Ștefăneștı, cându l-au tumpinat vestea, cum amu cetatea au cădzut pre sama lui Ștefan vodă șı cum au perıt șı Timuș și Căzacıı, câțı au rămas, puțıni șı în giumătate morțı șı hămnesıțı și oblıcise șı Șırăm bei, ce era cu Vasılie vodă. Au stătut o dzi pre sfat, ce arı face cu un lucru ca acesta, știındu că acolea, supt Suceavă, era oștı câteva și ungureștı șı leșeștı Au ales cu sfatul mârzacılor, o samă de Tătarı să lovască deadireptul la Roman, iară altă drâmbă să lovască dırept supt cetate, că îmbla Vasılie vodă cu lacrămi, cădzându

la picioarele lui Şirăm bei, şi cu multe daruri. Ce, cându sta lucrul gata şi sfatul, numai să purceagă în ceambuluri Tătarâi, sosesc dela hanul olocari la Şirăm beiu, ori unde l-ari agiunge, într'acela loc să lase toate, măcară că ar hi şi asupra vre unii trebi şi îndată să purciagă îndărăptu, dându-i ştire că iată că a treia dzi are războiu cu craiul leşescu.

Zač. 2. Dacă au înţăles Şirăm bei porunca hanului de întorsu şi cum era de aproape hanul de craiul leşăscu, au lăsat treaba lui Vasilie vodă şi s'au întorsu într'aceieş dată cu oştile spre hanul. Iară Ştefan vodă luându pre doamna lui Vasilie vodă cu toată averea şi cu ficiorul lui Vasilie vodă, Ştefăniţă vodă, au purces dela Suceavă spre Roman şi cu al doilea conac au stătut în Roman în mare grije de || 282[R]
Tătari, de carii amu ştiia den străjile sale că au agiunsu Şirăm bei cu Vasilie vodă la Prut. Iară luându veste de întorsul ordelor tătărăşti, singur s'au aşedzat la Roman, în episcopie, iară doamna lui Vasilie vodă şi cu feciorul lui o au trimis la un sat al său cu pază, anume la Buciuleşti pre Bistriţe. Chimini Ianăş den conacul dentâi dela Suceavă pe Muldova, dela Răciuleni, au ales 800 de catane şi Ştefan vodă 300 de Moldoveni şi au trimis craiului leşescu într'agiutoriu la Cameniţă. Şi după ce au pornitu acestu agiutoriu Chimini Ianăş cu Ştefan vodă, în loc de mulţămită craiului pentru agiutoriul lui, carele îl trimisease şi el asupra Căzacilor, iară cu celelalte oşti Chimini Ianăş au trecut în ţara sa, la Ardial, cu izbândă, la stăpânu-său, la Racoţii. Iară Ştefan vodă s'au aşedzat, precum s'au pomenit, la Roman.

Zač. 3 Aice pre scurt ni să cade a pomeni de Condraţchii leahul, polcovnicul craiului leşăscu, carele s'au pomenit că au fost venit într'agiutoriu lui Ştefan vodă asupra lui Timuş, că, măcară c'au fostu om strein, cade-să să nu să tacă hărnicia lui şi hirea deplin ce avea. Om ales la lucrurile războaelor, că cine să va îndemna la bunătăţi, de nu să vor

lăuda oamenii harnici în lume, den carii unul era ales acest
282v om? Tăcut, îți părea că nu știia nemică, iară unde trebuia || să sfătuiască, izvor și toate cu mare inemă și pre cale; triaz, neînspăimat la războae, cap oștenilor deplin, singur, unde trebuia, în frunte, cu deplină tocmală învățătoriu. De multe ori, cu 1000 de oameni cari avea supt mâna lui, pre trei mii de Tătari au bătut și pre Căzaci cu miile, ori unde-și să tâmpina, îi înfrângea.

Zač. 4. Nu s'au pomenit de semnele ceriului, carile s'au prilejit mainte de aceste toate răutăți și Crăiei Leșăști și țărâi noastre și stângerea casei aceștii domnii a lui Vasilie vodă, la rândul său. Că era să să pomeniască la domniia lui Vasilie vodă, pentru cometa, adecă stiaoa cu coadă, care s'au prilejit cu câțva ani mainte de aceasta așa de grea premenială aceștii domniei și întunecarea soarelui, în anul cela, în care an s'au rădicat Hmil hatmanul cu Căzacii asupra Leșilor, foarte groazdnică întunecare în Postul Mare, îna-
1648 intea Paștilor, în anul <7156>, într'o Vineri și tot într'acela an lăcustele neaudzite vacurilor, care toate semnele în loc bătrânii și astronomii în Țara Leșască a mare răutăți că sintu acestor țări meniia. Mă vei erta, iubite cititoriule, căci nu ț'am scris aceste semne la locul său. Crede neputinții oamenești, crede valurilor și cumplitelor vremi, întriabă
283r pe ce vremi am scris și cât || am scris Aș hi lipit aceste semne la rândul său, ce amu era trecut rândul la izvodul cel curat și scriitori carii izvodesc puțini să află, iară tipar nu-i. Deci, aice de aceste semne îți dau știre și ales povestea lăcustelor, carea cu ochii, cum veniia, am prăvit.

Zač. 5. Cu un an mainte de ce s'au rădicat Hmil hatmanul căzăcesc asupra Leșilor, aproape de secere, eram pre atunce la școală la Bar, în Podoliia, pre cale fiind dela sat spre oraș. Numai ce vădzum despre amiadză dzi un nuor, cum să rădică de o parte de ceriu un nuor sau o negură. Ni-am

gândit că vine o furtună cu ploae, deodată, până ni-am timpinat cu nuorul cel de lăcuste, cum vine o oaste stol. În loc ni-s'au luat soarele de desimea muștelor. Cele ce zbura mai sus, ca de trei sau patru sulițe nu era mai sus, iară carile era mai gios, de un stat de om și mai gios zbura dela pământu. Urlet, întunecare, asupra omului sosindu să rădica oarece mai sus, iară multe zbura alăturea cu omul, fără sială de sunet, de ceva. Să rădica în sus dela om o bucată mare de ceiè poiadă și așe mergea pe deasupra pământului, ca de doi coți, până în trei sulițe în sus, tot într'o desime și într'un chip. Un stol ținea un cias bun și dacă trecea acela stol, la un cias și giumătate || sosiia altul și așe 283v stol după stol, cât ținea dela aprândzu, până în desară. Unde cădea la mas, ca albinele groase zăcea; nice cădea stol preste stol, ce trecea stol de stol și nu să porniia, până nu să încăldziia bine soarele spre aprândzu și călătoriia până în desară și până la căderea de mas. Cădea și la popasuri, însă unde mânea, rămânea pământul negru, împuțit. Nice frundze, nice pai, ori de iarbă, ori de sămănătură, nu rămânea. Și să cunoaște și unde poposiia, că era locul nu așe negru la popas, ca la masul acei mâniei a lui Dumnedzău. Câteva dzile au fostu aceie urgie; den părțile de gios, în sus mergea. Și tot atunce au fostu și aice în țară lăcuste și după acela an și la al doilea, însă mai puține. Și apoi și în dzilele lui Ștefan vodă au fostu lăcuste, însă pre une locuri și nu ca aceie desime, ca în cela an, de care s'au scris. Iarna să găsiia în pământ îngropate pre multe locuri.

Zač. 6, Ne întoarcem acmu iară la povestea, de unde am părăsât. Și fiindu aceste toate tot pe o vreme cu lucruri streine, ales cu lucrurile Crăiei Leșăști și împreunate, cum ai înțăles la războaele Sucevei, nu ni să cade să trecem ce s'au lucrat între craiul leșăsc Cazimir și între hanul Crâmului și hatmanul căzăcesc Hmil, atin || gându-să toate aceste 284R

şi de ţară. Sta craiul leşesc cu oştıle sale supt Cameniţă şi dacă i-au venit şi dela Unguri acel agıutor, de care s'au scrıs, luase sfat să purceadă dela Camenıţă împotriva hanului şi lui Hmıl, unde-şi să va tımpına, să le dea război. Ce, luându veste den lımbi că au tras toate oardele hanul câtră sıne, şı pre Şırâm bei, carele îl despărţise şi-l trimıseasă în Moldova, să nu flămândzească undeva în gıos oastea, au socotit să să lıpască de Moldova, pentru hrana oştıı, la Nıstru şı acolea să aştepte pre Tătarı şı pre Căzaci. Şı aşe au făcut· s'au mutat de supt Camenıţă şı ş-au pus tabăra la Zvancea. Şı îndată au făcut pod mereu pre coşurı peste Nıstru, preste carıle îmbla oştenı leşăştı, până preste Prut, la pâıne, la fânuri, strica şı prısecıle oamenilor. Şı era la Hotın pâıne în stogurı, cu mare bıvşiug într'acela an. Iară mulţı den Leşi au plătıt şi cu capetele hrana aceie de oameni de ţară, durându-i inema pentru munca sa.

Zač. 7. Hanul cu Hmil, dacă au vădzut că-i trag Leşii la loc tare, să le hıe a da războıu numai den frunte, s'au sıit a merge asupra Leşılor, aducându-şi aminte războıul dela Berestecica. Ce, Hmil s'au suit în sus şi au stătut cu tabăra la Husiatın, iară hanul au cuprıns câmpıı Came-
284v nıţii den sus cu oardele sale. Însă n'avea || cum să-ı flămândzească pre Leşi, că-ı hrănıia Moldova. A merge iarăşı asupra lor la strâmtoare, nu vrea, nıce Leşii la largu de tot vrea să iasă. Ce iară hanul au trimıs pre Sefer Cazı aga vezırıul său şi craıul pre canţelıerul său supt cetatea Camenıţıı şı acolea s'au legat pace şi s'au întorsu oştıle cineşi la locurıle sale. Şı de atunceşı Hmıl au început a strıca legătura sa cu Tătarâı şi să cerca la Moscu.

Zač. 8. Vasılıe vodă vădzındu-se în Ţara Căzăcească cădzut den domnıe, despărţıt şı de doamna sa şı de cuconi şı de avere (cautǎ la ce aduce roata lumii mare case, că ce poate fı mai greu decât aceste? Dzic că nıce moartea) şi

nice o nedejde nu i-au mai rămas în prietenşugul Căzacilor, singur s'au tras cu hanul, la Crâm să margă. Şi acolea şedzându pre obrocul dela hanul în cetatea Ghiozlăului câteva luni, apoi de acolea l-au trimis hanul la Ţarigrad, la împărăţiie, pre porunca împărătiască.

Zač. 9. Iară Ştefan vodă cu aşedzată domniie la Roman, tot la Roman au şedzut, până i-au venit şi stiagul de domniie dela împărăţie, cu care triabă trimisese boieri şi pre Stamatie postelnicul, încă dela Suceavă. Au venit şi un agă mare cu căftan de domniie şi cu stiagul în Roman dela împără || ţie. (Caută aice la ce voie au fostu domniile ţărâi, 285R până nu demult şi la ce sintu acmu).

Zač. 10. La Roman petrecându Ştefan vodă, cerca în toate părţile şi acmu unile, apoi altele de a lui Vasilie vodă tupilate, ori odoară, ori bani. Den dzi în dzi să vădiia unile la un loc, altele la alt loc. S'au oblicit şi la sluga lui credzută încă den boeriia lui, anume Gătoae, un surguci de a lui Vasilie vodă tupilat la dânsul de câtva preţ, trimiţându-l pe dânsul la toate ce să lua den casa lui Vasilie vodă, pentru credinţa şi pre sama lui era odoarăle câte să lua. Mult au stătut în gând Ştefan vodă, cu ce gând l-au făcut acel furtuşag acia slugă a lui. Nu ştiu ce i-au părut pre dânsul şi dentr'alte semne mai de nainte şi den fapta aceasta cu surguciul, i-au tăiet capul în Roman, dzicând că: «De ar hi oprit un lucru ce i-s'au cuvinit lui, l-aşi hi ertat eu. El au furat un lucru ce să cuvine unui domnu».

Zač. 11. A prăvi era aevea şi pediapsa şi stângerea casei lui Vasilie vodă şi cândai osânda-i, osândiia şi pre oamenii de casa lui, ales nepoţii lui Vasilie vodă, pentru multe doară cât au făcut şi ei în vremile sale, sile şi scârnăvii. Şi întâi pre Ştefăniţă păharnicul, feciorul lui Gheorghie hatmanul încă la Suceavă i-au tăiat capul, Apoi pre Alexandru păharnicul şi pre Enachie comisul, feciorii lui Gavril hatmanul,

nepoţii lui Vasilie vodă, cu mare munci i-au omorât în
285v Buciuleşti.||

Zač. 12. După ce au luat stiag şi caftan de domnie Ştefan vodă în Roman şi cu acelaşi agă, carele i-au adus stiag, au pornit birul şi pocloanele împărăteşti, au venit în Iaşi în scaun şi s'au aşedzat cu întemeiată de atunce domnie, fără grije, că împărăţiia era tânără, copil încă. Vezirii era bucuroşi să hie lucruri cu pace den toate părţile. Ce domniia Ştefan vodă fără grije, numai o samă de Lăpuşneni, ales Hânceştii, nu era de odată aşedzaţi şi fugisă Mihalcea Hâncul la Turci. Ce, agiungând Ştefan vodă cu bani la paşea de Silistra, l-au prinsu paşea şi l-au trimis în obedzi la Ştefan vodă. Şi l-au ertat şi l-au pus armaş al doilea.

Zač. 13. Preste scurte vremi după aşedzarea domniei lui Ştefan vodă, s'au fărşit dzilele sale şi Matei vodă, domnul muntenesc, om fericit preste toate domniile acei ţări, nemândru, blând, dirept om de ţară, harnic la războae, aşe neînfrântu şi nenspăimat, cât poţi să-l asemeni cu mari osteni a lumii.

Zač. 14. După moartea lui, au ales Ţara Munteniască pre Costantin vodă, feciorul lui Şărban vodă. Şi măcară că era ficior de domn, ştiut şi lui Matei vodă şi altor domni mai înainte, tot au fost ferit, numai la nas, puţin lucru, era însemnat. Încă nu eşise sufletul den Matei vodă deplin,
286R cându săimenii şi dărăbanţii, carii|| la aceie simeţie să suise den izbânde cu Matei vodă, cât nici domniia, nici pre boeri întru nemică nu băga în samă, precum s'au arătat apoi şi aieve fapta lor, au rădicat pre Constantin vodă domn şi au dat cu puşcile şi cu sineţele de veselie. Şi aceie domnie a lui Constantin vodă au dat dzile Tomei vornicului şi lui Iordachie vistiarnicului. Toma vornicul cădzuse pre mâna lui Ştefan vodă dela cetatea Sucevei, iară Iordachie visternicul au venit singur de bună voe, ca un miel

spre giunghiere, den Țara Căzăcească, că fusese cu Vasilie vodă scăpat acolea. Era numai de perire amândoi frații în Buciulești, închiși amândoi și porunca mergea una după altă, să-i omoară. Iară cum au audzit Ștefan vodă c'au stătut Constantin vodă la domniia Țărâi Muntenești, în loc au răpedzit, să nu-i omoară, că era fratele lor Costantin postelnic în Țara Munteniască, cumnat cu Costantin vodă. Și așe au hălăduit Toma vornicul și cu frate său, Iordachie visternicul, atunce de primejdiia morții. Singur Dumnedzău preste nedejdea oameniască ferește pe cei direpți de primejdii, că ce oameni au fostu acești doi aice, în țară aceasta, ales Iordachie visternicul, fără scrisoarea mea credz că va trăi numele lor în veci într'această țară de pomenirea oamenilor, den om în om. || 286v

Zač. 15. Constantin vodă domnul muntenesc cu Ștefan vodă, amu nu era în viața aceie, cum era cu Matei vodă, însă era bucuroși amândoi de aședzarea sa, ca niște domnii noaă. Aice, în țară la noi, s'au aședzat pace, numai îmbla pre la margine oști căzăcești și tătărăști, dodeindu-se cu Leșii, însă amu 'mai slabe războae decât cele dentâi. Și curundu după aceie s'au lăsat Căzacii de Tătari și s'au legat cu Împărățiia Moscului. Și era la noi în țară amu mai greu de dări, pentru mulțimea lefeciilor ce ținea Ștefan vodă, pre pilda lui Matei vodă, den carii nu fu mult și făcură zarvă aice în Iași, mare între sine slujitorii.

Zač. 16. Era săimeni de toți, cu cei den Țara Munteniască și cu cei de loc, de aice, carii fusese în slujbă și la Vasilie vodă 1000, și Nemți cu Loncețchii polcovnicul 400, călăreți Leși 200 cu Voicecovțchii căpitanul de lefecii, Moldoveni cu Leși amestecați cu Rușcit căpitanul 300, lefecii de țară cu Grumadzea căpitanul 400. Atâta samă de slujitori țindu Ștefan vodă, nici dela unii zarva nu s'au început,

numai dela Munteni săimeni și capetele lor și luase în voroavă cu sine și pre săimenii ceşti de loc asupra Nemților. Nemții era pre giumătate aice în Iaşi, iară 200 de Nemți cu polcovnicul lor, îi ținea Ștefan vodă la Suceavă. În Postul Mare era, cându săimenii, den nebuniia căpitanilor
287[R] săi și den semeția de || care să împlusă încă den Țara Munteniască, ș'au dat cuvânt în de sine și au purces bulucuri pen târgu și pre câți Nemți au aflat pre la ulițe, i-au omorât. S'au făcut îndată o spaimă, o zarvă în târg. Nemții, unii scăpați răniți la curte, căpitanul lor de abia scăpat dela gazdă, câți au putut a strânge de oamenii săi și cu aceie ce era la paza curții într'aceie dzi, au apucat cerdacul în curte, cel de piatră şi s'au orânduit de apărare acolea. Au stătut în mare zarve și spaimă toată curtea și singur Ștefan vodă la mare spaimă, altor slujitori caii a mai mulți pre la odăi. Un năroc au fostu că bulucbașii și căpitanul săimenilor celor muntenești s'au înșelat și au venit la Ștefan vodă, chemându-i cu blândețe. Ce, cum au venit înaintea lui Ștefan vodă, și săimenii să bulucila atuncia toți la un loc în preajma curții, în loc au învățat de le-au tăiat capetele și căpitanului ș'a trei bulucbași. Și aceie au fostu potolitul acei zarve a săimenilor, că cum au înțeles că li-au perit capetele, în loc au purces spre fugă. Acoperise iazul desimea și apoi au luat spre Socola. În șes la ceiriu, la pârâul ce vine pe acolea stătuse. Și eșise și oastea asupra lor, toată
287[v] curtea și slujitorii și Nemții, peste porunca lui || Ștefan vodă, amu cu stiaguri, cu dobe, cât, ce putea, veniia să-i agiungă, să-și răscumpere den singele ce le făcuse săimenii lor. Ce au trimis poruncă tare Ștefan vodă pre la căpitani, cine ari cutedza să facă vre un războiu, cu capul va plăti, numai să să răspundze săimenilor celor muntenești, să-și margă la țara lor, iară cei de loc să rămâie pre ertare de aceie faptă. Deci au purces Muntenii spre codru, can cu

fuga şi de ceşti de loc o samă, iară o samă ce au rămas, i-au ertat Ştefan vodă.

Zač. 17. Nu era ca o nemică aceasta zarvă de aice împotriva faptei care s'au făcut, curundu apoi după aceasta de aice, în Ţara Muntenească, săimenii cu dărăbanţii, fapta care deabiie de să va afla în vre o ţară, ca aceie. S'au rădicat săimenii cu dărăbanţii şi toţi, preste toată ţara lor și au abătut la casele boereşti, cu arme fărămându-i înaintea ochilor giupâneselor lor și cuconilor, făcând râs pre multe locuri de fămeile lor, jecuind casele și averea. Şi nu numai în Bucureşti, ce și la ţară, la multe case, perit-au mulţi boieri și neguţitori jecuiţi de dânşii. Iară, n'au răbdatu Dumnedzău aceie faptă îndelungu, ce, la ce certare au sosit şi ei, citi vei la rândul său. || 288R

Zač. 18. De simeţiia aceie acelor slujitori și faptă aşe scârnavă şi de abiie audzită într'alte ţări, supt mare grije și ca 'ntr'o robiie fiind Constantin vodă la slujitorii săi, nu ce poruncia el, ce ce vrea ei să facă, făcea, au agiunsu pre taină la Racoţii, craiul de Ardial, şi aice la Ştefan vodă, domnul de Moldova, cerându agiutoriu la mare nevoia sa de slujitori. Racoţii, om tânăr, în bine și mare avuţie, zbura cu gândul în toate părţile a-și face ceva veste, bucuros acestui prilej, îndată s'au gătit cu oști în Ţara Muntenească, dându ştire şi la Ştefan vodă aice, numai să purceadă, să să adune cu dânsul la apa Teleajinului. Numai ce i-au căutat și lui Ştefan vodă a purcede de aice cu oştile sale ș-au întrat Ştefan vodă în Ţara Munteniască pe den sus de Focșeni și Racoţii s'au pogorât den ţara lui pre apa Teleajinului.

Zač. 19. Dacă s'au oblicit aeve la curtea lui Constantin vodă că coboară și craiul și Ştefan vodă cu oşti, au strânsu căpeteniile slujitorilor și li-au dat știre de nepriiatinşugul lui Racoţii, cum vine asupra scaunului lui. «Ce să hiţi

gata și nespăimați, precum ați fostu la atâtea războae, tot cu izbânde, ales aceia slujitori fiindu, cari vestite oști în lume căzăcești au înfrânt ». Acele audzind, striga toți până într'unul: « La ei, la ei, numai să ni-i arăți ». Și așe gătindu-se Constantin vodă, au purces den București și dela
288v al || doilea conac au fugit dela dânșii spre Dârstor, spre pașea de Silistra, că să agiunsesă și cu pașea, dându-i știre de toate aceste.

Zač. 20. Vădzându-se săimenii și dărăbanții înșelați de Costantin vodă, nemică den nebuniia sa n'au scăzut, ce în loc au rădicat domnu pe Hrizica vodă anume și i-au pus surguciu în cap. Îndată acel Hrizica vodă au răpedzit cărți în toată Țara Munteniască, dându știre că den mila lui Dumnedzău au stătut domnu Țării Rumânești; de sârg să să strângă la dânsul, la Teleajin. Un aprod de a acelui domnișor, cu cărți, cădzind și pre mâna lui Ștefan vodă, că neștiindu nemică de oști, mergea la slujitorii de giudețul (cum dzic la dânșii) Buzeului, să încalece cu toții, au dat în străjile noastre. Și dentr'acele cărți și den rostul aprodului au înțeles Ștefan vodă toată povestea și de fuga lui Constantin vodă și de rădicarea la domnie lui Hrizică vodă.

Zač. 21. Ștefan vodă cu oștile sale amu era la Sărata, iară Racoții den munți nu coborâse. Ce, nu era fără grije la noi, să nu vie acel domnișor întâi, să ne lovască pre noi, până a coborâ Racoții cu oștile sale. Deci, neștiindu nemică de Racoții, în ce loc este, nu s'au suit mai sus Ștefan vodă, ce au stătut pre câmpii Buzeului preste trei dzile și
289R într'aceleși dzile s'au coborât oștile sale Racoții || în șes pre Teleajin. Și nedescălecat bine încă cu toată tabăra, i-au dat știre străjile lui, cum sosesc săimenii la vad, pedestrimea și pușcile. La mare turburare și spaimă cădzuse Racoții, așe de grabă oaste simață apropiată și cu Ștefan vodă încă neîmpreunat, că acolea era să să împreune oștile;

Să nu fie fostu Gaudi căpitanul de Nemţi a lui Racoţii la cumpănă, era să hie făcut săimenii o pozná oştilor ungureşti.

Zač. 22. Că cum au audzit dela Gherghiţa, unde rădicasă pre acel domnişor, capetele săimenilor şi dărăbanţilor de Racoţii, că iaste mai aproape cu oştile lui şi cum cu Moldovenii încă nu este împreunat, au sfătuit să margă să lovască întâi pre Racoţii. Cum li-au spus capetele sfatul. cum au început a striga toţi în toate părţile: «Haida, haida! la ei! la ei!». Ne aşteptându nice porunca, nice vreme, nice tocmală, nice pre lângă sine vreo tabără, cum să cade unii pedestrime să margă, ce, care cum putea mai înainte cum ar hi la lucru gata, mâna bivolii carii trăgea puşcile, tot în biciu, nice la un loc încă strânsă oastea, ce care cum putea, buluc după buluc mai tare. Şi cum au sosit la vadul Teleajinului, cum au început a da cu sineţele şi de odată să stolia, până ari ajunge şi celelalte bulucuri. Iară ce tocmală să hie la o oaste || care era ca un roi fără matcă. Puş- 289v
cile cum au sosit la apă, bivolii pre hirea sa, năduşiţi şi de căldură, că era vara şi de ostănială călii pripiţi, cum au vădzut apa, cum au năvălit într'apă preste oameni şi au băgat puşcile într'apă, după sine

Zač. 23. Toate aceste socotindu niamţul Gavdi, căpitanul lui Racoţii, au îmbărbătat pre Racoţii, să-şi tocmască oastea, iară el singur, cu pedestrimea toată nemţască şi cu puşcile, au purces şi au stătut împotriva lor la vad şi au tocmit puşcile spre săimeni şi au început a da den tunuri în săimeni. Da şi săimenii din sineţe şi din puşci, câte mai rămăsese ne'ntrate într'apă. Iară nu fu zăbavă, ce, cât s'au apropiat oastea lui Racoţii şi Gavdi li-au dat foc, odată cum dau Nemţii, au şi început a să mesteca săimenii şi dărăbanţii cu domnişorul lor. Şi vădzindu Racoţii turburarea lor şi lucruri fără temei, au şi început şi pe den sus şi pe din gios, a trece oastea pen vaduri. Şi îndată au purces

toată pedestrimea munteniască și domnișorul lor cu călărimea, de câtă avea cu sine, în rășsipă. La fugă, ce sporiu să hie pedestrașului înaintea călărețului? Îndată i-au agiunsu Ungurii călărimea. Nu era altă, fără diriaptă osânda pentru faptele lor și nu războiu sau vre o apărare, ce diriaptă meserniță. Trupurile dzăcea polog pre șliah și spinii 290[r] pé de laturi || plini de trupuri omenești. Și multe bulucuri încă nesosite, pre carii, cum și unde-și i-au tâmpinat, așe dzăcea, până în Ploești. Avut-au în această zarvă Racoții oaste cu sine ca 12000 de oameni.

Zač. 24. Lui Ștefan vodă Racoții, îndată cât au sosit la Teleajin, dideasă-i știre să vie cum mai de sârg. Și au mărsu într'aceie noapte cu oastea câteva ceasuri, iară tot războiul nu l-au apucat, ce dizdimineață ni-au tâmpinat vestea de spartul săimenilor. Ce tot au mai mărsu în urma lui Racoții, carele cu toată tabăta purcesease îndată după Munteni. Aproape de Ploeștι au stătut Racoții cu oastea tocmită în două părți și Ștefan vodă cu oastea sa pre mijloc trecându, au mărsu de s'au adunat cu Racoții. La adunarea lor au slobodzit toată pedestrimea lui focul și tunurile și apoi au purces oștile pre otace. Ștefan vodă au avut cu sine până la 5000 de oameni și foarte într'ales oaste.

Zač. 25. Tot într'aceeiești dzi, după descălecatul lui Racoții, au poftit Racoții îndată pre Ștefan vodă la masă, vesel și voios de izbândă ci-au făcut. Ciumpoiașul cu cimpoi de urșinic la dvorbă cu dzicături. Și apoi, dacă s'au mai veselit, au poftit pre Ștefan vodă pentru surlari să dzică și au dzis și surlarii. Era lângă Ștefan vodă un mârzac, 290[v] anume Rusten mârza, pre acela au poftit Racoții să-l vadză || și dacă l-au vădzut om sprinten, cu dzea îmbrăcat și cu cojoc îmbrăcat cu soboli peste dzea, că-l purta Ștefan vodă bine, cum și pre alți slujitori — deabiie de au avut la vre o domnie în țară, milă, cum au avut la acela domn — l-au

pus pre mârzacul Racoţii la masă. Şi au petrecut aceie dzi cu masa, până aproape de sară. A doa dzi au purces oştile pre Praova în gios. Şi aproape de Gherghiţă, a´triia dzi, luându veste Constantin vodă de răssipa săimenilor, au eşit înaintea lui Racoţii cu 300 de oameni. Şi după adunarea şi cu Constantin vodă, Racoţii au trecut Praova pre pod şi s'au aşedzat cu tabăra şi a sa şi cu amândoi domnii la Gherghiţă.

Zač. 26. A doa dzi după descălecatul oştilor, au făcut Racoţii masă mare şi au cinstit pre amândoi domnii. El singur în capul mesăi, denadiriapta Ştefan vodă, denastânga Constantin vodă Boierii lui cu boierii amânduror ţărâlor vârstaţi; în fruntea tuturora Chimini Ianăş hatmanul lui. Vrei vedea cum înghite Racoţii mari şi înalte gânduri, cum s'ari vedea crai preste crai şi domnu preste domni. Orbu nărocul la suiş şi lunecos a stare la un loc, grabnic şi de sârg pornitoriu la coborâş. Toate acestea Turcii prăviia cu coada ochiului, aceste tovărăşii ţărâlor acestora.

Zač. 27. După această petrecanie, Racoţii orânduindu pre Boroş Ianăş cu 2000 de oameni şi Ştefan vodă lefecii|| 291R săi şi Leşi şi Muldovenii, să margă în urmă, unde ari înţelege vre o strânsoare de săimeni ori de dărăbanţi, să-i cerce. Iară Racoţii s'au întorsu la Ardial şi Ştefan vodă în ţară, iară Constantin vodă la Bucureşti. Şi atunce să vedzi de sârg şi plata săimenilor ş'a dărăbanţilor în toată Ţara Munteniască de Constantin vodă

Zač. 28. Câţi săimeni au rămas dela războiul cu Racoţii la Telejina şi capetele lor, n'au răbdat mulţi în Ţara Muntenească să rămâie, ce unii au trecut Dunărea, iară alţii, câţi au rămas, n'au hălăduit de moarte nice unul. Şi nu până la o vreme i-au cercat Constantin vodă, ce vreo doi ani. Unde şi să oblicia săiman sau dărăbanţ, îndată îl înţepa. Plin câmpul şi pre lângă Bucureşti şi pe lângă alte

orașe de trupurile lor înțăpate și cum aducea cineva la divan ori fără divan și striga: « Doamne, ia, și esta au fostu săiman! », în locul îl înțepa și cine-l aducea lua plașcă, cum dzic Muntenii. Până într'atâta să suise cercetarea lor, cât den pizmă unul pre altul giura c'au fostu dărăbanț și în loc periia. Se făcea unora și năpăști den pizmă, care den oameni nu lipsește în lume nice dănăoară. Ce giura pentru dânsul alți oameni și hălăduiia sau de striga: « N'am fostu, n'am fostu dărăbanț », giura ceia ce-l prindea c'au fostu și în loc îl înțepa.

Zač. 29. Făcut-au bogată dobândă Țărâi Muntenești
291v Borăș Ianăș || și ai noștri, până și la olatele cele turcești n'au hălăduit. Fost-au în ceambuluri și mârzacul cela, de care s'au scris, Rusten mârza. Ce acolea au rămas în Țara Munteniască, aproape de Dunăre, tâmpinându-se cu niște slujitori călări muntenești. Lovisă și pre Unguri Muntenii la sat la Călugăreni, pre sângur Borăș Ianăș, ce apoi pre urmă, i-au purtat rău slujitorii lui Ștefan vodă. Fost-au
1655 aceste în anul 7163.

Zač. 30. După aceste toate ce s'au lucrat în Țara Muntenească, aice domniia lui Ștefan vodă au fostu în pace, de să poate dzice că are casa aceie pace, lângă care-i alta lipită de părete arde. Așe și țara noastră, nu să poate dzice că au fostu cu pace temeinică, cându răutățile din Țara Leșască și den Căzaci nu eșiia.

Zač. 31. Să rădicase pre acele vremi un tâlhariu anume Ditinca, carele a vedere, fără siială, îmbla în ținutul Hotinului și a Cernăuților și porunciia satelor. Ce-au trimis Ștefan vodă pre Bucioc stolnicul cu o samă de slujitori și l-au spart și toți oamenii lui i-au răsipit. Și tot într'același an au purces hatmanii leșești asupra Căzacilor iarna și au poftit și dela Ștefan vodă agiutoriu. Și li-au dat 700 de oameni într'ales slujitori, cu Voicehovschii căpitanul. Și au

mărsu Leșıı asupra lui Hmıl hatmanul, carele pierdzându nedejdea în Tătari || să-și scoațe lucrurıle la cap asupra 292[R] Leșılor, să lepădase de Tătari și să legasă cu Moscul. Și au făcut Leșıi într'aceıe iarnă mare răutăți, împreunați cu Tătarâı și cu aı noștri, în Țara Căzăcească și închisease pre Hmıl hatmanul cu Moscalıı la un loc, foarte fără veste și cu puțin lucru n'au luat toată tabăra moschıcească și a Căzacılor. Iară o samă de cară cu 24 tunuri au rupt Ce acela ger și viscol au lovıt, cât multă oaste de îmbe părțıle au perıt de frıg Șı să pomenește acele războı, de-ı dzıc Drıjı Pole, până astădzı.

Zač. 32. La anul după aceste, împlut Racoțıı Gheorghii cneadzul de Ardıal de duhurı spre mare lucruri, îndemnat și de Șvedzi, carıı rădıcase șı eı cu Carol Gustav, craıul lor, asupra Leșılor oaste, au început a să agıunge cu Hmil hatmanul căzăcesc, să hıe în Țara Leșască crai Racoțıı. Șı de atunce îmbla solıı și a luı Racoții la Hmıl hatmanul șı a lui Hmıl la Racoțıı.

Zač. 33. S'au întunecat soarele într'acel an, la luna lui Iulie, cu mare groaze, cât perise soarele cu puțın nu toată lumına, tocma amiadză-dzı și mulți omeni, neștıindu a să ferı de o întunecare ca aceıe și prăvınd la soare multu, au pierdut vederea în toată vıața lor.

Zač. 34. La anul după aceasta, împreunat craiul șvedzăscu cu cneazul de Prusi, domnul de Brandeburgu, cuprinsească toată Crăııa Leșască, scaunele amândoao, și Varșavul șı Crăcăul, înfrângându cu războıul de față pre craıul leșesc cu toată oastea lui. După care ızbândă Șvedul, cum s'au dzis, cuprinsesă maı toată Țara Leșască șı i să închınase și hatmanıı leșăști, neavându încotro lua, că dıntr'acolea Șvedul, dencoace Hmıl hatmanul cu oștıle căzăceștı șı cu cât || va voevodzı moschicești, craiul leșăsc singur, Cazımır, 292[v] eșıt den țară sa în Țara Nemțască. N'ari hi gândıt nıme

să iasă Crăiia Leșască de supt çumpăna ca aceie! Iară aceste lucruri mai de amănuntul să să cerce, cine va vrea, la hronigrafii lor. Noi ne întoarcem la ale noastre.

Zač. 35 Dacă au vădzut craiul șvedzăsc că el să stăpâniască o crăie preste mare, cum este Șvedzască, și alta dencoace de mare, cum iaste Crăiia Leșască, nu iaste în putință: și neamurile osebite și din lege și din obiciaiuri și hatmanii leșești încă îndată l-au părăsit și s'au dat spre Nemți, au îndemnat pre Racoții, cneadzul Ardialului, numai să vie asupra Crăiei Leșești și cu aceie soliie au trimis și la Hmil hatmanul Șvedul. Deci au stătut Racoții pre gă-
293[R] tire|| cu oști, trimițându și la domni, în Țara Munteniască și aice, la noi. Deci Hmil hatmanul i-au pornit 20 000 de Căzaci cu Anton polcovnicul într'agiutoriu și Constantin vodă, domnul muntenescu, pre Odivoianul căpitanul său, cu 2000 de oameni, iară Ștefan vodă, domnul nostru, pre Grigorie Hăbășescul sărdariul său și cu Frățița căpitanul de Fălciiu, iară 2000 de oameni. Și s'au adunat toate aceste oști și ale noastre și cele muntenești cu Căzacii la Cernăuți ș'au întrat în Țara Leșască pe la Sniatin.

Zač. 36. Racoții trăgându oastea preste munți, au coborât în Țara Leșască pe la un oraș anume Strâi și acolea și cestelalte oști căzăcești, muldovenești, muntenești i-au eșit înnainte. Și au luat pre supt munți îndată la Cracău, la scaunul Crăiei Leșești, care oraș era amu cuprinsu de Șvedzi. Și luând Cracăul orașul Racoții pre sama sa, au purces spre Varșav și acolea s'au împreunat cu craiul șvedzăscu. Spun de craiul șvedzăscu să hie dzis, după ce au vădzut oastea unguriască: « Nu vei stăpâni tu pre Leși cu aceasta oaste! ».

Zač. 37. Împăratul nemțesc, vădzindu nevoia Leșilor de Șvedzi și craiul de Daniia așijdere temându-să de puterea Șvedzilor, să nu criască până într'atâta, au stătut la un sfat amândoi, să nu lase Crăiia Leșască să cuprindză Șvedul.

Şi îndată craiul de Daniia au întrat cu oştile sa || le în Ţara 293v
Şvedului şi împăratul nemţesc au dat craiului leşesc agiu-
toriu. Deci, numai ce i-au căutat craiului şvedzăsc a lăsa
pre Racoţii şi a merge în apărarea ţării sale. Apoi şi Racoţii
ce-au păţit în Ţara Leşască, că nu om lungi mai multu,
numai scrie scriitoriul lor anume Toppeltin. El dzice pre
scurtu aşe: « Ce au petrecut Leşii de Racoţii, să scrie Leşii.
Iară la ce au sosit Ardialul den ceste îmblete a lui, noi o mie
de ani să plângem cu lacrămi ».

Zač. 38. Leşii, cum au lipsit craiul şvedzăscu de lângă Raco-
ţii, îndată s'au îmbărbătat şi hatmanii lor şi Ciarneţchii voevo-
dul şi încă puţină oaste avându la un loc, au lepădat carele şi
numai cu călărimea, sprinten, s'au făcut a fugi de Racoţii,
până l-au tras cu oştile lui aproape de Litva. Deci au răsărit
şi i-au luat dosul şi aşe Racoţii vădzându-se înşelat, au lăsat
pre Gavdi, căpitanul său, cu o samă de pedestrime la un oraş
anume Briscea Litovsca, el sângur s'au întorsu înapoi cu
Leşii în spinare la toate conacele. Didease Leşii ştire şi la
hanul şi amu purcesease şi hanul cu oastea lui, cu toată,
asupra lui Racoţii. Au pierdut sărita Racoţii curundù, însă
nedejduia Căzacilor, carii dacă l-au adus până la Meji Boje,
la un târg în Podoliia, au stricat toate podurile pre urma
sa. Şi de acolea au plecat fuga || şi ai noştri la Nistru şi Mun- 294R
tenii. Şi aşe au cădzut Racoţii în mâna Leşilor, cerându-şi
dela dânşii viaţă cu răscumpărare de doao milioane, să dea
Leşilor bani, pentru care bani zălog luându Leşii pre Apafi,
fratele cneazului de acmu Ardealului.

Zač. 39. Amu apropiindu-se cu oştile hanul, au făcut
creştineşte cu Racoţii Leşii, l-au luat şi l-au slobodzit în
ţara lui. Iară oastea lui, cu Chimini Ianăş lăsată, toată au
mărsu în robiia Crâmului. Spun de nişte stiaguri de catane,
că cu năvală pen Tătari ş'au făcut cale şi au hălăduit. Iară
mainte decât aceste tâmplări, nemeşii de Ardeal să rup-

sească dela Racoţii, fără voia lui năzuindu la ţara lor pe aice, pen ţară, pe la Câmpul-Lungu. De carii dându ştıre Racoţıı la Ştefan vodă, au trımis Ştefan vodă la Câmpul-Lungu, de lı-au ţınut calea. Mare osândă pre oameni, câţi s'au topıt atunce Ungurı în ţară la noı în munţı! Zălogul, care s'au pomenıt mai sus, dat Leşilor dela Racoţii, au şedzut până au murıt în Liov şi banii n'au mai luat Leşii.

Zač. 40. Nu s'au pomenit de prada Leşılor în Ţara Ungurıască, cându Racoţıı îmbla pen Ţara Leşască, spre Lıtva, iară Liubomırschii cu 4000 de oameni au întrat în 294v ţara luı Racoţıı şı multe sate şi târguri au arsu.||

Zač. 41. Într'acestu an ş'au sfârşit şı Hmil hatmanul căzăcesc dzılele sale, începătura şı izvor a toate răutăţi acestor părţi de lume, a multe ţări, cetăţı stângere şı răzsıpă. Purcesească cu oastea sa în tâmpinarea lui Racoţıı, înţelegându de Racoţıı la ce slăbıciune au sosit de Leşi şı de hanul cum au mărsu asupra luı. Ce, nu să ştıe cu ce gându mergea şı el, că spun că scârşca în dinţi, amu în tabără bolnav şi dzıcea: «Ah! De mi l-ar da Dumnedzău prę mâna mea pre acel dulău scurtu!». Aşe sintu Căzacii la tovărăşıie de nedejde! Ce, curundu într'acesteş dzıle, au murit Hmıl hatmanul în tabără, precum s'au pomenıt.

Zač. 42. Preste voie era Turcılor aceasta înălţare a lui Racoţıı, cât amu poftiıa să iasă la Crăıia Leşască şi împreunarea lui cu aceste două domnii, de Muldova şi de Ţara Munteniască. Şı era la Turci lucruri slabe, împăratul încă tânăr. Au sfătuıt capetele o samă şi au ales pre Chiupruluul, om cu hire tare şi vrăjmaş, ş'au grăıt împărăteasăi îmmei împăratului: «De nu s'a pune un om ca acesta ıspravnic împărăţiei, Ardealul, Muldova şı Ţara Muntenească sintu eşıte den mâna împărăţıeı». Deci cum au stătut Chiupruluul la vezirie, cum au luat asupra sa toate şi întâi au stătut după lucruri de casă a aşedza, a lămuri lefele, cine cât ia

fără ispravă dela împărățiie, pre mulți omorându den capete. || Apoi, aședzându aceste toate, au pus gându rău 295r pre Racoții și pre aceste doao domnii.

Zač. 43 Ștefan vodă vădzându patimile și răzsipa lui Racoții și temându-să de hanul, că era în sus, au purces den Ieși la Suceavă. Și de atunce, den vreme în vreme aștepta și asupra sa primejdie. Și hanul, după ce au luat toată oastea lui Racoții în robie și toate capetele Ardialului și pre Chimini Ianăș hatmanul lui Racoții, între carii den boerii Ardialului au fostu rob și Apafi Mihai, carele iaste acmu cneadz de Ardial, trimisease hanul doi agi mari ai săi, unul la împărățiie, să știe împărățiia de izbânda lui și altul la Ștefan vodă, cu poruncă, să iasă hanului la Țuțora înainte. Și au luat cu aceie spaimă dela Ștefan vodă câteva pungi și au trecut spre Crâm pre la Orhei și pre la Lăpușna. Ștefan vodă, după trecutul hanului, au venit în Iași.

Zač. 44. Toată povestea să știia la împărățâe de Ștefan vodă și de Costantin vodă, cum sintu la sfat cu Racoții una și cum i-au dat asupra Leșilor oaste, iară și Leșii cu laudă mare asupra țărâi, Căzacii așijdere pentru moartea lui Timuș. Vezirul sângur acmu să gătiia asupra lui Racoții și la domnii amândoi trimisease porunca pre un agă mare dela împărățâie, anume Uzum Ali bei (spun de acestu turcu c'au fostu cap mare la Turci || și cu sfatul lui s'au 295v ales la vezirie Chiuprulíul și apoi de Chiuprulíul au perit) întrebându pre domni, apucase-vor ei să margă amândoi asupra lui Racoții cu oști, să facă această slujbă împărăției, să să curățască și de faptele sale cu amestecăturile ce avuse cu Racoții. Și atunce spun că pusese gându Chiuprulíul să aducă pre Vasilie vodă den Edicula, de unde era închis, să-l pue crai la Ardial, în locul lui Racoție, care lucru nu știu cum ar hi putut fi pentru lege, iară puterea ce nu lucriadză.

Zač 45. Care poruncă dacă au venit la Ștefan vodă aice și pre atunce purcesease Ștefan vodă la munte, să aliagă loc de mănăstirea, care să chiamă acmu Cașinul, dela Răcăciuni m'au trimis pre mine în Țara Munteniască, sfătuindu-se cu Constantin vodă, ce răspunsu vor da, viindu-le amândurora o poruncă și la un prepus fiindu amândoi la împărăție și amândooă domnii atocma într'un chip de primejdie aproape. Iară nestătătoare și lunecoase hirile omenești! La greu și la nevoie cine-și de sine să stea și apoi și cela și celelaltu mai lesne pieru! Și nice era putere alta, siliia care de care să iasă mai bun, cu primejdiia altuia la împărăție.

Zač. 46. Nu s'au apucat de acela sfat Constantin vodă cu Ștefan vodă, ce încă să temea să nu iasă ceva dela dânsul, să vădiască la împărăție Ștefan vodă, ce au răspunsu: « Cum
296R ari || socoti dumnealui, fratele nostru, mai bine, așe să răspundze lui Uzun Ali bei și să ne facă știre, pre aceie cale să răspundem și noi ». Au priceput Ștefan vodă îndată îndoită inema lui Constantin vodă și meșterșugul și au scris la Uzun Ali bei, cum el este gata pre toată porunca împărătească, unde va hi voia mării sale vezirului, acolo va merge cu toată oastea sa. Însă nu era acest răspunsu den toată inemă.

Zač. 47. Constantin vodă s'au apucat îndată de pungi, să-și tocmască domniia cu banii, că era avuțiia lui Matei vodă neclătită încă, cu multe pricine la împărățâe, dzicându că el n'au luat domniia cu sabiia sau cu nescai oști streine, ce l-au ales țara, după moartea lui Matei vodă și el, de mare sile a lui Racoție și a lui Ștefan vodă, temându-se de dânșii, au dat puțină oaste, carii nici-și era Munteni, ce mărgineni de Muldova, cât să hălăduiască dela scârba lor. Și cu de aceste siliia să-și tocmască domniia.

Zač. 48. Vizirul dac'au vădzut că nu să apucă ei să să sfădiască cu Racoții și nu va face nemică cu aceasta, au

stătut asupra domnilor, numai să vie să sărute poala împărăției de domnie și să-și margă iar la domnii. Atunce s'au apucat Ștefan vodă la Uzum Ali beiu deodată că va merge, pe de altă parte || giuruia toată avuția sa, numai să-l erte 296v vezirul de venit la Țarigrad. Și aceie au mâncat capul apoi a lui Uzum Ali bei, că domnilor așe au răspunsu vezirul, că ari împlea căte o casă de galbeni de aur, nu poate acestu lucru, să nu vie aice. «Și de vor veni, iară domni vor hi! Iară de nu va veni Ștefan vodă, într'un cias oi pune pre acesta», arătându pre Ghica vornicul, carele era capichihaia lui Ștefan vodă la Poartă. Spun de Ghica vornicul, cum am dzis acestu cuvânt vezirul, el au și alergat de au sărutat poala vizirului.

Zač. 49. Iară cât putem a înțelege den mulți și den multe lucruri pre urmă, adevărat, de ari hi mărsu Ștefan vodă la Poartă, domn ar hi eșit iară, că era Chiuprulíului cu mai mare veste să aducă pre domni la poala împărăției, pre carii îi ținea împărăția la prepus de hainie. Și spun de Vasilie vodă, că mare grije avea că va veni Ștefan vodă la Poartă și să hie dzis în taină: «Să nu-l aducă dracul aice!».

Zač. 50. Iară cu anevoe este a merge de bună voie la grije și cumpăna vieții, știindu-se la atâtea mestcături și avându acolea la Poartă atâțea pârâși Greci, cărora să luase tot ce avea la începutul dom || niei lui și mulți au și perit, 297R că au fostu la începutul domniei aceștiia mare jacuri în oameni streini, ales a Greci, de oamenii lui.

Zač. 51. Începuse Ștefan vodă și să lucra tare mănăstirea Cașinului, iară la anul după urdzitul ei, i-au venit mazilia, viindu domnu în scaunul țărâi Ghica vodă, însă întâi lui Constantin vodă, cu câteva luni, cu Mihnea vodă.

Zač. 52. Domniia lui Ștefan vodă au fostu cu mare bivșug țărâi în toți anii domniei sale, care au trăgănat tocma

5 ani, în pâine, în vin, în stupi, mare roadă în toate. Om deplin, cap întreg, hire adâncă, cât poți dzice că nascu și în Moldova oameni. La învățături solielor, cărților la răspunsuri, am audzit pre mulți mărturisindu, să hie fostu covârșind pre Vasilie vodă. Mesele și petrecănile ceștii domnii deabiie la vre o domniie să să hie prilejit, nu fără mare desfrânăciune la lucruri peste măsura curviei. Slujitorii mila și cinstea care au avut la această domnie, n'au avut nice la o domnie, de cându odoacă țara. Iară cum i-au plătit slujitorii lui la mazilie, citi-vei mai gios, la întratul Ghicăi vodă în țară și la eșitul lui den țară, în Țara Unguriască. Eșirea lui Ștefan vodă den țară au fostu în anul
1657 7165, tocma pre aceie vreme i-au venit mazilia, pe ce
297v vreme || au scos și el pre Vasilie vodă din scaun.

Capul doaodzeci și unul.

Încep. 1. Iară domnia Ghicăi vodă cum s'au prilejit, s'au pomenit la domnii trecute, cum fiind capichehaia la Poartă, au eșit la domnie. Era aice în țară den dzilele altor domni, neguțitoriia țiindu, până la domnia lui Vasilie vodă. Fiindu de un niam cu dânsul, arbănaș, l-au trasu-l Vasilie vodă la curte și de odată la boerii mai mănunte, apoi la vorniciia cea mare de Țara de Gios au agiunsu. Și țiindu-l Vasilie vodă de credință, l-au trimis la Poartă çapichihaie, vădzându-l și om cuntenit la toate și scump, cum să cade hie când capichihăei să hie. Și așe au stătut de tare cu Vasilie vodă, cât, până la vremea, ce s'au luat amu cetatea Suceavei cu doamna lui Vasilie vodă, la toate răscoale, la pribegii, câte să prilejise lui Vasilie vodă, de au eșit în doao rânduri den scaun și după smintiala sa și în Țara Munteniască cu Căzacii, tot au ținut domniia lui Vasilie vodă nestricată la împărăție, până ce au sosit Ștefan vodă la

Roman, după || izbânda de cetatea Sucevei. Atunce trimițindu Ștefan vodă pre Stamatie postelnicul cu câțva boieri de țară să-i isprăvască stiag de domniie și aice pre fecioru său, pre Gligorașco, care apoi au fostu domnu în Țara Munteniască, îl trimisease în Țara Unguriască, la închisoare. Deci n'au avut ce mai face și împotriva unii țări și audzindu de fecior la închisoare, au stătut și el cu boierii lui Ștefan vodă alăturea pre trebile lui Ștefan vodă și au venit și singur cu aga, càrile au venit cu stiagul și cu alți boeri în țară.

Zač. 2. Ștefan vodă socotindu iară aceie care socotise și Vasilie vodă în Ghica vornicul, că este om de capichihăie, neavându gându să poată să iasă unul ca dânsul la domnie, l-au făcut de casa sa, cu nepoată sa, fata Sturdzii visternicului, după feciorul lui, Gligorașco postelnicul. Și după ce l-au făcut cuscru de casa sa, pre feciorul său boerindu-l cu agiea, pre Ghica bătrânul l-au trimis iară la capichihăie, la Poartă și au fostu pe trebile lui Ștefan vodă, până ce i-au venit mazilia. Chemându-l veziriul Chiupruliul la sărutarea poalei împărătești și necutedzându a merge Ștefan vodă la Poartă, au dat Ghicăi vornicului domniia țărâi.

Zač. 3. Purces-au Ghica vodă spre țară cu doi agi, den ca || rii era unul musaip la împărăție și întâi pre Izmail aga (carele apoi au cădzut agă spahiilor), Schimni ceauș. Ștefan vodă îmbla legănându-să, încotro va lua, că era unii de-l sfătuia să margă la Căzaci, ce era acela sfat fără temeiu, cându vedea că de acolo Vasilie vodă, cuscru fiindu lui Hmil, nu s'au putut pune în picioare, până au stătut cu gândul, numai să purceagă spre Racoții, dela care avea cărți cu giurământu, să nu să lase unul pe altul, până or avea o pâine, să o împarțe.

Zač. 4. Aice căută ce mulțemită au avut Ștefan vodă de slujitorii săi cei miluiți: La Podul Leloae, cându era

Ștefan vodă, s'au rădıcat slujıtorii toți să jecuiască carăle. Şı să nu hie fostu Gligorașco vodă, fıcıorul Ghicăi vodă, arătându-le mare certare, n'ar hi fostu fără aceie. Striga: «Lefe, lefe să ne dea!». Aceie mulțemıtă au făcut atunce lui Ștefan vodă slujıtorıi pentru mıla, care n'au avut slujitorii nice la o domnie.

Zač. 5. Dela Târgul Frumos Ștefan vodă, dăruind cu un surguciu pe Glıgorașco vodă domnesc, l-au întorsu cu slujıtorıi la Iașı, iară el, lovind pre la Buciulești, la Cumăneștı, au întrat în munțı în Țara Unguriască. Ghıca vodă
1657 peste puține dzıle au întrat în Iași, tot într'acela an, 7165, maınte de Paști cu o săptămână.

Zač. 6. Şı într'același an veziriul împărăției, Chiupru-
299[R] lıul, || purcegându asupra Ardıalului, mersese poruncă și la hanul să încalece și amu era în Bugeag hanul. Și încă bıne ne aședzat Ghıca vodă, stând îndată după gătire la oaste, că-i venise și lui poruncă să încalece cu toată țara, veni veste cum Ștefan vodă trece munții cu oaste în țară. Și viind întınsu, au stătut cu tabăra dencoace de Roman, la Săboani, iară pre Tălmaci păharnıcul îl trımisease cu străji spre Târgul Frumos. Cu puțıne dzıle maınte de aceasta veste de Ștefan vodă, au perıt Grumadzea căpitanul de Ghıca vodă.

Zač. 7. Precum era Ghıca vodă plecat spre sânge, cu mare cuntenire l-am cunoscut aice, că era câteva cărți a o samă de boeri prınse la mâna lui, cu care chema pre Ștefan vodă să vie, că avându Ștefan vodă mare priiatinșug cu Săfer Cazi vezıriul hanuluı, carele îi scriea de multe ori: «Ce porțı grıje de mazılıe? Au, așe de neputernıci țıı tu pre hanıı de Crâm, că de arı vrea să ție un domnu de Muldova supt aripa sa, nu l-ari putea să-l țıe și preste voıa altora?». Şı așe atuncı pre Stamatıe postelnicul au poruncıt la Ștefan vodă, cum va trece hanul spre Țara

Munteniască, el să vie în scaun. Iară, ce le iaste lor a batgiocuri pre creştini? Şi aşe viindu Ştefan vodă în nedejdea lui Sefer Cazi aga, şi Racoţii vădzându asupra sa greul ce-i venia, era bucu || ros să să tulbure ţărâle aceste în vr'un chip.

Zač. 8. Ghica vodă îndată au răpedzit pre Stamatie postelnicul la hanul, măcară ca era cartea lui la Ştefan vodă scrise, prinsă de Ghica vodă, că venise de curundu Stamatie dela Crâm. I-au giurat că n'are nice un bănat, ce iară pre dânsul nedejdea lase, să tocmască acestu lucru. Au mărsu postelnicul Stamatie şi au stătut la Sefer Cazi aga, veziriul hanului şi au scos pre singur Şărâm beiu aice împotriva lui Ştefan vodă. Nu vrea Sefer Cazi aga, ce i-au arătat Stamatie postelnicul mare stricăciune ţărâi, de să va face într'alt chip. Ce şi agiutoriul era foarte ciudat, că venise Şirâm bei cu vreo 300 de Tătari şi nici la puţin războiu ce au fost la Strungă, n'au fostu, nice s'au apropiet.

Zač. 9. Ghica vodă, după ce au răpedzit pre Stamatie postelnicul la hanul în Bugiag şi vădzind apropiierea lui Ştefan vodă, au purces spre Ţuţora, preste puţine dzile s'au împreunat cu Şirăm beiu, făgăduind şi hanului şi lui, pentru osteniala lui, daruri. Au purces în frunte Şirăm bei şi feciorul Ghicăi vodă, Gligoraşco vodă. Şi mărgând toată noaptea aceie şi pre amiadză-dzi, a doa dzi, au sosit spre Târgul Frumos. Dela Podul Leloae străjile care trimisease în || ainte Gligoraşco vodă au dat de strajea lui Ştefan vodă, în Crivești, cu care era Tălmaci păharnicul.

Zač. 10. Au simţit Tâlmaci oastea că vine, au silit să nu să arate cu oastea sa, ce de după nişte piscuri au purces spre Strungă. Mai sprinteni oamenii numai ce-au fostu, au venit la podeţ, pre drumul carele merge dela Târgul Frumos spre Roman şi acolea, până a sosi şi ai noştri cu oastea, dentâiu voroava, apoi a început ai noştri şi sfada.

Iară dentr'aceie voroavă dentâi sosise la urechile lui Șirăm bei că iaste hitlenșug. Pentru aceie, nice s'au apropiiat de oaste. Să îngroșase amu șaga, cându au sosit stiagurile oștii noastre și pre vo sută de Tătari, că pre mai mulți nu-i lăsa Șirăm bei. Și la harțul acela, de ai noștri au cădzut cu calul Gavriliță aga pre atunce de dărăbani și-l apucase harțul lui Ștefan vodă. Ce au sărit niște Tătari și de ai noștri o samă și l-au scos, iară rănit în cap, foarte cu grea rană și la o mână, cu scădere la degite. De ai lor încă s'au rănit câțva, den care rane au și murit unii. Ce, dacă s'au apropiiet stiagurile den partea Ghicăi vodă și cu Tătarâi, n'au mai stătut nice harțul lor, nice Tălmaci păharnicul cu stiagurile, ce au plecat fuga spre Șchei. Și acolea, aproape de Șchei, s'au 300v în||torsu o samă de oșteni a lui Ștefan vodă și niște Unguri ce fusese cu Tâlmaciu păharnicul și la cela întors a lor au perit vro 30 de oameni, ai noștri gonași, ce era mai în frunte și au apucat și vii și i-au dus la Ștefan vodă, unde era cu tabăra, la Săbăoani.

Zač. 11. Cum au oblicit Ștefan vodă den limbi că este adevărat Șirăm bei cu capul său, n'au stătut, ce niște Nemți ce avea, vro 80 pedestri, i-au trimis la vad, la Siret, să apere vadul, iară el singur cu oastea călare au plecat fuga. Și de atunce n'au mai vădzut Muldova în toată viața sa Ștefan vodă.

Zač. 12. A sosit la Siretiu și Gligorașco vodă cu toată oastea, ce n'avea cum să triacă Siretiul îndată, că era mare și să vedea în ceie parte și pedestrimea, care dacă au audzit c'au fugit Ștefan vodă, ei s'au apropiiet de Siret și s'au închinat la Gligorașco vodă, pre carii apoi Ghica vodă bătrânul, pre toți i-au dat în robie Tătarâlor a lui Șirăm bei, care faptă necreștiniască nime nu o laudă. Și mult au stătut fecioru său, Gligorașco vodă, să nu să facă un lucru ca acela, niște oameni închinați fără războiu creștini, ce n'au avut ce face. Și dacă au venit în Iași Ghica vodă, au mai

omorât pre nişte vornicei a lui Ştefan Vodă, fără nice o vină, numai căci au fostu slugi.|| 301r

Zač. 13. Şi cu aceste fapte au eşit Ghica vodă vărsătoriu de sânge la vârsta bătrâneţelor ce era. Şi aşe, mântuit de Ştefan vodă, au stătut după gătire la oaste şi de împreunare cu hanul. Au purces cu oastea, ca cu 7000 de oameni în Ţara Muntenească şi den Ţara Muntenească, amu împpreunat cu hanul şi avea hanul 2000 de Căzaci cu Hanenco polcovnicul de Omani, au întrat în Ţara Braşeului. Acolea eşind den Braşeu o straje, i-au lovit Tătarâi fără veste, cât până la Braşeu debiie de au scăpat cineva dentr'aceie straje.

Zač. 14. Pre unde am întrat în Ţara Ardealului, în mijlocul munţilor era o palancă de zid şi tras zidiul den râpa a unui munte, până în râpa altui munte. Acolea să hie pus nescare pedestrime Ungurii, fără vărsare de sânge n'ar hi fostu întratul nostru. Ce, cându am sositu noi, am aflat palanca şi locul acela pustiiu de oameni. Au dzis Hanenco polcovnicul căzăcesc: «O! Doamne, cum n'ai dat toate unor neamuri? La noi, la Căzaci, de ai hi dat aceste locuri, cine ari putea să între în ţara noastră?».

Zač. 15. Dencolea, despre Timişvar, amu întrase Chiupruliul vezirul şi dencoace hanul cu domnul nostru de Muldova şi cu Mihnea vodă, domnul muntenesc. Cine poate deplin să scrie prada, stricăciunea, robiia|| Ardia- 301v lului de pre acele vremi şi părţilor aproape de Ardial? Oastea Ghicăi vodă au luat atunce-şi în Ţara Braşeului, care să chiamă cu altu nume Bârsa, trei pălănci, den care pălănci bieţii oameni închişi, toţi în robiie au mărsu Tătarălor vecinică.

Zač. 16. Într'una den cele pălănci, gândindu Ghica vodă că va hi multă avuţiie în cetăţuie, cându era amu tecsită oastea, plină pălanca de Tătari, au întrat şi el cu mare ne-

voinţă în lontru, unde nu era locul unui domnu să între. Puţin au lipsit de nu s'au năduşit de desime acolea şi cu puţin suflet deabie au eşit şi lovit de un tătar în cap. Nime să nu bănuiască, căci să pomenesc aceste, că letopiseţile nu sintu numai să le citiască omul, să ştie ce au fost în vremi trecute, ce mai multu să hie de învăţătură, ce este bine şi ce iaste rău şi de ce-i să să feriască şi ce va urma hie cine: domnul den faptele domnilor, care cum au fostu şi cu ce veste şi pomană, să ia urmă de viiaţă, boierii urmându pre boierii cei cinsteşi şi înţălepţi, slujitoriul a slujitoriu, că cine-şi după briasla sa, cine urmadză pre cel cinsteş, cinstit, cine urmadză pre cel rău, rău iaste şi rău să va săvârşi.

Zač. 17. Den Ţara Bersii au purces oştile pe mijlocul Ardialului, spre scaunul acei ţări, unde era de pază a curţii crăeşti, cum dzic ei, nişte haiduci, deci şi curtea şi oraşul Belgradul într'o mică de ceas au stătut cenuşe. De acolea s'au despărţit Şirâm bei dela hanul cu carele s'au poftit
302R şi Gligoraşco vodă şi || au agiunsu cu prada până în olatele de Ungurimea de Sus. Şi la Sibii, iară adunându-se oştile, au lovit pre la Oradia şi au trecut la Inău, care oraş vezirul amu luase. Şi vădzându că nici o oaste nu este nicăiuri, au lăsat pre paşea de Buda, Sinan paşe, să tocmască cetatea şi să o aşedze cu oaste şi i-au orânduit şi pre domnul nostru, pre Ghica vodă şi pre Mihnea vodă depreună. Iară vezirul singur, Chiuprulul, înţălegându şi de nişte amestecături la împărăţie, precum era tânăr încă împăratul, s'au întorsu cu mare sârguială la Ţarigrad, iară noi cu acel paşe am şedzut până la Simedriu, de au tocmit Inăul. Şi au mai luat paşea de Buda nişte pălănci pe aproape şi cu Şirăm bei despărţit Gligoraşco vodă, au luat o cetăţue anume Almaşul. Şi dela cel paşe au luat Borcea Ianoş, domnia de Ardial.

Zač. 18. Dela Iulie, în care lună purcesesă Ghica vodă, la Dechevrie, pre la Svetii Nicolai, au sosit în Suceavă ș'au ernat într'ace iarnă Ghica vodă în Suceavă, pentru mare omor ce era aice în Iași. Hanul dentr'acia cale, dacă au sosit în Crâm, au omorât pre veziriul său, pre Sefer Cazi aga, pre porunca Chiuprulíului, că oblicise veziriul îmbletele lui într'aceste țări și dzicea el totdeauna hanului «Nu te lăsa, de toate să îmbli în voia Turcilor. Nu de toate să-i asculți, că ei, pre cât le vei îmbla în || voe, pre atâta 302v să sue în cap!».

Zač. 19. Borcea Ianăș, unul den slugile lui Racoții, au luat domniia cât să să potoale Turcii. Și pentru să vadză Turcii că este adevărat împotriva lui Racoții, cât au purces oștile, îndată s'au făcut a cere dela Turci agiutor și îndată au venit porunca și la Mihnea vodă în Țara Muntenească și la Ghica vodă aice, să-i dea lui Borcea Ianăș agiutoriu. Deci, îndată i-au trimis și Ghica vodă cu Nicolai Cârnul agiutoriu ca 1000 de oameni, ce n'au făcut zăbavă multă acolo.

Zač. 20. La anul 7166, Racoții, ca acela ce să îniacă, 1658 de sabie goală să apucă, iară au coborât cu oști în Ardial, încă fiindu cetățile Făgărașul, Oradiia, Sibiiul cu oamenii lui. Iară Borcea Ianăș cu Turcii s'au închis în Cluјvar spre partea turcească. Și având și Costantin vodă prilej bun, ca 4000 de oameni lefecii și Ștefan vodă amu mai slabu cu 500 de oameni, au pus gândul iară să facă amestecături în îmbe țărâle. Și așe au orânduit pre Constantin vodă iară în Țara Muntenească și pre Ștefan vodă aice în țară. Și stându așe sfatul, trimisease Ștefan vodă cu bani pre Tâlmaciu păharnicul în părți căzăcești, să facă oaste, pohtind pre hatmanii leșăști să nu apere acestu lucru. Și amu strângea oameni Tâlmaciu în Movileu, iară acolea, la Racoții, s'au schimbat || sfatul într'altu chip. 303R

Zač. 21. Mihnea vodă domnul muntenescu, om fără de nice o frică spre Dumnedzău, fără nice un temeiu, tiran direptu fantastic, adecă buiguitoriu în gânduri, au pus gându să să hăinească pre Turci. Și mirându-se, cum va face să n'aibă siială de boeri, ce era capete Țărâi Muntenești, cu mare și nespuse tiranie, 30 de boieri, tot fruntea aceii țări, au omorât ș'au pus pre voia sa boieri. Și după această faptă, au răpedzit la Racoții, dându-i știre că, ori la ce-l va scoate norocul și vremea, este tovarăș împotriva Turcilor cu dânsul. Care lucru înțălegându Racoții, dentâi n'au credzut pre Mihnea vodă, apoi, dacă i-au trimis giurământuri și au vădzut adevărată voia lui, că este împotriva Turcilor, au schimbat sfatul și au lăsat Țara Muntenească, să cârmuiască Mihnea vodă despre aceie aripă, fiindu pre loc cu domniia și cu prilej de oaste, iară pre Constantin vodă l-au orânduit asupra Moldovei, avându iarăși și Constantin vodă oastea mai gloată și prilej a ținere oaste. Pre Ștefan vodă l-au oprit, făgăduindu-i că, de va da Dumnedzău lucrurile spre folosul lui, iarăși el va hi la domnie și așe au rămas Ștefan vodă înapoi. Nicolai Cârnul, încă vădzindu coborîrea lui Racoții și amestecate lucruri, au venit cu oastea ce să trimisese.

Zač. 22. Aceste audzind Ghica vodă că să lucriadză la Ardial, cum iară să gătiadză amestecături asupra țărâi, au
303v tri || mis la hatmanii leșăști pre Gligorie păharnicul, să nu priimască lucruri carile sintu împrotiva împărăției, de face Ștefan vodă lefecii în' țara lor asupra țărâi. Ce hatmanii leșăști prea lesne s'au apărat, dzicând că în partea Căzacilor să fac acele, nu la dânșii. Și era Ghica vodă cu tabăra într'acia vară la Cârnicenii, ce, dacă au vădzut de sfatul într'altu chip schimbat la Racoții și au oblicit că și Mihnea vodă adevărat împrotiva împărăției hain și Constantin vodă gata să vie asupra țărâi, dirept preste munți să coboară,

s'au mutat cu tabăra la Capul Stâncii, despre Țuțora, în preajma Bugiacului.

Zač. 23. Împărăţiia înţelegându de aceste turburări la Ardial, stându veziriul după paza mării despre oști cu galionuri Veneției, trimițându la hanul, numai ori singur, ori pre un soltan cu oștile Crâmului să trimață în ceste țări împotriva Ardealului. Ce, încă nu sosise în Bugiag soltanul, cându dencoace Constantin vodă au intrat cu oști în țară pre Oituz și în Țara Munteniască Mihnea vodă au întrat în Turci. Pre unii i-au omorât, pre alții mulți au și botedzat, câți și s'au aflat Turci în țara lui, ori slujitori de ai lui, ori agi, ori neguțitori. Și așe s'au început ca de iznoavă amestecăturile în ceste țări. Mihnea vodă după această faptă, singur, sprinten, au mărs de s'au adunat cu Racoții de față, în munți || la strajea unguriască, unde venise 304R
și Racoții și s'au dat credința unul altuie. Și s'au întorsu Mihnea vodă în Târgoviște, unde era toate oștile lui strânse și Racoții i-au dat o samă de Nemți ai săi și catane. Și au purces Mihnea vodă în olatele turcești asupra Giurgiuvului singur, iară o samă de oaste asupra Brăilei, iară pre Cornia despre Mehediia și preste Dunăre, ardzându și prădându. El singur au luat Giurgiovul și l-au arsu și Brăila iar au arsu oștenii lui și au arsu și Galații atunci tot acei căpitani ai lui și la Dobrogea, asupra Hârsovei au trecut oastea. Ce aceie, den loc n'au îmblat bine, ce deabiie au scăpat de Turci.

Zač. 24. Aceste s'au început în Țara Munteniască, iară aice Constantin vodă cu 5000 de oameni au venit asupra Ghicăi vodă. Avea limbi Ghica vodă și dela Roman apucate de ai noștri și amu dela Podul Leloae și vădzindu apropiiată oastea, au scos și Ghica vodă toată călărimea împrotiva lui, cu Hăbășescul hatmanul și Grigorie păharnicul. Iară singur Ghica vodă cu toată pedestrimea și cu pușcile au trecut la

Țuțora în ceie parte Prutul. Feciorul său, Grigorașco vodă era amu purces la Țarigrad la dvorbă.

Zač. 25. Oastea Ghicăi vodă, de care s'au spus, călărimea
304v dacă au trecut Iașii noaptea, au mas în râpile Tăuteștilor || și acolea au făcut sfat capetele, cum să să dea război cu singuri călăreții, fără foc, fără pedestrime. Și Constantin vodă, amu să știia den limbi, că era și Nemți călări cu foc și săimeni pedestri și oastea unguriască, nu este cu cale și fără smintială, ce au ales cu sfatul, numai să să întoarcă toată oastea la ceielaltă oaste și numai 200 de oameni, ca'n chip de straje, să să arate oștii lui Constantin vodă. Și așe au purces oastea îndărăptu, iară 200 de oameni cu Voicihovschii căpitanul au purces pre Bahlui în sus și mai sus de Movile, îndată s'au tumpinat cu oastea lui Constantin vodă viindu în tocmală.

Zač. 26. Oastea noastră, carea să întorsese cu Hăbășescul hatmanul, n'au păzit calea spre Țuțora, ce hatmanul sângur descălecat la mănăstirea lui Aron vodă și cu alți boieri, iară oastea de pe supt stiaguri au împlut târgul, pen pivnițe slobode cu vinuri, pen case, pen poduri, morți beți pre ulițe, pren toate pivnițele. Îi bătea capitanii, să-și margă la stiaguri (ce, care bat ascultă, la grabă ca aceie). Capitanul Voicihovschii, dacă au vădzut în târgu mai toată oastea bată, s'au oprit de laturea târgului cu oamenii ce era cu dânsul. Iară Constantin vodă, dacă au sosit amu la văiuga Copoului, au stătut, gândind că este oaste în
305R târg suppusă || Iară dacă au vădzut că nu iaste oaste, ce iaste o glogozală deșartă, au luat cu oastea pe deasupra Copoului și pentre vii și acolea, la capul viilor, ș'au tocmit în tocmală oastea și au stătut.

Zač. 27. Era Leșii a lui Ștefan vodă, carii fusesă la dânsul lefecii, cu Constantin vodă în frunte și o samă de catane. Cu aceie, ai noștri beți, fără porunca nemerui, fără nice o

tocmală, au început harţul, întrându beţi, cu săbiile zmulte, pân în şiragurile ungureşti. Au căutat şi noao a sta cu Voicehovschii capitanul, să nu pieie atâţea oameni şi au stătut harţul acela mai bine de un ceas, neputându a-i dezbăra nice într'un chip pre oamenii beţi dentr'acela loc. Şi amu perise de cei, 4 oameni şi să apropiia încet toată oastea. Am purces pen târg direptu, gonaşii au dat după noi, însă numai până la marginea târgului şi au stătut Constantin vodă pre loc, până au cercat bine târgul şi curtea. Şi oblicind de Ghica vodă la Ţuţora, n'au băgat oastea pen târgu, cum au făcut ai noştri, ce alăturea cu târgul, peste valea ce să dzice la noi Cucata, trecându cu oastea, au purces întins în urma noastră cu oastea tocmită, apucându pre mulţi de ai noştri în târg, carii au plătit scumpu acela vin ce-l băuse, îndată cu capetele sale.

Zač. 28. Oastea noastră, cum era răzsipită den purtatul prostu, aşe şi cu mai mare proastă au venit poruncă, numai || 305v
să li-să dea războiu. Amu aproape de Capul Stencii, dirept pre culme, au stătut toate stiagurile a noastre în tocmală şi au aşteptat pre oastea lui Constantin vodă.

Zač. 29. Amu nu Leşii, ce draganiia nemţască era în frunte tocmită la Constantin vodă cu foc şi un stol toată ceielaltă oaste, căriia nu era a noastră depotrivă, că şi mai puţină cu mult şi fără foc, oaste călăreaţă numai. Iară preste poruncă neavându cum hi într'altu chip, au săritu stiagurile noastre întâi la dânşii şi mai ales capitanul Voicehovschii, ca un mare vitiaz şi acmu, aice şi la toate trebile, hie când slujitoriu deplin. În loc au luat pre catane, ce era în frunte, la harţ în sabie şi până la Nemţi au cădzut aceia mai toţi, fiindu la aceşti ai noştri şi cai mai proaspeţi. Şi au dat stiagurile lui Voicehovschii direptu în focul Nemţilor, den care focu în loc au picat câţva slujitori de ai noştri şi un stegar de a lui Voicehovschii. Iară nemică nenspăimându-se ai

noștri de aceie cădere a celor slujitori, întrase amu cu sabiile în Nemți, cât n'ar hi putut a mai da foc al doilea rându, așe să amestecase. Îndată au năvălit toată oastea și aripile oștii lui Constantin vodă, deci, numai ce au căutat să să dea îndărăpt stiagurilor noastre. S'au prilejit la întorsul oștii noastre peste trupuri de Unguri, carii cădzuse la tâmpinarea 306R dentâi, un ungur cădzut de || rană, lăsat în loc de mortu, au apucat o suliță carea cădzuse lângă dânsul și vădzându că fug ai noștri au sărit și au apucat sulița și au tâmpinat pre un slujitor de ai noștri direptu pen vintre și în loc au cădzut bietul slujitoriu de pre cal gios.

Zač. 30. Încotro era a năzui oștii noastre, era loc foarte rău și îndată coborâșul Jijii, singură Jijiea de trecut rea și tinoasă, nice de vad, nici de'nnotat. La pod nu încăpea și buldzându-se, cădea de îmbe părțile pe lângă pod, acei de pre laturi într'apă, cât, de îmbe părțile pe lângă pod cuprinsă era Jijiia de cai și de oameni. Și acolea multă oaste de a noastră au perit și mai mulți de apă. Au cădzut și vii câțva pre mâna lui Constantin vodă și mai aleși den boeri: Bucioc, Buhuș sulgeriul cel mare pre atunce și Gavriliță Costachie jitnicer mare pre atunce. Pre boieri, dacă i-au dus la Constantin vodă, îndată i-au pus iară la boierii și slobodzi, fără nici o pază. Peste podul Jijii n'au mai gonit oastea lui Constantin vodă, ce au stătut pre dial la mas cu toată oastea. Iară Ghica vodă cu oastea amu spăimată s'au sfătuit și cu noaptea au purces spre Lăpușna cu pedestrimea și cu pușci, răpedzindu îndată de olac la El Agasi de Bugeag, dându-i știre de aceste toate.

Zač. 31. Mărs-au dărăbanii bine până în Lăpușna; acolea pre loc răsuflându o dzi oastea, a doa dzi agiunși dărăbanii de Constantin vodă cu giuruită de milă și de lefe, dimi-
306v niață || s'au sculat și au apucat pușcile câte era, depreună și cu săimenii au purces înapoi, făcându gâlceavă mare

căpeteniilor şi cine ari rămânea, cu moarte lăudându-i-să. Care gâlceavă a lor vădzându boierii pre câţi era, să nu-i apuce cu de a sila, s'au dat în laturi. Iară singur Ghica vodă au eşit la dânşii cu şlicul a mână, rugându-să să hie îngăduitori nu mai multu de cinci-şase dzile, spuindu-le adevărat venirea sultanului. Ce, n'au avut cui dzice, nebunite gândurile prostimei şi turburate şi s'au aflat ca aceie, carii nu s'au ruşinat de chip de domn, ce l-au împinsu dela puşci pre Ghica vodă şi au purces cu puşcile spre Iaşi. Iară curund au luat plată deplin pentru faptele sale, precum vei citi mai gios.

Zač. 32. Rămâindu Ghica vodă numai cu boierii, n'au cutedzat să mai zăbăvască la Lăpuşna, ce au purces spre Tighinea, pre Bâc până la Luţeni şi acolea au aşteptat pre El Agasi. Iară dărăbanii şi cu săimenii au venit aice în Iaşi şi s'au închinat la Constantin vodă cu toţii şi dela Movileu într'acesteşi dzile au venit şi Tâlmaci păharnicul că câţva de a lui Ştefan vodă. S'au mirat Constantin vodă de săimeni şi de dărăbanţi, carii cu toţii era până la 700 de oameni cu foc şi cu tunuri.

Zač. 33. Şi aşe Constantin vodă aşedzându-se în scaunul ţărâi, au trimis şi la Ţarigrad, cercându cu făgăduinţă, să-şi || tocmască domniia, ce n'au apucat să-i vie răspunsul, 307[R]
nici era cum, ce om era Chiuprulıul vezir pre atunce, că într'aceleşi dzile au sosit pre Botna şi El Agasi cu o samă de oşti. Şi s'au mutat şi Ghica vodă de pre Bâc la Botna şi amu împreunat cu El Agasi au stătut la Căuşeni, până au sosit şi sultanul.

Zač. 34. Turburarea a lui Racoţii amu era la ştirea împărăţiei şi hainiia a Mihnii vodă. Deci asupra lui Racoţii era orânduit Ali paşe, vezíriul de Buda, iară asupra Mihnii vodă Galga sultan den Crâm. Şi atunceşi veni veste şi de schimbarea Ghicăi vodă den domniia Muldovei în Ţara

Muntenească cu domniia aceii țări, în locul Mihnei vodă. Iară aice în țară, în locul Ghicăi vodă, au dat domniia lui Ștefăniță vodă, feciorul lui Vasilie vodă, care lucru, pentru să nu să rășchire boierii de pe lângă Ghica vodă asupra vremii aceie, s'au tăinuit multe dzile acestu lucru, apucându-să Ghica vodă că va primeni acestea într'alt chip. Și tot cum ar hi pentru trebile sale au stătut împotriva lui Consstantin vodă cu sultanul.

Zač. 35. Galga soltan, macară că-i venisă amu dela împărăție porunca să rădice pre Ghica vodă dela Muldova și să-l ducă, să-l puie domn în Țara Munteniască, aflându lucrurile în Moldova iară așe amestecate, să nu lase pre Constantin vodă hainul împărăției în scaunul țărăi, au
307v purces în sus || pre Prut și au stătut cu coșurile la Bolota, mai jos de Țuțora. Și acole făcându sfat, singur au rămas cu coșurile ș'au oprit pre Ghica vodă lângă sine, iară oastea toată sprintenă de războı tătărască și pre toți boierii cu câtă gloată avea, au dat supt mâna lui Ahmet aga El Agasi de Bugiag și au purces el serdariu asupra lui Constantin vodă la Iași.

Zač. 36. Luându veste Constantin vodă de soltanul că este amu așe aproape, ș'au rădicat oastea den târg și s'au mutat la Gălata de Sus și acolea au pus dărăbanii noștri și pe săimeni și câți pedestrași au avut și el, de au săpat un șanț pe deasupra pârâului, carele să desparte den pârâul Bârnovei și vine pre supt Galata de Sus și acolea, după șanțu, au descălecat toată pedestrimea, iară călărimea în dial și au stătut acolea cu tabăra toată.

Zač. 37. Oastea tătărască, cum au purces stoluri după stoluri și dacă s'au strânsu toată la Ciric, au început a dodei întâi cu harțuri, mărgându Tătarâi până la pârâu. Vărsa focul dărăbanii fără ispravă în harț, cum ari vedea mare năvală, așe strica iarba, fără de nicio triabă și pre nime

nu răniia, care lucru era îndată semn de mare frica lor, Toate acestе socotiia El Agasi, om deabiie || în toate oardele 308[r] Crâmului altul al doilea la sprintenie și la lucrurile războaelor. Iară în desară o samă de săimeni de ciie ai noștri, ce să închinase la Constantin vodă, s'au îndemnat și au eșit den șanțuri, viindu pre iaz, pre lângă pârâu, au venit până în podul Bahluiului și trecându podul preste Bahlui, ce era pre atunce mai gios de iaz și așe să simețise câtă pedestrime era și'n șes dencoace de pod eșise câte 5—6 la un loc și apucase și case câteva în Broșteni și da în Tătari cu sinețele. Iară și atunce era de mirat, că pre nime nu răniia, fără doi cai, ci au rănit supt Tătari, la acel eșit a lor.

Zač. 38. Aceie semeție a lor vădzându El Agasi, au încălecat sângur ș'au coborât în șes pre Bahluiu și fiindu și doao stiaguri de Unguri, iară el singur au îndemnat pre niște Tătari sprinteni asupra săimenilor, ce era în șes. Ș'au sărit Tătarâi direptu asupră săimenilor, cu sinețele la obraz săimenii fiindu. Și cum n'ari crede nime să margă Tătarul la foc, așe îndrăzneț au mărs, ales cum am vădzut pre un tătar bugegian direpț asupra a doi săimeni, cu sinețele în pravilă au mărsu și de aproape amu au slobodzit amândoi sinețele în Tătari, iar nici pre unul nu l-au nemerit. Cu sabiia zmultă Tătarul, pre unul l-au rănit, iară pre al doilea săiman l-au dus viu la El Agasi. || Așe să cunoștea de atunce 308[v] pediapsa lui Constantin vodă! Iară în ceia parte de Bahluiu, în ceiriu, fugiia cele două stiaguri de catane, dela o vreme numai de un tătar, cu mare ocară și râs între toți că fugiia atâțe oameni de unul și fugind da înapoi cu pistoalele în sus, nevădzându unde dă!

Zač. 39. Amu în de sară era acest harț; preste noapte au eșit den târg Tătarâi la mas preste ceiriu, iară dărăbanii și săimenii un cias n'au stătut, toată noaptea au dat cu sinețele și nu câte unul, ce tot odată ca 'n chip nemțăsc,

strica iarbă fără ispravă în vânt. Ni-am gândit întâi că or hi dodeindu Tătarâi, ce n'avea dodeială de nime, numai să cunoaște bine lucrurile blăstămate și 'nspăimate.

Zač. 40. A doa dzi, Vineri să prilějisă, deci Tătarâi război să facă n'au vrut, ferindu Vinerea, care dzi la dânșii să ține, cum ținem noi Duminеca din dzilele săptămânii, ce au ședzut gata, cu caii amână, până spre amiadză-dzi. Au chemat El Agasi pre boieri la sine și li-au spus, cum într'aceie dzi nu-i sloboade legea lor să margă asupra nemăruia, iară ei de ar veni, atunce război om face. Și au întrebat de boieri, ce li-ari părea și lor, în ce chip, a dooă dzi ari merge asupra lor și den ce parte s'ari lovi și ce loc
309R iaste || unde stă oastea lor. Aceste vorovindu cu boierii, că era om în faptele sale denafară de hirea tătărască, așe de blându, lin și la triaba oștii deplin, aceste vorovindu, numai ce să audziră dobele și trâmbițele în oastea lui Constantin vodă și s'au vădzut fără zăbavă și clătirea oștilor la vale, spre Bahluiu. Și așe au eșit toată oastea la șes, cu pedestrimea, cu pușcile, cuprindzind oastea lor dela pârâul ce vine alăturea cu iazul, până la Galata de Gios și așe, cu aceie tocmală, au purces spre pod cu oastea Constantin vodă.

Zač. 41. Au încălecat și Tătarâi, era de toți ca 3000 de oameni și de ai noștri, Moldoveni, vro 300 de oameni și i-au tocmit El Agasi pre Tătari și pre ai noștri dencoace de Ciric, pre podiș, asupra Tătărașilor, așteptându pre Constantin vodă în tocmală.

Zač. 42. La Constantin vodă, de toată oastea va hi fost la 8000 de oameni. În șes, la eșitul harțului tătărăscu înainte, peste Bahluiu, n'au eșit dela dânșii la harțu nime. Slobodziia pușcile câte o dată, și era pușcile bune și mari, de acele pușci ce făcuse Ștefan vodă Gheorghie la Liov, dară așe da de bine děntr'însele, cât nu să lovască pre cineva, ce sunetul glonțului nu să audziia pre nicăiure. Aceie toc-

mală era.|| Şi să gândiia că or înspăima pre Tătari numai 309v
cu sunet, ce nu să sparie nepriiatinul cu sunet în dar, fără moarte.

Zač. 43. Dacă au sosit oastea lui Constantin vodă la Bahlui, s'au apucat de trecătoarea Bahluiului și dacă au vădzut El Agasi că are gându să treacă oastea Bahluiul, au pus un tătar bătrân la o movilă, care este de acolea, de unde sta oastea tătărască mai spre Aron vodă, asupra Ciricului, învățându-l, cât va vedea de acolo că va începe a să sui oastea lui Constantin vodă spre mal, pre la marginile Tătărașilor la dial, să să învârtiască pre movilă de trei ori. Şi aşe au făcut Tătarul. Deci, cum au vădzut semnul dela movilă, de unde era Tătarul, El Agasi întâi singur, ca un leu și după dânsul toată oastea, cu glas: « Halla, Halla, Halla », au purces. Au slobodzit dărăbanii și săimenii toți focul și pușcile, de care durât a sinețelor să oprisă Tătarâi câtva, iară dacă vădzură că nu cade nime den sinețele lor, au răbdat, până au început a să mai rări focul. O samă de dărăbani, cum au vădzut că să stâmpără focul și Tătarâi tot stau, dela coadă unii au plecat fuga înapoi, pre carii, cum i-au zărit Tătarâi că fug, cum orbi au năvălit și au și întrat în pedestrime cu sabiile zmulte. Să prăvești moarte, să vedzi osânda și aşe de sârg vărsare de sânge de oameni! Era trei iazuri de trupuri, cum sta|| trei rânduri de pede- 310r
strime, unul preste altul de pe supt mal, până în pârâul Bahluiului. Constantin vodă au luat drumul cel mare spre Scânteia, călăreții care încotro au putut, unii pre Bahlui, alții pen Cârlegătură și s'au topit mulți Unguri și den călărime și mulți au dat și de pe iaz în hălăşteu, mulți ş'au pus capetele și pen codri. Iară carăle ale lui Constantin vodă, toate au rămas la mănăstirea lui Pătru vodă, la Galata de Sus. Şi aşe mult Tătarâi n'au gonit, ferindu-se de păduri. Atunce au cădzut la robie și Băhianul banul dela Craiova

de Țara Munteniască. Aice în oraș era mănăstirile pline
de bieții oameni târgoveți și sărăcimea au dat toată bani,
de s'au răscumpărat ca den robie.

Zac. 44. Soltanul după această izbândă, luându pre
Ghica vodă cu sine, după porunca împărăției, au purces
pre la Huși în Țara Munteniască și acolea, fără nici un
războiu cu Mihnea vodă, l-au aședzat la scaun, fugindu
den Târgoviște Mihnea vodă și simțindu-se în faptele sale
cele mai multu decât păgânești, cu furiș la Racoții, în Ar-
dial, unde-și s'au borât curundu și sufletul în prăpăștile
iadului. Și cum scrie Sfânta Scriptură: «И погибє памѧт
єгѡ съ шѹмом». Așe spun că l-au otrăvit Racoții. Făcuse
310v el o zarvă pre la Dârstor, pre la Giur || giov, cu Turcii,
până a-i veni veste de răzsâpa lui Constantin vodă de aice,
care, de au făcut vre o vitejie acolea, să scrie Muntenii.
Iară aice au venit Ștefan vodă, feciorul lui Vasilie vodă,
în scaun.

Capul al doodzăci și doi.

Încep. 1. Ștefăniță vodă, feciorul lui Vasilie vodă, toată
domnia a lui Gheorghie Ștefan vodă fiindu aice cu îmmă sa
în oprială, de carele siindu-să boierii, să nu iasă la domnie
în viața lor, ales boierii carii era de casa lui Ștefan vodă,
îndemna pre Ștefan vodă să-l semnedze la nas. Ce n'au
priimit Ștefan vodă, dzicându: «Om muri noi până atunce,
până va hi unul ca acesta domn», că era copilaș mic încă
pre atunce Ștefăniță vodă. Iară dacă au eșit Ștefan vodă
Gheorghie den domnie ș'au venit Ghica vodă în scaun, adu-
cându-și aminte binele și mila și cinstea care au avut dela
Vasilie vodă, pre doamna sa și cu feciorul au trimis în Ța-
rigrad cu cinste. Era încă Vasilie vodă viu, închis la Edi-
311r cula și dacă au mărsu în Țarigrad doamna || lui Vasilie

vodă, era slobodă a merge la domnu său. Iară pre Ştefăniță vodă l-au dat Vasilie vodă la priiatini la carte şi agiungând amu la ani..., mergea câte cu un răvaş şi la veziriul Chiupruliul cel bătrân, la nevoile sale. Spun, dacă l-au vădzut veziriul amu voinic, au dzis «Voinic fecior are Vasilie beiu!». Şi aşe, fără zăbavă au eşit la domnie Ştefăniță vodă, mutând veziriul pre Ghica vodă în Țara Munteniască, ca pre un om bătrân, pentru aşedzarea acei țări, după mare răscoale ce făcuse Mihnea vodă în Țara Munteniască.

Zač. 2. Bine nu s'au aşedzat aice în scaun Ştefăniță vodă şi acolea Ghica vodă în Țara Munteniască, în anul dentâiu a domniilor lor, Constantin vodă au şi lovit iară fără veste pre Ghica vodă şi aşe de grabă, cât cu noaptea au plecat fuga din scaun Ghica vodă den Bucureşti şi au apucat Constantin vodă scaunul Țărâi Munteneşti iară.

Zač. 3. Soltanul era în Bugiag; îndată i-au mărs porunca dela împărăție să margă asupra lui Constantin vodă şi îndată au purces sultanul. Iară Constantin vodă au strânsu oaste foarte bună, că şi țara venise la dânsul toată şi s'au tăbărât în munți la loc aşe de tare, cât soltanul, dacă au înțeles ce oaste aie şi în ce loc iaste, nu să gândiia că aşe de lesne îl va lua, că avea şi Leşi şi Nemți şi Unguri şi Sirbi lefecii, că încă nu || fârşisă banii a lui Matei vodă. Ce, într'o 311v
dzi au ales soltanul 300 de Tătari într'ales şi li-au dat poruncă, ori cum, numai să străbată la locul acela unde era tabăra lui Constantin vodă. Şi s'au purces Tătarâi şi s'au tâmpinat cu o straje a lui Constantin vodă, care straje, vădzându că vin Tătarâi, s'au dat înapoi şi luându-i Tătarâi în goană, tabăra ceielaltă, nu să să apuce de războiu, în ce loc era, ce aceie spaimă li-au cădzut asupra, cum, care încotro au putut, au plecat fuga şi au lăsat toată tabăra pustie. Numai Constantin vodă, vădzându spaimă ca aceie, ş'au strânsu lefecii ce avea ş'au purces preste munți

în Ardeal. Hicleşug au fostu a Muntenilor, că n'au vrut să să puie împotriva împărăției, au ce urgiia lui Dumnedzău au fostu la aceie spaimă, că spun că numai șepte Tătari au fostu aceie ce au gonit și au răzbit până la tabăra, cât s'au mirat și singur sultanul. Deci, după această izbândă, au ședzat soltanul iară pre Ghica vodă, carele era fugit la pașea de Dârstor.

Zač. 4. Constantin vodă, după fuga sa den Țara Munteniască, n'au mărsu la Racoții, ce în număr ca la 800 de oameni tot într'ales lefecii, s'au suit cu munții alăturea în sus și aproape de Maramorăș, pe la Bistrița, au luat
312[R] potica preste munți, pre la Dor || na și au eșit pre la Câmpul Lungu a țărâi noastre și trecându mai pe den sus de Suceavă, au lovit pre la Hotin și au trecut Nistrul la Căzaci pre la Movileu, ispitindu-să și despre aceie aripă.

Zač. 5. Ștefăniță vodă aice, ca un om tânăr, nevrându soru-sa, doamna Roxanda să vie pre scrisorile tătâne-său ș'a lui în țară, den Rașcov, care târg îi dideasă Hmil, după moartea feciorului său, lui Timuș, au trimis oaste asupra Rașcovului să-l bată și să o ia cu de a sila. Ce n'au putut face nemică ai noștri Rașcovului, numai ce au făcut zarvă cu Căzacii. Cându și cându aștepta prilej ca acela Căzacii să lovască aice în țară și prilejindu-să a nemeri lui Constantin vodă la dânșii, în loc i-au făgăduit oaste.

Zač 6. În Țara Munteniască, după fuga aceie ce făcuse Ghica vodă de Constantin vodă, vezirul scârbit pre dânsul, nu preste multă vreme au trimis pe pașea de Dârstor de l-au luat den scaun și au dat domniia în locul lui feciorului său, lui Grigorie vodă.

Zač. 7. Și așe, tot într'același an, anul dentâi a domniei lui Ștefăniță vodă, toamna, au venit Constantin vodă cu oaste căzăcească și asupra lui Ștefăniță vodă, ispitindu în divuri, în chipuri, să încapă la domnie, nu fără agiutoriul

şi îndemnarea a lui Racoţii, că şi Racoţii, încă aşedzat nu era şi 'n Ardial o cetate anume Oradiia || cu oamenii lui 312v Racoţii aşedzată pre atunce, o bătea Ali paşea, care au şi luatu-o, eşindu o fămeie den cetate şi arătându Turcilor apa de unde veniia, de 'ncungiura cetatea. Aceie apă abătându-o Turcii dela cetate în laturi, au luat-o, vestită între cetăţile Ardialului.

Zač. 8. Înţelegându Ştefăniţă vodă că trece Constantin vodă Nistrul la Soroca, au eşit la Coiceni cu oastea sa ş'au pus tabăra acolea, însă oastea era prea puţină, că ţara într'aceie foamete era într'acela an, cât mânca oamenii papură uscată în loc de pâine, măcinându-o uscată. Şi de pe aceie foamete porecliia şi pre Ştefăniţă vodă, de-i dzicea Papură vodă. Ce vremile şi voia lui Dumnedzău nu sânt în voia domnilor.

Zač. 9. Iară şi pre câtă oaste era, o trimiseasă Ştefăniţă vodă toată în frunte înainte pre Răut cu Catargiul şi cu Grigorie păharnicul şi cu Mihalcea Hâncul sărdariul şi călăraşii de ţară şi toţi mazilii cei mai sprintini, aproape de 2000 de oameni. Şi aşe oastea aceie foarte cu proastă tocmală, cu orânduiala serdarilor ce era fără crieri, au lovit Chiaşca căzacul noaptea, numai cu 300 de oameni şi au răzsipit toată oastea aceie, cu mare ocară, oaste numai den sunet răzsipită, nice gonită de cineva. Iară tot adunându-să la loc amu pre giumătate de cât era întâiu, au stătut de straje, până au sosit şi Constantin vodă || cu tabăra la dânşii, 313R carele, dacă au luat veste den limbi că este la Coiceni Ştefăniţă vodă, au luat în gios, trăgându oastea la Prut, la Zagarancea. Şi să nu hie dat aceasta veste un căpitan leah anume Voicehovschii, că Constantin vodă este amu mai gios de noi cu oastea, de străjerii noştri l-am hi ştiut atunce cându ar hi trecut Prutul. Deci au purces şi Ştefăniţă vodă în gios pre la Posadnici şi trecându târgul pre deasupra mănăstirii lui Aron vodă, au trecut la Tomeşti pre Bahlui

şi acolea au stătut cu oastea. Iară Constantin vodă într'aceie noapte au mas la Prut în ceie parte.

Zač. 10. A doa dzi Constantin vodă s'au apucat cu Căzacii de trecătoare, iară Ştefăniţă vodă au luat Prutul în gios, în preajma Bugiagului, că îndată au răpedzit la El Agasi den Bugiag. Şi era cu Ştefăniţă vodă şi Balgi başea hanului cu vro 100 de Tătari, den care Tătari şi de ai noştri au ales Ştefăniţă vodă şi au mărs supt tabăra căzăcească, amu Prutul trecută, de au luat den oastea lui Constantin vodă limbă

Zač. 11. Au spus limba, cum sânt cu Constantin vodă 5000 de Căzaci den toate polcurile aleşi şi 1000 de lefecii a lui şi cum merge Constantin vodă dirept la Iaşi. Acele înţelegând Ştefăniţă vodă, cu sfatul lui Balgi başe, au luat cu tot deadinsul pre Prut în gios, în tâmpinarea lui El
313v Agasi || şi s'au tâmpinat cu El Agasi de Bugiag la Codrul Chigheciului.

Zač. 12. Trimisease Constantin vodă în urma lui Ştefăniţă vodă 500 de oameni cu Durac, cărora şi Ştefăniţă vodă trimiţându înainte să cerce, pre Hăbăşescul şi pre Voicehovschii căpitanul, înainte numai cu o sută de oameni. Dela Obileni s'au suppus oamenii lui Constantin vodă şi s'au făcut a fugi ceie ce să arătasă, pre carii gonindu-i ai noştri, au eşit toată strajea lor. Deci, numai ce au căutat a pleca cestora ai noştri fuga. Era cu ai noştri şi Tătari puţintei, în carii era şi un comis a soltanului, ce venise pentru poclonul lui la Ştefăniţă vodă. Au perit acolea acela om a soltanului şi alţi doi Tătari cu dânsul, năvălindu preste Jijiie după cei dentâi, ce să arătasă. Apoi, la trecutul Jijii înapoi, li-s'au înglodat caii. Îl apucase alt Tătar pre comisul acela a sultanului după sine pre cal, ce apoi au pus capul şi el şi comisul acela.

Zac. 13. Dacă s'au tâmpinat Ştefăniţă vodă cu Şah Bulat aga, El Agasi de Bugiag, ca 2000 de oameni cu dânsul şi

cu Ştefăniţă vodă pre 1000 de oameni, au purces dirept asupra lui Constantin vodă la Iaşi. Amu adunase la sine Constantin vodă pre vlădici şi câţva boieri suseni. El Agasi îndată au ales o samă de Tătari sprinteni şi i-au trimis să lovască Iaşii fără veste. Şi aşe de grabă au lovit, || cât au 314r
luat oraşul în lungu, de au apucat mulţi oameni în robie den târg. Constantin vodă vădzându că-i vin Tătarâi asupră, au eşit cu tabăra şi au stătut cu oastea dé laturea târgului, pre pârâul Căcăinii, mai gios de podul lui Ştefan vodă. Iară Ştefăniţă vodă cu El Agasi au cuprinsu Tătăraşii.

Zač. 14. Mergea ai noştri o samă mai bine, departe asupra taberii, decât Tătarâi şi săimenii îi bătea den sineţe de după case. Într'aceieşi dzi au eşit o samă de capete căzăceşti la El Agasi la voroavă şi cerea dela dânşii El Agasi să dea pre Constantin vodă şi să margă ei slobodzi. Pre un păr au stătut atunce viaţa lui Constantin vodă, că solii amu pozvoliia, ales Stamatenco, carele era mai mare pre Căzaci. Numai Căzacii sânguri den sine, den făgăduinţa lui Constantin vodă că pe tot omul va da la Movileu câte 20 de lei şi dând o samă de bani la sotnici şi mai mult lui Chiaşco sotnicul, au strigat Căzacii până într'unul, chiuind: «Нєхаи слава наша нє гхинєт», or sta şi acest lucru nu or face. Spun să hie luat bani dela Constantin vodă şi El Agasi.

Zač. 15. A dooa dzì pre amiadză-dzi, au purces tabăra legată den loc şi la suitul malului pre de laturea Tătăraşilor, să hie fost o tocmală şi nevoinţa lui El Agasi, || era de a să 314v
rumpere tabăra la acela loc de ai noştri. A doa năvală au făcut ai noştri amu pre dial spre Aron vodă şi înfrânsease pre pedestrimea căzăcească până în cară şi au picat acolea Căzaci, iară şi supt ai noştri, cai s'au aflat răniţi câţva şi morţi.

Zač. 16. Şi aşe hălăduit Constantin vodă şi dentr'aceie dată de supt cumpăna mare a vieţii, n'au mai cercat zarve

de atunce, ce s'au aședzat în Crăia Leșască. Mărs-au Ștefăniță vodă cu El Agasi în urma Căzacilor până preste Prut, iară petrecătorilor, nu oștenilor și gonașilor sămănători. Și s'au întors El Agasi în Bugiag, iară Ștefăniță vodă în Iași. Căzacii cu Constantin vodă au trecut la Movileu Nistrul și acolea mare nevoie au avut de Căzaci pentru lefe.

Zač. 17. Bine nu s'au mântuit Ștefăniță vodă de El Agasi de Bugiag, au sosit și pașea de Silistra, Mustafa pașe și cum au sosit, au descălecat dirept la curtea cea domniască și au strânsu toți boierii la sine și întrebându-i de aceste oști căzăcești, cum de 'au venit asupra țărâi împăratului. Făcând pre boeri haini, i-au luat pre toți, câți-ș au fost boieri, de i-au închis, ținndu rău și pre Ștefăniță vodă și făcându-l om de nemică. Au ședzut aice trei dzile, cu mare cheltuială și sile în oraș de oștenii lui și la purces au ales
315[R] den toți || boierii pre Toma vornicul și pre Șeptelici hatmanul și pre Prăjescul vornicul în pază și până n'au dat 60 pungi de bani, nu i-au slobodzit pre boierii, carii mai sus să pomenesc, amu dela marginea țărâi.

Zač. 18. Ștefăniță vodă toate faptele aceste a pașii dându știre la Chiupruliul veziriul și amu și Vasilie vodă eșisă den Edicula slobod, în loc au răpedzit la pașe, de l-au dus la Țarigrad și cu puțin de n'au perit sângur pașea, iară chehaia lui au plătit acele fapte cu capul.

Zač. 19. Într'acest an ș'au fârșit dzilele vieții sale și Vasilie vodă, domn vestit între domnii țărâi și cu fericită domnie. Ștefăniță vodă, cât s'au dezvărat, îndată i-au venit poruncă să trimiță oaste în Țara Unguriască și dela Munteni iară așe, asupra lui Racoții și au trimis Ștefăniță vodă pre Voicehovschii capitanul de lefecii cu 1000 de oameni și pre Mihalcea Hâncul serdariul.

Zač. 20. Sărascher dela împărăție era asupra lui Racoții un pașe anume Săidi pașe. Nu-l pot uita Turcii până astădzi

pre acel pașe și acela om era de războinic și tare, cât (precum spunea și ai noștri de dânsul), cu hatmanii cei vestiți în lume poate să să puie hirea lui. Cu acela adunându-se și oastea || munteniască și a noastră, au purces asupra lui 315[v] Racoții și la Cliujvar la oraș li-au eșit Racoții înainte cu oștile sale.

Zač. 21. Pașea n'avea mai mult de 6000 de oameni, fără oastea cestor doă țări, însă, cum spun, nenfrânt om la războae. Iară Racoții avea 8000 de oameni, de mare scumpete ce avea acel om, că de ar hi avut oaste mai multă, cum era oastea turcească puțină atunce asupra lui, la dânsul era aceie dată izbânda. Și cum au fost acela război, n'am vrut să-l trecem cu pomenirea.

Zač. 22. Tocmise Racoții toată pedestrimea sa și pușcile denadiriapta, împotriva Muldovenilor și Muntenilor, știind că aceste niamuri împotriva focului nu stau. Iară singur cu capul său, cu toată călărimea (că avea aliasă călărime) au stătut împrotiva oștii turcești.

Zač. 23. Iară Săidi pașe tocmise pre 2000 de Munteni și pre 1000 de Muldoveni denastânga sa, iară călărimea turcească o samă în frunte înaintea sa, iară o samă de călăreți și odată cu pedestrimea câtă avea și cu pușcile au stătut pe după călărimea ceii dentâi. Și dacă au tocmit așe oastea, au chemat toate capetele, și a noastre și muntenești, și li-au dat poruncă așe: «Câinilor! Iacă, eu oi purcede dirept asupra ghiaurului și nu cu altă armă, numai cu sabiia. Den voi carele să va apuca, ori de arcu, ori de altă armă, aceluia capul îi voi tăia și întâi || voao, căpetenilor. Deci, eu cum 316[R] oi purcede și oi începe războiul, voi să treceți preste pedestrime și să loviți oastea nepriiatinului den dos. Dacă oi înfrânge, că știu eu că oi înfrânge, unul den voi să nu cumva să să apuce de jac, să descalice cineva la vre o boarfă sau să alerge după cai slobozdi cineva să prindză, ce să goniți

strânși pre nepriiatinul, că de goană sinteți voi mai buni decât oastea a mea ceastalaltă Și aceasta învățătură să țineți, cum vă dau poruncă. Iară că nu oi bate pre nepriiatinul, nime den voi să nu gândiască, că eu știu că oi bate! ».

Zač. 24. Și după aceasta poruncă, cum au sosit capetele oștii noastre la bulucurile sale, au și purces pașea întâi cu oastea, așe tocmită cum s'au dzis și ai noștri alăturea. Dacă s'au apropiiat Turcii de oastea lui Racoții, au sărit Racoții cu toată oastea odată, sângur fruntea cu aleși catane ce avea și îndată au înfrânt toată călărimea turcească, câtă era în frunte și așe au buldzitu-o, cât începusă o da preste pașe, carele veniia cu temeiul pre urmă. Ce, au stătut pașea singur cu sabiia zmultă, oprind oastea care o înfrânsese den frunte Ungurii. Și pășând singur cu sineși, cu bulucul său înainte, s'au amestecat oștile turcești în sabii cu Ungurii. Ce Turcii
316v pre carii îi buldziia sân || gur cu chipul său pașea, au lovit și aripa cea de Muldoveni și de Munteni asupra pedestrimei lui Racoții, amu den dosul lui Racoții, că trecuse Racoții înainte și rămăsese și Muntenii și Muldovenii amu ca'n înapoia lui. Au slobodzât focul Nemții lui Racoții și pușcile în ai noștri, care foc nesuferindu ai noștri, s'au datu în loc înapoi, ca'n chip de fugă. Acolea mare greșală au făcut Racoții, de n'au pus lângă pedestrime și ceva călăreți. Să hie încălecat pe Munteni și pre Muldoveni, atunce cându i-au înfrânt focul, n'ari hi mai îndireptat în veci ai noștri. Ce, dacă au vădzut ai noștri că altă grije n'au, fără numai focul, cum s'au deșertat sinețele, cum s'au întorsu o samă de căpetenii, ales Voicehovschii capitanul și Cantimir pre atunce ceauș la Munteni, care apoi au fostu și serdar aice în țară și alții și îndată după dânșii toată oastea. Și până a împle Nemții sinețele, deșertate fiindu, au întrat cești elalți cu sabiile zmulte în pedestrime și îndată au amestecat toată pedestrimea și au pornit-o în răzsipă, rămâindu

și pușcile și armele pedestrimei în deșert. Și așe vădzându Ungurii perirea pedestrimei sale și amu în dosul său, i-au început a slăbi și mai vârtos luptându Racoții || sângur 317r în războiu, l-au rănit un turcu dirept în cap cu rană foarte grea, den care rană i-s'au prilejit și moartea.

Zač. 25. Vădzându Ungurii pre Racoții domnul său așe cu grea rană, l-au și apucat catanele între sine și s'au abătut în lături, cum au purces toată oastea ungurească în răzsipă. Goană așe grea n'au fost, că Turcii pre obiciaiul său n'au gonit. Ai noștri încă, fiindu aproape îndată de păduri, nu s'au lățit cu goana. Și așe au fostu fârșitul și lui Racoții, domn în mare ferície născut, între cei ferícíți cnedzi, mare fericit. Dară, la ce nu aduce nesățioasă hirea oameniască la măriri. După această izbândă asupra lui Racoții, Săidi pașe au aședzat tot Ardealul în partea împărăției și oștile noastre li-au slobodzit pre acasă.

Zač. 26. Aice în țară în cest an domniia cu pace Ștefăniță vodă preste toată vara, iară bine n'au sosit oastea ceie ce era trimasă la Ardial, au și venit poruncă și alta dela împărăție, să purceadă singur Ștefăniță vodă la Nipru, să fie de agiutor acolea pașii de Silistra și hanului la lucrul unor cetăți, care au făcut împărățiia den pajiște pre Nipru, pentru apărarea Căzacilor, să nu poată îmbla pre mare. Numai ce au căutat a purcede Ștefăniță vodă și'n cale mergându, amu de Tighina aproape, pe Bâc, la un sat anume la Luțenii, au cădzut în boa || lă foarte grea, lungoare, care boală au 317v priceput îndată doftorul că trebue să ia sânge, ce n'au ascultat și adăogându-să boala și ales toamna amu, așe de greu l-au cuprinsu herbințiala, cât până la Tighinea au stătut frânitic, adecă buiuguit de hire. Cu chipul ciumii era boala, că i-au eșit și bolfa la o mână, însă nu era ciuma, ci diriaptă lungoare, cării boale îi dzic doftorii malignа. Și cât au trecut la Tighina Nistrul, au stătut a treia dzi mort.

De aceie boală au murit tot acolo și Dumitrașco Drăguțăscul dela Suceavă, om cunoscut și ales la toată curtea. Hirea aceștii domnii a giudeca nu putem, că nu era încă copt în vârsta sa. Multe să cunoaștea într'însul den hirea tătâne-său, iară la mânie răpitoriu.

Zač. 27. Turcii agalarii de Tighina, cum au audzit de moartea lui Ștefăniță vodă, încă nu era eșit sufletul, s'au înglotit și au venit să ia ce or găsi domnescu tot pre sama împărăției. Puțin lucru au lipsit, de nu s'au făcut mare zarvă între noi și între Turci, că întrase ca'n chip de jac în tabără o samă de dânșii. Ce, dacă au stătut cu boierii la socotială, nu li-au oprit boierii, ce li-au răspunsu: « Luați! Ce, apoi, să nu dați de mai mult samă! ». Și luându-și sama
318R agii, să || nu dea apoi mai multu, de precum or lua, s'au lăsat.

Zač. 28. Boierii după fârșitul lui Ștefăniță vodă, îndată au ales pre Chiriță Dracon Ruset, carele apoi au cădzut și domnu și cu dânsul și pre Alexandru Costin postelnicul și i-au răpedzit îndată la împărăție, dându știre de moartea lui Ștefăniță vodă și să arate mare rugămintea țărâi pentru domn de țară și să pomeniască îndată de Dabijea vornicul. Însă nu era cu știrea tuturor pentru Dabijea vodă, alții trăgea cu alte chipuri, pre carii să-i triacă condeiul nostru, pentru urâtă pomenire. Iară oasele lui Ștefăniță vodă, luând boierii cu sine, au purces de odată pre Nistru în sus, pe de ceie parte și trecându la Bilacău Nistrul. Și au venit în Iași și l-au astrucat în mănăstirea tătâne-său, care să pomenește pre numele Trei Sveatitelei.

VARIANTE ŞI ISVOARE

VARIANTE ȘI ISVOARE

1 Leatopisețul C încoace *om* C. 2. Uriache A^2 C *3* scos] izvodit C **3.**
ce au fost vornic C biv vel vornic K *4.* anii C lunii A^1. 7183 A^2. 7185 C 7218 A^1 *4-5.* iară ... dni *om* C *5* 1675 A^2 1710 A^1 *loc alb* A^2.] Iulie 6 A^1 *După* dni, *ad* A^1· In dzilele mării sale luminatului domn Io Nicolae Voevod, s'au scris. 6 Istoricii *om* A^2 *7.* părți] cărți C. dîntâiu A^2. 8 a țării A^2 și țării Muntenești *om* K *10.* Traian C. Troian A latin] grec. *V A. Ureche*] *om* K *Miron Costin nu cunoaște pe Dion Cassius decât după citatele în latinește ale lui Laurențiu Topeltin* *11* Talpăltin A Talpeltin C *12.* Aceștia A^2. C descălecatuo-ia A^2 C. Troian A. Traian C *14* cu Râmlenii *om.* A^2 C. *15.* Istoricii *om.* A^2 carei A^2. domnilor A^2. C *16* *după* Cromer *ad marg* leah A Dlugoș lătinește *om* C K Dluguș A Dlugoș *V A Ureche la* Dlugoș *ad. marg* leah. A Stricov C *17.* litvan C Piasețchii C *la* Piasețschii *ad marg.* leah. A. au scris lătinește C *18* i-au C răpăusatul A^2 C *19.* Bilschii C. *la* Bâlschii *ad marg* liah A^1 Pașcovschii C *la* Pașcovschii *ad marg* liah A^1 doi istorici C *20* sânt toți A^2. K sânt tot C *22* Traian C. Troian A într'aceste C

18-19. Ureche 1 (*aparat*, r 20—21)

---

1 Predoslovie adecă *om* C cetitoriu C *2* în *om* A^2 leatopisățul C. **4.**
3. dentâiu A^2 4 Traian C Troian A *5* leatopisățului C. *6* scrisoare C grije C *9.* in ciastă] această C K *10* cât] ca C *11* răpăusatul A^2 C Uriache A^2 *13* Dragoș C *15* *după* vodă (I) *ad.* a doa domnie C. *16.* acesta] acestu C ietopisăț C *16.* s'ar A^2 C *17* amăruntul A^2 C letopisățile C *18* ce-s] cele C. și schimbările A^2 C *20* deamăruntul A^2. C adecă *om* C *21* de loc] de a lui A^2 C scris de moldovan A^2.

22 scrisă toate A² C *23* aciastă dată A² C] *om* A¹ *25* letopisățul C. om] vom A² C. *27*. a puternicului C *28* săvârșire C *după* sfârșire *ad* Miron Costin, biv vel vornic țărăi de gios V. *A Ureche*, K.

5. *1*. țărăi Moldovei C. K. *2* Niamul C să trăgănează C] s'ari trage A. *4*. Traian C. Trăian A *6*. martur C șanț C. *7* Severinului A² *9*. mainte] mai nainte A². *11*. Severinul A². *12* Traian A² Troian A¹. *13* dooă A²] 2 A¹. *8-13*. *Notele lui Miron Costin, cu indicația cuvintelor din text la care se raportă, numai în A¹, marginal cu roșu.*

7. *1*. încoace *om* A². B². Letopisețul ... încoace *om*. C K. Viața domnilor țărăi Moldovei dela a dooa domnie a lui Aron vodă, ce s'au scris de pre izvodul lui Miron Costin č'au fost logofăt mare, începând într'acesta chip B¹. *2* Capul 1 *om*. C *3* Incep 1 A¹] Zač 1 A² B] *om* C. *Zăcelo însemnând « dela cap », e justificată pentru primul paragraf expresia « început »*. a doa domnie C K. a lui C B -1 *om* C B *4* răpăosatul C. scris *după* țărăi C țărăi Moldovei B *5* început] începând C. B. *6*. dăscălecat A² Maramorăș B C. *8* țărăi (I) *om* B¹ Muntenești] Românești B¹. *9*. Traian A². B C Trăian A¹. *11* Traianul B¹ *12*. altul] alții B. *13*. Uriache A². omenească A² B C tae] curmă C. *15* s'au răsărit B C. s'au risipitu K *16* și *om* B C el, începem noi] Ureche, au scris Miron logofătul B¹. *17*. cu agiutoriul lui Dumnedzău *om* B¹. agiutoriu dela Dumnezău C. *18* că au fostu *om*. B¹. *19*. nedriaptă C. *20*. ceea ce era C frunte boiarilor] boieri de frunte B. *21* toți] toată A² *22* și *om* B. C acea vreme B C și domnii B de] din A² Ardial C *23* care de care] cel de cel N țara Moldovei B¹. *24* sa] lui C Ardial C le zicem C

3-4 Ureche 266· *Aron vodă ... era vrăjmaș și cumplit*. *20-21*. Ureche 268.

8. *2*. drepți A² B C cneaz A². cnezi B C *3* ce (I)] Iară B *4* Impărăția Turcului au rumpt o parte B *5*. cununa] stema C². *7*. direptu *om* B² *9*. Jicmontu C *10* voe C. a supune B¹ C țara Moldovei C *12*. li *om* B C. *14* Bator Jigmont B C K *15* la (II)] în A². B. C unde-și] unde-i C fârșit] săvârșit B²] sfârșit A¹ B¹. C *16* vornicul] vodă A². Ax B C.] log C⁴. domn *om* K. *17* Jicmont C. *18* era dela sine A². Zamoiscăi A² Zamovschii B. C² Zamoischii C *19*. sine] dânsul B¹. Muldova A¹. Moldova *codd* *20* o scriiau C. Muldova A¹ Moldova *codd*. pre Moldova C *22*. Colomie A¹ B *24* erau K. *25-27*. iară ...

Leşească *om* A^2 Ax *28* şı l-au scos *acı începe Lat* *29* Moghıla B. Movıla *om* A^2, *dar ad marg* Eremıa Moghıla vodă *30* pen] prın B C Leşı C *33* Ostrogonul A^2 C Astrogonul A^1 Ax B N pentru Crăıa Ungurıască] ın Hungarıae Regno *Lat*

9-14 Pıaseckı 151. *dar nu pomeneşte de Răzvan* *15-17* Pıaseckı 153 *25-27* Ureche 259—260, 268.

---

1 Esecul *lat*] Enıcul *codd* *2* Cazı Chırıı C *3* ıanıcerı A^2 B enıcearı C 60 000 K *4* ce avea *după* tătărască C acıal] acel A^2 C] acest B *5* care] carele C *6* Iı trımısasă] trımısu-ı-au B C tuıurı cu steagul C. steagurı K Muldova A^1 Moldova *codd* *7* socotı] vrea C să-ı fıe C *10* Cazı Chırei C Muldova A^1 Moldova *codd* a fı B^1 C Ax] *om* A B^2 *11* atuncea C *12* Zamuıscăı A^2 Zamoıschıı A^1. B. Zamovschıı C *13* Cronıca C. Cronıcarıul leşesc B^2 *14* treı mıı C de nu să laudă B C *15* ceıa] ceı B C *16* catastıje] ızvoade C. *17* în 9 zıle C. vleato] în anul B C Zamuıscăı A^2 Zamovschıı C. *19* în 10 B s'au vădzut] văzut-au C Iară Octovrıe *20* B C. sıngur *om.* Ax *21* cât au vădzut] văzând C *22* prın pregıur] ımpregıur C *23* Zamoıschıı B Zamovschıı C *25* agıungea C puşcıı A^2 B C *26* Zamuyscăı A^1 Zamoıschıı A^2 B Zamovschıı C împotrıva C grosımeı] oştıı B^2.] multıtudınem *Lat* *27*. ceı A^2 C] *om* A^1 B *28* da den tunurı B *29* ıarăş] ıar A^2 B C *30* toată dzua *om* B^1 *31* meşterşıug B C *33* oştı] Tătarı C. Ce] Iar C prıcepând] cunoscând B^1. C 9.

2-8 Pıaseckı *151* *13* Hronıca leşască *nu este Pıaseckı, poate Heıdensteın, p 314. 17-20 Datele după Pıaseckı 152, dar transformate după calendarul ıulıan 21-30 după Pıaseckı 152, dar amplıfıcat cu multe ştırı noı, în specıal descrıerea fortıfıcaţıılor 31-33 La Pıaseckı 152 foarte prescurtat*

---

1 meşterşıugul A^2 B *2*. la] în C amu. *om* B C. *3* Tătarı C. 10.
4 supusă A^2 B C *5*. tâmpınat C. tımpınat B *7* încet] începu A^2. *8* trımısesă] trımıtea C Zamoıschıı A^2 B Zamoschıı C *9* să zıcă trâmbıţele C dentorsu A^2 B de întoarcere Ax *10* *Tıtlu* Domnıa Ieremıı Movıla vodă C Eremıa V *după* Ieremıa *ad* Movıla C şı *om* B^1 C. în] de B^2. *11*. *după* hanul *ad* de şı-au făcut pace Ax *12* şepte A^2 B *după* ţară *ad.* Căuşanıı şı altele Ax. *13* mıare A^2 B C mıere A^1. să dea A^2. B C.] *om* A^1. *14* *loc alb codd v. maı jos R 20.*

15

de cântare C câte cântare *om* K lu i *om* B^2 Ieremiei A^2 B *15* Zamoischii B Zamoischii C tractaate B^2 *16* legătură C *18* Capeele] ponturile Ax acestea B C Ieremia A^2 B C *20* obiceiu C să-i dea B C. *loc alb codd aliquot milia librarum* Lat câte cântare *om* K *21* miiare A^2 B C șepte A^2 C Bugiacu B C *22* Oștile A^2 C Moldovei A^2 B C Muldovei A^1 *23* întărirea B C *25* lui *om* B C *26* să-i scoață B^1 să scoată C dires] hatișerif Ax] uric K neschimbată în zilele lui B^1] vecinică Ax] *om* A C *27* ce-i zic . . barat] care uric în limba lor să cheamă barat B] idiomate turcico vocatur Barath *Lat* barat *codd* berat *V A Ureche* K *28* în patru dzile] a patra zi B patru A^2 C] 4 A^1 toate oștile B *29* lui] sale C *30* Zamoischii B Zamoschii C pre lângă A^2 Eremiie C Hanscăi A^2 *31* Iane C trei mii C *32* oameni] Leși ośteni B] oaste A^2 C Eremiie C și *om* B C *33* la] în B^2

1-17 24-25 Piasecki *152 fără darurile pentru han 30-33* Piasecki 152, *dar 4 000 de oameni*

---

11. *1* la Țuțora *om* C mai întâiu] mainte C mai nainte B *2* Precum vei afla B Alfa-vei C *3 Titlu* Cap 2 Domnia lui Ieremiia Moghila voevod B^1 Zamoischii A^2 Zamuyschii A^1 Zamovschii C Muldova A^1 Moldova A^2 B C Ax *4* Jicmontu C Răzvan vodă domnu C Muldova A^1 Moldova A^2 B C Ax și-i B C *5* oaste ungurească 12 000 C *6* lui Ieremii B^2 C *7* să-l B C că blăstămăția lui] că de blestemăție au lăsat scaunul B *8* pogorâtul B C] coborâtul A^2 goborâtul A^1 *9* precum] cum C *10* Era într'o Duminecă B Intr'o sfântă Duminecă era C *12* sat la A^2 B C] *om* A^1] ad pagum *Lat* *13* cu] lângă B *14* Șchee B C Șchei A^2 Ax alăturea C *15* Băei B Băiei] Bârnei Ax Eremiia C besearică A^2 B C *17* amu] încă A^2] *om* B C apropie C *18* besearică A^2 B C sfârșit C Slujbă] Liturghie B C *19* amu] adecă A^2] *om* B C herețil Ax *După* țărâi, *punct* B *V A Ureche* K *20* Eremiia C la oști *om* C besearică A^2 B C *După* besearecă *virgulă* B *V A Ureche* K Intâmpinatu-s'au B^1 Tâmpinatu s'au B^2 *21* îmbe] amândooa A^2 Ax luptă] luptare Ax *22* oastea B C Șchee B Șchei A^2 Ax despre Șcheia] dextra *Lat* *23-24* Indată pe Unguri *om* Lat *23* Eremiia C *26* oprească A^2 C *27* opritu-o B C iară *om* B^1 *28* oștile] oastea B *29.* amu] acmu B^2] încă A^2] unde B^1] era C au început a fugi] au dat dos B^1] au prinsu a fugi C *30* care C oștile] ostenii C lui *om* C Eremii C

31 Răzvan vodă B C l-au prinsu.. Răzvan] oștenii lui Ieremia vodă au prins și pre Răzvan vodă B adus] dus B C *32* Băei A² B C *33* Răzvan Vodă C

3-7 *Piasecki 152*

---

1 l- *om* A² B C Ax adus] dus A² B C Ieremia B Eremii C *2* îndată i-au tăiat B Ax capul îndată C *5* aceste războaie A² B acestu războiu C Dechevrie 6 A² dzile *om* B C *6* răsplătit A² și *om* C ce-l A² Ax *7* perire a lui A² B¹ C *8* de grije Ax *9* Jicmontu C domnul Ardealului *om* B Ardialului C *10* trimită B C trimeață A² *11* paguba] perirea C *12* jăluind A² B *13* de *om.* C *14* oastea A² B lui *om* C luptându-să C Ax *după* țara (I) *ad.* Moldovei B¹ *15* cuprindă C țara Moldovei, să-i împreune *om* B¹ Muldovei A¹ Moldovei *codd* să-i] să A² Ax B² *17* scădere A² *19* amu] încă A²] acmu C] *om* B Ax țara Moldovei B K *21.* biserica B C trimis-au A² B *22* leșesc *om* C *24* *ad* cum *înainte de* are B grijă B C Moldovei A² B] Muldovei A¹] pentru Moldova C *25* sa] lui C *26* acmu *om* B K l-au scos *om* A² *27* Țara Moldovei] Moldova C de Ardeal] Ardealului B Ardial C putere B C *29* hiie] fiește K *30* Zac 20 *om* C avea A² B C în de] între B Ax Moldova] Țara Moldovei C *31* Eremiie C *32* și oști A² B Ax **12.**

9-19 Piasecki 152 *20-22* Piasecki 152—153 *dar nu vorbește de* « osebire de besereca lor », *deci excomunicare* *23-29* Piasecki 153

---

1 doile A² C.pul 2 B² C *Titlu* Pentru Mihai vodă domnul Țărâi Muntenești, cum s'au ridicat de au făcut multe războae asupra Turcilor B¹ K Pentru Mihai vodă Țării Muntenești N *2* Incep *1*] zac 1 A² C] *om* B² acesta] același B¹ mari B *3* răutăți] nevoe C doo B 12 A *4* despre] spre B¹ o *om* B¹ *după* samă *ad* într'acolea C avea B C *6* cu oștile C într'acolea *om* C împotriva Turcilor oștile lui într'acolea B *7* despre] spre A²] în C Jicmontu C cumnat cu împăratul C *9* de] în C *11* Senan B¹ *13* *înainte de* orașele *ad* alte A¹ *14* Târgoviștea B C și alte orașe *după* Turci B² Turcii C *15* atunce *om* K curând B C *16* între] întru A² *după* neaședzat *ad* domnu C *18* Bator Jigmont B *19* și *om* C *21* putea *om* C să suppue] supune B C *22* oști într'agiutor] știre oștii de au mers într'agiutoriu C *23* să apropie] s'au **13.**

apropiat Ax dânsul] el B[1]. *25* împinsu] pinsu A[2].] gonit Ax pe ostile B. *26* Giurgiov C Ax Giurgev B. *27* de faţă *om* A[2] paşa B C *29* au înfrântu Mihai vodă] nostri exercitus caedunt *Lat* pre oastea B Ax el *om* B *30* să nu fie] de n'ar hi C o îndemână cu o luntre A[2] *31* Dunăre A[2] B C *32* Muntenească *om.* B Intru aceia B[1]

9-10 Piasecki 156 *luarea Lipovei şi Făgetului* *11-14* Piasecki 156, *dar nu face pe Sinan paşa de Silistra şi pune Târgoviştea înaintea Bucureştilor*

---

14. *1* osârdia] nevoinţa Ax *1-2* cu sine *om* B[1] *2* Jicmontu C. *3* acesta] acestu C *5* toate aceste C *6* acela] acestaş B[1] într'acela an] în anul C vleato *om* B C Ax apoi în] B[1]] şi la C. *7* cele dintâiu C mai *om* C. B[2] pre urmă] apoi B[1] *8* şi *om* C *10* omenească B C lucrurile Ax *11* doao A[1] B prilejescu] tâmplă C *13.* peire C *14* treile A[2] B acestea A[2] C Jicmontu C *15* coconi A[2] B. de coconi Ax *17.* amu] încă A[2]] acmu B[1]] *om* B[2] C *19* *înainte de* fraţii *ad* din C niciunul *după* putea B[1] *20* cumnată-său C. *21* cu împăratul B[1] C pre] în B *22* Ardealul *după* hie B împăratul nemţăscu B C *23* Ratisbor C *Lat* Opuca C. Opelia K *24* îi A[2] B C] *om* A[1] Slonsca B Slionzica C acea ţară cu dânşii C *27* *înainte de* apoi *ad* mai B[1] a *om* A[2] B C *28* purcederea B[1]. Jicmontu C *29* cnezu A[2] *30* Andreiaş A[2] C aceia vreme] acele vremi A[2] B C Belghiei C *31* acela] acest B fiind chemat Ax *32.* tuturor C *33* de moşiia *om* Ax

---

14-25. Piasecki 196, *dar nu dă motivul bătrâneţii* *26-33* Piasecki 205, *ştirea despre şederea lui Andrei Bathory în Belgia e o confuzie a lui Miron Costin provenită din Piasecki, care la p 202 vorbeşte de « Andrei cardinalul » din Belgia, acesta era însă altă persoană, fiul arhiducelui Ferdinand din Tirol (cf Piasecki, p 193)*

---

15. *1* făcusă] au făcut C *2* Jicmontu C *3* nu lăsindu] nelăsând B C Ax voe A[2] B căpeteniilor] căpitănilor *V A Ureche* K *4* împăratul nemţăscu *după* lăsindu C socotit] sosit *V A Ureche* sabiia A[1] sabie A[2] B *5* *după* Bator *ad* Jigmund B[1]. *6* ghenărar C adecă hatman *om* B[1] C *6-7.* Baştea Giurgea B[2] C Baszta Ziurdzi *Lat* *8* Andreiaş A[2] C. supunere A[2] B *9* mai pre lesne C a Ardea-

lului B^2 Ax din] de C doaă B^2 C] doao A^2 B^1] 2 A^1 *10* mai înainte *om* C înainte] nainte B împărăția Neamțului] împăratul nemțăscu B^1 răspunsuri] corespondentias *Lat* *12* de zăbavă C. *13* 30 000 de oșteni B^1 în] la B. C *14* Săbiu K acolo C și-au B^1. *15* Bașțe Giurgi A^2 Bașta Giurgea C *16* Batăr B^2 *17* soli B C. solii A^2 *18* moșiia A^1] moșiie A^2 B C Ax veacuri B C *19* ce] și B^1 *20* împrotiva] asupra C Ce] iară C *21* nemică *după* vădzându B *22* mainte] mai nainte A^2 B ce să va împreuna] de a să împreunare C *23* Baștea Giurgii A^2 *24* amu] adecă A^2] anume C] *om* B izbândă C *25* chiema A^2 *27* încă *după* și B] *după* unii C *28* Andreiaș B C Andriiaș A^2 putut strânge] avut C *29* foarte puțină vreme au ținut B au ținut foarte puțină vreme C *30* că îndată B și îndată C au înfrântu *după* vodă B *31* Batăr B^2 Andriiaș A^2 la fugă] au fugit Ax *32* putini C putinteiB *33* rătăcind B^2 C mânule B oștenilor] oștilor A^2 N

1-10 Piasecki 205 *dar spune că «vlădicul» (Malaspina) a fost trimis la Andrei Bathory* *16-20* *31-33* Piasecki 206

1 adus] dus A^2 B *2* de i-au tăiat] de-i tăie B^1] să-i taie N *dela* **16.**
capul *lacună în* A^2 fire B *3* peste *om* B nu peste C și *om* B^2 *4* Bașta Giurgea C *5* și B C] *om* A^1 Andriiaș B *6* vei măsura, Ax vi s'a măsura C măsori B^1 *7* era Mihaiu Ax *8* cuprinse C i-să închina B^1 C și (II) *om* B^1 închină orașele și cetățile C *9* priimindu-l C pen] pren B] prin C și *om* B^1 *10* vremi] zile C^2 nume de-i dzic .. Craiu] nomen regius *Lat* *11* și (II) *om* B^2 episcopiia B. *12* Beligrad B^2 Andriaș Bator C *15* prințip B^1 C unul *după* adecă Ax nu *înainte de* au C *16* cum] că B^1 C *17* a *om* B C *18* pricină B de] a B^2 multă vărsare B *19* Turcilor îndemână B *20* a *om* B C de] den B] în C *21* acestea B C *22* Capul al treilea] capul 3 C] *om* B^1 *Titlu* Când au mersu Ieremiia vodă în Țara Muntenească și au asădzat în București domnu pre frate său Simion vodă C. *24* *după* îndemnatu *ad* fiind C *25* streină] strânsă K *după* streină *ad* și a sa C și *om* C *27* nicăiure *om* C] *după* nime B *28* pre *om* B^1 -i *om* B^1 *29* singur] iar Irimiia vodă C *după* întorsu *ad* la scaunul său C

1-2 Piasecki 206, *dar nu spune că executia s'a făcut din ordinul lui Mihai,* *5-6* Matei 7,2 Luca 6,38 *24-29* Piasecki 221, *dar fără îndemnul turcesc* *30-31* la Piasecki 221, *mult mai concis*

17. *1* Irimiia C asupra] împrotiva B *2* pin] prin B C *3* den oştile sale] de ai săi C *5* Focşani B C *6* Ieremiia C *7* carele B^2 care-i B^1 venisă] venia Ax de] den B C Ţara de Gios] inferiori Moldavia *Lat* *10* Muntenească] Românească N *11* grozav] turpis *Lat* şi (II) *om* B^1 că *om* B *12* şi apoi] iară pe urmă C şi *om* B *15* calea B] *om* A C] via *Lat* mai îndemână *om* B *Lat* *18* tras] trimis B lui *om* B *la* zăc 5 *se termină lacuna din* A^2 *20* grabă ca aceia] vreme ca aceia şi grabă C. nemica A^2] nice C *22* Aşa-l A^2 B C *23* pre nişte Ax *24* lui *om* B^1 C Ieremii A^2 B *25* a *om* B C *26* câtva ceas C mai *om* B^1 *27* de a *om* B^1 *28* Jijiia A^2 B C Berbie *Lat* peste trupuri *om* C *29* apoi] pre urmă C apoi *după* vodă B Erimiia C *31* şi *om* B^1 *32* puindu-şi A^2

20-22 Piasecki, 221

---

18. *1* Ieremiia A^2 Erimiia C *3* o grijise A^2 Ieremiia A^2 Erimiie C *4* sângur *om* B ei singuri C *5* agiutoriu B C Pus-au B *6* nu să nice B^1] nu şi să A^1] nu i-să A^2 C] nice să B^2 povesteşte] pomeneşte A^2 C *7* domnişor] dynastem *Lat* *8* aceştii] acei B^1 C. *înainte de* la *ad* nici B *9* seim B^1 C *10* Varşav B C Varşev A Ax de oaşte Ax *11* Jicmontu C direptu *om* C] adevărat Ax moşnean Ax Crăii A^2 B C *12* *după* viu *ad* fiind C Jicmontu C *14-15* cuprinsesă . Jigmontu *om* C *15* craiului A^2 B C] *om* A^1 a craiului B C unchiul B^2 *17* Gustav *înainte de* fratele B *19* împrotriva] asupra C *15, 17, 19* Gustav] Gustavus Adolphus *Lat* *21* doaâ C] două B^1] 2 A B^2 crăii B C *22* şi alta C Marea *om* C *23* coadă din Ochean *om* *Lat* Ochian A^2 B prilejindu-să] fiindu C *24* aceasta C aciastă tâmplare] aşa B^1 lui *om* C Ieremiia A^2 B^1 Mihai vodă Ieremia vodă au dat K *V A Ureche margin* Ieremiia 7109 *ad* Ax *25* nădejde A^2 *26* treabă şi grije aceasta Crăii C acestea B C *30* câţiva B C *31* gineri *după* vodă C] *după* Leşi B *32* osirdiia] nevoinţa Ax *33* să cunoştea B C

10-20 Piasecki, 221, *dar în loc de* Gustav *pune numele exact* Carol *Confuzia lui Miron Costin provine dela Piasecki, care mai târziu povesteşte de domnia lui Gustav contra căruia uneltea Sigismund III al Poloniei (la 1616)*, Piasecki, 357 *20-31* Piasecki, 221, *dar cuvintele lui sunt interpretate, nu pomeneşte de ginerii lui Ieremia vodă*

1 surpare A² surparea B C cetății] ei Ax acea C *2* cetaate B² **19.**
și *om* B¹ C *4* țara Podoliia C de lege] cu legea Ax *6* papâstașii
A² *7* știindu-l A² B² C știind A¹ știindu-se B¹ *8* dânșii] dânsul
B¹ *9* ruptul] finita *Lat* a *om* B¹ C leșăscu C *10* canțileriul A² B
Zamoschii B C Zamovschii A² *12* acel C a căruie A² a căruia B
fapte B C *13* amu] încă A²] acmu B C veacul B C *16* Iar
Ieremia Ax Zamoischii B C *18* *înainte de* la *ad* pre C *după* satu
ad pre la C] *ad* anume A² B Colodrubica B² ţânutul A² *19* *după*
Prutul *ad* au trecut C la târgu,. la] la *târgul* B C *mărsu pe la*] eșit
prin C *20* Cozmânului A² *21* cetaatea B² cetatea Sucevii C
22 oastea B C și (II) *om* B² C *24* Zamovschii A² C Ieremie A²
cetaatea B² *25* cu *om* C *26* sfatul lor Ax cetaatea B² *27* că fără
C Ax nemică *om* B¹ *28* purces spre] trecut în C *29* treabă
Nemții] bello Germanico *Lat* *30* Ieremia B C *31* s'au tras] să
trage Ax

1-8 Piasecki, 223, *dar nu numește* Podolia, *ci scrie* in proximiores
Poloniae provincias *9-11* Piasecki, p 273 *14-17* Piasecki, 223
18 Piasecki, 223 Colodiobka *20* Piasecki, 223 Bukowina (*pentru*
Codrii Cozminului) *24-29* Piasecki, 223

---

1. atișerif C ațșerif Ax domnie B¹ C viacinica] neschimbată B¹ **20.**
3 asupră-i A² C *4* Ieremia A² B loc B C *5* dare] da B Ax.
războiul A² Teleajănului Ax *6* oameni] oaste B Unguri, Munteni]
ungurească, muntenească B¹ *7* și Nemți B C puțintei Ax Și au]
Ș-au A² *după* malul *ad* cel de C] *ad* de B¹ *8* îmbe] amândoao
A² Ax aripi A² B C *9* o au tocmit B² C *10* *după* vadul *ad* de
trecut K o *om* B¹ *11* or] vor B *12* Leșii *după* vază B²] *după* sintu
B¹ războiu B C *13* Zamoschii C aleși B¹ C *14* de *om* C la
Ieremie vodă] de ai Ieremiei vodă A² de (I) *om* B C oaste de țară]
suorum Moldavorum *Lat* Insă *om* C *15* tot aleasă] era aleasă tot
B¹ C aleasă tot B² *16* ei *om* C Leșii *om* B¹ cvarcina C. Kwarciane
wojsko *Lat* Zamoschii C Zamoischii A² B *17* craiul leșăsc C să-i]
să B Șvedului B C tot] toți B *18* oameni de pe la] altă gloată de
pre lângă C domni, C ginerile B² *19* cu (I)] lui C cu (II)] a lui
C *20* era *după* oastea B husari] cataphractorum *Lat* *21* în *om*
A² neînfrântă] nebiruită C *22* ales de oastea noastră, cum și mun-
tenească C Muntenii A² *23* și Leșii *om* C *24* Zamoschii C
25 din na] din C Pătru C Laski K ținea . Lașci] den na direapta
ținea Petru Lașci cu oastea călare B¹ *26* Ieremia B C Zamoschii

C *28* adecă cu puşcile *om* C *31* Zamoschıı C *32* că] căcı B^1 C. Zamoyschıı *om* B^1 cât] cum C *33* băştı] propugnacula *Lat* ındată *om* B^1. C

3-12 Pıaseckı, 223, 224 *23-30* Pıaseckı, 224, *nu pomeneşte de Ieremıa vodă*

---

21. *2* da unıı C alalţı B^1] alţıı B^2 C şi dın sıneţă *om* C *înaınte de* peste *ad* dau B^1 *după* apă *ad* da B^2. *3* sımăţ C] îndrăzneţ Ax Zamoschıı C *4* *după* maı *ad* pre C despre munte] de trecut C. *5* dın na] den B C *5-6* Şı îndată... la vad *om.* C *6* o au pornıt B. stătut-au sıngur B *7* dzıoa A^2 B *9* călăreaţă] cea călare B *10* pre altu vadu] în vad C maı *om* K *11* oastea călărıme B călăreaţă C *12* ceı *om* C sı *om* B C Zamoschıı C *13* cea călare B cea călăreaţă A^2 Ax oastea toată o au pornıt A^2 *14* oastea sa C a sa *om* B C cu husarıı B C *15* Mıratu-s'au B sămıţııa C *16* acolo *după* stătut B^1 mare] atunce B^1 *18* fost] ţınut B] stătut C *20* vodă *om* A^2 *21-22* precum s'au dzıs *om* B^1. K *22* în *om* C vergıle] buzıle B^1 C vergıle gurıı A^2 Ax B^2 *23* tocmıte *om* C vultur B^1 vâltur B^2 altă pasăre mare C *24* *după* şı *ad.* la C pardoşı] leopardorum *Lat* cu *om* C platoşă C *25* n'au pardoşı B^1 C scoarţe A^2 B acıaste] ceaste B C] ceale Ax. *26.* câte *om* B *după* şı *ad* pe A^2 B *27* pıeptul B fereala B *29* frıjı] drıjı B^2. *30* a hırea A^2. B *31* caılor C *32* orı (I) *om* C taberıı C sprıntene B^1 sprıntenă B^2 *33* nu e A^2. sloboade B^1

---

22. *2* câte B C Ax] *om* A opt B^1] 8 A B^2 C Ax *3* războıu B C *7.* Şı cum au împınsu A^2 C] *om* A^1 şı cum au împıns-o B Ax pre pedestrımea luı Mıhaı vodă A^2 C Ax] *om* A^1 B *Lat* *8* dela mal *după* lor Ax lor] luı Mıhaı vodă B^1 o *om* A^2 C *9* călăreţıı] călărımea B C ceıce C cu] lângă A^2 B Ax] pre lângă C vınıt] căzut B *10* toată *om* B armada Ax C mâınıle A^2 Ax mâna C a luı C *11* Au dat A^2 C *12* în putınţă C cu putıntă Ax *13* oştıle B oştıı C. *14* în răsıpă B C *15* cu capul său *om* B^1 *16* mersu A^2 C B *17* ce să dzıce] ce-ı zıc C] anume B Târgşorul B^1 *19* războı B^1 depărtedze B A^2 *după* călăreaţă *ad* gonındu-ı şı Ax *20* trâmbacı C trâmbıţele B *21* s'au zıs B de întorsu] să să întoarcă B oastea B. la capete *om* B^2 *22* să să întoarcă] de 'ntorsu B. *23* o mıe Ax îmbe] amândoao A^2 Ax *24* multı *după* vıı B acesta A^2 B acesta *după* războıu B^2 *26* Capul 4 A^2 C] *om* B *Tıtlu* Când au venıt

Ieremia vodă cu Zamoischi hatmanul în Țara Muntenească de au bătut pe Mihai vodă și au pus domn pe frate său Simeon Moghila vodă *ad* Ax *27.* 1] 26 *Lat (nu desparte capitol).* *28 De aci lacună în* A^2. cu oști și *om* C *29* după războiu *om.* B C Irimiia C -și cu Simion C. și *om* B^2 *30* cu] și B^2. *31* primindu B

18-25 Piasecki, 224, *fără lauda lui Mihai* *27-31* Piasecki, 224

1. mers C B Ieremia C *2* și *om* C la scaun *om* C *3* Simion **23.**
vodă *după* frate său B^1 Ax *după* frate său *ad* domn Țării Românești C -i *om* B^1 trei mii B *4* Iane B C singur Irimiia C] iar Ieremiia Ax *6 De aci cap IV Lat* *7* strângea] strâns-au C iară *om* B^1 Ax *8* amu *om* B C să făcuse C aproape de] până la C șapte mii B *9* cum scrie de straje *om* C Udria B *10* oameni] oaste B C straje] excubiis *Lat* *11* de odată Ax gătit mai bine] gătire mai bună Ax *13* de loc] suus *Lat* Leșii ce avea B^1 *14* pre] cu C al boiarilor B^2 a boiarilor C *16* orașul] târgul B^1 pe numele apei Argeșului *om* B^1 K *V A Ureche* ce iaste pre numele C Argișului B^1 Intr'acela târgșor] Acolo C acela] acest B^2 Ax *17* târgșor] târg C] oraș A C acea] cea C *18* Desdemineață B Dinsu de dimineață Ax a *om* B C *19* târg C] oraș Ax amu *om* B *20* si lui] și el C Ax oastea sa C *21* oștile] oastea C Ce] Deci B *22* întorcându-se *om* B^1 iară *om* C. *23.* răsâpă B C Udrii B C *24* mai *om* C de acolea nu era departe B^2 de acolea *om* B^1 *25* adune] împreune B ceialaltă] ceia B^1. i-au C *26* știre de răsipa Udrii C părăsi] părăsirea C *27* lăsa] părăsi B C *32* In Ardial după ce au sosit] Sosit-au în Ardeal B *33* carii pusese prin cetăți *după* Giurgea C Baște Giurgea B C

1-5 Piasecki, 224. *6-31* Otwinowski-Paszkowski, 652—654, *dar nu pomenește de Simion vodă*

1 oșteni puși C ce] și C *2* nu are B C nice] aici B^2. sculatu] **24.**
rădicat B *3* casa] familia *Lat* câțva] o samă de B^1] câteva C *4* mers B C Ghesta K *5* ce făcuse B *6* cu bine C iară *de aici încetează lacuna în* A^2 *9* Bator Jicmont B Jicmont Bator C *10* Bator Andreiaș B Andriiaș C pogorât B C A^2 cumnată-său C *12* să-l C *13* făcuse] au făcut C cumnată său C împăratul nemțesc B C *14* olatele] ducatum Opoliensem *Lat* care-i dideasă] care era lui date de B] carele i le dedease C cumnată său C *16* Bator Andreiaș B *17* la] în C B

18 strângere K *19* hatmanului A Ax] ghenărariului C ghenărariul B *22* iară *om* B[1]] iarăşi C *23* iară *după* meargă B C *24* depreună] împreună B *25* Jicmont C cumnată C Iştioan A C Iştfan B[1] Iştifan B[2] *26* Jicmont C Că aceşti C Ax. *27* Purces-au B C Purcegând Ax *28* împăratul nemţăsc C *29* în] la B[2] şi Unguri B C *30* şi *om* B[2] Giurgea C Clujvar B C] Claudiopolim *Lat* *31* Zac 9 *De aci începe textul în m-sele de tip M* încă au strânsu oaste *om* M simeţi C M *32* Başta Giorgiu M. *33* Clujvar B. C

1-8 Piasecki, 224, *fără numele căpitanilor* *9-13* Piasecki, 225 *16-20* Piasecki, 230—231 *21-25* şi *27-30* Piasecki, 231

---

25. *1* Morjina M fostu] ţinut M ce] însă M *2* în frunte *după* focul C. şi] iar C *4* dabia A abia B C M capetele B[1] C M *5* pedestrime B C M adecă cu tunuri *om* B[1] C M *6* cu tabăra *om* M *7* Era] Făcutu-s'au B[1] K acelui] la acela B[2] *8* a *om* B[1] zavistii C *8-9* decât lui Mihaiu Vodă *om* B[2] *10* Spunea B[1] *11* în câteva rânduri *om* B K dare] daruri B[1] C] *om* B[2] Irimiia C *12* pentru să omoare pre B[1] *13* să-şi fie M în lume *după* lucreadză B[1].] *după* împărăţiile B[2], avuţiia] averea C M *14* le *om* B C. M surpă B M să *om* B[2] C M *15* cu *om* B C M Zlota szfaica mury przebija, vel ut politici communiter dicunt Qui argenteus pugnat hastiis, facile vincit *Lat* zâdiul C ziduri B *16* Vleato] în anul B în 8 A[2]. C M *Titlu* De moartea lui Mihai vodă Ax *17* încă fiind B C M doi B[1] C] 2 A B[2] M *18* să omoară pre Mihaiu vodă *om* M *19.* la (I)] în M cortul lui C *20* odihniia Mihai vodă să-l omoară M în] pre B *21* treia B C *22* stătut] zăcut M la] întru M -tuturor C neîngropat *om* M lui *om* M *23* îi *om* B în (I)] şi M] *om* B *24* copiei A[2], copiii lui] aula ipsius *Lat* încă au fostu B M şi ei *om* B în (II)] la M Ax. *25* pentru slujbele M Ax *Marginal* Aicea au perit Mihai vodă *ad* A[2] *26* *Titlu* Domniia lui Simion Moghila vod N Domniia lui Simion Movila vod C Capul al 5-lea A[2] *27* perirea] moartea B M] peirea C *28* Irimiia C *29* domniei sale cu pace ani B domniei sale *om* M plinindu domniile sale cu pace K ţară M bişugul B A[2] *30* murit] răposat B[1] K vodă *om* B[2] *31* 7121 Fr Rămas-au A[2]. pomeană B A[2] mănăstire A[2] B

1 Piasecki, 237 Moyzinium *7-9* Piasecki, 231 *16-22* Piasecki, 231, *cu data după calendarul Gregorian* *24-25* Piasecki, 231· Atque talem mercedem tulit ille tantus caesaris satelles

1 anume *om* M făcută] zidită B] ex muro exstructum *Lat Text* **26.**
amplificat: Dar i-au rămas vecinică pomenire în ţară, c'au zidit mănăstirea Suceviţa şi au împodobit-o şi au înfrumuseţat-o şi cu moşii au îndestulat-o, la care mănăstire să prăzuneşte hramul Invierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos N *2* au stătut *după* lui B C *3* lui *om* B C Eremiei C deplină *om* C] deplin M *4* amu *om* B C vodă *om* C mator] mare K *5* *după* lui *ad* Simion vodă C povestea în ţară C *6* de (II) *om* B C M lui A^2 B^2] *om* A^1 B^1. C M *7-8* mai curând *după* săi M *8* şi mai vârtos temându-să Ax *9* Care fapta A^2 M N faptă C M apoi *om* C mai preurmă *om.* B M *10* i-au arătat Dumnedzău după faptele ei C cu patimile ei *om* C *11* *Titlu* Pentru războiul ce s'au făcut între veri, feciorii lui Simion vodă cu feciorii Eremiei vodă, pentru domniia ţărăi B^1 Domniia lui Mihailaşco vodă feciorul lui Simeon Moghila vodă N la *om* B^1 pentru scaunul B^1 C *12* de a lui *om* B] a C M] de ai lui A^2 *13* Eremii C M Irimii M trei *după* era C M trei A^2 B C M Ax] 3 A^1 Vodă (I, II III) *om* K *14* iară] şi M era] rămăsesă C cinci A^2 B M] 5 A^1 C Ax *15* Pătraşco vodă *la urmă* B^1 K şi Ion B C M *16* împărechiară A^2 M şi cu dânşii *om* C şi cu ţara M *17* două B C M Ax] 2 A lui *om* A^2 B^1 C M Iremii C *18* altă] o M ţinia *om* B C M *19* ficiorului celui mai mare a lui Simion vodă B^1 C *20* i-au C *21* celui] cel C lui B C] *om* A M Ax Eremii C Ieremia B^1 *22* eşire K carii B C M trimiţându] au trimis B^1 K *23* ş'au agiunsu B^1 şi câţva vodă *om* B^1 K *24* de a lui vodă *om* M jecuitu-i A^2 jăcuit B M *25* Marginea B toată B tot de oamenii] toate de a doamnei C *26* cumnaţi, domni] cumnaţi doamnei, *V A Ureche* margineni] de margine C *27* Potociaştii A^2 Potoceştii C Vişniuviceştii A^2 Vişnoviceştii B C <*polon* Potocki *cit* Potoţchi, Wisznjowiecki *cit* Vişniovieţchi, Korecki *cit* Coreţchi> cu *om* M *28* marităate B^2 *29* oameni] domni C Ce] şi M înţăles] auzit B^1 K] ştiut C *30* lui *om* A^2 B^1 M Ax Ieremii B^2 Eremii C *31* singur] însuşi C *32* den A^2 B^1 C M] *om* A^1 B^2 *33* Vodă oaste de ţară lângă sine şi putintei B M pre lângă sine oaste de ţară C şi puţinei A^2 M

28-33 Paszkowski, 654

1 Turci şi Tătari C Ce] şi A^2] însă M meargă B C *2* privit **27.**
B A^2 veri primari M *3* pentru domniia ţărâi *om* B M K *4* Şi] Ce B^2 ce] ci A^1 B *5* a părăsire K feciorii C *6* Iară unul C Ax

dentre C *7* vodă *om* a ajunsu A^2 *9* cea mare Ax rusască] rutenico *Lat* Pecersca C M *10* trupurile M moştii *om* A^2 B C M svinţi C pin peştere C în peşteri B^1 pe în peşteri M *12* lui A^2 B^2] *om* A^1 B^1. C M *13* Eremiei C cel mai mare *om* M domnie A^2 B C bucurie M. *14*. nădejde C urma tătâne său B C Ax *15* fericire B^2 ferície B^1 C M] fire A^2 Ce] ci B^2] şi B^1] că C *16* Isus Sirah] Ecclesiasticus *Lat* cetaate B^2 *18* şi] ce B^1 *19* dentăia M a *om* A^2 B^1 C M celui *om* B^1 *20* dintâiu] trecut C l- (I)] *om* B C *21* vodă *om* C *22* Tomsea B^1 folosit] fost de folos C uricile] hatiseriful Ax] le Katescheriff ou diplome *Fr*] privilegium *Lat* *23* date *om* B^1 tată său Ieremia vodă B^1 *24* lui *om* A^2 B^1 M vreme (I)] vremea C *25* blândeaţă C *26* semeţ C M A^2 simeţie C *27* -l *om* B C *28* iaste *după* amăgi B amăgire K cu ruşine B^1. toate precum iaste vremea face A^2 B C M Ax] *om* A^1] omnia faciunt pro varietate temporum *Lat* *după* face *ad* şi au trecut Costandin vodă în Ţara Leşască domnind un an Ax *29* *Titlu* Domniia lui Ştefan vodă Tomşa C M N Cap 6 A^2 B^2 C *31* de om *om* B C M au fosto (II) *om* M Iară să ştie că au fostu C

1-3 Paszkowski, 654—655 *16* Citatul nu este din Isus Sirah, ci din Eclesiast 10 6 *17-21* Piasecki, 335 *30-31* Piasecki, 335 incertum quo fuerit genere iste, nisi quod inter Ungaros pedites regios meruerit in Polonia

---

28. *1* iară dirept moldovean au fostu B M dupre A^2 *2* de pre Răcătăul] de pe valea Răcătăului B C] de pe Răcătău M Rătăcăul A^2 *3* vodă *om* B C M Poarta împărăţiei B pre] pentru B C M *4* capichehăi B] capichihaiale Ax] chehaiale A^2] capikiaiasi Fr] resídentes *Lat* amu *om* A^2 B C M *4-5* căpeteniile ţării şi ale Porţii A^2 toate căpeteniile Ax *5* scos] dat B orânduit] dat B^1 *6* care] carele B^1 C] carii M acele vremi] atunce M *7* -l] *om* C în (II)] la B C M scaon C M *8* iară Costantin C atunce Costantin M *9* îmă-sa] mumă sa A^2 B C M] măsa N *10* şi *om* B C M *9-12* fraţii săi şi cu o samă de boiari, s'au dus în Ţara Leşască, între care boiari au fost şi Nistor Ureche vel logofăt, tatăl M N *10-11* Ureache logofătul, tatăl N *11* tatul B^2 C Grigorie B C M] *om* A vornicul *om* B C N *Lat* carele] ce C M *după* carele *ad* s'au pomenit că B^1 *13*. mari A^2 B^1 C amestecătură B^2 *14* era] avea M şi *om* Potoţchi B C *15* lui *om* B^1 A^1 M *16* Ieremii B^2 Irimii C şi peste M *17*

craiului] lui crai B^1 C că singur craiul îi trimisese un copil M copil den casa sa] aulicum *Lat. 18* sa *om* B M *după* casa sa *ad* poruncă N *19* întărâtându] să întărâte B^1 K pre Turci] Turcii B^2 pre Tătari şi pre Turci C dupren A^2, *20* du pre A^2 vro *om* B vre o C] la M. şase mii B^1 M oameni] oşteni M] oaste C *21* lui *om* A^2 B C M soacră B C M Ieremii B Erimiei C *22* el sângur B^1 cu (I) B^1 A^2] *om* A^1 B^2 C M singur cu] însuşi B^1 K] *om* Ax *23* frate său B^2] *om* A B^1 C M Ax *Este în Piasecki isvorul cronicii după* Ştefan vodă *ad* Tomşii M K *24 Titlu* Războiul lui Ştefan vodă Tomşea cu Costantin vodă feciorul Ieremiei vodă şi pentru perirea lui Costantin vodă B^1 de veste B^1 C *după* vodă *ad* Tomşii M de Leşi că vin] de venirea Leşilor B^1 C] că vin Leşii asupră-i M N *24-25* îndată *înainte de* au C *26* sosiţi *om* B^1 M ai lui A^2 B M capitanii] officialibus *Lat 27* a *om* A^2 C lăcui] trăi B^1. M N *29* Mârza C M Ghieţe B^2 *30* tabăra *după* pus C Şi s'au tăbărat Ştefan vodă diasupra M N satului *om* B^1 Popricanilor A^2. B C M N Ax] Poprincanilor A^1 *31* Cantemiriu C acea vreme B^1 K *32* Tătari Nohai C M Nohai *om* A^2 B Tătari *om* K i-au C *33*. agiutoriu C. *după* vodă *ad* Tomşii C

13-23 Piasecki, 335

---

1 simăţ C M *2* lui *om* B^1 aice *om* B aice într'aceste ţări *om* C 29.
într'această ţară B^2 împotriva C *3* şi apoi Mihaiu vodă *om.* C Mihaiu] Mihăilaş B Moldoveanul A^2 *4* zilele A^2 Paştele C Mergea Leşii M făr de nici B *5* de străji C strajă B a puteria hi] de puterea fi B^1] ca acelea A^2 limbă C *5-6* ce feliu şi ce samă sau ce fel M N. *6* neprieteni C are] ori K C si oaste *om* C *8* Leşii A^2 B C M N Ax] *om* A^1 *Lat după* loc *ad* pe Prut B un loc, ce] locul unde M. să dzice] să chiamă B M Ax *11* La acela A^2 M Cornul] Locul A^2 *12* este] era C din] în C este din] să prinde în B^1 K din (II)] de A^2 B] în C partea aciastălaltă] ceastă parte B C M *14* oştile] oastea C *15*. şi] cu C la Leşi năvală] năvală asupra Leşilor B Leşii *om* M *16* nimică *om* C în *om* C M] întru B cela] acela C B spăimântat A^2. B] înspăimat C *17* cât] de C odată *om* C] *după* apucat B *18* slobozească A^2 Ax pentru *om* A^2. *19* vădit] prodiderunt *Lat 20* Alixandru A^2 *21* au cădzut] căzusă C mâna] mânule B^1. *23* Cantemir beiu C dinpreună A^2 B^2 cetaşi] ostaşi N *24* comis] agasone *Lat* a lui] al său N] *om* B^1 *25* cându] dacă B C Daşeu C. Daşev B^1 *după* ferindu-să *ad* Tătarii B *26*. iarăş *om* C M -l *om* C.

după ia *ad* dela mâna lor B[1] K *27* Tătarâi Trecându apa Niprului] Tătarii peste apa Niprului C M K *28* vântul B *29* luntrea] vasul A[2] *30* Alixandru A[2] l-] i- B C M *31* de țară] țărâi A[2] *după* i-au trimis *ad* Ștefan vodă B *32* pre] prin C solii A B] soli M Ax] Leși C *33* Alixandru A[2] B *după* care *ad* lege C *31-33* și pie amândoi vodă *om* B[2] legea A[2]

1-2, 4-7 Piasecki, 335 *11* Piasecki, 336 Sasowy Rog pentru Cornul lui Sas *14-20* Piasecki, 336 *19* carele haiducilor] currus castrenses, Piasecki *30-32* Piasecki, 336

---

30. *1* Spun] zic C sosit] agiuns B C M la Turci *om* C și *om* M anume] ce-i zic B] *om* K *lacună în m-se* *3* In cealaltă A[2] *4* s'au înecat *după* mai mulți B C M debiia] abia C M *5* că *om* B] căci N câți] cine B *6* coșurile] castra *Lat* *7* adus] dus B[1] M] dat B[2] Ștefan vodă Tomșia B M mai *om* B[1] C M *9* se prilejise B[2] câți au fostu venit cu M *10* oastea C oameni *om* C lui B[2] C] *om* A B[1] M Ieremii B[2] Irimii C *după* vodă *ad* anume B *11* logofătul] cancellarius *Lat* hatmanul] generalis *Lat* postelnicul] marescalcus *Lat.* *12* Miron stolnicul *om* C stolnicul] dapifer *Lat* *13* -i *om* A[2] așia-i *om* M *după* margă *ad* in Moldova B[1] K *14* le *om* A[2] B M să să lasă C vodă *om* M *15* domniia] domnii C] domnie M noaă N] *om* A B C M *17* cum] precum C cele mai C vornicul] iudicis *Lat* în lume sfaturi bune] sfaturi de folos ce sânt în lume C *18* primejdie B[1] *19* îl ertase] l-au fostu ertat M Stroici logofătul N *după* numai *ad* ce C *20* armașul] instigatorem *Lat* *după* vadză *ad* și el N *21* ca să-i B grijă A[2] C *22* casă] prosapia *Lat* *23* Ce] iară C sfârșite A[2] B C M Ax să *om* B Ax. cuvântul *om* A[2] ut dicit proverbium *Lat* *24* peire C *25* dărăbanu] satellitis *Lat* *26* lui] sa M inemos A[2] B *27* îndată l-au împresurat B *29* *după* răcnindu *ad* Ștefan vodă B[1] K *30* câți-ș] câți A[2] B[2] C *31* îi *om* A[2] în *om* M Ax în prostime C Acel fel Ax *32* dintâias] întâiaș C M s'au arătat] era B Tomșa C Tomșea vodă *om* B

---

31. *1* diac B A[2]] notario *Lat* care] ce B[1] C M *3* *înainte de* au *ad* Iară el C *după* răspunsu *ad* cu râs C] *ad* Ștefan vodă B[1] K *4* totuș] tot A[2] B[1] C pre acela *om* C *5* Și *om* B[1] K] Deci N lui *om* B[1] M Ieremii C Ieremiei A[2] B[2] Ieremia B[1] Ieremie A[1] *6* războiul acesta

C Ax la vleato A^2] în anul B C M *7 înainte de* Tatarăi *ad* Iară C aceie C mărsu] purces C *8* de 'este C sirgu] grabă C Ax și de sirgu *om* M N *9* în oameni au făcut B *10* cum] precum B^1 C *Titlu* Rădicatu-s'au boiarii țărăi asupra Tomșii vodă B^1 K *11* trăit] ținut B M *12* ce să *om* B ce să dzice] adecă M K dzice oameni *om* B țigan *om* B *14* pre] la B^1 K s'au îngrășatu *după* doamne B *15* ceste] aceste A^2 B C M și-i M *17* cum] precum M a vărsătorilor de sânge adecă a tuturor tiranilor A^2 adecă vărsătorilor de singe *om* B *18* în lume *om* A^2 este] -i M *19* lui *om* B C M Tomșii B C M Il urâsă] urâsă-l B] l-au fost urât M și *om* B *20* mai *om* C *21* și B C] *om* A M iară] că B nice *om* M *22* de grija C grijea] groaza K ceasul B C M *23* hie] fiește M *24* aceia] ce B^1 K întrebând] au întrebat C *25* drag] drept K Au răspunsu A^2 B M] *om* A^1 C *26* nimărui C *27* le slujescu C M slujescu *om* B *29* izbucnește] izbândește B] triumphat *Lat* *30* prilejit] tâmplat A^2 și *om* C *31* dzilele A^1 B C M petrecându] fiind M *după* boiarii *ad* tot cu prepusuri, tot K cu] tot supt B grijă A^2 B *32* tras pe toți slujitorii M sa] lor B^1 C *după* Mârzești *ad* cei veniți dela Mihai vodă din Țara Ungurească N

5-9 Piasecki, 336, *ca de obicei Miron Costin transformă data după era bizantină*

---

1 poroncit C den țară adecăte den scaun A^2 *2* nimeni A^2 a *om* **32.**
A^2 B C a-i M atâta A^2 C *4* S'au spăriat M Tomșea] Tomșa C Ax] Ștefan B M *5* -l] -i A^2 dânsul] el M *6* dărăbanii toți C tot] toti M] *om* C pe] la C *7* slujitori *om* C banii] stipendium *Lat* *8* *după* târgul *ad* Iașilor C *10* oameni nemernici] nemernicii streini Ax] extraneis hominibus *Lat* *11* să prilejisă M atuncea de venisă M atuncea de venia B și *om* M ținuturile C M *12* Tomești] uno milliari ab urbe Iassensi ad unum pagum Tomeszti dictum *Lat* *13* lefi A^2 leafă B^1 liafă C *15* jurasă A^2. pre] după C Ax *16* au și început C mai *om* B *17* rumpe] zmulge B] smulgere K dela boiari] den gloata boiarilor B^1 K a venire K *18* a slăbire K *19* văzut] auzit A^2 B *20* ei au venit M cu] la C *21* *după* vodă *ad* înainte B C M *22* lui *om* Ax Păcurari M Păcurariului Ax târgul tot A^2 B C M] tot târgul A^1 *23* orânduitu de *om* B^1 K] rânduit de C *24* den dos *după* boerilor B^1 *25* *după* au *ad* și C risipi A^2 B C *26* au început a pleca A^2 de fugă C au plecat fuga] au fugit M *27* din carii *om* M în loc *om* B^2] îndată B^1 K Bărboiu] Barbovschii B^1 și (I) *om* B^1

28. un fecior a lui C] fiiu său A² Ax] ficiorul lui B M N] feciorii lui *V A. Ureche.* Bărboiu] Boiul B¹ cel bătrân B îndată] în loc B¹ M *29* înțăpat C. feciorii B¹. feciorul lui Bărboiu B l-au trimis B *31* scăpasă] pribegise N] năzuisă B¹ *32.* ce] unde B¹. aceia] ei M².] aci *V. A. Ureche.* povestea *om* A² *33.* la rândul său] mai gios B¹. K

---

33. *1* -ș *om* A² B³ Ax. îi *om* B¹. mustrare C. *2.* în obiceiu A² B² M Ax] de zicea C cel] acel B² C M. *3* Tuturora] tot cu C. le făcea Ax. făcea] era . *4* *Titlu.* Venit-au doamna Ieremiei vodă cu oaste leșască asupra lui Ștefan vodă și l-au scos den domniie și den țară B¹. K *V. A Ureche pune acest titlu în text după* Ștefan *ad* Tomșa M *5* lui *om* A¹ B¹. M Ieremii C rămas *om* B¹ *după* rămas *ad.* încă M fecior *om* B C copil mic *om* M *6* săi *om.* B¹ *7* Conreschii A² *8* atunce *om* A². amu *om* B C M Ax] acmu A² *după* Ureche *ad* logofătul N Venit-au B M. *10* *după* vodă *ad* Tomșii M li *om.* B *după* eșit *ad* înainte C M *11.* puțină vreme] puțin M *12.* de fugă C călărimea B M *înainte de* părăsiți *ad* văzându-să C. *13* bulziră C] îmbulzise Ax] s'au bulzit B¹. *14* au venit] venind C *după* Leșii *ad* cu vicleșug C. de *om* C viața A². B C *15.* și au credzut armele *om* C și ș'au dat B M. *16* li-] i- C Leșii armele B C M *17* într'înșii] în ei B¹ K Le] De A² Cărora le stau Ax *18* până *om* C satului *om.* B¹ C. N. *19.* Zac. 20 *om* V A Ureche. *20* după] dupre A². făcusă, de *om* C. ce făcusă, de] ce ave de când M *21* la rădicarea boiarilor] când să rădicară boiarii B¹ N *după* n'au *ad* mai M *22* *înainte de* bine *ad* așa M feleandreș A² B] panno . folandico *Lat* *după* feliandrăș *ad* postavul ce să chiamă acum tuzunuc N *23* ceapraze A² Ax ceaprage B.] nodis *Lat* pilda] chipul C N *24* la] pren M *25* pre *om* M. pre lădunce] a tergo dependentibus *Lat* *26* a] al A² M *după* vodă *ad* Tomșa M la Tătăreni *om* C M Ax *27.* *Titlu* Cându au perit Beldiman logofătul, Sturdzea hatmanul și Boul visternicul B¹. K cea] acea A². C M] *om* B oștii *om* A² *28* eșit] fugit B¹ Ax] trecut M N eșit au C *28-29* Muntenească Focșeni] Muntenească pre la Focșani și mergând aproape de Focșani B K *29.* spre] de C Focșani B C M ceauși A² B. M cu] aducând pre M N cu (II)] pe M *31* obeade A². pornise] trimisese M *32* pre atunci *om* C M de mersesă *om.* la Poartă B M N] *om* A] la împărăție C *33* -i *om* A² *B*¹. C M lui Ștefan] Tomșii A².

6-7. Piasecki, 355.

1 lui Ștefan vodă *după* neprıatın B[1] C. Ce] Iară B] Şi M *2* lui 34.
Ștefan] Tomşii B C. şi] ce C *3* cel] acel C *4* sıntu *după* sus B
carii sıntu mai sus pomeniți] aceştia M] care s'au pomenit mai sus C
5 şi] de M dus] trimis A[2] *6* i-au adus] l-au tâmpinat M] i-au
dus B *după* capetele *ad* boiarilor ce s'au pomenit mai sus M *7*. Siret
C *8* *Titlu* Pentru mazilia lui Ștefan vodă Tomşea B[1] K *9* în beje-
nii] bejenar C. *după* şi *ad* -i B[2]. *10* *după* Bârladu *ad* şi B[1] C Ax
-i] îi A[2]. B *11* lui B[1] C] *om* A[1] Ieremii C. Ieremia B[1]. era B C
Ax] *om* A M ficiorul B[2]] fiiu A[2] B[1] C M Ax cu *om* A[1] B[1]. C
M. *12* pre] prin B C *după* Ureche *ad* vornicul B[1] *13* şi s'au B[1] C
acea domnie] domnia M acei doamne *om* B C *14* anul] un an B[1].
15 de aceste C. M *17* Trapezonul A[1] Trapezondul Ax dincolo de]
peste B[1] K *18* pre *om* B[1] mare] Marea Neagră B[2] *19* Țacal C M]
Ciacal B M] Ciacan *V A Ureche*] Czakal *Lat* câteva] multe B[2].
după viu *ad* cu oaste B[1] *21* Silistra A[2] B C. *22* lui C] *om* A.
B M Ieremii C *23* Ștefan] Tomşa A[2] Ștefan Tomşa Ax. Ștefan
vodă Tomşia B[2] C *24* luându-l] şi l-au adus C. *25* au datu] o au
dat A[2] B] au dat-o C M *26* carile] care B[2] are nume dzic] să
pomeneşte M -i *om* A[2] *27* i- *om* C *după* să (II) *ad* -l C *27-29*
cu adevărat Radul vodă *om* M *28* scrisă la rândul său B[1]. *29* Este]
Au fostu B[2].] fost-au B[1] C Ax *30* domnului muntenescu] den Țara Ro-
mânească B[1]. K. Mihnea vodă *om* B C Ax *31* la noi în țară] în
țară la noi A[2]] ce au fostu la noi în țară aicea B N] în Țara Moldovei
C] ce au fostu aicea în țară la noi M

18-20 Piasecki, 356, Țical] Cicala Piasecki

---

1 *Titlu* Domnia Radului vodă cel Mare şi pentru doamna lui Ere- 35.
miia vodă, cum au încăput la mâna lui Schender paşa B[1] K Domnia
Radului vodă C Domnia Radului vodă feciorul Mihnii vod M
Domniea Radului vodă ficiorul Mihnii vodă ci au fostu domnu Țărăi
Rumâneşti C[2] *2* şi *om* B[2] *3* lui *om* A[2] C M Eremii C *4* Vişniovețchi A[2] B lui *om* A[2] B M Eremii C *5* şi *om* B[1] carii au
fostu a lui] lui ce venisă cu dânsul M ai lui A[2] să dusesă] s'au
dus M *6* *înainte de* Scrisesă *ad* că *V A Ureche* *7* care] carele C.
8 că] căci C fără de voia C craiului] lui crai B[1] craiului leşăsc M
aicea în Moldova M *9* cu] ca A[2] C M *11* *după* paşe *ad* cu oaste C
asupră-le C M le *om* M *12* *după* fugă *ad* den Iaşi B[1] K de vreme]
mai de vreme B[1]] de cu vreme C M] mai curând M Leaful A[2].

Leavul C sămeţ A^2 B de crieri C *13* amu] acmu C] tocma A^2] atunce M] *om* *B* *14* le *om* C B^2 dzice B^2 de aciasta *om* K Leşilor *om* *V A Ureche* *15* Liavul C Leaful A^2. *după* înţăleptu *ad* să face C *17* oaste sprintenă] oameni sprinteni C *18* Dragşani C M Drăgăşani B^2 Drăcşani B^1 K *19* Leşii oarece B C M *după* oastea *ad* turcească Ax *20* *după* răsipit *ad* Leşii C *21* paşii M *după* doamna *ad* a Eremii vodă C coconul] fiul său M Ax *22* şi o samă de boiari B^1] *om* A B^2 C M *Lat înainte de* Pre *ad* Deci B^1 *24* de] den C de care] cum M către boiari *om* *V A Ureche* *25* Trecându boiari *om* A^2 au vădzut] văzând C *26* Boiari, boiari M ruşinatu-m'au M K *27* lui *om* A^1 B^1 Ax Irimii C M *28* era] au fost C o *om* C M *29* au otrăvit vodă] şi pre cumnatul său pre Simion vodă ea l-au otrăvit B] de va fi otrăvit ea pre cumnatu-său, Simion vodă M *30* lăpădată şi dăpărtată A^2 *31* într'aceia B C M singur *om* C M cum singur A^2 Ieremiia A^2 ce] carele A^2 *32* om *om* A^2 *33* ne] nu B^2 răpitoriu] răpit C ne] nu B^2

1-9 Piasecki, 356 9 600] 500 Piasecki 356

---

36. *1* dumnezeiescu A^2 B] pius *Lat* *2* lui *om* B *după* vodă *ad* ce au avut B *3* săvârşit] slujit M] săvârşit C svinta C M Leturghie] slujbă B M *4* ajungu A^2 *după* dzilele *ad* domnii B mari A^2 B M. bişuguri A^2 B Ax băişuguri N bişug C M *5* de] den C M *6* lui *om* C *după* lui *ad* Ieremii vodă B K *înainte de* din *ad* tot M K sale *om* M iaste B C M] sintu A *8* Deci Coreţchii B C apoi *om* C. pre urmă *om* B M *9* chisoare] închisoare M] robie B K fostu] cădzut B^1 K *10* sa] ei B C M copilul] copilaşul B^2] coconul Ieremiei vodă B^1 K *după* copilul *ad* ei M *11* turcie] legea turcească B sfârşit A^2 B Agiunseră] au agiuns M *12* de au fostu *după* împărăţie B -başe C vleato] in anul B^2 C M *15* Căzacii] pre Căzaci M dupre A^2 B atunce A^2 B *16* Horod] Gorod *V A Ureche* K *17* pre oştenii A^2 B^1 C M câţi era *om* B căţi au fost N Turci *om* M în cetăţile acele B *18* *după* Osmanu *ad* cu oşti C *19* să să părăsască A^2 B^1 C M de a călca B^1 C M călcare K *20* un sol *om* B^1 un *om* M *după* anume *ad* pre B M *21* la împărăţie *după* un sol B^2] *după* leşăscu B^1 *22* dedeiescu C] bântuiesc Ax *23* Tătarâi *om* A^2 Ax Şi iaste C *24* cu solia lui *om* M au mazilit] să fie mazilit C *25* acesta A^2 B *26* amu] acmu B C M] *om* A^2 era] stătusă B domnu *după* vodă B^2 C] *om* B^1 în locul Tomşei vodă] in Moldova

C vodă *om* A^2 *27* Cohanschi A^2 adevăratu c' *om* C *28* Ștefan *om* C Tomșa vodă C Tomșea *om* M 30 din] după C *31* din pășiia lui *om* C M K pașiia] a B^1 *32* domnul *om* C M Ax de] den A^2 C de Moldova] moldovenesc B^1 K oaste muntenească și ungurească M ostile muntenești *om* B *33* Bethian] Betlen B^1] Batăr A^2 Bethan] Batăr A^2

13-17 Piasecki, 356 *20-25* Piasecki, 356—357 și 371 *30-33* Piasecki, 359

---

1 Tătarâi] Scythis *Lat* *2* pălăncile] cetățile B^1 *3* Oblicind C și 37.
(I) *om* B^1 1- *om* C *4 după* hatmanul *ad* leșăsc M Jolcovschii *om* *V A Ureche după* Jolcovschii *ad* înainte B^1 oștile leșești] oaste M *5* pe Nistru *om* B^1 din] în B^2 C *6* de] peste B^1 *5-6* din ceia acela loc *om* M *6* de Nistru acela loc *om* B K *7* batere K *8* sâmtitu] înțeles B aproape de oștile leșăști] de oștile leșăsti că sânt aproape B^1] de oștile leșăști aproape B^2 *10 după* Jolcovschii *ad* cu Leșii M Nistrul] Tyra *Lat* *12* tot lefegii *om* M să *om* A^2 și (II) *om* B^2 *13* pălăncile] părțile C M *14* oști M feritu] temut A^2] *om* Ax întărâtare K *15* Crăiia Leșască] craiul M] respublica polona *Lat* *16* la legături *om* B^1 nădejduind C *18* despre Leși] acestea B^1 K *19* marea C *20* îmble] între A^2 B oștile lor] oști leșăsti B^1] oștile leșăști B^2 C *21 după* nu *ad* mai B umble A^2 Moldova *Codd*] Muldova A^1 *22* domnu strein B *după* fără *ad* numai B^1 *23* sfârșitu] așădzat B *24* au și B și (I) *om* C și acestea și acele *om* M îndireptu] îndărăptu B^2] inapoi B^1 M *25* pre] nu M și *om* B^2 în *om* C în Țara Leșașcă *om* B *26 după* câteva *ad* de Tătari A^2 câteva] multă B^1 C M] câtăva B^2 Ax robie B C M Ax Și *om* M fără *om* A^2 *după* fără *ad* de C veste *om* A^2 *27 după* tară *ad* ce iaste C *28* strângere K *29* mare] mult M *după* fără *ad* de C M *30* toate acestea B^1 M *31* craiul A^2 B C M] craiu A^1 moale] mai A^2 C M] slabe B *32* lucrările *V A Ureche* K lui] sale B^1 *33* ca] cum sânt C] precum iaste M

1-2 Piasecki, 359, *dar nu pomenește de domnii principatelor* *3-6*. Piasecki, 360 *13-28* Piasecki, 360—361 *mai pe larg* *30-31* Piasecki, 367—368 « Ac magis affligebant Rempublicam Stanisl i Zolkievij praefecti exercitus cum Skinder Bassa ad Bussam conventa »

38. *1 Titlu* Pentru mazilia Radului vodă B^1 K *2* cele dintâiu] cea dintâiu C] cea dintâiu A^2 M] *om* B^1 de] la A^2 M. *4.* lucru B^2 s'au] au A^2 B C *5* să-i vie mazilie] de l-au mazilit M. măzălie A^2 a *om* B C M *6* liacul ochilor] să să lecuiască la ochi M împărăţiia *după* Deci B *7* *după* domniia *ad* ţării M] *ad* în locul lui B *8* în locul lui Radul *om* B aice a în ţară *om* M lui Radul] Radului C M *8-9* vodă celui Mare *om* B celui Mare *om* C *10* Cap 8 A^2 B^2 *Titlu* Domniia lui Gaşpar vodă B^1 C M N K *11* om de niamul său *om* B^1 K om *om* M său] lui B M N *12* cum dzicem la noi în ţară] adecă B M N] *om Lat* Frâncu *om Lat.* *13* *om* C M obiceaiul M. de limbă C *15* stăpâneşte] domneşte B M *16* Moldovo A^2 Moldovă N *17* în] întru C. *18* domniele C pricină A^2. B C *19* să-şi C. agonisească A^2. B C şie] lor A^2 ceva *om.* B C *20* la] în C M la ţară] ţarâi A^2 cată A^2 în *om* C. avuţie] avere B^1 M care A^2. C. *21* totuşi] tot A^2 *22* copaci] săraci B^2 *23* târziu A^2 *Trad. Fr. completează astfel cugetarea* les malédictions du pauvre peuple opprimé ne tombe pas sur les arbres et sur les pierres, mais sur les souverains qui l'oppriment et sur leurs ministres qui sont les administrateurs et les instruments de leurs tyrannies et de leurs injustices, qui sucent le sang des pauvres veuves et des pauvres orphelins *24* acest *om* B. terziman N] dragoman B] acceptus *Lat* *25* solilor N *26.* ce venia B M făcusă] să făcuse B C] să făcea M] făcură *V. A Ureche.* *27-28* pentru domniia] datu-i-au domnia pentru slujba aceia aicea M *28* Moldova] ţară C în locul Radului vodă *om.* M *29* la] dela M *31* gândul său M părţile B C

25-27 Piasecki, 371.

---

39. *1* laudă] lăudat B^1 *după* hie *ad* cu gândul M la *om* B M *2* aşe *după* său B^1. statul său] rândurile sale M *3* acum A^2 M. *înainte de* pentru *ad.* aşa M ţări] ţară *V A Ureche*] ţărâle Ax. creştină *V A Ureche*] creştineşti B. N. pentru ţări creştine stă] habet hoc ex christianis principibus *Lat.* acmu pănă *om* C *5* *înainte de* în *ad.* ca B^1 folos B să nu aducă C *6* amu] acum C] acmu M] *om* A^2 B. *7.* aduseră A^2 nesocoteala] cu socoteala C *8* acest A^2 de] la B *10-11* ţara aceasta] această biată ţară C *11* în câteva rânduri *om* M mari premejdii A^2 *12* Gaşpar vodă *după* aşa M şi cu domniia A^2. M *după* domniia *ad* lui M *13* *Titlu*· Pentru un domnişor de la Orheiu ce să rădicase B^1. K aceştii domnii] acestui domn M.

15 şı el sıngur C. sıngur] el B şı pre dânsul *om* B *16* pre acel domnışor B^1 C M Ax domnışorul acela B^2 câteva] câțva den B^1. capete] căpetenıı M *17* şı *om* C M *după* Ştııa *ad* bıne Ax lımbă A^2 B *18* *după* cându *ad* ı-au prıns B ı- *om* A^2 cându ı-au mustratu] când mustra M căpıtanıı] acele căpetenıı M ceı prınşı *om* M K ceı prınşı Orheıanı] ce-ı prınsească la Orheıu C Orheıanı] dela Orheıu şı B *19*. lı-au dzıs] le dzıcea M сірдцє Ax чиста C *text slav om Lat* *20* Le *om* B Apoı tălmăcea B pre rumânıe *om* B C M *21* *după* vornıcul *ad* cel mare C *după* Gıos *ad* cuvıntele acestea M. adecă] adecăte A^2] *om* M ınemă A^2 B *22* domnulu *V A Ureche* K *23* *Tıtlu* Aıcea scrıe pentru Gaşpar vodă, cum au agıuns cu Leşıı să să dezbată de supt țınerea Turculuı, unde ı-s'au tâmplat şı moarte B^1 K Căruıa dzıcem noı] adecă B C. *23-24* căruıa Ungurıască *om* M Ax K *24* Betlen M stângırea C *25* războı B^2 *26* şı (II) *om* A^2 B *27* că] căcı că C Leşıı dedeasă B împăratuluı nemțăscu] Nemțılor B^2 *28* şı *om* B atuncea A^2 C M Leşıı *om* B o oaste] oastea B] *om* C *29* îndemna *după* pızmă B M *30* de *om* B^2 *31* a *om*. A^2 B C Lıaful A^2] *om* C Neamțılor *om* B^1. va] vor B *înaınte de* va *ad* într'acest chıp C *32* fără zăbavă] pre lesne C dela Nemțı] de asupra Nemțılor A^2 *33* făgăduınțe A^2 B] făgăduırı C] gıuruınțî K cu (II) *om* B^2 C Ax marı A^2 B C M scrısăse A^2 *după* scrısıasă *ad* cărțı C marı A^2] multe C

23-29 Pıaseckı, 380 şı 386 *29-33* Pıaseckı, 396—397

---

1 la Crâm] Crâmuluı M Ax pre mâınıle A^2] la mâna B *3* Craıul **40.**
dacă au văzut B Iară dacă C ponosluıască] ımpute Ax *4* Betlen A^2. Betlıan C M oamenıı C M de aı săı B aı *om* C M *5* sfetnıcıı A^2 B M cu *om* B M cuscrıe C pus] învățat B K craıul pe *om* C *5-6* oamenı de aı luı] aceıa B^1 *6* luı] săı C B^2 că ce A^2 pentru că ce C acestea A^2 B *7* vrăjmăşıe C vrăjmăşıı A^2 B ızvoade K *8* dın] de pre A^2 B C M sol N *9* bănat] bântuıală Ax -ı *om* B^2 M *10* cărțılor luı] cele scoase de pre cărțıle B^2] cela scoase de pre scrısorıle B^1 M au scrıs] scrısese B C lı- *om* M] şı- B *12* umbletele A^2 *13* vodă *om* B *15* la Turcı credınța] credınța de către Turcı M *16* cu Leşıı] spre Leşı A^2 B M *17* oştı B^1 aıave A^2 B *18* Nu putea] N'a putut A^2 *după* tot *ad* a fı M *19* de boıarı să fıe de tot slobod în gândul luı C său] luı A^2 C cıa] cele Ax *după* nu *ad* cumva C *20* prıstınııa A^2 B dın] dıntru A^2 *21* capete C *după* cap *ad* țărıı

B pre atunce B[1] M atunce *om* B[2] Bugioc A[2] mare *om* B de Țara] a Țării B[2]] Țării B[1] *22* mare *om* M Ax *23* chipuri] feluri B[1] K *înainte de* o *ad* pre M ca să A[2] B C el] sângur B] *om* M *24* aiavea A[2] B să omoare B[2] C M] a-i omorâ A B[1] *25* că] căci că C *după* Bucioc *ad* vornicul M pre] lui B C M *26* dându-i] i-au dat B nu-și dă M sumă] samă B[1]] seamă A[2]] samă C N M *27* a] ai A[2] B -i *om* A[2] B pus] băgat A[2] B M *28* la] in B C M pusesă gându] pusesă gândul A[2] Ax] au pus gândul B[2]] au socotit B[1]] au vrut N] conclusit in animo suo *Lat* *29* și *om* A[2] B C *31* În loc] îndată M s'au (II) l-au B[2] *32* gazdă-și M erbi] erburi Ax] doftorii C M *33* priaten M

1-17 Piasecki, 397.

41. *1* Indată] cât B și au] au și B început] prinsu C *3* dându] dete *V A Ureche* vina] pricina Ax pre stolnici C stolnicilor] ses officiers de bouche *Fr*] praefectum culinae *Lat* *6* i-au căutat] -i căuta B[1] pristini A[2] pristăni M pristănire K către sfatul] sfatului M *7* amu *om* A[2] B C aiave A[2] *8* umbletele A[2] împărățiia *după* trimisasă B poroncă B C *9* împărătiia *om* B[1] doară îl va prinde] să-l prinde B C M oblicise] oblicind M] oblicind M] iară înțelegând C *10* și *om* C. Deci] și C *11* pot] poate B C meșteșug A[2] B *12* agă A[2] B C M pre obiciai] adecă C ciauș] aga B *13* pre Gașpar vodă *om* A[2] M cât] cum M *14* aga A[2] B C] ceauș M *după* agga *ad* să-l prindză B[2] *după* au *ad* și B -i *om* A[2] B *16* Capul Stâncii] sylvam *Lat* împrotiva Țuțorăi] despre Țutora M *17* ciăuș] aga B. amu] acum M] *om* A[2] B C *18* în] pre B *18-20* au pus omorâtu] au abătut de s'au pus slujitorii și au tăiat și pe aga și pre câți au fost cu el B[1] *19* Schimni *om* B M pre singur Schimni agga] pre aga, pre toți C *20* *după* târgu *ad* în Iași B[1] K de s'au B[2] *21* și (I) *om* C *după* amestecați *ad* asupra Turcilor A[2] B[1] C și carii pre unde C *21-22* pre care omorât *om* A[2] pre care *om* C *23* pivniță C pivniți N *24* întru întâmpinarea B[2] *25* carele] ce B[1]] carii C amu] acum M] *om* A[2] B C *26* *după* și *ad* de B[1] M *28* si (I)] că C *29* războinic] de războae M] oștian C *30* oști ungurești] Unguri B[1] K Betlen A[2] Betlian C Gabor *om* *V A Ureche* K *31* șesă zeci de mii B și eniceri 1000 B C M *32* orânduite *după* eniceri B[2] odăile] stationibus *Lat* orânduiți B[1]. C enicerești B C

24-33 Piasecki, 397

1 încă] ca Ax *2* prieteșugul A^2] meșterșugurile C smintealele 42.
A^2 *3* cele] sale *V A Ureche*] om B^2 *4* de *om* M în 22 Avgustu] August 22 C 22/25 B *Lat* *5* Avea oaste M Oastea lui Jolcovschii B^1 C avea] era C *6* tot A^2 B C M] *om* A^1 inherați] in her B C deosebi] fără B] osebi C de *om* B^1 *7* îndzăoate] înzoate A^2 steaguri îndzăoate] panțiri înzăoați M K] appellés Pantzires, revétus avec des chemises de fer *Fr* de *om* A^2 B^1 C M 400] 800 *Lat* *8* de *om* B^1 Lisovschi A^2 de pedestri B M Nemți pedestrași C Ax *9* lefecii] tot în liafă C vreo A^2 doaă mii C M și *om* B C *10* de (I) *om* C aceia] ceia M] cei B carii] ceia M] ce B câțva *după* dobândă M *12* casă M craiului] lui craiu B^1] dela craiu *om* C Ax] ce-l trimesese craiul B cu oști *om* M. *13-15* Al doilea Conețpolschii] iară hatman polnii era atunce Conețpolschii M *14* pre aceia vreme *om* M K *17* Leșii *om* M și *om* M *18-19* să aștepte pașe] să aștepte acelea la Hotin pre Schinder pașa cu oștile B *19* dăpărteze A^2 câmpu M *20* de oști] oștilor C și turcești *om* B^1. pre de ceia parte de Nistru M Ax *21* pălănci] cetăți A^2] castellis *Lat* *22* acesta] acel M *23* să văz M *24* de cătu *om* B^1 *25* 23/25 B^2. C *Lat* de zile B^2 C August A B C *26* șese sute N *27* adunare A^2 B M svat C căpeteniile M *28* leșască *om* A^2 *29* dela Hotin *om* B^1 M Țoțora A^2 la Țuțora] *om* B A Ax M și acolo tabăra] șî au pus tabăra la Țuțora M *30* Letopisățul A^2 *31* de (I) *om* B^1 Ax au sosit B^1 Țoțora A^2 B C în 2 zile a lui Septemvrie B^2 *după* 2 *ad* dni A^2 *33* samă] somă N K] sumă Ax lăsându-și Ax nădejdea A^2 B C

---

4 Piasecki, 398 « secunda die Septembris », *ceiace înseamnă 23 August, stil vechiu* *5-15* Piasecki, 397—398 *M Costin explică* raitari, *prin* Nemți călări, *ceia ce nu e la Piasecki și traduce* Russiae satrapas *prin* domnilor *6-24* Piasecki, 397 *25-26* Piasecki, 398 *(data 3 Septemvrie, adică 24 August st v)* *30-31* Piasecki, 397-398, « ferebantur fuisse quindecies mille equites, sed falso » *Mai jos dă cifra exactă* 600 *31* Piasecki, 398 *32-33* Piasecki, 398

---

1 lu A^2 B Ce] iară B C] *om* Ax Gașpar vodă] el M] carele 43.
Ax *2* iară *om* B^1 *4* La] In B^2] *om* M a] ale A^2 dzile a lui *om* M 5 dzile] a cincea zi A^2 B C M *5* sosirea Leșilor] ce au sosit Leșii M C Țoțora A^2 B C strejile A^2 B *6* ca] cu B^2 oameni] Tătari C M *7* le dzicea] să chema C pre acele vremi *om* M i- *om* B C

Lisovţii] Căzacii C] *om* M *8* pre *om* B^2 C M *9* câteva *om* M] *după* Tătari B C. Leşii *după* putut B^2. *11* prindeau *după* Leşi A^2. zilele B M dela Leşi *om* B holota] famulis *Lat* *12* lor] Leşilor B ce] carii B C. *13* oaste B *14*. opt B C au sosit întâiu M *15* şi singur *om* B Ţoţora A^2 B şi *om* B *16* ş'au întinsu corturile] au tăbărât M direptu *om* B diasupra C. *17* mai *om* C şanţurile M. leşăşti Mai din gios Leşii *om* C. *V A Ureche după* cele *ad* ce era încă B^1 K. *18 după* făcute *ad* cum s'au pomenit la domnia Eremiei vodă B^1 vrutu să scoaţă] scos M Jolcovschii o..stea C. *19* mai multu *om* M *21* ca să ştie B de] pentru B^1 *21-22* atâta pre urmă] câtă iaste M *22* zioa A^2 B *23* şi (I) *om* B^2 eşindu Moldovenii de ai noştri C. de ai noştri] den M Moldovenii *codd*] Muldovenii A^1 *24* atunce *după* putut A^2 n'au putut A^2 B. C M lua] să ia A^2 B C *după* de *ad* cât A^2 *25* duce] aduce A^2 B C M] ducere K rană M Ax. *26*. atâta oaste câtă descălecasă a fi de toată socotisă Jolcovschii M. *27* socotiia B^1 C *după* Jolcovschii *ad* să fie C şi *om* B^1 C neştiindu] nu ştiia M într'aceiaşi B C M fost sositu B^1 *28* oarda M a *om* A^2 B C M Calga A^2 B fratele hanului *om* M *29* că] iară C M sângur *om* B^1 M iară] şi C *29-30* oştile soltanu] iară tătărimea toată venisă cu Galga soltan M *30* Calga C. doao A^2 B^2 dezdimeniaţă] însu de dimineaţa A^2] desdimineaţa B] diminiaţă C] *om* M *31*. pre pilda lui] precum socotise M Zamoschii C *32* Cazi Cherei] Zi chirei C.] Cazi Gherei B] Cazi Chirii M *33* două A^2 B] 2 M

4-13 Piasecki, 398 *14-25* Piasecki, 398, *nu pomeneşte de Moldoveni Miron Costin traduce* sedziacum *prin* stegar *23-33* Piasecki, 398

44. *1* patru A^2 B] 4 A^1 C M. Ax *2* cu trei sute A^2 B focu] sclopetis *Lat* *3* tocmisă *după* Munteni B sa *om* C *4* Cantemir beiu A^2 B C *5* celălalte A^2 B celelalte oarde] tătărâmea M Calga A^2 B. M *6*. arătatu] ivit C după] dupre A^2 B C M *după* războiul *ad* a să bate A^2 *7* de sine *om*. B^1 C K de] între M] în de Ax. *8* şi *om* B^1 C Moldovenii *Codd*] Muldovenii A^2 întâiu *după* Moldovenii B^1. C împingându A^2 B C M *9 după* Cantemir *ad* beiu C a să dare K *10* Eşiţi] eşise A^2] eşisă C poronca C *11* şirăgul A^2. cu] lui B C Calga A^2 B C *12-13* năvală leşăscu] năvală la Leşii cei den frunte M *13* Ai noştri Moldovenii] iar Moldovenii noştri B] Moldovenii noştri M *după* obicear *ad* ce au B obiceiul lor M pre obiciai *om* K *14* îndată *om* C *17* agiunsu *după* doilea

rându B *18* ce] carele C iară *om* B *înainte* de frunte *ad* în B C M Ax *19* singuri *om* C *după* singuri *ad* cu sine M toate *om* B^2 şi (II) *om* B *21* supt] la B *23* la başta M baştea A^2] propugnaculum *Lat* başca K cea *om* M fără zăbavă] numai decât B^2] îndată B^1] *om* M başcă K şi enicerii C *24* amu *om* A^2 B C M de lângă] den M *25* pedestraşi] pedestrime B başcă K *26* patru A^2 B] 4 A^1 C M puşcile tute patru B *27* oastea *după* neclătită B *28* Tătarălor] Turcilor M başca K si başta întreagă *om* M *29* Schinder paşe *om* M *30* toată *om* M *31* streji A^2 B iară oastea ceialaltă] iar altă oaste B^2] *om* B^1 K *33* *după* mărsu *ad* cu B^1. M au mărsu *după* Jolcovschii M svat M

1-21 Piasecki, 398—399, *nu pomeneşte de Moldoveni* *22-28* Piasecki, 399 *M Costin traduce* castellum *prin* baştă *29-33* Piasecki, 399, *dar M Costin adaugă dela el despre mâhnirea şi spaima Polonilor*

---

1 de atâtea mulţime de oştii] de Tătari C. *2* de ţara lor C. *după* şi 45.
ad de B C sale] lor C Ax *după* fără *ad* de B^1. C nădejde A^2 B *3* inimi B C M inimile A^2 tari] mari C *4* cum] că B -ş *om* B lucrurile A^2] *om* B^1. *5* n'or] nu vor C M *după* putea *ad* cu războiu M a *om* C Ax înfrângere K nepriatinului B^1. *6* spre] către B^1 *7*. inimile tuturor C M *8* legată mărsul, fiindu A^2. B] legată, mărsul fiindu A^1 acmu fiind C fiindu-le mărsul M amu *om* A^2 B C M *9* închis A^2 şi de păşune de cai *după* oameni B^1 hrana A^2 B C *10* s' *om* A^2 Iară un domnu C *11* Struţ, C Strus şi *om* K *după* şi *ad* cu C Samuil A^2 B Coreţschi A^2 B *12* săi] lor C Ax *13* năzuindu *om* M noaptea *după* purces B *13-14* acolea Prutului *om* M *14*. înspăimaţi C M *15* starostea A^2 *16* a doao A^2 a doa dzi *om*. M mâinile A^2 *17* Tătarălor] Turcilor B^2 i-au dus cursul apei, de *om* M cursul] răpegiunea B^1. K. de] şi B abătut] bătut B^2 C *18* la mal *om* M *19* Hmeleţchi A] Hmilinschii B. C] Hmelenschii Ax căzăceşti B^1 lovit] luat M *20* câmpul C *21* de nice M Ax *după* dodeială *ad* la Nistru M K întregi *după* mărsu B^1 *22* cu *om* A^2 B C şi ei de fugă] să fugă M *24* părăsise] au părăsit M strejile A^2 C ca *om* B aceia oştii] acele oştenilor M *25* a oştii A^2 C M în oaste B^1 a oastei *V. A. Ureche* umblat A^2 B *26* oştilor C cum este] să-l vază că iaste C M grijă A^2 B *27*. şi *om* B^1 debiia] abia A^2 B de] den B^1 *28* în ceiaş] într'aceeaş A^2 B^1 C] într'aceia B^1 şi (II) *om* B cu pâră *după* cărţi Ax dându ştire *om* B C la craiul] craiului A^2 *29* aceia ce] cine

C] cei ce M tabără] oaste C *30* *Titlu* Pentru moartea lui Gaşpar vodă şi a lui Bucioc vornicul B[1]. K Cum au omorât pe Gaşpar vodă, 1619 Ax văzându-se în B *31* şi (I) *om* A[2] B C M *după* săi *ad* şi de boiari B[1] K *32* amu *om*. A[2] B C M. *33* fiindu] ajungând Ax puţini B[1] Şăptelíciu A[2] C

1-18 Piasecki, 399—400, *adaogă însă că şi Gratiani a fugit atunci şi a fost ucis de ai lui* *19-29* Piasecki, 400, *are însă în loc de Cazanovschii* Odrzywolski Kazanowski *este pomenit mai jos de Piasecki, dar nu între fugari*

---

46. *1* Goe B[2] M ceia ce era cu dânsul *codd*] *om* A[2] ceia] acei B[1].] aceia C *2* cu] pre lângă C M Scârnavă] spurcată B M Ax *2-3* Scărnavă creştine *om* C *3* toate ţări creştine] toată ţară creştină A[2]] toate ţări creştineşti B[1]] toate ţările creştineşti B[2]] toată ţara creştinească Ax] toate ţările creştine, *V A Ureche* *4* *după* primejdiile *ad* lui B *după* este *ad* pus Ax *5* S-ta A[2] sfânta Ax sânta B *6* тѣкмо] токмо A[2] *text slav om* B C *Lat.* K adecăte A[2]] *om* B C Nu-i] Nu iaste A[2] B C putere] stăpânire C *după* fără *ad* numai A[2] B C *7* Dumnezeul tău N dată *om* B C *9* Goe B[2] *10* de *om* A[2] B C] că M tăiat A[2] B C şi] iară B[1] C în] într'o M eşitori C *11* cu] pre M li- *om* B[1] dupre A[2] B scârnave fapte] spurcată faptă B[1]] spurcate fapte M] spurcate, scârnave fapte B[2] C scârnave morţi] spurcate morti M] scârnavă moarte B[1] *12* vinu] vine B[1] Bocioc A[2] amu] acum M] *om* A[2] B C *13* au *om* B[2] la Toader B[2] *14* -şi *om* A[2] B[1] au nemerit C *15* de slugi C Ax *15-16* vremea oştii] vremea aşa adusese din răsipa oştii M *16* giuruintă şi rugăminte A[2] *17* fină său A[2]] finu C Apoi] iară B *18* doao A[2] C M finu său B hinu A[2] C l-au dus legat B[1]. *19* (O! ca acela) *om* C să nu-l erte] să-l bată B[1] Şi paşe *om* C *20* îndată au pus B M *21* săracul *om* M acela carile] cela ce B] acela ce C. *22* la *om* A[2] B pristani] priiti Ax] pristănire K la sfatul] sfatului lui M *23* domnu *om* B[1] K Gaşpar vodă *om* B[2] *26* şi *om* B[1] *27* străină A[2] B *28* doao A[2] *29* le *om* A[2] *30* Şi *om* B M toată *om* B[2] zio A[2] aceia *om* C *31* şi] cu A[2] şi Tătarii aşe *om* K *după* aşe *ad* de tot B[2] C *32* închişi aşe M

5-6 *Inţelepciunea lui Solomon*, *6* 3 *26-33* Piasecki, 400

2 răniți *om* M *3* cari A² B răniți era A² rănit B² ficiorul A². **47.**
4 nepotul lui de frate] un nepot al lui B² C Ax] un nepot de frate a lui B¹ *5* cel *om* B M iarăși B² cu tocmală] tocmită M *6* Calga A² B M *7* puțini A² B² puținței B¹ Tătari *om* A² B Ax *8* Scoasesă] scoasească C] scosease A². B] scos-au și M într'aceie] a treia B¹. *9* și-i A² pusesă] le-au tocmit B ochilor *om* B¹ Leșilor] leșești C *11* vădzând oastea mulțime *om* M mulțime de oaste A² C *12* Calga A² B M soltanu *om* A² B² Jolcovschii *după* voroavă A² B iasă] margă M *13* Corețchii cneazul C celui] lui C] celuia A² ce] celuia ce C *14* Calga A² B² M soltan *codd*] *om* A¹ încă *om* A² B C Weliszah *Lat* *15* sumă] seamă A² B²] samă C mare de bani] de bani mulți A² M Leșii *om* M *16* să margă] să să ducă M *17* iar mărzacul s'au apucat B sabiia C *19* *înainte de* văzându *ad* Și B¹ să *om* B¹ M *20* de unde] la ce loc C *21* și așe au făcut *om* M *22* a lui *om* C M] ale lui A² B. Amu] adecăte A²] acum C] că B M] că amu *V A Ureche* trei *codd*] 3 A¹ *23* rânduri] rând C în] prin M *24* orânduite oști] tocmită oastea M *25* pi] pre A² B C pedestri B Gândiia] socotia B¹ *25-26* Gândia Tătarâi] Au părut Turcilor și Tătarilor M *26* dintâi *om* M vin Leșii să le dea M că vin *om* B¹ K *27* într'aceia B M *28* au mărsu *după* azi B M *29* doao A² B Septemvrie 20 *om* M în 20 B² au sosit] i-au agiunsu M *30* cât] cum B *31* zio A² B stătusă] au stătut B². C M] au așteptat B¹ K unde dzua *om* M zio A² *32* tare și mare] tare B mare A² C M la] în M *33* descălecându] deschizându K cu corturi *om* M corturile C mas] masă K

1-18 Piasecki, 400 *19-33* Piasecki, 400—401

---

1 mai *om* B² C iarăși M *4* care] anume C M -l *om* C M. **48.**
Letopisețul Leșescu anume *om* C letopisățul M cel leșesc B *5* ce vale] la ce pârau C] că pârâu M a hi] ar fi B a hi fostu] au fost M] *om* C *6* o vale ce să dzice *om* M vallem Ciuluk *Lat* *7* valea] pârâul M cându] numai ce B¹ *8* au sositu] au și sositu B¹] i-au agiuns iarăși M *9* de] den A² B¹ tabăra A² B¹ *după* tabără *ad* leșască B¹ M câteva] oarecâte M *10* dela Leși *după* pușci B puști A² M *după* și *ad* iar B iară *om* B *11* toată dzua aceie] într'aceia zi M *12* socotit] sosit A² B C *13* calea den frunte B C M *14* în frunte B C M *15* de pen] de prin C M] du pren A²] despre B aripi A² B *16* care] când M numai] le B numai ce C M *17* a

hi] a hire K toţi *om* B[1] cale] nădejde B[1] M viaţă şi B *20* doao C B A[2]] 2 A[1] M *21* câţiva *după* şi M] *după* prinşi B C şi *om* B[2] *22* steaguri A[2] *23* de] şi B carii] ce B *după* Răutul *ad* despre dânşii C] dupre dânşii *V. A Ureche* *24* îmbărbătasă] îmbătasă K *25* *după* nu *ad* să C orânduială C *26* lui] dela B C să poate C să să amistuiască] amistui B[1] C] să să mistuiască A[2]] evitari *Lat*] a se misturire K Amu] acmu B M] adecăte A[2] de nice C M Ax. *27* tari A[2]. B] *om* M C simeţi C cădzusă] ajunsease C B M la] în B[1] Cobolta B[1] *28* deşchis] şes C *29* trecătoare B C M Unde şi pierdusă B[1] Şi pierdusă nedejde] Schinder paşea pierdusă şi el nădejdea *V A Ureche* nădejdea A[2] B C *30* dobândirea M C dobândi A[2]. Schinder paşe *om* *V A Ureche* şi pofitindu C *31*. turceşte] limbă turcească C trimis-au C *după* Jolcovschii *ad* tălmaciu ca acela C *32* ce] şi B[1]] *om* C M *33* Iar cându B C. Deci cându A[2] au fostu] era B. amu *om* A[2] B C M Cându Movilău] Iară aproape de Movilău ca la o milă de loc de Nistru M.

1-3 Piasecki, 401 *8-11* Piasecki, 401 *12-23* şi *27-33* Piasecki, 401, *dar în loc de* Răut *are* quedam rivulum montosis

---

49. *1* dela] de B[1] anume] unde să zice B[1] M *2* acolo descălecasă] au descălecat acolo B[1]. *3* Holota] voluntarii *Lat* *4*. pentru *om* M *după* pentru *ad* să nu le tae B[1] K *după* că *ad* ei M. *5* *după* ţară *ad* şi B[1]] *ad* au năvălit M K trecătoare] să treacă Nistrul la trecătoare B[1] *6* noaptea *după* spaimă B M *7* slugă a stăpânului său au apucat cal B. *8* călăraşi *V A Ureche* de lalţi] de alţii A[2] B C. M *9*. şpârcuit] risipit A[2] toată tabăra] oastea şi tabăra toată C rămaşi] rămăsese B[2] *10* într'altă parte B[2] C. *11* ca aceia spaimă să să fi făcut den slugile M *13* Ce] şi B *14* ca *om* M ca aceia *om* A[2] în care] iar A[2]. oastea *înainte de* nu A[2] îndrepta] aşăza C *15* să să aşedză *om* C a trecătoarii C. Nistrului] la Nistru B[1] C care de care *om* C *16* să treacă mai curând B[1] *17* *Titlu* Pentru moartea lui Jolcovschii hatmanul leşescu B[1] K Tătarii au priceput B[1] cu *om* C *18* încălecaţi B[2] *Punctuaţia după A B* toţi a doao dzi des de dimineaţă Au *V A Ureche* K dez] însu A[2]] *om* B de dimineaţă A[2] B *20* sale] lor B C M mânule M pre mâna Tătarilor *după* leşăşti B *21* şi *om* B *înainte de* un *ad* cu B[1].] *ad* pre C M al lui A[2] B M *22* Ţoţora A[2] B *23* zio A[2] ori putea] să se poată M aduna] strânge A[2] *25* pre] în B mânule B C M *26* rătăcitu *după* Jolcovschii B şi pedestru B[1] *27* o drâmbă

de *om* M *29* că este Jolcovschii] cine iaste C i-au dus capul] i-au luat capul şi l-au dus C. *30* zio A^2 *după* dzua *ad* capul B cortului B M *31* capul lui Jolcovschii *om* C M. *32* stă] iaste B^2 stâlp] columnam *Lat* apoi] mai preurmă C *înainte de* şi *ad.* ş'într'acela loc iaste A^2 B^2] *ad* care iaste B^1 *33* în ceie parte de sat anume] la A^2 B C

3-10. Piasecki, 402 *11-16* Piasecki, 402 *17-33* Piasecki, 402—403.

1-2. loc Movilău] lângă Movilău aproape giumătate de milă B^2] **50.**
aproape de Movilău ca giumătate de milă B^1 C *3.* izbândă] dobândă B^2 *5* sângur] el B C Cetaatea B^2. *6* sfârşit A^2 C M ş'au . viiaţa] lui Schinder paşa i s'au sfârşit zilele M Dzic] spun unii C] zic unii B^1 *7.* otrăvit împărăţie] de un vezir otrăvit B^1 *6-8* Dzic de dânsul *om* M *8* dânsul] el B^1 şi *om* C *9* şi Rusiia *om* C *după* Rusiia *ad* de au prădat B^1 nimenea A^2 B de nime *om* C] despre nime B^1 *10* cu mult plian *după* întors B *11* v leato] în anul B C] în anii M *12.* cap 9 A^2. B^2 *Titlu*· Domnia lui Alexandru vodă, B^1 M K feciorul lui Iliiaş vodă B^1. M K] sin Iliaş vodă C *13* la domniie] la domnia ţării M] domn ţării B *14* iară acela] care B feciorul] fecior B C] fecior adevărat A^2. *15.* şi *om* B *15-18* şi după . mărsu] carele au luat lege turcească, când au eşit la domnie, după moartea tătâne său, lui Pătru vodă, precum scrie mai înapoi la domniia lui, că au mărsu C *16 după* domniia *ad* ţării M ce de bună voia sa au lăsat domniia A^2 B M] *om* A^1 C *17* precum vornicul] precum s'au scris la rândul său M *18* mersu A^2 C Suleiman A^2 *19* întunecare menţii au venit din] desfrânarea venise de C *20* cădzutu] fost M la] în C. M. la Rodos *om* C *21* Şi spun C *22.* dânsul] acel Iliaş vodă B Iară la moartea lui spun că M. lege C *23* sale *om* C] acest Alexandru vodă M *24 după* pricina *ad* morţii lui C Şăptelíciu A^2 Goe B^2. *25* i-au omorât] şi îndată i-au omorât C K *26* precum mai sus] şi mai sus s'au pomenit B pomenit] scris A^2. *27* numai A^2 B *28* a *om* A^2 B C M *29 înainte de* au fostu *ad* aceia B peste pravilă] contra aequitatem *Lat* feciorul C. *30.* tătâne] părintelui C părintele] tatul B M *31* feciorU-i] feciorului A^2 B C M. de vârstă] emancipatorum *Lat.* nu e A^2 B

3-11 Piasecki, 403. *5-19* Ureche, 164

51. *1* era] au fost B aceasta era C M *2* peste obıceiurıle *om* A^2 şı (II) *om* C M *3* sıngur *om* M cu sıne *om* M B^1 C *4* peırea M oştıı] oştılor C *5-7* de Schınder paşe . oştılor leşăştı *om* M *6* să cuprındze] cuprınde B C *7* şı cu slujıtorı *V A Ureche* şı de slujıtorı M că au perıt M *8 după* Moldova *ad* şı B M or] vor A^2 C maı avea B^2 nıce o *om* M *9* că-ı B C M că] cum B să gătesc Perşıı B^1 să gătıse A^2 B^2 *10* ıară tot C Vavılonuluı] Bagdatuluı N *10-12* tot au ıarna] tot au vınıt Turcıı asupra Leşılor M *11* Vavılonuluı] Badgatuluı N *11-12* peste toată ıarna *om* C *12* trımeţând A^2 B. ca să B *13* să ştıe *om* C -ı *om* B C vıne asupra crăıeı luı] vın asupră-le M puterea sa B^1 *14 Tıtlu* De aıcı scrıe pentru împărăţıa, când au mers asupra Leşılor pân la Hotın şı pentru mazılıa luı Alexandru vodă B^1 Mergerea împărăţıeı la Hotın şı mazâlıa luı Alexandru vodă K obıceıul acesta B^2 împăraţıı altuıa] Turcıı împăraţı şı alţıı, măcar de dau unul altuıa A^2 *15* să facă războae] să facă ceva, când vor să meargă cu războıu A^2 războıu B C asupra] împrotıva B altuıe] cu altul C *16* de vremıle acele] de vreme ce N K *17* vederea] vedea A^2 venıre] o venıre ca aceıa mare A^2] venınd C sa] lor B puterı ca aceleıa A^2 C Ce *om* C trımıs-au C şı craıul *om* *19* un *om* C M *după* sol *ad* ca acela A^2 dela sıne *om* M *20* adevărată A^2 B C *după* numaı *ad* ce C B^1 sıntu] să fac B^1 *21* Ce] apoı C solul la împărăţıe] sol C solul lor B A^2 la *om* A^2 *după* împărăţıe *ad* dacă au mers C *22* adunat] împreunat C *24 după* leşăscu *ad* încă B^1 *25* ceputul] capătul K *26* solı *om* C pe la] pren B^2] la M creştıneştı B^1 C *27* sa] lor B] luı C M împăratuluı turcescu] turcului B C M *28* lor] luı B C] sale M cu împărăţıeı lor *om* K de a stare] ca să poată sta B] de starea C *29* la săımu] săımul B^1. de lefecıı A^2 B C *30* în carıı *om* M] între carıı B C 14 000 de husarı] husarı 14 000 B] 4 000 K şı pedestrıme 8 000 B pedestraşı C altă *om* B^2 *31. după* sprıntenă *ad* deosebı B şı la lefe] şı la Cazacı să trımıtă leafe pe 15 000 B lıafă C] lefı A^2 *32* sıngur] însuşı C pospolıta] nobılıtate *Lat* să încalece *după* craıul C *33* crăıeı streıne] crăıı streıne A^2] craı streını B C M avut] vınıt B^1 M

9-13 Pıaseckı, 403—404—405 *18-23* Pıaseckı, 404 *23-33* Pıaseckı, 405

---

52. *1* n'au avut *după* agıutor B^2 *după* agıutorıu *ad* nıce le-au venıt B^2 Holondezı C Olandezı Ax Holandezı K *2* sâneţe] flınte Ax creştıneştı *om* M *3* de nıce C nădejde A^2 C *4* dela *om* A^2 B^2 C M

Nemții A^2 B^2 C M *5* marginea țărilor B^1 marginile țărilor, ca nice B^2 sale *om* B^1 că nice B^1 săi] lor B^1 facă] poată face B *7* zarvă C Bohemului *Codd*] Buhemului A^1 B^1 Ax *8* dzice] chiamă C *după* numai *ad* ei C *9* Împărăției Turcești] Turcului C *11* mare] multă B^1 *12* au și purces sultan Osman B^1 au purces *după* gătire C *13* de pen] dupreste A^2] de prin C M] de B^2 *14* sale] turcești B^1 cu oști sale *om* M *15* cum au avut] să fie avut B^1 *16* trei sute de mii B doaosprezece mii B^1 eniciari C și opt zeci de mii B *17* Zaimbu] Zaim B] Zamb M Gherei A^2 Cherei B Chirii M sultan *om* B^1 han B^1 Crâmului *om* B^1 K *17-18* de oștile muntenești] oastea muntenească B^1] de oști muntenești C] Munteni M *18* domnul muntenesc *om* B^1 K Amu] deci A^2] *om* B C *19* fiindu *înainte de* aproape C fiindu sultan Osman *om* M *20* i-au luat B^2 ce] s' C ș-au păzit B^1 *21-23* Jolcovschii la Țarigrad *om* M *22* *după* perise *ad* la războiu Ax al doilea hatman] dux campestris *Lat* *23* la închisoare] închis la B^2] rob la B^1 la] în C *24* hătmănie C Ce,] deci B] iară C *după* craiul *ad* leșăsc M Jicmontu C M -să *om* M *25* lucrul *după* împărăchiare M împărăchiare] întâmplare K *26* ca să iasă C *27* și cum că iaste C așe *om* B *28* așa să margă B C adecă den B^2 stepenă B^1 C] stăpâni A] stepen A^2 B^2] domnie M mică] mic A^2 B^2 *29* toate oștile B^2 M le au dat A^2 B^1 mâna] sama C M Hotchievici M *30* Litva B^1 C M M tinerețele A^2 B la] de M *după* atunce *ad* era B M *31* de vârsta sa] bătrân B^1] sa *om* A^2 B ai B *32* de oaste *om* B^1 de odată *om* B de (II) *om* A^2 B oameni *om* C pre Liubomirschii *după* trimis B

1-11 Piasecki, 405 (*războiul « Nemților » cu Cehii la* pp 394—395) *14-20* Piasecki, 406 Ziambegerei *21-30* Piasecki, 404 *30-31* Piasecki, 404, *vârsta lui Hotkiewici (60 de ani) la p* 409 *32-33* Piasecki, 405—406, *dar dă cifra oastei polone* 35 000 *și omite cifra oastei lui Liubomirski*

---

1 să triacă] de au trecut M *2* cetatea Hotinului] Hotinul M **53.**
4 *după* prădatu *ad* Leșii C M *După* Ieși *termină fraza* V A Ureche eșindu și *om* A^2 B^1 M *5* Eșii] scaonul B^1] *om* B^2 au eșit cu fuga B^1 *după* fuga *ad* au scăpat B C cu fuga au fugit M *6* arsu] aprins M Leșii *om* B^1 C și (I)] atunce C Eșii] târgul Iașilor B *după* strânsu *ad* Leșii B hrană] bucate C *7* apoi *om* B M au ținut pre Leși] au fost Leșilor B *8* Și în urma C M În urma lui] și apoi B^1 K

Liubomirschii *om* B[1] *9* hatmanul *om* B M apoi *om* B[1]. *10* 17 000 *Lat* *11* or hi] au B[1]] a fi Ax *după* dat *ad* Leşii M bieţilor . samă] a o samă de târgoveţi den Hotin M *12* de frunte B[1] C. împinsu A[2]. B C cetate] cetatea Hotinului B zid] zidul cetăţii M] zidul cetăţii jos Ax Leşii *după* zid B[1] *14* Amu] acmu M] adecăte A[2]] fiind Ax] *om* B C Ţoţora A[2] B împărăţia sosisă la Ţuţora C. împărăţiia era la Ţoţora sosită B *15* a Leşilor A[2]. şi] că C amu] acmu M] au A[2] B *16* agiungea] începuse a agiunge B pierduse] au pierdut B[2] *17* nădejdea de Cazaci B M *18* În 20 dzile lui Avgust] Avgust în 20 B[1] de dzile A[2] B[2] C M *19* oştile sale] oardele sale C] Tătari M] urdiile sale K *20* supt] la M. supt Hotin *după* turcească A[2] *20-21* s'au gândit leşăşti] s'au spăimântat Leşii M *21*. cum că B amu] adecăte A[2]] acmu M.] *om* B C şi (II) *om* C M sângură împărăţiia A[2] B. împărăţia turcească A[2] singură *om* C M este sosită] au sosit B[1] *22* scoasesă] au fost scos B[1] *23* după] dupre B[1]. năvală] zăbavă B îndărăptu] înapoi B[1] C M] îndărăt A[2] atunce-şi *om* M] atuncea A[2] B *24* în ceiaşi] într'aceaişi A[2] M] într'aceia B. 1000] o mie A[2] B *25* Sahai Dacinii A[2] Sahai Daţnii B M Sahai Daţii C Sahaydaczny *Lat* -i *om* C *26* *după* căzăcească *ad* viind A[2] B *după* dzile *ad* viind M *27* cu] pentru M *28* pre] după B C M] precum iaste A[2] îi apucasă] i-au apucat M *29* în 21 de dzile B 21 a lui Avgust *om* C Avgust 21 M a lui *om* B[1] sosit-au M Sahai Dacinii A[2] Sahai Daţnii B Sahai Daţchii C Sahai Daţii M doao zăci de mii B[1]. *30* au orânduit C M *32* străjile *om* M oştile A[2] B C M *33* *după* Ce *ad* îndată C lăsatu] părăsit B. M

8-10 Piasecki, 406 *18-24* Piasecki, 406 *25-33*. Piasecki, 406, *dar nu dă numele hatmanului Cazacilor, care apare mai jos însă*

---

54. *1* şi (I) *om* B *2* cu tocmală *om* C puindu] supuind C ceritei C. ciritei C] rubeta *Lat* supusă A[2] B] *om* C *3* iar el sângur B. a *om* B[2]. gândindu] socotind B[1] M *4* îndată *om* B *5* cum au sosit *om* M au început a descăleca] au descălecat M C *6*. şi *om* B a întinde] au întins C] s'au întins M] întinzând B. Cantimir C cu oştile sale *om* M *7* năvală] război năvălind M Leşilor] leşască B[1] ce] iară C *8* pin] pren A[2] B C toate *om* M văi M purces] mers M spre] de au M *9* oştii sale] cu oastea sa M puşci] tunuri A[2] *10* şi au fost] şi s'au făcut B M harţu C. *11* In 22 a lui Avgustu B Avgust în 22 zile C dezdimeniaţă] de dimineaţă A[2] B C *12* cu] la B[2].

14 Turcilor au fostu] fu a Turcilor C Căzacilor] taberii căzăceşti B^1 K. *17* In 23 a lui Avgustu B dzile *om* A^2 B de zile C densu de dimineaţă A^2 de dimineaţă B C. gătiţi] gătisă C *18, înainte de* Căzacii *ad* iară C Căzacii de tabăra *om* M pe] spre C *19* deosebi] osebi B^1] osebiţi Ax *după* Leşilor *ad* mai gios pe Nistru B^1. fără de şanţuri C *20* căruţile lor A^2 căruţăle C M *19-22* Leşilor tabăra căzăciască] au făcut mare năvală de tabăra Căzacilor, fiind numai cu căruţăle tabăra încheiată M *21* toate oştile] toată oastea C cu Tătarii A^2 B M] *om* A^1 C *22* amu *om* A^2 B C. tare] tari K *23* a *om* A^2 B C M care] carele C] *om* B^2 M era] fiind M om *om* B C M *24* şi *om* B^1 trei A^2 B C M] 3 A^1. roate] phalangas *Lat* *25* o mie B^1] o 1000 A^1] 1000 A^2 B^2 C M bardişă A^2 bardişa C bardişea B M bardysz *Lat* *26* armă C *27*. agiutor B. agiutoriu C dreptu C. M ianicerilor A^2 B bătându-se dela o vreme] cât dela o vreme să bătea B^1. *28* ţiiş] ciiaş B^2] aproape de ţiiş] deschişi K cât li-au] de au B^1 *29* da] dare K ienicerilor B enicerilor C ianicerilor M *30* călăreţe A^2 B C. *31* între] la A^2. glogozală] amestecătură N oştile C *32* a *om* A^2 B C M *33* svada A^2 B C M] sfada A^1] gâlceava Ax într'aceiaş B^2 dată] zi C

1-14 Piasecki, 406 *11-16* Piasecki, 406—407, *mai pe larg* *17-24* Piasecki, 407, *dar în aceiaşi zi ca faptele din zaceala precedentă* *25-33* Piasecki, 407, *nu pomeneşte de* haiduci, *nici de* bardişe.

---

1. capete câteva] câteva capete B] multe capete M enicerі A^2. **55.**
2 înainte de vestit *ad* om Ax. războinic] viteaz B. *3* Endriiovschii. *Codd*] Iędreowski *V. A Ureche, corectat după Piasecki, dar Miron Costin ştia că ę se pronunţa nazal în polonă şi a scris* en *4* Tătarălor] tătărăşti C Litva M *5* iară *om* B M mărzac] mărzea A^2 B C cum îi A^2 B Cronica B C *6* atunce *după* Turcilor B^2 *7* sintu şi ei Turci de lege] şi ei ţin lege turcească C] sânt Turci de o lege cu dânşii M. În ceia] într'aceia A^2 B] în ce M] Iară ceia C să hie] cum să fie A^2] că au M *8* eniceri A^2 C li-au] să le fie C *9* or lua] va videa luată C *10* 24 a lui Avgust] Avgust 24 A^2 În 24 a lui Avgust B] 24 Avgust M] Avgust în 24 C *11* întăritura] întărirea B^1 M până atunce *om* M *12*. mai multe] une M *13* era *după* cară C într'aceia A^2 B. C *14*. nu stau la războiu] la războiu nu es C *după* ce *ad* stau C ce de lucrul şanţurilor *om*. M. călării] călărimea C *15* deavaloma] deavalma A^2 B.] împreună K] *om* M. enicerii A^2. B. pedestri *om* C şi

întâi B² *16* tare *după* răspunsu B C *18* la (II) *om* A² C treile C *19* au luat] au mers B¹] s'au mutat C] *om* M despre] spre C *20* şi până pre Leşi *om* M *20-21* Iară dela amiadze dzi, iară] iară după aceia M] Apoi iar B K *21* iară (II) *om* C năvala au lovitu] oastea au făcut năvală C *22* amu *om* A² B C M peste noapte] bine M doao A² B M] 2 A¹ C *23* altu rându de şanţuri] altul C M. *24* mai *om* M pe departe B C M de tabără *om* M amu] aşa A²] acmu B² C] *om* B¹ M *25* într'aceia] la M *28* în *om* B C În 25 a lui Avgust B 25 de zile C de] la N *29* ce au avut *om* C *31* nepărăsit] neîncetat Ax minune K *32* hronica leşască Ax dându A² B C M] da A¹ *31-32* În loc desu *om* M *33* stotnicul Vasile A² sotnic M] centurios *Lat*

1-9 Piasecki, 407 *10-28* Piasecki, 407 *mai pe scurt* *19-27* Piasecki, 407, *dar fără atacul dela Zvancea* *28-33* Piasecki, 407

---

56. *1* au omorât mulţi] mulţi au ucis B¹] mulţi au omorât B² C patru *codd*] 4 A¹ *1-2* După în Căzaci] iară pe urmă M începusă] au început C *2* puşcile a bate B batere K au făcutu] au dat A² *3* Şi *om* C aripa despre Leşi] tabăra Leşilor M *4* împirsu A² B C M *5* aceie *om* M dupre A² B *6* cele] acele A² B M Căzacii *după* mărsu B¹] *după* dzi B² C M corturile A² B C *7* turceşti] Turcilor M oastea] tabăra B *8* şi amestecătură *om* B şi-i] iaste A² *9* lacomă K au dat îndată de jacuri] au prins a jecui B¹ jacuri] jac în corturile Turcilor M *10* dela] den B *11* Puşcilor] la puşci B] *om* M] însă puşcilor C apucasă] au apucat] *om* M B de le au stricat B] stricasă C *după* roatele *ad* dela puşci M *12* straturile] cubilia *Lat* *13* amu] deci A²] *om* B C M *14* acolisit A²] ocolit K *15* de a sta A² gata *om* B îi *om* B¹ C M *16* den foc *după* Turci B² C îi loviia A² C M *17* *după* aripa *ad* aceia C Deci] iară C *după* 26 *ad* de zile C a lui *om* A² *18* *după* că *ad* atunceşi B¹ *după* 27 *ad* de zile B² a lui *om* A² *18-19* Turcii la oastea leşască] Leşilor, Turcii, cărora C *19* era scoasă] era scoşi C afară A² de] den A² B C *20* doaă A² B M] 2 A¹ C a] şi C] cu B¹ doi *Codd*] 2 A¹] amândoi A² *21* *după* Mare *ad* era B¹ în Turci *om* M sămeţie A² B *22* sta *om* B *după* grămadă *ad* mare de capete C *24* îndărăptu] îndărăt A²] înapoi B C M şi *om* B C *26* *după* Hotchevici *ad* hatmanul B] *ad* steag de husari M rumpându-şi zăbala *om* M *27* la calul C calul stegariului] calului de supt stegar B stiagul *om* A² *27-29* calul Turcilor *om* M *29* grijă A² B singur] însuşi M *30* pin] pren

A² B] den C celelalte *om* C *31* porţile C oaste A² B *după* dezbăratu *ad* Turcii A² *32* Turcilor] lor A² într'aceie dzi *după* dezbăratu B¹. *după* multă *ad* leşască C *33* într'aceie dzi] a doao dzi A² multă oaste au perit den Leşi într'aceia dzi B şi stiagul stegariul] şi stegariul cela cu steagul B¹

1-12 Piasecki, 407 *13-33* Piasecki, 407

1 În 28 şi 30] În 29 şi în 30 a lui Avgust B] August 29 şi 30 *V A Ureche* K] 28 şi 29 şi 30 de zile Ax *2* hatmanul *om* A² C. *3* acestor] acestii B *4* piedzi răi] chiezi rău C *după* răi *ad* (semn rău) K *5* Zac 18 *om V A Ureche* Iară în dzi întâi M Septemvrii 1 dni A² 1] întâia B C pus gându] socotit A² M *7* la] în A² B² C *8* denafară] afară M ce] numai M i-au M lucrul şi gândul lor *om* M şi gândul lor *om* B¹ *9* o ploae Ax doao A² *10* Unguri] ungureşti B¹ totdiauna *om* C M *11* Ruşii A² B M tot *om* B C M *12* şi] ce şi M] nice B² C ploaie A² M *13* i-au lovit, tot într'aceie noapte] au lovit noaptea atuncea A²] într'aceia noapte au lovit M *14* Septemvrii 3 dni A² venit-au M *15* Veveli] Viteli K *16* fostu] vinit M *17* trimită A² soli M *18* s'au trimis B C om foarte B C M cu] de C M *19* dela] la B² sine] dânşii C M Zelinschii M Zeliski K *20* solüle] solii C *21* umbla A² B *22* din îmbe] dentr'amândoao A² între dânşii *om* B dzilele A² B C *23* tot ceas M *24* Septemvrii 5 dni A² 5] cinci B C obârşitu] istovit B¹] isprăvit Ax *25* de Nistru *26* oastea] oastea peste Nistru C oaste B Avea peste Nistru *om* C M *27* den ceie parte] dentr'acolea A²] şi de peste Nistru B M *28* de] dela M *29* împărăţiia C scârbită] să nu fie scârbită A²] scârbită fiind C scârbită pe dânsul *om* M *30* la vezirul C accepit a vesirio responsum *Lat* *31* adunare] împreunare A² leşască] turcească B *32* iară să pornisă] era să pornească *V A Ureche* K s'au pornit M să *om* C *33* Caracaş A² B M cu năvală B¹ cu mult mai mare năvală asupra ostilor C 57.

1-4 Piasecki, 403 *5-10* Piasecki, 408 *11-13* Piasecki, 408, *nu spune despre desertarea Ruşilor dela Turci* *14-23* Piasecki, 408 *24-33* Piasecki, 409

1 *după* multu *ad* năvală B² sângur] însuşi B¹] *om* C M Caracaş A² B M *2* Era acel loc *om* M acel loc] la locul C *3* Îl dusasă] Că-l dusească M] L-au dus B pre Caracaş pase *om* M *după* loc *ad* 58.

pre acel pașe M *6* un căpitan] căpitanul lor B^1.] un capitan al lor M Beer K Veiher *V A Ureche (după Piasecki, dar Miron Costin a transcris cum se pronunță)* cu un căpitan neamțu *om* C anume neamțu *om* M *7* și vro A^2 C M de amână C *8* ceritei C prin ceretei *om* M ceretei] virgulta *Lat* mai luasă C șanțurile C *9* ca] cam B^1.] cei *om* C M di pe] de pen A^2 B *10* *după* odată *ad* toți B. *11* dintr'acela] într'acel B^1 Si dintr'acela capu] Atunce au perit și Caracaș pașa M sineață A^2 B *12* Deci, cât] Și cum M Turcii *după* deci B *13* cădzutu] perit M Cărăcaș *om* B K îndărăptu] înapoi B C M *14* iară] ce C iară Turci *om* M *15* după sprejeneală] sprijinind B^2] de sprijinit B^1 mai *om* M *18* scornise] făcuse B mare *om* M *19* biruia] putea birui A^2 căra] cărare K Deci, să scornisă boale între oșteni] Să bolnăvisă oștenii M scornisă] făcuse B boală A^2 *20* între] în B C o *om* B^1 C era] lovisă C *21* Ficiorul craiului, Vladislav] Ficiorul lui Vladislav C *22* iarăși B^2 din care boală au și] și au M *23* Hotchevici hatmanul B^1 *24* Spun] spuind B^2 *după* dânsul *ad* că A^2 C până au fostu viu *om* M *25* *după* venitu *ad* sol M pomenire] de pomenia M *26* *înainte de* să vie *ad* așteaptă B *după* Simedriul *ad* să vază Turcul M Simedriul] le jour de St Demètre *Fr*] festum sancti Demetrii *Lat* sultanul *V A Ureche* c'au] căci au B *27* *după* asupra *ad* noastră a M *28* după perirea lui] după ce au perit acel M șădzutu] stătutu B M au șădzutu fără războiu] n'au dat războiu C *30* pre lângă Țara Leșască A B *Lat*] *om* A^1. lângă] la M de Camenița *om* C M *31* afuma Ax să *om* C M a *om* A^2 B M *33* cetăți de pre aproape] cetățile dupre aproape A^2] cetăți aproape B^1.] cetăți de aproape B^2] pălănci, pre la cetăți pe aproape M] cetăți de pe aproape C] cetățile de aproape Ax oarece] ceva A^2 aducea agiunsu *om* B^2

1-16 Piasecki, 409 *17-33* Piasecki, 409

---

59. *1* *după* hrană *ad* ce putea M ales] trimis M *1-2* într'un rându noaptea *om* M *2* cu] ca la A^2 B M o mie A^2 B C] 1000 A^1 M. *3* *după* adus *ad* noaptea M sineță] pușcă A^2 *5* și *om* B^1 mai *om* M ales] mult B^1 boală] boale A^2. boală de ventre] dyssenteria *Lat*. învățați] fiind deprinși M *6* *după* berea *ad* și A^2 B învățați cu berea cu horilcă *om* *Lat* și *om* B C. M numai *om* A^2 Nistrului] den Nistru M le era C M băutura] a bea M *7* la] de A^2 *8*. din] dintre B *10* craiului] lui craiu B^1 C el singur B^1 *11* pe *om* A^2.

C M *12* burzuluısă] întărâtase A^2] rocoşıse B^1 să o plece] să să ducă M *13* aceste] acele A^2 B M *14* l-au şı ales oastea *om* M. oastea *om* C *16* 15 zıle Septemvrıı C a luı *om* M *17* Zelınschı M trımıs] ce au fost trımıse *18* Turcıı ıar au lovıt B la tabăra M *19* în cele] într'acele B^2 C treı B^1 C M 3 A B^2 o tabıe adecă o baştă] propugnaculum ıd est turrıs *Lat* adecăte A^2 *20* dela] den A^2 B C M *22* înapoıu] îndărăptu B *23* în toată B^2 *24* toată dzua aceıe *om* C M K pre un C *25* cortul C craıuluı] luı craıu B^1 C *26* Nıstrul] peste Nıstru M şı (I) *om* C sıngur *om* M *27* Panovıţı B^1 C Panovţı B^2 A^2 Panıowce *Lat* Panovskı K *29* Ce] Şı B M câţva] mulţı M haıducıı aceıa C şı] ce B o au lăsat A^2 *30* aceıe *om* C pre lângă] la M căcı] cât A] că B^2] ce B^1 C M *31* Letopısețul Leşăscu] cronıca leşască M *33* au făcut-o] au făcut A^2 B M] o au făcut C o va lua A^2 B C M *după* Iară *ad* acmu B^1] acum B^2

1-7 Pıaseckı, 409, *dar nu vorbeşte de apa Nıstrulu* *8-15* Pıaseckı, 409 *16-33* Pıaseckı, 410

---

1 au luatu-o] o au luat B^1 M] au luat B^2 sultanu *om* A^2 Mahamet ***60.***
A^2 Mehmet B C împăratul turcescu *om* C M *2* *după* turcescu *ad.* numaı C M în 9 dzıle *om* B nouă A^2 în anul 7180 în 16 dzıle a luı Avgust B^1] în anul 7180 August 16 B^2] *om* A C M *3* dânşıı] eı B^1 *4* acolo la Hotın M *5* care] carele M] cıne C *după* ıa *ad* bacşış B C câte *om* C 50] 8 *Lat* *6* ughı] galbenı B C M pın Ţara Leşască *om* M *7* Ce] decı B] şı C *8* de ţăranı *om* B^1. *9* nume A^2 B C adecă de C turcească] leşască B^1 *10* Nıstrul] peste Nıstru B C *10-11* au trecut pre Căzacı] bătea den puştı de peste Nıstru foarte tare pre Căzacı M *11* den ceıe] dıntr'aceıa A^2 *12* mutare K. *13* şı *om* C Cazacıı B M Leşıı B^1 M *14* 16] 17 K în 16 a luı *om.* M *16* dzıle C ale luı A^2 Septemvrıı *om* M acela] atâta M *15* să făcusă] au făcut Turcıı M] s'au făcut B amu] acmu B^2] *om* A^2 B^1. apa] Nıstrul M] *om* B *16* *după* tabără *ad* leşască M grıjă A^2 B *după* Lıubomırschıı *ad* hatmanul B^1 C M *17* *după* era *ad* hatman B^2 carele era mortu *om* A^2 M celuı mortu *om* B coborât] pogorât A^2 B C *18* pedestrı *om* B^1 *19* foarte des focul] foc foarte des B C M. cu focul A^2 au căutatu Turcılor a părăsı] au părăsıt Turcıı M părăsıre K *20* de odată *om* M puşcıle] tunurıle A^2 a să maı depărta] s'au maı depărtat M *21* *După* Aceste *ad* toate C Jıcmont C *22* fecıoru]

feciorului B C M] fiiu A^2 *23* amu *om* A^2 B^1 M] acmu B^2 C să mpuţinasă B^2 C de tot *om* M în tabăra B M cu iarba C *24* sineţu] sineţe C M.] puşcă A^2 B de (II) *om* C *25* că şi Turcii *om* A^2 *26* zilele B C le veniia M veniia prădzi] avea acea ştire de prăzi A^2 *27* Bateşti C *28* tare *om* B *29* de *om* B C ce poftisă M poftesc C *30* el au adus C *31* Iacov A^2 B M *31-32* craiului leşăscu de acmu A^2] craiului leşăscu ce au fostu A^1] lui Sobeţchii ce au fostu acmu craiu B^1] cestui Sobeţchii ce au fostu craiu C] craiului ce au fostu acmu M] craiului lesăscu de atunce Ax *32-33* tatăl Jarovinschii *om* B^2 *32* Joraveţchii B^1 caştalianul M Belza Ax *33* leşăşti *om* B^1 M *după* turcească *ad* cu sfatul lor al tuturor A^2

4-33 Piasecki, *410-411* *21-33* Piasecki, 411—412

---

61. *1* împărăţiia] împăratul B *2* că] căci A^2 luare K *3* *după* carele *ad* vrând B^1] *ad* pentru M] *ad* ca Ax *4* bir] haraci să dea B *5* nepriimindu] n'au priimit M cei lesăşti C dânşii] carii B^1] soli M *6* oprit] poprit B *7* maestriile A^2 cu sine *om* B *după* sine *ad* Turcii M o parte] o samă de oşti B *8* au pus *om* M samă] parte de oaste C *după* samă *ad* de oaste *ad* B^1 cu sine *om* B *9* în ceie] într'aceia A^2 B C toată *om* M *10* Sep 24 şi'n 25 B^1 C Ce] Iară B C *11* iară] ce B^1 *12* den ceielaltă] de deceia A^2] de ceia B C M de] din M] pre C în toate A^2 B C *12-13* toate dzilele aceste *om* M *13* a lui *om* A^2 *14* acestu *om* M *după* Căzacii *ad* precum s'au zis mai sus B daca li-să] dacă-i A^2 B^1 dodiiaşte] dodăieşte B] supără M] supără cu C] pridideşte Ax *15* pier de] pierd K de (I)] şi M dau] fac B^1 *16* hirea lor] hire a lor A^2 B] obiceiu a lor M văzdut la] înteles dela B] auzit de când M *16-18* care hirea la Hotin *om* C *17* închisesă] încongiurasă M *18* cându *om* C să părea C M *19* pătrunşi] părtaşi K puşcile] Turcii C *20* atunce *om* B^1 în cele] într'acele A C] acele B^2 *21* Cronograful B^2 ce le zic] ce să zic A^2 B^1 C] *om* M baliemazuri M balie-mezuri C balghemezuri Ax *22* -i socotiia] le părea M înspăimaţi C spăimaţi a hi B a lui *om* A^2 B M au făcutu] s'au vorovit C *23* său] lor B C M Sahaidaţchii C M] cu Sahaidaţnii B^2] *om* B^1 K sfat C] *după* lor B] *după* făcutu M] *om* A orânduitu] tocmit C *24* doao *Codd*] 2 A^1 o] un M] *om* B^1 parte] buluc M] unii B^1 altă parte] alt buluc M] alţii B^1] alta C *25* den] de A^2 B au făcut **om.** B^1 C M au purcesu *om* M *26* au trecut] trecând Ax Nistrul

om B M la] pre la C *27* maı sus *om* C *după* sus *ad* de Zvancea A^1] *ad* de Hotın M *28* la şanţurıle C şı *om* C *29* în ceıe] într'aceıa A^2 B^1] aceıa B] C de n'au maı mas M mănere K corturı B *30* să făcusă C în (II) *om* A^2 B M *31* de supt corturı *după* corturı B *32* şı să făcuse mare *om* C *33* împlutu-s'au B M *după* boarfe *ad* şı B^2 *după* rafturı *ad* şı C

1-13 Pıaseckı, 412 *14-33* Pıaseckı, 412, *nu amınteşte de* balemezurı

---

1 *după* multe *ad* Cazacıı B] *ad* la C ıară maı răsturnat *om* **62.**
M le *om* A^2 B^1 C răsturnat] oborât B^1 mare] multă B M *2* în] la A^2 B C sa] lor B^1 C M *3* *după* mıratu *ad* lucru C *după* era *ad* şı C *4* nefrântă B nespăımată B căzăcească] Cazacılor B *5* amu *om* A^2 B C M *6* Amu *om* A^2 B *după* aducea *ad* atunce C lımbı] polonos captos *Lat* şı *om* B^1 *7* sıngur *om* M sosıtu] că au sosıt B *8* dın cıa] dentr'acea A^2 B^2 M] dentr'aceıaş B^1 împărătııa] împăratul B^2 *9* la sıne *om* M totuşı] tot A^2 C s'au bătut B *10* în sară C ıară] decı C *11* legăturı] legătură B^2] tocmală M şı *om* B M *după* craıuluı *ad* leşăsc C *14* ceva A^2 B bır] trıbutum *Lat* să să pomenıască A^2 nıce să pomenıască acestu lucru *om* M *15* Decı] şı M dupre A^2 frământare B^1 *16* dzıle *om* A^2 M calındarıul C pre calendarıul nostru *om* M] vetus *Lat* *17* a] calındarıul C papıstaşılor] Leşılor M] Romanus *Lat* *după* papıstaşılor *ad* ıaste B în 9 B^2 9 dzıle C *18* Legăturı C împărăţıe A^2 B C M *19* dela Turcı *după* Leşască C *20* eı] Leşılor C asupra eı *om* M nu *om* A^2 B^2 M ıară, ıa, cum ţın] cı, ıată, cum ţın B^2] dar, ıată, cum ţın pacea C] ıară acum, ıată, cum ţın Ax] *om* B^1 M K *21* să-ı oprıască¶ să nu-ı lase M strıcându] să strıce M ţărâle leşeştı] Ţara Leşască B^1 C la] în C *22* paşe B^1 C ıară şı *om* B^2 ceıe] aceıa A^2] aceasta B^2 ıară şı aproape *om* B^1 C M K *23* marunţışurı A^2 mănunţuşurı C amănunţuşurı M *24* Vozıeı M şı *om* C despre] la B^1 *25* dela] la B M] despre Ax *26* maı îmble] ıntre B] maı între C K mare] Marea Nıagră C *27* o dea A^2 B C M mâna] sama B *28* *după* mare *ad* dela Leşı B mare cu darurı] cu marı darurı B legăturılor de pace] păcıı M de pace *om* A^2 B^1 C *29* la împărăţıa *om* B le *om* A^2 B C maı apoı *om* M *30* prımıre K *după* prımı *ad* să dea M legare K şı a lega şı *om* M treı-dzecı de mıı A^2 B^1 *31* să dea *om* M aşe *om* A^2 *32* în loc într'îmbe leşască] în loc într'amân-

doao părţile şi turcească şi leşască A² M] îndată în tabăra Leşilor şi a Turcilor B s'au strigat M *33.* strigătorii] telalii Ax] *om* C. şi (II) *om* B C de îmbe] dentr'amândoao A².

1-2 Piasecki, 412 *6-12* Piasecki, 412. *15-17* Piasecki, 412 *18-24.* Piasecki, 412-413 *26-27* Piasecki, 413 *31-33* Piasecki, 413

63. *1* În 30 dzile a lui Septemvrii] Sept 30 A²] În 30 a lui Septemvrii B² C] Şi în 30 Septemvrii M *2* cumpărat-au B *3* *după* eftini *ad.* şi B C M turceşti şi corturi eftene C *după* corturi *ad* aşijderea Ax şi *om* B pistoale] sclopas breves *Lat* *4* iarăşi doa dzi] a doa dzi şi a treia dzi B] iară şi Octomvrie 1 dni şi a doa dzi A² iară *om* B] tot M *5* făcut târg] târguit M s'au făcut B oştile între sine] între oşti B¹ C] unii dela alţii M *6* triia C *7* dela] la A². leşască *om* C *8* petrecându] trecând B C M *9* Apoi *om* B] iară C *10* după purcesul împărăţii *om* M eşit-au B *11* şi ei *om* M sale] lor C] *om* M *12.* pre] în C domnului] domnul A² B C *13* ţării noastre] nostru C *15* aflându-să] aflându-o B C] aflând M *16* aşe de] foarte B M rău *om* M *17* numai *om* B¹ C numai cât B² aşea cât C dela] den B¹ *18* mare *om* M mare . la Hotin] că l-au pus în obezi şi l-au legat la puşci şi cât au zăbovit oastea la Hotin, tot la puşti au fostu legat M *18-19* Hotin, tot vremea aceie] Hotin, mergând împărăţiia l-au pus în obezi şi legat la puşci şi'n toată vremea aceia B² *19* aceie *om* C *20* fostu] zăbăvit B¹ au fostu (II) *om* B C *21* la întorsul] s'au întors B¹ împărăţiia B¹ *22* *după* împărăţiia *ad* atunce dela Hotin B¹ K *23* în oameni] oamenii B² hămesită B C M *după* caii *ad* fiind A² lovisă nişte răceale şi] era vreme cu M *24* ploi reci şi M ninsori] ninsoare B² C] lapoviţe Ax luaţi A² B C satul Renii M *25* pre] lângă C *26* ascultătoriu *om* M *după* ocolul *ad* târgului M] *ad* din ţinutul Ax de împărăţiie *om* B *27* a căruia B căruia olat venitul] iară venitul acelui olat M olat] loc B² venitul *om* C *28* Mahamet A² Mehmet B¹ C *29* aproape de] la M aproape de Marea Roşie *om* C *30* Jicmont C Jigmon A². *31* făcută] ce s'au făcut B cu feciorul său B] şi între Leşi M *32.* zugrăvită] văpsită M *după* mâniia *ad* (Vezi Doamne, s'au mâniat) C. pospolita] respublica *Lat* *33* Velico Polenii A² Proleanii *V A Ureche* Vel-copoleanii K Litfei A² *după* Litvei *ad* atunci B¹

30-33 Piasecki, 413

1 îi venia B craiului C şvedzăscu] leşesc B^2 care *om* A^2 B **64.**
2. *după* lumii *ad* iaste A^2] *ad* şi B M atunce B^1 C o au luat B Şvezul A^2 *3* lucrul B^1. cei *om*. C *4* în anul] la leat B^2 *4-5* dela zidirea lumii *om* B *6* *Titlu* Pentru a doao domnie a lui Ştefan vodă Tomşea B^1 K A doa domnie a lui Ştefan vodă Tomşa C M Capul 10 A^2 B^2 C Cap 13 B^1 *7* grea *om* B^2 de *om* A^2 B C M mazilia B C a *om* A^2 B C *8* de pre] dupre A^2 *9* drum] cale B^1 *după* trimis *ad* de au adus M iară *om* A^2 B^1 la] pe M *10* iară *om* C *11* Amu] Deci A^2.] *om* B C. M *după* blându *ad* să făcusă C *după* vodă *ad* era B] *ad* Tomşa C *12* sa *om* A^2 a sa B C *după* sa *ad* şi C întâi *om* M îmblându] îmblat-au M singur] de sirgu C *13* strângându] de au strânsu M la] în N] *om* B^2 *14* cu toată osirdiia *om* M *15* obârşirea] gătirea B^1 M carea C o *om* C era urzită M la] în A^2 B C M *16* ce] şi A^2 B M fârşise] săvârşiră C B^1] sfârşise A^2 M *16-17* Este după împărăţie] Şi o au gătit şi o au sfinţit în anul 7131, la anul după împărăţie B de dânsul *om* C *17* anul] leat B M 7131] 7138 K *după* 7131 *ad* la anul B. după împărăţie *om* C post annuum a reditu Imperatoris *Lat* *după* împărăţie *ad* la anul M *18* În locu *om* M *după* lui *ad* Ştefan vodă Tomşa B M *19* încă îl avea B *după* avea *ad* Ştefan vodă B^1 iară *om* B^2 C *20* ceva] vre o M *21* de curundu *om* B prieteşug B C *22* împărăţiei] cu împărăţia C *după* şi *ad* apoi M într'acel A^2 vara *om* B^1 *23* a solului] unui sol B^1 a solului care veniia dela Leşi] venind sol dela Leşi, trecând pre aice B^1. cu întăritura] la întărirea B^1 *24* legăturilor de pace A^2 B^1 vâlhvă] slavă A^2 vâlfă C *după* silitu *ad* Ştefan vodă M *25* a-i face B^2 C M iară] ce A^2 B^1 C M nu i-au C *26* solul acela B^1 dela craiul *om* M un *om* C M om de mare niam B *27* Desbaraj K Zbaraz *V A Ureche* Vişniovicești A^2 *28* debiia] abia B C să va afla M *29* vre o A^2 B *31* în vezetei] vezeteii B

1-2 Piasecki, 413 *26-27*. Piasecki, 422, *nu spune că era* den Vişnoviceşti, *ştire luată din Paszkowski*, *221*

---

1 urşinice] holosericis *Lat* Ciuberăle C] vasele Ax *după* caii *ad* **65.**
era B^1 C M *2*. *după* cofe *ad* era B^1 C M] *ad* şi A^2 B M ţinte A^2 B M cepragi] ceprage B^1] ceapraze A^2] ceapragele B^2] cătărămi M.] nodi *Lat* *după* cepragi *ad* tot B M *3* Întrându] când au intrat M *după* potcoave *ad*, de cai M *după* argintu *ad* la o seamă

de cai B C *4* cu câte cu B^1 C. bătut B] *om* C la cai *om* B C M anume] pentru B M uliţă B *după* uliţă *ad* Uită-te, ce e fala leşască ! M *5* -i *om* A^2 B înainte-i B C *6* solul *om* B^1 *7* hie] vie C *8* lui] solului C iară] iarăşi C] *om* B *9* apoi] pre urmă M] *om* A^2 Barnovschie C lui Barnovschii] Bâinovei C M *12* călăraşi B^1 dela] de A^2 B C M *după* Ţarigrad *ad* pre Ştefan vodă B^1. *13* vezirul B^1 C M *14* lui] cu A^2 Deci cum B] C călăraşi] tabellarius *Lat* *15* de acea vezirie aceluia A^2 veste *om* A^2 gloatelor] slujitorilor Ax *17* glas B^1 C Lasă, lasă A^2 B^2 câne M *18* nice *om* B^1 la scaun] înapoi C *19* trimis şi] răpezit C înaintea solului pen ţară] înainte C conacele] diversoria *Lat* *22* la] în M *23* rădicatul] rădicarea A^2] rocoşitul M enicerilor A^2 C asupra împărăţiei *om* A^2 *24* turburare] zorba C toţi *om* M cineşi] fişte cine Ax *25* sale] lor C Şi (I)] Deci B *26* cine era suptu aceie vreme *om* M suptu] întru A^2 *27* denafară] afară A^2 B de] den A^2 lui] sa C de casa lui *om* M *după* iasă *ad* denafară A^2 Deci] Aşa B *29* acelea C satcel] sat B C M *30* anume] ce să chiamă B Hascali C împărăţiei *om* B *după* Mustafa *ad* ce au stătut împărat B] *ad* unchiu său, al doilea rându Ax *32* a *om* A^2 B C enicerilor A^2 *33* lui soltan Osman] împărăţiei A^2 B^1 au fostu] era A^2 B că întorcându-să C

21-30 Piasecki, 424 *30-31* Piasecki, 424, *nu numeşte satul* Halcalı *32-33* Piasecki, 422

---

66. *1* soltan Osman] el C enicerilor A^2 B *2* cumcă B^1 C că] cum B^2 *după* stea *ad* tare B^1 s'ari cădea] să cade C *4* Mehmet B^1 C M Mahamet A^2 Ce] Şi-şi C] Ce-şi B *5* stângă] potopiască C *6* războiu B *după* şi *ad* aşa B C M nopţile A^2 B^2 M îi *om* A^2 C zugruma B C M *7* eniceri A^2 Iară] Ce B^1 C aşe plini] să-şi plinească M] a-şi plini B C plinire K *după* gândul *ad* lui A^2] *ad* aşa B *8* la] spre A^2 B spre] la A^2 B^2 prorocului său] lui Mehmet C] Mehmet prorocului M *9* la închinăciune] să să închine M pusesă] au pus B amu *om* A^2 B C M pre] după A^2 *10* strigătorii] telalii Ax şi dându B^1 şi pusesă purcesului împărătescu] şi au dat ştire de purces M a purcesului A^2 împărătescu] împărăţiei B^1 *11* enicerii B împăratului lor B^1 *12* strânşi] adunaţi B *13* mers-au M împărăţiei] împăratului B] C ca să să B^2 împăratul *om* A^2 B^1 C M *14* descălecaţi *om* M *16* al muftiului A^2 M să-l întoarcă A^2 *17*

dın] dentr'aceıa A^2 M doao A^2 spre] cătră C] cu M *18* şı (I) *om* B curtea împărătească] saraıurıle împărăteştı M şı (III)] de A^2 *19* însă atunce C M în ceıe dzı] a treıa zı B] într'aceıa dzı A^2] *om* C M *20* fără de C -le *om* C sultan Osman] împăratul M *20-21* aşe va va face] aşa şı aşa va să facă A^2 *21* şı aşea A^2 C aşe *om* C *după* dzı *ad* ıar A^2 cu arme A^2 B M] *om* A^1 C la curte *om* A^2] la curţıle împărăteştı B *22* cu maı multa mulţıme A^2 *22-23* dın toate nu era *om* A^2 *23* enıcerı B *24* fruntea pre lângă sultan Osmanu] maı capete C] frunte pregıur sultan Osman M] frunte la curtea împărătească B^1 *25* Sıngur] ıară M scăpase] au scăpat B^1] scăpat B^2 *26* ce *om* B enıcerıı A^2 *27* grădınă A^2 B C M *28* un *om* M unchıul luı C *28-29* care fusesă vreme] care fusese puţın maı naınte împărat C] care maı naınte au fost puţınă vreme sı împărat M *29* ce *om* B prostatecu] prostac B] prost C M] prostan K *30* îl scosesă] l-au fost scos B *31* enıcerıı A^2 *33* nı-ı] e B^2] ne ıaste A^2 M împăratul A^2

1-33 Pıaseckı, 422—423

---

1 stătu] au stătut A^2 B^1] sosı C la împărăţıe] împărat B^1 *2* enıcerıı A^2 C *3* nımenea A^2 *4* şı întâı la Edı-Cula îl ducea] şı-l ducea îndată la Edıculea B ducea] duseră C *5* cumva ıasă C *6* să-l omoară] de l-au omorăt enıcerıı C la Edı Cula pre cale ducându-l şı C *7* împărătescu *om* C ıară *om* B C M de nıce B nıce o *om* A^2 *9* aceıe podoabă] pombă ca aceıa şı pohvală Ax *10* şı până C M *11* pusese] puse M] *om* B numaı *om* B *12* prınse] bătute B M] *om* C. anume] înadıns Ax ulıţă B *13* carele B apoı *om* B C l- *om* A^2 *14* mare] multe M cheltuıale C *15* seım C *16* fostu nevoınţa Raduluı] sılıt Radul C] oblıcıt Radul M *17* şı] că B] ce A^2 *18* sol] solıı B] solul acela den Ţarıgrad M prılejıt] tâmplat B M] întâmplat Ax de au lovıt] de lovısă atunce B^1 *19* decı] şı B M ceauşu B^1 -l *om* B C *20* sol A^2 B C ce] ıară B maınte] de maı 'naınte B] maı naınte A^2 C oblıcındu] sımţındu B povestea *om* M *21* de sârgu] de grabă A^2 cale soluluı M *22* de] pentru B^1 C acel sol M că dacă A^2 l-au dus] au mărsu M *23* după adunare] şı s'au adunat M adunare] împreunare A^2 să dzıcă nımıcă] să dea solıa, nıce au dzıs nemıcă M *24* scaon A' M *după* scaun *ad* el şı-au luat M cabanıţa] chlamydem *Lat* *26* învălătucınd-o Ax *după* pus *ad* gıos B C^1 *după* şedzut *ad* pre dânsa B C *27* *după* haına *ad* aceıa B *28* ca să hıe

B^2 *31* de însemnatu B M ca în B^1 anı *om.* B^2. aı] a M] aiu B^1. *32* a luı Ştefan vodă Tomşăı *om.* M Tomşa C. prılejıtu] tâmplatu B^1. *33*. în *om* C M

1-7 Pıaseckı, 423-424 *13-16* Pıaseckı, 437 şı 501.

---

68. *1-2 punct după* aceasta, *nu după* zarve K *2* bırurıle B^1 C M. *după* bırurı *ad* dın an în an B^1. C în samă *om* B^1 *3* câte *om* A^2 C. ughı] de galbenı B^1 C quınque aureos ungarıcos sıngulıs *Lat* *4* Numaı] însă M -l *om* A^2 B^2 în pace *om* B *6* şı astădzı şı mâne *om* C M mazălıa B ıară *om.* B^1 C. *7* în *om* B^1 *după* care *ad* mazılıe C Şı] unde B^1 avuţııa] averea B^1 C M] pretıosa deposıta *Lat* *8* ce au avut *om* B C M ı-au C o au luat B *9* Domnu *om* C Ştefan *om* A^2 Tomşa vodă A^2 Tomşea *om* M *după* vodă *ad* în domnııa dıntăı M mare] maı B^2 *10* *după* sânge *ad* au fostu C *după* hıre *ad* şı C M îı părea] ı-să părea C ıaste aşe] aşa ıaste B M] aşa era C. *11* cum] cu B^2 cum domnııa întâı *om* M] însă în domnııa dentâıu B^1] încă în domnııa dıntăıu K multu maı C *12* patımă B C. *13*. el] acest domnu B^1 C pe] de pe M] supra *Lat.* poartă B^2 C curţıı *om* B^2 C *după* curţıı *ınterpolaţıı:* Care bısercă acum în anul 7213 o au înoıt şı o au zıdıt, de unde stă scaunul domnesc spre uşı, Mıhaı Racovıţ vod B^2. Care beserecă o au mărıt şı o au înfrumuseţat, de unde ıaste scaunul domnesc spre uşe, măria sa Mıhaıl Racovıţă voevod, la domnıa cea dentâıa în anul 7213 B^1 ıară acum, precum să vede, ıaste prefăcută şı înoıtă de domnıa sa, Io Mıhaı Racovıţă vod M. *14* şı] Fost-au Ştefan vodă Tomşa B stătut] venıt C *15* în ţară] ţărıı C *16* Cap 11 A^2 B^2. C *Tıtlu* A doao domnıa a Raduluı vodă cel mare B^1 C K Domnıa a doa a Raduluı vodă cel Mare M *17* celuı] cel A^2 M *18* a sămănătoare A^2 B şı *om* C *19* *după* dzıs *ad* ţara M cel Mare *om* B^2 *20* vestıtul C vestıt ıstorıc] fılosoful M] *om* A^2. *21* care] carele A^2] cum B *22* den] de pe C orı] au A^2 dentr'alte lımbı scoase B^1 M *23* lımba ţărăı noastre] românıe M] lımba românească B^1 K *24*. dzıcea B^1 C] scrııa M *26* şı care B M cum] cât A^2 C den *om* A^2. B^2. războıul C *27* avuţııa] averea B^1 C *29*. în cât] cât A^2 *după* ıaste *ad* putınţa Ax. dzıce] scrıe C Înţelepcıunea luı] înţeleptul K B sapıens *Lat* *30* *Text slav om* K B C *Lat* *31*. *după* разѹм *ad* adecă *V. A. Ureche*] *ad.* decı A^2 rostul] gura Ax.

direptului] celui drept M izbucneşte] izvorăşte B] iasă M înțelepciune B M

27-28. Plutarh, VI, p 169 *30-31 Citatul se găseşte nu în Înțelepciunea, ci în Pildele lui Solomon 10 13*

---

1 acestu *om* C *2* la toate *om* M -l *om* A^2 C M *3* giudețele] **69.**
judecățile A^2. şi] cu A^2 şi socotială] era C şi fără A^2 *4* nimărui A^2 B]. *5* « Fie care domnu M carele C boiariu B boiar C *7* giudețul] judecata A^2 *8* curtean B] aulicus *Lat* *9* nu] ne C. *10* la *om* B^2. *11* cei *om* B M gloată] poartă C mâne C *12* divan] tribunal *Lat* ferindu] ferindu-să B] temându-să A^2] păzindu-să C să nu să hie] pentru să nu fie B^1] să nu hie A^2 B^2 giudețul judecata A^2 *13 după* giudețul *ad* din calea sa cea driaptă M prilejiia] tâmpla B^1 M] găsiia C negăcitu giudețul] greşit giudețul B^1] vre un giudeț să nu să nemeriască pre cale C *15* aşa nu B *16* boeri] aceia B^1 dzicea aşa M De *om* C *17* boiarinul. B^1 domnul *om* M cinci, şase *Codd*] 5, 6 A^2 *18* boiarinul B^1 C *19* boiarin B^1 C *20* făcea voroave] voroviia C voroavă A^2 B şi tot cu blândețe *om*. C *21* mare *om* M răpit B C M] răpitoriu A] ut excandesceret *Lat* *22* îndelungat M *23* Pre boiarii B M la mare] mari B^2. *24* boiareşte C Ce, de nu B^1 *25* boiar B *26* pre altul B^2. C în locul lui B^1 suduire K *28* copilăriia] copilărie C] boieria B sa *om*. C. *29* căruia] pre carele C nu-i A^2 B C hirea *om* B^1 boiarie B] ad officia *Lat* *30*. *după* Ce *ad*. el B^1. denafară] afară A^2. B *31*. din rândul altora *om* A^2 pre] den A^2 oamenească A^2 *31-32* ce iaste de frunte *om* A^2. *32* în viață *om* M. frunte] cinste B^2 *după* frunte *ad* şi de cinste B^2 *33* să-i grăiască] de au grăit M

---

1 hiindu-i A^2 B C *1-3* hiindu slugă să nu hie uitat *om* M **70.**
2 norocul A^2 B I-au grăit] grăit-au A^2 B^1] Deci au grăit C *3* cu toții] toți C dânsul] el B^1 *4* iaste] era B^1] au fost C *după* iaste *ad* că B cu] în B^1 cinstei *om* B C M stăpânului B^2 stăpânu său M stăpânilor săi B^1 *5*. a hi şi ei B^2 *6* Răspuns-au B vi să triacă] vă treacă B^2 *7* eu *om* B^1 omului] lui M omului acestuia C *8* de boerie nu este] că nu-i de boiarie B iară] ce C iacă K, ia, că l-oi] -l voi M] iată voiu B] iată că-l voiu A^2 *9* vătăşiia A^2 B^2 *10* aprodzi] divan *V. A Ureche* K aprozi de divan B^1 vătăjiia de aprodzi] magistrum aprodorum *Lat*. *după* care *ad*. boerie M la] de B^1 C. la

Radul] în dzilele Radului B şi] vătăjiia pe B^2 *11* cei de divanu *om* B^1 *după* divanu *ad* cât B^2 nice la n'au fostu *om* M urşinice] holosericis chlamidibus *Lat* *12* cabaniţe B C jderi B C. şi (II) *om* A^2 *13* boiarin B *după* carte *ad* domnească C *14* să] ce B^1] *om* A^2 B^2 M *după* cartea *ad* domniască C *15* şi veni] ş'au venit B^2] veni C] au şi venit B^1 jalbă A^2 B^2 *16* de (I)] dela B^1 pre] pentru A^2] de M vătaf A^2 vătav de aprozi B M nou *om* C de (II)] pentru B *18* « Au nu B^1 *după* spus *ad* eu C acest A^2 B *19* *după* dânsul *ad* au zis B^1 măre] mă mire C *20* nice n'am C să-ţi dzicu] a ţi dzice B Au şi dzis B^1 *21* de i-au luat] ia-i B accipe taurea lora *Lat* gârbaciul] pilul Ax l-au pus B trei sute C *23* nimea A^2 *după* lume *ad* nu iaste A^2 de vine C *24* pustiire C M care B *25* veci] vaci *V A Ureche* *27* să] şi A^2 *28* ar hi fostu] au fostu A^2 *29* Nimeni A^2 *după* treia *ad* boiari A^2 cevaşi *om* M *30* Postelnicei K copii den case] ephebi *Lat* casă A^2 B C M] case A^1 *31* fotaze *om* B^2] cristis *Lat* foltaze *şi marginal* cioltare Ax *31-32* Mare . acestui domnu] Marei înţelepciune acestui domnu, mare întunecare B acei înţelepciune C

---

71. *1* Birul] haraciul Ax pre acele vremi] pre aceia vreme C] *om* M *2* enicerii B aicea la bir M la bir *om* B *3* hamgerea C hangeare A^2. B^2 Aceie] Aceasta B M Aceie vădzându] deci M *4* au mutat la împărăţiie] la împărăţie să să ducă birul, la Ţarigrad, au mutat C *5* ca aceia B C M Radul vodă *om* A^2 *6* mai avut B^2 mainte] mai nainte A^2 B mai *om* B^2 C M nici *om* B M un alt B *7* den câţi M *8* creştine] streine A^2] creştineşti B M mare] mult B dânsul] el B^1] Radul vodă M *9* îi feria *după* primejdii B *10* driaptă C *înainte de* către împărăţiie *ad* către creştini şi C şi datoriia creştiniască o păziia *om* C o *omite* B^1 *11* pace A^2 B M *12* cel *om* B C M *14* gătit fiindu C gătit la împărăţiie *om* M de oprială] să să oprească A^2] oprit să fie C *15* având laudă A^2 *16* cu înţelepciune *om* M *17* în ţară la noi] în Moldova C *18* feciorul] fiiu A^2 B^1 C M *19* nuntă A^2 B M feciorul] feciorului B] fiiu A^2 C M *20* om *om* M *21* doă *Codd*] 2 A^2 *22* Scaonile C boiarii C domnilor *om* C *după* domnilor *ad* de Moldova B^2 domnului de Moldova *ad* B^1 de Muldova] moldoveni M *23* munteneşti] a Muntenilor M dvorba] voroavă A^2 *24* *după* slujitori *începe* Zacelo 10 C Divanuri *om* B ceardace B.] porticus *Lat* *25* această] acea B^1 M cu *om* C de îmbe] dentr'omândoao A^2 părţile] ţările A^2 *26* a ţărâlor *om* B C M A^2 dencoace

C *28* den] de C *29* nunta aceia C petrecanie B *30* bişug C *31* întemeiată] temeinică A^2 B M *32* numai ce A^2 B C M dodiia] dodeia B] bântuiia Ax Cantemireştii B^1 *33* dezbătuse] abătusă A^2 acei Cantemireşti M

31-32 Piasecki, 438

---

3 împărăţiia *om* C păşiia *om* C *5* cu *om* M multu] zăbavă N K *5-7* după pacea Crăiia Leşască] după ce au făcut pace Turcii cu Leşii M *7* oardele] Tătarii aceia M *8* de veste C mare] multă C şi plian *om* C M *9* pradă a Leşilor, curundu *om* M *10* făcut câtăva pradă] prădat câtva M la Munteni *om* M Ce] şi C M *10-12* Ce, au săritu lui Radul vodă *om* *V A Ureche* *11* cu Cohurluianii B C cu] din C *12* lui Radul B C la întorsu] la întoarcerea lor A^2 *14* şi jalobă mare] mare jalobă B^1 C *15* mare *om* M Cantemir paşea B C n'au] nu s'au B *16* acea faptă B^2 *17* aceie] ce A^2 B M la] aice în B^1 C *18* cele *om* C şi *om* A^2 B^1 *19* aşe *om* M verile B^1 *20* la Hârlău] acolo B^1] *om* M curtea] casa lui B^1 tocmise] dresese Ax *21* besërice C câteva *om* B făcute] au făcut B^2 acolo] noaă B *23* podagră A^2 B] pedraga A^1] podraga C] podalghie M hirarga *Codd*] hiragra A^1 C *24* multu *om* A^2 B M viiaţa *om* C la] în C i-s'au A^2 *25* în anul] vleat Ax în anul dzile *om* B C 7134] 1626 Ax] *loc alb* A B C K în dzile *om* M K *după* dzile *loc alb Codd* *26* s'au prilejit de au scutit] au hălăduit M scutit] scăpat C *27* cu moartea M *28* Calga A^2 B de aice *om* B^1 C den] de C *29* den Bugiagu *om* M Bugiac B patru-dzeci de mii A^2 B^1. *30* dela Leşi C legate] ce le legasă B^1 *după* Hotin *ad* cum s'au pomenit mai sus B^1 *32* eşit] eşindu C den (II)] dela A^2 B M *32-33* de curundu Ţarigrad] ce eşise din robie dela Turci M *33*. lui Radul] Radului A^2 B C M rău] bine M 72.

---

1 i- *om* B *2* hălăduit] scăpat B M vrea] vrând B^1 astupe] acopere B^1 C M veri, neveri] Vineri veri B^2 *3* ţara Moldovei C vină A^2 B C cum] că M *4* să să găteadză] de s'au gătit B^1] să să gătească A^2 C] de s'au gătat M asupra] împotriva M înţăles] ştiut B^1 C *5* Radului A^2 B C de *om* A^2 şi de domniia vodă *om* K Barnoschie C *6* lui Radul vodă A^2 B^2 C în] pen M *7* *după* Cantemir *ad* paşa M priiaten-fărtatu M *8* Barnoschie C Barnoschii *ad marginal* Movilă Ax hatmanul B^1] vodă A B^2 C M *după* lui *ad* 73.

Barnovschie vodă M la] din C la boerie *om* B¹ K. *9* fugiia] să bejeniia B¹ C M cu oardele C *11* Barnoschie C hatmanul B¹ M.] vodă A B C *12* mare *om* B¹ s'au] l-au B *13* dela] den B la] în B¹ C făcută] zidită M C *14* dânsul] însul M în] la A² B¹ *după* Bucureşti *ad* şi l-au petrecut cu cinste M. Hriza C vistiiarıul A². cu (II) *om* B² M *15* postelnicul al doilea] 2 postelnic A²] vtori postelnic M *16* pre acele vremi] pre atuncea B C] *om* M *după* ţărâi *ad* domnu B C M Barnoschie C *17* hatmanul B¹ M] *om* A B² C. *18* Capul 12 A² B² C *Titlu* Domniia lui Barnoschi vodă C K. Domniia lui Miron Barnoschie vodă M Miron Barnovschii Moghila vodă, unul numit cu acest nume, carele au fost boiar de ţară, hatmanu Ax *19* celui Mare *om* M *20* hatmanul] vodă ce era hatman pe aceia vreme B *21* cuconi] ficiori B cunoscut *Codd*] *om* A¹. împărăţiei] la Poarta împărăţiei B M] la împărăţie C ce făcusă la Hotin la] ce au făcut la Hotin în vremea lui B *22* la sultan Osmanu] când împărăţia M *22-23* ales încă den *om* M *23-24* mârzeciia Leşască *om* M *25* pre Barnovschii hatmanul *om* M hatmanul B] vodă A C *26* la] de A² şi au mărsu] îndată au trimis B¹ *28* Îndată ce au stătut Barnovschii vodă] iar Barnovschii vodă dac'au stătut B¹ Barnovschii vodă *om* B¹ M la domniie] domnu M *29*. întâiu de Tătari *om* M dupre A² grije] grijirea B² *după* grije *ad*. ţării B C asupră-i C *după* Tătari *ad* cum s'au scris mai sus B¹. *30* trimis] mers B¹ Calga B C M *31* şi au] de au M ei *om* B². C.

---

74. *1.* şi apoi] după aceia M şi apoi ţărâi *om* B¹ să stricasă] era *stricată B¹ 2 la] dela B¹ 3 Titlu* Războiul Leşilor cu Tătarii Ax *atunce om C M 4* cuvântu] cuvântul B² C] tocmala C] parola *Ax -l] -o C 5 Crâmului] Tătarilor B¹* C] Tătarilor Crâmului M. den anu in anu *om* M cojoace câte 30 000 C *6* s'au sculat singur] au încălecat M fratele hanului *om* M *7* în] pe C] pen Ax *8* sângur *om* B Calga A² B *Lat 9* treia A² B *10* i- *om* C *11* şi *om* C. sângur *om* B C M Calga B C. *12* Hmilinţchii M. Hmilerschii C *13* feciorul lui] un ficior a lui B cădzut la robiie] robit A² robiie] prinsoare M pre un A². *14* de] decât C Calga B M soltanu *om* B¹. rob *om* B rob la Leşi] Leşii A²] *om* C apoi] pe urmă B] după aceia M *15* *după* eşit *ad* dela Leşi M. cădzusă] au căzut B² C] au fost B¹] cădzu A².] au stătut Ax. *17* că (I) *om* B *după* lovisă *ad* Leşii C *17-19* că măcar n'au putut *om* M *18* paşe *om* B¹. iară (I)] ce B² iară Leşii] adecă C. iară (II)] ce B¹ *19* acestor oarde] acestora

C Ce] Și B^1 *20* oardele] tătărâmea M la (I) *om.* B^2 la carii] câți B^1. Calga B M *după* soltan *ad* dentr'aceiia C numai ce era] și era numai M *21* țara Moldovei B^1. *21-23*. dându vina . și nevoința] cum s'au scris mai sus M *22* moarte A^2 B *23* și] cu B C *23-24* lui Barnovschii primejdiie *om* M *24* atunce *om* A^2 *25* cum] precum B C. florile B C M pomii B^1 M și (II)] de B^2 *26* ovilite A^2. B. C. M] iulite A^1] pălite Ax *după* ovilite *ad* și piedecate B^1 cădzute A^2 peste vreme] fără veste B^2] fără vreme B^1] fără de vreme Ax *27* *după* lină *ad* vreme și M a soarelui B^1 pre încet vin C frumsețile A^2 frumuseațile M *28* împiedecate de răciala brumei *om* M *29* care] cari A^2] carea B veacurile A^2. veacurilor B^1 viacilor M *29-31* care vacurilor. de țară *om* C *31* venitu-și M. *32* țara *om.* C iarăși în hirea sa M bișugul A^2. B^1 M *32-33* bivșugul oameni] de oameni și de tot bișugul B^1 M *33* și *om* B^2.

---

1 pot aședza țărâle] fac aședzare țărilor M iar nemila A^2 *3* *după* 75.
volniciie *ad* întâiu A^2 B C M. numai la bir] bir numai B bir] tributum imperatorium *Lat* într'un] în A^2 C M *4.* au răsărit] au fugit Ax.] au fost răsărit A^2] de au răsărit C] ar hi răsărit B dela] den B ocinele sale B. ori *om* B *5.* ori la satu boerescu, ori la satu *om* M ori (II)] sau B^1 pre toți *om* A^2 *după* adus *ad* iar A^2 B] iarăși C. *6* briasla sa M locul său] locurile sale B săliștilor B^1. C săliștile M siliștile lor A^2 pe *om* B. pe unde] ce să M *7* l-au A^2 C M le au dat] au făcut M *8* *după* Leșască *ad* și dentr'alte părți, de pre unde să dusese C așe *om* M în puțină vreme] în puține zile C *9* sale] lui M i- *om* A^2 M porâncă A^2. *10* să margă] de au mers M cu oștile țării *om* M țărâi *om* B^2 Dașov B Dașav C Dașău A^2 *11* întărirea B Dașovului B^1 *10-18* pentru întăritura acela an *om* M *12* la Leși] în Țara Leșască B^1 *13* și] nice B C *14* îmbe părțile pe aceste neamuri *om* A^2 Turcii *om* A^2 *15* Leșii *om* A^2 Ce *om* C *16* Neagră B Niagră locurile turcești *om* A^2 Dașăul A^2 pățiia] avea B^1 *17* nevoie *om* A^2 *18* de] și M *19* tocmindu] de au tocmit M ziduri B^2 șanțuri B^2 *21* *după* triabă *ad* *textul omis mai sus r 10—18 M* *22* împărăției *om* A^2 *23* Dașov A^2 B Dașev M Dașeu C fericirea A^2 B^2. țărâi țara B^1 *om* A^2 *24* dupre A^2 grijă B^2 grijea C M după grijile țărăi și după lucruri] de a tocmirea si de a face lucruri B^1 lucrurile B^2 dumnezăești A^2 B^1 fârșitu] sfârșit A^2] isprăvit C] zidit M *25* mănăstire B mare mănăstire A^2 mare *om* M dricul] șesul Ax orașului] târgului M Iașilor

A^2 B C, *26* în munţi] la munte B întâi ce să dzice] unde iaste hramul B anume *om* M B^1 *27* pajişte] temelie M C *după* pajişte *ad* o au zidit B^1 in Pazyszte *Lat* mănăstirea Dragomirna B^1 o au A^2 B^2 C sfârşit A^2 săvârşit B^1 C iară] fiind B el *om* B M *28.* oraşul] târgul B^1 M aproape de oraşul Sucevei *om* M aşijdere *om* B^1. M *29* mănăstirea Bârnova B lângă Ieşi] den codrul Iaşilor B] intra sylvas Issense] *Lat* *om* M *după* care *ad* n'au apucat a o săvârşi şi M fărşit-oa] săvârşit B^1 C M] sfârşit A^2 Dabijia B. *30* *după* locuri *ad* ce au mai făcut A^2 M lui *om* C *31* iară aice *om* B] aicea M oraş] Iaşi M oraş în Iaşi B C immă-sa] mumă sa A^2] maică sa B^1 M] măsa C făcută] zidită B^1 M lăsat] dat M *32* satul Toporăuţi B M sat la] dela B] sat de ţinutul M satul Şipotele B^1 la (II)] dela B^1 *33* afurisănie] blăstăm B mănăstirii sale Sfintei Mariei den târgu den Ieşi M] *om* A B C *Lat* K

---

76. *1* în ţară] cu ţara B^1. hie amestecaţi B^1 dări] dăjdii Ax *3* noastre oamenilor C multă vreme] îndelungate vremi M *4* patruzăci C -i *om* A^2 M pungi de bani M cerea] au fost cerşind C] au cerşut M] B dela] lui B *5* mazălia A^2 B neumplând A^2. neplinind M C. *6* patru C] 4 A^2 B M] *om* A^1 ani] ai B^2 la] în M. îi era A^2 C M *7* unui veziriu A^2 B C M ce să A^2 B] şi să M. ca să nu-i A^2 *8* El n'au M într'un chip] cum M *9* pentru obiceiu *om* B^1 *după* facă *ad* dela dânsul M pe] lui C M *10* carele au făcut] celui ce au zidit M de Sus] den vale B^2] in valle *Lat*] *om* A^2 C M *11* dodăială A^2 totdeauna *om* B^2 dela] la A^2 B^2 *12* şi (I) *om* A^2 şi (II) *om* A^2 li- *om* A^2 să sature] sătura B M] împle C *13* cel fără B M fundu] saţiu C şi luându-şi dela toţi *om* M *14* ţara şi domnia M pen] pren B^1] în B^2 pen Ţara Leşască *om* C Vineţiia C *15* şi s'au] s'au şi A^2 B şi] *om* C sa *om* B vecinică *om* M Deci să cunoaşte B^1 *16* matce] maice B^1 C drepte B aceştii ţări] ţării *17* B M iară nu A^2 B maştehă] maştehi B] vitrege Ax cându] căci C obicee C *18* cu] pentru M domniile ş-au lăsat] de domnii s'au lipsit M asuprele A^2 C *19* să hie] să să facă] C,] să să înceapă M *21* că ce] deci B^1 împărăţie] Poartă B] Poarta împărăţiei M *23* ocine] moşii Ax *24* lui] sa C *după* Leşască *ad* acolo M *26* fecior M celui Mare *om* *27* Cap 13 A^2 B^2 C *Titlu.* Domnia lui Alexandru vodă feciorul Radului vodă şi a lui Moisei vodă şi a lui Alexandru vodă Iliaş B^1. K Domnia lui Alexandru vodă sin Radului vodă şi a lui Moiseiu vodă i proci C Domniia lui Alexandru

vodă feciorul Radului vodă M *29* întâiu] dintâi C M] dentăi B^1. *30* căci că] cât că A^2 C] căci B^2] pentru că B^1 *31* câte] cât de A^2] cu C peste giumătate M de *om* M

10-17 Ureche, 258—259

---

1. altele] sau M *după* an *ad* trecute puțin M cu puțin *om* M *2* în 77.
anii lor prilejite *om* B^1 anii] ai A^2 B^2 prilejite *om* M întâmplat A^2
3 cetitoriule C M a scrie *om* B^2 *4* aceste] acele C *5* domnii scurte
M ce mai sus scriem] sus scrise A^2 nice *om* B^1 *6* strin A^2 B ori] și
A^2 *7* ori] și A^2 căci] că B^1] *om* B^2 nimica A^2 *8* a *om* A^2 B C *9*
anilor] ailor B] anilor lor A^2 *10* îți însămnăm] îți sămnăm A^2] își
însămn C] ț-am însămnat B^1 *11* Deci *om* B *12* în țară] țării B^1
13 celui Mare *om* M *14* i-să dideasă] îi dideasă C] i să dădusă A^2]
i-au dat M de] dela A^2 C M *15* departe] depărtat B^2 *după* departe
ad era A^2 M *16* slab] slăbicios Ax și (II) *om* B boleac A^2 bolnav
Ax și (III) *om* C *17* țărâi *om* A^2 împlându] umplând A^2] plinind
B C M *18* mazilie C *20* hatman C M *21* *după* oști *ad* împotrivă
B^2] *ad* împotrivă cu B^1 *22* Vasilie *om* B^2 cu Grama B^1 C M
i- *om* A^2 B M *23* Necoriță hatmanul M marginea B C M *24*
feciorul Radului vodă *om* M *25* cu domnia] domn M] domn țării
B^1 vodă] voevod A^2] *om* B^2 *26* ca un miel A^2 B C M ne lacom]
nice lacom B^1 *27* nemăruia rău] nu rău nemăruia B^2] nice cu rău
nimărui B^1] nemăruia cu rău C au scos] au rădicat B^1 M *după* scos
ad mainte C *28* în fruntea lăcuitorilor țărâi] a fi de cinste M a
lăcuitorilor țărâi *după* lipsite B țărâi] de țară C Pace era B^2 C M.
den] de C *29* datornicii B strânsoare B M *30* silă B M și așe să
împlusă țara *om* B] și de aceia împlură țara *V A Ureche* în vedere
M] aiave B C *31* orașe B M *33* mai (I) *om* M că mai mulți
A^2 cum] precum B C] cât A^2

---

1 mare] mai B C M nalți M multe] mare M] mult B] vivoară] 78.
vifoare A^2] vifor B^2 mare] multe M *3* îi scornisă] i-au scornit B
cum *om* B^1] cumcă A^2 M în Țara Leșască *om* C *6* *după* scaun *ad*
și să vie A^2 împărăție] Țarigrad M să vie *om* A^2] să margă la
Poartă B^1] la Poartă să margă B^2 ari vrea] de ar vrea B^1 M] de s'ar
avea B^2 *7* spre altă] să ia într'oltă B^1] să să ducă spre altă M și
om C Poartă] Împărăție M] Poarta împărăției B *8* așe *om* M stătu]
sosi M *9* Toțora A^2 B osteni] slujitori C *10* pren] pe un C ceauși

B^{1} *11 după* purcede *ad* den scaon M *după* lui *ad* Moisi M *12* s'au datu] au venit M domnia] domn M iar lui B cu a doa M *14* *Titlu* A doa domnie a lui Alexandru vodă Iliaş M ştire] veste B^{1} *15* la boieri *om* M şi voe rea *om* B^{1} *16* toţi M *17* au făcut sfat] s'au sfătuit M frunte A^{2} B de] den B^{1} C jalbă A^{2} *19* neştiutori] ce nu ştiu M rândul] obiceiul Ax] rândului *V A Ureche*] rânduelei K *după* ei *ad* şi ca să-i strice domnia, anume Ax *20* cădzutu] fost B] stătut Ax apoi] mai apoi *V A Ureche*] pe urmă şi B ce au cădzutu apoi domnu *om* C M Cehan vornicul *om* A^{2} M *21* spătariul] ensifer *Lat* *22* comisul] stabuli praefectus *Lat* *23* cu numărul *om* M 50] 80 K de (I) *om* B^{1} de (II) den B de alte C *24* capete] căpetenii B C de] den A^{2} B M purces] mers M Iară Ghenghea C *25* cu *om* B Ianachie A^{2} rămăsesă] au rămas B M caimacani C *28* cu domnia *om* A^{2} oblicise] înţăleseasă C] aflase Ax de boiari B *29* că vinu cu pâră] de venirea boiarilor cu pâră M nice într'un chip *om* M *31* cu *om* B^{2} şi (II)] iară M *32* să-i A^{2} B C ca să să sparie B] *om* A C M *33* fiindu aceasta B cutedzatu] apucat C

---

79. *1* face] facere K Batişte Veveli C *3-4* pot să să facă] să pot face M. *4.* peste] fără C M Aşe] cum M s'au prilejit] să prilejisă C] s'au tâmplat M *5* boerilor celora] acelor boiari M mersasă] au mersu atuncea M tuturora *om* M că până M a agiunge A^{2} B M agiungere K *6* voia] ştirea B^{1} C chehaialăi A^{2} *7* mult C *8* câţi au fostu] ce au fostu C] ce era B] *om* M *9* peste] fără C li- *om* A^{2} M *10* tocmală] aşezământ Ax] pace şi tocmală C şi legături *om* C. *11.* boierii] ei odată A^{2} B^{1} oprială] închisoare C] chisoare A^{2} ca să A^{2} *12* Ce] Numai B M prilejit] tâmplat B^{1} *13* uliţă C M curţile] săraiurile B M *14* săraiul său] săraiurile sale B l-au ucis] ucigându-l A^{2} enicerii A^{2} B cu piatră C Deci] ce B] Apoi C Deci numai *om* M *15* i-au C M şi boiarilor M priimire K *16* şi] de M giurământ C boerii *om* A^{2} *17* el] Alexandru vodă B boierilor iarăşi] iarăşi au giurat boiarilor M iarăşi *om* B^{1} *19* scaun] domnie M *20* (lupul nu hirea) *om* M de schimbă A^{2} iară *om* A^{2} B^{1} nu hirea] firea nu A^{2}] firea ba B^{2} C *21* la domnia *om* C dentâiu] întăiu C *22* cum] precum C trebile] lucrurile B^{1} M mai multu *om* B^{2}. *24* pre atuncea *om* M *25* Muntenii *om* C pre Leon B^{2} Leon C mari A^{2} mare desfrânăciuni] de fără socoteală desfătăciuni A^{2}. desfrânăciune C] desfătăciune M] luxum *Lat* *26* nespusă C M şi nespuse *om* B toate *om* M *27* căpeteniile] capetele B Ţărâi *om*

C. *după* era *ad* cap Ax Aga M Ax] vodă A B C atunce A² B C. *28* au cădzut domnu fericit] au stătut el la domnie B fericit *om* M. Supt] Pre B vremea acelor] acele vremi acelor B¹ *29* scosesă] au fost scos M dela împărăție *om* B¹ M *30* fecioru] fiiu A² M a Țărâi Muntenești] în Țara Muntenească B *31* tot în] în tot C a domniei C M *32* steagul de domnie A² M fecioru] fiiu A² M] fiiului C a feciorului B¹ *după* pornit *ad* să margă în Țara Muntenească B¹ *33* de aice *om* B¹ li-au] i-au M

---

1 înainte *om* M de *om* C *2* sprijineală A² B *3* dânsul] el M den *om* C *4* *Titlu* Cum s'au rădicat boiarii și țara pre Alexandru vodă B K nu putea] n'au putut B¹ mistuiască A² B *5* venirea lor M *6* Țarigrad] împărăție A² nice într'un chip *om* C lucrurile lui M *7* ce] cum C a lui Alexandru vodă *om* B M *8* dintru acestea C. *9* den] de A² în gândul B *10* Vasile Lupul C] Lupul Vasilie M] Vasilie A B *11* vornicul (I) B C M] vodă A *11-12* și pre Cehan Ureche spătarul *om* M *12* și pre Buhuș B C M vistiernicul A² spătarul B] *om* A C M *Lat* iară Costin M *13* postelnicul *om*. B M ori] au A² *14* ori] au A² avându] avea B¹ chiamasă B *15*. da] dase B¹] dare K amu *om* A² B *16* svat M de gânduri B¹. fapte rele B¹ *17* au ședzut] au esit B] s'au dus Ax *18* a *om* A². B M *19* Aseii *Lat* de] din C *20* cum că B¹ omoară pre toți C *22* vădzându boiarii B de adevărat] adevărată C peirea B¹ sa] lor A² B¹ *23* de Alexandru vodă *om* M cela] acela C să apucă cu mâna de sabie goală *conject*] să apucă de sabie goală B²] să apucă de sabie cu mâna goală B¹] *om* A C M *25* netocmele] tocmele C *26* Si atâta mulțime *om* C *27* s'au strâns den toate părțile *om* M *28* umpluse A² B pretutindenea A²] *om* C *29* ulițe A² B *30* Lupul B¹ M] *om* A B² C *Lat* vornicul B] vodă A C M *31-32* au mărsu rădicat țară *om* C *32* aeve] aevă A²] aiavea Ax] *om* M. strigă] strigând B² *33* Răspuns-au M **80.**

---

3 sa] lui C *după* sa *ad* cu toată M gloate] noroade Ax. *4* Mers-au C cu toții] toți C și *om* M *5* și să M *6* de *om* B¹ M. prilejită *om* B M *7* tâmplatu] întâmplat A²] auzit C *8* domolindu] potolind Ax puterea] putința C în puterea boiarilor] putere nici la boiari B¹ *9*. nice boiarilor C -i *om* B¹ C grosimea] grosimea fiind A²] grosimea țărănimii B] țărănimea C. M. Ce] iar B¹] că M și *om*. B² Lupul Vasilie M *10* vornicul B] vodă A C *om* M și *om* B². *după* **81.**

el *ad* unul B *11* tocma în cap A^2 C *12* Vasilie vornicul *om* M. vornicul B C] vodă A] judex supremus *Lat* *după* vornicul *ad* ce au cădzut domnu mai târdziu C. multă vreme] multe zile M *14* a *om* A^2 B M vârstiadză] strămută Ax] alternantur *Lat* *15*. *după* cale *ad* iaste A^2 B să fie] a hi B să fie frică celor] să să tiamă cei M *16* cursul] curgerea Ax lumii] vremilor M *17* celor mai mari B^2 grijă B *18* sântu *om* B^2. craii şi împăraţii şi domnii B C M. *19* hie de nime siială, ales de cei mai mici M sfială A^2.] temere Ax *20*. Eglitera M *21* şie] lui-şi C *22* drepţi C *23* de griji M grijă A^2 B stăpânescu] domnescu B^1 sfială A^2 B M] temere Ax *25* aproape de] spre M Balica Ax *26* cât nu M nicărui B *27*. hăicăia] hiicăia C] căia A^2 suduia şi A^2] *om* A^1 B C M jăfuia A^2 *28* strigatu] cerşut Ax să dea pre Batişte C să le-l dea A $^2B^2$] să-l dea B^1 *29* sta *om* A^2] stară K *30* *după* lui *ad* Batişte B şi] ce B^2] *om* C *31* dela] de lângă B^1 M dânsul] sine B^2 aşe] îndată C apucat ţăranii M l-au *om* B C M *32* a *om* B C M Şi *om* A^2 B^2 M.] că C *33*. de *om* A^2 B^2 C de viu *om* M. topoarăle B^2

---

82. *1* până într'atâta] aşa M amestecat] obrăznicit Ax Lepuşneanul A^2 *2* ermulucul C N] mantăoa A B M den spinarea lui] depe C a *om* C B Alexandru *om* B *3* bura a ploae] era o bură de ploae B] era bură de ploae C atunce *om* C *4* pen] pân C] pren A^2] peste B M *5* la pădure] în păduri C *6* aşe *om* C deşchis *om* M *7* pe drumul braniştei] pen branişte M *după* braniştei *ad* în gios B^1. dencoace de] lângă B *8* pornindu] puindu B] trimiţând M] rânduind Ax siimeni C seimeni A^2 B sineţele gata] arme M seneţe A^2. B *9* stătut] intrat A^2 B la] în B^1 îngrijire K *10* să nu ia] ca să nu să îndrepteze B] să nu să ducă M calea *om* B Cantemir paşe, la *om* B *Lat* *11* la Bugeag *om* M Bugeac B] Buksza *Lat* Ce] Şi B ales] lăsat C *12* vistiiarnicul A^2 B] vistiiariul Ax l- *om* B l-au tiimis la branişte] au mărs M la branişte *om* B^1 *13* să-i îndireptedză] de i-au îndreptat M] să apuce Ax pe la] dela B pre] spre B^1 şi pre C *14* Era] iară *V A Ureche*] *om* B *după* spaimă *ad* avea Alexandru vodă B^1 *15* vădzu] au văzut B gloata B^1 iară *om* C M viindu după sine B M şi *om* B la] în B^1 *16* lăsasă] părăsise M toţi *după* casă B *17* cu lacrămi *om* B *18* fiiu B^1 *19* vistiiarnicul C nice să să] nice să C] să nu să B *20* vre un *om* B^1 *21* pre] spre A^2. B^2. *22* Tătarii Ax i-au *codd*] s'au A^1 *23* şi *om* *V A Ureche* K *24* să margă] va merge B M *25* drumul] calea B^1 boierii lângă dânsul

om B. *26* cei den casă A^2 B C] *om* A^1 M *27* la margine în Galați B *28* au eșit] îi eșisă M și *om* A^2 B M înainte-i B *29* dela Putna *om* B *30* la] în A^2 B M -l *om* B^2. ca să B să-și C *31* iară *om*. B^2 C hie iară în scaun] ție iară scaonul M. domn în scaon B^1 *32* într'un chip] cum C *după* chip *ad* Alexandru vodă M *32-33* Deci, spre împărăție] ce tot și-au păzit calea spre Țarigrad, la împărăție M *33* pre la A^2 B *după* Gălați *ad* cu pace B^2] *ad* și au mers cu pace B^1

---

1. Cap 14 A^2 B^2 *Titlu* Pentru Barnovschie vodă, când l-au poftit boiarii și țara, să vie den Țara Leșască la domnie și cum au perit în Țarigrad B^1 K De perirea lui Barnoschie vodă C Când au vinit Barnovschie vod den Țara Leșască să fie domn și mergând la împărăție pentru domnie, i-au tăiat capul în Țarigrad M N 7141 Miron Barnovschii Moghila vodă, l-au chiemat împărățiia din Țara Leșască să-i dea domniia a doa și mergând la Poartă, i-au tăiat capul Ax *2* mântuiți] mântuindu-să M și țara de domniia lui] de B^2 domniia lui *om* B^1 K. *3* Iliaș *om* B^1 M au stătut] deci au stat B] *4* ne hie Lupul vornicul C.] Lupul Vasilie vodă A] Lupul Vasilie vornicul B] Lupul Vasilie M *după* vornicul *ad* (adică Vasilie vodă) C *ad* domn B M *5* legături cu tocmală B^1. *6* iar mai multu B] *7* Lupul vornicul B] Vasilie vodă A C] Lupul Vasilie M. ori] au A^2 câțva] oare câți B C M *8* trag spre] țin cu M *9* într'aceie dată] atunce M ce] și B svatul M *10* în Țara Leșască *om* M *10-11* să vie iară la scaunul țării *om* C *12* fârșitul] sfârșitul A^2] sfârșirea B *13* dzilelor lui C dia sila] sila M pre om *om* *14* C *după* ședea *ad* Barnovschi vodă B *15* iară *om* M să vie *om* B C M *16* *după* aceie *ad* bucurie ce i-au venit A^2 *17* tâmplări] întâmplări C] tâmplare B *18* craiului] la craiu B^1 C. domnilor] la domni B^1 C în] de B^1 *19* să-și margă A^2 C îndată *om* M *20* amu *om* A^2 B C M îl *om* C *22* Mainte] mai nainte A^2 B Mainte de purcesul] Până a purcede M Barnovschii vodă *om* C *23* liah] liav B^1] domn leșesc M *24* de grijă C *25* a domniei C de] den B C *27* unui domnu C. *28*. răspunsu] zis B M liahului] liavului C M la acele cuvente a lui *om* B^1 M acele] aceste C. a] ale A^2 B^2 *29* de] den B^2 C Liahul] Liavul C M *30* și *om* B^1 obezile A^2 B *31* Liavului C M **83.**

---

3 altu mijloc] altă mijlocire Ax ce numai A^2 B C *4* împărăție] Poartă Ax după] dupre A^2 sărutarea B^1 M *5* Sfătuia A^2 s'au cercat] au agiuns M *6* care] carele A^2 B] ce C. era pașă *om* C] seraschierul **84.**

Ax. la] de B pe atunce *om* B. *7* nu era] n'au aflat B de mărsu] să margă M Şi *om* M *8* i-s'au A² prilejit] tâmplat B M chemasă] chiama *V A Ureche*] au chemat M împărăţiia] la Ţarigrad C] la Ţarigrad, la împărăţiie B *9* den Ţara Muntenească *om* M *10* a] ale A² B *11* scosul] erectione *Lat* Leon M lui (II) *om* A² B C M *12* era *om* B¹. uşoare A² C M *13* *după* Matei vodă *ad* împotriva împărăţiei C n'au eşit] nu eşise B eşisă] au eşit B *14* suptu . leşăscu] în Ţara Leşască supt ascultarea craiului leşăsc M craiului] cumu-i craiul C *15* pentru să aducă B¹ M] pentru să poată aduce C] ca să aducă Ax. *16* sa] lor B M *18* putut hălădui] hălăduit B *19* *după* afla *ad* scris B²] *ad* povestea C *20* cu *după* vodă B M *21* preuţi C M şi călugări B glasuri] cu un glas B *22* li să dea] le dea B M pre Barnovschii B M *23* Lupul Vasilie A² B C *24* svătuia M Lupul Vasilie vornicul B *26* pen] pren A² B C Lupul Vasilie vornicul B C] Vasilie vodă care să pomeneşte Lupul vornicul A¹] Vasilie vodă A²] Vasilie vornicul M *27* că-i] că iaste B¹ mergere K pre la Matei vodă *om* *V A Ureche* *după* Matei vodă *ad* prin Bucureşti B¹ *28-29* cu toate mijloacele] cu tot mijlocul M *29* în ţară *om* M *după* înapoiu *ad* să nu-i fie a merge pre la Matei vodă, că-i ştia toate îmbletele lui încă den Ţarigrad M *30* l-or] îl vor A² B M. *după* Grecii *ad* în Ţarigrad M *30-31* pentru scosul lui Alexandru vodă *om* B K *31* *după* vodă *ad* den scaun C în Greci] Grecilor B *32* la scosul lui Alexandru vodă *om* C] la scosul lui n'au fost amestecat Ax Alexandru vodă *om* A² *după* vodă *ad* den scaun C *33* vodă *om* C ce era la hire *om* M slobodzitu] lăsat de s'au întorsu M

---

85. *1* oblicit] ştiut C] înţăles M] aflat Ax Lupul Vasilie B² *2*. *după* dânsul *ad* unde-l vor agiunge M. *3* Lupul Vasilie vornicul B C M] Vasilie Vodă A *4* apucat] agiuns B M Şi nice B era în puterea lui Barnovschii vodă] Barnovschii vodă n'avea putere B puterea] putinţa M *5* aice în ţară M] *om* A B C -i *om* A² C M Lupului Vasilie vornicului B] lui Vasilie vodă A C] *om* M *6* nefiindu-i domnia încă dată B² cu domniia dată] domn A²] cu domniia aşezat M *după* dată *ad* dela împărăţie B după] de B *9*. pen] de B¹ Silistra A² B M *10* luptat] silit M *11* Ce] însă B] *13* pot să slujască] le pot sluji B. le slujască C acele cuvente] cuvintele C acele] aceste B a *om* C] ale A² B] den B Svintei C Sfânta Scriptură B] a Scripturii B Оумкнуша A² Оумѧкнуша C M *14* нꙋ C M] *om* A скт] сꙋт

A^2 C M *text slav om* B *Lat* K *14-16* Muiatu-s'au ... săgeți B] *om* A Ç M *e probabil că în original nu era traducere, ea se afla numai în* B *care omite textul slav* *17* la] în A^2 C M *18* cu Barnovschii vodă *om* M *19* *după* vodă *ad* la împărăție M și să să B C M. *20* i-or face] apoi să nu-i facă M perire] peire A^2] pornirea *V A. Ureche* -să *om* B^1 *21* cumcă B dela] de M *22* răvașăle Ax *23*. punea toți B gloata B M *24* apoi *om* B^2 *26* dela] de C Lupul Vasilie vornicul B C M] Vasilie vodă A *27* den țară *om* A^2 *după* cărți *ad* de aicea den țară B den țară *după* cărți C cumcă de vor A^2 *28* *după* vodă *ad* atuncea B tot *om* A^2 B C M și] că el A^2] că M *29* iscoadă] explorator *Lat* *32* după] dupre A^2 fapta-i A^2 B *32-33* den țară, den domniia dentâi M] *om* A B C *33* în] den A^2

13-16 Psalm 55, 22

---

1 sfârșite A^2 B M supt] înti' A^2] la B *2* Neagră A^2 B M **86.**
3. svatul M să piară B *4* pre] ca A^2 câți] cei ce Ax *5* dânsul] Barnovschii vodă B^1 ori] au A^2 pue supt sabie] tae Ax ori] au A^2 pe *om* C catarge B^2] catargă B^1 Ce] Iară B *6* legilor C cei turcești C n'au pozvolitu, ce *om* C pozvolitu] vrut B] priimit M] dat slobodziia Ax *7* să să piiardză] să piaie C că să vor M *9* cu câteva dzile *om* B^1. *după* dzile *ad* mai nainte B^1 M *10* perirea sa *om* B^1 și] că B^2 amu *om* A^2 B C] acmu M închisoare A^2 B *10-11* că-l închisesă cu câteva dzile mainte vezirиul... împărăției] că era închis M mai nainte A^2 *12* în țară *om* C M îmmă sa] mumă sa A^2 C M] maică sa B] mă-sa *V A Ureche,* Deci care A^2 pre] prin C lui *om* B^2 *13* acea B M aceie scrisoare *om* A^2 *14* divanului *om* B^2] tuturor C privindu A^2 B M *15* sângur *om* M o feriastră C fereastră B M *16* den capete *om* B^1] de capete M] de boiari C și-și aștepta A^2 M *17* și ei *om* A^2 ceas (I)] zi A^2 ceas (II)] zi A^2 perirea-și B^1 ceialalți] alți B *18* înspăimați C M *19* petrecut câteva dzile] rămas M *20* să trecem] trece B] lăsa Ax cu pomenirea] de pomenire C M de niște C M întâmplări A^2 *21* cestui] acestui A^2 C B M *22* care, nu ... De *om* M aice în țară A^2 *23* De] Pentru B^1 C *24* grajdiurile A B M după perirea lui] într'aceia zi ce au perit M ceeș] aceia A^2 B] aceiași C dzi] dată A^2 *25* gios] la pământu B^1 acolo în loc C Și *om* C noaptea *om* C *26* în Țarigrad M până *om* până la A^2 C M câteva B C M] *loc alb* A *în original trebuie să fi fost o cifră* Ce acestea A^2] Și acestea M Aceste Ax

27 că s'au tâmplatu, ori *om* B C *28* prileji] tâmpla B² ori mai prilejit *om* A² ori că și altă dată să poate tâmpla ce s'au prilejit atunce M *27-29* că s'au tâmplat nevinovat] Aceste întâmplări de ardere, ori că după obiceai, ori că au arătat Dumnezeu sângele cel nevinovat Ax *29* *după* nevinovat *ad* poate fi că s'au întâmplat A² dumnedzăerescu] dumnezăescu A² M] cu frica lui Dumnezău B *30*. mare] mult M și mare Dumnedzău *om* B *30-31* De care mărturisia] Carele mărturisește B *32* pre la] pren B C miadză-noapte] miez de noapte C] miedzul nopții B] *om* M

---

87. *2* mândru] elegantiae sectator *Lat* inimă A² B drept A² B M *3* biserici A² B *4*. așe *om* C *4-5* Făcut-au multe] Măcar că alți domni și mai multe au făcut C *6* de ani (I) *om* C unii *om* A² C alții] sau C trei A² B M] 3 A¹. C] 8 *Lat* *6-9* Mănăstirea . pre numele *om* M] Au zidit câteva mănăstiri aicea în Iași și la țară, precum s'au pomenit mai sus C *7*. oraș, aice] orașul Iași *V A Ureche*] oraș in Iași B *8* lângă] la B o au B sfârsit A². *9* supt Iași *om* C M K supt dialul] în codru B *după* dialul *loc alb* A *Lat* Pietrăria *după marele Dicționar Geografic al Românie sub Bârnova* *10* *Înainte de* au istovit *ad* încă și în Țara Leșască C istovit] obârșit A² acia] cea A² B M *11* *după* lui *ad* Barnovschi vodă B¹ M bunătățile A² B. M. *12* împărăției] spre împărăție C *14* iarnă grea M Martie A². B M *15* care iarnă] de-i M erni B C îi dzic B C *16* 16 Ax] *loc alb toate celelalte codd* dzile *om* A² B C *17* Trupul lui B¹ M curții] saraiurilor M *18* învățat] dzis A²] poruncit B¹] pornit B²] trimis M *19* să slobozească A² de au slobodzit M pre un A² B M boiariu B² un boeriu chihaia lui *om* M care va hi] ce ar hi B²] carele au fost C chehaia C] chehaioa B *19-21* care slujbă în țară *om* B¹ C M K *20* cea mare] mare B²] *om* B¹ *21* Deci, au slobodzit *om* M *21-22* care era vodă] cel mare al lui și A²] cel mare ce era pre atuncea la Barnovschii vodă B] *om* M care] ce C *22*. Au mărsu și *om* M *23* oasele] trupul C B¹ oasele lui Barnovschii vodă M dinaintea curții *om* M curții împărătești B *după* dus *ad* de le-au îngropat M la] în M *24* pre (II) *om* C. cât] cum B¹ C lăsat] arătat C *25* în ceiași] în aceiași B¹] într'aceiași A². B² M. în ceiași noapte *om* C. Si *om* B *26* oasăle C oasele lui B aice *om* A² C *Zacelele 14 și 15 după zacelo 16* M *27*. La slobodzitul lui] După ce au slobozit pre M *după* postelnicul *ad* de au îngropat pre Vasilie vodă *(sic)* M. *28* au întrebatu] zic să fie întrebat B¹] să

fie întrebat M *după* ciaușii *ad* pre viziriul M cu pază] cu paza lor C l-or] îl vor M. l-or slobodzi *om* C fără de pază C *29* chehaia A² B va să A² *30* și ceialalți M ce mai era închiși] rămași în închisoare C și cei ascunși *om* M *31* mai *om* B¹ apucat mai la suflet] prins mai la suflet C] mai însuflețit A² suflet] suflete B] fire M. dacă au vădzut] văzând M *32 după* Costin *ad* cum s'au dzis mai sus M de pază C că l-au oasele *om* M *după* oasele *ad* s'au mai îmbunat și ei săracii A²

---

1 că au venit lui *om* B K dezdimeniață] des demeneață A² B] de dimineață M iară *om* C M *2* au dzis] iar să fie zis chihaia vizirului M el *om* M ca o oae] ca oaia B¹ C iară *om* B C. *3* Pasă] Să meargă B¹ că vei M că veți Ax ei] ceilalți A²] aceia M în puțină vreme *om* M K *4 după* Cehan Vornicul *interpolație*· carele este strămoș mării sale, lui Mihai Racoviță vodă B¹ *5* vistiiariul Ax și Costin A² B *7 după* vremi *ad* ce era A² *8* Schinder C Scudar Ax Boaz B C M Bogaz Ax *10* Răspuns-au B C *11* nu s'au pus] n'au pus B] nu au pus C. *după* încă *ad* pe nime C ar hi] va hi B *12* împărăției tale B să să pue] să va pune B¹ aceie țară] țara A² *13* Chiamă] să cheme C ce-s] ce sânt A² B boiari A² B M *14.* ori] vor C] ar B² *15* tot *om* B² aceieși] aceia C *17* înspăimat] spăimat B² ori] sau Ax *18* avuțiia] averea B¹ C *20* sânteți A² B C *21* veți pohti] va fi pofta B² *22* Întorsu s'au B C M den spaimă cu bucurie *om* M *24* veste B C M i-au C ș-au] au B C M *25* îndată *om* M *26 după* ales *ad.* să le fie domn M Moisii B¹ în locul lui Barnovschii vodă *om* M *28* Cap 15 A² B² C *Titlu* Domniia a doao a lui Moisei vodă B¹ K A doa domnie a lui Moiseiu Moghila vodă C M Moise Moghila vod cu a doa domnie Ax *29* cu toții a doao dzi și boiarii A² *30* curțile] curtea A²] seraiurile B¹] saraiul B² curțile viziriului] la vizirul M *31* s'au luatu B² fără zăbavă] apoi M spre] de au vinit în M 88.

---

1 câteva] multe B C M făcute] ce să făcusă C de cheltuialele ce s'au făcut *om* C M *2* asuprealele B C *3* suspinul] suspiciis *Lat* dentre] despre B *4* să jăluia M] bănuia C pre] de B² Lupul Vasilie C M Vasilie Lupul B *5* oblicise] vădisă C den] de pre B C ales] trimis M *6* Moisii B¹ *7* să-l prinză M pre Lupul vornicul *om* M Lupul Vasilie B² C Vasilie Lupul B¹ *8* cestor C *9* mare] mult B²] tare M pază avea] să păzia M Lupul] Lupul 89.

Vasılıe M] Lupul Vasılıe vornıcul B^2] el B^1 bună pază C *după* pază *ad* era A^2 *10* au fugıtu] şı fugısă C *11* au fostu] s'au M tupılat] pıtulat A^2 C aıce în ţară *om* M păduri] podurı *V A Ureche* *12*. chıpu A^2 B M neguţıtorescu] de neguţătorıu B M *13* Iară ce au avut *om* M îmmei] mumeı A^2 B C mume-seı Ax sale] luı B^1 C surorıı A^2 B C surorılor K *14* au avut] avea Ax Moısıı C *15* asuprealǎ] nevoıe B^1 n'au] nu le au C avea] au avut B M luı] -ı A^2 *16* coconıı Ax cuconıı luı B Moısıı C spre] de B care lucru] aceasta M. poate *om* B C. *17* hırea creştınă] blândeţele Ax creştınească C M. *18* Lupul Vasılıe B în] la B^1 C după] pentru B] *20* Încă pre cale M. *21* amu *om* A^2 B C M îı venısă C poruncă A^2 B] veste cu poruncă M dela împărăţıe *om* B *22* supusăsă A^2 B^2 *23* Vadıslav B^2 oştıle C *24* Şı] cât C amu *om* A^2 B C M a stare] de a starea C. a sta A^2 B^2 M *după* Leşılor *ad* cu oştı B *25-26* ţınea Moscului *om* C *26* Mosculuı] Moscalılor A^2 N M prıımea] prımıse B *26-27*. să hıe . împărat] să le fıe împărat craıul leşesc M *28* sol *om* B^2 gıuruındu-le] făgăduındu-le A^2 *29* Azderhanul] Azderahanul Ax] Astrachanıam *Lat* doă A^2 B C] 2 A^1 M care] carele M le ţınu B C *30* acmu] astăzı M sa] lor B C *31* atunce A^2 *după* atunce-şı *ad* Turcıı M orânduındu] şı-au orânduıt N *33* dela] den B la] în B C

22-27 Pıaseckı, 550 *28-33* Pıaseckı, 552, *în loc de* Cazanul şı Azderhanul *scrıe* « certas provıncıas tartarıcas cırca mare Caspıum ».

---

90. *1* Ţara Muntenească şı ţara noastră] muntenească şı Moldovenıı M] ţara noastră şı Ţara Muntenească B] Ţara Muntenească şı noastră A^2] Ţara Moldoveı şı Ţara Muntenească C *2* Cantımır C. Cantemır paşa Ax cu trecătoarea] trecând M. Hrıncıul Ax *3* pe den gıos M în Ţara B robıse] au robıt M şı (II) *om* C *4*. câtva] mult B C M *5* hatmanul leşăsc M carele] ce M aıce la margıne *om* M la] pre B^1 craıul B *după* paza *ad* margınıı M *7* pre] pe lângă B^1] peste M în preajma] drept C] pren B] împrotıva M Cornuluı A^2 B^2 C. M luı Isas C şı] pre carıı Ax ı-au lovıt] lovındu-ı A^2. *după* lovıt *ad* pre Tătarı M. de] şı B^1. *8* toţı *om* M câţı] ce M B. câţı luasă *om* C câtva] mulţı B M den *om* M B *9* În anul 7141 Avgust C În anul 7141 în luna luı Avgustu B Av[gust] vl 7141 A^2 sosıt] ıntrat C şı Moısei B^2 Moısei Moghıla C *10*. *după* vodă *ad* în Iaşı B. în] la B. bıne *om* B după neaşedzat *ad* în scaun C.

după neaședzat *ad* iară la al doilea an B^1 și (II) *om* B^2 *11* *după* țară *ad* la al doilea an B^2. la] în luna lui C 7 Ax] *loc alb* A B C M *Lat* vleato] în anul C M] *om* B K *12* acesta] acest Ax *12-13* (și dentr'acesta mele) *om* B C M *Pasajul numai în* A Ax Și dintr'acest an sânt începute și zilele unuia den cronicari Ax^2. *13* dimpreună A^2 B cu Moiseiu M C B oștile țărăi] oaste de țară C] oastea țării C spre] la M *15* unde cade] drept gura M apa Smotriciului care apă vine pre la Camenița M] apa Cameniței A B C] fluvius Camenecensis *Lat* K *Că lectura din* M *de obiceiu mai defectuos e cea corectă, dovadă că o apă a Cameniței nu există, iar râul Smotrici trece prin Camenița și se varsă în Nistru* *16* în Nistru *om* M *17*. Leșilor toată B Toată puterea Leșilor M *18* a *om* A^2 B a strânge] au strâns C *19* și (I) *om* B C ca pre] cu B^2] ca B^1 C M 11 000 K *20* au pus tabăra sa] s'au tăbărât M supt Camenița *om* B^1 K capiștea armenească] sepulchra Armenorum *Lat* *21* pe Nistru dincoace] dencoace de Nistru M *22* precum s'au pomenit *om* C singur] iară el M *24* de toate oști] oaste M] *om* A^2 C oștile B C cu Turci, cu Tătari B cu îmbe] dentr'amândoao A^2 *24-26* cu Tătari și țara noastră *om* M cu îmbe țara noastră] cu Moldoveni și cu Munteni, cu Matei vodă B *25* domnul lor *om* C. și] cu A^2 *26* ca la B^1 C de oameni de războiu *om* M. *27* pușce C *28* și ei cu *om* M cu *om* B^1 *29* tare] mare C *30* denadiriapta] din stânga C până s'au amestecat] cât să amestecase M *31* denastânga] din stânga C *după* domnilor *ad* cestor țări M ori] sau A^2. nedeprinse] nedeprinsă B C] nedeprinși A^2 *32* hirea] fiindu A^2 hirea țărălor acestora *om* M la foc] cu focul Ax ori] sau A^2 *32-33* pre Munteni și pre ai noștri *om* M *33* asupiă B creștinului] de creștin B] creștin M ei au A^2

1-8 Piasecki, 552 Rinczug *în loc de* Hrinciuc *13-26* Piasecki, 552—553, *dar scrie* in monte illi civitate qua Tyram ac Chocimum spectat *în loc de* despre capiștea armenească *27-33* Piasecki, 553

---

1 stat B *după* slab *ad* adecă Muntenii și Moldovenii M și] nici **91.**
M *după* multu *ad* cu năvala M *2* șanțurile] șanțul M care da] care-i da A^2] carele da C] ce era M *3* desu] tare M *4* cu toată oastea *om* M *5* care] ce A^2 B^1 C M iară au] i-au B^2 *6* amu] îndată B] *om* A^2 C sta cu A^2 C săbiile A^2 B zmulte] smulse A^2 *după* zmulte *ad* Turcii B *7* de frica lor *om* C *8* și așa au B

toate oştile *om* M *9* li *om* B *9-11* şi înfrânsesă leşească] ce n'au putut răzbi tabăra leşască, nice cu a doua năvală M *10* sprejăniială] înainte A²] apărare Ax făcutu] isprăvit B nimică C *11* a doa năvală] aceia năvală de a doao A². ca să B răzbi] să răzbească C] sparge B *12* peste] în A²] până la Ax *13* spăriia] speriia A] face spaimă B *14* dela Cameniţă] de acolo M ca să] care vrea el să C M pusă] supusă C] tocmită M *14-15* ca acela putinţă *om* A² *15* ce nu C în putintă M făcut] scornit domnii M *16* cum au] că au A² B] cum să fie C *17* *după* căzăceşti *ad* viindu C. *18.* Leşilor *om.* B² au sositu până la] au înţeles B] au auzit M. *19* veste aceie *om* M care] şi B¹ Abăza paşe *om* B *20* de adevărat *om* M de-i B de e A². şi întrebându] au chemat M *după* vodă *ad* de l-au întrebat de acea veste M au adus] dus-au M pre călăraşi A² B] pre acei călăraşi M *21* înaintea lui *om* M] înainte *V A Ureche*] înaintea lui Abaza paşa B adevereze A² C cum că A² B *23* oaste A² B oaste căzăcească M *24* purces] a să întoarce M. *25* răceala A² B M doă A² B C M] 2 A¹ *26* şi *om* A² C aceieşi] aceia C. cu *om* M îndărăptu] înapoi B¹ C M] îndărăt A² *27.* bucuroşi] cu bucurie era B¹ că] căci A² B nepriiatini] duşmani M. *28* n'au] nu i-au mai A² n'au gonit *om* M păzindu] îşi păzia M] păzindu-şi A² B *29* de veste C de *om* M *30* oraş] târgşor B pe] lângă B leşescu Cameniţă *om* M în] mai A²] den B *31.* celui] acelui C celui târgşor] Studeniţei M la care] unde M *32* puţini B. puţintei C Ceielaltă] altă M *33* strânşi] bejeniţi B au fostu *om* A² C. M au fostu bejenari *om* M băjănari A²

1-11 *27-33* Piasecki, 553, *dar nu vorbeşte de* săbiile zmulte.

---

92. *1* Apăratu-s'au B doă A² B] 2 A¹ C în doaă M. iară] apoi B. *2* cu noapte A² C M *3.* strânsă *om* M acolea *om* C cădzut] stătut A² în robiie la Turci şi la Tătari] în mânule Tătarilor şi a Turcilor C *4* la năvală *om* C la acea năvală M *după* noştri *ad* şi Muntenilor M *după* a merge *ad* la dobândă M *4-5* iară piae *om* M *5* s'au] au A² B C ştire *om* B¹ să fugă A¹ C piară A² B *6* scoaţă] facă B¹ *7* oameni de frunte M oameni mai de frunte M i-au B C M. ales] trimis B C M *8* în] den B în Ţara Leşască] la împărăţie M *9* roabe] robie A² *10* de] la C M o au trimis A² C au trimis-o B punându-i] puindu-i C] punându-i nume] făcând veste B *13* spre Dunăre] înapoi M foarte *om* M pre] spre M domni] domnii ţărâlor

acestora M *14* înşălăciunea A^2 B M care] ce B^1 s'au aflatu] au aflat el M mai apoi B c'aceie] că ceia B C] că aceia A^2 cu Căzacii] pentru Căzaci B^1 A *14-15* C'aceie. scornitu] că acele voroave pentru Căzaci M *15* fostu *om* B^1 n'au fostu nemică] nu era adevărate, ci scornituri M nimic A^2 C *16* sosit] vinit M aice *om* B^1 la] în B M. stătut] descălecat B] tăbărât M cu corturi *om* M corturile A^2 B C. desupra] despre K *17* aşedzat gândul lui *om* M cu gândul A^2 B *18* *după* prindze *ad* Abăza paşa M *după* boerii *ad* lui Moisei vodă M pue B *după* obedzi *ad* şi M ia] ducă M *19* plătiască] curăţască M ponoslu] ponos A^2 B^2 i-au] i-ar fi A^2 C M *20-21.* orbu . hatmanul *om* M *21* au descoperit paşe] au dat de ştire M *22.* şi] de M în ceieşi] într'aceiaşi A^2] într'aceia M în noaptea aceia boiarii B den Iaşi *om* B *22-23* de dzuoă] cât până în dziuă au agiunsu B agiunsu unii M *23* mănăstirea Pobrata B C M *24.* pre Moysei vodă *om* A^2 *25* *după* boeri *ad* iar Matei vodă fiindu-i cirac, prea lesne ş-au tocmit lucrurile la dânsul B *(şi în trad Latină)* K *deplasat din textul de mai jos 32-33* Abăza paşe *după* dzi B *după* samă *ad* Moisi vodă pentru boiari B *27* boerii *om* A^2 pe Leşi *om* A^2. B să vie în urma A^2 B *28* s'au sfârşit A^2 B] au fost M *29* în anul] vl A^2] în anul ce scrie mai sus B *29-30* în anul . scaunul său *om* M toamna la *om* C deci la A^2 Noemvrie A^2 B *30* spre] la B C scaunul] locul C *31* nepărăsit pâraia] nu părăsia a pârâ B] şi apoi nepărăsind Abăza paşa pâria M *32* Moysei] Matei B^1. *după* Moysei vodă *ad* pentru boiari B^2 pentru Matei A^2 ciriac M. *33* prea lesne *om* M Iară Matei la dânsul *Deplasat mai sus* B *Lat* K lucrurile] trebile M Iară] Deci M

1-5 Piasecki, 553-554 *6-11* Piasecki, 566

---

1 mai putut M Iară pârâle lui] Şi pentru pâra lui n'au putut **93.**
domni îndelung Moisei vodă B^1] Şi de pâra lui n'au putut a trăi multu Moisei vodă în domnie B^2 în domniie *om* M *2* acolea pârâş M Lupul Vasilie Vornicul C M Lupul Vasilie B vornicul *om* B cunoscut paşe] fiind lui Abaza paşa priiaten C denainte B M *3* ce au domnitu] domnit-au B] şi au domnitu M Abăza paşe] aceia M *4* peste *om* A^2 Deci la] şi M] iar A^2 B i-au venit mazilia şi *om* M mazălie C s'au dat] au luat M *5* lui *om* Lupu Vasilie vornicul B M] Vasilie vodă A C *6* mazilie C sa *om.* C sa den domniie *om* B *7* sătul fiindu A^2 *6-11* *(Zacela 14)* *om* M *7* au mărsu] au

trecut B^1] s'au dus Ax *8* -şi *om* A^2 C *9* câţiva trecuţi ani A^2 petrecuţi] petrecându-şi B^2] petrecând B^1 în (I)] cu A^2 *10* în cinste A^2 C sfârşit A^2 B pre vremea] în zilele Ax domniei *om.* C. *11* lui Dabijea] Dabijii A^2 B^2] Dabijăi B^1. *12* Cap 16 A^2 B^2 C *Titlu*· Domniia lui Vasilie vodă B^1 C M K *13* a lui B^2 *14* şi (I)] cu B. bişug A^2 bişugul B^2 C şi (II) *om* C. *15* avuţiie] toată avuţia B] avere M omnium opum *Lat* *16* În anii dentâiu *om* M ani] aii A^2 *17* de] pentru B^1 iarăşi C apoi, după] peste M *18* trei-patru C] 3—4 A] trei B^1 M] 3 B^2 triennium *Lat* ai A^2 calea A^2 C. Împăraţii B^2 Turcului *om* A^2 *19* cu soltan Murat *om* M Vavilonul] Bagdat C pre aicea M *20* într'aceste A^2. la mare linişti] cu pace şi cu linişte M] în mare pace şi linişte B^1] în pace, în linişte C şi mare ferícii] şi ferícirí mari A^2] şi în mare ferícire C] *om* B^1 M *21-28. (zacelo 2) om* M *22* în 15 capete C capul al 18 B^1 capul al 15-le A^2 B^2 Capul XIV K *23* fugisă] au fugit B *24* în] la B^1 *25* capete] Ţarigradeni B^2 *după* capete *ad* fiindu A^2 *27*. carele A^2 B lui] aceluia B^1 *27-28* vădzându-l treabă *om* K *29* *înainte de* Dacă *ad* Vasilie vodă M nevrându] n'au vrut B C. M nevrându să hie nemulţumitoriu] vrând să fie mulţumitor Vasilie vodă C *31* neamestecându-se casăi lui *om* M K

---

94. *1* la] lui *V A Ureche* *2* nevoe M *2-3* şi lăsindu-l ari vrea] ce în ce parte îi va fi voia M ori spre ce parte volnic] neoprit şi volnic M. *4* de nice C grijă A^2 B *5* pentru în Ţarigrad *om* B^2 *6* că ce] căci A^2. B M prilejit] tâmplat M acestea C *7* domnielor] domnilor A^2 B supt] dentru M *8* carea C esu domnii] este domnie K *9* Dupre A^2 ţirimonie A^2 B^2 M ţărmonie C] officia *Lat* *10* dela] den C M *11* strânsu *om* M lui] sa M *13* iară putere] cu mare gătire s'au gătit M mai *om* B^1 *14* mai *om* B a *om* A^2 C M *15* care] ce M *16* n'ari] a nu M] n'ar A^2 B^2 cu] în B *16-17*. cu rândul atâta] lucrul dentâi nu lucrase atâta M *17* înaintea împărăţiei] la împărăţie B C M Deci] Şi B^1] ce M. *18* îndemnară C sta] stare K *19* la] în C făgăduinţă] făgăduinţe A^2 B] nevoinţă şi făgăduintă C *20* de (I)] dând A^2] să dea M Cazan B C de (II) *om* A^2 M Astrachanum *Lat* Azderhan B C să fie *om* M *21* Turcilor] ai împărăţiei A^2 a *om* B^2 M ne aşedzat bine la domnie *om* M *22* poroncă A^2 B iară *om* C M *23* ca] cum C *24* den Ţara Moschicească *om* M *25* pornit de] venit dela M craiul leşăscu B. Tărbinschii B M Trâmbiţchii C Trzebinski *Lat* pre carele *om* C *26*

dându-i C ştire] veste B^{1} craiului *om* C. *25-28* pre carele la împărăţie *om* M *26* lui Conețpolschii B^{2} cându] că B^{1} M *27*. asupra lui] asupră-i C. oştile C îl trimisesă] l-au trimis B^{1} *28* întrebându] să întrebe M de Turci *om* B M den ce M *29* stricăciunei de pace] stricăciunea păcii M cei legate] ce legase B^{2}.] ce era legată B^{1}] ce făcusă M] ce-i legată *V A Ureche* la] dela C *30* pen] pren A^{2} B M *31* în dzilele Abăza paşa *om* *V A Ureche* Ce] Iar C -l *om* M

13-23 Piasecki, 566, (*fără* Cazanul şi Azderhanul) *24-33* Piasecki, 566

---

1 prin soliia lui] dentru dânsul B^{2}] dentru el B^{1} aceie cale a lui] **95.**
calea lui A^{2} a lui *om* M *2* să-i] să-si C.] să A^{2} B^{2} răspunzându-i A^{2} B cumcă B *3* împărăţie A^{2} B^{2} unul den paşi] un paşă M *4* Liahul] Liavul C M] solul B^{1} cu mijloace] de sâne B M s'au dat B^{2} de sine *om* B M *6* să-l sloboadză... a-l slobodzi] de l-au slobozit M slobozire K *7* solului *om* C M *8* care] cum C] precum M pornitu] întorsu M *9* curând înapoi C fără zăbavă *om* M gata *om* C *10* svadă M *11*. a] al A^{2} B craiul leşăsc C *13* şi (II) *om* B C şi dându-i Turcilor *om* M *14* deci *om* C *după* căutatu *ad* lui craiu B^{1} lui craiul K *15-16* au legat Leşilor *om* M Moscalii] Moscul C *16* Moscu] Moscali B *Punctația după* A B *şi Lat In* C (*şi V A Ureche*) *după* pace *punct, iar după* Leşilor *fraza continuă* *17* îndată *om* M seim A^{2} B *18* împotriva C *20* şi *om* M den] dentru M solul Turcilor] dela Turci sol B *22* den țară *om* M având] făcându-i A^{2} *23* nestătoriia lor la cuvântu] nestarea la cuvânt B] nestătătoriu lor cuvântul A^{2}] ce n'au stătut Moscul la cuvânt M *24* trimis] pornit M şi (II) *om* C sol *om* B^{1} de] pentru B^{2} înoitura] înoirea M] întăritura C anume *om*. M *25* Şahân Aga A^{2} B divanului] împărăteşti C amu *om* A^{2} B. C M *26* Cazâlbaşii A^{2} B M Cazâlbaşul C] Persis *Lat* amestecături A^{2} B M Bagdat C adecăte A^{2}. *27* adecă Vavilonul *om* B^{2} C. turcească C *28* oştile A^{2} B C M amu *om* B C M Şahin agga] Şahân aga B] Şahin paşa A^{2}] acel sol turcesc M *29* singur *om* M *30* lui Şahin agga *om* M Şahân aga B *31* craiul *om* M stricăciunea M şi *om* M călcătura] călcarea B^{1} C] *om* M care] ce M. *32*.

s'au făcut] să făcusă M *33* şi între dânsul] împreună M dânsul] acel sol B^1 K oşti] oaste B^1 M] oştile B^2

1-10 Piasecki, 566 *11-18* Piasecki, 566—569 *19-33* Piasecki, 569 *fără războiul pentru Bagdat.*

---

96. *1* Turcul] solul turcesc B *2* cum că A^2 B M gata *om* C *3* peire M *4 Expediţia are loc în Septemvrie 1634* *5* mari B C M *6* cronica B M oameni C M carii spun *om* M *8* mare *om* B^2 M *9* oştile B avea] era B era] au fost B *10* *după* vremi *ad* fiind A^2 *11* sosire K *12* amu *om* A^2 B C M era] sosise B *13* şi (II) *om* A^2 B M *15* călcătură a păcii] călcare de pace B^1 carea] ce B C *16* fără ştirea împărăţiei *om* B de ştirea C *după* pace *ad* căci fără ştirea împărăţiei au făcut aceia B *17* Şi aşe] deci M *18* zsugrumat] sugrumat A^2 B] *om* C M gătirile A^2 C M *19* fiindu la Moscu *om* M cu oştenii] tot cu oştile A^2] cu oştiri B^2] cu oştile B^1] cu oştiia C *20* Şi au B M pacea A^2 iară *om* C M *21* înoirea A^2 C *23* Bugeac A^2 B om *după* vestit C M cu] de M războae C *24* drept C *26* într'acel B M luoat A^2 *27* Persi] Persu M *28* înapoi *om* A^2 -oă *om* A^2 B M Cazilbaşii] Persae *Lat* *29* pre] în B^2 pre sama sa] înapoi B^1 sa] lor C M mare *om* M lineşte B^2 *30* cu pace B C în pace M fără nici o grijă A^2 grijă B fără grije ţara *om* M *Punctuaţia după* A^1 C , *la* A^2 B M *(V A Ureche* K *)* *virgula e după* părţile *în loc de a fi după* ţara *31* pre *om* B C *32* ce] însă M ţărâi *om* M *33* agonesită] a agonisi A^2 le biruia B^2 toate domniei] toate dările C greutăţile a domniei *om* A^2 greutăti B M a domniei] despre domnie B

1-5 Piasecki, 569 *11-16* Piasecki, 569 *17-20* Piasecki, 570 *23-24* Piasecki, 569 *25-29* Piasecki, 586—587

---

97. *1* Ţara Unguriască] Ungaria minori *Lat* *1-6* *(zacelo 14) om* M *2.* Betlen A^2 B Betliian C Iştfan A^2 M] Işteoan A^1 B] Iştefan B] Iştivan C Gabăr B^1 *4* Iştfan A^2 B M] Iştieoan A^1] Iştioan C avea] a lua B *5* gătirile A^2 *5-6.* lui soltan Murat iară *om* C *8* sa] lor B^2 M] *om* B^1 pre] dupre A^2] depre B C *9* Neagră A^2 B M polnii M] cel de câmpu A^2 B] *om* C *polnii este termenul polon pentru de câmp* *10* le] să B^2 *11* său] lor B^1 C Şi *om* M în cesta anu] în-

tr'acest an C] în anul acesta B] într'acesta an A^2 M 12 şi *om* B Nipru] Boristenis *Lat* 13 a Niprului *om* M oprindu-i B^2 14 Neagră A^2 B M a lor A^2 B M apoi *om* B 15 spre] la A^2 pustiire M Craiei] ţării M 17 într'acel A^2 într'acest M Cantemir C ordile A^2 18 hanului] hatmanului K *după* şi *ad* au mărs de M 19 iară *om* B în] la M Bugeac A^2 B nesuferindu] n'au suferit C hanul *om* A^2 mergându-i A^2 20 *după* dodeială *ad* pre hanul M 20-21 legasă vezirul *om* M 21 cu *om* C Murtaza] Mustafa K 21-22 să nu . a lăcui] să nu locuiască Tătarii M 22 Bugeac A^2 B M 23 lor] leşăşti M la] dela A^2 M lui] da B domnul A^2 B 23-24 domnului ţărâi noastre *om* M 24 lui] la B domnul A^2 B domnului muntenescu *om* M 25 cu (II)] de B 26 cu îmbe ţărâle] dentr'amândoao părţile A^2] cestor ţări, Vasilie vodă cu Moldovenii şi Matei vodă cu Muntenii M asupra lui] iară M 27 Cantemir paşa M care *om* M] carele A^2 28 iară] şi B 29 la împărăţiie *om* B^1 Cantemir paşa M sugrumat A^2 B zugrumat C M 32 Bugiac A^2 B M doi A^2 B C M] 2 A^1 fraţi ai săi B C M 33 singur *om* M purces] mărsu M Deci] iar B^1 M

1-6 Piasecki, 586 7-16 Piasecki, 591 17-22 Piasecki, 590—591 27-33 Piasecki, 591

---

1 Niprului] Borystenem *Lat* burzuluitu] întărâtat A^2] rădicat B 98.
C] rocoşit M 2 nedejde] nădejde A^2] veste B] de nădejde M 3 fapta aceasta A^2 B 4 loc dela Leşi B^2 5 Şi îmbla C şi pren sate A^2 B^2 C 6 făcută *om* B^1 7 aşe *om* M de oameni C în luntru] în lăuntrul A^2 B^1] în lontrul M] înnăuntrul C 9 Crilav *V. A Ureche* K Codac] Codin K 11 vădzându] înţelegându-l B iarăşi C 12 iară cu a doa orânduială *om* M doao A^2 13 Cantemir paşa B Bugeac A^2 B M iară *om* B i-au B 14 la (I)] lui B^1 la (II)] lui B^1 15 Tătarâlor] Nohailor C Deci, de iznoavă au purces] şi au mărsu M de iznoavă] de a doao oară C 16 oşti] oaste C oştile B^2 *după* oşti *ad* asupra Tătarilor A^2 cu oşti al doilea rându *om* M al doilea rându *om* C la] până la M 17 la adunarea pasilor] cu paşii M 18 şi de acolea *om* M sărdari al său B 19 oşti] oaste M dela sine *om* B M iară el înapoi] iar el s'au întorsu fiind bolnav M singur *om* B] însuşi C 20 Iară şi s'au întorsu] Întorsu-s'au curând şi paşii şi Vasilie vodă M întorsu înapoi A^2 21 amu *om* A^2 B C M 22 ertare] iertare B M] iertăciune A^2 24 Iară] însă M 25 mai *om* M mai

pre urmă *om* C *27* meşteşug A² B²] fraudulenter *Lat* *28* văz-doamne] vezi Doamne A²] *om* B C M *29* la alţi agi *om* C.] la alţii de agii săi M sa] lui B şi la masa sa oprindu pre unii] pre alţii i-au opritu la sine M pre unii *om* C *30* pre toţi *om* B² pre toţi aproape *om* M aproape] de aproape C] de aproape şi de frunte B²] de frunte B¹ *31* aceia răgulă] acel niam C] prosapia *Lat* la dânşii *om* A² M *32* de frunte B² pre aceste vremi] acmu C *33* Şirereştii C atunce *om* B¹

1-5 Piasecki, 592

---

99. *1* Azamat A² B şi eu *om* K dvorealnic Ax *după* dvorean *ad* atuncea era A² *2* Vladislav *om* B neprilejindu-se] ne întâmplându-să M şi el la acel C *3* le făcusă] l-au făcut M] făcusă C *4* *după* la *ad* Vladislav B craiul (II)] craiu A² B M *6* Într'acesta] într'acestu C] într'acesta-şi M] într'acel Ax *7* turcească] tătărască B¹ o au dat B *7-8*. Carea apoi înapoi] Apoi Moscalii pre urmă de bună voie o au dat Turcilor M *8* Isariu B¹ C M la] cu B² acest A² B M *9* om fiind C. aice în ţară *om* C *10* aceia vreme C neguţătorie C M în Ţara Moschicească] la Moscu C *11* *marginal ad* 7142 Ax *după* margine *ad* cum s'au pomenit M *12* *după* rându *ad* cu oşti C pricină] prepus M *13* ce] că M avându la domniie] Vasilie vodă fiindu nepriiaten lui Matei vodă, de îndată ce s'au domnit Vasilie vodă M neprietenşug] neprieteşug A²] neprietenie B¹ C *15* *după* paşe *ad* ce era C acele vremi B C Silistra A² B M *16* de] pentru B C M *17* la paşa şi C] *om* A B M *18* iar] şi B¹] ce M el singur *om* M singur *om* B¹ C *19* la scaunul său] dela marginea ţării sale M *20* Iera M pre acele vremi *om* M *21* şi lucrurile *om* M *22* carii] ce C carii era *om* M la] lui B¹ silihtar] spatarius *Lat* *22-23* ce era este de *om* C M *23* lountru A² B împărăţiie foarte aproape *om* M adecăte A² *24* spătariu la împărăţie M poartă] ţine M spata] sabia M ori] sau B M *23-24* împărăţiie împăratul *om* C *24* împăratul] împărăţie A² *25* cârlar-agga] succamerarius *Lat* agasi Ax carele A² B pre] peste B¹ *25-26* care este mai mare *om* C *25* împărătiască] împăratului M *26* toată împărăţiia] toate trebile împărăţiei B¹. *27* iar vezirii M *28* aceia] ceia B²] acei doi C hainelor *om* M *29* pre unul împărăţiie *om* C M acele] aceia care era B² *30* paşe *om* C vodă *om* A² *32* chipu-

rile B chipuri mai sus pomenite] acei doi oameni M] acei mai sus pomeniți A^2

6-7 Piasecki, 591

---

1 megiașii lui B^2 mare *om* M priiatinșug] prieteșug A^2 C] prietenie B^1 *2* megieș] megieș B] vecin A^2 *2-3* precum aceie domnie *om* M *4* nebăgarea de samă A^2 B M pre] cu B^1 nimeni A^2 B^1 M den] cu C nime den megieși] niciun megiaș B^2 megieși] megieși B^1] vecini A^2 *5* a domnilor A^2 B^1 lățime C avere C M *6* râvnește A^2 B M] mai poftește Ax *7* a (I) *om* A^2 B C M a (II)] ale A^2 B^2] *om* B^1 M *8* nimica A^2 B îi] le B^1 *9* și *om* C mai mare C *10* *după* poftescu *ad marginal altă mână* Deh dervis der chilimi auhuz vecdă, ve du patișah der a chilimi, nechii vucdî, adecă, zece dervișii pe un covor pot încăpea, iară doi împărați într'o țară nu încap B^1 *(la V A Ureche și* K*, în text) Împărțirea textului turcesc în cuvinte după Pascu* o cuprinde A^2 B C *11* ale altuia A^2 B sosescu de *om* C] agiung de M *12* alte țări] altă țară C *12-21* Multe împărății Muntenești *om* M *14* împăratul C Alexandru împărat Machedon Ax *15* *punctația după* A^1 B^2 C *în* A^2 B^1 *(și V A Ureche) virgula înainte de* Darie *16* mânule] mâna A^2 B^1 Machidon *om* A^2 *17* Cartaghenii A^2 B *18* Pir] Por A^2 *18-19* Pir țărâle sale *om* B *20* la *om* C Unguri] ungurescu C *23* de domniie *om* B în] cu Ax den] de C M] despre A^2 *24* de nice C M despre] de către A^2 *25* sfadă A^2. B Persii M *26* svadă] sfadă A^2 B] gâlceavă Ax *27* ori că] au căci A^2 *28* hirea A^2 B C naltă C *29* ori că] au căci A^2] ori C fecioru] feciorul M] fiiu A^2 B C Ioann Ax Ion vodă *om* M *30* eșit la domnie A^2 B M săi] lor B^1 *31* să-i vadză *om* B^1 eșiți *om* M *32* boerii A^2 B M boerii la boerii] barones ad officia *Lat* slujitoriul] bellatores *Lat* *33* feciorul] fiiu A^2 *32-2* slujitoriul să vadză] i proci M **100.**

---

1 pementeanul] agricola *Lat* feciorul] fiiu A^2 *2* destoinic] vrednic Ax Ori că] Sau căci A^2 *3* neprieteșug A^2 B^2 neprietenie B^1 C încă mai A^2 mai de demultu *om* M *4* Țărâi Muntenești *om* B *5* pre] pren A^2 B M agasi Ax *6* a pașii A^2 B M Silistra A^2 B. M. feciorului] fiiu A^2 B^1 *după* vodă *ad* în Țara Muntenească B *7* *Titlu* Când au mers Vasilie vodă asupra lui Matei vodă pentru **101.**

domniia Țării Munteneşti şi s'au întorsu dela Râmnic B^1 îl *om* A^2 *8* *după* făcut *ad* ştire cu C *10* *după* lăsindu *ad* aicea A^2 B C M fecioru] fiiu A^2 B pre *om* B C Iară] Şi M *11* singur *om* M] el C] el singur A^2 *după* singur *ad* Vasilie vodă B^1 *după* întrat *ad* Vasilie vodă M cu oşti *om* C *12* Silistra A^2 B M Oşti] oaste M câtă-va M *13* aceialaltă B^1 puţintei C M Sirbi M *15* şi *om* M *16* apărându] apăra A^2 avea] având M streină M ţara sa] ţară C M *17* hie] fieşte Ax o mie] la mie C 1000 B^1] 31 000 A^2. în liafă *om* M *18* dărăbanii B C dorobanţii Ax de ţară] curţii M C şi *om* C călări *om* M de ai noştri *om* M acolo mergi în liafă *om* B^1 *19* numele era] le zicea C M le era A^2 B^2 levinţi B^2 C M levanţi B^1 *20* dideasă] au dat M *21* arcalele] patronis *Lat* sale] lui B^2 sâla A^2 B *22* mijlocul C selihtar C *23* o vale] o apă B^1] un pârâu M *24* care] ce B^2 C Râmna A^2 B M Remna *Lat* întâmpinat C *după* ciauş *ad* cu poruncă A^2 *25* dela împărăţie] împărătesc C numai *om* M îndărăptu] îndărăt A^2 M] înapoi B C *26* oşti] oaste M *28* i-au M Vasilie *om* *V A Ureche* *29* carte M *30* împăratul *om* B M şuguire] glumi Ax dânsul] el B^1 *31* purcegându îndărăptu] întorcându-să M îndărăptu] înapoi B sămeţisă A^2 B M. *32* şi în chipul goanei] ca în chip de goană M ca să M oştile] oastea M *33* apoi] înapoi B oştile] oastea M

---

102. *2* *după* câţva *ad* şi C vii *om* M den Munteni *om* C M *3* apoi *om* B C M dupre A^2 după aceie *om* M *4* plinindu porunca împărăţiei *om* M *5* la Putna M] *om* A B C *Lat* pre *om* C *6* singur] el B C M s'au întorsu *om* B C. M şi *om* B C M în scaun] la Iaşi C *7* pe acele vremi] atunci M vezirıu C *8* Silistra A^2 B M *9* scoată M cu toată voea *om* *M* *11* domnie în Ţara Muntenească M feciorului lui] feciorul lui B^2 C] sin A^2 *12* atunci B^1 *13* sălihtariul B^1 *14* Silistra A^2 B M ca să A^2 ducă] margă Ax el singur] însuşi el Ax *15* *după* scaunul *ad* domniei M lucru C *17*. sălihtariul B^1 domni] domnii C *18* a *om* B *19* a îmbla *om* A^2 zarvă A^2 B^2 un împărat *Codd*] un' părat A^1 *20* leu *om* C] ita formidandi *Lat* *21* supt puse A^2 B şi] ce M *22* să nu se dea] ca să va da M dea] dee B^2] ducă A^2 *23* acele vremi] acea vreme M tari A^2 B. siia] sfiia A^2 C] sâia B^1 împărăţiia] Turcii M svada M Leşilor] cu Leşii M *24* amu] atunce A^2 C] într'aceia dată Ax] *om* B început şi războiu B *24-25* şi ales pomenit *om* M *25* ţi *om* A^2 să svădescu B^1 să sfădiia C *26* poţi] poci Ax şi (II) *om* C aceste]

acestor ţări A^2 de *om* C *27* *după* ani *ad* au domnit M domnu *om* C M *28* de *om* C ani A^2 B^2 C M] ai A^1 B^1 la] în C la domniie] au domnit A^2 M că alte *emend V A Ureche* *29* să socoteşti] socoteşte B^1 *30* *Titlu* Când au trimis Vasilie vodă pre fiiu său Ion Vodă la paşea de Silistra să-l ducă la domniia Ţării Munteneşti B^2 K a doa ispravă B^1 C Ţărâi Munteneşti] în Ţara Muntenească M *31* cu aceie M] aicea B C M *32* ştire *om* C *33* Silistra A^2 B câţva] oare câţi M ca să-l A^2 în] la B^1 scaonul Ţării Munteneşti B^1

---

1 trimisesă] au trimis M la paşe *om* B M Enachie] Enachii B^1] **103.**
Ianache Ax] *om* A^2 M] Ioannem *Lat* Enachie vel stolnic cu Catargiul C vel postelnic *om* A^2 C *2* a] va B C Ce *om* B^1 *3* aşteptându] de aştepta M sosirea] venirea B^2 M] *om* B^1 lui] pe B^2 aşteptându Ion vodă *om* C *4* -l *om* B^1 *5* *după* iaţă *ad* alte isprăvi M iară *om* B C -i *om* B C *6* şi *om* C şi paşii] la paşea B^1 şi Mateiu B C. *7* şi amirosind *om* B mirosind A^2 M] au mirosit C că] cum B^1] *om* B^2 M ari] va A^2. *9* dat-au B^1 Catargiul *om* M boierii B ce] carii C pe lângă] la A^2 *10* amu] deci A^2] acmu B^2] *om* B^1 C. *11* Dârstor A^2 Drâstov C *11* grijă A^2] frica Ax aşa au eşit A^2 B^1. C M doao A^2 B^2 C *13* *Titlu* Al doilea rând au mersu Vasilie vod cu oşti asupra lui Matei vod în Ţară Muntenească, pân la Praova B^1 K Iară] Ce C] *om* A^2 *14* *după* îndemnatu *ad* fiind A^2 şi (I) *om* B^1 nimica A^2 B^2 călcare K *15* şi *om* B M cu *om* B^1 *16* *după* pedestrime *ad* şi C. puşce C şi *om* M iară *om* M *17* acea B în] de B^1 *18* pusesă] au pus M *19* fecioru] fiiu A^2 B C în scaunul] domn în scaon C ţărâi *om* C boiari ispravnici C ispravnici] directores *Lat* *20* cu] ca o M cu domniie deplină *om* *V A Ureche* *21* sintu *om* C *22* în] supt C *23* nimea] nime B^1 M] nimenea fieştecum Ax nice-l ţinu oştenii cei direpţi *om* A^2 *24* drepţi B^2 M. au] a C Bella ictu occuli constant *Lat* *Aci trad latină retraduce textul românesc* *24-25* Bella adecă *om* B C K *25* adecăte A^2 clipala] clipa Ax *26-27* şi să să Munteneşti *om* M *27* lunii C rota fortunae *Lat* *28* cursul său] curgerea sa Ax *29* nice *om* B a-i] a B^1] a mai B^2] *om* M *30* alte *om* B^1 dăscopere A^2 descopără B^1 *31* să-i] să să B^1] să nu să M *32* *după* scârbă *ad* împotriva sa C *33* siilă] sfială A^2 B^2] sâială B^1 meşteşug A^2 B^2

104. *1* să-l surupe *om* M surpe A^2 B. *2* a vedere] la vedere B C.] aiave A^2. şie] lui-şi A^2] şie-şi B^1] însuşi lui-şi Ax *3* mai *om* B coboară] pogoară M] pogoară spre dânsu C. *4* cu *om* M] că cu A^2. siială] sfială A^2 B^2] sâială B^1] temere Ax. *5* pre] cu M *6* împotriva C *7* despre] de M] pentru B^1 iaste] el are M *8* în grija C de grijă M lui *om* M *9* că] pre B^1 că trage B^1 cu oştile sale *om* B *10* coborâtu] pogorât B C *12* sositu] eşit B^2 C un sat A^2 *13* anume *om* B^1 M la Ojogeni A^2 B^1 C. M *14* câteva] ce au avut Vasilie vodă M strüne A^2 B^2 *15* făcut sfat] sfătuit M trecătoarea apei M *16* de (I)] cu B^1 pădure M de pen] den B] din C] de M de (III) *om* C M bâhnişuri] bahne A^2] pâhnişuri B^2] *ad marginal* mocirle Ax *17* pre] de B^2] că şi Ax că anume *om* Ax la locuri B M *18* să-i dea Ax, fiindu] fie când B^1 C tari A^2 B M *19* care] când M fieşte care Ax său] lor A^2 *20* hie când tari *om* B^1. M] *între paranteze* A^2 B^2 au ales] şi aşa alegându M. *21* treacă A^2 B. *22* sale *om* B *după* Şi *ad* aşea B^1. C *23* toate ostile] toată oastea M în jacuri] în jafuri A^2] a jăcuire B^2 în] la C M *24* podgorie A^2 B pe] până C încătroo A^2 B^2 să bejenise] era bejenită B^1 *25* dupren A^2 de pen toate acele] dentr'acele C în] la C M *26* acel B^1 or] ar A^2 B C] vor Ax *27* de (I) *om* B^2 *28* priceput] cunoscut C *29*. Şi *om* B drept C M prejma B^1 *30* corturile A^2 B] tabăra M. *31* puşci] tunuri A^2 *32* trecere K în vad] vadul Ax Şi tot B^1 *33*. dupre A^2. *inainte de* au stătut *ad* dacă au trecut M *33-1* cu oştile Praova] oastea lui Matei vodă M

---

105. *1* tocmindu] aşezând Ax *2* puşcile] tunurile A^2 oastea călăriaţă] călărime A^2 cu *om* A^2 C M *3* stolită] ordinato *Lat* *4* a să apuca A^2 cu] fiindu-i A^2 *5* răşchirată] răsipită A^2 venire] venirea C asupră *om* M. de grabă venirii asupră-i B fiind de grabă A^2 a *om* M. *6* întemeiată] temeinică B întemeiată oaste A^2 C oştenii] oştile M *7* venia] venind B^2 plian] prăzi M *8* înspăimaţi A^2 sosirea oştilor] gătirea oştii C *9* de gătire] gata M la] de A^2 C M nu] decât A^2 B M *9-10* Şi aşe tocmală *om* M *10* şpârcuită] netocmită A^2 *după* oastea *ad* câtă nu era dusă în pradă B^1 şi (I) *om* B^1 C de nice B^1 C *11* toată oastea] toţi M câţi M nu *om* B^1 duşi M câtă nu era dusă în pradă *om* B^1 *12* şi puşcile *om* C puşcile] tunurile A^2 şi cu toată pedestrimea B *13* gonacilor A^2 B M vodă *om* B^2 drumul] calea B M *14* *după* venisă *ad* şi luând câmpii Ax carele C ce de a direptul] şi C] şi dirept B^1 năzuit la] fugit spre M.

Brăila C *15* zăbăvindu-să B^1 *16* şi] iară B] *om* A^2 dedesă] au dat M de olac *om* B *17* sa *om* B *18* ori] au A^2 dentre B^1 de (I)] dela A^2 C de (II)] dela A^2. C M] den B *19* să-l B^1 *20* nu-i A^2 B M ce] care M] carele C B^1 cădzut] fost B C M apoi] mai apoi B stolnic] dapifer *Lat* *20-21* apoi şi *om* M alte domnii] alți domni M] *om* B iar mai pre urmă B^1 mai pre urmă C *22* seara A^2. B *23* bucate] masă B M pentr'o] şi 'ntro B^1] prentr'o A^2 *24* un *om* B suindu] urcând B^2 suindu unuia] au sărit, apucându-să de pre spatele a unuia B^1 dupre A^2] pe B^2 *25* den A^2 *26* la Gălați *om* C Galați A^2 B^2 la] în A^2 B^2 C M *28* feciorul lui Vasilie vodă] fiiu său A^2 *29* de poticala A^2 B^1 poticala] infortuni *Lat.* strâns-au B^1] au chemat M] au adunat Ax *30* puşi *om* A^2. boerie M sine] el B^1 cum] că B] *om* M el] eu M *31* nefiindu de domnie] de domnie nu iaste B C slabă sănătate] slăbiciune M] slăbiciunea sănătății Ax sănătatea sa B^1 ce avea *om* B^1 *32* om *om* B mâini A^2 B^2 *33* cum] ca cum A^2 C] ca când Ax n'ar hi] nu ar fi B^1] niceşi ar hi C cum n'ar la trup *om* M

---

1. şi la hire *om* B^2 său] mieu M. lasă] las M] au lăsat B^1 C **106.**
scaunul domniei] domnia M] scaunul de domnie A^2 scaon B^1 *3* se *om* B^1 C *4* prada A^2 B C ce-i B^2 M oştile lui *om* C *5* călcătura] strâmbătatea B^1 K *6* tatul B^2 tatăl lui Gheorghie Racoții *om* M Ghiorghie A^2 *7* lucrul *om* C nebăgări B^1 *8* în] de C M megieşiei B] vecinătății A^2 lui *om* M de *om* C *8-9* au pornit Vasilie vodă A^2 B M] *om* A^1 C K *9* cu] pre M vodă (II) *om* B C. Moghilă A^2 M] Movilă A^1 B C *10* carele] care A^2 la] în B dupre A^2] de după B^1 C *11* războiul între verii primari M *după* Ştefăneşti *ad* cum s'au pomenit după moartea lui Simion vodă că au făcut războiu B^1 care era *om* B^1 M] care au fost B^2 C] adecă M între *om* B^1 feciorii] feciorul C *12* între] cu B^1 feciorii lui] ai lui M lui *om* A^2 Ieremiei A^2 Eremia B^1 *13* *după* țării *ad* cum s'au scris mai înapoi B amu] aşa A^2] acmu C] *om* B coborîți] pogorâți C M] s'au pogorât B] fiind coborâți A^2 *14* svatul M *15* Ori] Au A^2 *15-16* înțelegându patima vezirıului *om* M *16* de patima B^1, ori] au A^2 *17* şi (I)] *om* M vodă] Movilă B îndărăptu] îndărăt A^2] înapoi B. C M *19* Şi *om* B^1 pre] în C coborâtului] pogorârei B^1] pogorâtului B^2 C M asupra lui Vasilie vodă *om* B^1 K *20* şi (I) *om* C Gorgan] Gorjan B^2 Sămăchişe B^1 C M căpitanii B *21* vistiiarnicul C vistiiariul Ax den] de C] pentru B^1 dela

domnie] domniei B[1]] *om* C pentru] de C *22* Deci *om* B C dupre A[2] *23* primejdiea] patima B *24*. dupre A[2] ațițe] întărâte M lucrurile] lucrul C *25* asupra sa *om* M n'are B[1] *26* dupre A[2]. lucrurile] lucruri B[1] împrotiva] asupra A[2]] ce avea cu B[1]] ce au avut cu B[1]. *27* Perșii B Persului C care] unde B[1] care curundu după aceie *om* M au purcesu] de au mărsu M *28* puterea sa C Vavilonului] Bagdatului B C] Perșilor la Bagdat, adecă la Vavilon M *28* Ori] sau că A[2] cei] acei M] ceialalți B doi *om* B[2]. megieși] vecini A[2] *29* înspăimat C înspăimântat Ax *30* cu] prin C *31* încă *om* B[2] Azacul încă M. dedeasă A[2] M *32* Vavilonului] Vavilonului adecă Bagdatul C *32-33* au asupra Moscalii *om* B Ce, Vavilonului *om* K *33* or] vor A[2] B M purces Turcul M Vavilonului] Bagdatului B[1]] Vavilonului sau Bagdatului B[2]

---

107. *1* acestea A[2] aceste țări era supt grije] aceste griji avea aceste țări A[2] griji B[2] cum că A[2] *2* spre aceste] într'aceste A[2] M acestea B[1] spre aceste părți *om* C *3* în anul] în anii B[2] 7144] 7141 A[2]] *om* Ax *4* și *om* Ax în anul *om* B C *5* primejdiea] patima B] mors *Lat* anume *om* B M *6* au venit de *om* B[2] C] au fostu de B[1] așe au fostu] iaste așia B *7* Dupre A[2] dela Ogojeni] cum s'au pomenit că au fost la Praova M oștilor] oștii M] *om* B face] făcut-au B[1] C] au făcut A[2] M *8* ardzehal] arz C] *om* M adecă] adecăte A[2]] sau B] *om* M răvaș de *om* C jalbă A[2] B[2] M singur] însuș Ax] *om* M *9* ca să C jalbă A[2] B[2] M *10* purces-au M *11* rândul bine Ax *12* vânătoarea B[1] Atuncea s'au făcut B omul acela B M] acel om Ax de olac] quasi cum postam *Lat* *13* anume] înadins Ax *14* mergându] mergătoriu C tare] velocissime *Lat* au pus de *om* B[1] C *16* să știe împărățiia *om* B *17* mare] multe M s'au] au B *18* care] carele A[2]] ce M *19* În loc] îndată M] pe loc Ax. i- *om* C *20* ardzahalul] arzul C] răvașul M] arzuhalul Ax cu] de B[1] C jalbă A[2] B[2] *21* pomenindu Vasilie vodă] zicând C *22* și (I) *om* M *23* avut] găsit M sălihtariul B[1] *24* ele *om* M] iale Ax în de] între B M *25* jalbă A[2] B foc s'au făcut împăratul] s'au mâniat împăratul de s'au făcut foc M împăratul *om* B soltan Murat *om* M *26* coboară] pogoară B[2] C M.] poartă K acele *om*. C. *27* Ce] Și M dentăi] dintâiu A[2]] întâi B C M omul] om A[2] M] omul acela B cu toate acele scrisori *om* C. *28* scrisorile acelea B *înainte de* să vadză *ad* la veziriul A[2] B C le vadză B și veziriul *om* B Ce] iar B *29* Deci] Ce B[1] *30* hasichii B[1] C învățat] zis B[1] singur *om* M *după* împăratul *ad* dzicând C.

acestu *om* M *31* iarăşi C mine] dânsul M Şi aşe au fostu *om* M că dacă l-au dus B^1 dusu-l-au M hasăchii *om* B] hasichii C *32* dacă *om* B vezirıul *om* B^1 M vădzut] ştiut M *33* dânsul] dânşii, adecăte de el şi de câzlar aga, căci ţinea cu Vasilie vodă şi A^2 Au vrut] şi vrea M

---

care] ce M care au dela singur împăratul] împăratului B C. **108.**
singur *om* M că iaste să-l ducă B -l *om* C M *2* om A^2 B M împăratul] săngur împăratul B^2 *3* Scoseasă] Au scos M hasichiilor C. ca să M *4* om A^2 B M nu s'au cutedzat hasăchii] n'au căutat hasichii la daruri C. *5* să-şi M *6* să tocmască . dzicându că] zice vizirıul să-şi tocmască lucrurile sale, cum că B cum că A^2 B *7* de cei] den B marghiol] sycophanta *Lat.* minciuni A^2 B C *6-11* dzicându asupra vezirului *om* M *8* că *om* B^2 aeste] acestea A^2 B M *9* toate lucrurile B^2 gândindu] gândeşte B C *10* mărunte A^2 C M *13* împăratul *om* M după] dupre A^2] cu M mustrare ce i-au dat B^1 că] cum că A^2] că ce B *14* Şi] Deci B^1] *om* M eşit] s'au scos B vezirului] vezirıul A^2 aceluie *om* A^2 C M zarvele] amestecăturile Ax] cu zarvele acelea B] de a mai face zarve ca acelea A^2 *15* domnii B am înţăles] le-am înţeles Ax] *om* M. dela] dentru B *după* sfat *ad* ce era B^1 *17* sfăzi A^2 C M] zarve B^1. să] ca să-şi A^2] pentru să B] *om* C *18* potolească A^2 s'au potolit C. de sunate C sunate zarvele *om* M] vrajbele sunate B^1 zarvele *om* B^2 M zarvele lui A^2 fiiu A^2 B C M pre (II) *om* B C *19* l- *om* A^2 M trimis A^2 B C M şi s'au] i s'au A^2 B C unde ani] unde peste un an s'au şi săvârşit M sfârşit A^2 *20* nu pestiţi] ne postiş C] nu peste mulţi *V A Ureche*] ne a pestiţi A^2 B] peste puţini Ax] nu apoi peste alţi K sfârşit A^2 B M aceşti] aceştiaşi A^2. B^1] acesta B^2 an B^2 ani B^1 M dzilele *om* C] viaţa B^2 *21* doamna] ale doamnei A^2 cea dentâiu B^2 M Bâcioc B^1 Şi *om* B C dupre A^2 *22* moartea doamnei] aceia C *23* Cerchijască] Cerchezască B^1 M] Cerchezească B^2] Moschicească A^2 şi *om* M pre fata B^1 de ai lor] cerchez M cu carea] şi cu aceia doamnă M *24* apoi *om* B M sfârşitul A^2 B M său] vieţii sale M *25* Murat] Osman B^2 Vavilonul] Bagdatul B C] Bagdatum *Lat* *26* mare] multă M patru *Codd*] 4 A^1 luni] ani C *27* fostu acolo *28* B^1 oşteni 30 000 B oşteni] ostaşi *V A Ureche* Vavilon adecă în Bagdat C Ce *om* C *29* asupra] împotriva B şi singur A^2 Vavilonul] Bagdatul B^1 C] Bagdatum *Lat* *30* ce] câţi A^2 B *33* îndoitu] în două părţi M da] să dea B^1.

25-33 Piasecki, 607

109. *2* în ceste părţi] în părţile acestea B] într'aceste părţi M] ceste părti A² şi (I) *om* B M linişte mare C. *3* întemeiată] temeinică C den] de C amu *om* A² B C M. *4.* şi (I) *om* B M megieşii] megieşii B²] vecinii A² Şi (II) *om* B *5* şi *om* C aice *om* B¹ oraşul Eşilor] oraş în Iaşi C M Iaşilor B² nume A² M *6* sfinţi *om* B¹ a] ai A²] *om* B¹ besérica ce să dzice B² dzice] chiamă C Trii C Trei B M Sfetitelei A² C Svetitele M *7* apoi mai pre urmă C mănăstirea B C M a doa mănăstire *om* C. a Golăi] Golăia M] ce să chiamă Golăe B¹] ce să chiamă Goliia B²] a Golăei mănăstire C *8* să văd B¹ *9* iscusite B¹ îi dzic] să zice B¹] să chiamă M boiarin B *10* Golăia M. Golăiu A². carele] carie B² într'acela] pre acel M acel B¹ C au avut] au fost avut M au avut făcută] zidise B o *om* C bisericuce mică B. băsărecuce M *11.* ani *Codd*] ai A¹ moştiile A² B¹ *12.* a sfintei *om.* A² preapodobnei] preacuvioasei B C M. în anul] leat Ax 7148 *Codd*] 7158 A¹ a cărţii B¹ M *13* svintă] sfântă A² B² M] *om* B¹ dupre A²] den B¹. loc B¹ vei ceti B¹. citeşti C viaţa ei petrecută] şi cum au petrecut B *14* dumnezăire] cinste şi cucerie Ax în Minei C] *om* A B M *Lat* *14-15* în luna dzile] Octomvrie 14 A²] la Octomvrie 14 dzile B¹.] in 14 zile a lui Octomvrie B² *16* şi *om* B¹ *17* cele *om* C în Iaşi B C *om* A M. cele] aceale M] *om* C cu cinii] cu farfurii Ax] hvpocausta et conclavia testulis fictilibus hollandici opera *Lat*] Cucinii K gradine C. *18* sintu *om* B făcute] zidite M *19* aşădzat] înfrumuseţat Ax. carele C stătut] şezut B¹] trăit M multă vreme A² C stătătoare] aşedzate C *21* oi dzice] să zic M] voi zice A² B *22* currea] izvorea B¹] mergia Ax den Moldova B¹ în Moldova B² *V A Ureche* *23* tot aur A² B M Oi putea] Voi putea A²] Şi voi putea C] putea voi B] aşi putea M] pociu Ax *24* să afla] să va fi aflat C care nu-şi] cela cine-şi nu C] care singur nu A² *25.* scară de *om* C de fericie *om* M fericire C suisă] înălţasă B¹ *26* singuri *om* B¹ nice cu A² *27* nu-i era B¹ o A² B C M potrivă A² B² C potriva lor M aşa în bine B dezmărdăciune B¹ *28* pre atunce Leşii *om* M] cu Crăiia Leşască B²] cu Ţara Leşască B². şi (II) *om* C ase *om* B¹ *29* di pe] dupre A².] de pre B¹ C acele vremi] atuncea C păharul mâniei B¹ *30* alte *om* M *31* necumplite A² zburdăciune] dezmierdăciuni Ax *32* sue] înalţă Ax prea *om* C bivşuguri] bişuguri A² B] îndestulări Ax. *33* omenească] omului C peste măsură *om* B păcatul] păcat C şi pre] iară C] şi dupre A².

1 păcatul] păcat A^2 B M îl urmadză B C *2.* aice țara] țara Moldovei B^1 singur] însuşi B C *3* câteva] multe C *4.* la țietorie] țiitori M oamenii săi de casa lui B^1 *5* lui Vasilie vodă B] *om* A^1 C M] lui A^2 ca] şi A^2 mari C M *6* luându] lua C băieții] fetele C] copii Ax curvii A^2 B C faptele A^2. B faptele lor M *7* arătat] răsplătit Ax casei *om* B^2 *8* Vasilie] Mateiu A^2 *9* În cești ani *om* M Într'aceşti A^2 B dupre A^2 *10* Vavilonul] Bagdatul C spre Împărăția Turcească] în sama sa C] în sama împărăției sale M *11* gătiia A^2 B M tare] să vie M *12.* *după* Osman *ad* despre Leşi M *13* de a direptul] drept A^2 C] dirept B^1] de dreptul M] *om* B^2 *14* atunce] atunceşi C M a lui A^2 B C *15* dupre A^2 Şi locul lui] Şi în locul lui sultan Murat au stătut B^1 *după* locul lui *ad* la împărăție M *16* Ibrahim A^2 frate său *om* C dat] plecat B zburdăciuni] dezmierdăciuni A^2] voluptatibus *Lat* zburdăciune B^1. C M *17.* hălăduit] scăpat C *după* acestea *ad* în linişte pre pace, hălăduind C. *18* răscoale] răzmirite Ax *19* în cești] într'aceşti C ai B^1. sfadă A^2 B C *20.* dela noi *om* B C M *22* sfadă A^2 B C şi cu împăratul C *23* câtva loc *om* B^2 cu *om* M *24* serdar *om* C] quasi campestris dux nostiorum Moldavarum *Lat* *25* *după* Racoți *ad* cniazul de Ardial C *26* au] a A^2 M şi *om* B^1 fiicii A^2 B *27* cei Mariei *om* M doamna Maria B^2 doamnei Mariei *om* C dupre A^2 *28.* Rațivil A^2 B^2 Rațivel B^1 C M Razivil *V A Ureche* Ragivil K. cneziia B^1 cneiia B^2 Litvei B^2 C M *29* dupre A^2 de] cu B^2 *30* lege *Codd* *om* A^1 calviniască] calvin C M mincinos mitropolit C mitropolit de Fiandra] canonico Franciae *Lat*] popă K Fiiandra M Fileandriia B^1 *31* de supt ascultarea] excomunicato a *Lat* de Râm] de Roma Ax] Râmului B legătura B soboarelor A^2 B^2 *32* dumnezăeşti A^2 B C *33* pre *om* C pohtele] faptele *V A Ureche*. cele trupeşti C 110.

---

19 Piasecki, 620

1-2 la care slobodă *om* C *2* Fiiandra B^1 *3* mirat] mirare Ax viacilor M *4* inema B^1 să (II) *om* A^2 B^2 facă aceasta A^2 acestu lucru] lucrul C *5* în sfat *om* A^2 boeri *om* B^1 K *6* Thoma M *7* Iorgachii B^1 Iorgachie M vistiiariul Ax *după* capete *ad* ca acelea B^1 C debia *om* C mai avut C *8* această țară] țara B^1 *9* lege C despre] de către A^2 *11* sta să să facă] au silit să să facă nunta aceasta M numai să să facă C *12* ce] însă B M voie] pozvolenie B^1. 111.

M] *om* A² *13* aceie] aceia C M *14* la care] şi M care nuntă C. *15* chipurile] capetele C] chipul M său M fostu] vinit M curţile] cărţile M lor] sale M *16* feciorul lui Simion vodă *om* M *17* de Kiev] Kievului B¹ *18* Ianoş A²] Elnăş K *19* singur *om* C *20* Dynkul *Lat* Dinul K să împăcase] era împăcaţi M amu *om* A² B. C M *22* nimica A² den] de C podoabele A² B M *23* trebue B¹ o veselie B *24* striine A² Meşteri de bucate] bucătari A² dentr'alte] den alte M *25* dzicători de giocuri C] musica, choreae *Lat* împodobită A² B C M *27* alaiu C] cavalcata *Lat* *28* peţiene] peţiiane B¹ C M] pene A²] clitis *Lat* şlice] işlice A² petrecănii] veselie C trăgânându-să veseliia] lungindu-se veselia Ax] trăgănând, s'au veselit B¹ veseliia *om* C. *29* şi au B¹ Raţivil B Raţivel C M doamnă sa M *30* bogate] bogată B¹ C] scumpă B² *31* vârtute] putere Ax. *32* de Râm] al Romei Ax dodiială] bântuială A² *33* de *codd*] dela A¹. sănatorii A² B sinatorii C M

---

112. *1* Vlădislav A² sfadă] războiu Ax Turcii, adecă cu împăraţii lor] împărăţiia Turcului A² B M *2* lor] Turcului C gătire a lui A² B. C *3* apoi *om* C vei ceti B¹ poveste C gios] înainte A² *5* Raţivel C M Raţivil A² *6* viitor] voitoriu M Raţivel C. M Raţivil A² dupre A² *7* soliia] cnezie K *8* atâta cât A² amu *om* A² B C M *9* oprise] au opiit A²] îl oprise Ax a] al Ax] *om* A² aceluia A² C *11*. Ce] iară apoi M *12* birului] haraciului Ax altu C spun *om* C *13* Petreceaico A² B² C care-l B¹ *14* *după* ei *ad* că iaste A² C] *ad* să fie B² dentr'alţii] dentre alţii A² B M] *om* C în] la C] de B M *15* noi *om* C. om] vom A² B C M *17* dupre A² aga birului B¹ la] în B² *18* birul] haraciul Ax *19* şi ţărăle *om* M de primejdii *om* C *20* Că] Şi B² dat] lăsat C să aibă *Deşi se repetă mai jos în aceeaşi frază, aceste cuvinte se află în toate manuscrisele* *om* V. A Ureche K *21* pre *om* C *23* şi altul B² C *24* carele C este] -i B. *25* esă] este K la] de B *26* om *om* A² acmu] astădzi B. până acmu *om* C *27* trebuiască] trebue C gâceşte] nemereşte Ax otcârmuitorul A² *28*. c'au] că o au M gâcitu] aflat Ax găcit-o C *29* părerea] vorba C voroava] vorba C *30* tocmăsc B¹ *31* cu a doi B¹ a (I) *om* C] ţie M.

---

113. *1* acea C *2* gâcite] nemerite Ax *3* dacă] după C ce *4* smintealele B¹ *5* am vădzut] au căzut B¹ K şopte Ax amu] acmu B C M în] de B¹ veacul A² *6* lovitul Tătarălor] de s'au lovit pre Tătari B] de au

lovit Tătarii Ax *7* pe Prut și *om* B^1 prada de Tătari B^1 K de] au A^2 de agiunsu *om* B M cu *om* C. cu câtă *om* M *8* și plian *om* M Și *om* B C *9* sfătuindu-se Ax *11* răsipă] stricăciuni Ax asupra *om* C foarte *om* B^1 K *11-12* stat bun] stare bună Ax o *om* C *13* țărâi *om* C den ceie] dentr'aceia A^2 B C *14* a domniei *om* B M prilejit] tâmplat B] întâmplat Ax trii *codd*] 3 A^1 înoiri C *15* Beligrad B^2 *15-16* după care Dabijea vodă *om* A^1 dupie A^2 *16* neîmplinindu A^2 neplinindu-să M și murit A^2 tot *om* *V A Ureche* *17* dentâi a *om* M treia domnie B^1 C *18* trei domnii] câte trele domniile C cinici-șease sute M sau 600 B C *20* șoaptele] tocmelele M numai *om*, B *21* și *om* B^1 Petriceico A^2 B^2 C *22* și s'au dus] au eșit C faptă] nevoie și faptă C] fapte Ax *23* să stânge] s'au stins Ax Țara Moldovei] Moldova M *24* Rațivil A^2 Rațivel C M dupre A^2 după zăbava sa *om* M *25* la (Il) *om* A^2 B C *26* o au B^1 Sniatin A^2 B^2 el] însuși C singur *om* A^2 B C M *27* pe la de Ardial *om* M *V A Ureche* de Ardial] Ardealului A^2 *28* acele trebi] aceia treabă C și pentru C lor *om* B Împărăției *om* M *29* turcești B *după* Turcului *ad* lui sultan Murat C *30* să hie vrându] că au vrut Ax vrându] vrut A^2 *31* la] în B] atunce la M *după* Suceavă *ad* atunci B^2] *ad* atuncesi B^1 de] de după M domnu său *om* A^2 *32* Rațivel B^1 C Rațivil B^2 ce] iar B ia, doamna Marie *om* B^1 K fata] fie A^2 fata sa *om* B C M *33* iară nu C

---

1 istovim] am istovit B] săvârșim Ax *2* domnie a] domniia C **114.**
3 fericită *după* aceasta A^2 *6* Cap A^2 C 17 A^2 B^2 C *Titlu* Pentru Căzaci, ce niam sântu și pentru Hmil hatmanul lor, câte prădzi au făcut B^1 K Pentru Căzaci ce niam sintu C] Pentru Căzaci de ce niam sântu M *7* cei *om* C striini A^2 B *8* cu] fără de C pomenire C de lucrurile] povestea M *9* Moldovei noastră *om* M lucrurile B^2 în țara noastră] a țării noastre B^1 *10* noao C *11* a pomeni *om* B^2 povestea lui] de povestea lui C] pentru B^1 hatmanul C *12* dela] de *om* B^1 și *om* C *13* la] cu C *14* Dumnedzău știe *om* C *15* vor fi trăitoare Ax *16* a *om* A^2 B C tuturor răutăților] toate răutățile M pustierei A^2. B^2 pustiirea C B^1 pustietatea Ax *17* împuținarea C răsipirea Ax. *18*. pustiirea B^1 a țărâi B^2 *19* mainte] mai nainte A^2 B M om] vom A^2 B C a scrie *om* B M de rădicarea Ax *21* pomenire K și de când sintu *om* C *22* sintu supt cest nume Cozac] să chiamă Căzaci M cest] acest A^2 B *23* întrebându-să C *24* Cozac *om* B *25* peste] pre C] pre lângă B^1 Volgăi

A² B C M *27* său] lor B¹ Ruşi A² B² C] Rutheni seu Rusi *Lat.* rămăşiţă B rămăşiţe Ax *28.* a *om* A² B² *29* supuindu-i B Chievul C. *30* sama] mâna B¹ gios] jos A² B¹ şi *om.* C ceia parte B C. *31.* iasta] ceasta A² B C M

27-31 Piasecki, 53, *dar fără amintirea* cnezilor ruşi *şi a* căderii Chievului *care sunt luate din* Passkowski, 236

115. *1.* vecinătate] a fi supuşi A² *2* vânătorie C la câmpi *om* B¹. câmpu B² C *4* den hirea] de felul M de (I)] şi B¹ de pe] dupre A² C] de pe M stâncile A² C *5* apei] apelor C la loc *om* M *6* vase B¹ vasuri B² trecere K pot B şi acele] şi şi A²] fără numai Ax ale A² *7* grijă A² B. *8* de acele C locuri] praguri B¹ *9* craiu] chesariu M *10* oameni *om* C *11* driaptă C lefi A² leafe B M. efe] lege K căpetenie C *12* rândul său] rânduială sa Ax bulucire K *13* oştire K *14* dodiia] dodeia A² B] bântuia Ax marginile] la margine B¹ ţărâi] ţărâle B¹ *15* de pe] dupre A²] pentru că era B¹] de B² M sprinteni B¹ sprinteneala *V A Ureche* Şi depe . oameni *om* B¹ K *16* Cozaci B M adecăte A² îmblă C *17* câmpu A² B după] dupre A²] pentru B *18* de atunce *om* B² C. Cozaci B². C *19* adecăte A² oaste] este *V. A Ureche* *21* şi *om* C *23* li- *om* B şi *om* C. *24* dobe A² B M trâmbiţă A¹. dupre A² *25.* li-] i- B C pozvolit] dat voie Ax şi (II) *om* C şi de C *26* raiestrovi Ax rejestrowy *V A Ureche* conscriberent nominatim militiam *Lat.* adecăte A² catastif A² catastije B catastih Ax *27* până în B² pân la Ax patru zăci de mii B¹ M său] lor B¹ C. un] într'un B¹ *29* mănunte] mărunte A² M] mici B¹. Trăhtimirov A². Trahmimirov C Trechmirow hoc est triplicis pacis *Lat* Şi aceasta] Aşa M *30* *după* începătura *ad* lor şi M. dupre A² ce cădzusă cneadzile] căderea cneajielor B rusăşti] leşăşti C *31* 150 A² B M o sută şi cincizăci C] 108 *Lat* încoace *om* B *32* Dupre A² De pe M C *33* ţărâlor] ţări M. şi până B² şi *om* C la Anadol M nu hălăduiia] n'au hălăduit C.

10-14 Piasecki, 52—53 *15-21* Piasecki, 53 *22-31* Piasecki, 53—54, *nu pomeneşte de* răestrovi *şi de numărul Cazacilor* *32-33* Piasecki, 54.

116. *1.* Sânopul A². B *după* Sinopul *ad* şi A² B C Trapezontul B² C. Trapezondul B¹ *3* şi (I) *om* B Misimvriia A² C] Misăvriia A¹] Misivriia B M *5* la Enichioi *om* *Lat* pre Boazu B C M] *om* A pre scursura ceie *om* B C M. *6.* cu care] unde B] ce M. să scură]

cură B. den Marea Niagră M Albă] Neagră B^2 supt cetatea Ţarigradului] lângă Ţarigrad C *7* Împărăţiei Turceşti] pre Împărăţiia Turcească A^2 *8*. Turci] Împărăţiia Turcului la craiul leşesc M ponoslu] ponosluri M] împutăciune Ax pentru] de M părţile] ţărâle B^1 M. *9* socotindu-le M. *10* Împărăţiia Turcului] Împărăţiia Turcească A^2 B^2] Turcii C făcea] au făcut M *11* dupre A^2 mare] marea C.] Marea Niagră M *12* mare dobânde] mare dobândă B^1 C M] mari dobânzi A^2 avuţii] avere B^1 M scotea] agonisiia Ax acele avuţii] aceia avere C averi M *13* biserici şi mănăstiri de piatră B C *14* la] în B^1 ce-i Ax care-i C. căriia dzic] ce să chiamă M *15* cea den] în B. cea den . bolta] mare M. *16* tot cu M scânduri] table B C M aramă galbenă] galbene de aramă B şi *om* C. scândurile] tablele M] *om* B C *17* mai îmble M *19* a] al A^2. B doaă mii M. *20*. puşte C M] tunuri A^2 opriala C *21* ştia] ştiu B^2. *22*. oştenie a] a fi oşteni M den ceie] pentru ceia M] dentr'aceia B C rădicat Căzacii M *23* Palevaico K *după* hatmanul *ad* lor M] *ad* căzăcesc C *24* mai pre urmă] apoi B^1] apoi mai pre urmă A^2 Cuzâma C şi Câzima M *25* Până] Apoi M neticnială] neticnă A^2] neodihnă Ax *26* şi (I) *om* B M hătmăniia B^1 doi *codd*] 2 A^1 *27* *după* comisari *ad* să le fie B giudeţă] judecăţi A^2 otcărmuia A^2 *28* *după* vremea *ad* şi unele C. şi alte toate] le au străcat toată volnicia M *31* crai] craiul leşăsc C în anul] la văleat A^2. M. *om*. în anul .. craiul *om* C *loc alb codd* şi *Lat* Vladislaus quartus *Lat*. *31-32* craiul în capul *om* B K *32* în capul] la cap A^2] în cap C. al *om* A^2. C în capul al 16 *om* M *33* vârtute] putere Ax dupre A^2. atâte *om* M izbândele M şi *om* B.

1-7 Piasecki, 54 *17-21* Piasecki, 590 *18-20* Piasecki, 590, *dar pune* 200 *şi nu* 2 000 *de Nemţi* *21-29* Piasecki, 599

---

1 aşe *om* M şi (I) *om* A^2 *2* bişuguri A^2 B *4-5* *text latin numai* **117.**
în A^2 Talis est gradus supremae potentiae, ut, cum non possit in eodem statu permanere, descendat ad magnam impotentiam *Lat (retradus din româneşte)* *5* adecă] adecăte A^2] *om* B C. M K *6* vârtuţii] puterii C acia] acea C] ceii A^2 de *om* M a *om* B C. *7* tot *om* C acea stepenă B^1 C mare] tare B^1 slăbiciune A^2 *8* şi toate B sue sus B^2 C sus *om* A^2 *9* purced] dar Ax îndărăt A^2 B M *11* Vlădislav A^2 B praxis B C] praxim A^1 M] praxium A^2 adecăte A^2 *12* ştiinţă] facerea C când cu M *13* fusese] au fost

C. M] era B singur] însuşi C el *om* M cu sine *om* B C *14* Jigmon A². Jicmond M *15* Veneţieni Ax. *16* papa] popa C de] den B¹. C.] de în B² doaosprezece Ax oaste] oamini C. liafa *om.* A². *17* Vineţianii B¹. Turcii] Turcul M *18.* gând A² B M craiului C. sfada] bătălie Ax *20* adunatu] împreunat A² Selezii C *21* a împăratului A² B împăratului nemţăscu *om* C *22* dupre A² *după* cu *ad* Leşii A²] *ad* craiul şi cu C împăratul nemţesc C i- *om* C *23* Niamţul] împăratul M de *om* B M făcându] dându M *25* ales *om* M. la] a A² gheneral peste toată creştinătatea B adecăte A²] *om* M *26.* oşti B M împrotiva] asupra A² *27* sumă] samă B] somă C M *28* lui] sa A². B Anapoli Ax *29* nemţăscu] Nemţilor *V A Ureche* *30* Svedul M iară A². *31* şease mii M 7000 *Lat* moschiscescu] Moscului B² 20 000 de oaste C *32* gata *om* C Vlădislav B¹

---

118. *1.* pre atunce] atunce B¹] *om* C *1-2* diiac . pisar] pisariu oştilor B¹.] pisariu sau diac B²] diac adecă pisar M *2* craiul şi cu M. *2-3* cu dânşii . craiul] multe voroave de taină au vorovit craiul cu dânşii C *3* lor] lui C pentru] de B¹ *4* locurile C *5* amândoi] doi M. dându] dăruind C *6* uric] hrisov Ax pre Căzaci *om.* B. *7* bătrân] vechiu B pisariu] notariatu *Lat* *8.* câtăva samă de *om* M sumă Ax *9* găti M *9-10* toţi .. sfat] întâi toţi au priimit M vor A². B C nemţască] leşască B² amu] acmu M] încă A²] *om* B. C. sosisă] era sosită B *11* pân *om* A² giudeţul] giudecata Ax *13* pre] dupre B² pentru *om* C *15* craiului] lui craiu B¹ C pre craiul B² M *16* sfadă] războiu Ax. Turcul C. *17* amente de B¹ strămoşusău B¹ M. şi bănuia C pre craiul M *18* cum că B¹ ştiine A² B² *19.* de *om* C or] vor B² A M. ari] a M] va A² B *20* cădea] rămânea M să prilejise de murise] atunce au murit M prileiise] tâmplasă C *21* şi aşe] Deci M *22* cu] de C lucruri B² C lucrurile A² B¹. gata fiind A² s'au] au M să-i] să-l M să-i pozvoliască *om.* C] să-i dea voe Ax *23* lui] sa C oşti streine M Turcului B M *24* *inainte de* Au strigat *ad* Iară Lesii M în gura mare] în glas C] *om* M că *om* C *25* or] vor A²] îndată or M i-au] au B. Deci surupa] Şi aşa s'au scurtat M a să surupa] asupra Turcilor gândul a-l surpa A² surpa B¹ C surpare K *26* craiului] lui A²] lui craiu M şi a merge] au mers A²] şi au rămas M *28* cum] că C *28-29* la acel gându a lui *om* M. *29* au îndemnatu] să fie îndemnat B¹ *30* asupra Leşilor *om* M *31.* am fostu] m'am tâmplat M la] in M. la carte *om* B îmblam la şcoală, la carte *om* M *32* pe la Bar *om.*

M canțileriul B[1] C canțilariul A[2] *33* inema B[1] M craiului] lui crai B[1]

12-20 Piasecki, 605, *mai pe scurt* *20-21* Piasecki, 604

1 să făcusă M mergere K moștiile C *2* lui *om* C la] de A[2] B[2] C M *3* întorsu] întoarcere A[2]] întorsul lui C *5* Neculaiu C Nicolae M *6* vro] vre o A[2] B[2] M trei A[2] B M] 3 A[1] C canțelearilul *om* B[1] M] canțileriul C *7* mera M mai *om* M *8* vie] fie vinit M vre un M canțelariu A[2] B cantiler C Ocraină A[2] B[1] M De iaste așe c'au] Deci de au M. *9* cu] pentru M *10* eu scriu C *11* striine A[2] B[2] M dupre A[2]. *12* și gătirea iară ei *om* B[2] în] la M țara sa B[1] *13* s'au întors B triaba lor] lucrul și trebile sale M lucra] făcea B *14* craiului] crăești B] lui craiu C să gătiia] sârguia M pre] de A[2] B C M mare] Marea Neagră B[1] oblicindu] înțelegând M *15* gătează M fiind supt M *16* sintu *om* M toate *om* M părțile] trebile C *17* și să părăsească B să să părăsască C lucrul acela C de patimile B[2] C de patima B[1] M *18* și a lui B[2] Sulim A[2] B[2] C om *om* C. *20* Hmil pisariul M *21* alții *om* C *23* amu] fiind A[2]] era B C M gata B C au începutu a veni] viniia M *24* venire K cei *om* B[1] M. *25* Hmil pisariul B[1] *26* danie *om* *V A Ureche* craiul C B[1] *27* odaie] praedio *Lat* besericuce C lângă odaie *om* M *28* den dzi în dzi *om* M slobodzie] sat M *29* Sobotov B[1] loc în câmpi *om* M câmpu C *30* Tismenului A[2] Tăsmănului B Tismanului C Tismănul M starostiia fiind a Ceahrinului pre sama B[1] *31* lui] hatmanului C Horunje C] vexillifer *Lat* feciorul A[2] B C M *32* hatmanului C lui *om* C Ceplinschii C totdeauna] în toată vremea M pârâia] au fostu pârându M *33* slobodziea aceie] satul acela M 119.

26-33 Twardowski, p 5-6 *Miron Costin amplifică știrile isvorului, care nu cunoaște numele Subotovului*

1 Sobotov B[1] dzâcându *om* M Pentru *om* B[2] mojic A[2] C *2* Și așe] Deci M prilejindu-să] tâmplându-să Ax Horonjie A[2] Horunje C *2* Ceahrinului] lui Ceaplinschi B *3* Orului] in oram Perekopensem *Lat* *3-5* unde pre Nohai] de au prădat pre Nohai M. *5* și *om* B[2] întorsul său] întoarcerea sa A[2] său] lui B] *om* M. au venit *om* B[2] venit pre la B[1] starostiia] hătmăniia Ax *6* peste *om*. M gura] pâra C *7* a lui A[2] B Ceplinschii B[1]. *8* și târgușorul lui] 120.

satul M] slobodzia B lui *om* B C carile mai sus pomenim] ce să chema M carile] ce C] care B mai sus *om* C pomenim] s'au pomenit B C Sobotov B¹ *9* l-au dat] au dat-o C] o au dat B pre] în B nu l-ar fi scos] nu-l vrea scoate C M liav B¹. C M *9-10* Şi de bătrână] însă pre Hmil de nu-l vrea scoate o slugă bătrână liav den slugile lui Conețpolschii M *10* o *om* B¹ Zatfilihovschii C Zahvițilovschii M *11* amu *om* A² B C *12* hălăduindu] scăpând Ax Hmil *om* C pentru] pren A² B pentru Zațvilihovschii *om* C M Zahrițilovschii B *13* Horonții B¹ feciorul hatmanul *om*. A² *14* hatmanul *om* A² B C de] den A² B M de Ceahrin *om* C *15* Sobotovul B¹ *16* de a mână B¹ C M] den mână] A B² dzile *om* A² *17*. au lăsat Ceahrinul și *om* M Periiaslavului B¹. C. M] Periaslovului A¹] Perioslovului A² *19*. polcovnicii C polcovnicul] acel polcovnic M] polcovnicii C de Periiaslav *om* B M Periiaslav A² C] Periiaslov A² *20* priiatini C *21* scăpat] năzuit C] fugit M *22* fără nice o zăbavă *om* M de nice C *23* *loc alb Codd* la hanul A² i- *om* B hanului *om* C *25* câte și *om* M despre] dela B¹ M *26* nime] nimică *om* C ca *om* C martur A² B² C. *27* *după* cu noi *repetă* cu noi A² pre o M *28* rădică Leșii M *29* -l *om* C dela Turci *om* M către crăiia lor *om* M amu] acmu C M] acum A² B este] sânt B M] iaste lucrul C *30* ce *om* B volnicie B C M dânșii] ei A² *31* ado A² *32* de slujba A² B o *om* A². B moșu-tău B Şaaran K Şaan chirei B C] Cheri Ax] Szaray kirey *Lat* *33* mari A² B

1-24 Twardowski, 6—7 *25-33* Twardowski, *7-10* *Discursul lui Chmielniecki lipsește la Twardowski, care dă numai câtva din ideile lui în orație indirectă*

---

121. *1* lăsa] lipsi B¹ mare] mari A² B²] multe B¹ avuție] avuții A². B²] averi B¹. C M dobândă M dobânzi B¹ C *2* carele B¹ în] prin B¹ ț-or] îți vor A² B² M veni ți-vor B¹ *3* întăriască] întoarcă *V A Ureche*, tău] său A² *4* Liavul C M Leavul B v'au] au B¹ C *5* călcare K Leșii] Leavul B cât *om* B¹ țin ei B¹ *6* Bugeagul M cu *om* B¹ *7* săi] lor B¹ îl *om* B pradă-l C *8* v'au] au M Or] Perekopum *Lat*] chateau d'Ory *Fr* *9* craiului] lui craiu C Cititi-le] căutați-le M ne *om* B¹ C K *11* luminate hane Ax n'oi] nu voi A² B *12* oi] voi A² B C *13* îndoit *om* C *14* a] ale A² solia B¹. ca aceia A² C M *15*. le didească B Căzacilor *om* B Bărăbaș C

după Barabaş *ad* hatmanul căzăcesc M *16* pre] prın B^2 M prıntr'însul B^1 dânsul] Hmıl M pre] supt A^2 B C pre vremea gătı eı] când să gătııa craıul să să rıdıce M gătırıı Leşılor B^1 *17* scrıs] pomenıt B^1. M şı le furase dela Barabaş Hmıl *om* M *18* Iară] însă M. hanul *om* M ce] ıară M Tobaı C K carele B C M *19* pre *om* A^2. atunce] acele vremı C M beıu *Codd*] *om* A^1 sa] luı B^2 *20* Dzı] Să dzıcı M fugıt] fost C *21* cu hanul] Hmıl] Hanul şı Hmıl *V A. Ureche*] Hmıl cu Hanul A^2 M] Hanul cu Hmıl B *22* depreună] împreună B^2 C] dempreună A^2 Tobaı K de odată cu oaste] şı au avut M oaste ca *om* B *23* însă *om* B^1 M într'ales] aleşı A^2 B^2. oştenı *om* M *24* de scăparea luı] că au scăpat C *25* care] carele C] ce M *26* a să face M facere K nu s'arı înglotı] a să face gloată M] a nu să înmulţı Ax *27* spre Ceıcaz pre Nıpru *deplasat r 30 după* loveştı *în toate codd şı Lat* K *ceea ce face freza fără sens. La V A Ureche aşezat conjectural după* Calınovschıı Cercaz] Cerchaz A^2] Cechıajı B^1] Cerchez B^2 *29* Şarpele A^2 Pe şarpe B până nu] când B^2 *30* Ce] ıară C l- *om* B acolea *om* A^2 putut] apucat B^2 *31* a trage B tragere K *32* Cerchezuluı B^2 Cerchıajuluı B^1 a *om* A^2 B M *33* cât] dacă M îndată *om* M oaste] oamını B.

1-33 Twardowskı, 7—10, *Mıron Costın amplıfıcă cu ştirı noi*

---

1 orânduıt] ales M treı mıı B^1 fecıoru] fııu A^2 *2* cu Ştefan B. **122.**
o mıe Ax *3* pen] prın C de pen oraşele Nıpruluı *om* M *4* -ı *om* B. *5* le dea C carele C amu] atunce A^2 B^1] acmu B^2 C M *6* de pen] du pren A^2 B de pen ostroave *om* M *10* de pre] dupre A^2 M. şı aşe] decı M au făcut *om* M *11* ce să chıamă] anume M *12* în număr cu multu] şı M *12-13* în câmpı *om* M *13* şı *om* M cu] în A^2. B^2 M călărımea C ıară] şı M *14* pedestrımea C den sıneţe] den flınte Ax] *om* M împresurându-ı] ı-au împresurat M *15* ıară Leşıı în loc au slăbıt M de] den B^2 *16* care] ce A^2 B^1 cu *om* B^2 cıncı *codd*] 5 A^1 *17* dânşıı] Leşıı M Decı toată M *18* şı sıngur] cu M şı Balaban B^2 şı Bălăban B^1 C ce] carıı B^1 *19* topıtu toţı B pre] în B pre câmpı] pre loc M] pre loc, pre câmpı C *20* Iară Sapıha M. Bălăban C M la robıea] robı B] în robıe M *21* la Tătarı B^1. M. *22* audzındu] înţelegând M nevoıa] perırea M] patıma Ax celor] acelor C *23* oaste] Leşı M ale sale] a lor B^1] a sa C] aı lor M. *24* oamenı] oaste A^2 B M] oaste şı oamenıı C le *om* B M maı *om* M *după* rămăsesă *ad* cu dânşıı, să le dea ajutor M *25* Ce] Şı M.

doao A^2 B^2 M după] dupre A^2. după ce au eşit la câmpı *om* M. câmpu A^2 B C *26* oamenıı A^2 de oamenı scăpaţı *om* M.] dıntre ceı scăpaţı dın războıu C *27* sale *om* M în războı luı *om* a luı A^2. B. Ştefan *om* M *28* cura B] alerga Ax de pe] dupre A^2] de prın B. la *om* B^1 M *29* toate *om* M ostroave M *30* au sfătuıt să să *om* M au sfătuıt să să întoarcă] s'au întors M Ce] însă M *31* şı *om.* B^1 de *om* M că ıaste slabă A^2 îndrăzneţ] sımeţ C dupre A^2 *32* în loc] îndată M pre la C M.

1-33 Twardowskı, 7—10

---

123. *1* oraşele] satele M.] satele cele C *3* aceıe] ceıe B^1. *om* M oaste a] oastea M la] în C prımejdıa A^2 B M] succubuıt *Lat* carıı C *5* *după* Sıenıawskı *ad* et Lanckoronskı *Lat* şı] cu A^2 C toate *om* M capete *codd*] capetele A^1 Gloata, câtă] Şı câţı M *6* *după* cădzut] *ad* în robıe M perıt] cădzut *V A Ureche* *8* peırea A^2 M cu Ştefan Potoţchıı *om* M *9* burzuluıt] întărâtat A^2] rocoşıt M] rădıcat Ax] conspıravıt *Lat* *10* să-şı ţıe M *10-11* Barabaş Şı de mırat *om* M *11*. mırat lucru C că şı Nemţıı A^2 hıclenıt A^2 însă] că B *12* aceıe numaı *om* C numele B M Nemţı] Nıamţu B^1 ıară] că M toţı] tot C. *13* la] de M grumadzıı] gâtul Ax *14* pre câteva capete B^1 maı era nemţeştı] de Nemţı câte maı era cu dânsul B] nemţeştı ce maı era M *15* cu toţıı A^2 şı] de A^2 *16* acum A^2 au purces] s'au cuprıns M] au scurs Ax *18* pustıíre C *17-18* în multe părţı ţărâlor *om* M *18* surupare] surpare A^2 B] supărare C] cădere M slăbıcıune *om* C *19* puterıı *codd*] *om* A^1 a mare] amară K *19-20* rássıpă plıan] vărsare de sânge, ce prăzı şı robıı M *20* robıe A^2 B. mâınıle A^2 B C păgâneştı] păgânılor M] Tătarılor şı a Turcılor Ax *după* păgâneştı *ad* ce răsıpă acmu, ce cetăţı marı şı nedobândıte, ca pustııre ţărălor în multe părţı de lume M *21* ıar la A^2 C Şı] ıară C. la (II)] dela A C cıneva] oare cıne M *22* că letopısetul acesta] căcı am scrıs M acest letopısăţ B *23* multu *om* M strııne A^2 B^2 pomeneşte *om* M de loc *om* M şı de ţară B^1 ţara noastră M *24* făcut-am] răspundzu că am făcut B^1] să ştıe acela că am făcut M *25* ţărıı noastre B^1 carele C prılejıt] tâmplat C M Şı aceıe să să ştıe *om* M să să A^2 C] să A^1. B *26* ţara aceasta B sângură] însuş M *27* de adunare C amestecare B^1 *28* acestea *om* B^1 prın] pın C] pe în M. *29* năprasnıcă C turburare] scădere M a Crăıeı A^2 M Însă *om* B^2] Ce B^1. ţara noastră B *30* norocul A^2. B^2 cu]

și M vâlhva C. vâlva B a lui B *31.* ai A^2 B și *om* C dupre A^2. să rădicasă] s'au rădicat M Hmil hatmanul C au stătut] sta M *32.* nimeni A^2. B^2 M *loc alb* A B^2 C M] 7157 K] sequentem *Lat* Într'acestu an *om* B^1 *32-33* începătoriu .. țărâi *om* M *33.* *după* țărâi *ad.* în care an B^1. țărâi *om* B^2 *după* Tătarii *ad* bugigeanii C.

1-15 Twardowski, 7—10

---

1. cu robi și cu plian B plian] robi și cu duium M și o samă de Crâmeni *om.* M Crâmleani A^2 B lovit] întrat Ax *2.* la întorsul său *om* M. său] lor B C] *om* *V A Ureche* ce trece] ce trecea C] trecătoare Ax *3* și (I) *om* M câte ceva A^2. văi de pre B C M *4* lângă *om* B^2. jalbă A^2 B^2. jeluindu] jăluind A^2 B] *om* M *5* Și] Deci C prilejindu-se] tâmplându-să M. *7* viindu iar B jalbă B^2. pre] pentru B strică] pradă A^2. au fostu] era B^1 C *8* pre căpitani C dându-le poruncă] poruncindu-le C M purceadă] purcează A^2. B] încalece M într'acia dată *om* M *9* toți *om* B din slugi] slugile M *10* cine B^1 M ari vrea] va vrea B^1 M] au vrut C să margă în dobândă B în *om* A^2 *11* niamul] Moldovenii M] neamul Moldovenilor A^2. B a Moldovenilor C] *om* A^2 B M *12.* fiind lacomi A^2 B care] cine M și den oraș *om* M *13* dobândire K a dobândi cal] au încălecat M cal] cai B^1. C orașul Iașii M toată sama] tot feliul A^2 *14* pre *om* A^2 den slugi] slugile B^2 și *codd*] *om* A^1 *15* depreună cu slujitorii *om* M de veste C *16* negândindu] nice gând având B^1 *17* descălecată orda] descălecați oarda tătărască C temeiul] praetorio *Lat* un sat anume *om* M. *18* Răzina *codd*] Răzine A^1. încărcați Tătarâi *om* M Tătarâi *om* C de (I)] cu M de plian] cu duium M *19.* Nefiindu gata *om* M gată Tătarii B^1. *20* sabiile B^1 C *21* carii *om* A^2 *22* putut a hăládui] hăláduit B^1 M a *om* A^2 B^2 *22-23* ce Lăpușna] însă și până la Lăpușna le au ținut calea pe multe locuri ai noștri M *23* la *om* C *24* carii] ce M aceie masă] aceia vreme la masă A^2. *25* vârtos] mult B^1 *26* și den socotiala] așa numai M socotiala] nesocoteala B] socotială C să nu să C *27.* cu *om* B^2 C *28* Bugeac A^2 B îndată *om* M făcut] dat M. *29* jalbă A^2 B^2 de veste C. *30* spre locurile lor *om* M lor] sale C. fără] nefăcând C a țărâi A^2 B M *31* *după* atâta *ad* samă de C. atâta robi] dobânda M atâțea A^2 B M *32* a *om* A^2 B M mare vrăjmășie B *33.* izbânzile B 124.

125. *1.* trimis] dat B] făcut C *după* împărăţie *ad* cu jalobă M pre] de A^2] pentru C vodă *om* M pre] pentru C] de A^2 *3* şi prepus C] *om.* A B M acestor A^2 B M. ţări] părţi C tare] tari B^1 C de (II) *om* C *4* ce] şi C pozvolit] dat voe M] dat poruncă Ax. hanului] pre hanul C prădare K *5* acea faptă B^1. *7* cu grije] tare M grijă A^2 B curtea] curţile A^2. de îmbe] dentr'amândoao A^2 de] dela C *8* curţile] părţile A^2 B M venit] căzut cu M. Sefir B^1 *9* aşedzase] înşălasă C pren] din C *10* blânde] bune M să părea] s'ari părea B^1.] s'au părut M nu are B^1 *11* a] ale A^2 aceie *om* B^2. *11-12* pentru în ţară *om* M *12* Tătarălor] lor Ax *15* ordelor lor] Tătarălor M *16* curmedze] curme C M semiţiia C sămeţiia M în (I) *om* A^2. *17* acel A^2 *19* singur *om* B^2 M purcează A^2 B M *20* cât] îndată M soltanul] hanul M amu] era A^2] iar B] fiind Ax] *om* C mai nainte C mai înainte B *20-21* amu Moscului *om* M. *21* era A^2 B^2 C] *om* A^1 îmbe] amândoao A^2] *om* M *22* cu taină M *după* Nistru *ad* în sus M Sosindu, îndată] Şi M s'au împărţit M *23.* oştile C M. samă] parte B direptu] drept A^2 B] *om* C *23-24* părţile Sucevei] Suceava B] Suceavă M *24* samă] parte B la Lăpuşna B^2 spre Lăpuşna C *25* oastea C oaste amestecată] Tătari cu Căzaci amestecaţi M Căzăcească B Nespusă] Nepovestită M aceasta] ca aceia M] ca aceasta B^1 *26* este *om* M ţării aceştia M de] decât M puţină C *27* acestea C de *om* B^2 acum A^2 *28* carele C. *27-28* *Textul între ( ) om Lat* *29.* nemica A^2 divan] solennia iudicia *Lat* *30* dupre A^2 cum] că M] cum că Ax Atunce au văzut M *31* *după* văzut *ad* şi el C eşit] vinit M *32* într'a cărora cărţi nădejdea-şi lăsase A^2 cărora] a căror B] acelor M

---

126. *1* Drâmba aceie de oşti] oastea M Drâmba] tabăra Ax] pars *Lat* aceie] cea B C] *om* Ax carea C *2* cu cât B^1 cât ţine *om* M Iaşilor A^2 B M *3* *după* Dorohoiul *ad* Hârlăul K în] la C *4* agiungându] agiungea B *5* In cetatea B^1 Socevii M o apucasă A^2 B^2. C M *6* dela] de C *7* samă B] somă C M *7-8* au aflatu acasă] pre toţi pre acasă i-au găsit M *8* dobitoace B cu cirezi şi herghelii M *9* atuncea B^1. atunce C de număr C număr] samă B multe *om* A^2.] mulţi B C] multime au luat M *10* şi case robitu *om* M luat] robit C] luat în robie M şi pre A^2 jupâneasa A^2 B M. *11* Ciogolea C. cu] şi C cocoană A^2 B C carea B^1. C *12* şi (I) *om* M perit-au M Ştefan Murguleţ B C M *13* pământean A^2 B^2 între curte] între alalţi ai curţii A^2 *15* asupra *om* M *16* ceielaltă] altă C drâmbă

de *om* B^1 oaste B^1 si *om* C *18* jitnicearului A^2 B M] jignicerului *V A Ureche*] praefecti annonarum *Lat* cădzut] fost B^1 vistiiar Ax *19* alte multe M alte case A^2 M li] s' A^2. *20*. Codrului] Codrul C.] în Codrul M Ghighecıului A^2 Fălcei B^2 Fălcii B^1 *21* codrişorul] codrul B^1 *21-25* îndată Chighecenii] întrând oamenii la codru, s'au apărat cum au putut codrenii M *22* ce au ei acolea *om* B Ghighecıul A^2 în] de A^2 B^2 *23* cu copaci înalţi Ax că] şi A^2 cum] numai A^2 *24* de (I) *om* B. multu] mulţi B de (II) *om* B C M crescută] în pădurea aceia B *25* S'au apărat Chighecenii] Şi de acolo Chighecenii s'au apărat B Ghighecenii A^2 *26* Tătarâi *om* B *după* Tătarâi *ad* ce au hălăduit C *27* Calga A^2 B C M sultan A^2 B^2 C singur *om* M hatmanul *om* M *28* Ţoţora A^2 B M *29* coşurile] praetorio *Lat* *30* Vladnic B^2] Vlabnic A] Vlamnic B^1 C M] Wlaneszte *Lat* *Vladnic baltă în jud Iaşi Marele dicţionar geografic* *31* la] în M *32* şi spaimă] adecă de spaimă mare A^2 *după* spaimă *ad* ca aceia B *33* a slujitorilor cai] caii slujitorilor A^2 au (I) *codd*] le au A^1. apucat] luat C

---

1. depreună cu casele boierilor *om* M pen] prin B^1.] pe în C 127.
2 Niamţului C Iar] apoi B şi singur scaunul] iar el încă mult n'au putut răbda să şadză în scaon M el singur A^2 sângur Vasilie vodă B *3* scaonul B^1 a] ale A^2 *4* a codrului] în codrul B ce-i dzic Codrii] să zice C] *om* B Căpoteştii C *5*. *după* lăsindu *ad* în Iaşi B puţintei C apărarea] pază A^2 C *6* curţii] la curte C. mulţime A^2 B^2 C *7* Căzacii A^2 B M amestecaţi *om* M *8* de cu noaptea M noapte C *după* pustie *ad* şi au eşit şi aceia B^1 oraşul] târgul M oraşul Iaşilor C *9* au rămas] rămăsese M dugheniţă] căşcioară M cia *om* M *10* boerilor] boereşti B^1 şi *om* B^1 cenuşă C *11* au stătut] s'au făcut B^1 că *om* B^1. *12* dodiiască] dodăiască B] băntuiască A^2 *13* era şi] să apăra M sineţe] puşci A^2 închişi pren mănăstiri B] *om* A închişi *om* C M pren] în C] de pen M *14* la] în C a *om*. A^2. B C M Trei] Treh A^2] Trii B^1 C Sfetitelea Ax au fostu] era A^2. *15* acolo *om* A^2 B^2. au avut] le au venit B primejdii A^2 B *14-15* oamenii târgul] aprinzându-să mănăstirea M *16* focului] târgului A^2 Deci *om* M le au M *17* arsiţă] dogoreală A^2 o *om* B^2. *18* în] pen B zâd C şi spre C ce este în zid spre hăleşteul oraşului] despre Bahluiu, fiind ezit Bahluiul M hăleşteul] heleşteul A^2] hălăşteul C] heleşteu B^2] Bahluiu B^1 oraşului *om* B *19* oameni (I) *om* M şi (II) *om* B^1 *20* hăleşteu] heleşteu A^2]

apa hălăşteului M de groaza robiei] să nu-i ia în robie M.] de groaza focului şi robiei C *21* oblicit] înţăles M] aflat Ax hatmanul căzăcesc M *22* soltanul *om.* A^2 B M. pre un M. *23* că] pentru Ax. şagă] glumă Ax *23-24* *Textul între* ( ) *om. Lat* *24* lucru *om* A^2. B^1 C. pre] la B o *om.* A^2 C M Deci şi A^2 B^1. C. M *25* Tătarul] Tătarul acela B^2] tătar C] mărzac M.] mărzacul acela B^1. *26* de (I)] den A^2] *om* M Ţara] Ţării M *27* spătariul cel mare] vel spătar B^1 M şi] însă M *28* nu cu puţină] cu multă Ax *30* cabaniţă] chlamys pretiosa pellibus zebelinis subducta *Lat* şi câte pungi de bani *om* A^2 B *Lat* K câte] atâtea M] *om.* C. *loc alb* A^1. C. M *31* hatmanul] hatmanului C.] *om* M mai nainte B^1 C. M încă *om.* B aceasta C. aceste vremi B^1 M *32* cuscria A^2 B M, şi (I) *om* B^1. C M mai nainte A^2 B C M *după* mainte *ad* încă *V. A Ureche* *33* solie B^1 domana Roxanda B^1 domniţa Roxanda Ax Rucsanda K. *V A. Ureche*

---

128. *1* i-au C M căutatu atunce M şi *om* C fetii] ficii M. *2* Rucsandei *V A Ureche* K dupre A^2 B Temuş B^2. hatmanului *om* M. lui Hmil hatmanul B C *3*. câteva] multe B^1 *după* lui *ad* Hmil M *4* În] iar la Ax În . dzile] După ce M] Post paucas dies *Lat*] Atunce K. Hmil hatmanul C *5* de la Ţuţora *om* M şi *om* *V A Ureche* *5-6*. iară ţara dentâiu *om* M *6* pren A^2 B C şi pustie C ferici̇ia ei B^1 acia] cea A^2] *om* B^1 *7-8* S'au prilejit atunce *om* M *8* băjeniile A^2 B şi moartea lui] au murit M Tuderaşco Ax Toderaş K. *9* câtăva] multă B^1 M jalbă A^2 B M *10* pre Tătari *om* B *după* pentru *ad* prada şi C stricarea B^2 C stricăciunea] prada M. *11* *după* făcut *ad* Zacelo 33 C Dărabanii] Dorobanţii Ax den scaun *om.* M *12* gata] numai M jăcuiască B^2 M jăfuiască A^2 cele *om* M dupre A^2 *13* în scaun *om* B^1 *14*. sabia A^2. B C den poruncă *om* B porunca sa A^2 *15* sineţele] puşcele A^2. li- *om* B C M dorobanţilor Ax *16* cu capetele lor *om* B căpeteniile C. pre unii *om* B pen] în B M *17*. la] în M altă pedIapsă driaptă C. *18*. certatu] pedepsit B^2 *18-19* den anu în anu] den ceas în ceas A^2 *20* 33] 34 C. *21* a lui B C. M ce] că B C M dupre A^2 *22* mare *om* M omor] moarte Ax] pestis *Lat* aice *om* Ax aice în oraş] hic in urbe *Lat* *23* oraş] Iaşi B^1 pen] pren A^2.] în B C M *24* 34/35 C *25* singur] însuşi Ax.] *om* M până *om* B C M *26* dupre A^2 B Cercheji C Cerchiezi A^2 B dela] den A^2 B^1 C M *27* cărora] cării C cărora oşti craiul leşăscu *om* M *28* Beristicio B^2 *29* a treia dzi] trei zile

A^2 B C *28-32* le au eşit dodeială *om* M *30* în] mai C. prilejitu] tâmplat B *31* 35/36 C Litfa A^2 B C că] pentrucă B^1] că la B^2 *32* de] dela C Nipru] Nistru K *V A Ureche* *33* leşăscu *om* B C M

---

1 i-au C hanului *om* B^1 *1-2* hanului hatmanul] Căzacilor cu **129.**
Hmil hatmanul a lua fuga şi B] hatmanului Hmil şi hanului C a luare K *2* toată tabăra B^1 *după* tabăra *ad* şi a fugi C toată oastea] totul B^1 *3* înţeles] ştiut C den] dentru M *4* *după* Hotinu, *ad* îndată C *5* soboli] samur Ax *6* hălădui] scăpa Ax lui] cu M *7*. răotăţile Ax Ţărâi *om* M *8* apoi] iară B^1] iar pân B^2 dupre A^2. *9* au perit de rău] rău au perit B M rău *codd*] rrău A^1. *după* lăsaţi *ad* fiindu M *10* ce] carea C Bela Ţercov C] Bâla Ţercvâ M] Biala Cerkiew *Lat*] Beserica Albă A B *O parte din copişti au tradus înţelesul acestui nume de localitate din Ucraina* *11* hatmanul A^2 B C *după* cap *ad* şi B^1. C. oi] voi A^2 B *12* den *om* A^2. *după* oaste *ad* cea B^1 oastea] oaste B^1 C *13* de cei de] încă den cei de B] *om* A^2. *14* or] vor A^2 B C *15* era] au fost Ax mărsu] mers C] rămas Ax *16* aşe *om* M aşedzase] au zis B^1] a dzis B^2 sultanul C *după* soltanii *ad* şi aşezase B cum] că B la *om* C cela] acela A^2 B M. *după* războiu *ad* măcar C *17* tot supt sabie să pue] toţi să-i tae M. să-i Ax mai *om* B *19* singur *om* M feciorul] un ficior B M lui] al lui B] al său M] său C *20* carele îl] ce B C] ce-l M] care îl A^2 *21* 37] 38 C acest A^2 C i-au B şi lui M *22* veseliia] nunta C M fiei] fiicii C] fetei M Roxandei] Rucsandei K *V A Ureche* dupre A^2 *23* lui Hmil *om* A^2 hatmanului A^2 M în anul *om* B C M. *Lat* K în anul 1659 Ax *24* netocmală] netocmire Ax în depotriva] între potriva Ax a *om* B *25* Aceasta parte] Partea aceasta A^2] Această parte C *după* parte *ad* a lui Vasilie vodă *ad* C o domnie *om* C ani A^2 C M. împărăţiei] ca o împărăţie A^2. bişug M. bişuguri A^2 [bişugul B *26* asămănătoare A^2 C *după* parte *ad* a lui Hmil C doi A^2 B C] 2 A^1 M ani] ai B *27* Ruşcele A^2 C M pen] prin B^1] peste B^2 *28* ginirile] mirele M singur *om* M faţa] chip B^1 M cu faţa C *după* hiară *ad* sălbatecă M *29* nemică *om* C *30* dupre A^2 B *31* assaulii] saulii B^1 cu polcovnicii M şi cu atamanii M atamanii] tamanii B^1 *32* şi lui Gheorghie hatmanul *om*. M şi *Lat* a lui Gheorghie C M *33* feciorii A^2 B M. Nicolae A^2 M. Necolaiu C

130. *1* acolo] toţı acolo B^1 zelog] zălog A^2 B^2] era zălog B^1 *2* Tımuş au purces C purces-au B M la Ceahrın *om* *V A Ureche* *3* îndată *om* M la (I)] de M la (II)] de M] dela A^2 *după* Turcı *ad* şı de megıaşıı săı M urât *om* M *4* şı la megıaşıı M megıeşı] vecını A^2 îndată-şı B^2 *5* săındu-să B^1 sfıındu-să A^2. M *6* domnııa luı] pe M. *7* amândurora] amânduror B] cu amândoı A^2. M *8* învrăjbıtu] în vrajbă C sâıa B^1 C sfııa A^2. *10* cum] că B^2] când Ax Gheorghıe Ştefan B^1 *11*. mâlcom] cu lınışte Ax că-l] că apoı îl M *12* nışţı] neşte B^1] mulţı Ax sosı] venı B^1 *după* sosı *ad.* lucrul B^1 M *13* să *om* B^1 şı (II) *om* C care] carıe B^2.] carele C M *14* coconı A^2 B M -şı *om* B C luasă] pusese Ax multe] mult B^2. *15* spre] ca aceea C solıe B^1 *16* trebıle sale B^1 M sa *om* B^2. *18* 40] 41 C. nalţı M înalte] nalte M] marı Ax *19* năruescu] povorăsc C] nămolesc Ax vro B^1 pre înalţı *om* C. cât] cum A^2 nalţı A^2 B^1 M *20* durât] sunet A^2 cându să pornescu *om* C aşıjderea şı copacıı Ax *21*. maı înalţı A^2 B nalţı V. M sunet] huet M să oboară] cad A^2] să surpă M] să doboară Ax şı *codd*] *om* A^1 *22* înalte] nalte B^1 C] marı M *23* purced B C M. la cădere *om* C acelaşı A^2. *24* anı A^2 B^2. C M] aı A^1 B^1 cu] la M *25* cădere] surpare M. apoı şı la deplınă] de tot M şı (II)] *om* B^1 C deplınă] desăvârşıtă Ax *27* Gheorghıe Ştefan M logofătul *om* B^2 M care] ce B^1 C *28* după moartea luı] dacă s'au săvârşıt M *29* tatu-său B^1. *30*. ocıne] moşıı M] bonıs heredıtarııs *Lat* care] carele C *31* o casă] un boıarın C aıce *om* B^1 ca acele *om* C ocıne, sate, curţı *om* M sate *om* C *32* După ce ş-au gătıt] dacă s'au tocmıt M lucrul B. spre] de A^2

---

131. *1* voroavă C şı *om* C. anume cu B^1 cu *om* B^2 în] de B. C. în ţară] aıce, anume M *după* ţară *ad* şı B anume *om* B^1 C M. *2* gıurământe A^2 gıurământurı B^1 C *3* lor *om* C oştı] oaste M ungurească M *4* muntenească M *5* 42] 43 C amu] acum M] *om* A^2 C den la] la A^2] dela C] *om* M la (I)] de la C] den B *8* 43] 44 C hıstorııle B^1 de] pentru M *9* împotrıva C *10* în fruntea] înaıntea A^2 sale A^2 B C] saale A^1] *om* M -şı *om* B *11* oastea] oştıle sale M şı *om* C arıpă] parte B C M şı într'alta] şı 'n alta C *11-12* unul păzıia] un copıl de ceı ce păzıia pre împăratul B den] de M *12* copıeı] copıı A^2 C M] ephebes *Lat* eı] ıaı A^2 B C *13* pre cel B^1. un] cel M] *om* C *14* alţı oştenı] oştenıı B *15* încătroo M *16* şı (II)] de B C M să-ţı vıe M. -ţı *om* N *17*. hıe] fıeşte M

căruia] cui B^1 *18* ce iaste să hie] ceia ce va să hie M hie] pață C. Așea dară A^2 *19* de] lui B^1] de casa lui M fiind domnu C *20* porți] porțile C K feri] păzi M de ce B C M. *21* ales] vârtos Ax. case B^1 nevoe A^2 B C *22* a să feri hie căruia] iaste fiecăruia a să păzi A^2 fie cui B fie cine M fiecăruia iaste C *La sfârșitul zacelei* iuxta vulgare dictum Fur domesticus praecaveri non potest *ad Lat* *23* 44] 45 C *24* sărdar B^1. șagă] glumă Ax sfătuire K *25* gândind] în gând M *26* dentru M *27* acela] acel B^1 *28* vădiască] sfetească B^2 *29* beat A^2 *30.* nimeni A^2. M care] ce B M încăpea B^1. *31* singur] însuș C Gheorghie *om* B *32* luoase A^2 zioa A^2.

8-18 Plutarh, IV, pp 90—91.

---

1 *Titlu* Când ș'au luat zuoa bună Ștefan Gheorghie logofătul dela **132.**
Vasilie vodă și apoi au venit cu oști asupră-i B^1 K 45] 46 C Gheorghie *om* B^1. *1-2* Își trimisease în pilda] Iară Ștefan Gheorghe logofătul își trimisează giupâneasa la țară anume M *2* în] cu B^2 C. *3* sângur] el B. C M tocmai *V A Ureche* în dzua *om* C die Paschalis *Lat* zioa Ax să cântă A^2 B în beserică B^1 beserica *om* B^2. *4* Svîntului M Andrei *om* B^2 dela Crit] Critschii C M] Critscago B^2 *5* nimeni A^2 M *7* că-i iaste giupâniasa spre moarte] că-i bolnavă giupâneasa de moarte M spre] despre B cu *om* A^2 hârtie scornită *om* A^2 *8* vodă *om* A^2 postelnicei K *V A Ureche* *9* i-au A^2 C M postelnicelii K *V A Ureche* *10* zicând că C grea foarte B^2 *după* grea *ad* a A^2 B C *11* giupănesăi] giupânesii A^2] giupânesii-și C Spun să hie A^2 cale-i C *11-15* Să hie luat voe] Și l-au chemat Vasilie vodă de s'au luat zua bună M *12* a nu A^2. B M K ținea B^1 ținere K *13* cu] lângă Ax i- *om* B^2 C Intrat-au B^2 *14* fața scornită de *om* A^2 *15* spre case-și] acasă-și C *16-17*. Neștiutoriu menește *om* B^2 *17* menește] iaste A^2 *după* zăbavă *ad.* logofătul cu față mâhnită M *18* ca cela] eșiau K îndată *om* M *20.* munți] munte B^1 C amu] atunci B M] *om* C Ianoș A^2 B^2 *21* potecă *V A Ureche* Râmna A^2 B^2 C M Rumna B^2 Remna *Lat* *22* 46] 47 C și lovit C *23* de nădejde C. *24* și *om* C de *om* B^1. C douo A^2 dupre A^2 B după purcesul lui *om* M a vedere] a vederea A^2] aiave B^1 C. M *25* glas *om* B^2 M sunete B^2 C *26* carele C *27* pășitul] mersul M *28* ar hi luat] vrea lua M li (II)] i- M *29* vina *om* M Ce, mirându-se] Și să mera M or] vor A^2 B ca să fugă M *30* casăle A^2 B carii era cu totul *om.* M totul] toate A^2

cu greu C M douo A^2 *31.* şı] cı A^2 fârşıte] cele sfârşıte A^2 C. poate hı, cum să d⁊ıce *om* C *33.* într'acesta chıp] aşa M

---

133. *1* 47] 48 C *după* Mılostıve *ad* şı lumınate M Ieu B^1. unul *om* C den] dentru C *după* slujıtorıı *ad* mărıı tale C *2.* strıını A^2 B pânea B C M dentr'] de B C M *3* anı A^2 C M] aı A^1 B *4* pentru pâınea şı sarea mărıeı tale *om* M *după* tale *ad* carea o mănânc dentr'ətâţea aı A^1 B (şı *Lat*)] *om* A^2 C M *după* ştıre *ad* Mărıeı Tale B^1. C M Ştefan Gheorghıe B logofătul cel mare] vel logofăt M *5* vıclıan B C M fıclean Ax] ınfıdelıs *Lat.* *6* a] ale A^2. *7.* a luı Racoţı şı a luı Mateı vodă] ungureştı şı munteneştı M *8* adevărat (II) *om* A^2 B^3 C M verum ımo verıssımum *Lat* *10* 48] 49 C. într'acesta chıp *om* A^2 B Cıogolea spătarıul *om* A^2 *11.* la sıne *om.* M egumenul] un egumen C de] dela A^2 B^2 C] dela mănăstırea luı B^1. Aaron A^2 *12* anume *om* B. Ioasaf] Iosaf B^2 C. M] *loc alb* A^2 carele C. pre acele vremı] pre atunce M A^2] atuncea C la] a M. *13* dohovnıc B^1 egumenul] duhovnıc C. *15* Iordachıı B^1 Iordache A^2 Ghıorgachıı M vel vısternıc K *V A Ureche* vısternıc B^1 vıstıarnıcul C l- *om* C. *16* aşe să facă] să fıe aşa M Iară mırându-să M *17* cu răvaşul *om* C M răvaşul acela B^1. Iordachıı B^1 Ghıorgachıı M vıstııarnıcul A^2. *după* vısternıcul *ad* şı au dat răv⁊şul M carıe B^2. *18* înteles] cıtıt M că] cum B^1. *19.* rea *codd*] rrea A^1 *20* ce era *om* B îndată] întâı C *21* el M Ax.] *om* A B C. *22* Şı au mărsu B. Mers-au C M. călugărul cu acela răvaş *om* B C M l-au dat] au dat răvaşul C. M *23.* Vasılıe vodă] domnıe M l- *om* C *24* prımejdıe A^2 B călugăruluı] egumenuluı B^1 *25* numaı să spue M. eşıt] luat M răvaşul acela M *26.* dentâıu *om* A^2 B^1] întâı C moarte B^2 C ıară] şı M *27* vădıre că era C] fıınd Ax *28.* Şı] ıară A^2 M *30.* casă B^1 egumenul] călugărul M *31.* vlădıca] mıtropolıtul C care] carele B^2] ce B^1. pre *om* M care era mıtropolıt pre atunce *om* C *32.* anume *om* C

---

134. *1* amăruntul C M *2.* tot *om* C într'acela gând şı într'acela sfat B *3* 49] 50 C *4* eı *om.* B^2 amândoı *om* M *5* ı- *om* C M că ı-au fostu acestea] că n'au prıımıt acestea, ce ı-au fostu tot cu credınţă B *după* şı (II) *ad.* zıcea că M *6* pre unul B. C M dentru] de M dânşıı] eı M grumajı A^2. *7* Gheorghıe *om* C *8* zădar B^1 M. zadar Ax aceasta B^1 C. acum A^2 C *după* aceste *ad* cuvınte C *9* era în] a nu eşı dın M pus la închısoare] închıs C M *10* în urma logofătuluı

Ștefan] dupre Ștefan Gheorghe logofătul A² lui Ștefan logofătul C. Ștefan *om* B M întâi *om* B M *11* ce era vătav] vătaful M *12* la dânsul *om* M dânsul] Ștefan Gheorghie logofăt B¹ numai să vie B¹. vie] fie B². *13* de sirgu] de sârg A² C M] curând B] de grab Ax mare] mari A²] multe M ne-au B² *14* au stătut] era B¹, de] pentru B Ștefan serdariul B¹ *15* acela vremi B¹ C *după* și *ad* fiind M marginea] la margine C *după* toată *ad* cu mulți slujitori M *16* pre] în B Ce] Și B¹. și *om.* C. Ștefan *om* A² M *17.* de sirgu] de sârg B C] curând A².] de grab Ax *18* 50] 51 C mainte] mai nainte A² B¹ C] mai înainte B². acestea C începături] zarve M *19* Ștefan sărdariul B. gătească A² M neşte B¹ *20* să hie gata *om* B i- *codd*] *om* A¹ *21* purceagă A² B câmpu A² B². *22* greci] cazaclii M *23* soboli] samuri A². și să făcea M *24* Ce] Și B puseasă gându] socotisă B¹ *25* acela drum] acele drumuri B C] aceia cale M de peste B C M câmpi *codd*] câmpu A¹. prilegiul A² B *26* cum mai *om* M *27* de sirgu] de sârg B C] curând A²] de serg Ax iată *om* A² *27-28* și pornindu la curte] au sosit și sărdariul M *28* au sosit] soseşte B¹. dupre A² după ce] dacă B M *29* oraș] Iași M Ștefan serdariul *om* M și *om* B¹ M l-au] să fie B¹. și i-au M *30.* se sunasă K *V A. Ureche* *31* Ștefan logofătul M cel mare *om.* M *32* de] pentru M. Deci să M multu *om* C. serdariul *om* C.

---

1 a lui *om* B² jupâne Ax *3* nemică nu zăbovindu *om* M nu *om* **135.**
A² B C M *4* zăbovindu A² au și M *5* 51] 52 C c'au venit *om.* B¹ C *6* la curte *om* B C M ce *om* B² în dooă-trei A² B] în 2, 3 A¹] în 2, în 3 C] unul după altul M *7* sosit-au B Ce] Și C *8* au știut] au înțăles M] s'au înștiințat Ax adevărat *om* B îndată *om* M *după* eșit *ad* Vasilie vodă B¹ spătărie] visterie C *9* și (II) *om.* A² B la sine *om* C M Și (III)] Unde B¹ fostu *om* A² B² *9-12* Și i-au fost sângur *om* M *10* cum au fostu scris și cărți] că și cărți i-au scris B vestitoare cărți A² ca să A² vie] margă C pentru] cu C *11* mai *om* B¹. este *om* C *13* 52] 53 C Și l-au M *după* întrebat *ad* Vasilie vodă C dupre A² după aceste *om* M și *om* B¹ și de] pentru M lucrurile *codd*] lucruri A² *14* vădescu] sfetesc M *15* Gheorghie *om* B au] ori *V A Ureche* *16* nu știe nemică] nemică el nu știe M *17* să hie] nu iaste A² acele] acestea C. stăpânu său C M *18-19* doamne, ca mine] doamne, măria ta, mai crezut, mai cinstit decât mine C *20* Și i-au dzis C *21* Și] După aceia B¹] și-i zisă M] *om* C să margă, să grăiască] « Pase,

pase, de grăiaşte » M Ciogoleşiii M Ciogolea spătarıul A^2 *22* spune] zic C M Ciogolia spătarıul M] *om* A^2 *23* 53] 54 C vısterie] aerarium *Lat* *24* pază *codd*] paza A^1 săımeni A^2 B înspăimântat A^2 spăimat B^1 ştiutoare de vina sa hirea] ştiutor fiind de vina sa A^2] ştiindu-şi vina M. *25* de toate A^2 de faţă *om* M *27* într'acele sfaturi *om.* M *28* iară] ce C *după* vrut *ad* Vasılie vodă C îndată] atunce M *29* Trotuş A^2 C M Trotuş B^1 de unde M *30* nepestıtă] neapestıtă A^2 B] curând M vreme *om* M au sosit B M den] de C] cu M fuga M *32* şi de oşti ungureşti *om* C K *33* asupra sa *om.* B M

---

136. *1* care] ce B M îi *om* A^2 vine M asupră] asupra sa C de] cu M nemică, la *om* B^1. *2* de sârgu] de grab A^2.] aşa de grab B.] *om.* M *3* 54] 55 C Iacomıı A^2 B C M] Iacomachie A^1 Ax *4* n'au mărsu , ce *om* M sei] lui B carıı C care-ı B şi (I) *om* C *5* -ş- *om* C săi] lui B^1] *om* B^2 *după* săi *ad* cei buni M. la (I)] în B C. la Roman, la hrană *om* M *6* de olac] postorios *Lat* om *om* C deşteptatu tot în bine] dezmierdat şi tot în bine deşteptat M ce poate] de toată K *7* neştiutoare A^2 C. *7-8* Şi să asculte *om* M. *8* să asculte *om* B^2 *9* priiatenescu proşti *om* B^2 M. *10* străjile] strajile B^2] strejile A^2 straja ungurească M carie streji A^2 B^2] şi numai M *11* zărit A^2 B îndată i-au M *12* în] de C în goană] gonindu-l B omorât] ucis M *13* mai *om* B M *14* de perire] de moarte Ax] *om* M *15* 55] 56 C Amu] Atunce A^2] acmu M] *om* B C la] în C *16-17* şi dela Focşenii] şi Dicul spătarıul cu Muntenii la Focşani M de Dicul Focşenii] pentru oştile munteneşti că au trecut Focşanii cu Diicul spătarıul B^1. *17* Focşenii] la Focşani C Şi atunce] când M *18* pre sama] pre mâna B^1] la M *19.* săımenilor A^2 B^2] seimeni M jicniţii Ax iaste] era A^2 C M] era făcută B^2 *20* lontru B^1 C M lăuntru A^2 Adusese] Au adus M fiindu-ı *om* M *21* Gheorghie B] *om* A C M logofătul B M] vodă A C *22* numai ce B C ce] însă M l-au luatu] l-au legat B] l-au luat de l-au pus C] l-au luat de l-au dus M puşci] tunuri A^2 până *om* M împreună cu sine A^2 cu sine *om* C *Zac 56 întreagă* *om* M *23* 56] 57 C vârtos] ales B^2 *24* visternicul B^1 vistiiarıul Ax cel mare *om* Ax pre acele vremi *om* A^2 B C piară C *25* şi] nice C *după* vodă *ad* ca B^1 dupre A^2 *26* apropierea Ax *27* Iordachii *28* B^1 vistiiarnicul A^2 cu greu] tare B^1 Iordachie visternicul *om* B *29* ce de mare C *după* cându *ad* au fost C *după* noapte *ad* s'au

deșteptat B¹ *30* i-au dat B² au dat] dându-i B¹ *31-32* Și dacă... boeri ? *om.* B² *31* -au *om* K *V A Ureche* cei boeri] boiarii B C *31-33* l-am deșteptat dzicându] i-au spus, au suspinat de greu, zicând « Au perit-au boiarii ? » Și dacă au știut de perirea boiarilor, au zis B¹ *32* i-am] i-au B² că au peritu] de perirea lor, adecă a boiarilor B² au suspinat greu *om* B² K *33* dzicându] au zis B² Ah] Oh B Ce s'au făcut !] Pessime factum est *Lat*

---

1 57] 58 C încotro] încătro A²] unde B *2* hire a B¹ *3* iarăși] iară A² C] *om* B *4* Iară] Nice M -i *om* A² B *5* era cum] putea M nici *om* M o oaste A² B² *6* cu] la B² *după* ură *ad* fiind A² *7* tot] toți B¹ C ai lui A² B² logofătul M] vodă A B C. *8* să năzuiască] și au năzuit M *9* la *om* A² *după* hatmanul *ad* căzăcesc A² B M acestea B¹ *10* Hadâmul B C postelnicul cel mare] vel postelnic B¹ M *11* 58] 59 C Niamțului A² inima avuțâei] averea B¹ M. avuțâiei] de avuție B² avuției A² C *12* a lui B² deci] de B¹ deci acolea *om* M *13* să o apuce M avuțiia] averea A² B¹] *om* M și] ce C ori că] sau căci A² *14* Ghiorghe A² logofătul] vodă C avuțiia] averea B¹ C *după* aceie *ad* că iaste M *15* Niamțului B¹. ori] sau A² dupre A² B lucruri] lucrurile A² B¹ C.] trebile sale M care] ce M] de care A²] carele C *16* aceie bani] de averea aceia M bani] avere B¹ *17* dânsul] el B¹ aceie avuțiie] acei avere B¹ C] *om* M *18 Zacelo 59 întreagă om* M 59] 60 C Amu] deci A²] *om* B C Ianoș A² B *20* sculându-se] s'au sculat B¹ K *după* casa *ad* lui B¹] *ad* sa C *21* și cu curtea B² de curte] curții Ax *după* curte *ad* și B¹. *22* *după* făcut *ad* eu C *23* o am A² B² inima agonesitei] cor *Lat* *24* trecut-o A² B² C al *Codd*] a A¹ *26* apoi] mai pre urmă C vistiarnicul C vistiiarıul Ax *25-26* acele toate vistiarnicului] aceia avuție mai apoi toată la mâna lui Iordachie au venit B. *27* 60] 61 C pre *om* B M carele] carie B²] care-l A²] ce-l M *27* hatmanul *om* M *28* pre *om* B Hadâmul B C *29* ori] sau A² pârcălabul de] ce era părcălab la M *30* pre acele vremi *om* A² C M pre acea vreme Ax ori] sau A² den] de B¹ C și lipsită *om* M *31* hire de hadâmb B. hadâmului C înapoi *om* M *32* amu] atunce A²] *om* B C M calea Hotinului] cale spre Hotin M *33* *după* pârcălabul *ad* de Soroca B¹ M Ștefan *om* M viclenie C *33-1.* Deci Hmil *om* M 137.

---

1 de iznoavă *om* B C *2* Și] Apoi M *după* trimis *ad* apoi A² cu al doilea rându *om* M B¹ K Gligorie A² B¹ *3* Neculaiu C *3-8* și 138.

pre Nicolai den Hănţeşti] dela Hotin iară cu aceia triabă la Hmil hatmanul şi pre dânsii i-au învăţat, trecând pre la Soroca la Hmil hatmanul, să prinză pre Ştefan pârcălabul de Soroca, să-l trimiţă legat şi aşa trimiţându-l cu unii den Hănţeşti M *4* le au dat B dat] dat poruncă B] poruncit C şi *om* B C Ştefan *om* C *5* învăţătură *om.* A² B trimiţă C *6* Nistrul *om* B¹ *7* Ştefan pârcălabul de Soroca B¹ *8* a *om* B¹ C den Hânţeşti] militum *Lat* carii] ce M pre lângă B M *9* ca să-l A² să-l ducă la Vasilie vodă *om* M *10* al lor A² B² C Ce-i A² *9-11* Ce pre cale] l-au omorât pre cale, lăcomind să fie a lor ce luase si ce mai era pre lângă dânsul, aducându-l M *11* pre cale *om* B *12* *Zaceala 61 întreagă om* M 61] 62 C *13* aceia vreme C *după* era *ad* vremi A² pemintian B¹ pământeanu A² *14* protiva B¹ de *om* B *15* cu] în A²] *om* B voroave A² B de *om* B¹ *16* deplin] întreg B¹. ghebos B¹ *17* dzice] să zici A² B¹ C la chip *om* C] la cap K *18.* 62] 63 C. sosi] au sosit A² B M *18-19* s'au aşădzat cu tabăra sa] au tăbărât M. *19.* sa *om* B C de asupra *om* C *20* Ianoş A² B². *20-26* spătariul lui de Dicul *om* C *21* cuprindzindu] apucând M scaonul A² B *22* den toate părţile *om* M la] în M *23* Ianoş A² B² *24* Li-au răspunsu] răspunsu-au M *25* le] vă B¹ pohtescu] poftiţi B¹ *26* de] pentru B¹ muntenesc] lui Matei vodă M că] care C *26-27* şi cu aceie la domnie] să fie el domnu ţării C] să fie domn M. *27* la domnie] domn B¹ *28* 63] 64 C Deci *om* C dupre A²] pre M *29* câteva *om* C M gloată M de ţară *om* M lui *om* M sfeti A² *30* Nicolae C M molitfa A² molitvă C Ghidion A² episcopul] vlădica B *32* la mănăstirea Săcul M] *om* A B C *Lat* Stătut-au B Şi au stătut M Ştefan Gheorghie C Gheorghie Ştefan vodă] Ştefan vodă Gheorghie sau Gheorghiţă Ştefan M *33* în anul 7161 *om* M 7161] *loc alb* A² B¹ C] 7 B² *după* 7161 *ad* Făcut-au Vasilie vod şi doao mănăstiri în Iaşi, Golia şi Trei Sfetiteli, aducând şi moaştele sfintei prea cuvioase Paraschivei şi au domnit ani 19 Ax

---

139. *1* *Titlu* Domniia lui Ştefan vodă Gheorghie B¹ K C Gheorghie Ştefan au apucat scaunul domniei, iar Vasilie vodă au fugit la Hotin M Cap 18 A² B² C *3* auzirea, mirosirea B¹ şi *codd*] *om* A¹ adevărată A² B² C M *4* simţirile A² B M *5* cu gândul B¹ *6* audzul nostru] auzu *M* *7-12* findu multe nu le putem] aşa si celelalte *M* *8* iscusit] subtilem *Lat* *9* încă A¹.] însă *codd* iar apoi A² *10* amărăciune] amaru B¹] amărăciunea A² B² amară B¹ ni să par A² pare *V. A Ureche* *11* şi sintu dulci] i ră dulci apoi le aflăm că sânt C

iarăşi] încă C une] unele A² C *12* şi apoi sântu C a le *om* A² B C *12-13* a le vedere *om* M cu] pre B¹] că B² *13* singură] însă şi B¹] însuşi C aşadză] aşezată B] proponit *Lat* în] întru M *14* gândului B¹] cogitationi *Lat* să hie] a fi C M *16* cititoriule A² B *17* pre] pe B²] prea A² ne *om* B¹ C M scriere K *19* den(I)] de B² C M] pentru B¹] *om* A² sus] îndărăt Ax *20* a] al A² B a lui *om* M *21* Ştefan Gheorghie A² Ştefan vodă Gheorghie B C Gheorghiţă Ştefan M *22* driaptă M *23* domnu-său B C M i-au A² B. tot] toate B¹ unile ca *om* M *24* orânduirea M că sintu] ar fi B¹.] a fi M *25* au şedzut] s'au aşăzat B Ştefan Gheorghie A² Ştefan vodă Ghiorghie B *26* scaunul domniei] domnia ţării M Ianoş A² B² *27* ş-a] şi a lui B²] şi M Dicul M lui Matei vodă, domnului *om* B¹ *28-29* şi den oastea şi den ţară] o samă de oaste şi den Unguri şi den Munteni şi Moldoveni M den Munteni] din cea muntenească C şi au ales *om* C şi (III) *om* B² C den (II)] de B¹ C *30* în urma] dupre A² *31* lucra] lucrează B C în Iaşi] aicea M *32.* pre] în B M trimisăsă] au trimis B] au mai trimis M dela Hotin *om* M soli B¹

---

1. cuscru său *om* M la Hmil A² B¹ *2* cerându] cerşind B] mai *om* M *3* starostea B² M *4* la *om* M feciorul hatmanului Potoţchii *om* K hatmanului Potoţchii] lui Potoţchii hatmanul C *după* Potoţchii (II) *ad* ce M *5* eşitul căruia] a căruia eşire B] care eşire C] eşitul lui M Crâmului] Tătarilor M *6* îi dideasă] i-au fostu M La acestea C Aceste aducându-i aminte *om* M *7.* îl poftiia] poftindu-l M *după* afle *ad* de agiutor B¹ *7-8* Şi cu aceie cale de *om* M *8* -l *om* B pre] spre A² trei A² B¹ C] 3 A¹ B² *9* ocine] moşii Ax] bonis haereditariis *Lat* *8-10* trei spre Cameniţă *om* M *10* *după* puices *ad* de sârg C *11* Iară] Ce M starostele acela M *după* Cameniţă *ad* de unde l-am găsit M Iară la Hotin C M *12* într'o dzi *om* B¹ C M dau] dedeasă C] dând M. lui Vasilie vodă *om* C iată *om* C M că (II) *om* B C M *13* Gheorghie Ştefan M stătut în gânduri] socotit M *după* dentâi *ad* să stea B *15* de scaun] aulicis *Lat* cu] lângă B² C M] pre lângă B¹ *după* boerii *ad* cei A² C M de] den B² scaun] ţară M cei de scaun] ţării Ax cu (I)] lângă M Boj A² B M *16* Cara căpitanul cu dărăbanii B lor *om* B C *17* 60] 50 *Lat* *18* a slujitorilor A² B C M a căpitanilor A² B C M *19* mila ce . înainte] ce-i miluisă de mai nainte vreme M. *20* mai înainte B C *21* Boji căpitanul şi pre Cara căpi- **140.**

tanul] Boj şi pre Cara căpitanii B[2] de dărăbani *om* B *Lat* dărăbanilor M *22* a pomeni] să scriem M mai sus *om* B avuţiia] averea B[1] C M *23* lui Vasilie vodă B C M] *om* A *Lat* ceia A] ce B C M era] au avut M la] în M *24* *după* trimisească *ad* Vasilie vodă A[2] C *23-25* la care până a să clăti] Dacă i-au adus-o Ştefăniţă păharnicul, încă neclătit M *25* până a să clăti *om* A[2] *după* clăti *ad* Vasilie vodă A[2] B[1] dela] la A[2] sositu] venit C. *după* au sositu *ad* şi Ştefăniţă păharnicul cu B toată A[2] *25-26.* toate deplin la Vasilie vodă De care *om* M *26* dat ştire] ştiut M *26-27* De care deplin *om* B *27* cu toate deplin *om* M *28* acum A[2] în *om* B[2] mi oi] îmi voi A[2] B *29* n'or] nu vor A[2] B C *după* nepriiatinii *ad* de mine Ax *30* trecându Nistrul] au trecut peste Nistru M *32* vistiiarnicul A[2] B *32-33* cu câţi casa lui] cu alţi boiari de casă a lui ce mai era C] alţi boiari câţi era de casa lui M *33* casa lui] familiaribus suis *Lat* boerii slujitorii] iară alţi boiari şi slujitorii toţi C] iară alţi boiari şi cu slujitorii M şi] cu B[1] puşcile] tunurile A[2]

---

141. *1* spre Iaşi] înapoi M *2* lu B[2] dumbravă B[1] C aproape de] lângă M *3* alalţi] alţii B C M *4* supt] în B *5* casăle B[1] C M. boiereşti B nu fără] cu Ax mari A[2]] *om* M] multă C pagube A[2]. carăle] casele *V A Ureche* *7-8* precum face vreme ca aceie *om.* A[2] *8* jaf A[2] carălor] de cară C *9* ştiu] ştiam C M ştiu îmbogăţiţi pre] să îmbogătise B pre *om* C câţva] oare câţi M *10* Hoteneani B den Hotinceni A[2] *11* oştile] oastea M *12* Niamţi B[1] încă *om* B *13* *după* pomenit *ad* mai sus B[2] M c'au fostu] l-au luat B[1] M] că l-au B[2] până la Hotin *om* B M *14* legat *om* M puşci] tunuri A[2] sacaluşe B M ţacaluşă A[2] bombardas longiores *Lat* de a] de ai A[2]] *om* B C *15* puţintei B trecătoare] trecut M *16* seimenii A[2]. săimenii M *17* den sineţe *om* B sineţe] sineaţă C] puşci A[2] putea *om* B[1] coborâ] pogorâ C A[2]] apropiia B[1] nimeni A[2] nimenea Ax *18* N'au B[2] *19* aceie] Nistrului Ax] *om* B[1] că trecusem pomenit *om* C M Nistru B[1]] *om* Ax mai nainte B[1] *20* de] den B iară am înţeles de faţă, cum] iar au fostu alţii de faţă şi am înţăles de dânşii că C cum] că M *21* şidea] sădea A[1]] au fost şezând B[1] M de] în B[2] M C scăunaş A[2] *după* scăuieş *ad* Iar din cetate C] Iar din cetatea Hotinului M *22* spun] zic C cu] din C *23* *după* păharnicul *ad* să fie fost C ţăcăluş A[2] *24* lovit] trecut Ax Scârnava] Spurcată B C M *26* nu *om* M *27* lăsare K *28* *după* nedejde *ad.*

încai M trecătoare B[1] M în care *om* B[1] hie fost M de grije B[1] C M *29* cuvinit] căzut B M să să pue] să fie pus C sineţaşi] cu puşcile A[2] *30*] treidzeci A[2] B *30* Nemţi] oameni A[2] *după* pus *ad* Nemţi A[2] o ţie] fi ţinut A[2] Moldovei *codd*] Muldovei A[1] *31* anii C M] ani A B Cu pânea C *31-33* Au n'au fostu în târgu] că hrana au avut M *32* o ar hi C putut a ţinea] ţinut C a *om* A[2] B sau câtă era numai în târgu *om* C *33* acea B[2] M vrea să socotiască] va socoti C M

---

1 a] de C răsipa A[2] pricină A[2] B C *2* mi-i] mă vei B C.] ar M **142.**
după întreba *ad* cum? A[2] B M tot îţi răspundz *V A Ureche* îţi *om* M *3* cetatea Hotinului] cetate la Hotin A[2]] cetatea Hotin C *3-4* n'au fostu în puterea lui] n'ar fi putut M *4* cetatea *om* A[2] *5* Suceava A[2] Socevii M *6* oşti tătărăşti] Tătarii M *9* putut a lucra] lucrat M] putut lucra A[2] B lucra] luare K *10* şi] că M tot *om* M neclătită-i B[1] îi *om* B M *11* dupre A[2] luatul] ce au luat C cetatea C *după* Sucevii *ad* Ştefan vodă C] *ad* de Ştefan vodă K *V A Ureche.* *12* Nimeni A[2] sfaturilor B[2] acum A[2] *13* ce *om* B greşală C cei] acei C sfetnici A[2] *14* a-l face A[2] M acum A[2] *16* Dzicem] zic C *17* acmu] acum A[2]] *om* B[1] C Iară] Ce C Sed tempora non sunt in potestate hominis, sed miser homo a potestate temporum *Lat* *18* biatul M *19* şi în] den B C *20* îţi *om* M agiungă] ajung şi B[2] una] singură M oşteni] oameni M a cetăţii B[1] C cetatea A[2] *21* răsipită C a toată B[1] avuţiei] averea B[2] C *22* cu casa] şi a casii lui A[2] *23* cetatea Hotinul B[2] C M cetatea Hotinului B[1] întâmpinându-mă A[2] *24* credincios *om* C *23-33* *Zăc 13 întreagă om* M *24* pisariu A[2] B al lui A[2] *25* craiul B[1] C *26* staroste B m'au întrebat *om* K *28* oamenii săi] oamenii B puşcile] puşci B] tunurile A[2] *30* ca cum A[2] *31* nesocotită] negrijită C aceie *om* C *32* giudeţul] giudecata C ce trage] certare C cu *om* B[2]

---

3 căldură a inimii A[2] *4* precum] cum B[1] şi *om* A[2] C s'au B[1] C **143.**
aşe *om* B[1] *5* *Titlu* Pentru vinirea Căzacilor cu Timuş asupra lui Ştefan vodă Gheorghie şi l-au scos din ţară B[1] K împlut] plinit B C cu] în C lună de dzile B[1] M *6* şi veni] au şi venit B C] şi i-au venit M ştire] veste M *după* Timuş *ad* gineri-său M *7* lui Hmil hatmanul B hatmanului căzăcesc M *după* Hmil *ad* vine B[2] oaste într'ales căzăcească] Căzaci într'ales B[1] C la] pre la B[1] *8* Acmu] Acum A[2] *dela* Acmu *până la sfârşitul zacelei om* M caută] să cauţi B[1]]

caută de vezi C fire B C leşască] leav B. C. *9* inema B^1. inima A^2 B^2 *după* şi *ad* apoi C *10* *după* casă *ad* fiind B^1 C. răscumpăra A^2. B^2 *11* vre un *om* C *12.* despre cineva] de nime C de grije C· cându i-au fost voia *om* C *13* au şi eşit C *14* Codiaţchii C era . paza marginii *om* B *Lat* o mie *codd*] o 1000 A^1 *15* sfială A^2 striini A^2 B *16* de siială *om* C de sfiială A^2] de temere Ax] sâiia B^1. nici (I)] şi C nici (II)] nice la C] la M] *om* B^2 *17* acea putere A^2 B aceie *om* C ca să A^2 *18* cum au sosit, au trecut M şi n'au M. *19* să să adune] ut salutaret *Lat* *20* Caiceni K. tras] intrat B^2 cu oastea A^2 B^1 M *23* asupra] spre M Eşilor] Iaşilor B C] Iaşi M] Leşilor K Iar Diicul A^2 spătarul M. domnului *om* B^1 C Ax muntenesc *om* C Ax *25* cu *om* C lui] sale B^1 raiaoa B^1 C. M raiao A^2 C^2] provinciam *Lat* *26* înainte] mainte M *după* înainte *ad* aşijderea C Ianos A^2 Ianuş M *27* a oştilor A^2 şi] sau B^1 C den] de A^2 B C M vicleşug B C M *28* ori ştiindu] sau căci ştiia A^2. stăpână-său B stăpânu său C. lui Racoţii *om* M *29* Leşască] la Leşi A^2 B^1 *30* de atunce *om* M *31* de Nemţi B M puşcile] tunurile A^2 Ax pre] pen B^2] pe C] prin M *32.* Cobâlea Ax drept M. poteca A^2.] calea M] transites *Lat* *33* călărime B^2 călăreamea B^2. rămăsească M

---

144. *1* câtăva *om* C Ax. *2* la *om* C şi] de Ax di asupra C. M. *3* împrotiva] înaintea C împrotiva Căzacilor K *4* *după* purces *ad* la Jijia C *5* legată] bogată *V A Ureche.* curribus cincto *Lat* a lui] dela C] de a lui B^1 *6* înainte *om* B^1 pogorât B M *7* şi] cu B^1 Jijiia la vad] vadul Jijiei Ax lucru *om* Ax *8.* oştenilor M *9* călăreţii] călărimea C M de ai noştri B M ai noştri] ţara noastră C *10* den (II) *om* C *11* Hânţeşti] Hăţeşti B^1. câţi] câţiva C *după* Cerchejii *ad.* era B ai lui B carii *om* B] aceştia M *12* aceştia *om* B M *14* împinsu] înfrântu M călăreţii] călărimea C le *om.* C *15* e *om* A^2 B C M orbi] turmatim *Lat* *după* vad *ad* în sus A^2. *18* la dial *om* M Rediu] inter fruteta *Lat* Reade Ax *19* ceielaltă *om* M sta] eră A deasupra *om* M culme] dial B culmea dialului C. *21* călăreţii lui Timus] Timuş cu călărimea M şi el singur *om* M cădzut] perit M. *22* multe trupuri den bieţii dărăbani] mulţi dărăbani M den bieţii] a bieţilor C carii] câţi M hălăduit] scăpat M Ax *23* Reade Ax ş-au scutit viaţa cu] au hălăduit în M pădure M *25* Ianoş A^2 *26* de îmbe] dentr'amândoao A^2 călărimea] oastea A^2 Şi *om* C. *27* şi de ţară *om* *V A U* la] a lui M] de a lui C Ianoş

A^2 Ianuș M cât să putea, la] cu M să *om* B^2 24 000 de oameni C. *28*. de greș C să socotiască *om* M] să să socotiască B] fiindu pre socotială driaptă C. *29* războiul A^2 B^2 să le] ce numai să C hrana și drumurile] calea și hrana B *30* den] de C tabăra] carragine *Lat.* *31* suirea Ax coastă] costișă M *32*. oșteni] oaste M călărețíi] călărimea M *33* băgat] gonit M tabăra lui Timuș C Și acolea] Iară M

---

1 s'au suit] au sosit B că era *om* M *2* pre] de C M Ax și acolea au m s *om*. M Ax. acea noapte M Ax *3* lăsându-și A^2 *4* au mărsu] s'au rășchirat M. spre] pre la B. M *6* drept M Ax oștii C. spre] către Ax. oraș] Iași M. *7* sfiială A^2. -i *om* B^2 câte *om* A^2 de pe de] pre B^1.] pe de C M] pre la A^2 *8* Ianoș B^2 A^2 M. scade] să împuținează B M *9* s'au scursu] mai C în] pre A^2 C într'acia giumătate *om* M. *după* giumătate *ad* oastea B^1 *10* drumul] calea A^2. orașului] spre târg M iară Bahluiul] apoi au luat drumul pe Bahluiu M *11* și câțiva cu totul *om* M *12* dupre A^2 *13* pre oștile B^1 C pre oastea M. *14* cele *om* B^1. C ezise] eșise A^2] poezise Ax] tocmisă M toată *om* M *15* pen *om* M *după* pregiur *ad.* curte M. ședzut] stătut B așe cu tabăra *om* M ezită] eșită A^2] iazită C] *om* M Ax] conclusa *Lat* la venirea] au vinit M] vinitul C. *16* lui *om* M. în Iași *om*. M Ax Iară *om* B] Însă M și până B C M *17*. sosi] vini M] sosire K prin codrii B^1. *18* *după* scoseasă *ad* Căzacii C fără număr] multe M *19* care apoi] iară dacă M. sosit] vinit M *după* câtă *ad* vită M *20* *după* aflat *ad* oamenii M nemâncate A^2 B nemâncată de Căzaci M. tot pre vită] au dat de toată vita câte un zlot Căzacilor M pre] de A^2 B *21* dat știre la oameni *om* M la oameni] oamenilor B *după* oameni *ad* de au venit B.] și au venit oamenii M care o au] ce ș'au M. *22* Mulți oameni C. atunce] aici B^1 de Căzaci, oameni *om* C acei Căzaci M oameni neștiutori] neștiind M *23* ce] cine B^1 oploșiți] cuprinși A^2 alții] unii A^2 iarăși mergea C *24* carele] ce C.] știindu-l că M. *25* Ștefăniță] Timuș M că-i] că unde-i M. tâmpina M Căzacii *om* M *26* între carii *om* M ș-au pus capetele] au perit B^1 *28* veste B *29* tâmpinat A^2 B C M *30* singur] însuș B^1 C] *om* M merseasă] au mărsu M haină] contăș M soboli] samur A^2 *32* într'un chip] cum A vrut să o dea] dat-o M *33* cu Hâjdău părcălabul lor B C M ori că] au căci A^2 au vrut] s'au arătat M să hie *om* A^2] a hi M **145.**

---

1 într'ai] între ai B] ai C ai noștri] nostro tempore *Lat* *1-2* care credința *om* M *2* ori că] sau căci A^2 sit] sfiit A^2] săit **146.**

B M] temut Ax *3* jacuri] jacul C] jafuri A² în] la B¹ M *4* ţacaluşe A² în sângur] tocma în C *5* Şi aceasta . alta *om* M *6*. carele] ce M pârcălab *om* B¹ pus de] dela C. *7*. giurământuri] rugăminte C *8* *după* ţinut *ad* ei M vro doao luni *om* M] câteva luni C. doao Ax] *loc alb* A B doa] douo A² *10* Îi încungiurase] I-au fost încungiurat B M şi *om* A² B² C *11* ai săi de-i bătea *om* B de-i bătea] să-i dobândească M şi] ce B au ţinut cetatea] o au ţinut C *12* Aşe odată *om* M agoneseaşte] câştigă Ax odată] îndată Ax. *13* dupre A² sfat ce au făcut] ce au sfătuit M *14* ginire C gineri B¹ cu *om* A² B C M *16* cu mare gătire *om* C *17* de toate vinile] vinovaţii C vinile] greşalele M *18* s'ar hi B² cineva] oricine M. măcar şi împrotiva B măcar împrotiva M *19* poate *om* C ce] ceia ce B ce iaste] ce-i C *20* dupre A² aceie] ce făcusă C. a lui Vasilie B¹ să hie] de ar fi Ax *21* ginere său] giniri său C] Timuş gineri său M iară *om* B¹ C *22* slujitorii C. M striini A² B² cum] că M *23* nimeni A² n'ar] nu ar C M mai *om* C aşe-l sfătuia] aşa sfătuia B¹] asa l-au fostu sfătuit M *24* nădejde C nedejde căzăceşti] nădejdea Căzacilor M *25* *după* vodă *ad* au vrut M *26* întâiu şi mai pre urmă *om* M *27*, şi *om* C. cumu-şi] că C *28* Ardial B¹ *29* *după* vodă *ad* în Ţara Muntenească B Iară] ce M ce] fără numai M *31* господъ A² B C съкрушаяи C *text slav om* Ax *Lat*] Domnul sfărâmă războaele M *33* Şaugăii] şavgăii A² Ax] şagăi B¹ ţărăi noastre la munţi *om* M cari A² B².

---

31 Psalm, 46 10

---

147. *1* Ianoş A² înainte *om* M *2* pen] pren A²] pentru B² *după* strâmtori *ad* pre Cobâle M deadireptul] de drept A²] de direptul B] de a dreptul M apoi amu *om* B amu] atunci A²] *om* C Ax.] acolo M *după* munţi *ad* la Nemţi C *3* s'au îndemnat Ocnă *om* M Şaugăii B Şavgăii] fossores salis *Lat* dela] de B² Ocna A² B¹ au] le-au C M acei pedestrime M *3-4* pedestrimei... Racoţii *om* C. *4* a lui Racoţii *om* Ax a *om* A² şaugăi A² B C *5* să vor apropiia] s'au apropiat M de Nemţi] Nemţii M *6* sineţilor] sâneţelor A² B] Nemţilor C *5-7* să cadză După ce] si slobozind focul Nemţii, cum dau ei deodată Iară Şaugăii s'au lăsat toţi la pământ, de i-au covârsit focul M *7* Dupre A² s'au stâmpărat sineţăle *om* M *8*. sâneaţăle C a găti] a să găti C] a împlea sineţiele M] a să gătire K de al C M dires] rând B M Ax au intrat] s'au slobozit M Şavgăii

om A^2 Șaugăii C *9* coase A^2 ce au. coade *om* M *10* de] den A^2 B C dânșii] acei Șavgăi B li- *om* A^2 B C *11* acei pedestrime] acelor Nemți C] *om* M pușcile] tunurile A^2 Ax de *om* B C *12* dezbărat] curățit A^2 acelealalte] celelalte A^2] cealalate B] *om* M de Nemți] nemțești M *13* care] aceia M a] ale A^2 Șaugăilor C Costân C M povață] ductor *Lat* *14* în] pin B^1 *15* închis în temniță M la] în B și în obedzi B^2 *după* obedzi *ad* *marginal* Aice s'au trecut perirea Morianului hatmanului, caută la capul 19 zacelo 2 A *Această notă era de sigur în original La locul indicat e o simplă amintire a faptului petrecut, nu o povestire a lui, ceea ce înseamnă că Miron Costin nu și-a revăzut aci cronica după prima redacție* *16* Totruș B^1 *17* Ianoș A^2 Ianuș C M den Trotuș] de acolo B^1 M] apoi Ax avându] avea B^2 *18* sârg] grab A^2 'Ax *17-20* avându Chimini Ianăș *om* M *19* poate fi B C M *după* și *ad* perirea Moreanului hatmanului lui Ștefan vodă ce l-au ucis țăranii ce să strânsese la Ștefăniță păharnicul, nepotul lui Vasilie vodă și B mors Moreni generalis Stephani principi, quem occidit plebs aggregata ad Stephanum pincernam, nepotem Basilii principis *Lat* patema] poticala C Șaugăi A^2 *20* sfială A^2 săială lui Ștefan vodă B Ienoș A^2 Ianuș M și] o M *21* Totrușul] pe Totruș B *după* gios *ad* de au trecut C *20-21* și au Munteniască] o au luat spre Focșani M *22* *aci desparte* Cap XVII Pentru a doa venire a lui Vasile vodă în Moldova K *23* în Țara Muntenească *om* C Cotnarovskii K *24* de credință] credincios Ax a] al A^2 *25* acia] cea A^2 *26* de om *om* A^2 sălbatec K *V A Ureche* de] a lui C *25-26* acia Dumnedzău *om* M *27* scornind] dându-i M că iaste Liah *om* M Leaf A^2 Liav B^1 *după* Liah (Polonus) *ad* et catholicus *Lat* *după* și *ad* că A^2 M] cum că B. opria] nu lăsa M *28* nu *om* M sa *om* A^2 B M Timus] dânsul B^2 C M] el B^1 *29* *după* trimis *ad* la Vasilie vodă B^1 -l *om* A^1 B^1 dela Vasilie vodă *om* B^1 *30* iaste de triabă] -i trebuiaște M *31* dânsul] Timuș M la] în B C mănăstirea Galata C mănăstire la Galata B mănăstirea *om* M *32* *după* mărsu *ad* Cotnarschii pisariul, iar Timuș B au] ș-au B dacă gata *om* M Cazacii C de ai săi] lui C] de ai lui A^2 *33* gata] să stea gata C] gata să stea B^1] gata să iasă B^2 scornită *om* C eșitul lui A^2 B și dacă au eșit C

---

1 dela voroava lui *om* C au dat] l-au împresurat M faptă] triabă **148.**
C *2* într'însul *om* M *3* de nice B vină] milă C faptă] lucru și faptă C audzit] înțăles C *4* rrea A^1 Și *om* C *5* pre Toma] asupra

Tomii B pre (II)] a lui B Iorgachii M. *6* că] cum C *după* doi *ad* şi A^2 C M *8* Rucsanda K. *V. A Ureche* dupre A^2. Deci] Şi B umbla A^2 amână] în mână C *9* dela] la B^1. să-i lase *om* A^1. *10* Ce *om* C nu-i lăsa] nu i-au lăsat M] i-au lăsat C ginirı A^2 C *după* său *ad* Timuş B^2 *11* pre carii C are el B^2 îi are M *12* grijă A^2 M B. grije ca aceie] atâta grijă B *13* or] vor A^2 C. de la] din C] den M. *14* doi] 2 B^2] amândoi M *15* umbla A^2. C cu noaptea B^1. la *om* B. C M *16* despre (I)] dela C despre casăle] cea M despre Doamna] Doamnii B *17* De care] Ce M de toate *om* B cu greu B. C] *om.* M mâinile A^2 M *18* acela] acesta B C ca acela] tam perversi *Lat.* *19* *Titlu* Pentru Vasilie vodă cându au mersu al treile rând asupra lui Matei vodă cu oşti de ţară şi cu Căzaci, de s'au lovit la Hinta B^1. Vasilie vodă au mărsu asupra lui Matei vodă M N. Al treilea războı, când au mersu Vasilie vodă în Ţara Muntenească asupra lui Matei vodă, 7161 Ax în] spre B *20* domnului C domnul muntenesc *om* B M *21* cu] şi C tabăra căzăcească M *22.* conac] pernoctatione *Lat* stătut] făcut M Naltu C M ad pontem altum *Lat* *23* Timuş *om* M oştii M. căzăceşti] sale B^1 *24* şi căpetenıilor şi oştenilor *om* M oştenilor] oştilor B^1. tuturor B^1 C M. de] den A^2 B C M *25.* aceie *om* M] acea K *V A Ureche* polcovnici *om* C Bohul K anume şi altul] şi M *26* vestiţi şi vechi Căzaci *om* M de nice C M. *27.* Timuş *om* B *28.* Bohun *om* C Bohul K. *29* umblat A^2. numai cu A^2 *30* fire C hire M de hiară *om* A^2 C *31* nime *om* B^2] nimeni A^2 măcar un cuvânt C. den] dentre B^1 C polcovnicii săi C. *33* den *om* C. de nice B^1.

---

149. *1* la] de M eşi] fi M *2.* lucrurile lui C. *3* au purces frunte] De acolo Vasile vodă era în frunte, mergând în gios cu oaste M. amu *om* B] însă A^2] acum C] fiind Ax *4* *după* vodă *ad* era B oaste A^2 B *5* de pretutindere] dupretutindinea A^2] de pretiutinderi B^1. marginea B C marginile ţării] la margine M Ax. *6* strâns] făcut M. de toată oastea *om* B^2 C] oaste B^1 M ca la C 8000] *loc alb* B^1. de *om* M *8* scosul] scoaterea Ax *9* trimisească] au trimis M său *om* M Ax *10* dela] de pre B^1] de pe B^2 marginea A^2 B^2 M ţărei A^2 hie] stea B *11* Ştefan Gheorghie] *om codd* vodă (I) *om V A. Ureche* lui] său A^1. *12* ca *om* A^2 B M 400 *Lat* într'ales] aleşi B *13* cu sine *om.* A^2. sâne B straja B^1 străjile C limbi B^2 ce *om* B^2. *14* mai sus de Tecuci *om* C M *15* care] carii C o au] i-au B C *16* sărindu târdzâu *om* M *17* Siretiului *om* M care] cari A^2]

aceaia C marı B M. *17-18* pentru care până] decı au zăbovıt oastea câteva zıle la Sıretıu până *18* a să face] au făcut B] a face M. *19.* preste A^2 Şı aşe] apoı M doao A^2 Ax doua M *20-21* Sıret au ıntrat pre la Focşenı] dela Focşanı au maı trecut A^2 *21* de nıce B C M orı] cât M şı *om.* A^2 C Ax *22* fuma] să afuma M] ardea A^2] afuma M bıeţâlor lăcuıtorı nevınovaţı] nevınovaţılor lăcuıtorı M *23* lăcaşıle C. lăcaşurıle] satele M odăıle şı hrana *om* B *24* oştıle sale] oastea sa M sale *om* B^1 *25* a *om* A^2 B C M de] dela B^1 oraş, de Focşenı] oraşul Focşanı B^2] oraşul Focşanılor B^1 nu departe . Focşenı *om* M o vale] ţărmurı M o vale . dzıc *om* C B^1 *26* cărıia] ce A^2 C Mılcovuluı celuı M *după* Mare *ad* den gıos de Focşanı M cu alt nume Cucata *om* B^1 C M *Lat* Căcata B^2 *26-29* Aceluı . tocmıtă *om* M *28* ceealaltă] ceıa B] cealaltă C oastea *om* C *29* ca] cu M] ca la C de] den B] *om* M a *om* B C. M Mateı] Mıhaı C. *30* are] ıaste în B^2] era în B^1. *30-31* câtă . Muntenească *om* M *31* dela] den B M dıncoace] încoace B^1 C. Ax.] *om.* M *32* toată . adunată şı *om* C. *după* acolea *ad* era A^2 B M Gheorghıe *om* B C. *33* 400 *Lat*

---

3 oştıle sale] oastea sa M *4* tocmıia] întocmıa *V. A Ureche* *5* **150.**
atâta] aşa C *6* harţu C pârâu] Mılcov M *7* şı *om* B^1. M ıar *om.* M dencoace] înapoı B şı asa C aşe *om* M *8* în 2, 3 rândurı A^1 M] în 2 în 3 rândurı B^2] în două, treı rândurı B^1 C A^2 *9* pre *om* A^2 C *9-10* călărımea Muldovenılor] Moldovenıı M *11* apropıındu-se Ax. *12* răzsıpă] răsımă B^1] răsıpă A^2. B^2 C M. cıne] care C cotroo A^2. ı-au] ı-s'au B^1] au C M părut] putut C M *13* şı o samă *om.* M de] den A^2 călăretı şı den Căzacı] călăreţıı căzăceştı A^2] Căzacı B^2] Căzacı călărı B^1 C] cu Căzacıı M la] în C spre M Râmnıc A^2 B C M ıară] ce M *14* oştenı *om* B M den *om.* B M c'au luat] că luasă C *15* la fugă B^1 *16* După aceıe] De acolo M răzsıpă] răsıpă A^2 B C. *16-19* răzsıpă călărıme *om* M *17* maı multu *om* C *18* au fostu *om* B C nıcı-şı] nıce A^2 B. el *om* C *20* vodă *om.* B^2 *21* -şı B^2 M *22* luându veste] înţelegându M răsıpa A^2 B C M sale] luı B. la] dela C M *23* că] cum că B] încă C asupra luı] asupră-ı C. şı nemıcă C nımıcă B^1 nımıca A^2 *24* oştılor] oştıı C. *după* oştılor *ad* cu răsıpa A^2 dentăı] dela margıne B spăımat B *25* oaste A^2 B. *26* foarte *om* M dânsul] el B^1 *27* apă curătoare *om.* C Ax *28* foarte *om* M de trecătoare rău] rău de trecut M] de trecătoare foarte rău A^2. la un sat anume] anume la M Fınta A^2 Ax.

29 nu aşe] cu M oştilor] a oştilor A^2] oştile B^1 M *30* Au fost trimis M *31* oameni] oşteni M] oaste B^1 C siimeni şi lefegii o samă *om* M *32* spătarıului *om* *V A Ureche* *33* s'au tâmpinat cu veste] au înţeles M că] cum că C răsăpit B^2 răsipit A^2 B^1 C M risipit K *V A. Ureche* aceie] dela margine K *după* aceie *ad* ce au fost C Diicul A^2

151. *1* au purces] s'au întors B C M oastea aceie *om* C M *2* Teleajin A^2 Ax Au] Şi au M *4* Părutu-s'au B *5* sângur *om* M Ax cu toată puterea, cu toată oastea sa M la Teleajina *om.* M Ax Teleajin A^2 *6* Apoi] Iar M s'au] au B M *7* pre] pren A^2. B trei *codd*] 3 A^1 şi] ce B^2 M *8* ce s'au dat înapoi *om* M dat] întorsu A^2 gonacii A^2 B C *9* sâimeni B^1 C *10* *înainte de* Şi *ad* ce C *11* sângur *om* M Ax *12* călare *om* C] călări B M *13* cu *om* B^2 dacă au agiunsu] agiungând pre săimeni M Ax Timuş *om* M descălecat] pedestrit B^1 M *14* pre Căzaci] Căzacii M gios *om* M *15* foarte tare] bărbăteşte M den *codd*] de A^2 den foc siimenii *om* M săimenii C *16* într'altă pădure, ce era] în M Praovei A^2 B M lunca Praovii] sylvam dictam Praowey *Lat* *18* Din Căzaci (II) *om* M *19* însă au perit A^2 şi *om* B C doi *codd*] 2 A^1 sotnici] căpitani Ax *după* sotnici *ad* căzăceşti M atunce *om* C *20* c'au] căci au A^2] că au B M] încă au C] au *V A. Ureche* *21* răspunde] da răspuns B^1 *22* şi nedejde *om* M nădejdea i-au fost A tâmpinarea] întâmpinare B] tâmplare C săimenilor C *23* dupre A^2 n'au vrut să se întoarcă] nu s'au întorsu M mai întoarcă C *24* oastea] tabăra B M] tabăra sa C pre care au apucat-o] apucându-l C] o au apucat B *24-25* pre care Teleajinii *om* M *25* Teleajina C Teleajănului A^2 rămas cu masul] mas M Cocoreştii A^2 B^2] Cucorăştii B^1 C M Cucorenii A^1] Kokoreszty *Lat* *Am adoptat lectura care corespunde cu numele exact al satului la apus de Teleajin Cf Marele Dicţionar Geografic* *26* Aflându casele *om* M *27* singur au pus de] Şi a doa zi M *27-28* dacă dela masă] fiind M *29* doao A^2 doa B C den] de B C M *30* tabăra *om* A^2 M Ax necercându] n'au mai cercat să vază M ce loc în ce loc] cum şi în ce loc stau M şi *om* B^2 cum stă *om* B^1. *31* şi (I) *om* B^2 în *om* C de (I) *om* B C M de (II) *om* C *32* vro *om* B C M doo A^2 două, trei *codd*] 2, 3 A^1. trâmbile B^1 *33* ostilor] oştile C M] oştii B *după* vodă *ad* pre Timuş M sfătuindu-l *om* M

152. *1* rămâe] stea M să (I)] ca să B^1 C răsufle] odihnească M oastea] oştilor M. şi să M toată] toată oastea C] toţi M *2* să să] să B. *3* anume *om* B M -i *om* M *4* împotrivă B^1 C dzici A^2 zică Ax.

sfătuiești C *5* în] cu Ax herilor C M fiarălor A^2 hiarălor B^1, de fiară Ax *după* herălor *ad* sălbatece B^1 carii] ce B^2] *on* M era, unul *om* M *6-7* numai într'însul] că da într'înșii cu sabiia M *7* zmultă] smulsă *V A Ureche* dulău] câine B] câne C Bohul K *7-9* Și Bohun sine *om* M *8* cu sabiia] de sabie B. C M] de sabia lui Ax *9* ca *om* B^1 sâne A^2 *după* sine *ad* în toată vremea C *10* caotă] să cauți M den ce] dulce B^2 *11* nu să va hi] nu s'a fi mai C *12* câte au avut den războae] câte războae va fi avut B^1] cât războae au avut M *13* sale] lui B^2 ari] or A^2 B C *15* cum iaste oastea *om* M munteniască] Muntenilor B^2 dăfăim B C M *16* *după* pedestrașul *ad* ori sănețașul M și nu B^1 *17* sinețașului] pușcașului A^2 *după* dzice *ad* ? *V A Ureche* Fost-au] că au fostu M *18* Sirbi M și Leși B^1 Muntenii A^2 B M *21* nu-i] nu mai C Sârbi sau Unguri M *22* tocma A^2 Căzacilor *om* M *23* dărăbanul C *după* mea *ad* dau că M *24* aceasta] atunce M alegându] ales M *25* deosebi și voia] deosebi voia B^1] deosebita voe A^2 B^2 C a lui B^2 *26* pre] dupre A^2] din C grăindu] grăescu B^1 *27* și (II) *om* M și a *om* A^2 B M al doilea] a doao B] a doua M *30* pe denaintea] pe denaintea C] în fruntea M oștilor] ostii B M *31* toată *om* B M oastea] tabăra A^2 oastea căzăcească] Căzacii M *după* legată, *ad* iară C ruptă B C rumptă *V A Ureche* *31-33* cu tabăra țenchiu] să dea foc M *32* rupt-o A^2 B^1 Timuș *om* C trei] 3 B^2 *33* să înceapă *om* B țenchiu] țintă B] metam *Lat.* nice ar] n'ar M

---

1 primejdiie *om* C] primejdia A^2 B^2 a morții C fără pri- **153.**
mejdie ar hi *om* M *1* a ranii C grele A^2 B C de cum] de cât A^2 1 *om* C *2* tot *om* C atunci B atunce-și C *3* focului *om* C au fostu *om* A^2 B^1 *după* aceie *ad* au fostu M *4* carele M carea B^1. carii B^2 nimenea A^2 *5* cineva] cineva-și B^1] alții M *6* aceiași B^2 cu] de B^1 C ruptă B C M rumptă *V A Ureche* trei *codd*] 3 A^1 *7* iaste A^2 B M] iată A^1 C *8* Ce] ci B^2] *om* C *9* folosește] face B *10* tabăra sa A^2 *11* scrășcându] scrâșnind A^2 B^2 că *om* *V A Ureche* *12* dela] și la M] la C Focșani] Milcov C dela] la M Teleajin A^2 *13* oastea] tabăra B] *om* M ales *om* M tabăra *om* B Căzacilor] căzăcească B M] a Căzacilor C *14* pre pârăul] peste apa Ax *15* podet] podișor A^2 *16*. podețul *om* A^1 în] den A^2 aripii oștii B a *om* A^2. B C *17* a lui Matei vodă *om* M direpte] de driapta M *18* în] de M] *om* C singur *om* M taberei căzăcești] Căzacilor

M *19* mijlocului . a lui] aripii den nastânga şi mijlocul a lui C] aripii den stânga şi mijlocul oştii lui M den a] den na B C] a A^2] din Ax *20* Însă] ce B *21* *după* o ducă *ad* aproape B^1 C *22* Lasă *om* C M *23* or] vor A^2 B^2 să vor Ax *22-23* vitejii singuri] Să bată vitejii, Moldovenii, războiul şi M *24-25* (Aice smintială) *om* C Ax] (Vezi d₍a₎r sminteală den singură nebunia lui Timuş) M una] singură B^1 *27* un *om* B^1 pen pregiurul] pe înpregiurul M] împrejurul A^2. Ax den] în C *28* până în apa den gios] o parte până den gios B^1] până iară din gios C M *29* acel şanţu] şanţul acela C. Den a] den M pus] scos M curtea] militiam aulae *Lat* dzice] chiamă M *30* la dânşii *om* C *după* pus *ad* şi A^2 C *31*. era *om* C *32* singur] sângur A^2] însuşi C] *om* M liventii C leventii B^1 levinţii A^2 B^2. *33* dărăbanii B C. dorobanţii A^2 puşci] tunuri A^2] puşce C

---

154. *1* Iară *om* C în na] den B M] în C Ax ce să . Căzacilor *om* C M Ax *2* Leşi A^2 lefecii *om* A^2. *după* Unguri *ad* adecă în prejma Căzacilor C *3* nu departe *om* M *4* oastea Moldovei] pre Moldoveni C] pe oastea Moldovenilor B *5* Câtva ceas M oştile Moldovei C oastea Moldovenilor M *6* aşteptându] de aştepta M tabăra căzăcească] Căzacii cu tabăra B] Căzacii M *7* să (II) *om*. B M *8* *după* vrut *ad* să vie B^1 Să *om* B dumnealor A^2 B. C *9* că oi] şi voiu A^2 B^1 C] şi oi B^2 *12* focul C ce] însă M o sută A^2] *100* A^1. C M] vr'o o sută B *13* i-au C M să sprijiniască] de sprijinit M pre călărimea M Moldovei] sa M *14* Au stătut Nemţii *om* M săimenilor] seimenilor B] muntenesc C obiceaiul B^1. său] lor A^2. B C] nemţesc M *15* toţi odată M îndemnatu-s'au M *16* oastea Muldove·] oştenii moldoveni M aceie *om* C M steagurile A^2 *17* la dânşii *om* B *18* dosul A^2 C amu *om* B C M şi şi A^2 Ialomiţă A^2 B M dideasă] dedeasă B] dădease A^2] trecusă M *19* nice vadul M Muntenilor] munteneşti A^2 *20* nimeni A^2 poate să dzică] putea zice B nu era] n'au fost C *21* a de mari B mari A^2 M *21-23* Si să lucrul *om* M *23* den stânga B^2. de a stânga B^1 Ce] Însă M. *24* mijlocul A^2 B M *25* aceialaltă C capul său] sine M] capul lui B^1 den driapta B C *27* pre călărimea B^1 *27-28* întorcându .. Muldoveni *om* A^2 puşcile] puşcele M] tunurile Ax *28* amu *om* A^2 B M Ax] acmu C viindu mai des] îndesindu-să M *29* s'au dat *om* C pen încet B^2 pe încet B^1 iară încet C încet iară *om* M. *30* a focului] de foc M picând] au perit M den *om* B câţva den *om* M. au perit *om* M *31* *după* căpitanul *ad* cel B^1 a] al A^2 B

om] fiind C *după* dirept *ad* iară C *32* de neamul său leah *om* M său] lui C. liah C leav A^2. B

---

1 așe puind] tocmindu iară *om* B^1 M *2* den direapta B^2 de a direapta B^1 cu nebunia sa] ca un nebun M rupt B C M *3* Căzaci pedestri Ax pușce C fără de C *5* vinisă M *6* Însă *om* A^2 B^1 M abia B^2 *7* să *om* C gloanțele A^2 alalți] alții B^2 C M puscile] tunurile A^2 *8* de îmbe] dentr'amândoao A^2 pre încet M pencet A^2 B C *9* este] era M foarte *om* C spinos] mărăcinos A^2 *10* pușcile] tunurile A^2 cădea] se pleca M *11* din stânga C den stânga M *11-12* stânga unde era Leșii lui Matei vodă B^1. Iară Leșii lui Matei vodă, ce era în aripa den stânga sta M *12* Leșii (II) *om* B *13* fără de C *14* singură *om* A M cu inimă *om* M *15* cu tabăra părți] în doaă părți împărțind oastea înapoi M despărțindu-o] împărțindu-o A^2 doă A^2 B C M] 2 A^1] doao Ax *16* de nice B chiot M între] în C. Ax. *17* și (I) *om* A^2 B C *18* nemerit sineț] lovit și pre Matei vodă M de] den A^2 B sineț] sineață B^2 C] pușcă A^2 *19* închietură] încheietură A^2 B] încheietura piciorului la C genunchiu C genunchilor A^2 l- *om* A^2 îndată *om* M peic B paic] lecticarius *Lat* *20* scara lui Matei vodă] scară M *după* cadză *ad* de pre cal M *21* *înainte de* L-au *ad* Ce M paicul] peicul B^1] paic C] acel paic M] paicul acela B^2 dela sine] de lângă sine M *22* nimică A^2 B de rană] că iaste rănit A^2 *23* ca un deplin oștian *om* M *după* au *ad* și C *24* oștii pedestrimei Ax săbiile A^2 M *25* într'un ceas stătură] într'un ceas căzură A^2 B^2] au căzut B^1 M] numai decât căzură gios C de Căzaci] căzăceștii A^2 *27* dupre A^2. doao A^2 B C îndărăptătură A^2 B^1 C îndreptătură B^2 M Ax *28* toată nedejdea și *om* B^1 K *29* cădzut-au B^1 tuturor A^2 B au cădzut tuturora inimile gios] s'au mâhnit toți A^2 inima C nu avea A^2. *30* mâhniți toți] întristați A^2] înfricoșați Ax spăimați B^1 *31* de *om* C. nice *om* B M C] nice o A^2] rea *V A Ureche* *32* rânduială C M vro] vre o A^2 M ori *om* M *33* în șanțuri A^2 pre] dupre A^2] după B^1 obiceiul A^2 B^2 M **155.**

---

1 amu *om* A^2 B C] acmu M rânduială C acesta A^2 B *2* vifor A^2 Ax. *după* ploae *ad* și bătea C drept C dirept în fața] asupra Ax *4* repede Ax anume] adevărată C *5* oirânduită] sosită B^1.] pornită M ceștii oști] aceștia oști A^2 B^2] acei oști B^1] oștii aceștiia C. M câtă era *om* M *6* *după* Și *ad* lui M *7*. simeți M amu] fiindu A^2] **156.**

om B C M întâia A² B arıpa Moldovei] arıpa noastră a Moldovei oaste C a Moldovei A² B² C Moldovei] Moldovenii M *8* răsıpă A² C M a vedere] aieve A²] aiave B] *om* C M. *9* răsıpa A² B M de către B tabăra căzăcească, la Tımuş] Tımuş spre tabăra căzăcească, Tımuş A²] oastea lui Tımuş lângă tabăra căzăcească, unde B² *10* căzniia] muncia B întâiu *om* C rupsease. C M *10-11* cu tabăra la loc] să-şi împreune tabăra la loc, ce o rupsese întâi M. *11* la loc *om* A² C *după* loc *virgulă în loc de punct* K V A *Ureche, după* aceie *punct V A Ureche* o furtună rea cu ploe ca aceie A² *după* aceie *ad* ce C de *om* C *12* nu-i C ce] şi C *după* căti *ad* Căzaci A² Căzaci *om* A² Ax dentre Căzaci B *14* la] în B peire M *15* în cestu] într'acest C] în acest A² M oameni însemnaţi *om* M] oameni de cei de frunte C *16* den boierii Muldovei *om* C den tun lovit] boiariu de ţara Moldovei C M Hrıstodul] Hristocul C *17* cămănariul] praefectus vectigalis doliaris *Lat* *19* a *om* A² B C M în] pre A² C M *20* de ţară] lui Vasilie vodă B¹ *21* în] den A² *om* M *22* în oameni au fostu] au fostu în oamenii lui Matei vodă C oameni *om* M *23* cu rana *om* A² prilejit] tâmplat M bătrân] brant K *V A Ureche* V Bogrea, *Anuar*, I, *socoate pe* brant *forma originală din germ brand, gangrenat Această lectură nu există în niciun manuscris, e o confuzie a lui Kogălniceanu şi V A U*, *cari au citit în Ms C. prescurtarea* бржн, *în niciun caz, brant* *26* să nu să A² B C M fostu *om* B debiia] de abia B M] te ai fi mirat A² de *om* B M *27*. putut scăpa] scăpat M] putut hălădui B¹ *după* şi *ad* den M de unde M *29* sfârşind A² B M şi cu B² *30* norocul A² B² celorlalte A² B M *31* mainte] mai nainte A² B M] mai întâiu *V A Ureche*. la *om* C *32* său] domniei M *33* tuturor lucrurilor] pentru toate lucrurile A²

---

157. *1* s'au] s'ar fi A²] au B¹ M pentru] de M căzăcească] Căzacilor B M *2* iasă] scape M cineva] vreunul M viu *om* M fuga] răsipa M. *3* *după* mirat *ad* iaste A².] *ad* era B² Căzacilor] căzăcească A² De mirat nevoie *om*. M *4* Dupre A² li-] le- A² B *4* toate *om* A² C capitele B¹ capetele lor A² C şi hatmanul lor *om* C în de] de C] dentre M sâne A² *5* în loc *om* A² B şi au M au rădicat] rădicându-şi A². ridicat B² şi (I) *om* A² legat tabăra] tocmit tabăra legată B *6* şi apoi noaptea *om* C apoi *om* B² în tabără *om* B¹ C de] den A² B² *7* spini] mărăcini A² *după* iară *ad* ei A² M *8* pân într'unul] până la unul B¹] până într'unul A² B² C M *9* de

nici A^2 dodeială] bântuială A^2 până aicea B^1 M aice în] într'acea A^2 *10* Cap 19 A^2 B^2 C] *om* B^1 *Titlu* Pentru Ștefan vodă, cum au venit al doile rând cu oștii muntenești și ungurești asupra lui Vasilie vodă și s'au lovit cu oștile la Sirca și au pierdut Vasilie vodă războiul B^1 K Venit au Stefan vodă al doile rând asupra lui Vasilie vodă M *11* odihnindu-să M ospățul] tractamentum *Lat* *12* dela] lui A^2 Ax dzece *Codd*] 10 A^1 *13* iară *om* B^1 C sta] strica A^2 *14* nestricată] neclătită C M în] cu B^1] *om* Ax în pace C cerându] cerșindu B^1. C Ax *15* margă] vie C țară] Moldova B^1 C *16 înainte de* săimeni *ad* oameni A^1. dărăbanii B M dorobanții Ax săi *om* M *17* de bună voe *om* M *după* voe *ad* să margă C] *ad* să vie M lui] la C M levenți B^2 *18* vodă *om* B^2 *19* pre la] pe la] pe la B^2.] prin B^1] pren *V A Ureche* la (II)] în C Răcăciunc B^2 Răcăcin Ax *20* un sat] satul B C] *om* M al său] său C] lui B^1 *21* de Ardial C den Ardeal B *22* doi *codd* 2 A^1 *23 după* Așe *ad* și A^2 B M mai *om* A^2 C *24* 800] 500 *V A Ureche după* oșteni *ad* tot C într'ales *după* Orheieni A^2 *25* asupra] împrotiva oștii M *26* Ștefan] Ștefăniță B den] de pen B^2 M.] de prin B^1 satele M *27*. care-i B^1 care A^2 B^2 M cale B *28* Popricani *codd (și în Marele Dicționar Geografic)*] Poprincani A^1 și *om* M omorâsă] au omorât B^2. M] carii au fost omorât B^1 țăranii aceie *om*. B^2 C M. *30* Streaja A^2 B era *om* C 400] 800 *Lat* *31*. oameni] oșteni C călărași A^2 B de călăreți M și vro *om* A^2 B *Lat* și o samă de C.] și oarecâți M *după* săimeni *ad* câțiva B^1 amu *om* A^2 B C M *după* era *ad* și A^2. B^2 C den *om* B boeri și *om* B^2

---

1. și] era și o samă de B^1 și feciori de boeri *om* C ficiori M **158.**
2 mainte] mai nainte B] mai întâi M *3* acea straje M streaja A^2 C lui Ștefan vodă *om* M *Nu pune punct după* dânsul, *ci după* vodă K din] doi B^2 din boieri *om* M fostu] era M *4* vistiarnicul A^2 B simțit] înțăles pentru B^1 *5* sa] lor B^1 C oștile] oaste M lui Vasilie vodă *om* M *6* ei s'au M dat] supus M ce. sat] aproape M *7* Faraoane B^1 Faraoni Ax *8* pre un pisc *om* M și] niste M dărăbanți M dărăbanii A^2 B C ce era *om* M] cei dela C *10* aceiie *om* A^2 B M ce s'au pomenit *om* A^2 nu trecuți] ne trecuți C bine *om* B^1 *11* i- *om* A^2 B M *12* de fugă C *după* și (I) *ad* sărdariul A^2] *ad* sărdariul lor B *13* acea strajă C streajă A^2 B a lui Ștefan vodă *om* M *14* trecut] dat M apa Bistriții] peste Bistrița M Pre] Și M *15* drumul *om* B C i- (II) *om* A^2 B^2 M

16 pre țărănimea B¹ aceie *om* C care] carii A² B *după* vodă *ad.* apoi B¹. C M *17* *după* omorât *ad.* pre unii B M altora] unora C M. *18* Dupre A² streaiă A² B *19* Săbăoani *V. A Ureche* *20* dela] den B¹ adăogându-să A² B² C adăogându-i-să B¹ den] de B². de] din C] den toată M *21* Țara M toată *om* M] toți C *22* agiutoriu B *22-23*. cneadzul Ardialului *om* C] cneazul de Ardi l B] craiul Ardialului M *23* 1000 *om* K. oameni] catane C Boroș Ianoș] boiarii B² Ianăș M] *loc alb* B¹. *24* iară *om* C *25* sa *om* M] -i B la] fiind la A²] în cetatea C] în B. *26* Suceavii C inema] averea B C M Ax] thesauro *Lat* ce avea *om* B Ax] lui C M era *om* C *27-28* cetatea numele] că o ținea oamenii C] cu oamenii Ax. *27*. cetatea *om* B tot] toate A² B² M. *28* era *om* M. mai *om* M *29* amu] încă A²] acum M] *om* B C în] den A² *30* Munteniască] Rumânească A². *după* și (II) *ad* între C tari] mari B²] mari și tari B¹ C pre acele vremi *om* M Ax. *31* *după* Iară *ad* de C tot *om* M *32*. *după* și (II) *ad* pre B M orheiani B M *după* și (III) *ad* pre B¹] *ad* pe B² M. Lăpușneni B M *33* *după* Timuș *ad* și el A¹.] *ad* și vro C] *om* *codd* 200] *loc alb* B¹

---

159. *1* Hlui Ax Gluch *Lat* Au] S'au C și el *om* C. vro] ca B¹. 4000] *loc alb* B¹ *2* de *om.* C la Movile] ad tumulum *Lat* pre] la B². Apoi] iară C *3* și al doilea rându *om.* C. straja B² A *4* iarăși M. straja A² B *5* Târgu A² B Oppidum Pulchrum *Lat* și acolea Frumos *om* B K dincoace A² *7* *Titlu* Războiul lui Vasilie vodă cu Ștefan vodă la Sirca M prilejit] tâmplat B¹ *8*. nefățărindu] fățărind A²] adulari volo *Lat* nimică B¹ M așe] așa A² B] *om* M *9* scriu] strică A² letopisățăle C letopisățile B¹ letopisățul M *10* unuia A² B M pogoară B M *13* urgie A² B M petrecut] tras M *16* a lui *om.* B C. M că] căci că C în fruntea] înaintea C *17* oștilor M singur] însuși cu capul său C mutându] și tocmind M *18* de față *om.* B C n'au fostu] nu era C *19* dela] de B M dela oaste *om* C *20*. acele] acestea B² că și B² mulți] buni B *20-21* și mai vodă *om.* A² *21* oșteni] oameni M la *om* B² buni] mulți B C *22* neamului nostru M înoiri M *24* pedestrași] pedestrime C strânsoare] adunătură M *25* călări] călăreți A² B² și 400 B² de (III) *om* A² B¹. C. siimeni A² B C *26* avedere] aiavea A²] avea deci aievea C. *28*. Tocmind C *29* carele] care B¹] ce C M peste A² B *30* Borăș] Boris Ax. Ianăș B¹ M pe *om* C *31* purces] luat B¹ M costișe] culme B¹] muche M] Kulme *Lat* *după* pârâul *ad* Sârcăi M *32* în sus

om B². culme] deal B¹] costişe C] Kulme *(nume propriu) Lat* împotriva lor *om* C] preajma lor B¹. *33* a *om* A² B C M

---

1 Borăş] Boris Ax *3* pârâul] peste pârâu M *4 după* nu *ad* cu **160.**
A¹ margă] fie mers B¹] *om codd* asupra *om* C] împrotiva lor B
5. încet *om* M *6* den] de în M den loc *om* B¹ cei alţi B¹ *după* deprinşi *ad* fiind A²] *ad* şi C *7* amu *om* A² B C M ei *om* A² M *virgula înainte de* ei B K *V A Ureche 8* după] dupre A² De] den A² B² C *8-9* De aceie vodă *om* M *9* oştenilor] oştilor A² a (II) *om* A² B C *10* deadina] datina A² cum] şi îndată M *după* au *ad* si B¹ *11 după* vodă *ad* înapoi B¹ fuga] a fugi M de nice B¹ M care] carii A²] carele C] cine M *12* încotro] cum A² încătro Ax stătut] putut A² B¹] văzut B² M cu ochii] cu fuga C] *om* A² B¹ *13*. sloboadă A² B² C sloboază Ax B¹ M *14* într'o] cât M s'ari] să M a ochiului A² C M *15* a *om* A² B C M *17* a sa B M iară *om* C pre la] spre B *18* Singur] iară B] *om* C M *20 după* puţini *ad* pre A² B M Apoi dânsul *om* K *după* s'au *ad* mai C dânsul] sine C *21* capetele A² B C M *22*. a se C sa] lor M *23*. cinsteşe B. cinste şi la C aceie vreme C *după* domnului *ad* tău, că C *24* cinste] cinsteşe M *V A Ureche* vecinică *om* C *25* gonaşii] gonacii A² B²] *om*. B¹ Ax *26* carii] cei ce C carii dânsul *om*. M precum] cum A²] pe cum B *27* den] de C den oameni *om* M Ax *28* însemnaţi] ştiuţi M] aleşi Ax vamăşul] administrator telonirorum *Lat* Isariu C M cluceriul] oeconomiae principis praefectus *Lat* *28-29* l-au prinsu viu şi pre] viu au prins pre B¹] prins-au viu şi pre M *30* pogorâş A² B C M *31* după] dupre A² *32* acolea petrecând] după M *33* Volodijen B¹ un *om* C M oraş] târg M

---

1 Iorgachii B¹ M vistiiarnicul A² Ŗ. la *om* B C M *2* numai ce **161.**
au venit] au venit numai B *2-3* lăsindu Ieşii caimacami] dacă au agiunsu la Podul Leloae, au orânduit pre Kimini Ianâş să vie în Iaşi la scaon M *4* singur] iar el B M C Soceavă M Suceava A². *5* şi inema toată] cu toată averea lui B C] şi avuţia lui M închise C *6 după* avându *ad* cu sine M de *om* siimeni C şi] cu A² *7* puşcari] puşcaşi B M] puşcaşii Ax] tunari A² de lefecii B² *9* un sat *om* M *după* aproape *ad* de Suceavă B¹ aproape, anume *om* M. *după* Şcheia *ad* aproape de Suceavă M casăle M Tudoraşco A² C. *11* siimenii A² C săi] lui B² C M şi] cu A² M ş- *om* C puşcile]

puşcele M] tunuri A² *12* dela] den B au început a bate] bătea M batere K *13* nimica A² *14* pretutinderea B pretutindinea A² *15* de iznoavă *om* C Ax] iar M şi *om* B *16-17* ori ce nime] unde Dumnezău va, rugăminte nu încape, iară unde Dumnezău nu va, nice plângere poate M *16* ori ce] măcar câtă B¹ amu] cum iaste B] aşa C] fiindu A² ase *om* B C¹ *17* nu-l B¹. *18* scurte] puţine M sosi] au sosit M] sosit-au B cum] că B M iară *om* A B C *19* oameni] Căzaci B C M intră] iar au intrat Ax amu] atunce A² B²] *om* B¹ C M *20* Grumezea B¹ M carele] ce M *21* cu] de A² M *22* s'a lăsa] să va lăsa A² B¹ C] s'a lăsat B² M asupra lui *om* M ce] că M] să Ax el *om* M cneadzul] cneazіul A²] cniadzul B¹ C] craiul M.] domnul Ax den Ardial B² Cazimiriu B¹ *24* cărora] că B¹ M Ax *25* cu Căzacii] Căzacilor C cu (II)] pre A² B¹ *26* Petyk *Lat* Iştioan] Iştfan A² B¹] Ianâş M pre] la A²] *om* B iară] şi M *27* un] la un M avea] era M *28* Codraschii C Leşi] oameni Leşi B² călărime Ax poronca A² B *29* aceasta] aşa M vreo A² *30* nevoiască] silească M cu toată osirdiia, adunându-să *om* M oserdie C oserdiia B¹ usârdia B² *după* Moldovenii *ad* împreună M apoi *om* C *32* simţit] sâmţit B] luat veste C oastea] de oaste C *33* amu] fiind A²] *om* B C M către] la C] de M

---

162. *2* Iştfan A² B¹ M Iştefan B² *2* oaste c *3* Iijiia A² B M *3-4.* undeva s'au împreunat] ad Zyzyam torrentem prope Kotnarium coniunxit se *Lat* *5* şi *om* M Ce] iară B mai *om* M *6* întâmpina A² Căzacii (II)] Ungurii B¹ K *V A Ureche*] *om* C *7* pre la *om* M C la] spre B¹ *8* şliahul] şleaful A²] şliavul B¹ C. despre Prut *om* M şi *om* A² B¹ *10* sosit] agiunsu M cetate] Suceavă M. Ax doao A² B *11* la jacurile] a jăcui M mănăstirile M asupra Dragomirnei] la Dragomirna M *12* mănăstirii *om* A¹ M puşci] pusce C tunuri A² bătut] prins a bate M *13* i- *om* B² M toate au dat] au luat şi au prădat mănăstirea de toate odoarele şi veşmintele M *după* odoarăle *ad* si B. C veşmentele] gazophilacium *Lat.* jaf A². *14* bieţi *om* C neguţitorii] boiari si neguţători Ax. era] au fost A² *după* închişi *ad* bejeniţi M acolo M mulţi den *om* M *15* *după* boiari *ad* şi altă ţară M. ruşinându] răzându-şi Ax femei B¹. fămeile B². M featele lor M creştini *V A Ureche* *16* mai multu] mai rău C] mult mai rău A² *după* decât *ad* ca A² B¹ cu] la B C M mănăstirea C *17* ceva şi] ceva A² B C M *după* Timuş *ad* eu dau că B² *18* hălăduit] rămas B¹ M] scăpat C odoacă *om* A² B C M [*odoacă = chiar.*

Tiktin] *20* după ce] dupre ce A^2] dacă M *21* îndată *om* M *22* codrul *codd*] codru A^1] sylvas fagineas *Lat* au stătut *om* M pre] la M şi acolea *om* B M un *om* B^1 M anume] la B^1] *om* M *23* făcut sfat] sfătuit M *24* Iştifan A^2] Iştfan M *26* Sfatul şi om *om* C den loc *om* B^1 *27* Şi întâiu M *29* şi cu ce socotială şi cu rând s'ari cădea *om* M *30* pre *om* A^2 B^2 lui *om* B C M *31* socotiala lui B C M ca unui vestitu slujitoriu şi] fiindu M vestitu slujitoriu] veterani et celeberrimi bellatoris *Lat* *32* obiciaiul] obiceiului B^1 obiciaiul şi hirei *om* M hirei] firea C acelui feliu de oaste a Căzacilor] oştilor căzăceşti M] căzăceşti B^1 oaste] oameni C *33* aceie *om* M care îl tâmpină] ce l-au tâmpinat M] ce-l întâmpina B^1

---

1 întâi aceste cuvente *om* M *2* Iştfan A^2 B M carile] care A^2 **163.**
C M *2-3* Eu pre urmă *om* B^2 *3* alte] altele A^2 B^1 C M mai *om* C *4* domnii] principes *Lat* *5* slugile] slugi C] şi slugi M] familiares *Lat* osăbire A^2 B *6* decât] de M] de către B scaonele A^2 B între sine *om* B *6-7* unii decât alţii *om* M *7* cinste A^2 B *după* cinstea *ad* şi cu slujba M Craiul] serenissimus Rex *Lat* *8* scaonul A^2 său *om* M *după* sus *ad* cu sineş A^2 *9* cneadzul de Ardial] cniaz Ardialului C] craiu unguerescu M] Celsissimum principem Transylvaniae *Lat* dumnealui *om* C Iştifan A^2 Iştfan B^1 *10* stăpână-său B^2 *12* dumisale (I)] noastră A^2 *V A Ureche* dupre A^2 poronca A^2 dumisale (II)] -i B^2 om] vom A^2 B *13* am A^2 B] au A^1 C M] fuisset *Lat* [*Miron Costin spusese că el a tâlmăcit*] *14* Iştifan A^2 Iştfan B^1 M au răspunsu cum *om* B^2 C Iştifan A^2 cum *om* B^1 M *15* stăpână-său B^2 serdar] hatman M] regimentarius *Lat* *după* serdar *ad* iar A^2 va] vine C *16* ca unuie *om* C M amu] acmu B^2] *om* A^2 C M *17* *după* avut *ad* până acum B^1 C rândul lor C *18* ca cum A^2 M ar hi] au M nu *om* B^1 or] vor A^2 B ci *om* B asé *om* M *18-19* (cum el) *om* C *19* cum] precum M va] a M De vreme ce] dacă M mărilc sale] dumnealor M] *om* Ax *20* pre (II) *om* B Ax M *21* dară pre dumnealor *om* M dumnealor] mărille sale B C acestii] acestui A^2 feliu de *om* C M oşti] oaste B C M *22* în *om* M sintu (II)] iaste M *23* să să îngroape] a să îngropa B] de să îngroapă Ax *24* pregiur] pe giuriu B^2] pen pregiur C sine *om* C ce *om* B^1 C M *25* aceasta] aceia A^2 nedobândiţi sânt C *26* vedem] ştim M nu au B^2 M *27* Că până C or] vor A^2 B C *28* crede] încrede C şi (I) *om* B Trebuieşte]

Trebuie M] Deci trebuiaşte C *30* pre lângă] cu Ax *31* cât] cum M *32* stoluri] in aciem *Lat* ţie] ştie B C M bulucul rândul *om* C] phalangem et ordinem *Lat* *după* bulucul *ad*, *V A Ureche* *33* dupre A² şi-şi va ţine] şi să-şi ţie M om] vom A² B M

---

164. *1* ţinea fruntea] merge înainte C dupre A² oştile mării sale] oastea C M cneadzului] craiului M *2* dupre A² după oştile ungureşti] apoi M] iară preurmă C Ştefan vodă cu oastea sa] oastea lui Ştefan vodă C *3* când u] unde M şi *om* M să hie] a hi B M] a hire K *3-4* Iaste câtva *om* M *4* de aice] aicea mai înainte A² *după* câtva *ad* loc C *4-5* Deci iară *om* M *5* vom A² B *6* or] a M *după* eşi *ad* den dumbrava ce iaste înainte M vedere] iveală A² cu oştile B¹ C nemică] ne B *7* purceadă] purcedem B¹] purceagă A²] margă C rându după rându *om* M dupre A² *după* rându (II) *ad* şi tot C cailor B M calului cel *om* C cel mare *om* M Ax *8* să ne hie B¹ să ne stea îniante *om* A² *9* nu iaste *om* M de alta nu s'or] îndată să vor M s'or] să vor A² B C *10* ce îndată *om* M dară *om* M *11* si] că M la] de C grabă] pripă Ax de sirgu *om* A² C sinetele] sâneatăle B¹ C] puşcile A² *12*. slobod] pot slobozi C M cetatea] din cetate C. că ce] cât A²] care B²] de M va] vor C] ar M cu] den B¹ puşci] tunuri A² Ax *13* ori cu] şi den B] sau cu M ţacaluşe A² *după* ales *ad* călare C *14* câte să] cât B] *om* M slobod *om* M gloanţele M *15* largu iaste] mult loc are M omul] în om M] omul singur A² *16* piere] piiare Ax] iaste să piară C de tun *om* B *17* moară] piară C sabiia A² B *18* *după* lesne *ad* -i B¹ C.] *ad* iaste A² M streleţului] sineţaşului B¹. *după* vrabie *ad* cât de mică C om călare] călăreţ M *20* şi izbândeşte C M Iară aice M anume] ales M *21* cu dânsa *om* M *21-28* că într'altu chip scădere] iproci M *22* om] vom B C nevoi] sili C *23* şanţurile B¹ singur] însuşi C. craiul *om* C *24* stăpână-mieu B² cneadzul] craiul C nimică A² *25* vom] vor B¹ *26* de cară C care K de hrană C *27* mare *om* C *28*. pagubă şi scădere C *29* Aceste sfătuia] Acest sfat al lui M care toate priimindu] au priimit M *30* Iştfan A² B *31* dooa] doao A² B¹] 2 B². dez] des A² B²] *om* B¹ C M noapte] noaptea oastea C Siretul A² B vadul A² oastea *om* M *32* aşe *om* M deodată] de grabă M pe cum sfatul] cum sfătuisă M sfat B C *33* Iară] ce M

---

165. *1* cât] cum C *3* la *om* M Iucşeni] Iuşcani A² C] Iocşani K *V A Ureche* den] în B² *4* vedere] iveală A² hărăţul] harţul

A^2 B C *3-4* cât au Leşilor] cum au văzut că agiunge fruntea Leşilor şi să hărăţesc cu Căzacii M *5* 200] 300 *V A Ureche*] *loc alb* B^1 de *om* C *6* Iştfan A^2 B *6-7* cum călări *om* M *7* îndată] deodată M i- *om* M *după* împinsu *ad* pe Căzaci şi pe Tătari M *8* culme] dial B^1 C M aşteptându] de aştepta M *9* cu oastea de ţară] cu Moldovenii C] *om* M *10* totdeauna *om* C rând după rând *om* M dupre A^2 *11* de *om* B C M *12* doaă B^1] 2 A C Ax *11-12* Au aşteptat Ungurii *om* M *13* nu foloseşte] să zăbăvăscu M suduit] conviciabatur *Lat* *după* suduit *ad* leavul M în gura mare *om* M şi pre M Iştfan A^2 B M *14* pre sărdariul B^1 serdariul lui Racoţii *om* A^2 C M *14-15* şi au războiu *om* M dzis] poroncit B] învăţat C *15* trâmbiţele Ax *15-17* Să rumpsease samă] şi vinisă vro 200 de Unguri şi pre atâţia Moldoveni mai curând M rumpsease] rupseasă B] alesease C *16* den catane *om* A^2 B C Iştioan C Iştfan A^2 vro *om* A^2 200] *loc alb* B^1 *după* de *ad* oameni A^2 catane] capite K *17* pre] de B^2 pre aceie samă] aşijderea A^2] atâţia B^1 *după* purces *ad* cu toţii M *18* supt] la B^2] spre C *19* cum] îndată C cum au . cum *om* M de] că sânt A^2 *20* şi început M săpare K împregiurul taberii sale] pregiur tabără M *21* bărbăteşte *om* *M* *22* căruţă B^1 C într'o mică de ceas] numai decât C rădicat] aruncat C] făcut M *23* mic *om* M amu] adecâte A^2] *om* B C M *24* dentâi] întâi B^2] de întâi B^1 *24-25* cu năvala au vădzut] după ce au făcut năvala, văzând M *25-27* s'au dat deseară *om* *26* casele] carele *V A Ureche* Tătarălor B^2 după] pre după B] pre dupre A^2 *27* de] ce era B^1 în] pen C pomet A^2 B *28* Şi de acolea cetăţii] au mărsu de an descălecat M apoi *om* C *29* numai *om* B^1 M un dâmb] o dâmbă A^2] un pisc M *29-30* cât covârşiia] să nu-i ajungă M *30* glonţurile] puşcele M *31* Iştfan A^2 B oastea sa B cu oştile sale *om* M dâmbu] dâmbă A^2] dial B^1. *32* Iuşcani C Iocşani K *V A Ureche* au venit şi *om* C şi] de B^1 *33* nu *om* M lăudând pre o parte, ce *om* M

---

1 să fac] se face *V A Ureche* să fac laudă oştii leşăşti] ut laudem **166.**
Polonos *Lat* *4* întărit] mutat B^2 a gândi] să zici că iaste putere M *4-5* Şi aşe mainte *om* M *5* a *om* A^2 B C ceale grăite A^2 mainte] de mai nainte B^1 C] mai nainte B^2 A^2 *6* Niceşi M nimeni A^2 umbla A^2 cu] la M *7.* den *om* M *8* stătut] şezut M treia A^2. *9* a hi *om* C *după* cerşut *ad* la Timuş B^1 *după* mârzacul *ad* lor M carele] care A^2 B carele era cu dânşii *om* M *10* să-i sloboadze]

să-i slobodzască C] să să ducă M nu-şi pierdu] nu le pier M Ce] Şi C M *11* să margă *om* M iară Timuş B^1 M *12* dobitocească *om* M *13* totuşi] tot A^2 B C M într'aceiaş B^2 au plecat] s'au dus C dentâi] întâi C *14* Movileu] Movilă M *V A Ureche* *15* ţinutul Hotinului] Hotin C M *după* eşit *ad* înainte C de Hotin *om* M *16* supus A^2 B C M *17* întorsu] slobozit M *18-19* Şi la goană *om* C M *19* că i-au gonit] gonindu-i C M şi au C câţva] oarecâţi M *19-20* de ai noştri *om* C *20* războieş] războiu B C M la] de A^2 B] că la M *21* Soceavă M cum au sosit el singur *om* M şi (I) *om* A^2 B C M *22* mănăstirea Dragomirna C toate mănăstirile] alte mănăstiri B^1 C M *23* purces] mers M jac] jaf A^2 B] pradă M *24* înainte] mai nainte A^2 B C M celelalte] celoralalte B C M *după* cete *ad* de Căzaci B^1 sirgu] grab A^2 *25* plata *om* C M jacul] jaful A^2] jacurile B M *26* au mărsu] le au eşit înainte C de li-au eşit înainte *om* B C K *27* ţinut] ţănute B^2 câteva] multe B^1 *după* cete *ad* de Căzaci M *28* după ce] dupre ce A^2] dacă M cu oştile A^2 B M *29* împregiurul cetăţii] pregiur cetate B^1 *29-30* au pus căzăcească *om* B^1 puşcile] puşce C] tunurile A^2 Ax puşcile câte avea] câteva puşci B^2 *30* căzăcească] a Cazacilor A^2 *după* căzăcească *ad* însă M *31* că-şi] cât A^2 *după* ei *ad* îndată B C *după* Apoi *ad* şi B^1 *31-32* pentru spaima şi cetăţii *om* M *32* şi (I) *om* B puşcile] tunurile A^2 şi den târgu *om* M den târgu au bătutu] de acolo bătea C dentâiu] întâiu B

---

167. *1* şi (I) *om* B^1 cu] la C M harture A^2 după] pe B însă obiciaiul său *om* M *2* său] lor C puşci] tunuri A^2 în târg *om* M *3* de] în C *2-3* şi venise apucase *om* M *3* puşci] tunuri A^2 cât] câte B^2 una] unul A^2 ce *om* C amu *om* A^2 B C o] îl A^2 *4* şi atunce *om* M îndreptându-i C îndărăptându-i M *5* ce *om* B^2 sale *om* B^1 fura] fără de C *6* hrană de cai] iarbă M despre apa Suceavei den vale] pe furiş den vale dela Suceavă M *6-7* până au mutat] ce au pus M *8* streajă A^2 şi (III) *om* B C M *9* de oameni *om* B aşe *om* M. *10* şi strânşi *om* M *11* *după* Suceavă *ad* iară M *12* oameni] oaste C coborâia] pogoria B C] *13* coborâtul craiului] coborât al craiului A^2] pogorâre a craiului B] pogorât a craiului C de care Ştefan vodă] deci ştiindu Ştefan vodă pentru pogorârea craiului M *14* cerându] de au cerşut M] cerşind C sa] lui C să-i] ca să-i C] să B *16* Ardealulului] de Ardial C *înainte de* Dela *ad* Şi A^2 au] i-au C M *după* venit *ad* fără

zăbavă *(a doua oară)* A^1] *om codd* *17* leşăsc *om* B M *18* pornit] trimis M Dinov B^1 M] Donoffium *Lat* *19*. puşci] tunuri A^2 *după* şi *ad* cu M pivă] mortarium *Lat* Iară *om* C singur hatmanul lui *om* M *19-23* Iară pioa *om* C *20* Ianoş A^2 coborât] pogorât A^2 B M ca] cu B M oameni] Unguri B.] Ungarorum *Lat* *21* Iară *om* B] Şi M *22* direptu *om* B^1 M asupra] deasupra B^1 preste A^2 carele] ce B^1 M^1 *23* den] dela B^2 puşcile] tunurile A^2. pioa] piva B^2 *24* direptu] şi au venit C direptu deasupra *om* M taberii *om* M şi-i] şi acele puşci M *25* nemeriia] ucidea pe Cazaci M *după* nemeriia *ad* den B^1 puşcile] tunurile A^2 pioa] piva B C M puşci] tunuri A^2 apoi *om* B^1 C *26* şi dzilele lui B M dzilele lui A^2 C judeţul A^2 a *om* A^2 B C M *27* carea făcuse] ce s'au făcut B^2] ce au făcut B^1 besericilor] sfintelor mănăstiri Ax *28* Dupre A^2 Ianoş A^2 *29* cncadzului de Ardial] ungurească B C M spre] pe M *30* stătusă] trecuse A^2 Iştiuan] Iştfan de şădzuse A^2 -şi] să C toată *om* M *31* şanturile căzăceşti] tabăra căzăcească M *32* amu] deci A^2] acmu M] *om* B C la] în B^2 *33* den] de B C M amu *om* A^2 B C M de pre] du pre A^2] de pe M le lua A^2 lua] belia C lua şi le herbea] frigea şi mânca B] mânca M

---

1 *după* opincile *ad* den picioare M] *ad* şi B^1 C *2* perit] încă perit A^2] rănit B de glonţ *om* M *4*. *după* întins *ad* cortul M în] într'un A^2 C M *după*] den A^2] de M *5* până *om* A^2 stătut mort] murit M *după* Rădicase *ad* Cazacii M unul anume *om* M *6*. Fedorovici B *după* hatman *ad* în locul lui Hmil M dupre A^2 după moartea lui Timuş *om* M n'avea] nu mai avea C *7* amu *om* A^2 B C M ce *codd*] *om* A^1 spăimântaţi] înspăimaţi C] spăimaţi B^1] îngrijati A^2 *8* -să *om* B^2 *9* dela] din C dela şanturi *om* B^1 podul] podurile M Ax şi acolea *om* M *10* împingându] îmbulzind B C *11* şanţu] şanţul cetăţii C *după* şanţu *ad* unii B Ax fărămându-să] sfărămându-să A^2 B] de s'au sfărămat M *11-12* fărămându-să în şanţ *om* K *12* sărindu] au sărit M de bună voe] de frică, de spaimă B^1 şanţu] şanţuri B şi *om* B den *om* M *13* aceie] ce-şi făcusă M de] la A^2 B^1] *om* B^2 M *14* den afară] de afară M ce să făcusă] ce s'au făcut B^2] *om* M la] în M] de C era] vrea fi C *16* Făcusă] făcut-au M *16-17* asupra şanţului] la şanţul C *17* trei *codd*] 3 A^1 B^2 mai nainte A^2 B C M ce să rănisă Timuş] spaima aceasta M rănisă] răpisă B^2 *18-23* Pre Nemţii şi cu *om* M *18* Dinof A^2 B M] Donoffius *Lat* *19* şi *om* B *20* vreme

168.

B^1 C 21 părţi B^2 C 22 că *om* C şi (II) *om* C 22-23 năvala dentâiu *om* M 23 cât luasă M bună *om* M Ce] ci B^1] iară B^2 C 24 nesărindu] nenăvălind B^1 23-25 Ce, spaimă *om* M pe] pen A^2 25 Ce s'au M toată *om* M singur *om* M 26 la locul *om* A^2 şi nu den sineţe *om* M sineţe] sânete B] puşci A^2 ce *om* M apucându] cu B^1 27 hloabe] hlube B^2 C M] cu hlobe B^1 *după* hloabe *ad* şi cu B^1] *ad* şi B^2] *ad* cu M a *om* A^2 B C ţiş] ciş B^2] apucatele A^2 *după* ţiş *ad* au năvălit şi M 28 sărind după dânşii] luându-i a-i goni M dânşii] Nemţi B^1 cum] unde B^1 29 supt cetate suia A^2 B^1 C *după* perit *ad* mulţi M 30 tecsite] tixite B^1] *om* A^2. de Nemţi] nemţeşti A^2] Nemţilor B 30-31 câţva la răpă *om* M 31 la râpă *om* A^2 32 *Titlu* Vasilie vodă au vinit cu Tătari până în Prut, apoi s'au întorsu B^1. împotriva C într'a căruia potrivă A^2 33 şi *om* M adunat] împreunat A^2 purcescă] au fost purcës M *după* neştiindu *ad* încă *(a doua oară)* A^1] *om* codd

---

169. 1. sosirea] venirea sau de sosirea B^2] venirea C pre] la M 2 să aliagă] de i-au dat M tătarască] de Tătari M să răpadză] vă răpedzească A^2] şi i-au răpezit M 3 *după* vodă *ad* să margă M -i *om* C lui *om* C M fiiu său A^2 fecior C său *om* C *după* său *ad* Timuş M 4 pre] în B^1 Şerim B^1 Şerem B^2 Şărăm M 5 Soroca] districtum Sorocensem *Lat* 6 Ce] Iară C aceleşi] acelea B^2 C M amu *om* A^2 B C. M. 7. de *om* C flămânzi B^2 şi străbătuţi *om* C *după* străbătuţi *ad*. de perire M 8 vodă şi cu B M Ianoş A^2 B^2 9 den] de C. i-s'au prilejit şi moartea] au şi murit B^1 Ax 10 moarte A^2 B^2 C *după* cetatea *ad* Sucevei B Căzacii *om* C. M sama] mânule C 11 a *om* B C *după* vodă *ad* şi pre fiiu său Ştefăniţă C 12 pre *om* C 12-15 Cine-şi Siret *om* M 13 cumpăra C. de *om* C. 14 dendată] îndată C pen] pren A^2 C Suceavă] apa Sucevei C 15 spre] pre B M zălog] zăloage M] salva guardia *Lat* 16 să margă] şi s'au dus M fărşit] sfărşitu A^2] săvârşit B^2 de supt] în B^2.] dela M 18 doodzecilea] 20 A^2. B^2 C] 21 B^1.] XVIII K *Titlu* Domniia lui Ştefan vodă Gheorghie, când s'au aşedzat al doile rându la domnie, după ce au luat cetatea Sucevii B^1 Gheorghie Ştefan vodă au luat cetatea Sucevii cu toată averea lui Vasilie vodă M. 20 mari A^2. B C mare case şi domnii] vestite case şi a mari domnii M 20-21 şi bine stau *om* M 21 lucrurile războaelor în clipala ochiului stau] bella momentis constant *Lat* Amu] Atunce A^2] *om*

B C *22* sosit B C M oardele] oștile C *23* veste A² B M amu *om* A² B C cum] că B C *după* cetatea *ad* Sucevei C *23-24* au cădzut pre sama lui] au dobândit-o C] au luat M *25* căți au rămas, puțini *om* M în] pre A²] *om* C hămisiți A² hămnisiți B² C M. *26* Șărim A² Șerem B² Șărem M Șerim B¹ stătut] sădzut A² o] într'o C *27* pre] la C M acesta] acela C. *28* supt] la M Suceavă] cetatea Sucevii C] cetaate B era] sânt C oști leșești] și oști ungurești și Leși M și (I) *om* C *29* Au] Ș-au B² *30* deadireptul] drept A² B la] spre M altă drâmbă] alții M să lovască *om* M drept A² *31* cetate] cetatea Sucevii C că] și M umbla A²

---

1 picioarele lui *om* A² Șărim A². Șărem C Șerem B² Șărăm M. **170.**
2 sta lucrul gata și sfatul] să gătisă C lucrul] lucrurile A² B² M purciagă] sloboadză C în ceambuluri] ceambul C] în ceamburuni B². *3* sosesc] au sosit C M olăcari A² B M Șerem B². Șerăm B¹ Șărem C *3-4* ori unde . toate] cum mai curându să să întoarcă M *4* l-ari] -l vor B într'acela loc] îndată C că] de B C M *5* îndărăptu] înapoi B] să vie M *6* că (II) *om* B² iată că a treia dzi] peste trei zile M a treia dzi *om* C *după* dzi *ad* hanul B¹. *7* Șerem B² Șerim B¹. Șărem C *9* într'aceieș] într'aceia C A M dată] dzi B *10* oștile] oastea M spre] la M luându] pornind C *11* *după* Vasilie vodă *ad.* și A² cu] pe M ficiorul lui Vasilie vodă] fiiu său M.] *om* C *13* și cu al doilea conac au stătut în Roman *codd*] *om* A¹ *V A Ureche* stătut] agiunsu M grije] frică Ax *14* amu *om* A² B C M știia] înțelesească M den] de B² străjile A² B² C *15* Șerem B² Șerăm A² B¹. Șărem C Șărăm M. *16* oardelor] oștilor A² singur *om* B C M *17* episcupie A² B C aula episcopali *Lat* *după* iară *ad* pre B C M și *om* B² M cu feciorul lui] cu Ștefăniță vodă B] *om* C M. *18* cu pază, anume *om* M la *om* C Buciuleștii C *19* pre] peste B²] la C Ianoș A² B den] dela M *20* Moldova A² B C M Răciuleni] Răcăciuni M *21* Moldoveni] oameni A² au] i-au B *22.* la Camenița *om* C pornitu] poftit B² *22-23* Și după ce Ștefan vodă *om* M K. *23* Chimini Ianăș cu Ștefan vodă *om* C Ianoș A² B și cu B¹. *24* craiului] la craiu C carele] ce M îl *om* A² B¹ C M el] lor craiul leșăscu M *25* celelalte oști] cealaltă oaste C] oastea sa M Chimini Ianăș B C M *Lat*] *om* A au trecut] s'au întors B²] au mers B¹] s'au dus M *26* în țara sa *om* B la] în C. la *om* A² B C M *27* Iară la Roman *om* M pomenit] zis A² la] în C *28.* *după* cade *ad* de B¹ *Zac* *3* *toată* *om* M *29* leahul] leavul B¹] *om* C.

29-30 fost *om* C *31* că *om* C strιın A², B² C să tacă] tacem B¹ harnıcııa] heroıcıtatem *Lat*] harnıa *V A Ureche*. *32* deplın] cea deplınă B¹. ce avea *om* C *33* *după* războaelor *ad* în lume C *33-1* că cıne în lume *om* C

---

171. *1* unu¹ *om* B *2* părea-ţı C ştıe B C nımıcă B² *3* ınımă A² B² C *4* nespăımat B C războıu B¹ de deplın A¹] deplın *codd* *5* deplınă] plınă B *6* 1000] *loc alb* B¹] o mıe A² B²⁾ C carı] ce B C luı] sa C treı mıı *codd*] 3000 A¹ *7* şı *om* C cu mıle] de multe orı C unde-şı] unde A² C *8* îı *om* B¹ *9* de] pentru B¹] *om* A² B² semnele cerıuluı] nışte semne cereştı M *10* prılejıt] tâmplat B¹ maınte] maı naınte B¹] înaınte C toate *om* C şı (II) *om* C *11* a ţărâı C stângerea *om* *V A Ureche* aceştıı domnıı a *om* B¹] şı domnıeı C *12* Că] unde B¹ *12-13* la domnııa luı Vasılıe vodă] la Vasılıe vodă, la acea domnıe C. *13* adecăte A² stea B¹ C steoa B² carea A² B *14* anı] aı A² maı naınte B C M *15* premenıală] cădere M cela] acela B¹ C *15-16* cela, în care] ce M *16* an *om* B C M *17* *după* Postul *ad* cel A² B C *18* în anul *om* B C 7156 *om* *codd* *Stabılıt după data răscoaleı luı Hmıelnıeţchı* *după* într'o *ad* zı M. Vınırı C *19* acela] acelası A² B lăcuste M neaudzıte vacurılor] multe M veacurılor A² B² *20* marı A² B M *21* că sıntu] a fı M menııa] că menııa C] socotııa A² M cetıtorıule C cıtıtorıu M. *22* căcı] că M aceste] acestea A² B² C semne A² locul] rândul A² său] lor B¹ C *23* întrıabă M *25* amu *om* A² B C era trecut] trecusă C *26* scrııtorıı A² B M tıpar nu-ı] tıparnıcı nu sânt A² nu-ı] nu ıaste B¹ C Decı] Ce M *27* dau ştıre] spuı M povestea lăcustelor] lăcustele M *28* carea *om* M cum venııa *om* M am prăvıt] lı-am vădzut M 'prıvıt A² C *29* Zac 5 *toată om.* M maı naınte B C *30* căzăcesc *om* C secere] vremea săcerıı B C] tempus messıs *Lat* *31* la (II)] în B¹ în] la B¹ *32* nor A² *după* nuor *ad* sau negură B²] *ad* ca o negură B¹ cum] unde C *33* de] despre B de o parte *om* C de cerıu *om* B¹ C un nuor sau o negură *om* A² B¹ C

---

172. *1* Nı-am gândıt] gândınd A²] ne au părut B o *om* C *2* nuorul] norul A². B²] nuor C cel] cela A²] *om* C. *3* s'au] au B² muştelor] lăcustelor B *4* sau] au A² B] *om* C sulıţă C nu] ne C maı sus *om* C *5* carıle] carı A²] ceale ce C] care B¹ *6* *după* Urlet *ad* şı B² *7* zbura] trecea B¹ *după* zbura *ad* şı C *8* săıală B C sfıală A² de sunet *om* C de (II) *om* B¹ *9* ceıe] aceale B²] aceıe

A^2 B^1 poiadă] poiade B^1 C] lăcuste B^2 *după* poiadă *ad* mari B^1. *10-11* tot într'o desime] toată desimea B^1 *11* un *codd*] 1 A^1 *12* la] ca C] *om* A^2. la un] la al doilea B și giumătate *om* B altul] alt stol C *13* după] dupre A^2 *după* ținea *ad* cât ține C dela] den B^2 prândzu A^2 B C desară] sară A^2 *14* de groase B^1 *după* groase *ad* ținea de C *15* preste] după B^1 stol (III)] stolul A^2 *16* bine *om* C soarele *om* B^2 prândzu A^2 B C călătoria] mergea C *17* desară] sară B^2 și până popasuri *om* B *După* mas, *(virgulă)*, *după* popasuri *(punct)* K. *V A Ureche*. *18* mânea] cădea B] mânca *V A Ureche* *după* rămânea *ad* numai B *19* frunză C pae A^2 B de (I) și (II) *om* C sămănături B^2 C *20* Și *om* C *21* *după* așe *ad* de tot A^2 ca la masul acei mâniei] cum era unde mânea acea mânie B mânii A^2 *22* Și câteva B *23-24* lăcuste al doilea] și apoi după aceia și al doilea an au fostu lăcuste B^1 *24* după] dupre A^2 la *om* C *după* doilea *ad* an B^2] *ad* au fost C și (III)] mai B^1] *om* B^2 C. *26* de *om* A^2 *27* Și iarna B^1. pre] pren A^2 B *28* Insă ne A^2. acum A^2 *29* Și *om* M aceste toate] Nostrae enim res *Lat* o] aceia B *30* striine A^2 B^2 *31* ai] au K Sucevei] supt cetatea Sucevei M] dela Suceavă B *32* Cazimir *om* C M Crâmului] tătărăsc M *33* *după* și *ad* cu M aceste *om* B^2

---

1 cu oștile sale *om*. C sale *om* M supt] spre A^2. *2* dacă i-au **178.**
venit] viindu-i C i-au] au A^2 *după* Unguri *ad* și dela Ștefan vodă B M de care] precum B C de care s'au scris *om* M *3* scris] pomenit B purceadză A^2 B dela] la *V A Ureche* dela Camenită *om*. M împotriva] asupra A^2 *4* și să va] i va A^2] s'ari M] și s'ar C] să va B ntâmpina A^2 *5* den limbi *om* M hanului *V A Ureche* *6* către] la B C Șărâm A^2 Șerîm B^1 Șărem C carele îl] ce-l M] care-l A^2 despărțise și *om* B M *după* trimiseasă *ad* cu Vasilie vodă M *7* *după* Moldova *ad* precum s'au pomenit B] *ad* pentru M *după* flămândzască *ad* oastea M *8* lipască] lipsască A^2 *V A Ureche* *7-10* oastea au făcut *om* M *10* de supt] dela M. și s'au pus tabăra *om* M *11* îndată *om* M pod mereu pre coșuri] pontem pensilem *Lat* pre coșuri *om* M *12* preste carile] de M *după* carile *ad* pod C îmbla] umbla A^2] trecea M oșteni leșăști] oastea leșască B^1] oștile leșăști B^2] oștenii cei lesești C] Leșii M *13* pâne B^2 C *după* pâine *ad* și B^1 fânuri] fănață B C. M *după* fânuri *ad* și M prisecile] stupinele A^2 *13-14* Și era acela an *om* M *14* pâinea C bișug A^2 B Iară] însă M *15* den *om* M au plătit și cu] și-au pus M

15-16. hrana pentru] apărând oamenii munca sa M oamenii A^2 B. *16* de ţară *om* B^2 inima A^2. C sa] lor C. *16-21* că-i trag . Husiatin] că să tem Leşii să stea la loc larg, ce să trag la loc strâmt, M *18.* locuri tari C. *19* sfiit A^2. săit B C. *după* aminte *ad* de B. războiul *om* C *22* den] în C den sus *om* M oardele sale] Tătarii M -i *om.* A^2. B^2. C. M *23* iarăşi] iară C. *23-24* A merge nu vrea] nice la strâmtoate asupra lor nu îndrăznia a merge M. *24* lor] Leşilor C. la strâmtoare *om* A^2 *24-25* nice Leşii să iasă *om* M largu de tot] câmp A^2 *25* *după* tot *ad* nu A^2 C iară] iacă A^2 iară hanul au trimis] s'au împăcat, trimiţându hanul M Cazi] Gazi K *V. A Ureche.* aga *om* B *26* canţilariul A^2 B *26-27* şi craiul legat pace *om* M *27* s'au] au B^1. oştile] oşti C *după* oştile *ad* înapoi M cineşi] care-şi B C. *28* locul lor M locul său B^2 *29* sa] ce avea C M] *om* B *30* Ţara Căzăcească] Ukraina *Lat* *31* den] de B^1 *după* domnie *ad* şi M. şi *om* B. C M coconi A^2 B *32* roata lumii] fortunae rotam *Lat.* *32-33* (Caută moartea) *om* B^1. M

---

174. *1* nădejde A^2 B în] între C priteşugul A^2 M *2* tras] dus M să margă *om* M *3* obrocul] mertic A^2 C] obroc B^1] mertice Ax dela hanul] hanului B^2 Ghiozlăului] în Ghiozlău M *4* apoi de acolea *om.* M la] în B C M la împărăţie *om* B^1 M *5* pre porunca împărătiască *om* B^1 K pre] după Ax] dupre A^2 împărătiască] împărăţiei B^2 *6* la] în B^1 Roman] acolea B^1 M *7* tot la Roman au şedzut *om* M şi *om* B^2 stiag C *8* dela împărăţie] la Roman M trimisese] au fost trimis M şi *om* B^2 *9* dela] den B^1 C Ş'au B C *9-12* Au venit acmu *om* M *10* stiag C. *11* ţării A^2 B C *12* acum A^2 *13* La] în M petrecându] şezând M *14* *după* părţile *ad* avere B^1] avuţie B^2 acum A^2 *după* unile *ad* şi B *15* pitulate A^2 *după* dzi (II) *ad.* găsia şi M *16* *după* loc *ad* tupilate B sluga lui] o slugă a lui M] o slugă a sa B *17* încă *om* B Gâtoe A^2 B surguci] delphinium *Lat* *18* tupilat] pitulat A^2] ascunsu B^1 cătva] mult M *19.* dânsul] acela credincios M ce] căte B^1 M *19-20* pentru credinţa *om* M *20* pre] în C să lua] luasă M luoa A^2 *20-22* Mult a lui *om* M *21* l- *om* A^2 B C M *22* *după* părut *ad* lui Ştefan vodă M *22-23* Nu ştiu aceasta cu *om* *23* de mai denainte A^2 de mai nainte C *24* surguciul *om* M că-i-au M că *om* C *25* i-s'au] s'ar hi M] i-s'ar hi B C aşi] ar M Iar el M *27* şi (I) *om* B^1 şi pediapsa *om* M *27-28* Şi când ai privi, era aeve şi pedeapsa şi stingerea casei lui Vasilie vodă şi osânda-i pre oamenii de casa lui, *emend Iacobescu*

cândai = poate Titkin Pascu și cândai casa lui *om* M cândai] poate B[1]] dum consideratur *Lat.* osândiia și A[2] B[2] C N] *om* A[1]. B[1]] fuit etiam poenam *Lat* când dai, osândă ai *V A Ureche* *29* pre nepoții C Vasilie vodă *om* C M *30* și *om* A[2] B M în] ea A[2]. B.sale] lor C scârnăvii] spurcăciune C M Și (II) *om.* C *31* ficiorul A[2]. B[2] Ghiorghie A[2] B[2] Soceavă M *33* Ianachi A[2] B[1] ficiorii A[2] Gavrilă C.

---

1. mari A[2]. B mare munci i-au omorât] multe cazne i-au muncit până au murit M *2* Bulucești *3* și caftan *om* M *4* și *om* B[1] C M acel A[2] carele] ce M *5* stiag] caftan A[2]] caftan și stiag B[2]] steagul C plocoanele *V A Ureche* și au C *după* venit *ad.* de acii A[2] *6* scaon A[2]. B întemeiată de atunce *om* M *7.* la domnie C împărățiia] împăratul C tânără, copil încă] copil tânăr C. *8* lucrurile B[1] C den] de B[1] M *9* Ce] Deci C de grije B[1]. *după* numai *ad.* cu B *13* *după* Și (I) *ad* după ce l-au adus aicea C *după* pus *ad* apoi C *14* Preste scurte vremi] În scurtă vreme B[1] C. dupre A[2] *15* ș-au fărșit dzilele sale] au murit M sfârșit A[2] B C *după* dzilele *ad* vieții B *17* *după* blând *ad* și C drept C M *18* nespăimat B ne înspăimat A[2] C M *după* mari *ad.* și vestiți B *19* a] ai A[2] *20* Dupre A[2] *după* lui *ad* Matei Vodă C M au ales Țara Munteniască] ș-au ales Muntenii domn M *după* Munteniască *ad* la domnie C *21* Costandin Ax Constantin K *V A Ureche* Șerban C M *după* vodă *ad* celui mare B[1]. *23* mai ferit *om* M ferit] ferıcit C puțin] puținel B[1] puțin lucru] puținel M *24* semnat A[2] nu eșise sufletul den] bine nu murisă M den] lui A[2] deplin] bine A[2] *25* siimenii A[2]. B C dărăbanii B carii] că M la aceie simeție să suise] atât să simețisă aceia M semeție A[2] foarte să suisă C *26* den] pentru M izbândele A[2] M ceale cu Matei A[2] domnie B[1] *27* întru nemică] întru o nemică A[2] C] *om* M nu-i B] îi A[2] *27-28* precum fapta lor *om* M *28* apoi] mai pe urmă B și aieve *om* B aiave A[2] l-au M pre Constantin vodă *om* M *29* pușcile și cu sinețele] tunurile și cu pușcile A[2] *30* vornicul A[2] B M. *31* și lui Iordachie vistiarnicului Toma vornicul *om* A[2] că cădzuse A[2] cădzuse] încăpusă M *32* mâna] mânule C M încă dela M cetatea Sucevei] Suceavă, ce Toma vornicul căzuse prinsu dela Suceavă A[2] Iordachii M *33.* au venit] venisă B[1]. M] *om* B[2] singur *om* C] însuși M de bună voe] de a sa voe M. **175.**

---

1 fusese] au fost mărsu M *2* scăpat *om* M Și era C numai *om* M *3* Bulucești C. închiși] la închisoare B[1] poronci B dupre A[2] *4* să-i omoară] de perire C audzit] prins veste M *5* la domniia] **176.**

domn M în loc] îndată B M *6* *după* postelnic *ad* mare A^1] *om codd* *7* cu] lui A^2 C B *7-9* Şi aşe morţii *om* M *8* fratele C *10* peste B^1. drepţi C primejdie A^2 B M *11* au fostu] era B aceştii] aceia B^1 *după* doi *ad* fraţi M] *ad* boiari, carii s'au pomenit mai sus C aice *om* M *după* ales *ad* cum era C *12* Iorgachii M. crezi C *13* în ţara aceasta B^1 *14* *după* în om *ad* precum şi acum de faţă să vede N *15* Costandin A^2 *16* amu] acum C] *om* A^2 B M *17* ce însă A^2 *18* noaoă M numai ce C umbla A^2 *19* pe margene B şi oşti M *20* amu] atunce A^2] *om* B C M *după* mai *ad* cu C cele] aceale C *21* curând A^2 B M dupre A^2 *22* la noi] aici B^1 amu acmu M] *om* A^2 B C *23* mai *om* M care A^2 B^2. M *25* şi] până B^1 *după* şi *ad* fără zăbavă C făcură] au făcut C zarvă] o zarvă A^2 B^1] mari zarve B^2. între sine *om* C *27* siimenii A^2 B den] de B^2 *28* de loc] ex Provincia *Lat* de aice *om* B^1 *28-29*. carii vodă *om* M fusese] au fost B *29* Loncenschii B^1 C] Laczyński *Lat* *după* 400 *ad* şi B^1 *30* călări B^1. Voicevschii B^2 Hocicovschiie C *după* lefecii *ad* şi B^1 M *31* Ruşiciu B M Rusczyc *Lat* 300 *om* B^1 *după* 300 *ad* şi B^1.] *ad* de A^2 C. *după* lefecii *(punct)* A^2 *32* Atâta] Altă B^2 *33* *după* vodă (princeps) *ad* caetero omnes modesti *Lat*

---

177. *1* ce numai M siimeni A^2 C B *după* săimeni *ad* tam effrantes erant *Lat* capetele] de căpitanii C Ax *2* sine] ei A^2 siimenii A^2 B M *3* Că Nemţii B jumătate A^2 în Iaşi *om* M de Nemţi *om* M *4* Soceavă M Era in Postul cel Mare B^1 C M *5* siimenii A^2 B^2 M *6* de carea] ce B *7* în de] între M şi au purces] purcegând A^2 *8* pre *om* C aflat] găsit M pre *om* B uliţă C. M *9* o (I)] *om* B^1 o (II)] şi B^1 Şi Nemţii B^2 *10* la] în M de abia] abia A^2 B^1 C M. scăpat] hălăduit B^2] au scăpat B^2. *11* a] a-şi M] *om* B C oamenii] ai C aceie] cei B C M *12* la] de C M cerdacul] portam *Lat* *13* s'au orânduit de apărare] să apăra C *14* zarvă A^2 B C M singur *om* M *15* la] în M a altor M caii] carii B^2 a *om* B M *înainte de* pre la *ad* le era A^2 *după* odăi *ad* afară C *16* noroc A^2 B M căpitanii A^2 C. M siimenilor A^2 B *19* siimenii A^2 B M. la un loc *om* C *după* loc *ad* aicea A^2 *20* în preajma] înaintea C în preajma curţii, în loc *om* M în loc] îndată B^1. *21* al căpitanului A^2 M ş'a] şi la A^2 bulucbaşi A^2 B C M aceie] aceasta B^1] acela C aceie au fostu potolitul acei zarve] s'au potolit zarva M *22* zarvei siimenilor acelora K *V A Ureche* zarvei acelor siimeni B^1 cum] dacă M *23* în loc] îndată A^2] *om* B^1 M purces] şi purces A^2] început a

purcede C spre] la B spre fugă] în răsipă C desimea]'de săimeni C M *24* și *om* B C ceair A^2] locum pascuarum *Lat* *25* vine pe] iaste M oaste C *27* amu] acmu B C] *om* A^2 M tobe Ax veniia] mergea C *28* den *om* B C M sângele A^2 B C M *după* singele *ad* lor B C M le *om* M simenii A^2 săimenii *om* C *29* lor *om* B M poroncă B^1 *30* să facă] a face B] a facere K. va plati] să dea samă M *31* siimenilor A^2 B C -și *om* M *32* pre ertare] ertați M *33* aceie] această M codru] sylvas faginaceas *Lat*

---

1 o samă ce] câți B] cei ce M *3* *Titlu* În Țara Munteniască **178.**
s'au rădicat săimenii M Nu era ca o nemică] Nemic era B ca o *om* C *4* care s'au] ce au M dupre A^2 *5* siimeni A^2 B dărăbani B^2 M de dărăbani B^1 *7* siimenii A^2 B dorobanții A^2 darăbanii B C M lor *om* M *9* lor *codd*] *om* A^1 cuconilor] copiilor M lor și... în fămeile *om* C *9-10* făcând fămeile lor *om* M fămeile] giupânesele B^1. *10* jecuind și le jecuia C jăfuind A^2 *după* numai *ad* în oraș M *11* la (II) *om* C *12* jăfuiți A^2 jăcuiți M Iară] Ce B M *13* *după* faptă *ad* a lor M ce (I)] și C sosit] vinit M *14* la rândul său] pre rând M *15* De] Den B^1 sâmeția B^1 semeția A^2 aceie *om* C așe *om* C *16* scărnavă] spurcată B M și *om* B de *om* B^1 M grijă A^2 *17*. 'ntr'o] în C *18* ce] ce le C] ceala ce B^1 poroncia B^1 M ce (II)] cum B^1 să facă] a face B] a facere K *19* craiul] cneazul B de Ardial] Ardealului C *20* domnul *om* B C M de] den B^2] în C M] *om* B^1 Moldova *om* B^1 cerându] poftind B] cerșind M a sa B^1 M *21* *după* Racoții *ad* fiindu A^2 *după* tânăr *ad* și C în mare A^2 B C M mare] multă B avuție] avere C M *22* cevaș M veste *om* M *după* bucuros *ad* fiind A^2] *ad* fu M *23* *după* oști *ad* a vini C *24* purceagă A^2 B M *25* dânsul] el B^1 Deci numai B Și numai A^2 *26* i- *om* C de aice *om* C *28* și] iară C den țara lui *om* C lui] sa B *28-29* apa Teleajinului] Telejin M] Teleajin B^1 *30* s' *om* C oblicit] înțăles M la *om* B^2 *31* că] cum C coboară] pogoară B^2 C M] să pogoară B^1 craiul] cneazul B^1] Racoți B^2 strânsu] chemat M *32* neprieteșugul A^2 B^2 M *33* scaonului M lui] său A^2] *om* B

---

1 *după* gata *ad* (zice) A^2 neînspăimați A^2 nespăimântați C *2* **179.**
izbândă A^2 B *2-3* ales înfrânt *om* M *2* *după* fiindu *ad* carii fiindu C *3* în lume *om* B C M au] ați C Acele] aceste C audzind ei M strigă A^2 B M *4* întru unul A^2 la ei (II) *om* C la ii, la ii K așe *om* M *5* dela] den B^1] *om* B^2 *6* Drâstor B^2. Dristor C.

M Dristov B^1 Drestor *Lat* spre] către B^1] la M *8* de aceste B C M *9* dărăbanii B C M *10* Costandin A^2 nebunie B^2 sa *om* B^2 în loc] îndată B M *11* pre unul anume Hrizica C vodă anume *om.* M *11-12* şi i-au vodă *om* B *Lat* *12* Şi îndată M acel *om* C M răpedzit] repezit A^2] trimis M *14* Rumâneşti] Româneşti B^1 C. M] Munteneşti B^2 *15* strângă ţara K Teleajen A^2 de *om* M a] ai A^2 B] *om* C *16* cădzind] au căzut B^1 şi *om* C M *17* că] şi M neştiindu] nu ştia B^1 nemică *om* B^1 mergea] mergându să dea de ştire M de] dela M *18* cum dzic la dânşii *om* C M K la dânşii] ei B^2 *după* Buzăului *ad* adecă cum zicem noi Moldovenii ţănut B^2 *19* în *om* C rostul] gura A^2 B C *20* toată povestea şi *om* M *21* Costandin A^2 B rădicarea *om* M la domnie lui Hrizică] domnia Hrizicăi M] Hrizicăi la domnie B C] domniei Hrizicăi A^2] la domnie a lui Hrizica *V A Ureche* *22* oştile sale] oastea sa M amu] atuncea A^2] *om.* B C. M *23* *după* Racotii *ad* încă A^2 C M coborâse] pogorâse A^2 C M.] să pogorâse B nu era fără] era cu M grijă A^2 *24* şi la B^1 *după* nu *ad* cumva C pre noi] la noi B C *25* a coborâ] să va pogorâ C] va pogorâ B] a pogorâ A^2 M *26* în] la B mai suit M mai sus *om* M *27* pre] în M câmpii Buzeului] câmpu despre Buzău M preste] şi au stătut C] *om* B^1 trei *codd*] 3 A^1 *28.* şi într'aceleşi dzile] până M aceleşi] aceale A^2 coborât] pogorât B C M cu oştile A^2 B C oştile sale] oastea lui M şi Racoţii B şes] jos A^2 *29* pre] la C Teleajen A^2 încă nu descălecat M încă *om* C cu *om* M *după* tabăra *ad* când M *30* şi dat A^2 B C M ştire] veste C *după* lui *ad* Racoţii M cum] că C] că iată M siimenii A^2 B C *31* puşcile tunurile A^2 La] Atunce în M turburare] grijă M cădzuse] sosise C. *32* de aşia A^2 aşe *om* M o oaste A^2 *după* simaţă *ad* ca aceia A^2] *ad.* ca aceia şi aşa de M *33* că acolea] unde M oştile *om* M

---

180. *1* Ce să M fostu] prilejit M Gaudi] Gauda B] *om* M un căpitan B a] al A^2 B *2* siimenii A^2 B M *3* Că *om* C *după* audzit *ad* încă M Gherghiţă A^2 B M au audzit dela Gherghiţă] audissent ex quodam Georgio *Lat* *3-4* unde domnişor *om* M *4* capetele dărăbanţilor] săimenii şi dărăbanii cu căpetenii le lor M siimenilor A^2 B^1 *după* şi *ad* a A^2 B^2 C dărăbanilor B C *5* că] cum B cum] încă B M] cum că A^2 *6* încă *om* B M este] s'au B M să margă *om* M *7* pre] cu B^2 Şi cum M capetele] căpeteniile M *8.* cum au] au şi B străga M toţi în toate părţile *om* C *9* nice vreme *om* M

10 *după* tocmală *ad* şi B pre lângă sine *om* C *11* unei A^2 B^2 C pedestrimi M mai nainte A^2 B *12* la *om* B^2 carii] ce M puşcile] tunurile A^2 *13* bice A^2 *după* strânsă *ad* tabăra şi C care] carii B^1 *14* dupre A^2 *15* Teleajănului A^2 Teleajenului B^1 cum au început] îndată au prinsu C] au şi început M cu sineţele] den săneaţă B M şi *om* M de *om* B^2 *16* ari] a B^2 C] *om* B^1 agiunge] agiungea A^2 celelalte] celea B^1 Iară] Numai M *17* care] ce B M *18* Puşcile] tunurile A^2. pre] dupre A^2] după B C *19-20* că era apa *om* M *19* călii] căii A^2 B C M pripiţi] pripite *V A Ureche* *21* în apă A^2 B^1 C şi au băgat sine] cu puşce cu tot, ca nişte bivoli M puşcile] tunurile A^2] şi puşcele B^1. după] cu B^1 după sine *om* A^2 B^2 *22* niamţul Gavdi căpitanul] acel căpitan de Nemţi Gaudi a M Gaudi C *24* singur] însuşi C *24-25* iară el la vad] *om* M *25* puşcile] tunurile A^2 *25-26* au săimeni] şi dacă şi-au tocmit oastea M *26* simeni A^2 B C *27*. în săimeni] într'înşii C puşci] tunuri B M simenii A^2 B sineţe] puşci A^2 puşci] tunuri A^2 mai *om* C *28* ne'ntrate] ne băgate de bivoli M în apă A^2 B C M Iară] Ce C] Şi M fu] cu B cât] cum M *29* oastea] Nemţii M şi Gavdi *om* M Gaudi C Gaudi căpitanul B^1 li-au dat] a da M toti odată M *după* odată *ad* cu acel căpitan a lor şi den pusci M *30* cum dau Nemtii *om* M amesteca A^2 B simenii A^2 B C *31* dărăbanii B C *după* cu *ad* acel Hrizica M *33* din *om* C pen vaduri] în vad C] în vaduri M

---

1 toată pedestrimea] acea pedestrime M munteniască *om* M şi] **181.**
cu B M lor *om* A^2 C cu *om* B^2 cu călărimea *om* M *2* de câtă avea cu sine *om* M Insă la M *3* i- *om* C *4* agiunsu Ungurii călărimea] călcat călărimea Ungurilor M driaptă C osânda lor A^2 *6* diriaptă *om* M polog *om* M] velut gamen defalcatum *Lat* şlav M spinii] mărăcinii A^2 *7* *după* laturi *ad* de drum M de *om* C trupurile lor B. omeneşti *om* A^2 B] de săimeni şi de dărăbani M *8* *după* nesosite *ad* la vad M carii cum şi *om* M şi unde-şi i-au tâmpinat] îi ajungea şi tâmpinase B^1 *după* aşe *ad* pre loc M *9* *după* dzăcea *ad* poloţi M în] la C *10* oaste cu sine *om* M de oameni *om* B C *11*. îndată *om* C cât] cum C] când B au sosit C M] *om* A^1] sosise A^2] era B *12* dideasă-i] îi dedease A^2] dedease B C] i-au dat M sârg] curând A^2 C *13* cu oastea *om* M *13-14* iară apucat *om* M n'au apucat războiul B^1 *14* dizdiminiaţă] dânsu de dimineaţă A^2] a doua zi de dimineaţă M ni-] l- M *15* spartul] spargerea

A²] răsipa B M sımenılor A² B C Ce] şı ne apucând războıul M. în urma luı] dupre A² *16* carele] însă Racoţıı M tabăra sa A² B C îndată *om* M dupre A² aceı Munteni M *17* Şı aproape M *după* Racoţıı *ad* cu tabăra M oaste B¹ oastea sa M *18* două A² B² C M] doao B¹] 2 A¹ şı] ıară C pre] pren A² B *19* s'au adunat] salutavıt *Lat* Şı la M *20* luı *om* B C M focul] puşcıle A² toate tunurıle C *21* pre] spre B¹ C] la M versus otakı *Lat* Ştefan până la] Avut-au sı Ştefan vodă oaste ca M au avut] avea C *22* de *om* M oamenı] oaste C şı *om* C foarte într'ales oaste] aleşı oştenı M oaste] oamenı C *23* Tot *om* M dupre A² după Racoţıı *om* M *24* îndată] voıos M] *om* C *25* cı] de ce B² au făcut] făcusă C M Cımpoıaşı M cımpoı] cımpoıle C *26* de urşınıc] îmbrăcate în urşınıc C] ınductus holoserıco *Lat* vorba A² C Şı *om* M dacă *om* C *28* şı (II) *om* C lângă] la M şı un M *29* Rasten M *30* sprenten A² B cu dzea îmbrăcat *om* A¹ *31* cu] de A² B sobolı] samur A² *32* deabııe] abıa B *33* mılă B¹ M] *om* A B² *32-33* deabııe acela domn *om* M

---

182. *1* l-au pus] pus-au B¹ pre mârzacul Racoţıı *om* M mârzac A² B M. aceıe dzı] în dzua acıaıa B¹] în zıua aceıe B²] într'aceıe dzı M *2* sară] ţară A² doao A² B C *3* Şı] până B trıIa M *4* sımenılor A² B C *5* dupre A² adunare C *6* cu *om* C *7* pre pod *om* C şı a sa şı] Racoţıı C] şı el M *9* doa] doao A² B dupre A² după descălecatul oştılor] ıar C *10* mase B¹ *11* El sıngur] Racoţı C] *om* M mesıı A² B C deadıreapta B¹ den dıreapta C M *după* Ştefan vodă *ad* ıar B¹ de a stânga B¹ *12* *după* Constantın vodă *ad* la masă M *după* luı *ad* Racoţıı B² amânduror *om* M *13* în fruntea tuturora] maı sus de toţı C] în frunte decât toţı M Ianoş A² B² C *14* vıdea C înghıţea M *15* *după* vedea *ad* el M şı] sau M *16* de a starea B¹ şı lunecos grabnıc *om* M *17* coborâş] pogorâş B C M Turcıı *om* *V A Ureche* *17-18* acestea acestora] tovărăşııa acestor ţărı C *18* a ţărâlor A² B acestor ţărı M *19* Dupre A² această A² B C M orânduı A² B¹ C *20* Ianoş A² B² C 2000] doao mıı B¹ oamenı] Ungurı B¹ *21* săı] de aı săı M şı (I) *om* C M Leşı şı (II) *om* M Muldovenıı] Moldovenı A² B C] *om* M arı] or A² B C] orı *V A Ureche* *22* strânsură C sımenı A² B² seımenı B¹ dărăbanı B C M *23* Iară *om* A² B C M Racoţıı *om* A² B M Ardeal A² B C *24* ıară *om* C *25* vedzı] hıı văzut C] fıı prăvıt M de sârg *om* B] de grab A² sımenılor A² B C dărăbanılor

B C M *27* sımenı A² B C războıu C cu] luı A² B cu Racoțıı *om* M *28* la] dela B C M Telejın B² Teleajın B¹ C *29* *după* Muntenească *ad* de Constantın vodă M rămâne M ııră *om* M *30* *după* rămas *ad* în țară M Şı] Că M *31* *după* ı-au *ad* tot M cercat] căutat C vro] în vro C] până la B doı *codd*] 2 A¹ anı] aı B *după* anı *ad* au cercat C *32* Orı unde C oblıcıa] afla C M sıman A² B sau] au A² dărăban B C M îndată] în loc M *33* *după* Plın *ad* era B¹. câmpul] locul M şı (I) *om* A² B² C pe lângă *om* C

---

1 trupurıle lor] trupurı M pre cıneva C cınevaşı M *2* orı] sau C dıvan] trıbunal *Lat* orı fără dıvan *om* B străga M ıa] ıată A²] *om* M esta] acesta A² B¹ C M] ăsta B² *3* sıman B² seıman B¹ sımean A² aducea] înțepa cu a sa mărturıe A²] ducea B *4* Muntenıı] eı A² *5* den] de C M pre altul] asupra altuıa M dărăban B² C *6* perııa] era perıt M Să] Le M unora] a mulțı M den] (II) de A² B C] în M *7* oamenı] lume C în lume *om* A² B C nıce dănăoară] nıce odată B¹ C] nıcıodată A² B² *8* dânsul] unıı M hălăduııa] scăpa A² *9* c'au] cum că au A² c'au fostu *om* C K *10* în loc] îndată A² *11* bogată] destulă C *12* Ianoş A² B C şı (II) *om* B cele *om* C M *13-16* Fost-au munteneştı *om* C *13* mârzacul cela *om* B¹ *14* de care s'au scrıs *om* M scrıs] pomenıt B¹ *14-15* în Țara Muntenıască *om* B¹ *16* muntenı M *17* pre sângur] tocma pre C Ianăş B C] *om* A M *18-19* Fost-au aceste în anul *om* C M K *19* 7163 Ax] *om* *codd* şı *Lat* *20* Dupre A² toate *om* M *21*. au fostu] era M *23* ıaste lıpıtă Ax *după* părete *ad* fıınd A²] *ad* şı M *24* răotățıle Ax *25* Căzacı] țara Căzăcească B] Ukraınam *Lat* eşııa] lıpsıa B *27* Detınca C a vedere] aıavea A² B C] *om* M fără sıală *om* C sâıală B² sfıală A² în] prın C Hotınuluı *om* A² *28* a] al A² C Ce] Decı B¹ *30* l-au spart şı toțı oamenıı luı *om* M *după* răsıpıt *ad* pre toțı M Şı tot *om* M acelaşı] acela B¹ *32* *după* dat *ad*. Ştefan vodă B¹ *32-33* agıutorıu oamenı *om* K *33* oamenı *om* B C M într'eles *om* M Voıcecovschıı M **183.**

---

1 pıerdzându] pıerdusă M *2* nădejdea A² B în] despre C să-şı scoațe] că-ı vor scoate M *după* cap *ad* Tătarıı M *3* legasă cu Moscul] închınasă la Moscalı M *4*, întru B¹ împreunațı] împreună B²] *om* A² *5* închısease] au fost închıs M *6* hatmanul *om* B¹. foarte *om* M *7* cu *om* A² B M lucru *om* M de n'au B M toată **184.**

om B M moschicească] Moscalilor B *8* a Căzacilor] căzăcească A^2. B M de tunuri A^2 B C M rumpt A^2 Ce] Şi B] Insă M *9* au lovit] lovisă M de îmbe] dentr'amândoao A^2 *10* Şi] De atunce M. *11* Polea B^1 C Drzy pole *Lat* si până C *11* dupre A^2 *12* Gheorghii *om* M *13* cneadzul de Ardial *om* M mari A^2 B C *14* şi ei *om* M Carol C] Corol A B^2] craiul B^1] *om* M *15* cu oaste B cu oşti M oastea *V A Ureche (pune virgula înainte de acest cuvânt) 17* atunceaşi B^2 C de atunce *om* M umbla A^2 B^2 M soli M şi a lui] dela M hatmanul *om* B^1 *18* a lui] dela M *19* la] în B ecclypsis solis *Lat* *19-20* într'acel soarele cu *om* M *20* groază A^2 B C soarele cu puţin nu toată] mai toată A^2 *22* de'ntunecare B de întunecarea M ca *om* M privind A^2 B^2 M *23* *după* vederea *ad* ochilor M *24* La anul după aceasta] Într'acest an Ax dupre A^2 svezesc M sfedzăsc A^2 *25* Prusi B] Prus A C M domnul] electore *Lat.* Bandreburg M Brandiburc Ax *26* Varşevul A^1 Ax] Varşavul *codd* *27* războiu M *28* Dupre A^2 Şfedul A^2 B^2 *29* dzis] auzit C *30* şi *om* M încotro] încotroo A^2] unde B mai lua B^1 *31* Şfedul A^2 Şvezii M *după* hatmanul *ad* căzăcesc Ax oştile căzăceşti] Căzacii M *32* câţva voevozi moschiceşti] Moscalii M voivozi B^1 singur *om* B C. Cazimir *om* M *33* eşit] eşisă B^1 C nimeni A^2 B C

---

185. *1* de supt] den M Iară] Însă M] *om* C *2* să (II)] le B] *om* C va] or M cerce acestea C *după* vrea *ad* să ştie B^1 C M *3* hronograful B^1 C Iară noi M *după* întoarcem *ad* iar C ale] a A^2 B^2 C *4* sfezăsc A^2 şveţescu Ax *5* *după* este *ad* aceia A^2 sfezească A^2 dincoace A^2 B *6* de mare *om* C Crăiia] acea A^2 *7* legi M. obiciae M încă şi C *11* Şvezul C M Şveţul Ax pre] spre B *12* domnu B^2 *12-13* la domni la noi] domnii acestor ţări, la Ştefan vodă aicea în tară şi la Costantin vodă în Ţara Muntenească M *13* aice, la noi] aice, la Moldova B^1] în ţara Moldovei C Deci *om* M hatmanul *om* C i- *om* C *15* domnul muntenescu *om* M său *om* M *16* domnul nostru *om* C nostru] ţării noastre B^2] Moldovei B^1 *17* său *om* C M cu] pre C *18* Fălcii B^1. iară cu A^2 B M toate *om* A^2 C *19* ale noastre şi cele munteneşti] Moldovenii şi Muntenii B^1] *om* M cu Căzacii *om* M. *21* trăgându] trecând C oastea sa M coborât] pogorât B] esit C M *22* un oraş anume *om* B^1 şi acolea] unde B^1 cestelalte] acestealalte C] acestea B^1 M *24* *după* Şi *ad* dela Străi B^1 *după* munţi *ad* cu toate acestea oşti ce să scriu mai sus, mergând B *25* amu] atunce A^2] acum M] *om*

B C Șfedzı A^2 B *27* sfedzăsc A^2 B șvedțesc Ax *28* de *om* C dupre A^2 *după* după ce *ad* s'au adunat cu Racoțı și C *29* tu *om* B^2 *30* nemțesc] Romanorum *Lat* *31* Șfedzı A^2. B așıjdere *om.* M. *32* Șfedzılor A^2 M crıască *codd*] crăıască A^1 *33.* lasă M să o A^2. B C M Șfedul A^2 B

---

2 Șfedulu A^2 B Șvetuluı Ax *3* ı- *om* C șfedzăsc A^2 B *4* *după* 186.
Racoțıı (I) *ad* în țara leșască B și el B în apărarea] a-și apăra B M] să-și apere A^2 țărıı sale] țara sa B M] ale sale A^2 și Racoțıı *om* B^1 *5* pățıt] petrecut C] pătımıt M că *om* B M. om] vom A^2 B^2 C *6* numaı ce M. scrııtorıul] hıstorıcul B^2] un hıstorıc a B^1] ıstorıcul *V A Ureche* Topeltın] Talpentın A M] Tolpentın B] Talpıntın C Topeltınus *Lat* El] de B^1 *8* sosıt] venıt Ax den ceste] dentr'aceaste A^2 M umblete A^2. B^2 M ale A^2 B^2 M noı] ıară noı Ungurıı M o mıe A^2 B C] 1000 A^1 M mılle *Lat* *9* anı] aı A^2 B *10.* șfedzăsc A^2 M șvețesc Ax *11* Cıarnețchıı] Cernavschıı B^1] Cernauvschıı B^2] Cernevschıı C] Cıarnıanschıı M] Czaıneccío *Lat* *12* *după* loc *ad* o A B] *om.* C M *punctuațıa după* C M *la* A B carele, *nu e substantıv cı pronume relatıv, virgulă după* lepădat currıbus *Lat* lepădat] lăsat C. cu carele C M și *om* C M *13* sprıntenı C. de] dela C *14.* Lıtfa A^2 B răsărıt] sărıt C] dıvıserunt se *Lat.* *16.* Gaudı B C M *după* pedestrıme *ad* și A^2 B *17* ıară el B. sângur] însuș C *18* ștıre B^1 C *19* amu] așa A^2] *om* B C M hanul Crâmuluı Ax toată oastea B oastea luı] tătărâmea M cu toată *om* B C M *20* Ș'au A^2 *22* la un târg *om* M târgșor C pre] în A^2 *24* în] pre B^1 mâna] mânıle A^2] mânule B^1 C cerând A^2 cerșındu-și B^1 C *25* doao A^2 B^1 C] 2 A^1 B^2 M meleoane B^2 *după* mılıoane *ad* de banı C banı *om* C *26* luându Leșıı] au luat Leșıı M.] lăsând Leșılor B^1] lăsând la Leșı B^1] luând țărıı A^2 *22* cneadzuluı de acmu] ce au fost acmu cneaz B C] său M] modernı prıncıpıs *Lat.* Ardealuluı] în Ardeal B C] *om* M *28* Amu] Acmu B] Decı A^2] *om* C M oștıle] tătărâme M *29* luatu-l-au C *30* cea cu B^1. Ianoș A^2 B C lăsată] rămăsese B^1 *31* Crâmuluı] la Tătarı M *32* ș'au făcut cale și au hălăduıt] au scăpat M *33* maı naınte A^2. decât] de A^2. M întâmplărı A de Ardeal] luı Racoțı M rumsesă A^2 B^2 C

4-9 Topeltın, 233 *dar spune o sută (centum), nu o mıe*

187. *1* lui] lor A² *după* lor *ad* la Ardial M *2* țară] țara noastră C pe la] prin C De carii *om* M *3* la] lui C Ștefan vodă *om* C la] în B *4.* oameni] Unguri M *5* Unguri *om* M *după* Unguri *ad* aice C în] pen M Iară zălogul M carele C M *7* banii] bani A² B.] millıones *Lat* Leșii] dela Racoții C *9* umbla A² B² *10* Litfa A² B Libomirschi B. oameni] Leși B¹ *12* ș'au sfârșit] au murit M. dzilele *om* M *13* izvorul A² B C răutățile A² B C M *14* și cetăți M răsâpă A² B C M *16* de Racoții] de el A²] *om* B¹ M au sosit] au venit A²] iaste M *după* sosit *ad* biruit fiind C] biruit A² *18* șcârșca] șcârniia A² amu] atunce A²] acum C] acmu M] *om* B *19* în tabără *om* M Ah] Oh B¹ l- *om* B¹ *20* mână M mea *om* M dulău] câne B C M *21* nădejde A² B C curând A² B C M. acesteș] aceleaș B²] aceale B¹ *22* hatmanul *om* M în tabără *om* M *23* voia C aceasta] aceia M *24* amu] atunce A²] acmu B² C M] *om* B¹ *24-29* și împreunarea pune un *om* M *25* două A² B] 2 A¹] *om* C de (II)] *om* B *26* încă] era A²] copil B *27.* L-au C capetele] o samă den capete C Chiprıuluul A² *28* vrăjmaș] resolutissimum *Lat* împărătesăi *om* B C îmmei] mumei A² B C. *29* împăratului *om* *V. A Ureche* *după* împăratului *ad* dzicând C acesta] acela B¹ *30* Moldova A² B C M *29-30* om ca împărăției *om* M *31* den] de supt A² B C M cum au stătut] stând M. Chiprıulâul A² *după* Chiupruliul *ad* om cu hire tare și vrăjmaș M *32* la *om* M B vezir B M cum *om* M asupra sa] pre sine B C M. sa *om* A² toate trebile M și *om* A² *33* după] dupre A² *om* M lucrurile M de] den A² B C de casă] casăi M a așezarea C *după* aședza *ad* și B¹ M

---

188. *2.* Apoi] Și B *3* doao *codd*] 2 A¹ *după* domnii *ad* că împărățiia, cum s'au pomenit, era copil tânăr încă M *4* patima B C *6* Soceavă M den vreme în vreme] din ceas în ceas C] den zi în zi M. *7* dupre A² . *9* Ianoș A² B C *9-10* între carii de Ardial *om* M *10* rob] robi A²] *om* B carele] ce C iaste acmu] acmu pe urmă au fost B] au fost pre urmă C] postea erat *Lat* *11* cneadz] craiu A² C M de] la A² de Ardial] Ardealului B trimisease] trimis-au M doi *codd*] 2 A¹ mari *om* M *12* împărătiia *om* M *13* poroncă A² înaintea hanului B hanului *om* A² M *14* *după* luat *ad* hanul M. spaimă] poroncă a sa M. *15* *după* pungi *ad* de bani hanul B] *ad* de bani M] marsupia leoninorum *Lat* *după* trecut *ad* hanul M Crâm] locurile sale M. pre la] către A² *16* Iară Ștefan M dupre

A^2 după trecutul hanului *om* M *17-18* Ștefan vodă și de Costantin vodă] acești domni M *18* un sfat C *19* și una C, una *om* M *după* dat *ad* agiutoriu M *19-21* iară și Timuș *om* M. *20* și Căzacii B^1. *21*. Deci vezirul A^2 amu *om* A^2 B C *22* domnii amândoi] domnii dentr'aceste țări B^2] domnii dentr'aceasta doao țări B^1] domni la amândoi C] amândoi domnii țărilor acestora M au trimis M pre] cu M] pre la C mare] împărătesc C M *23* dela împărățâie *om* A^2. M Uzum *V A Ureche* spun] zic B de acestu turcu] că acesta C *24* c'au fostu] că era B Turci] împărăție C *23-26* spun pre domni *om* M *25* Chipriuliul A^2 *26* amândoi *om* M *28* și *om* B^1 cu] și de B amestecături C, avuse] avea C] avusesă B M *29* spun] zic M pusese gându] socotise B] avusease gându B^2] au fost socotit M Chipriuliul A^2 *30* aducă] scoață B] ducă C den] dela A^2 de unde era închis *om* B^1 *31* craiu] principem *Lat* la] in B^1 *32* știu] știm A^2 C. putut fi] fostu B M pentru lege] propter dissonantiam fidei *Lat*

---

2 pre *om* M purcesease] purcedea B] mersească M *3* mănăstirea **189.**
Cașinului C mănăstirea sa M care să chiamă] de M acmu *om* B C M Cașin M dela] den B M *5* amânduror C o *om* Ax *7* amândooă domnii] amândoi domnii A^2 B^1 M domnile C atocma] tocma A^2 B] *om* M *8* de aproape C *8-9* hirile omenești să stea] animus hominis tempore malo et infelici, quilibet sua curat *Lat* (*Traducătorul a avut în față un ms cu punctuație greșită*) *9* cela și celelaltu] unul și altul B C M] cela și cela A^2 *10* mai lesne *om* M niceși C *10-11* care de care] cela de cela M *11* altuia] sa C la] dela C *12* Costandin A^2 B^2 *13* ceva *om* C *15* *după* ari *ad* ști și ari Ax *16* Uzum M *după* știre *ad* pre A^2 *18* îndoită *om* M inima A^2 B C a lui B^1 C Costandin A^2 B meșteșugul A^2 B C. *19* la] lui C Uzum M K el *om* C pre] spre M *după* toată *ad* vremea C poronca C *20* va] or M mării sale *om* A^2 C *22* inima A^2 B C *23* Costandin A^2 B *24* domniia] lucrurile M bani A^2. B^2 C M avuțiia] averea B^1 C *25* neclătită încă] în mâna lui Ax încă *om* B^1 *26* *după* el *ad* n'au știut viclenia, nice C. K nescai] niscari A^2 B^2 C] *om* B^1 M strine A^2 B^2 C *27* după] dupre A^2] la C *28* sâlă A^2 B C și a lui Ștefan vodă *om* M *29* carii] care A^2 B^2 *după* ce *ad* niște C *30* Moldova A^2 B C M cât] si voia C dela] de A^2 B C M *33* nimica A^2 B^2

190. *2.* domnie C Atunce *om* M. *3* apucatu-s'au M la] deodată către M *3* Uzum *V A Ureche* deodată *om* M *după* merge *ad* iar A^2 *4* pe *om* A^2 giuruia] făgăduia A^2 avuţiia] averea B^1 C. *5* de venit] de mersu C] să nu margă M apoi *om* C *6* a *om* A^2 B. C M. Uzum *V A Ureche* K au] l-au C] le au Ax. răspunsu] zis A^2 *7.* umple A^2. B^2 unul *om* C *după* casă *ad* plină B^1 *după* galbeni *ad.* unul de aceşti domni C de aur *om* C acestu lucru] să-i lasă M. *8* ca să *V A Ureche* *9* *după* pune *ad* în locul lui B^1. *10* cesta A^2 C vornicul] vodă M carele] ce M *după* era *ad* acolo M. capichihai B^1] residens *Lat* *10-11* carele era vornicul *om* C *11.* a lui M *după* vornicul *ad* atunce M *12* acestu] acel B iar el B^1, i-au Ax *14* a *om* M *15* adeverite K *16* iarăşi A^2 B^2 Chiupâr-lăului B^1 *17.* poala] Poarta M *ad marginal* 7164 Ax *18* Şi *om.* B *19* că *om* B^1 avea *om.* B^1. că] de M *20* în] pre C *20-21.* şi să hie aice *om* M *22* Iară] însă B cu *om* C *23* în cumpăna B^1 amestecături A^2 B C M *24* avându] a vini C acolea *om* C. *25* avea] au avut B *după* domniei lui *ad* Ştefan vodă B^2 M.] *ad* Stephani principis *Lat* *26* fostu] făcut B la începutul domniei aceştiia *om* M. mari B C M jafuri A^2 B^2 C M în] la A^2 B^2] a B^1 M *27* a] la A^2 B M ales oamenii lui *om* M *28* tare *om* C *29* dupre A^2 ei] mănăstirii M *29-30* după urdzitul . Ghica vodă] Ghica vodă după urzitul mănăstirii au venit cu domniia în scaunul ţării şi lui Ştefan vodă mazilie B *30* mazilie A^2 vodă] vornicul M *31* *după* întâi] nainte A^2 C Costandin A^2 B *după* luni *ad* i-au venit maziliia B M cu Mihnea vodă] viindu Mihnea vodă în Ţara Muntenească B M. *33* bişug A^2 B C

---

191. *1* 5] 6 A^2 B C M *Lat*] şapte K *(În realitate Gheorghe Ştefan domneşte cinci ani)* ai B în pâine în toate *om* M mare roadă în toate] şi toată roada B^1] verbo benedictio erat singularis Dei de rore coeli et de pinguedine terrae *Lat* *2* *după* deplin *ad* era M. dzice] să dzici B^1 *3* învăţăturile B C. soliilor A^2 B C a cărţilor B C M *4* fostu *om* B M *5* covârşit C şi *om* M ceştii] aceştii M] acestei A^2 B *6* deabiie] abia B^1 C. M] dabia Ax. nu fără] numai B^1 *7.* desfrânare B M a curviei A^2 B^1 C M *8* care] ce C *9.* de cându odoacă ţara *om* B^1 *V A Ureche* K odoacă] -iaste B^2 C M] au fost A^2 *odoacă = chiar (Tiktin)* *10* plătit] mulţumit B lui *om* B^1 *11* *după* eşitul lui *ad* Ştefan vodă B^1 den ţară *om* M în] la M] spre B^1 C *12* Eşirea] eşitul B^1. Ştefan vodă *om* A^2 *13*

7165 *codd probabil și în original, în realitate faptul a avut loc la 7166 (1658) după* venit *ad* și lui M *14* din scaun *om* B *Lat* scaun] domnie M] scaon A^2 *după* scaun *ad* și s'au dus în Țara Ungurească cu toată casa lui, domnind ani 4 Ax *15.* Capul 21 A^2 B^2 C. cap 22 B^1 *Titlu* Domnia Ghicăi vodă B^1 C M K Gheorghie vodă, Ghica unul numit cu acest nume, carele au fost de neamul lui arbănaș, leat 7166 Ax. *16.* Iară *om* B^1 s'au prilejit *om* C M *17* domniile A^2 domnie trecute C domnia trecută K *V A Ureche* cum fiind] au fost M] că fiind B. capichihae C *18 după* domnie *ad* Ghica vodă B^1 Era] iară C. în țară *om* M *18-19* altor domni la domnia *om* C *19* domniia lui *om* B^1 Si fiind B^1 *20* de] cu B^2 -l *om.* A^2 B C M *21* și *om* M *după* odată *ad* mai A^2 boiarie C mănunte] mărunte A^2] mici M] de gios B^1 *23* capichihaie] residentem *Lat* și *om* B^1 C *24* contenit A^2 B C M *după* scump *ad* la toate B^2. *25* capichehaiaoa Ax stătut] ținut M *26* cât] cum B^1. la] în M s'au luat] luasă Ștefan vodă M amu] atuncea A^2] *om* B C M *27 după* doamna *ad* și cu averea lui M lui Vasilie vodă *om* M și la M, răscoalele acelea B^1 *28* la pribegii, câte să prilejise *om* M a' lui M doao *codd*] 2 A^2 *29* scaon A^2 dupre A^2 zminteala Ax *30* lui Vasilie vodă *om* M *31* împărăție] Poartă Ax] Portam *Lat* sosit] mărsu M

---

1 după] dupre A^2] *om.* M izbânda de cetatea Sucevei *om* M de] **192.**
dela A^2 B C cetatea Suceavei] Suceavă A^2 Și atunce M *2.* postelnicul cel mare C câțva] oare câți M *3* isprăvască] scoată Ax de aice B fecioru] fiiu A^2 *4* său] Ghicăi M] Ghicăi vodă B Grigorașco B M Grigorașco vodă Ax carele A^2 care apoi. Munteniască *om* B M fostu] stătut C *6 după* Deci *ad* el B] *ad* nice Ghica vornicul M și *om* C *7 după* audzindu *ad* și C fecior] ficioru-și B M] fiiu-său A^2 Ax că-i la închisoare A^2 B C *8* alăturea *om* M pre trebile lui Ștefan vodă *om* M și *om* A^2 *9* singur] el B] el însuși Ax] el la Ștefan vodă M carile] ce C M venit] adus B. M. cu stiagul] stiag de domnie lui Ștefan vodă B] caftan M *10* boiari A^2 în țară *om* C *11* iarăși C M *după* aceie *ad* socotială C care] ceiace B^1] ce C M *12* în] cum că A^2 că] cum B] *om* A^2 *după* om *ad* de credință să fie Ax capichihaia A^2 *13* nepurtând M gând să poată] grijă M să iasă] eși B C. dânsul] acela C M *14* a sa C M. Sturdzăi M visternicului] vistiarnicului A^2] vistiarnicul] C M] vornicului B K *15.* dupre A^2 Grigorașco B C M postelnicul *om*

B M dupre A² *16* l-au făcut cuscru de casa sa] s'au încuscrit cu Ghica vornicul B sa] lui C pre *om* C său] lui A² C M] lui pe Grigoraşco B boerindu-l] l-au boierit B M *17* *după* agiea *ad* iară B C M bătrânul *om* M la capichihăie] capichihae A² B C M *18-19* ce i-au venit mazilia] la mazilie C *19* Chiprului *om* B¹ Chipriului A² sărutatul C M *20* *după* împărăteşti *ad* cum s'au pomenit mai sus B¹ *21* s'au dat C vornicul A² B M ţărâi *om* B ţării Moldovei C *22* spre ţară] den Ţarigrad M doi A² B M] 2 A¹ C. *după* agi *ad* mari A² B M den carii *om* M *24* *după* Izmail aga *ad* l-au trimis aice Schimni ceauş B² M] *ad* l-au trimis Schimni aga B¹ carele apoi au cădzut agă spahiilor *după* Schimni ceauş B] *om* M *25* legănându-să] mirându-se A² încotroo A² va] ar M era *om* B *26* de-l] îl B margă] ia C *27* vedea] socotea B M *28*. lui] cu B² lui Hmil *om* B² Hmil hatmanul Ax *după* picioare *ad* cu agiutor dela Hmil B¹ *29* purceagă] purcează A² B] ia C carele A². *30* să (II) *om* A² B¹ C *31* împarţe] mănânce, împărţindu-o amândoi A² *32*. caută Ştefan vodă *om* C *33*. miluiţi] miluisă M. Leloae] Liloaei A² B] Iloae] B² C M] Iloe *Lat*

---

193. *1* slujitorii *om* C jăfuiască A² B carăle domneşti B *2* fostu] prilejit B Grigoraşco B Grigorie M vodă (I)] aga B] *om* A² *3* mari certări A² B fostu fără] hălăduit B de aceie B C Că striga C *4* ne] le A²] *om* C i-au M *5-6* alţi slujitori A² slujitorii *om* B *6* *după* domnie *ad* cum au avut la Ştefan vodă B] uti habuerunt a Stephano principe *Lat* *7* Dela] Din C Dela Târgul Frumos domnesc] Dela Ştefan vodă fiind dăruit un surguciu lui Gligoraşco vodă domnescu la Târgul-Frumos A² *8* Grigorasco B vodă] aga B¹ *după* vodă *ad* feciorul Ghicăi vodă B¹ M *9* lovind] mergând B¹] viind B² Comăneşti K *10* întrat în] trecut peste M în] prin C Iar Ghica B M *11* în Iaşi] domnu în ţară A² 7165] la veleat 7165 A²] 7145 C *12* mainte] mai nainte B¹ C înaintea M de Paşti] Paştilor B² M *13* Şi *om* M acelaşi] acest M împărăţiei *om* B¹ M Chipriuliul A² Chiprulăul M *14* purcezându M mersese] au trimis B] au mărs M poroncă A² B¹ *15* amu] acmu C M] *om* A² *16* *după* Ghica vodă *ad* în scaon C. *după* îndată *ad* stând C dupre A² după gătire] a să găti M la] de A². B C M *17* -i venise] au fost vinit M lui] la dânsul M *după* poruncă *ad* numai M veni] venit-au B M *18* cum] cum că C *19* întinsu *om* M. dencoace] den sus B M *20* Săbăoani A² *21* spre] la C mainte] mai nainte B de] cu B¹] pentru B² *22* de

Ștefan vodă *om* M *24* plecat *om* B^2 *25* am] au B^2 *26* *după* care *ad* cărți A^2 B^1 *27* avându] avea *V A Ureche* mare] bun C priiatinșug] priitețug A^2 B^2 C M] prietenie B^1 *28* Gazi Ax *după* Cazi *ad* aga A^2 B^2 C M. *29* *după* ori *ad* dzicându B C M mazelie A^2 *30* ții] știi A^2] ține M tu] ce M de Crâm] den Crâm C] Crâmului B^1 *după* ție *ad* pre vre C] *ad* pre M *31* de] den M Moldova A^2 B M de Muldova *om* C au nu B C să-l ție] ținea B. *32* atunci *om* M pre] pren A^2 *33* *după* vodă *ad* îndată C cum] ce C spre] pen B^1] pren B^1] în C

---

1 să-și C *2* așe *om* M *4* -i *om* B turbure A^2 B M cumva **194.**
țările C. *5* în vr'un chip *om* C *6* răpedzit] trimis M *7* *după* era *ad* la dânsul C o carte B^1 a lui B^1 la *om* C M *8* scrise] ce scrisease C prinse C *9* I-au giurat] I-să giurase C. nu are M. *10* nedejdea] *om* C aceste lucruri C *10-11* Mers-au C *12* scos] adus M singur *om* M. Șerâm B^1 *după* beiu *ad* cu oaste B^1] *ad* cu Tătari M *14* arătat] răspuns B *după* postelnicul *ad* și i-au arătat B *15* foarte *om* B *16* Șerim A^2 B Șarâm M *17* Strungă] Stâncă A^2 și nice C *18* dupre A^2 *18-19* după ce . Bugiag si M *19* la hanul în Bugiag *om* A^2 Bugeac A^2 *20* spre Țuțora] acolo C] *om* B *21.* Șărăm A^2 B *după* beiu *ad* la Țuțora B *22* Șărâm A^2 B^2 *23* Grigorașco B C M vodă (II) *om* M mărgând] au mărsu M *24* și pre amiadză dzi *om* B^1 toată noaptea doa dzi *om* M a doa dzi] și pân a doao dzi amiadzi A^2 au sosit *om* *V A Ureche* *25* Liloae A^2 B Iloae M *Lat* care] carele C] ce B^1 *26* Grigorașco A^2 B C M *după* vodă *ad* feciorul Ghică vodă M străjile C *27* care] carii A^2] carele C *28* Dacă au M *după* Tâlmaciu *ad* păharnicul A^2 *după* vine *ad* și A^2 B silit] lăsat B^1] vrut M *29* *după* arate *ad* el B^1 *30* Mai sprinteni oameni numai ce-au fostu] iar ce au fostu oameni mai sprenteni B] și era oameni mai sprinteni M numai *om* C *31* venit] mărsu M] fost venit Ax la] până la M carele] unde A^2 merge] vine B^1 *32* spre] la B Roman] Strungă M și (II) *om* B *32* au început *om* C

---

1 dentr'aceie] la aceie M sosise] venise C M Șărăm A^2 Șerâm **195.**
B^1 *2* ficleșug A^2 vicleșug B C nice] nu A^2] nice-și B M *3* amu *om* A^2 B C lucrul și șaga A^2 B sosit] stătut a sosi C] venit Ax oștii *om* B^2 C. *4* pre] cu A^2 vo] vro A^2 B M] o C sută *codd*] 100 A^1 pre (II) *om* A^2 -i *om* A^2. *5* Șerăm B^1. Șărim A^2. B^2. de ai

noştri *om* M cu calul *om* A² *6 după* Gavriliţă *ad* ce era C] *ad* căpitanul de dărăbani sau M dărăbani] dorobanţi Ax *8* rănit în cap, foarte *om* B *după* rană *ad* în cap B *9* s'au] au A² *10* cari rană A² Ce] iar B *11* den partea *om* B M cu *om* B¹ *12* harţurile A² cu stiagurile *om* A² *13* fuga] a fugi M Şcheae B Scheia (I)] la Siret M *după* s'au *ad* fost M *14 după* oşteni *ad* de B M *15* fusese] au fost A² M cela] acel B² C] acela M a lor *om* C *16* treizăci M de *om* B *după* oameni *ad* de A² B C M *17 după* apucat *ad* pre câţva C *19* oblicit] audzit A²] aflat M den limbi *om* A² *20* adevărat *om* C Şărâm A² B *după* bei *ad* singur A² B¹ *după* său *ad* spuindu-i limbile A² *după* ce *ad* numai M *21* pedestri] pedestrime B M] oameni pedestrime C *22* singur] însuşi C] *om* M oaste B¹ călare] cu călărimea M] călăreaţă Ax *23* atunce C Moldova] ţara Moldovei M] Moldova A² B C Ştefan vodă *om* C *24* A] Au A² B C M Seret A² Grigoraşco A² B C M vodă] ficiorul Ghicăi M *după* vodă *ad* îndată A² *25* să triacă] trece A² M Săretiul C Siretul A² *26* pedestrime A² B² C *27* apropiiet de Siret] întors A² Siretiu C *28* Grigoraşco A² B C mai apoi C vodă *om* M *29* bătrânul *om* A² robia A² B C la Tătari M a *om* A² B C M Şărâm A² Şărem C Şerâm B¹ *30* nu creştinească C nimeni A² Ax *31* fecioru] fiiu A² C M fiul *V A Ureche* fecioru său *om* B Grigoraşco A² B C vodă *om* M lucru ca acela] acel lucru C. *32 după* acela *ad* cu C oameni] slujitori ca aceia M *după* închinati *ad* fiind A². şi creştini A² B M ce] ci A² B] şi M *33* mai *om* M.

---

196. *1* vornicei] pârcălabi A² a] ai A² B de nice B¹ C M *2* i-au C *3* acestea C *4* la] în M vârsta] vremea A² ce era *om* Ax aşe] într'acesta chip Ax *5* dupre A² la] de B¹ C M de *om* B¹ *6* oaste A² oastea, ca cu] vro C ca *om* M cu *om* A² B şapte mii Ax în] pen B M *7* den ţara Munteniască] de acolo B] unde M amu] acmu C] *om* A² B M împreunat] s'au adunat M *8 după* hanul *ad* fiind A² Căzaci 2000 C *9* de Omani *om* A² B C M K] de oameni ? *V A Ureche in aparat Omani sau Oman, localitate în Ucraina* Braşovului A² Ax Coronense *Lat.* *10* eşind] au eşit B¹] eşit-au M den Braşeu o straje] straja den Braşeu B] Braşov A² Ax] Corona *Lat* *după* straje *ad* şi M de veste C Ax *11* cât până la Braşeu *om* M la] în A² B C M Braşov A² Ax abia B C *12* straje *om* A² *13* am] au B *după* întrat *ad* în munte B ţara Ardealului B C] ţara Braşeului A¹] Ardeal A² Ax] Transylvaniam *Lat* *13-21* Pre unde . noastră *om* M *(toată*

zaceala) *14* palancă] palangă Ax] streajă A^2] arx *Lat* tras] intra A^2 *15* a *om* A^2 B C până în răpa altui munte *om* *V A Ureche* altui munte] altuia A^2] într'alt munte C Ax *16* niscae A^2 niscai B^1 C de vărsare C *18* pălancă B^1 palanga A^2 Ax Hanenco] Nenco B^2 *19* polcovnicul căzăcesc *om* C căzăcesc *om* B n'ai] ai C ne ai hi B *20* ai hi dat] ar hi C *21* să între] întra C *22* *Nu despart zacealǎ nouă* C M Iară dencolo *M* despre] pe la B^1 amu] acmu M] *om* A^2 B C Chiprіulăul A^2 B Chiuprulăul C M *23* vizirіul împăratului A^2 *după* şi *ad* pre A^2 B^1 *după* hanul *ad* cu Tătarăi M domnul nostru de Muldova] Moldovenii B] domnul moldovenesc M *24* Moldova A^2 C cu *om* B^2 domnul muntenesc] cu Muntenii B^1 *25* scrie deplin A^2 B C deplin *om* M şi stricăciunea C şi robiia B C M *26* dupre A^2 vremile acelea C aproape] apropiate B] celor pe aproape C *27* atunce-şi] atuncea A^2] atunce C Braşeului] Bârsei A^2 care] ce B^1 *27-28* care Bărsa *om* A^2] de să dzice Bărsa C *28* cu altu nume *om* B^1 Bârsia K trei A^2 B^2 C] 3 A^1 B^1 M pălăngi A^2 palange Ax den care pălănci *om* *V A Ureche* *29* bieţii *om* A^2 oamenii C toţi] tot C *29-30* în robiie vecinică] au cădzut pre mânule Tătarălor robi în veci M *30* vecinică *om* B^1 *31* Zac 16] zac 15 *V A Ureche* den cele] dintr'acele C] de acele A^2 B pălăngi Ax gândindu] socotind B^1 *32-33* că va hi şi el *om* B^2 *32* multă *om* M avuţiie] avere B^1 C în cetăţuie *om* C M amu *om* A B C tecsită] strânsă A^2 *33* oastea] de ai noştri B^2] oastea în palancă B^1 toată palanca A^2 palanca *om* B^1] cetuţuia M el] Ghica vodă B^1 cu mare nevointă în lontru *om* M

---

1 lăuntru A^2 B^2 loc B^2 *2* înăduşit C năbuşit Ax de desime **197.**
acolea] acolo de desimea aceea B^1 C M şi] ce M *3* deabiie] abiia B^2 C M] *om* B^1 Nimenea Ax *4* să *om* C leatopisele A^2 *5* numai *om* B^1 *după* ştie *ad* numai B^1 *6* vremile B^1 C M *7* binele A^2 răul A^2 *8* hie] fişte Ax care *om* M *9* pomeană A^2 B^2 în urmă C] in cale Ax boierii] magnatibus *Lat* *10* cinstiţi A^2 *11* că *om* C cine-si] cine C dupre A^2 cine] de B^1 *12* cinsteş] cinstit A^2 *după* cinstit *ad* iaste A^2 şi cine C *13* săvârşi] sfârş. B^1 M] să sfârşeşti C *15* acei ţări] ţării aceştia M a *om* B C *16* cum dzic ei *om* C *după* dzic ei *ad* şi oraşului M *17*. Beligradul B^2 C Beligradului A^2 Bălgrad scaonul M cenuşă A^2 B^2 *18* Şerâm B^1 Şărăm A^2 M. dela] de B C M *19* Grigoraşco A^2 B C M vodă] feciorul Ghicăi vodă M agiunsu cu prada] prădat C olatele *om* M *20* de *om* B M

Ungurimei A^2 B C M Sibiiu A^2 B M adunându-se] împreunându-se A^2 *21* Varadinum *Lat* la (II)] pre la C *22* amu] acmu M] atuncea A^2] *om* C luase] îl luasă A^2 M] îl dobândise B văzdându că] nevăzând C *după* oaste *ad* că C nicăiri A^2 nicăieri C M necărui B^2 nicăiurea K *V A Ureche* *24* domnul nostru *om* B^1 nostru] Moldovei M *25* pre *om* A^2 B C M *după* Ghica vodă *ad* cu Moldovenii B^1 *după* Mihnea vodă *ad* cu Muntenii B^1] *ad* domnul muntenescu M depreună] denpreună A^2] împreună B^2] *om* B^1 *26* singur *om* A^2 B C Chiuprulțul *om* A^2 C Chiuprulâul A^2 *după* amestecături *ad* ce se făcea B C *27* precum era tânăr încă împăratul *om* B^1 C încă *om* B^1 M împăratul] împărăția B^1 *28* sârguială] dăgrab A^2 *29* la] în C cetaatea Inăul B *30* pălăngi A^2 B^2. *după* pălănci *ad* mai B] *ad* de C *31* Șărâm A^2 Șărem C Șerem Ax Grigorașco A^2 B C M *32* Ianuș A^2 B

---

198. *1* Dela] Den luna lui B^1 M în care lună *om* B^1 M purcesesă] au purces M *după* vodă *ad* în oaste M] *ad* apoi B^2] *ad* și au venit B^1 *2* la] și pre la luna lui M Dechemvrie A^2 B C M pre la Svetii Nicolai *om* C] pre la zua svintului Nicolae M au sosit *om* B Socevă M *3* ș' *om* B ș'au ernat *om* C într'acea iarnă Ghica vodă *om* B C^2 M K Ghica vodă] princeps noster *Lat* in Suceavă *om* C M *4* omor] moarte A^2] pestem *Lat* aice *om* B^1 *5* au sosit] s'au întors B M în] la C în Crâm *om* B M Stefar *V A Ureche* *6* pre] pren C Chipriulâului A^2 *după* Chiuprulului *ad* vezirului B că-i M *7* de îmbletele B umbletele A^2 îmbletul C țări] părți B *8*. îmble C în] pre B *9* le vei] li-i B^1 umbla A^2 B^2 în] pre B M *11* Ianoș B Ianuș A^2 den] de M *12* *după* domniia *ad* dela pașa B^2] dela pașa cum s'au pomenit mai sus B^1 potolească A^2 C M Turcii *om* M și pentru să vadză Turcii *om* K *14* îndată *om* B *15* și *om* C Munteniască] Românească C *16* aice *om* B^2 -i *om* B C M Ianuș B^1 C M *17-18* i-au trimis oameni] Ghica vodă au trimis pre Necolai Cârnul cu 1000 de oameni agiutoriu C *17* Deci *om* C. și] pe B M Nicolae A^2 M Necolai B M Kernulo *Lat* *18* ca *om* B M făcut zăbavă] zăbovit C M multă acolo] acolo Neculai Cârnul C] *om* M *20* 7166 *om* A^2 B C M K] sequenti *Lat* acela] cel B] cela C *21* și de C apucă] prinde B coborât] pogorât A^2 B C M] scoborât *V A Ureche* *22* cetățile *om* B^1 și Sibiiul B *23* lui *om* M Borcea *codd*] Borci A^1 Ianuș A^2 Ianoș B Clujvar A^2 B C Clușvar Ax *24* Costandin A^2 B^2 C *25* bun *om* B^2 ca la

C patru mıı Ax amu] acmu M] *om* A^2 B C *26* cu] ca B^1. *27* în îmbe ţărâle] într'amândoao ţărıle A^2] la amândoao părţıle Ax. îmbele C ţărı M ţărăle acestea B^1 Costandın A^2 B^2 C *28* ıarăşı C. *29* stând aşe sfatul *om* M şı sfatul B^2 cu banı *om* M *30* părţıle A^2 B. C. M părţı Căzăceştı] Ukraınam *Lat* oştı B^2. oşte B^1 C *32* amu] aşa A^2] *om* C M strângea] începuse a strânge B M Tâlmacıu *om* M *33* într'altu chıp *om* C

---

2. spre] de B. de nıce B M *3* buıguıtorıu] uımıt Ax gândurı] **199.**
mınte C. *4* pre] spre A^2] de către Ax *5* sıală] săıală B C] sfııală A^2.] temere Ax. ce] care B^2 capetele A^2 M *6* cu mare şı nespuse tıranıe *om* M treıdzecı B^1 M fruntea] de frunte B^1 C *7* *după* au *ad* şı C *8* *după* răpedzıt *ad* şı B^1 dându-ı ştıre *om* A^2 *9* la ce-l va scoate] ce-l va îndrepta A^2 nărocul B C că ıaste A^2 tovaroş A^2. *11* pre Mıhnea vodă *om* M *după* vodă *ad* ıară maı B^1 ı- *om* A^2 B C trımıs gıurământurı] gıurat M *12* că adevărat ıaste voıa luı C că este *om* A^2. *13* Turculuı M *după* schımbat *ad* Racoţıı C *14*. ocărmuıască A^2. C arıpă] parte Ax *15* cu *om* C. Costandın A^2 B C *16* l- *om* B^2. *17* ıarăsı şı] şı el M Costandın A^2 B Constantın vodă *om* M ţınere] ţınea A^2 C B M *18* oastea luı C Iar pre A^2. *19* *după* Dumnedzău *ad* să fıe A^2. lucrurı C spre folosul luı] ıar pre voıa luı A^2. ıarăşı] ıar A^2 B M *20* Iar Nıcolae A^2 Necolaı B^1. *21* *după* Cârnul (Kernul) *ad* a Gıka prıncıpe mıssus Ioannı Bercı *Lat* pogorârea B. C M *22* lucrurıle M cu oastea ce să trımısese] înapoı M] cum ıllıs 1000 mılıtıbus *Lat* *23* Aceste] Aceste amestecăturı C *24* cum *om* M ıarăşı C să gătıadză] să gătescu A^2] *om* M amestecăturı] amestecate lucrurı B] Racoţı C ţărıı A^2 *25* Grıgorıe A^2 B^2 M *26* *după* lucrurı *ad* ca acelea C carıle] carı A^2] ce M *27*. asupra ţărâı *om*. M *29* acele] aceste C ıară nu M *30*. Cârnıcenı] Vărnıcenı A^2 vădzut] ştıut C.] înţăles M de *om* A^2 *după* sfatul *ad* luı Racoţı C M *31* într'alţu chıp *om* B la Racoţıı *om* C. M *31-32* oblıcıt haın *om* M *32* *după* adevărat *ad* ıaste A^2 C M. Costandın A^2 B^2 C *33* peste B pogoară A^2 B

---

1 cu tabăra] maı gıos M Capul Stâncıı] ınıtıum montıs Stenka **200.**
Lat *2* în preajma Bugeaculuı *om* A^2 Bugıaculuı C M *4-5* stându Veneţıeı *om*. M dupre A^2 oştıle A^2 *5* galıoane B C. galıoanele A^2. Veneţıanılor A^2 trımıţându] trımıs-au M *după* numaı *ad* să încalece M *după* orı *ad* el B^2 C M sıngur] însuş C *6* pre] vre A^2] pe

vre M sultan C B într'aceste A² B M *7* Bugeac A² B *8* sultanul B C M dencoace *om* C *9* oştile C în ţară *om* A² *10* întrat] abătut M. i- *om* A² *11* i-au B şi (I) *om* A² câţiş B¹. şi (II) *om* A² M. Turci *om* C lui] sa C *12* aşe *om* M. *după* s'au *ad* aflat C început] întâmplat M *13* amestecături B într'aceste Ax ţări] părţi Ax *13-16* Mihnea vodă s'au întorsu *om* B¹ *14* singur *om*. M *15* de faţă *om* M *16* dat credinţa] încredinţat B² unul altuie] unul spre altul C] amândoi M *17* lui *om* B¹ strânsă C *19* în olatele turceşti] îndată A² *20*. singur *om* M iară o samă de oaste] şi altă oaste M] şi altă samă Ax Cornia B².] Coruia A¹ C M Ax] Curuia A²] Racoţi B. K.] *Lat (Adoptat lectura Cornia, cred că e vorba de un cunoscut nume de boer oltean Cornea)* *21* Mehediia B A²] Mehedii A² M Ax] Mehedinţi C şi preste Dunăre *om* C *22* Giurgevul B¹ Giurgiul B². l-au arsu A² M Ax] *om* A¹ B C Brăila iar au arsu] au arsu şi Brăila A² iar] o C M *23-24* tot acei căpitani ai lui] şi oştenii lui cu căpitanul acela A²] tot aceale cătane a lui B². *24* la] în B Hrisovii B¹ Hrâsovei C ce *om* C *25* deabiie] abiia A² B C M *28* *după* aice *ad* în ţara Moldovei C. Costandin A² B². *30* amu *om* A² B] mai apoi C apucate şi amu *om* M *29-31* şi dela Roman . Ghica vodă *om* B² *30* Liloaei A² Iloae B C M Iloe *Lat* apropiiată] aproape A² şi (II) *om* A² B *32*. păharnicul] postelnicul A² singur *om* C M *33* puşcile] tunurile A² *după* trecut *ad* Prutul M

---

201. *1* ceie] aceie A² B² C M Feciorul] fiiu A său] Ghica vodă B. *2* era amu purces] purcesească mai nainte M purces] dus C amu *om* A² B C la dvorbă] pentru credinţă Ax vorbă A² *3* de care s'au spus *om* M la călărimea A² B C *4*. dacă *om* C Iaşii] de Iaşi în sus M] în sus dela Iaşi B] *om V A Ureche*. şi au B C râpile] valea B¹] văile B² *5* făcut sfat] sfătuit M capetele *om* M *6* singură călărimea M călăreţii] oastea călăreaţă a Ghicăi vodă B Şi] cu C M] Şi cu A² B Costandin A² B *7* vodă *om* C amu] acum M] *om* A². B² C era] avea Ax călări *om* A² *8* siimeni A² B pedestrime M *9* numai *om* B¹ *10* toată *om* B² oaste *om* M *12* au purces] s'au întors B toată oastea B¹ îndărăptu] înapoi B M *12-13* Voicihovschii căpitanul cu 200 de oameni B Voischehovski *V A Ureche* *14* Movile] a tumulo eminenti *Lat*. *15* viindu *om* B M *16* noastră] Ghicăi vodă M carea] ce M *17* n'au] nu ş-au M păzitu-ş C *18* sângur] însuş C au descălecat] descălecat M.] descălecat fiind A² Aaron A² *19*

pe *om* B^2 *20* pen (I și II)] pren A^2 B] pin C *21* pren] pe în M pivnițăle B^1 C să-și] să B^2 *22* la] supt B^2 beat K *V A Ureche* grabă] treabă C M] pripă Ax *23* Voicecovschii M *24* s'au oprit] au stătut Ax *25* dânsul] el B^1 C Costandin A^2 B^2 C sosit] agiuns M amu] acmu M] *om* A^2 B C *26* văiuga] valea B C M Kopoa dicta *Lat* gândind] în gând A^2] în gânduri B] socotind C M Ax că este] a fi M *27* supusă A^2 B^2 C M supuse B^1 dacă au văzut] vădzând C nu iaste] nu-i C iaste *om* M *28* glogozală] învăluială Ax *29* pentre vii și acolea *om* M *30* în tocmală] acolea M *31* a *om* A^2 B C M lui Ștefan lefecii] carii slujise la Ștefan vodă C carii fusesă] cu au fost C] carii fugise Ax *32* cu Constantin vodă *om* C și] cu B *33* aceie] ceia A^2 B] *om* M nimănui A^2 nimărui B de nice B^1

---

2 șiragurile] steagurile Ax Au] Ne au C] Am M noao] noaă C] **202.**
noi M Voicecovschii M *4* *după* cias *ad* si A^2 -i *om* A^2 B^2. *5* amu *om* A^2 B C M *6* de cei] de aceia B] din ei Ax 4] și vre o 4 Ax] vro 3—4 B^1] vro 4 C M] vreo patru Ax pe încet Ax toată *om* C *7* Noi am C pen] în A^2 B^1] prin C] pe în M gonacii A^2 B *8* Costandin A^2 *9* bine *om* A^2 *10* de] pre B *după* vodă *ad* cum iaste C mai băgat C pen] pren A^2 B^2 C M *11* cum] precum Ax. peste valea *om* A^2 *12* ce să dzice la noi *om* B C M dzice] chiamă Ax Cucata] Căcaina C M] Căcata A^2] Kekayna *Lat*] Căcainii B] *ad marginal* Căcaina A^1 Ax cu *om* B^2 *13-14* pre mulți *om* M *14* de *om* B^1 M *după* târg *ad* beți M scumpu] cu capetele M vinul acela M acela *om* Ax vinul Ax *15* băuse eftin K îndată cu capetele sale *om* M *16* răsăpită A^2 B C M *17* mare *om* B^1 *18* Amu] acmu C M] fiind Ax] *om* A^2 B *19* pre] spre A^2 culme] dial B^1] muchia dealului M a *om* A^2 B C M noastre *om* C *20* Costandin A^2 B *21* Amu] deci A^2] acolo B] aicea M Amu nu Leșii *om* Lat ce] ci B^1 M drăgănime B drăgani C dărăgănia *V A Ureche* cra *om* M. *22-23* toată *după* oaste C *24* puțini Ax de foc C M *26* Voicecovschii B^1 M *27* ca un slujitoriu *om* C acmu] acum A^2] *om* B M] amu *V A Ureche* aice] atunce M *după* trebile *ad* câte au fostu B *28* deplin *om* C catanele A^2 B M *29* la harț *om* M săbii C M *30* fiind la acești] având M aceștiia B^1 C proaspeți] odihniti Ax *31* Voicecovschii M direptu] îndărăt B^2 den care focu] și M *32* picat] cădzut M den slujitorii B slujitori *om* M de ai *om* B un stegar de a lui] cu stegariul lui Ax *33* Voicecovschii B^1 M. nemică *om* B^1 nespăimându-să A^2 B C] spăimându-să M Ax.

203. *1* amu] atunce C] *om* A^2 B *1-3* întrase amu amestecase *om* M *2* a mai *om* B^1 C *3* Insă îndată B C M *4*. Costandin A^2 B *5* îndărăpt] înapoi B C *4-5* numai ce stiagurilor noastre] n'au mai putut ai noştri, ce s'au dat înapoi steagurile M să să dea îndărăpt stiagurile noastre] steagurilor noastre a să da înapoi A^2 *5-11* S'au prilejit cal gios *om* C *6* trupurile A^2 B de Unguri] Ungurilor M *7* *după* dentâi *ad* iar A^2 cădzut *om* B^2 *8-9* o suliţă şi au apucat A^2 B M] *om* A^1 C *8* carea] ce B^1 M cădzuse] era cădzută M *9* suliţa] cu suliţa B au tâmpinat] tâmpinând M *10* *după* noştri *ad* l-au lovit M *11* bietul *om* M slujitoriul M *12* Incătroo A^2. B năzuire K locul Ax *13* şi] şi şi A^2 îndată *om* A^2 pogorâşul C M pogorâş B^1 Jijii] la Jijiia B M şi singură B. C. singură *om* A^2 *14* de (I) *om*. B^2 nnotat] înnotat C] notu B^2 La] Pe B *15* şi] ce B^2. îmbulzându-să A^2 B C *după* cădea *ad* de pe pod în baltă M] *ad* în apă A^2 *16* de îmbe părţile] cât şi pe din calea A^2] cât de îmbe părţile M pe lângă pod] de pre pod B] de pod A^2 acei de pre laturi într'apă *om* A^2 B^1 C. cât de îmbe părţile *om* A^2 B^1 C. pe lângă pod] de pe pod B^2] *om* A^2 B^1 C *17* cuprinsă] nu încăpea M] plină A^2 *17-19* Şi acolea câţva] mulţi au perit de ai noştri acolo în apă, în glod, Mulţi au cădzut vii M *18* Cădzut-au C *19* câţva] mulţi Ax pre mâna] în mânule C Costandin A^2 B C aleşi] ales B^2 M Ax *20* sulgeriul B C] slugeriul A^2 M] surgeriul A^1] magnus macellorum Provinciae Praefectus *Lat* pre atunce *om* A^2 B^1 M atunci B^2 *21* vel jigniceriu B^1 jigniceriu A^2 jicniceriu B^2 Ax cel mare A^2 cel mare *om* B^1 Ax pre atunce *om*. A^2 B^2 C M boieri] cari B *22*. i-au pus iară la boierii] îndată i-au boierit B^1 iară *om* C şi *om* B^2 *23* de nice A^2 B^1 C M *după* pază *ad*. iară la boierile lor B^1 *25* cu *om* B amu] fiind Ax] *om* A^2 B C M *26* *după* purces *ad* în gios M Lepuşna A^2 *27* puşci] puşcile C] tunurile A^2 de olac *om* C M *28* de] den A^2 B C Bugeac C Ax de toate M *29* dorobanţii Ax *30* pre loc *om* M loc] dzi B^1 răsuflându] odihnind C M o dzi] într'o dzi M] *om* B^1. dorobanţii Ax *31* Costandin A^2 B C giuruită] făgăduinţă A^2 Ax] făgadă C liafă C M diminiaţă] de diminiaţă C] a doua dzi M *32* puşcile] tunurile A^2. dempreună A^2 B C M *33* siimenii A^2 B^2 C de au Ax şi au M

---

204. *1* cine] nice K lăudându-i-să A^2 B^1 M] lăudându-să A^2 B^1 C *2* pre] de B^2. *3* de a *om* B M singur *om* M *4* islicul A^2] pileum

Lat *5* nu mai multu de *om* M cinci-șase A^2 B] 5—6 A^2 C M. -le *om* B *6* de venirea M nebunite fiindu A^2 *7* prostimei aceia B^1 turburate] turbate A^2 B *7-8* s'au aflat chip] ca ceia ce nu să rușinează de fată M carii] ce B *8* chip] față C l- *om* B împinsu] gonit A^2 dela pușci *om* M pușci] tunuri A^2 *9* pușcile] tunurile A^2 Iară] Însă M *10* luat plată] plătit C deplin *om* M sale] lor C precum] cum M *10-11* precum vei citi mai gios *om* C *12* Rămâindu] Rămas-au M și n'au M *13* mai cutedzat Ax zăbovască Ax *14* pre] spre B Luțeni] Giugeni A^2 *15* Iel Agasi B^1 *Lat* dorobanții Ax siimenii A^2 B^2 C seimenii B^1 aice *om* B^2 C *16* la] lui B^2 Costandin A^2 B M dela Movileu *om* M *17* într'acele M într'aceleași Ax i-au B^1 *18* a] ai A^2 B^2 M Costandin A^2 B M siimenii A^2 B^2 C seimeni B^1 *19* dărăbanii A^2 B^2 C dărăbani B^1 dorobanți Ax pân la A^2 B C de oameni *om* C *20* și *om* C cu *om* A^2. *21* așe *om* M Costandin A^2 B M s'au aședzat C scaonul B^1 *22*. cercându cu făgăduință *om* M făgăduință] giuruința C *23* să-i vie] a-i vini M *24* cum] cu putință Ax Chiprulíul A^2 Chiuprulăul B C pre] dupre A^2 pre atunce *om* M *25* într'acelea A^2 C *25-27* El Agasi împreunat cu *om* B^1 *26* la] pre C *27* amu] așa A^2] s'au C] dacă s'au B^2] acmu M] *om* Ax au stătut] și au șădzut C. Căușeni] Cășuteni A^2 M *V A Ureche* K] Cătușeni B *Lat* *29* a *om* A^2 B amu] acmu B^2 C M] *om* A^2 B^1 Ax *30* împăratului C *31* vezirul *om* C M de] dela A^2 iara] și A^2 *31-32* iară sultan den *om* M *32* Galga] Calga A^2 B C soltan A^2 B^2 den] de A^2 C] *om* B^1 Crâm *om* B^1 M atunce M veni] au venit B] au sosit M] venise Ax *33* Ghicăi Muldovei] domniei Ghicăi vodă den Moldova A^2 Moldovei B C M *după* Muldovei *ad* să maigă C M în Țara Muntenească *om* C

---

1 cu domniia acеii țări] domn Țării Muntenești C] domn B^1 M **205.**
2 în locul Ghicăi vodă *om* B K dat domniia] vinit domn M *3* care lucru] deci B^1 *4* rășchire] răsipească A^2 Ax] împrăștie M. dupre A^2 *6* acestea] acesta lucru C M *7* cum] ca când A^2 împotriva] asupra M Costandin A^2 B *8* soltanul B *9* Calga A^2 B C M -i venisă] avea B^1 M amu] acmu *V A Ureche*] *om* A^2 B C M *10* poroncă M să rădice] ducă M dela] den B C Moldova A^2 B C *11* să-l ducă *om* B^1 puie] aședze C *10-11* dela Muldova Țara Munteniască] în scaunul Țării Muntenești M. *12* iară *om* C M *după* amestecate *ad* ce, pentru C *13* Constandin A^2 B^2 scaonul B^2 *14* în

sus *om.* M coşurile] praetoriana cohorte *Lat* Balota M *15* făcându] au făcut M *16 după* oastea *ad* tătărască A² *17* pre *om* B¹ *18* o au A² B C] i-au M Ax Ahmet] Mehmet Ax aga *om* A² B M de] din C *19* Bugeac A² B C Costandin A² B *20* la] în C. *21* Luându] Prinzând de Ax Costandin A² B *22* amu] acmu *V A Ureche*] *om* A² B C aşe *om* B Ax *23* Galata A² B C de Sus] den dial M] montem *Lat* dorobanii Ax *24* şi pe săimeni *om* B¹ pe *om* C siimeni A² B² avut şi el] vinit cu dânsul B¹ *25* carele] care B²] B¹ M *26* de Sus *om* B¹ C M dupre A² *27* descălecat] tăbărât B¹ pedestrimea] oastea pedeastră Ax *29* purces] vinit C *29-30* stoluri (I şi II)] stol C] bulucuri Ax *30* dodei] năvăli Ax *31* cu *om* B *32* foc M ispravă] de ispravă B¹] triabă M *33* aşe strica triabă *om* B¹ de *om* C de nici o *om* M

---

206. *1* lucru] sămnu M era îndată semn] să cunoştea că iaste M a lor B¹ M *2* le socotiia C deabiie] abiie B C M *4* siimeni A². B ciie] ceia A²] aceia B¹] cei M ai noştri, ce *om* C *5* Costandin A² B *după* esit *ad* înnafară A² *6* pre lângă pârâu, au venit *om* C. M *7* în] la C podul preste Bahlui] peste podul Bahluiului B¹ *8* pre atunce *om* C semeţise A² B C *9* câte 5, câte 6 C cinci-şease B. *10* cu] den B¹ M sineţele] puşcile A²] sineţă B¹ M *11 după* atunce *ad* încă C nimenea A² *12 după* fără *ad* numai M ci au rănit *om* M la acel eşit a lor *om* M acea eşire Ax *13* sâmeţie C M *14* sângur] însuşi C] *om* Ax ş-au] au A² B C coborât] pogorât B¹ C M. pre] în B²] la B¹] spre C Bahluiu] şesul Bahluiului B² *15* doaă B¹ M A] 2 A B² C iară *om* C nişte] o samă de C *16 după* Tătari *ad* sânguri B² *16-17* ce era săimenilor *om* B¹ *17* siimenilor A² B² sineţele] puşcile A² *18* siimenii A² B nimeni A² *19* ales *om* C am B] au C M A *21* pravilă] obraz A²] cracane Ax au mărsu *om* B M amu *om* A² B C M *22* Tătaru B¹ iar] ce B¹ M] şi C pre *om* A² B C *23-24* al doilea săiman] altul C Ax *24* săiman] siiman A² B] *om* M K Aşe să cunoştea *om* B de] de pre C. *25* Costandin A² B de] în C *26* în] prin B¹ ceair B¹ în ceiriu *om* M două A² M B] 2 A¹ C de catane C] de Unguri Ax] *om* A B M *27 după* tătar *ad* fugiia C *27-28* cu mare , de unul *om* C *28* da înapoi] dinnapoi A² C cu pistoalele] den pistoale B *29* dă] da B¹ M] dau C *30* Amu] acmu *V A Ureche*] Şi aşa A²] au B²] *om* B¹ C M. *31* Tătarâi *om.* C dorobanii Ax *32* siimenii A² B C *după* stătut *ad* ce M *33* sineţele] puşcile A² Ax den sineaţe B tot] toţi M ca'n] în M] da în C nemţeşte C M

1 ispravă] treabă B Ax. *1-2* strica .. Tătarâi *om* M Ni-am gândit] Am socotit B^1 întâi] dentâi A^2 B^1 C or] vor A^2 B C *2* nici o dodedială A^2 B nimeni A^2 *3* bine *om* C M spăimate A^2 B M *4.* să prilejisă, deci *om* C M *5-6* ferindu Vinerea săptămânii *om* C la dânșii săptămânii] la noi să ține ca Dumineca la noi, la dânșii A^2. *6* din dzilele săptămânii *om* M *7* ședzut] stătut B M *8* cum că A^2 *9* -i *om* M slobodzește A^2 *10* nimănuia A^2 ar] vor C *după* veni *ad* alții asupra lor C atunce războí om face] ei vor face războiu C om] am A^2] vom B^1] vor M Ax *11-12* în ce chip asupra lor *om* M *12* s'ari] i-ar B^1 *13* lor] lui Costantin vodă C *14* în] din C *14-15* că era . vorovindu *om* M *14* de *om*. C *15* aceste *om* C aceste vorovindu *om* B^1 *(Această repetire era în arhetip, dovadă că a provocat un bourdon în* M *)*] haec inquam cum loqueretur *Lat* *16* tobele Ax Costandin A^2 B *17* și] îndată C fără zăbavă *om* C *18* așe *om* C au eșit] eșind M *19* pedestrime B^1. pușcile] tunurile A^2 Ax *20.* așe *om* C M *21* aceie *om* A^2 B^2 Costandin A^2 B *22* și era C ca la C trei mii B^1 *23* oameni] tătari C Moldoveni, vro 300 de oameni] 300 de Moldoveni C vro *om* M trei sute B^1 *26* *după* tocmală *ad*, în obiceiu C *27* Costandin A^2 B va] a B^1 M *28* ca la C M optu mii B^1 înainte *om* C *29* nimeni A^2. C. *30* pușcile (I și II)] tunurile A^2 foarte bune Ax pușci] tunuri A^2 *31* ce] de carele C vodă *om* M Gheorghie *om* A^2 C. la] în A^2. B M. *32* da de *om* A^2 nu] necum C *33* ce] nice C nicăiuri B M nicăirea A^2. **207.**

---

1 să gândia] socotia B înspăimânta Ax *2* sunet] sunetul C M] pușcile A^2. *după* nepriatinul *ad* numai B M sunetul C *3* de moarte C. *5* *după* Bahlui *ad* în șes C *6* are gându să treacă oastea] trec M *7* bătrân *om* M la] într'o M care] ce C care este de acolea *om* M de acolea] mai den colo B acolea *om* C. *8* mai spre] despre B *9* de acolo *om* M *10* lui Constantin vodă *om* M spre mal *om* B^1 M la marginile] pre lângă B^1.] pe marginea B^2] spre M. Tătărași M *11* la dial *om* C M el să să C M Și așe au făcut Tătarul *om* M *12* Deci] Și C dela] la B de *om* B *13* Atunci El Agasi B^2 singur ca un leu] s'au slobodzit M și *om*. B^2. *14* dupre A^2 cu glas] strigând Ax Halla (III) *om* C M *15* siimenii A^2 B^2 C toți *om* B^1 *16* pușcile] tunurile Ax *după* pușcile *ad*, sâneațăle C. durât] duret Ax] huruit A^2 a sinețelor] al pușcilor A^2 sinețelor] focului C *16-17* să oprisă sinețele lor *om* M *17* vădzură] au vădzut **208.**

Ax nimeni A² C *după* nime *ad* den Tătari B¹. den] de B¹ sinețele] pușcile A² *19* dorobanii Ax *20* dela] den B M unii *om* B¹ M cum] dacă C *21* zărit] văzut M cum] îndată C și (II) *om* B *22* privești A² B² C fi prăvit M *23* vedzi] fii văzut M sârg] grab A² Ax de oameni *om* M *24* trei (I) *codd*] 3 A¹ sta] au stătut B *25* de pe supt mal *om* C pe *om* B¹ mal] dial M în pârâul] la C] în B Ax *26* Bahluiu B C Ax *27* Scântee A² B C călăreții] călărimea B¹ C care] cari A² B²] carea B¹ C încotroo A² încătro B¹. *28* Cârligătură A² B C *29* și (II) *om* C de pe] dupre A² heleșteu A² B² C *30* și *om* C Costandin A² B M *31* lui Pătru vodă *om* A² B C M Ax K Petru *V A Ureche* *32* de Sus] den dial B¹] *om* M așe *om* M n'au] nu i-au M pădure B² *33* robie] războiu B² și *om* B² Băleanul A² B de Craiova *om* C

---

209. *1* de Țara Munteniască *om* M oraș] târg M *2* bieții *om* M târgoveții *om* C și *om* B¹ C toată sărăcimea A² Ax toată] toți B M] A² C Ax *3* *după* robie *ad* dela Tătari M *4* Sultanul B *5* cu sine *om* M după] dupre A²] den M porânca A² poronca B¹ *6* *marginal ad* 7166 Ax de nice A² C Ax *7* cu *om* C cu Mihnea vodă *om* Ax la] în B scaun] scaon A² B] domnie C *8* simțindu-se] însămțindu-să B²] știindu-și Ax în *om* Ax *9* mai multu decât păgânești] rele mai cu asupră de cât păgânești C] tirănești Ax cu] pre B C M *10* curundu] curând A² B M] *om* C prăpăștile] părțile C *11* cum] precum Ax scrie] dzice A² B C M Sfânta] Svinta C] *om* M Scriptura M погибѣ A² памѧт A² *11-12* *text slav om* B C M. Ax K *înlocuindu-l cu o traducere românească* Perit-au [Au perit B] pomenirea lui cu sunet] Perit memoria illius cum sonitu *Lat* *13* *după* zarvă *ad.* cum s'au pomenit mai sus M la *om* B² Dârstov B M Dristor C *după* Dârstor *ad* și la Brăila Ax pre] și B¹ M Giurgeu A¹ B²] Giurgiov A² C M] Giurgiu B¹ *14* a-i] au B¹] a B² răsipa A². B C M Costandin A² B *15* carele M *16* *după* venit *ad* domn B¹ Ștefăniță B C *după* vodă (II) *ad* domn în scaonul Moldovei C *17* în scaun *om* B C *marginal ad.* 1660 Ax *18* doi] 2 A¹. cap. 22 A² B² C cap. 23 B¹. *Titlu*· Domnia lui Ștefăniță vodă, feciorul lui Vasilie vodă B¹. C M K *19* feciorul lui Vasilie vodă *om* M. în toată A² B C toată domnia] în zilele M. *20* Ștefan vodă Gheorghie B îmmă sa] mumă sa A² C M Ax] maică sa B] mă-sa *V A Ureche* *21* carele] care B¹ *după* carele *ad* lucru B¹ siindu-să] sfiindu-să A²] săindu-să B¹] temându-se Ax *21-22* să nu iasă ales *om* B¹

22. toată viața B^2. ales mai vârtos Ax ales Ștefan vodă *om.* C carii] ce B îl îndemna Ax vodă] Gheorghie M *23* sămneadză B^1 însemneze B^2 C Ax] naso privaret *Lat* *24* Vom A^2 C M *25.* hi] eși B. domn] la domnie să fie domn B M copil B^2 încă *om* C *26.* au eșit] s'au mazilit B *26-27* Gheorghie Ștefan vodă A^2 C Ax. *27.* den domniie *om* B *după* venit *ad* domn M în scaun *om* M scaon A^2. *28* aminte de M binele *om* M care] ce C M *29* sa *om* A^2 B^2. C M] lui Vasilie vodă M cu feciorul] pre cuconul Ștefăniță vodă B^1 M] pre fiiu său C Ax i-au B^1 C Ax *30* încă *om* C M *31* Edicule**a** Ax *după* Edicula *ad* în Țarigrad M

11-12 Psalm, 9 6

---

2 dat] luat A^2. *după* dat *ad* tată său A^2 C Vasilie vodă *om* M **210.**
carte] catarge B^2. și *om* B agiungându amu] făcându-să voinic C] făcându-să voinicel B^1 *3.* amu] așa A^2] *om* B^2] acmu M la ani] de ai B^2] la vârstă A^2] ca de B^1] *om* C *după* ani *loc alb codd după* veziriul *ad* la B^2. *4.* Chiuprălâul B C. *după* bătrân *ad* dela tată său Vasilie vodă B^1 la] pentru B C. că dacă A^2 B^2 C M *5* amu] acmu M] așa A^2.] *om* B C voinic *om* B^1 C au dzis] să hie dzis B *6* beiu] vodă B^1 M. *8* după] dupre A^2] de C *9.* mari A^2 B C răscoale] răsipă Ax *după* vodă *ad* acolo B Munteniască] aceia C *10.* Bine] Încă C s'au aședzat] să așădzase B aice *om* *V A Ureche* scaon B *11* și acolea *om* M Ghica vodă *om* M în Țara Munteniască *om* C. M *12* a domniilor lor *om* M domniei B^1 Ax Constantin vodă *om* C au și *om* C și *om* B^1 M iară *om* M *13* *după* Ghica vodă *ad* în Țara Munteniască M. și așe de grabă *om* M de degrabă A^2 *14* din scaun *om* C scaon B *15* scaonul B al Țărâi A^2. Muntenești *om* A^2. *16* Sultanul C. M Bugiac A^2 B C și îndată C. i- *om* B C poroncă B^1. *17* *după* împărăție *ad* numai C și *om* C *18* îndată] de grab Ax] *om* B *20* la loc *om* M cât și M sultanul C M. *21* în *om* B^2. nu] nice B^1 să gândiia] socotia M *22* de lesne] pre lesne Ax] lesne A^2 B C lua] dobândi B *23* sfârșisă A^2 B C că încă . Matei vodă *om* M, a *om* A^2 B C *24* într'ales *om* B li-au dat poruncă] i-au trimes, dându-le poruncă B] le-au poroncit M. *25* la locul acela *om* M *26* Și *om* B^1 au purces] mergând M și (II) *om* M *27* o straje] straja C. *după* vodă *ad* și au purces Tătarii asupra lor C *28* vădzându] dac'au vădzut B *29* iar tabăra B M *31* încotroo A^2 *32.* în pustie M Numai] Ci Ax ca *om* M. *33* și-au A^2 B C M purces] intrat B^2] trecut B^1 M Ax

211. *1* în] la B Vicleşug B^1 C Ficleşugul Ax fostu] făcut B a] al A^2] *om* C a Muntenilor] Muntenii B *1-5* Hicleşug . singur sultanul *om* M *2* a lui A^2 B^1 C *3* şapte A^2 B^2] A^1 B^1 C Ax *4* au] să fie B^2 aceie ce au gonit *om* B^2 *5* Deci] Şi M dupre A^2 *6* şedzat] aşedzat A^2 B C M sultanul A^2 C iarăşi C carele] care B] ce M. era fugit] fugise B *7* Dârstov B^1 *8* dupre A^2. fuga sa] ce au fugit M Ax den Ţara Muntenească] în Ţara Ungurească M *9* în număr ca la] cu B] cu vro M *10* tot *om* B oameni tot într'ales lefegii] slugitori, lefegii într'ales M cu munţii] pe lângă munţi M alăturea *om.* M *11.* şi] până M] *om* A^2 B Maramuroş A^2 Maramoroş C Maramurăş B^1 Maramureş Ax luat] intrat pe M *12* poteca A^2 potică M. preste munţi *om* B^1 pre la] pren B^1 M *13* Lungul A^2 Ax a *om* A^2 M ţării noastre *om* M trecându] au trecut M mai pe den *om* M. *13-14* sus de au trecut *om* M. *14* la (II) *om*] spre M la Căzaci *om* B *Lat* *15* aripă] parte B^1 Ax *16* aice *om* C M *17* Rucsanda B K *V A Uieche* pre] de pre A^2 *18* ş'a] şi ele A^2 îi dideasă] i-au fost dat B Ax Hmil hatmanul Ax dupre A^2 *19* feciorului] fiiu A^2 Ax] feciorn C trimis-au B^1 oastea C *20* să o ia] să ia pre soru sa, pre doamna Roxanda B^1] să ia pre doamna Ruxanda B^2 putut face] isprăvit M a face C *21* ai noştri Raşcovului *om* M *22* Căzacii (II) *om* B^1 *23* prilejindu-să] tâmplându-să B^1 C nimeri A^2 B C lui *om* A^2. *24* *după* dânşii *ad* atunci B^1 în loc] în dată M făgăduit] giuruit B *25* dupre A^2 aceie *om* B făcuse] fugise C *26* scârbit fiind C dânsul] Ghica vodă M *27* preste multă] pestită B Dârstor A^2] Dârstov A^2 B M] Dristor C *28* scaon B *28-29* în locul vodă] lui Grigorie vodă feciorul Ghicăi vodă M *29.* lui *om* A^2 B Grigoraşco B^1 C. *Lat* *30* *Titlu* Venit-au Costantin vodă asupra lui Ştefăniţă vodă M Şi aşe, tot într'acelaşi an *om* M în anul B^1. C M a] al A^2 domniei *om* A^2 *31* Ştefăniţă] Ştefan C *32* şi *om* B C *33.* în divuri *om* B în chipuri *om* B^1 *după* chipuri *ad.* cum ar putea B^1. *după* încăpa *ad* cumva C

---

212. *1* a *om* A^2 B C M *3* Alı *codd*] Alâ A^1 *după* paşea *ad* de Buda Ax care A^2 B^2 M o au luat B *4.* -o *om* A^2 femeie B^1 *5* apa] cursul apei C *5-6* Aceie apă Turcii] Şi abătând Turcii apa M *6* -o] cetatea B] *om* A^2 M *după* vestită *ad* fiind A^2 C *9* Nistrul] Prutum *Lat* la] pre la C *după* Coiceni *ad* peste Prut B *9-10* ş'au pus tabăra acolea *om* M *11* acel B^1 paporă B^1 C Ax *12* în loc de pâine, măcinându-o uscată] care o usca şi o măcina de făcea făină şi

o făcea pâine B] *om* A^2. dupre A^2 *13* poreclıa] ı-au dzıs oamenıı M *după* poreclıa *ad* țara B și *om* B și pre Ștefănıță vodă, de-ı dzıcea *om* M Paporă B^1 Ax *14* Ce] însă B] Iară C sânt] ıaste B^1. *15* și] pre B^2] și pre C trımısească] au trımıs M *17* sărdarıul] regımentarıo *Lat* *18* cu călărași C. și călărașıı sprıntını *om* M ceı maı sprıntını *om* C *19*. aproape de] ca A^2 B^1 M. așe oastea aceıe *om* M *19-20* foarte cu proastă tocmală] foarte prost să purta Ax. *20* *după* orânduıala *ad* a C serdarılor] acelor sărdarı B creerı A^2. B de crıerı C ı-au B Ax *21*. Kelșca K noaptea] într'o noapte M.] *om* B oamenı] Căzacı B^1 s'au M *22* răsıpıt A^2 B C M den] de B^1 M. *23* răsıpıtă A^2 B C M nıce gonıtă de cıneva *om* M gonıtă] goană B^1 de o cıneva Ax Iară] Ce M. adunându-să] s'au adunat M *24* la loc] pre urmă M la un loc Ax. amu] așa A^2] *om* B C M de] den A^2 B C M era întâıu] au fost M *24-25* de straje] cu strajea C] de strajă A^2 M *25*. sosıt] venıt B și *om* C *26* carele] și M luat veste den lımbı] prıns lımbă M *27* în *om* C. trăgându *om* C oastea *om* C M la (I)] pe B *28* această A^2. B C leah *om* B C. *28-31* Și să nu hıe trecut Prutul *om* B *29* Voıcıcovschıe B^1 cum că *B* amu *om* A^2 B. C *30* *după* oastea *ad* ıar B^1 C l- *om* B^1 hı] fı fost C *31* Decı *om* M *după* Decı *ad* prındzând veste C purces-au M *32* Posadnıcı K târgul] de târg B^2.] de Iașı B^1. *33*. pre Bahluı] Bahluıul C

---

2 la] de B^2] peste B^1 *după* Prut *ad* cu oastea M ın ceıe parte *om* **213.**
B^1 M K *3* doao A^2 B *4* *după* trecătoare *ad* la Prut B^1 M. s'au apucat Ștefănıtă vodă *om* B^2 Prutul *om* B^1 K *5* în preajma Bugıagulıı] spre Bugeag M Bugeagulıı A^2 B îndată *om* M au răpedzıt] trımısească Ștefănıță vodă M] au trımıs Ax *6* den] în A^2] de B^1 Ax. Bugeac A^2 B C. *după* Balgı Basza *ad* exactor mellıs *Lat* *7* hanuluı] al hanuluı A^2] dela hanul B cu] la Ax. o sută B den] dentre B] de C. den care Tătarı *om* M carıı B^1 *după* și (I) *ad* și C *8* au mărs] ı-au trımıs B amu] acmu B^1 M C.] *om*. A^2. B^2. *8-9* Prutul trecută lımbă] trecută Prutul oastea luı Costandın vodă de au luat lımbă B] când era trecuțı Prutul și au luat den oastea luı Constantın Vodă lımbă C. *10* cum] că B] cum că A^2 *11*. Căzacı 5000 B^2 și *om* M o mıe Ax de *om* B^2 *12*. de aı luı B C *după* luı *ad* Costantın vodă B cum *om* B^1. dırept] întıns B Acele] Acestea B M *13*. luı *om* B^2. A C M. Balcı M bașıı B C. *14* cu tot deadınsul *om* B^1. C M danadınsul Ax. *15* Șah Bolat Aga El Agası M *după* Agası *ad*. de Bugeac Ax. de

Bugeag *om* B C M Ax Bugeac A^2 *16.* Ghighecíului A^2 *17* Trimisease] Trimis-au C. M *18* cu Durac *om* C *după* Durac *ad* înaintea B^1] *ad.* împotriva C cărora și] iară M *19* înainte] înainte-le M] *om* B K. să cerce *om* B^1. M numai să cerce A^2 să cerce numai B^2 *20.* numai *om* M o sută *codd*] 100 A^1 *21* supus A^2 B. C M *22* să arătasă] s'au arătat B pre *om* B M carii] și M gonindu-i] a-i goni B^1 *24* a pleca *om* A^2 *25* în] între B C M ce] care C *26* lui] sultanului B a] al A^2 B a sultanului *om* C *27* cu dânsul *om* M *după* preste *ad* ‹pa C *28* dupre A^2 *după* arătasă *nu pune punct, fraza continuă V A Ureche* după cei Jijii *om* B^1 K *28-29* trecutul Jijii înapoi] întors M *29* li *om* M înglodat] noroit A^2] înnoroit Ax] întinat în Jijia B^2. caii *om* M. Îl apucase] L-au fost apucat B alt] un B *29-30* alt tătar . pre cal *om* M comisul acela] acel comis B al A^2 B *30* soltanului C *după* sultanului *ad* puindu-l Ax ce *om* M apoi] acolo M] *om* C *după* apoi *ad* amândoi B^1 ș-au B C M capul] capetele M] calul B^2 *31* și el și comisul acela *om* B^1 M acel comis C acela *om* B^2 *32* Dacă] După ce B întâmpinat Ax Ștefan Ax. Șah] Hah A^2 Bolat B C *33* de (I)] den B^2 Bugeac A^2 B. M ca] ca vro C] cu M oameni] Tătari B. C

---

214. *1.* Ștefan Ax pre] cu A^2] ca B] pe vro C de oameni *om* M *2* Amu] Și B C.] iar Ax] *om* A^2 *3* suseni *om* M *4* îndată *om* C. M. ales] trimis A^2 sprinteni *om* M *5* să lovască Iașii] de au lovit târgul Iașii M așe *om* M au lovit *om* M *6* orașul] târgul B. in] la Ax *7* vădzându] dacă au vădzut M *8* și au stătut *om* C cu oastea *om* A^2 B M C târgului] Iașilor C *9* părăul] valea C podul lui *om* Ax *10* Iară Ștefăniță vodă *om* K. *11* departe *om* B C M *12.* *după* taberii *ad* căzăcești B *după* Tătarâi *ad* la războiu B și] iar A^2 siimenii B^1 C den sinețe *om* B^1 sinețe] pușci M Ax *13* dupre A^2. *12-14* și săimenii dela dânșii *om* B^2 *14* *după* dânșii *ad* la B *15* să margă] să să întoarcă B^1 In cumpănă pre un C *16* păr] cap de păr B *după* vodă *se termină Ms* A^2 amu] acmu M] *om* B C Ax *17* *după* ales *ad* unul M Stamantenco Ax carele] ce M *18.* den] de B *19* *după* că *ad* le giuruisă M pe] de B C M va da] să le dea M 20] *loc alb* B^1 20 samă] sumă Ax la sotnici] sotnicilor B Chișco C *21* *după* Căzacii *ad* toți B *21-22* *text slav om.* C *22* Нєзгинит B^1 K Нєгхинит B^2 M *după* Гхинит *ad* *traducerea:* adecă « Să nu piară cinstea noastră » B^1 C] adecă « Să nu piară slava sau vestea noastră » B^2 or (I)] vom B. C M *după* sta *ad* cu toții B or (II)] vor B] să va C M *23* Spun] zic M *după* vodă *ad* atunce B^1 *24* doa B pre amiadză dzi] pre la namiaz

Ax] Costantın vodă M *după* purces *ad* Căzacıı B cu tabăra B C M *25* den] depre C *după* loc *ad* înapoı B suıtul] suış C malului] dealului B] la dıal M] *om* C de laturea] dıasupra C] lângă B M Tătăraşı B M *26* a *om.* B *27* rumpe B C M *după* tabăra *ad* căzăcească C *28* amu B C M Ax dıal] dıalul C spre] despre C *după* spre *ad* mănăstırea luı B^2 M *29* pre *om* B^2 pıcat] apucat C *30* şı *om* C *30-31* ıară şı şı morţı] şı caı mulţı supt aı noştrı s'au rănıt şı au omorât M câţva] mulţı B^1 C *31* şı morţı *om* B C *32* *Nu desparte paragraf nou* B, *rămânând de acı cu un număr în urmă.* Şı *om* M hălăduınd B^2 au hălăduıt B^1. dentr'aceıe] într'aceıa B] de această M *33* supt *om* M

---

1 de atunce] dentr'aceıeşı dată B în] supt B^2 C Crăııa] ţara Ax **215.**
Au mărs B^2 *2.* cu El Agası *om.* B *3* petrecătorı M oştenı M ıară petrecătorılor sămănătorı] Transıtus ılle Cosacorum et ınsecutıo ıllorum fecıt ın Provıncıam desolatıonem *Lat* *după* şı *ad* nıce M sămănătorı] asemănaţı C *4* Bugeac B *5* Căzacıı cu *om* M la] pre la B M Movılău B M *6* de Căzacı *om* C lefı Ax *7* *Tıtlu* Paşa de Sılıstra au vınıt în Iaşı B^1 *8* de (I)] dın C Bugeac B C Mustafa paşa de Sılıstra B C M *9* au sosıt *om* M *după* sosıt *ad* şı B^1. C M la] în M cea *om* B *după* domnıască *ad* în Iaşı B *10* şı (II) *om* C. Ax *11* căzăceştı *om.* B *12* Făcându-ı C *12-13* câţı s'au fost boıerı *om* M s'au] au B *13* ţııdu] şı au ţınut M de rău Ax şı *om* M *14.* aıce] în Iaşı B treı B M] 3 A^1 C *15* oştenıı B C M Ax] oamenıı A^1 ales] luat M *16* den] dentre B den toţı boıerıı *om* M Şăptelıcı C *17* pre *om* B^2 *după* vornıcul *ad* şı ı-au luat B în] cu Ax n'au] nu ı-au Ax *18* 60 *Lat*] *loc alb* A^1 B Ax] câteva C M *18-19* pre boıerıı, carıı maı sus să pomenesc *om* C M boıerıı] aceı boıarı B M carıı] ce B *19* amu] acmu M] însă B C] atunce Ax *20.* faptele aceste] acestea fapte C aceste a] aceluı B M dându ştıre] au făcut jalobă B^1] au dat ştıre B^2 *21* *după* la *ad* împărăţıe la C. Chıprulăul B^2 şı (I) *om* M amu] acmu B M] *om* C *după* şı (II) *ad* la C *după* vodă *ad* că C. *22* *după* Edıcula *ad* (adecă den 7 cule) B^2] *ad* şı era C în loc] îndată B M dus] aduse C M *23* cu *om* B C M *24* chıhaıa B C M chehaıaoa Ax aceıa faptă B *25* *după* an *loc alb* Ax svârşıt C Ax şı *om.* B M *27* Ştefănıtă] ıar luı Ştefănıţă B Ax] Luı Ştefănıţă C M cât] când B^1] cum M cât s'au dezvărat] despre prımăvară M îndată *om* B C M *28* poroncă B *29* Ştefănıţă] Ştefan Ax *30* o mıe B^1 Ax *32* *după* era *ad* orânduıt B *33* un paşe anume *om* B C Seıdı B M Ax *33-1* Nu-l pot şı acela *om* M

216. *1* de războinic şi tare] viteaz M *după* era *ad* aşa B precum] cum B. *2* cât cu B *2-3* cu hatmanii hirea lui *om* M. *3* să *om* B. puie] asemene C Cu acela] Şi M adunându-se] împreunându-să B[1] M şi *om* M *4* oastea noastră şi oastea munteniască B a noastră] ai noştri cu acel paşe M *5* la oraş *om* C M Ax *6* oştile sale] oşti C *7* şease mii B[2] *după* oameni *ad* de toti M *8* acestor B doă *codd*] 2 A[1] cum] precum C spunea M războiu B C *9* opt mii B[2] de (II)] pentru B mare] multă Ax scumpete] tenacitatem *Lat* *10* multă] gloată M. *10-11.* cum era . atunce *om* M *11* asupra lui *om* M era] ar fi fost Ax *12.* izbânda] războiul cu izbândă B *după* izbânda *ad* fiind puţină oaste turcească M acel B C *13* cu pomenirea] fără de pomenire C *14* sa *om* B[2] puşcile] tunurile Ax *15.* din driapta C *16* singur] el B] el însuşi C Ax *17.* cu capul său *om* Ax (că avea aliasă călărime) *om* B[1] *18* oştii] oştilor Ax *19* Seidi M Ax *20* pre *om* B C M den stânga B C sa *om* B C M iară] şi B *22* de călăreţi şi *om* B şi] tot C. câtă] ce B M câtă avea] cea dintâi C. puşcile] tunurile Ax *după* puşcile *ad* toţi odată C *22-23* au stătut pe după călărimea cei dentâi *om* C *23* pe *om* B ceii] cea B M aşe *om* B[1] *24* toate *om* B capetele] căpeteniile Ax *după* capetele *ad* la sine C a] ale B[1] şi a noastre şi munteneşti] şi munteneşti şi ai noştri C *25* dat poruncă] poruncit M poronca B Iacă] Iată C că eu Ax oi] voi B purcede] merge B] pleca Ax drept M *26* ce numai B M Den] Dentre B C M *27* carele] care B ori (I) *om* C *28* şi 'ntâiu B[2] voaâ M căpitanilor B[2] *Dela* Deci *începe zaceala* 24 C. *29* oi (I şi II)] voiu B C *30* Dacă-i voiu B[1] C *31* că] precum M că oi] că-i voiu B[1]. C] că îi voiu Ax unul] nici unul Ax den] dentre M cumva] ştiu C *32* să apuce] vă apucaţi B *după* jac *ad* sau Ax să descalice] descălecând C] o să descălecaţi B cineva *om* B C borfă Ax boarfe B *33* alerge după] alergaţi să prindeţi B cineva *om* C Ax.

---

217. *1* mai *om* B[2] *2* ceastalaltă *om* C *3* cum] precum B C dau poruncă] poruncesc C M oi] voi B[2]] aşi M nepriiatinul mieu B *4* den] de B[2]] dentre M Iară că că oi bate *om* C ştiu eu B M că oi] că-i vom B] că-l voiu M *5* poroncă B sosit] vinit M *6* oştilor Ax sale] lor B[1] întâi *om* M *7* oaste B aşe *om* C. *9* odată] îndată B[1] sângur *om* M în frunte B C M. catane B M] căpitani C Ax] capete A *10* îndată *om* C câtă] ce M *11* aşe *om* C M o au M îmbuldzit-o B *12* carele] care B M singur *om* C

13-14 oprind Ungurii] de opriia, fiindu înfrânți în frunte de Unguri M singur] însuși M cu sineși] pașea B] *om.* C M Ax K *15* oastea turcească M *16* pre *om* B C îmbuldzia B C M cu chipul său] cu capul său B[2]] cu sine M] *om* C *18* amu] acmu C] fiind A] *om* B M rămași den dosul C dos B că trecuse Racoții *om V. A Ureche* *19* ca înainte M amu *om* B C M *20* napoia B lui *om* C lui Racoții *om* M pușcile] tunurile Ax *21* în] într' B C de care M *22* în loc *om* C înapoi *om V' A Ureche* ca în B C. M *22-25* Acolea în veci *om* M *23* ceva] câțva Ax călărime B C *25* n'ari hi mai] nu s'ar hi mai B[1]] nu s'ar hi B[2] M *26* Ce] Iar B] Și M *26-28* Ce . de căpetenii] cum s'au rărit focul Nemților, cum s'au întorsă ai noștri înapoi M. *27.* cum (I)] dacă C sinețele] focul Ax cum (II)] îndată C] *om* B M și întorsu B *28* Voicecovschii M *29* pre atunce ceauș la Munteni] ceaușul dela Munteni, ceauș spătăresc M] ce era la Muntenii, ceauș spătărescu pre atuncea B[1] care] și carele B M *29-30* care apoi în țară *om* B *30* aice în țară] în Moldova C *după* țară *ad marginal*· Acest Cantimir serdariul pentru slujbele sale au stătut și domnu aice în țară în anii 7193 Iunie 15 1685 A[1] Ax.] *ad* și mai pre urmă și domnu C *(altă mână)*] *ad* care Cantemir au eșit și domnu în țara noastră, leat 7193 au eșit domn Cantemir vodă M] *ad* (Kantimirus ille in tantum assurexit, ut fuisset princeps Moldaviae) *Lat*] Acel Cantemir au agiuns de au fost și domn aice în țară B alții] alte căpetenii M îndată *om* M *31* a-și C *după* sinețele *ad* de al doilea rând B[1]] *ad* de a doa oară M deșertate fiindu *om* B[1] C M K *32* ceștielalți] ai noștri C zmulte *om* B[1] M *32-33.* și îndată au amestecat toată pedestrimea *om* B[1] *33.* o au pornit C M răsipă B C M

---

1 și (I) *om* C pușcile] tunurile Ax pedestrimei] lor C așe *om* M **218.** *2* amu] acmu M] încă B] fiind C în] den B i-*om* B C M *3.* a-i C. *4* în războiu B C M] *rupt* A[1] dirept] tocma C *4-5* foarte grea, den B C M] *rupt* A[1] *5* i-s'au prilejit și moartea] au murit C *6* Vădzându Ungurii B C M] *rupt* A[1] său] lor C Ax *7* așe cu grea rană] rănit B[1] l-au și B C M] *rupt* A[1] catanele] capetele M sine] dânșii B[1] *8* în lături B C M] *rupt* A[1] cum] îndată B *după* au *ad* și C ungurească *om* B C răsipă B C M. *9* n'au fost] Turcii n'au făcut B fost] făcut M că *om* M *10* *după* gonit *ad* și C Ai noștri cu goana *om* M îndată *om* B[1] Ax *11* cu *om* B[2] sfârșitul C și (II) *om* B C. a lui M fericire Ax *13* *după* fericit *începe zarcala* *27* C

hirea oamenească] fire C *14* mărire B C M asupra] a Ax Seidi B C. M Ax *15* toate oștile Ax *16* slobodzit] lăsat B¹ *17* 26] 25 B¹.] 28 C în cest] într'acest A².] într'acel M *18* preste toată vara] preste vară C] *om* M iară] însă M *după* bine *ad* încă B² C. n'au sosit] nu sosise B C ceie] aceie C] *om* B *19* la] în B² i-au B C M poruncă și alta] altă poruncă B C M *20* purceadză B C M singur] însuși Ax] *om* B C M *după* vodă *ad* cu capul său, să margă C Nipru B C. M Ax] Nepru A¹. *22* care au] carii s'au B² le-au C den pajiște *om*. M *23* apărarea Căzacilor] paza de Căzaci M] apărarea despre Cazaci B marea C *23-24* Numai ce au căutat a purcede] purces-au M *24* lui Ștefăniță B 'n cale *om*. M *25*. amu] acmu M] fiind Ax] *om* B C. *26*. au cădzut lunguoare] s'au războlit de lunguoare foarte greu M. lângoare C *27*. au priceput] pricepând M îndată *om* B că-i B². că trebue] au vrut M ce n'au ascultat B, C M] *rupt* A¹. *28* amu] acmu M] *om* C] fiind B așe de greu B C M] *rupt* A¹ *29*. *după* cuprinsu *ad* boala și C hierbențeala B *30* au stătut B C M] *rupt* A¹ stătut frănitic] schimbat firea Ax adecă buiuguit de hire *om*. Ax] mente motus *Lat* buiguit B C M de] den C ciumii B C M.] *rupt* A¹. *31* însă] ce B C. ciumă B C *32*. lângoare B C dzic] dzice B¹ M.

---

219. *1*. și *om* C. Dimitrașco B² *2* om cunoscut și ales la toată curtea *om* C M *3* ceștii B copt *om* M în] la C *4*. vârstă M. sa *om* C M *după* vârsta sa *se termină Ms* B¹ den] de M *5*. răpit B² C *6*. 27] 24 B²] 26 M] 29 C agalarii] agii M audzit] înțeles B² *7* Ștefan Ax nu-i B² C M era eșit] eșisă M *8* venit] mărsu M or] vor C. Ax] ar M găsi] afla C tot pre] în C *10* Turci] dânșii C *11* tabără] tabăra noastră C o samă] unii C de dânșii] de Turci M] *om* B². cu *om* B² *12* socotială] voroavă C M poprit B² C boierii *om* B². ce] iar B² M răspunsu] dzis B² *13* Ce, apoi] Numai C. dați] va fi a da B² C M multe B² *după* mult *ad* cât veți lua C Și] Deci C *14* agii aceia B² *după* nu *ad* cumva C apoi B²] *rupt* A¹] *om*. C M precum] cât B² C să nu dea or lua *om* M *16* 28] *Nu despart zaceală nouă* B² C M Boierii după B². C M] *rupt* A¹ fârșitul] moartea B² C *17*. au ales pre B². C M] *rupt* A¹ Rusăt M carele] care B² apoi] apoi mai târdziu M] *om* B² C cădzut] eșit B² M *18*. și *om* M domnu] la domniia Țării Moldovei B²] domn aicea în țară C.] princeps Moldaviae *Lat*. și cu dânsul *om* M și (II) *om* B² *19*. răpedzit] trimis Ax îndată *om* Ax *20* rugăminte a țărăi B² *21*. Dabije B² *22*. Însă nu vodă *om* Ax vodă] vornicul B² *23-24* nostru,

pentru urâtă pomenire *om V A Ureche,* *24* pomenirea lor Ax luând] le au luat C] rădicându-le Ax *25* sus] jos Ax *26* trecându] au trecut C la] pre la C M. Bilacău] Bylahew *Lat* Si *om* B² M au venit] l-au adus C astrucaț] îngropat C. *27* tătâne-său] ce iaste zidită de tată său B²] zidită de tată său M.] *om* C *28*. pre numele *om* C. M Trie C. Tri Ax Svetitelii B². Svetitelie C Svetitelea Ax Svetitelei M *După* Sveatitelei *ad* Sfârșit si lui Dumnedzeu laudă B²] *ad* și au domnit ani 2 Ax] *ad* Iară în locul lui au vinit domnu țării Dabija vodă în anul 7170 N

INDICE

INDICE[1])

[1]) Numele boierilor români au fost completate după documentele vremii, numele polone au fost rectificate şi completate după cronica lui Piasecki şi alte izvoare

GLOSAR

GLOSAR

***a**colesi*, 34[3], 56[14]
amândă (zilele), 148[6], 204[4], 207[7]
amestecături = intrigi, conflicte, 84[25], 95[20], 130[6], 199[27]
amistuiască = schimbe, 48[26]
aprândzu, 172[13, 16]
a puterea hi, 29[5]
astruce, 87[32], 219[27]
atocma, 189[8]
atunceşi, 106[26]

***b**âhnişuri*, 104[16]
besericá, 11[15, 18, 20, 32], 36[2], 68[13], 72[21], 109[10], 116[13], 132[5-32], 165[20]
bivşug, *bivşuguri* (bivşiug), 25[29], 36[4], 67[33], 71[32], 93[14], 109[32], 117[2], 173[14], 190[23]
blăstămăţie = incapacitate, 11[17]
buiguit, *buiguitor*, 199[3], 218[30]
buldzindu-să, *buldzisă*, *buldzitu-o*, 33[13], 213[15], 217[10]
buluci a se, 115[12]
bunătăţi (fapte eroice), 170[33]
burzuluit (răsculat), 59[12], 123[9]

***c**alu* (genetiv dela cale), 180[29]
cândai = poate, 174[28]
cautat (i-au) = a fost obligat, 27[5], 60[12], 62[27], 97[8], 100[28], 118[25], 137[33], 149[18], 213[23], 218[24]
ceiaşi (aceiaşi), 53[24]
ceiriu (islaz), 177[24], 206[26-31]
ceputul (începutul), 51[25]
ceretei, 54[2], 58[8]
chindie, oră, 47[32], 91[13]
chisoare (închisoare), 72[32], 86[10], 169[4]
cinii (ţigle de porţelan chinezesc), 109[17]
ciuluc (vale uscată cu pietre), 47[8]
clătire (pornire), 9[9], 207[17]
cursu (excurs), 123[24]

***d**ar* (în) = zădarnic, 208[2]
deinte (înainte), 93[2]
denadiriapta (dinadireapta), 20[25], 21[6], 71[22], 90[30], 153[29], 154[25], 155[2], 182[11], 216[15]
denastânga (dinastânga), 20[26], 71[23], 90[31], 153[10], 155[11], 182[11], 216[illegible]
destulit (mulţumit), 17[6]
dezbată (libereze), 12[14]
divuri (noroc), 211[33]
dodeială (dodiiala, a dodii) = hărţuire, 25[28], 29[7], 34[15], 36[22], 45[25],

plașcă = bacșiș (dial. muntean), 183[3]
plean, 31[6], 37[23], 50[9], 72[6], 90[4], 105[7], 113[9], 120[8], 123[20], 124[1, 21, 31], 126[9]
podagra = gută la picioare, 72[20]
podobit, 111[25]
poftori = a repeta, 65[16]
poiadă = mulțime, 172[9]
polog = întins la pământ, 181[4]
ponoslu, *ponosluiască*, 12[21], 40[3], 92[19], 116[8]
poruncuia, *poruncit* = da de știre, 35[11], 148[10]
potica = pas, trecătoare, 143[22], 211[12]
poticală = nenorocire, 146[22]
poveste = proverb, 164[16]
pozvoli (a), *pozvoleme* = a îngădui, 18[13], 86[6], 111[12], 118[22], 125[4], 214[17]
pravilă (în) = după regulă, 206[21]
praxis, 117[11]
prepus = bănuială, 125[3], 130[3]
price = ceartă, 9[6]
priiatenșug, 64[20], 100[1], 174[1]
prileji (a se) = a se întâmpla, 86[21, 28], 130[12], 139[18]
pristăni (a) = a face pe voie, 40[20], 41[6], 46[22]
prociti (a) = a reciti, 125[21]
prostime = lume de jos, 30[21], 81[6, 22], 204[7]

răgulă = ginte, 98[31]
râhnește, 100[6]
răpit-răpitor = mânios, LXVI, 35[18, 28, 32], 69[21], 219[5]
răsărit = pierdut, 7[15], 75[4]
rășchire, *rășchirat*, 45[10], 96[19], 104[27], 105[5], 205[4]
războlit, 38[3], 41[3]
răzsipă, *răzsipit*, 33[27], 107[7], 116[24], 130[25], 150[18, 28], 156[8], 160[19], 187[14-15], 188[4], 202[16], 212[18], 217[23], 218[8]
rocoșit = răsculat, 24[24]
rostul = cuvântul, 179[19]
rumpsease, *rumt*, 152[21, 22], 156[20], 165[15]

sâmteți, 88[20]
scârbă = supărare, 27[20], 51[22], 57[24], 63[10], 64[7], 95[9, 23-31], 103[32], 108[12], 136[26], 189[20], 211[26]
scornit = prefăcut, 132[7, 14]
scrâșca, *scârșca*, 153[17], 187[18]
sfadă (svadă) = război, 95[10], 100[25-26]
siială, *sii* (a se) = frică, 81[23], 103[23], 104[4], 116[2], 130[5, 9], 143[15, 16], 145[3], 147[20], 172[9], 173[19], 199[15]
Simedriu = Sf. Dumitru, 38[20], 197[29]
simeție, 125[16], 206[13]
sirg (sârg) de = repede, 29[15], 32[8], 67[21], 105[17], 134[13, 27], 136[21], 140[2], 164[17], 166[24], 179[14], 181[12], 182[13], 208[23]
sirguială, *sîrguiască* = grabă, grăbească, 17[19], 21[16], 59[10], 197[28]
sminteală, *sminteale* = înfrângere, 9[11], 22[20], 42[2], 50[8], 113[4], 143[27], 150[24], 161[31], 191[25], 201[9]
spăimat, 29[15], 45[14], 86[18], 203[25]
stepenă = rang în funcție, 52[23]
sulițe (măsură de înălțime), 172[4, 10]

TABLA DE MATERII

